A DESCRIPTIVE CATALOGUE

OF THE

SANSKRIT MANUSCRIPTS

IN THE

GOVERNMENT ORIENTAL MANUSCRIPTS
LIBRARY, MADRAS

BY

S. KUPPUSWAMI SASTRI, M.A.,
CURATOR, GOVERNMENT ORIENTAL MANUSCRIPTS LIBRARY, AND PROFESSOR
OF SANSKRIT AND COMPARATIVE PHILOLOGY,
PRESIDENCY COLLEGE, MADRAS.

Prepared under the orders of the Government of Madras.

VOL. XX—KĀVYAS.

MADRAS:
PRINTED BY THE SUPERINTENDENT, GOVERNMENT PRESS.

PRICE, 2 *rupees 12 annas.*] 1918. [4 *shillings.*

A DESCRIPTIVE CATALOGUE

OF THE

SANSKRIT MANUSCRIPTS

IN THE

GOVERNMENT ORIENTAL MANUSCRIPTS
LIBRARY, MADRAS

BY

S. KUPPUSWAMI SASTRI, M.A.,
CURATOR, GOVERNMENT ORIENTAL MANUSCRIPTS LIBRARY, AND PROFESSOR
OF SANSKRIT AND COMPARATIVE PHILOLOGY,
PRESIDENCY COLLEGE, MADRAS.

Prepared under the orders of the Government of Madras.

VOL. XX—KĀVYAS.

MADRAS:
PRINTED BY THE SUPERINTENDENT, GOVERNMENT PRESS.

1918.

CONTENTS.

CLASS X—KĀVYAS.

1. *Mahākāvya.*

1. *Mahākāvya*—cont.

1. *Mahākāvya*—cont.

2. *Laghukāvya*—cont.

3. *Śṛṅgārakāvya.*

4. *Anthology.*

4. *Anthology*—cont.

4. *Anthology*—cont

A DESCRIPTIVE CATALOGUE

OF THE

SANSKRIT MANUSCRIPTS.

VOLUME XX.

CLASS X. KĀVYAS.

(1) MAHĀKĀVYAS.

No. 11451. अच्युतरायाभ्युदयम्.

ACYUTARĀYĀBHYUDAYAM.

Substance, paper. Size, 11 × 8¾ inches. Pages, 81. Lines, 20 on a page
Character, Dēvanāgarī. Condition, good. Appearance, new.
Begins on fol. 1*a*. The other work herein is Rāmacarita 43*a*.
Complete.

A poem in twelve Sargas or cantos describing the birth and the leading incidents and exploits in the life of Acyutarāya who succeeded his brother Kṛṣṇarāya as the King of Vijayanagar. The author is Rājanātha, son of Aruṇagirinātha. The work mentioned as Acyutarāmābhyudya on page 156(*b*) of Burnell's Catalogue appears to be the same as this work. The first six Sargas of the work have been printed with a commentary in the Śrī Vānivilas Sanskrit series, Srirangam.

Beginning :

अगजाननपद्मार्कं (. . .) एकदन्तमुपास्महे ॥
नालीकाक्षमलीकाक्षं नागेशयमगेशयम् ।
विपुङ्गवध्वजं धाम पुङ्गवध्वजमाश्रये ॥
आख्यात(अव्याद)पूर्वो निधिरागमानामाद्यो वृषाद्रेः पतिरच्युतेन्द्रम् ।
निरीक्षितुं निःस्पृहकाङ्क्षितं यत्(यं) निरञ्जना एव जनाः क्षमन्ते ॥
धम्मिल्लशैवालधरा विराजदपाङ्गमीनाधरविद्रुमाप्ता ।
धन्या पितुच्छायतयाब्धिकन्या तन्यादवन्यां श्रियमच्युतेन्दोः ॥
सुवर्णरूपैः शुभनायकाङ्कैरौज्वल्यवद्भिर्ध्वनिमक्षुवानैः ।
परिष्कृतादिक्षितिपान् प्रबन्धैः प्राचेतसाद्यान् प्रणुमः कवीन्द्रान् ॥

कथं नु वर्ण्या भुवि कालिदासमयूरमुख्या(मङ्खा)दिमहाकवीन्द्राः ।
पुरातनीं पूरुषभूमिकां यद्द्वेषेण बिभ्रद्विननर्त वाणी ॥
अस्ति स्मरप्राभृतमक्षि शौरेरदक्षिणं शेखरपुष्पमैशम् ।
अपां निधेरद्भुतनाट्यविद्यागुरुश्चकोरीकुलबन्धुरिन्दुः ॥

* * * *

अपत्रपामंहतिवैभवेन सुरद्रुमाणामपि सूचयन्तः ।
तदन्वये पुण्यफलादवन्यां धन्या बभूवुर्धरणीभुजोऽन्ये ॥
नालीकिनीनायकवद्गृहेषु वि(नी)हारभूमीधरप(व)न्नगेषु ।
वलासुहृद्वारणवद्गजेषु तेषु प्रतीतोऽजनि तिम्मभूपः ॥
निजेन दोष्णा निखिलां धरित्रीमस्मिन् वहत्यङ्गदनिर्विशेषम् ।
तद्युक्तमीशेन तदोरगाणां कुलोद्वहः कुण्डलितो यदासीत् ॥
प्रतिक्षमापावलि पर्यटन्त्या वीरश्रियो विश्रमहेतुबाहुः ।
श्रीतिम्मभूपार्जि(ज्जि)तभूस्ततोऽभूद्यशोधनादीश्वरभूमिपालः ॥
वृषाङ्कयोरीश्वरयोर्विभूतिमुपेयुषारेषे परं विशेषः
राजोत्तमाङ्गे रचिताङ्घ्रिरेकस्तत्पादधन्यस्वशिरास्तदन्यः ॥
क्रमादभूतामथ बुक्कमायां नृसिंहतिम्मक्षितिपालसिंहौ ।
प्रतीकवन्ताविव दोःप्रतापयशोगुणावीश्वरभूवलारेः ॥

* * * *

मणिमिव खनिभूर्महीसुराशीरभिमतमर्थमिवाम्बुराशिवेला ।
उडुरमणमिवान्तरोबला(मा)म्बा भुवनहिताय बभार गर्भभारम् ॥

Colophon:

इत्यच्युतरायाभ्युदये प्रथमः सर्गः ॥

End:

पुरा नृपालोकनपारवश्यान्न लाज(क्ष)या रञ्जयति स्म पादौ ।
अलक्तरागादपि रक्त(क्ति)मानमवापतुस्तावतिवेगगत्या ॥
परिश्लथां मण्डनपद्मरागमालाकफ(लां सम)ग्रां महिलामतल्या ।
चकार विम्बाधरसाम्यहेतोर्भृताभिः . . . . भृगुपातमेव ॥
कयापि मुग्धेति गवाक्षमेका कर्णोत्पलेनाभिहता सलीलम् ।
श(मा)रेषुपातेषु विवेद नेदं खेदेऽधिके स्वेदलवः कियान्वा ॥

नृपागमाकर्णनतः परस्या नेत्रे मुदा कान्तवतंसपुष्पे ।
अ(आ)नङ्गमस्त्रं किमलङ्घयेतां भोज्यं विभोज्येति तदाप्तिसौख्यम्(?) ॥
नीलारवि . . . . वसुमतीं प्राज्यसाम्राज्यलक्ष्म्याः

* * * *

Colophon:

इति राजनाथस्य कृतौ अच्युतरायाभ्युदये द्वादशः सर्गः ॥

No. 11452. अद्भुतोत्तररामायणम्.

ADBHUTŌTTARARĀMĀYAṆAM.

Substance, paper. Size, $7\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{8}$ inches. Pages, 48. Lines, 16 on a page. Character, Telugu. Condition, good. Appearance, new. Complete.

A poem based on the story of the Rāmāyaṇa but with wide departure therefrom. This is apparently the same as the work described under Nos. 3331 to 3333 of the I.O.L. Catalogue. According to the manuscript under notice the work is complete in 20 Sargas while according to the edition printed in Bombay the work contains 27 Sargas.

Beginning:

नमस्तस्मै मुनीन्द्राय श्रीयुताय तपस्विने ।
शान्ताय वीतरागाय वाल्मीकाय नमो नमः ॥
तमसातीरनिलयं निलयं तपसां गुरुम् ।
वचसां मनसां स्थानं वाल्मीकं मुनिपुङ्गवम् ॥
विनयावनतो भूत्वा भरद्वाजो महामुनिम् ।
अपृच्छत्संमतश्शिष्यः कृताञ्जलिपुटो वशी ॥
रामायणमिति ख्यातं शतकोटिप्रविस्तरम् ।
प्रणीतं भवता यत्तद्ब्रह्मलोके प्रतिष्ठितम् ॥

* * * *

शृणुष्वावहितो ब्रह्मन् काकुत्स्थचरितं महत् ।
सीताया मूलभूतायाः प्रकृतेश्चरितं च यत् ॥
आश्चर्यमाश्चर्यमिदं गोपितं ब्रह्मणो गृहे ।
हिताय विप्रशिष्याय गुह्यमावेदयामि तत् ।
जानकी प्रकृतिः सूतिरादिभूता गुहात्स्वयम् ॥

* * * *

Colophon:

इत्यार्षे श्रीरामायणे वाल्मीकीये अद्भुतोत्तरकाण्डे प्रथमः सर्गः ॥

End:

वृत्तान्तसङ्ग्रहं चैव पठित्वा रामभक्तिमान् ।
जायते मुनिशार्दूल न ते कार्या विचारणा ॥
पठेत यो रामचरित्रमेतत् पुनाति पापात्सुकृतं लभेत ।
तीर्थाभिषेकं समरे जयं च स सर्वयज्ञस्य फलं लभेत ॥

Colophon:

इत्यार्षे श्रीमद्रामायणे वाल्मीकीये शतसहस्रसंहितायां सारोद्धारे श्रीमदद्भुतोत्तररामायणे विंश[ति]ः सर्गः ॥

The name of the scribe and the date of transcription are thus given:

रौद्रिवर्षे माघकृष्णेन्दुक्षये सोमवासरे ।
व्यलिखत् कृष्णरायाख्यो ताटिमल्लकुलोद्भवः ॥

No. 11453. अद्भुतोत्तररामायणम्.
ADBHUTŌTTARARĀMĀYAṆAM.

Substance, paper. Size, 7⅞ × 6⅜ inches. Pages, 42. Lines, 32 on a page. Character, Telugu. Condition, good. Appearance, new.

Complete.

Same work as the above.

The name of the scribe and the date of transcription are given thus:

शाके तर्कैभगिर्यब्जे (१७८६) रुधिरोद्गारिवत्सरे ।
अश्विकृष्णतृतीयेऽब्जवारे रोहिणिभे शुभे ॥
पार्थार्यस्य कृते श्रीमदद्भुतोत्तरसंज्ञितम् ।
रामायणं लिखत्कृष्ण आन्ध्रलिप्यां सुविस्फुटम ॥

No. 11454. अभिनवभारतम्.
ABHINAVABHĀRATAM.

Substance, palm-leaf. Size, 15⅜ × 1⅜ inches. Pages, 218. Lines, 7 on a page. Character, Grantha. Condition, injured. Appearance, old.

Wants the beginning in the first Sarga and breaks off in the 24th Sarga, which apparently deals with a description of the reign of Yudhiṣṭhira.

A poem giving the story of the Mahābhārata: by Narasappa Mantrin.

Beginning :

ततः कदाचिद्वृषपर्वकन्या काव्यस्य पुत्र्या सह देवयान्या ।
विहर्तुकामा विपिने सखीभिर्वस्त्राणि . . . . ॥
. . . . परं समासाद्य तु देवयानी ।
दधार वस्त्रं दनुजेन्द्रपुत्र्याः सा चापि तस्या वसनं विमोहात् ॥
. . . .
प्रहृत्य तां तद्वसनं गृहीत्वा निपात्य कूपे स्वगृहं जगाम ॥
ततो ययातिस्तु . . . .

* * * *

विज्ञाप्य मात्रे सुरसिन्धुसूनुरम्बालिकामम्बिकया सहाम्बाम् ।
पाणिग्रहं कारयितुं च तासां विचित्रवीर्येण समुद्यतोऽभूत् ॥
तासां तु मध्ये कुमतिर्नदीजमम्बा समुद्वीक्ष्य वचो जगाद ।
पूर्वं मया साल्वपतिर्वृतोऽभूत् किमत्र युक्तं तदिदं कुरुष्व ॥
एवं तयोक्तः कुरुराजवर्यः संत्यज्य तामन्यपरां महात्मा ।
अथाम्बिकाम्बालिकयोर्विवाहमकारयत्सत्यवतीसुतेन ॥
देवव्रतस्य वचनै . . . . . . काशीपुराधिपसुते स्पृहणीयरूपे ।
अम्बालिकां समधिगम्य ततोऽम्बिकां च ताभ्यां सह प्रमुदितः स चिराय रेमे॥

Colophon :

इति श्रीनरसप्पमन्त्रिकृते अभिनवभारते महाकाव्ये प्रथमः सर्गः ॥

End :

प्रस्थाप्य व्यासमुख्यानथ सकलमुनीन् पार्थिवान् प्रीतिपूर्वं
गान्धारीमाम्बिकेयं हरिमपि नृपतिः सानुजोऽग्रे निधाय ।
संप्राप्तो राजधानीं दशरथसुतवत्सर्ववर्णान् स्वधर्मे
व्यादिश्याशेषराज्यं कृतयुगसदृशं पालयामास हृष्टः ॥

Colophon :

इति श्रीनरसप्पमन्त्रिकृतावभिनवभारते महाकाव्ये त्रयोविंश[ति]ः सर्गः ॥

तस्मिन् महीं शासति धर्मसूनौ प्रजाः स्वधर्मे निरताः समस्ताः ।
कलिस्तदानीं न(चचार) भूमौ प्रवर्तितः कार्तयुगश्च धर्मः ॥

* * * *

वक्ष्यामि ते शृणु रहस्यमिदं नरेन्द्र . . . रेह मम भूमिसुरार्चनेन ।
नैषामघै.

No. 11455. उत्तरनैषधीयम्.
UTTARANAIṢADHĪYAM.

Substance, paper. Size, 11 × 8⅞ inches. Pages, 107. Lines, 21 on a page.
Character, Dēvanāgarī. Condition, good. Appearance, new.

Begins on fol. 1*a*. The other work herein is Rukmiṇīkalyāṇa 55*a*.
Complete in 16 Sargas.

A poem dealing with the incidents that occurred in the life of Nala and Damayantī after their marriage: by Vandārubhaṭṭa or Vandāru-Dvija-Mādhava, who says that he composed this work to please Rāma Varma, a prince of Māṭha or Cochin. The author is described to be the son of Nīlakaṇṭhādhvarin and Śrīdēvī and to have studied under his grandfather, Subrahmaṇyasudhī of Palghat, and under Rudraguru. The author was educated by the queen, and after marriage he taught the third prince of Kōṭiliṅga (Cranganore). He was then brought over to Cochin by the queen, Subhadrā, to teach the young prince, who, on ascending the throne, gave him annual pension. Śrī-Harṣa and his Mahākāvya are herein mentioned.

Beginning:

अथामराशासितदारसादरः स राजराडिन्दुरिवान्धकारतः ।
नलः कलङ्कान्नयशोंशुमण्डलः कलेर्जुगोपोदधिमेखलामिलाम् ॥
स नूतने दारपरिग्रहेऽप्यहो चिरन्तनीं तद्वदभुङ्क्त मेदिनीम् ।
गृहीतुमेनां न हि लेभिरेऽन्तरं व(प)रे चिरेणापि सुरेश्वरा इव ॥
दिने दिनेऽसौ मनुमान्यवर्त्मना सधर्मकार्थाय धरामरीरमत् ।
प्रतिक्षपं मन्मथसंमताध्वना सधर्मकामाय तथैव भीमजाम् ॥
नृपेण तेनैव धरार्थवत्यभूद् दमस्वसुः साऽनधरा ह्यभुज्यत ।
कथं प्रियां तामधरं पिबन्नयं न वेत्ति राजा नधरां व्यधात्स्वयम् ॥

* * * *

मन्दारान्वितहरिचन्दनद्रुवृन्दैः सन्तानान्तरिततरातपारिजातम् ।
आसक्तभ्रमरकदम्बकल्पवृक्षं सूद्यानं कथमदधान्न नन्दनत्वम् ॥
इत्थं गणेन गुणिनां क्रमिणामृतूनां लोकेश्वरः स युगपत्समुपास्यमाने ।
तां नन्दनायितवने समियेष भैमीं शच्या समां रमयितुं शतमन्युलक्ष्मीः ॥

यो वन्दारुकुलाहिताग्निरयते सामन्तसीमन्तम-
ण्युद्दीप्राङ्घ्रिकमाठभूपरिबृढश्रीरामवर्मेक्षणम् ।
तद्बालाभिधमन्त्रसंपुटितसत्पञ्चाक्षरोत्थे नवे
काव्येऽत्रोत्तरनैषधीयचरिते सर्गोऽग्रिमो निर्गतः ॥

End:

शुद्धैकध्यानदीपः कलितिमिरमपाकृत्य निष्कृत्यशेषो
नानासन्तानकल्पद्रुमभुवि तपनो योच्चतापारिजातैः ।
शच्येवोच्चैर्महेन्द्रः सुरभुवि दमयन्त्याङ्गनामौलिमण्या
केलीवन्यामवन्यामपि स निरविशन्नन्दनानन्दलक्ष्मीम् ॥
पुण्यश्लोककथानिबन्धनमिदं काव्यं कलिघ्नं मया
वाचा वर्णितमप्यपूर्णगुणया वन्दारुभट्टोऽनयत् ।
तत् किं वः कलिकल्मषं न शमयेत् कालेयकालेऽधुना-
प्यह्नाय श्रवणेन पात्रमलवद्भूयोरसक्षालनैः ॥
श्रीहर्षमिश्रकविराड्द्विजराजकृत्तश्रीहर्षवर्षिजनमोहनगोऽमृतानि ।
आपीय मत्तमसृणात्मगवीसुदुग्धं सन्तो धयन्तु सदसन्मधुचञ्चली(री)काः ॥
वन्दारुद्विजमाधवोक्तिलतिकां मन्दाकिनीसुन्दर-
ब्राह्मीमन्दिरमाठभूमिपरिणीबृन्दारकच्छन्ददाम् ।
का पातुं कमनीयनायकगुणश्रेणिप्रसूनावलिं
लोलम्बी कलिदोषशोषणफलां सज्जेऽत्र सज्जीवदृक् ॥
वन्दारुद्विजमाधवं यमसृजच्छ्रीनीलकण्ठाध्वरी
श्रीदेवी च सती समा सतितमा साहित्यसौहित्यतः ।
यं शास्ति स्म पितामहोऽथ च पयःक्रोडालयो ब्रह्मवित्
सुब्रह्मण्यसुधीश्च रुद्रगुरुरप्यानन्दयत्यग्रणीः ॥
यं विद्यार्थिनमर्थपोषमपुषत् राज्ञी पुरोमन्दिर-
क्ष्माभृत्सिन्धुपवंशसूः सुविदुषी विद्युत्प्रकाशा भुवि ।
गार्हस्थ्ये परिनिष्ठितः पुनरशात् श्रीकोटिलिङ्गाभिध-
क्षोणीनायकभागिनेयसुधियं स्थाने तृतीयं च यः ॥
माठक्ष्मेशसहोदरी सदकरोद्राज्ञी सुभद्राभिधा
सार्थाख्या युवराजपुत्रविनयायानाय्य यं पुत्रिणी ।

साम्राज्याधिकृतेन तेन विहितो यस्मिन् गुरोर्निष्क्रयः
तेनैवार्पितजीवनो भवति यः प्रत्यब्दमब्दाश्रिया ॥
यो भूयोऽपि च भूतये समयते सामन्तसीमन्तमण्यु-
द्दीप्राङ्घ्रिकमाठभूपरिबृढश्रीरामवर्मेक्षणम् ।
तत्काव्यामृतराशिपारमगमत्सर्गः पुनः षोडशः
काव्य चोत्तरनैषधीयचरितं पुण्येन पूर्णाश्रियम् ॥

No. 11456. उत्तरराघवीयम्.

UTTARARĀGHAVĪYAM.

Substance, paper. Size, 8¾ × 5½ inches. Pages, 282. Lines, 9 on a page. Character, Dēvanāgarī. Condition, good. Appearance, new. Complete.

A poem in five Sargas dealing with the incidents in the life of Rāma and Sīta after their coronation. In the first ten stanzas the story of the Rāmāyaṇa up to the recovery of Sīta after killing Rāvaṇa is briefly indicated.

Beginning :

कृताभिषेकोऽथ रघुप्रवीरः क्षितिं चतुःसागररत्नकाञ्चीम् ।
शशास धर्मेण निजप्रतापप्रकाशिताशेषदिगन्तरालः ॥
निशाचराधीशनिदाघतापं सुधाशनानामपनेतुकामः ।
नवाम्बुदाभो मिहिरान्वये यः सहानुगैराविरभूदमेयः ॥
क्रमेण शीतांशुरिवातिरम्यः प्रपूर्णानिःशेषकलाकलापः ।
निजेन वृत्तेन च यः समस्तं प्रमोदयामास सतां समाजम् ॥
अधीतविद्यश्चलकाकपक्षः सहानुजो गाधिसुतानुयायी ।
महावने ताडितताटको यः क्रमेण सिद्धाश्रमभूमिमाप ॥

End :

उद्यत्कौतूहलायां परिषदि मुनिगन्धर्वबृन्दारकाना-
मुत्तुङ्गे जृम्भमाणे वियति जयगिरा मेदुरे तूर्यघोषे ।
पादान्ते सन्नताङ्गं पतगकुलमहाराजमारुह्य साक्षा-
द्वेदान्तावेद्यधामा नरकविमथनो नाकलोकं प्रपेदे ॥

Colophon :

इत्युत्तरराघवीये पञ्चमः सर्गः ॥
समाप्तश्चायं ग्रन्थः ॥

No. 11457. उदारराघवम्.
UDĀRARĀGHAVAM.

Substance, palm-leaf. Size, $17\frac{1}{2} \times 1\frac{3}{8}$ inches. Pages, 62. Lines, 9 on a page. Character, Telugu. Condition, good. Appearance, old.

Begins on fol. 1*a*. The other work herein is Udārarāghavavyākhyā : Pradyōtinī 32*a*. Many leaves are lost.

Contains the Sargas one to seven complete and 14 stanzas in the eighth Sarga. By Kavimallamallayācārya. For further description and for extracts see pages 3 and 4 and 73 and 74 of M. Seshagiri Sastri's Report, No. 1.

No. 11458. उदारराघवव्याख्या— प्रद्योतिनी.
UDĀRARĀGHAVAVYĀKHYĀ : PRADYŌTINĪ.

Pages, 56. Lines, 8 on a page.

Begins on fol. 32*a* of the MS. described under No. 11457.

Contains the commentary for Sargas one and two only.

A commentary by Cauṇḍi Paṇḍita on the work described above.

For extract see pages 74 and 75 of M. Seshagiri Sastri's Report, No. 1.

No. 11459. उषाहरणकाव्यम्.
UṢĀHARAṆAKĀVYAM.

Substance, palm-leaf. Size, $16\frac{1}{2} \times 1\frac{1}{4}$ inches. Pages, 13. Lines, 6 on a page. Character, Nandināgarī. Condition, slightly injured. Appearance, old.

Begins on fol. 1*a*. The other work herein is Brahmasūtrabhāṣyavyākhyādīpikā 7*a*.

Contains the fifth Sarga.

A poem celebrating the marriage between Uṣā and Aniruddha, the grandson of Kṛṣṇa : by Trivikramapaṇḍita.

Beginning :

अथासुरेन्द्रे नरके निपातिते जिते शचीभर्तरि चक्रपाणिना ।
मुदा निरुद्धः सखिभिः श्रितैः समं स(मा)जगामोपवनं रिरंसया ॥
सुगन्धपुष्पद्रुमषण्डमण्डितं वनं व्रजन्तं तमनङ्गचोदिताः ।
अनुप्रपेतुः प्रमदा मदालसा बृहन्नितम्बस्तनभिन्नरं(ह)सः ॥

सुपारिजातप्रसवप्रसाधनादुदारगन्धां कबरीं मधुव्रताः ।
प्रविश्य तासां द्विगुणा व्यतानिषुर्विस्रस्य वन्यप्रसवान् विकासिनः ॥

End:

विदग्धमुग्धा मुखपद्मसंभवा मनो हरन्ति क्लमवारिबिन्दवः ।
अमुष्य दन्तप्रभया स्म शुभ्रया विमिश्रिता मौक्तिकसन्निभाश्रियः ॥

* * * *

. . . मितासखः सुखमुवास विप्रिय . . . . र सुरेन्द्रमन्दिरे ॥

Colophon:

इति श्रीमत्कविकुलतिलकश्रीमत्त्रिविक्रमपण्डिताचार्यविरचिते उदाहरणे महाकाव्ये पञ्चमः सर्गः ॥

यदा यदूनां प्रवरः प्रणीतो मायाजुषोषामतमूर्जयन्त्या ।
अन्वीषुरेनं प्रतिबुध्य मुग्धा निद्रान्तराश्लेषसुखाय तावत् ॥
का . . . .

No. **11460.** कप्फणाभ्युदयम्.
KAPPHAṆĀBHYUDAYAM.

Substance, palm-leaf. Size, $15\frac{1}{4} \times 1\frac{3}{8}$ inches. Pages, 91. Lines, 6 on a page. Character, Uriya. Condition, good. Appearance, old.

Complete in 20 Sargas.

For detailed description and extracts see pages 49—56 and 195—199 of M. Seshagiri Sastri's Report, No. 2. By Bhaṭṭaśivasvāmin.

No. **11461.** कप्फणाभ्युदयम्.
KAPPHAṆĀBHYUDAYAM.

Substance, paper. Size, $10\frac{3}{4} \times 8\frac{3}{8}$ inches. Pages, 196. Lines, 13 on a page. Character, Dēvanāgarī. Condition, good. Appearance, new.

By Bhaṭṭaśivasvāmin.

Contains the Sargas 1 to 19 complete and breaks off in the 20th Sarga.

Same work as the above.

No. 11462. कप्फणाभ्युदयम्.
KAPPHAṆĀBHYUDAYAM.

Substance, paper. Size, 13¼ × 8⅝ inches. Pages, 83. Lines, 23 on a page. Character, Telugu. Condition, good. Appearance, new.

Complete in 20 Sargas, together with a table of contents

Same work as the above.

No. 11463. कप्फणाभ्युदयम्.
KAPPHAṆĀBHYUDAYAM.

Substance, paper. Size, 10¾ × 8⅝ inches. Pages, 225. Lines, 16 on a page. Character, Dēvanāgarī. Condition, good. Appearance, new

Complete in 20 Sargas.

Same work as the above.

No. 11464. किरातार्जुनीयम्.
KIRĀTĀRJUNĪYAM.

Substance, paper. Size, 10¾ × 5¼ inches. Pages, 122. Lines, 14 on a page. Character, Dēvanāgarī. Condition, good. Appearance, old.

Contains from the first stanza to the 46th stanza in the first Sarga and Sargas 7 to 18 complete, but wants the first 12 stanzas in the seventh Sarga.

The well-known Māhākāvya celebrating the combat between Arjuna and Śiva disguised as a mountaineer, and the getting of the Pāsupatāstra by the former from the latter : by Bhāravī.

Beginning:

श्रियः कुरूणामधिपस्य पालनीं प्रजासु वृत्तिं यमयुङ्क्त वेदितुम् ।
स वर्णिलिङ्गी विदितः समाययौ युधिष्ठिरं द्वैतवने वनेचरः ॥
कृतप्रणामस्य महीं महीभुजे जितां सपत्नेन निवेदयिष्यतः ।
न विव्यथे तस्य मनो न हि प्रियं प्रवक्तुमिच्छन्ति मृषा हितैषिणः ॥

End:

असंहार्योत्साहं जयिनमुदजं प्राप्य तरसा
धुरं गुर्वीं वोढुं स्थितमनवसादाय जगतः ।
स्वधाम्नां लोकानां तमुपरि कृतस्थानममरा-
स्तपोलक्ष्म्या दीप्तं दिनकृतमिवोच्चैरुपजगुः ॥

व्रज जय रिपुलोकं पादपद्मानतः सन् गदित इति भवेन श्लाघितो देवसङ्घैः ।
निजगृहमथ गत्वा सादरं पाण्डुपुत्रो धृतगुरुजयलक्ष्मीर्धर्मसूनुं ननाम ॥

Colophon:

इति श्रीकिरातार्जुनीये महाकाव्ये श्रीभारविकृतौ अस्त्रलाभो नामाष्टादशः सर्गः समाप्तः ॥

१८०१ पौषबहुल १२ भीमसेनपुत्र सुन्दरदासेन लिखितम् ॥

No. 11465. किरातार्जुनीयम्.
KIRATĀRJUNĪYAM.

Substance, palm-leaf. Size, $15\frac{3}{4} \times 1\frac{3}{8}$ inches. Pages, 5. Lines, 6 on a page. Character, Telugu. Condition, good. Appearance, old.

From the eighth verse in the seventh Sarga to the end of that Sarga.

Same work as the above.

No. 11466. किरातार्जुनीयम्.
KIRĀTĀRJUNĪYAM.

Substance, palm-leaf. Size, $14\frac{5}{8} \times 1\frac{3}{8}$ inches. Pages, 6. Lines, 6 on a page. Character, Telugu. Condition, good. Appearance, old.

Begins on fol. 47*a*. The other work herein is Kirātārjunīyavyākhyā 1*a*.

Contains the eighth Sarga incomplete.

Same work as the above.

No. 11467. किरातार्जुनीयम्.
KIRĀTĀRJUNĪYAM.

Substance, palm-leaf. Size, $17\frac{1}{8} \times 1\frac{3}{8}$ inches. Pages, 6. Lines, 7 on a page. Character, Telugu. Condition, good. Appearance, old.

Begins on fol. 21*a*. The other works herein are Kumārasambhavavyākhyā 1*a*, Raghuvaṁśa 14*a*.

Contains 28 stanzas in the ninth Sarga and a portion towards end in the tenth Sarga (57th stanza to 63rd only).

Same work as the above.

No. 11468. किरातार्जुनीयम्.
KIRĀTĀRJUNĪYAM.

Substance, palm-leaf. Size, $11\frac{5}{8} \times 1\frac{1}{8}$ inches. Pages, 38. Lines, 5 on a page. Character, Nandināgarī. Condition, injured. Appearance, old.

Contains the Sargas one to three.

Same work as the above.

No. 11469. किरातार्जुनीयम्.
KIRĀTĀRJUNĪYAM.

Substance, palm-leaf. Size, $15\frac{3}{4} \times 1\frac{1}{4}$ inches. Pages, 82. Lines, 6 on a page. Character, Telugu. Condition, good. Appearance, old.

Begins with the seventh stanza of the second Sarga and closes with the first 30 stanzas in the fourth Sarga; then fol. 16 begins with the 12th verse of the sixth Sarga and the MS. contains up to the end of the 13th Sarga.

Same work as the above.

Copied by Subrahmaṇya, son of Mantravādi Rāmāvadhāni, the copying having been completed on Saturday, the 9th day of the bright fortnight of the month of Phālguna in the year Īśvara.

No. 11470. किरातार्जुनीयम्.
KIRĀTĀRJUNĪYAM.

Substance, palm-leaf. Size, $15\frac{7}{8} \times 1\frac{1}{2}$ inches. Pages, 33. Lines, 6 on a page. Character, Telugu. Condition, good. Appearance, old.

Sargas 14 to 18 only.

Same work as the above.

No. 11471. किरातार्जुनीयम्.
KIRĀTĀRJUNĪYAM.

Substance, palm-leaf. Size, $16 \times 1\frac{1}{4}$ inches. Pages, 46. Lines, 6 on a page. Character, Grantha. Condition, fair. Appearance, old.

Begins on fol. 1*a*. The other work herein is Kirātārjunīya-vyākhyā 25*a*.

Contains the Sargas one to five and 36 stanzas of the sixth Sarga.

Same work as the above.

No. 11472. किरातार्जुनीयम्.
KIRĀTĀRJUNĪYAM.

Substance, palm-leaf. Size, $17\frac{3}{8} \times 1\frac{1}{8}$ inches. Pages, 42. Lines, 7 on a page. Character, Nandināgarī. Condition, slightly injured. Appearance, old.

Begins on fol. 1*a*. The other work herein is Kirātārjunīya-vyākhyā : Ghaṇṭāpatha 22*a*.

Contains Sargas one to seven.

Same work as the above.

No. 11473. किरातार्जुनीयम्.
KIRĀTĀRJUNĪYAM.

Substance, palm-leaf (Śrītāla). Size, $20\frac{1}{4} \times 2\frac{1}{4}$ inches. Pages, 35. Lines, 12 on a page. Character, Grantha. Condition, slightly injured. Appearance, old.

Begins on fol. 96*a*. The other works herein are Kāvyādarpaṇa 1*a*, Kirātārjunīyavyākhyā 66*a*.

Contains from the fifth stanza of the sixth Sarga to the end of 18th Sarga.

Same work as the above.

No. 11474. किरातार्जुनीयम्.
KIRĀTĀRJUNĪYAM.

Pages, 16. Lines, 6 on a page.

Begins on fol. 5*a* of the MS. described under No. 11112

Sargas one and two complete.

Same work as the above.

No. 11475. किरातार्जुनीयम्.
KIRĀTĀRJUNĪYAM.

Substance, palm-leaf. Size, $17\frac{1}{2} \times 1\frac{3}{8}$ inches. Pages, 160. Lines, 5 on a page. Character, Telugu Condition, much injured. Appearance, old.

Sargas 5 to 13 complete and breaks off in the 29th stanza of the 14th Sarga.

Copied by Kaṇṭhīrava, son of Nallāñcakravarti, the copying having been completed on Wednesday, the new-moon day of the Śrāvaṇa month in the year Vyaya.

Same work as the above.

No. 11476. किरातार्जुनीयम्.
KIRĀTĀRJUNĪYAM.

Substance, palm-leaf. Size, $16\frac{3}{4} \times 1\frac{1}{2}$ inches. Pages, 14. Lines, 6 on a page. Character, Telugu. Condition, injured. Appearance, old.

Begins on foll. 1*a* and 25*a*. The other work herein is Kirātārjunīya-vyākhyā : Ghaṇṭāpatha 5*a* and 27*b*.

Contains Sargas three and four only.

Copied on the 14th day of the bright fortnight of the Māgha month in the year Vyaya.

Same work as the above.

No. 11477. किरातार्जुनीयम्.
KIRĀTĀRJUNĪYAM.

Substance, palm-leaf. Size, 16¾ × 1⅝ inches. Pages, 37. Lines, 8 on a page. Character, Telugu. Condition, good. Appearance, old.

Begins on fol. 85*a*, 99*a*, 113*a*, 127*a*, 136*a*, 148*a*, 157*a* and 165*a*. The other works herein are Kumārasambhava 1*a* and 19*a*, Mēghasandēśa 40*a* and 66*a*, Kirātārjunīyavyākhyā (Ghaṇṭāpatha) 87*a*, 101*a*, 116*a*, 129*a*, 138*a*, 150*a*, 159*a* and 168*a*, Siśupālavadha 177*a*, 200*a*, 223*a*, 241*a* and 266*b*.

Contains the Sargas one to eight complete.

Same work as the above.

No. 11478. किरातार्जुनीयम्.
KIRĀTĀRJUNĪYAM.

Substance, palm-leaf. Size, 16¾ × 1¾ inches. Pages, 28. Lines, 7 on a page. Character, Telugu. Condition, good. Appearance, old.

Begins on fol. 17*a*, 36*a*, 39*a*, 43*a*. The other work herein is Kirātārjunīyavyākhyā: Ghaṇṭāpatha 1*a*, 20*a*, 28*a* and 47*a*.

Contains 17*a*—19*b*, seventh Sarga; 36*a*—38*b*, the same Sarga; 39*a*—42*b*, eighth Sarga; and 43*a*—46*a*, tenth Sarga; but wants 13 stanzas in the beginning of the tenth Sarga.

Same work as the above.

No. 11479. किरातार्जुनीयम्.
KIRĀTĀRJUNĪYAM.

Pages, 3. Lines, 7 on a page.

Begins on fol. 26*a* of the MS. described under No. 1608.

Contains the 16th Sarga.

Same work as the above.

No. 11480. किरातार्जुनीयटीका.
KIRĀTĀRJUNĪYAṬĪKĀ.

Pages, 60. Lines, 12 on a page.

Begins on fol. 66*a* of the MS. described under No. 11473.

Contains the Sargas one to seven only.

A gloss on the Kirātārjunīya: by Kṛṣṇakavi. He quotes from the work of Bhaṭṭanārāyaṇa.

Beginning:

श्रीवत्सवक्षसं श्रीशं प्रणम्यार्जुनसारथिम् ।
किरातार्जुनकाव्यस्य मया टीका प्रतन्यते ॥

. . . . ।
(विद्वांसः) क्षन्तुमर्हन्ति कस्य नास्ति हि विभ्रमः ॥
पूर्वमेव कृता चार्थव्याक्रिया सापसूनुना ।
ततोऽप्यर्थं समादाय क्रियतेऽत्रार्थनिश्चयः ॥

श्रियः कुरूणामित्यादि । सर्वेषामेव कवीनां काव्यकरणे प्रवृत्तानामाशीर्नमत्क्रियावस्तुनिर्देशानामन्यतमपूर्विका प्रवृत्तिर्दृष्टा । तद्यथा—अव्यात्सवो यस्येति भट्टनारायणस्य; जगतः पितरौ, अस्त्युत्तरस्याम् इति च कालिदासस्य । एवमत्र नास्ति । अत्रायमभिप्रायो लक्ष्यते । विशिष्टपुरुषोद्देशकथाप्रसङ्गो हि लोके धर्मः । स चाभ्युदयहेतुर्भवति । आशीरादयश्चाभ्युदयहेतव इति । अत्रादौ प्रयुक्तः श्रीशब्दो मङ्गलार्थः । सोऽप्यभ्युदयहेतुः । नमस्क्रिया आशीश्चापि ख्यापिता भवन्ति । महाकाव्यं चेदम् ।

* * * *

निवासो जनपदः । तस्य निवास इत्यण् । जनपदे लुबिति लुप् भवति । ननु जनपदशब्देन कुरुशब्देन कुरूणामेव जनपदानामधिपः स्यात् न सर्वेषां सर्वजनपदत्वाद्दोषप्राधान्यख्यापनार्थं वा रूढिविषयं वा एवमुक्तम् । यथा—श्रीशीलाढ्यो नृपतिः सार्वभौमोऽपि सौराष्ट्र इत्युच्यते । अथवा कुरोरपत्यानीति कुर्वादिभ्योऽण् । तस्य तद्राजेति लुक् । ननु एवमप्यसौ युधिष्ठिरादीनां स्वामी न भवति बाहुल्यापेक्षत्वान्न दोषः । श्रियः कुरूणामधिपस्येति षष्ठीत्रयं श्रूयते । कुरूणां श्रिय इति पालनीशब्दापेक्षया कर्तृकर्मणोः कृतीति कर्मणि षष्ठी ।

* * * *

अयुङ्क्तेति । वृ(बु)द्धिपरिकल्पितमनद्यतन(त्व)माश्रित्य । लुङ्(ङ्चयु)क्तेति वा । वेदितुं विज्ञातुं यमयुङ्क्त स आययौ । वर्णिलिङ्गी वर्णिन इव लिङ्गं यस्येति कर्तर्युपमाने णिनिः । विदित इति राजनीतिं दर्शयति । अज्ञानान्निवेदितुं राजकुले प्रवेशात् ॥

Colophon:

इति कृष्णविरचितायां किरातार्जुनीयटीकायां चतुर्थः सर्गः ॥

End:

शाखासु अवसक्तः कमनीयः ललितः परिच्छदः आभरणं यासाम् । अध्वश्रमातुरैः क्लिष्टैः । वधू . . . . निवेशनस्य विभागः । तेन परिष्कृतानां निवेशनार्थं विभागेन परिष्कृतानां वा वनपादपानां लक्ष्मीः पुरोपवनज । . . . . जज्ञे उप्तः । वनमुपवनमिति प्रादिसमासः ॥

Colophon:

इति किरातार्जुनीयटीकायां सप्तमः सर्गः ॥

No. 11481. किरातार्जुनीयव्याख्या—लघुटीका.
KIRĀTĀRJUNĪYAVYĀKHYĀ: LAGHUṬĪKĀ.

Substance, palm-leaf. Size, $18\frac{1}{2} \times 1\frac{1}{4}$ inches. Pages, 357. Lines, 6 on a page. Character, Grantha. Condition, much injured. Appearance, old.

The first three leaves have been lost. Complete.

This is a short commentary on the Kirātārjunīya of Bhāravi, by Prakāśavarṣa.

The former owner of the manuscript is stated to be one Rāmayya.

Beginning:

कितीतीत्त्वं दितं खण्डनं विगतं दितं यस्य विदितः अखण्डित इत्यर्थः । एवं बहुव्रीहौ कृते निष्ठान्तस्य पूर्वनिपातेन भवितव्यम्, उच्यते—निष्ठा- . . . . इत्येवोच्यत इति प्रदेशान्तरे भाष्यकारेण चोक्तम् । पश्च . . . . तो स्येति । तस्मिन् प्रसङ्गे च क्तवतुप्रत्ययान्तेना(वि)धानात् समासो न प्रवर्तते । अतः परिशिष्टः क्तप्रत्यय एव निष्ठाग्रहणेनावाशिष्यते । अतो नान्योऽर्थो निष्ठाग्रहणेनेति निष्ठाग्रहणस्येदं प्रयोजनमवस्थापितं पदकारेण—निष्ठेत्यनया निष्ठा विहिता तत्र पूर्वनिपातो भवति । न चात्र निष्ठेत्येतया निष्ठा विहिता । तेन पूर्वनिपातो न भविष्यति । अथवा वेत्तीति वित् । इतः समाययौ । द्वैतवने सरस्यवस्थितं युधिष्ठिरम् । द्वैतवन इति सामीप्येऽधिकरणसप्तमी; यथा गङ्गायां घोष इत्यादिवत् । वने चरतीति वनेचरः । चरेष्टः । तत्पुरुषेत्यादिना सप्तम्या अलुक् । अधुना समुदायार्थो वर्ण्यते । कुरूणां सम्ब . . . . . श्रीः तस्याः श्रियः पालिनीं या वृत्तिः

प्रमाणविष(य)तां सतीत्यसतीति च वेदितुं यं वनेचरं युधिष्ठिरोऽन्वयुङ्क्त स वनेचरः विदितः विदितवृत्तान्तः युधिष्ठिरं द्वैतवने सरस्यवस्थितं समाययौ समागतवान् ।

End:

अथेति । यूयमपि यथायथमस्त्राणि ददतैवं शशधरमौले(रभ्य)नुज्ञामवाप्य त्रिदशपतिपुरोगाः सुरपतिमुख्या लोकपालाः तस्मै पाण्डवाय विजयि विविधमस्त्रं वितेरुः । अवितथं फलं यस्य तादृशमाशीर्वादमारोपयन्तः . . . . ना विजयस्वेति पार्थमाशीर्वादमाशिषः प्रयुञ्जाना इत्यर्थः । पूर्णकामाय प्राप्तमनोरथाय दिव्यास्त्रलाभात् । विजयते तच्छीलं विजयि । अस्त्रविशेषणम् । अस्त्रं वितेरुः । शशधर इति चन्द्रनाम्नो रूढिः । शशधरमौलेरिति पञ्चम्येकवचनम् ।

असंहार्योत्साहमिति । अमरास्तमुच्चैरुपजगुः । कीदृशम् । जयिनमुदयं प्राप्य असंहार्योत्साहम् । सन्ततं पार्थमसंहार्यः अशक्य उत्साहो यस्य दिव्यास्त्रलाभाज्जयिनं जयशीलम् । जगतोऽनवसादाय तरसा अचिरेण गुर्वीं धुरं वोढुं स्थितं त्रैलोक्यस्य सुतरां स्थित्यै महति भारे स्थितं यत्र स्वधाम्ना लोकानामुपरि कृतपदं महसा तेजसा सर्वेषां राज्ञां शिरसि न्यस्तचरणमित्यर्थः । तप एव लक्ष्मीरतिशयः तया दीप्तं दीप्यमानम् । एवंविधमर्जुनं सुरास्तुष्टुवुः । दिनकृतमिव ; यथैव सुरा विवस्वन्तं गायन्ति तथार्जुनमुपजगुरित्यर्थः । सोऽपि भगवान् जयिनमुदयं प्राप्य जगतोऽनवसादाय महतीं धुरं सकलभुवनरक्षालक्षणं कार्यभारं वोढुं स्थितम् । अत्र उद . . . . शोभनम् ॥

Colophon:

इति भारविकृतौ किरातार्जुनीयमहाकाव्ये प्रकाशवर्षकृतायां लघुटीकायामर्जुनस्य पाशुपदा(ता)स्त्रप्रदानं नामाष्टादशः सर्गः ॥

No. **11482.** किरातार्जुनीयव्याख्यानम्—घण्टापथः.

KIRĀTĀRJUNĪYAVYĀKHYĀNAM : GHAṆṬĀPATHAḤ.

Substance, paper. Size, $10\frac{5}{8} \times 5\frac{1}{8}$ inches. Pages, 342. Lines, 14 on a page. Character, Dēvanāgarī. Condition, good. Appearance, old.

The commentary by Mahōpādhyāya Kōlacala Mallinātha on the Kirātārjunīya of Bhāravi.

The commentator is said to have been well-versed in grammar, Mīmāṁsā and logic.

Complete.

Beginning :

अर्धाङ्गीकृतदाम्पत्यमपि गाढानुरागि यत् ।
पितृभ्यां जगतस्तस्मै कस्मैचिन्महसे नमः ॥
आलम्बे जगदालम्बं हेरम्बचरणाम्बुजम् ।
शुष्यन्ति यद्रजस्स्पर्शात्सद्यः प्रत्यूहवार्धयः ॥
तद्दिव्यमव्ययं धाम सारस्वतमुपास्महे ।
यत्प्रसादात्प्रलीयन्ते मोहान्धतमसच्छटाः ॥
वाणीं काणभुजीमजीगणदवासासीच्च वैयासिकी-
मन्तस्तन्त्रमरंस्त पन्नगगवीगुम्भेषु चाजागरीत् ।
वाचामाचकलद्रहस्यमखिलं यश्चाक्षपादस्फुरां
लोकेऽभूद्यदुपज्ञमव विदुषां सौजन्यजन्यं यशः ॥
मल्लिनाथकविः सोऽयं मन्दात्मानुजिघृक्षया ।
तत्किरातार्जुनीयस्य टीकां व्याख्यातुमिच्छति ॥
नारिकेरफलसंमतं वचो भारवेः सपदि तत् विभज्यते ।
स्वादयन्तु रसगर्भनिर्भरं सारमस्य रसिका यथेप्सितम् ॥
नानानिबन्धविषमैकपदैर्नितान्तं साशङ्कचङ्क्रमणखिन्नधियामशङ्कम् ।
कर्तुं प्रवेशमिह भारविकाव्यबन्धे घण्टापथं कमपि नूतनमातनिष्ये ॥
इहान्वयमुखेनैव सच(र्वं) व्याख्यायते मया ।
नामूलं लिख्यते किञ्चिन्नानपेक्षितमुच्यते ॥

अथ तत्र भवान् भारविनामा कविः "काव्यं यशसे ऽर्थकृते व्यवहारविदे शिवेतरक्षतये । सद्यः परनिर्वृतये कान्तासम्मिततयोपदेशयुजे ॥" इत्याद्यालङ्कारिकवचनप्रामाण्यात् काव्यस्यानेकश्रेयस्साधनताम्, "काव्यालापांश्च वर्जयेत्" इति निषेधशास्त्रस्यासत्काव्यविषयतां च पश्यन् किरातार्जुनीयाख्यं महाकाव्यं चिकीर्षुः चिकीर्षितार्थाविघ्नपरिसमाप्तिसम्प्रदायाविच्छेदलक्षणफलसाधनत्वात् "आशीर्नमस्क्रिया वस्तुनिर्देशो वापि तन्मुखम्" इत्याशीर्वादाद्यन्यतमस्य प्रबन्धमुखलक्षणत्वाच्च वनेचरस्य युधिष्ठिरप्राप्तिरूपं वस्तु

निर्दिशन् कथामुपक्षिपति—श्रिय इति। आदितः श्रीशब्दप्रयोगाद्वर्णगणादिदोषशुद्धिर्नात्रातीवोपयुज्यते। तदुक्तम्—

देवतावाचकाः शब्दा ये च भद्रादिवाचकाः।
ते सर्वे नैव निन्द्याः स्युर्लिपितो गणतोऽपि वा॥ इति।

कुरूणां निवासाः, कुरवो जनपदाः। तस्य निवास इत्यण् प्रत्ययः। जनपदे लुप्। तेषामधिपस्य सम्बन्धिनीम्; शेषे षष्ठी। श्रियः राज्यलक्ष्म्याः; कर्तृकर्मणोः कृतीति कर्मणि षष्ठी। पाल्यतेऽनयेति पालनी, ताम्; प्रतिष्ठापिकामित्यर्थः। प्रजा(नु)रागमूलत्वात् तत्सम्पद इति भावः।

End:

व्रजेति। शिवेन व्रज स्वपुरं गच्छ। रिपुलोकं जयेत्युक्तः। यतः। पादपद्मानतः शिवपदपङ्कजानतस्सन् तथा देवसङ्घैः श्लाघितः स्तुतः। अत एव धृता गुर्वी जयलक्ष्मीः (येन सः) पाण्डुपुत्रः निजगृहं स्वाश्रमं गत्वा प्राप्य अथ सादरं यथातथा धर्मसूनुं राजानं ननाम॥

Colophon:

इतिश्रीपदवाक्यप्रमाणपारावारपारीणश्रीमहोपाध्यायकोलचलमल्लिनाथसूरिविरचितायां किरातार्जुनीयव्याख्यायां घण्टापथसमाख्यायामष्टादशः सर्गः॥

No. 11483. किरातार्जुनीयव्याख्यानम्—घण्टापथः.
KIRĀTĀRJUNĪYAVYĀKHYĀNAM: GHAṆṬĀPATHAḤ.

Pages, 77. Lines, 7 on a page.

Begins on fol. 22*a* of the MS. described under No. 11472.

Contains the Sargas one to three complete, and the first stanza only of the fourth Sarga.

Same work as the above.

No. 11484. किरातार्जुनीयव्याख्यानम्—घण्टापथः.
KIRĀTĀRJUNĪYAVYĀKHYĀNAM: GHAṆṬĀPATHAḤ.

Pages, 57. Lines, 6 on a page.

Begins on foll. 5*a* and 27*b* of the MS. described under No. 11476.

Contains the Sargas three and four complete.

Same work as the above.

No. 11485. किरातार्जुनीयव्याख्यानम्—घण्टापथः.
KIRĀTĀRJUNĪYAVYĀKHYĀNAM : GHAṆṬĀPATHAḤ.

Pages, 115. Lines, 6 on a page.

Begins on fol. 25*a* of the MS. described under No. 11471.

Contains the Sargas two to five complete.

The transcription of this manuscript is said to have been completed by Veṅkaṭarāman, grandson of Appā Śāstri of Viriñcipuram, the transcription having been completed on Tuesday, the 2nd day when the moon was in the constellation Dhaniṣṭā and which was the 15th day of the month of Tai in the year Virōdhi.

Same work as the above.

No. 11486. किरातार्जुनीयव्याख्यानम्—घण्टापथः.
KIRĀTĀRJUNĪYAVYĀKHYĀNAM : GHAṆṬĀPATHAḤ.

Pages, 146. Lines, 7 on a page.

Begins on foll. 87*a*, 101*a*, 116*a*, 129*a*, 138*a*, 150*a*, 159*a* and 168*a* of the MS. described under No. 11477.

Contains the Sargas one to eight.

Said to have been copied by Viñjimūri Subbaṇṇa Śāstri for Avasāla Vēṅkappriya, the copying having been completed as follows:—

The commentary on the second Sarga, on Tuesday, the 1st day of the bright fortnight of the Makara month in the year Nala.

The fourth Sarga, on Sunday of the bright fortnight in the month of Caitra.

The fifth Sarga, on Saturday, the 8th day of the dark fortnight in the month of Jyēṣṭha.

The sixth Sarga, on Tuesday, the 10th day of the dark fortnight in the month of Āṣāḍha.

The eighth Sarga, on Saturday, the 10th day of the bright fortnight in the month Āśvija of the year Piṅgala.

Same work as the above.

No. 11487. किरातार्जुनीयव्याख्यानम्—घण्टापथः.
KIRĀTĀRJUNĪYAVYĀKHYĀNAM : GHAṆṬĀPATHAḤ.

Pages, 88. Lines, 7 on a page.

Begins on fol. 1*a* of the MS. described under No. 11466.

Contains the Sargas 7, 8, 12 and 16 complete.

Said to have been copied by a magician, named Subbannan, the copying having been completed on Friday, the 2nd day of the Mārgaśira month in the year Yuva.

Same work as the above.

No. 11488. किरातार्जुनियव्याख्यानम्—घण्टापथः.

KIRĀTĀRJUNIYAVYĀKHYĀNAM: GHAṆṬĀPATHAḤ.

Pages, 59. Lines, 6 on a page.

Begins on foll. 1*a* and 27*b* of the MS. described under No. 1608.

Contains the Sargas 3, 4 and 15 complete.

Same work as the above.

No. 11489. किरातार्जुनीयव्याख्यानम्—घण्टापथः.

KIRĀTĀRJUNĪYAVYĀKHYĀNAM: GHAṆṬĀPATHAḤ.

Pages, 91. Lines, 7 on a page.

Begins on foll. 1*a*, 20*a*, 28*a*, 47*a* of the MS. described under No. 11478.

Contains the Sargas 17 and 18 on foll. 1*a* to 16*b*, the seventh Sarga complete on foll 20*a* to 27*a*, the seventh Sarga in duplicate (1) incomplete on foll. 28*a*–35*b* and the tenth Sarga on foll. 47*a*—60*b*, but wants two stanzas in the beginning of the tenth Sarga.

Same work as the above.

Said to have been copied on Saturday, the 7th day of the bright fortnight of the Jyēṣṭha in the year Pramātiśa.

No. 11490. किरातार्जुनीयम्, सव्याख्यानम्.

KIRĀTĀRJUNĪYAM WITH COMMENTARY.

Substance, palm-leaf. Size, 16 × 1⅜ inches. Pages, 230. Lines, 6 on a page. Character, Telugu. Condition, good. Appearance, old.

The text together with the commentary of Mallinātha entitled Ghaṇṭāpatha.

Contains the Sargas one to seven complete and 26 stanzas of the eighth Sarga.

No. 11491. किरातार्जुनीयम्, सव्याख्यानम्.

KIRĀTĀRJUNĪYAM WITH COMMENTARY.

Pages, 22. Lines, 7 on a page.

Begins on fol. 1*a* of the MS. described under No. 5351.

Contains the 14th Sarga complete.

Same work as the above.

No. 11492. किरातार्जुनीयम्, सव्याख्यानम्.

KIRĀTĀRJUNĪYAM WITH COMMENTARY.

Substance, palm-leaf. Size, 15½ × 1⅛ inches. Pages, 34. Lines, 5 on a page. Character, Telugu. Condition, good. Appearance, old.

Contains the fourth Sarga only with Mallinātha's commentary.

This manuscript is said to have been copied by Dulla Paṭṭābhirāman on Saturday, the 11th day of the bright fortnight of the Śrāvaṇa month in the year Citrabhānu.

Same work as the above.

No. 11493. किरातार्जुनीयम्, विद्यामाधवीयव्याख्यासहितम्.

KIRĀTĀRJUNĪYAM WITH VIDYĀMĀDHAVĪYAM.

Substance, paper. Size, 11 × 8⅞ inches. Pages, 702. Lines, 20 on a page. Character, Dēvanāgarī. Condition, good. Appearance, new.

Complete.

A commentary on the Kirātārjunīya, entitled Vidyāmādhavīya after the name of the commentator Vidyāmādhava, who is said to have been a native of Nīlālaya, near Guṇavatī.

Beginning:

आद्यावानन्दिनौ नित्यमाश्लिष्टाविष्टदायिनौ ।
दिव्यौ तौ संयुतौ वन्दे दम्पती जगतां पती ॥

विद्यामाधवपण्डितविहितव्याख्याननावमादाय ।
भारविकाव्यसमुद्रं दुस्तरमपि निस्तरन्तु जनाः ॥

श्रीमान् भूमण्डलख्यातः पण्डितग्रहभारविः ।
स भारविः कविपतिः (सन्मार्गनिरतस्थितिः) ॥

प्रारिप्सितस्य प्रबन्धस्याविघ्नेन परिसमाप्त्यर्थमात्मेष्टदैवं परमेश्वरं मनसा ध्यायन् तस्य मायाकिरातस्य भगवतः स्तोत्रभूतमभूतदोषमशेषगुणालङ्कारसदनमनितरसदृशं किरातार्जुननामनायकद्वयोपशोभितं रसभावनिरन्तरं सन्ततसलक्षणं लक्ष्मीशब्दाङ्कितसकलसर्गान्तकान्तं किरातार्जुनीयाह्वयं प्रारभमाणः महाकाव्यमाशीर्नमस्क्रिया वस्तुनिर्देशो वापि तन्मुखमित्याप्तवाक्यानुरोधेन तदादौ वस्तुनिर्देशं करोति—श्रियः + वनेचरः ॥

श्रियः कुरुणामित्यादि । सः चरः द्वैतवने वने युधिष्ठिरं समाययाविति पदानां योजना । स इति तच्छब्दनिर्दिष्टं यच्छब्देन परामृशति । कुरुणामधि-

पस्य प्रजासु वृत्तिं वेदितुं यमयुङ्क्त । कीदृशीं वृत्तिम् । श्रियः पालनीम् । राजश्रियः पालनहेतुभूताम् । पाल्यतेऽनयेति पालनी ; करणे ल्युट् । प्रजासु सविनयरञ्जनाभिवृत्तिश्रियं पालयतीति तादृशी; स्वराज्यप्रजासु वृत्तिः वर्तना कुरुदेशाधिपतेः सुयोधनस्य किमस्ति नास्ति वेति विज्ञातुं युधिष्ठिरो यं चरं नियुक्तवान् ।

End:

एवमस्माभिः प्रसिद्धदोषोद्धरणसङ्गतिकथनार्थस्फुटीकरणगुणालङ्कार-प्रकाशनादिकं यथाशक्ति कृतमिति सर्वमपि मङ्गलम् ॥

व्रज जय धर्मसूनुं (.) ननाम ॥

सद्विद्याकुलमन्दिरेण गुणिना विद्वज्जनप्रेयसा
विद्यामाधवपण्डितेन रचिते विद्यावतां संमते ।
विद्यामाधवनाम्नि भारविकविव्याख्यानवर्येऽभव-
त्पूर्णः पार्थतपःफलाप्तिकथनः सर्गोऽयमष्टादशः ॥

वेदव्याकरणास्पदं कविमहाराजः सतर्कस्मृति-
च्छन्दोलक्षणकाव्यनाटककलाविज्ञानसंपन्निधिः ।
ज्योतिश्शास्त्रविदग्धमानिजनतादुर्गर्वसर्वङ्कषो
विद्यामाधवपण्डितो विजयते विद्वद्विभूषामणिः ॥

व्याख्यानमीदृगिदमस्य करोति नान्यो
नैवाकरोन्न च करिष्यति पण्डितोऽपि ।
तस्मादिह स्खलितमस्ति यदि प्रमादात्
तत्साधवः कृतधियो गुणिनः क्षमन्ताम् ॥

Colophon:

श्रीमद्गुणवतीग्रामविशिष्टनीलालयस्थानसंभूतैरखिलविद्यानिवासैर्विद्यामा-धवपण्डितैर्विरचितं विद्यामाधवनामधेयं व्याख्यानं समाप्तम् ॥

No. 11494. कुमारसम्भवः.

KUMĀRASAMBHAVAḤ.

Substance, paper. Size, $13\frac{1}{4} \times 5\frac{5}{8}$ inches. Pages, 76. Lines, 10 on a page. Character, Dēvanāgarī. Condition, good. Appearance, new.

The well-known poem of Kālidāsa dealing with the incidents that lead to the birth of Kumāra or God Subrahmaṇya.

Complete, contains the Sargas one to eight only.

Beginning:

अस्त्युत्तरस्यां दिशि देवतात्मा हिमालयो नाम नगाधिराजः ।
पूर्वापरौ वारिनिधी विगाह्य स्थितः पृथिव्या इव मानदण्डः ॥
यं सर्वशैलाः परिकल्प्य वत्सं मेरौ स्थिते दोग्धरि दोहदक्षे ।
भास्वन्ति रत्नानि महौषधीश्च पृथूपदिष्टां दुदुहुर्धरित्रीम् ॥
अनन्तरत्नप्रभवस्य यस्य हिमं न सौभाग्यविलोपि जातम् ।
एको हि दोषो गुणसन्निपाते निमज्जतीन्दोः किरणेष्विवाङ्कः ॥

End:

स प्रियामुखरसं दिवानिशं हर्षवृद्धिजननं सिषेविषुः ।
दर्शनप्रणयिनामदृश्यतामाजगाम विजयानिवेदितः ॥
समदिवसनिशीथं सङ्गिनस्तत्र शम्भोः शतमगमदृतूनां सार्धमेका निशेव ।
स च सुरतसुखैर्न च्छिन्नतृष्णो बभूव ज्वलन इव समुद्रान्तर्गतस्तज्जलौघैः ॥

Colophon:

इति श्रीकालिदासस्य कृतौ कुमारसम्भवे महाकाव्ये अष्टमः सर्गः ॥

No. 11495. कुमारसम्भवः.
KUMĀRASAMBHAVAḤ.

Pages, 17. Lines, 8 on a page.

Begins on fol. 17*a* of the MS. described under No. 1387.

Contains the Sargas two and three.

Same work as the above.

The introductory passages found in the commentary have been found added to some of the stanzas.

No. 11496. कुमारसम्भवः.
KUMĀRASAMBHAVAḤ.

Substance, palm-leaf. Size, $13\frac{5}{8} \times 1\frac{1}{2}$ inches. Pages, 32. Lines, 6 on a page. Character, Telugu. Condition, good. Appearance, old.

Begins on fol. 1*a*. The other work herein is Śiśupālavadha 16*b*.

Contains the Sargas seven and eight only.

Same work as the above.

No. 11497. कुमारसम्भवः.
KUMĀRASAMBHAVAḤ.

Substance, palm-leaf. Size, $14 \times 1\frac{3}{8}$ inches. Pages, 124. Lines, 4 on a page. Character, Kanarese. Condition, good. Appearance, new.

Contains the Sargas one to six and 83 stanzas of the seventh Sarga
Same work as the above.

No. 11498. कुमारसम्भवः.
KUMĀRASAMBHAVAḤ.

Substance, palm-leaf. Size, 12 × $1\frac{1}{8}$ inches. Pages, 35. Lines, 4 on a page. Character, Telugu. Condition, injured. Appearance, new.

Contains the Sargas one and two and 13 stanzas of the third Sarga.

Same work as the above.

No. 11499. कुमारसम्भवः.
KUMĀRASAMBHAVAḤ.

Substance, palm-leaf. Size, $14\frac{5}{8}$ × $1\frac{3}{8}$ inches. Pages, 72. Lines, 6 on a page. Character, Telugu. Condition, injured. Appearance, old.

Begins on fol. 1*a*. The other work herein is Kūmārasambhava-vyākhyā Sañjīvinī 37*a*.

Contains the Sargas one to eight.

Same work as the above.

No. 11500. कुमारसम्भवः.
KUMĀRASAMBHAVAḤ.

Substance, palm-leaf. Size, $12\frac{1}{2}$ and $12\frac{5}{8}$ × $1\frac{3}{8}$ inches. Pages, 24. Lines, 6 on a page. Character, Telugu. Condition, slightly injured. Appearance, old.

Begins on fol. 1*a*. The other work herein is Kumārasambhava-vyākhyā Sañjīvinī 13*a*.

Contains the first Sarga complete and the second incomplete.

Same work as the above.

Copying is said to have been completed on Friday, the 5th day of the dark fortnight of the month of Caitra in the year Tāraṇa.

No. 11501. कुमारसम्भवः.
KUMĀRASAMBHAVAḤ.

Substance, palm-leaf. Size, $17\frac{1}{2}$ × $1\frac{1}{4}$ inches. Pages, 36. Lines, 6 on a page. Character, Telugu. Condition, good. Appearance, new.

Begins on foll. 1*a*, 24*a*, 37*a*, 52*a* and 77*a*. The other work herein is Kumārasambhavavyākhya 6*a*, 27*a*, 40*a*, 57*a* and 79*a*.

Same work as the above.

This manuscript is said to have been transcribed by Mallyala Umāpati Avvyarāya for the use of Veṅkaṭarāya, the copying having been completed on Friday, the 14th day of the bright fortnight of the Mārgaśira month in the year Ānanda.

No. 11502. कुमारसम्भवः.
KUMĀRASAMBHAVAḤ.

Pages, 17. Lines, 8 on a page.

Begins on fol. 1*a* and 19*a* of the MS. described under No. 11477.

Contains the Sargas seven and eight, but wants six stanzas in the end of the seventh Sarga.

Same work as the above.

No. 11503. कुमारसम्भवः.
KUMĀRASAMBHAVAḤ.

Substance, palm-leaf. Size, $17\frac{1}{2} \times 1\frac{1}{4}$ inches. Pages, 14. Lines, 5 on a page. Character, Telugu. Condition, good. Appearance, new.

Begins on fol. 1*a*. The other works herein are Kumārasambhavavyākhyā 8*a*, Brahmasūtraviṣayavākyāni 33*a*.

Contains the eighth Sarga.

Same work as the above.

No. 11504. कुमारसम्भवः.
KUMĀRASAMBHAVAḤ.

Substance, palm-leaf. Size, $14\frac{5}{8} \times 1\frac{3}{8}$ inches. Pages, 170. Lines, 5 on a page. Character, Kanarese. Condition, very much injured. Appearance, new.

Complete.

Same work as the above.

No. 11505. कुमारसम्भवः.
KUMĀRASAMBHAVAḤ.

Substance, palm-leaf. Size, 15 and $18\frac{3}{8} \times 1\frac{1}{4}$ inches. Pages, 52. Lines, 7 on a page. Character, Grantha. Condition, injured. Appearance, old.

Begins on fol. 1*a*. The other work herein is Kumārasambhavavyākhyā 27*a*.

Contains the Sargas one to seven, the seventh being incomplete.

Same work as the above.

No. 11506. कुमारसम्भवः.
KUMĀRASAMBHAVAḤ.

Substance, palm-leaf. Size, 13 × 1⅜ inches. Pages, 21. Lines, 4 on a page. Character, Grantha. Condition, good. Appearance, new.

Begins on fol. 1*a*. The other work herein is Kumārasambhava-padānvaya 12*a*.

Contains the first Sarga only, but wants 36 stanzas in the beginning.

Same work as the above.

No. 11507. कुमारसम्भवः.
KUMĀRASAMBHAVAḤ.

Substance, palm-leaf (Śrītāla). Size, 18¼ × 1⅞ inches. Pages, 48. Lines, 7 on a page. Character, Kanarese. Condition, injured. Appearance, old.

Contains the Sargas one to seven complete and breaks off in the 77th stanza of the eighth Sarga.

Same work as the above.

No. 11508. कुमारसम्भवः.
KUMĀRASAMBHAVAḤ.

Substance, palm-leaf. Size, 17¼ × 1¼ inches. Pages, 56. Lines, 6 on a page. Character, Telugu. Condition, good. Appearance, new.

Contains the Sargas one to six and eight.

Same work as the above.

No. 11509. कुमारसम्भवः.
KUMĀRASAMBHAVAḤ.

Substance, palm-leaf. Size, 18 × 1⅜ inches. Pages, 34. Lines, 9 on a page. Character, Nandināgarī. Condition, injured. Appearance, new.

Contains the Sargas one to seven, but wants the 65th to 86th stanza of the fifth Sarga and breaks off in the 83rd stanza of the seventh Sarga.

Same work as the above.

No. 11510. कुमारसम्भवः, कर्णाटकटीकासहितः.
KUMĀRASAMBHAVAḤ WITH KANARESE MEANING.

Substance, palm-leaf. Size, 16⅝ × 1⅜ inches. Pages, 180. Lines, 6 on a page. Character, Telugu. Condition, much injured. Appearance, new.

Contains the Sargas one to three, but wants stanzas 54 to 76 of the third Sarga.

Same work as the above.

No. 11511. कुमारसम्भवपदान्वयः.
KUMĀRASAMBHAVAPADĀNVAYAḤ.

Pages, 52. Lines, 4 on a page.

Begins on fol. 12*a* of the MS. described under No. 11506.

Contains the prose order of the stanzas in the first Sarga of the Kumārasambhava.

Beginning:

उत्तरस्यां दिशि देवतात्मा हिमालयो नाम नगाधिराजः अस्ति, पूर्वापरौ वारिनिधी विगाह्य पृथिव्याः मानदण्ड इव स्थितः ॥

यमिति । सर्वशैलाः यं वत्सं परिकल्प्य दोहदक्षे मेरौ दोग्धरि स्थिते सति पृथूपादिष्टां धरित्रीं भास्वन्ति रत्नानि महौषधीश्च दु(दु)हुः ॥

End:

सुकेशी शोभनकेशी सा पार्वती अपचितबलिपुष्पा वेदिसंमार्गदक्षा नियमविधिजलानां बर्हिषां च उपनेत्री सती तच्छिरश्चन्द्रपादैः नियमितपरिखेदा [सन्तः] गिरिशम् ईश्वरम् उपचचार ।

Colophon:

इति श्रीकालिदासस्य कृतौ कुमारसंभवे महाकाव्ये प्रथमः सर्गः ॥

No. 11512. कुमारसम्भवः, सञ्जीविनीसहितः.
KUMĀRASAMBHAVAḤ WITH SAÑJĪVINĪ.

Pages, 340. Lines, 6 on a page.

Begins on fol. 1*a* of the MS. described under No. 9579.

Contains the Sargas one to eight complete.

The commentary of Kōlācala Mallinātha entitled Sañjīvinī is herein added.

Beginning:

अत्युत्तरस्यां (. . .) मानदण्डः ॥
श्लोकान्वयमुखेनैव सर्वं व्याख्यायते मया ।
नामूलं लिख्यते किञ्चिन्नानपेक्षितमुच्यते ॥

तत्र भवान् कालिदासः कुमारसम्भवं काव्यं चिकीर्षुः आशीर्नमस्क्रिया वस्तुनिर्देशो वापि तन्मुखमिति शास्त्रात् काव्यादौ वक्ष्यमाणानुगुणं वस्तु निर्दिशति—अस्तीति। उत्तरस्यां दिशि। अनेनास्य देवताभूमित्वं सूच्यते। देवता आत्मा अधिष्ठाता यस्य स देवतात्मा। तेनास्य वक्ष्यमाणमेनापरिणयपार्वतीजननादिव्यवहारयोग्यत्वं सूच्यते।

* * * *

Colophon:

इति पदवाक्यप्रमाणपारावारपारीणश्रीमहोपाध्यायकोलचलमल्लिनाथसूरिविरचितायां कुमारसम्भवव्याख्यायां सञ्जीविनीसमाख्यायां प्रथमः सर्गः॥

समदिवसनिशीथं (. . .) तज्जलौघैः ॥

End:

समदिवसेति। निशीथशब्दो निशामात्रोपलक्षकः। समदिवसनिशीथं तुल्याहर्निशं यथा तथा। तत्र, तस्यां पार्वत्याम्। सङ्गिनः आसक्तस्य। रात्रिन्दिवं रममाणस्येत्यर्थः। शम्भोः शिवस्य। ऋतूनां सार्धमर्धेन सहितं शतं पञ्चाशदुत्तरमृतुशतम्। मानुषमासेन पञ्चविंशतिवर्षाणीत्यर्थः। एका निशेवाभवत्। स शम्भुः। समुद्रान्तर्गतः समुद्रस्यान्तर्वर्ती। ज्वलनो बडबाग्निः। तज्जलौघैः तस्य समुद्रस्य जलप्रवाहैरिव। सुरतसुखैः भिन्नतृष्णो निवृत्ताभिलाषश्च (न) बभूव। किन्तु रिरंसैवावर्धतेत्यर्थः।

* * * *

Colophon:

इति श्रीमहोपाध्यायकृतकुमारसम्भवव्याख्यायां सञ्जीविनीसमाख्यायां अष्टमः सर्गः संपूर्णः॥

No. **11513.** कुमारसम्भवः, सञ्जीविनीसहितः.

KUMĀRASAMBHAVAḤ WITH SAÑJĪVINĪ.

Substance, palm-leaf. Size, $15\frac{5}{8} \times 1\frac{1}{4}$ inches. Pages, 190. Lines, 6 on a page. Character, Telugu. Condition, injured. Appearance, old.

Contains the Sargas three to eight.

Same work as the above.

The scribe gives his name and date of transcription:

पौराणान्वयजो धीमान् जनैः शेष इतीरितः।

रामपादाब्जयुगलं ध्यायन् सन्मानसे सदा॥

विलम्बिवत्सरे मासि कार्त्तिके च शुभावहे ।
कुमारसम्भवव्याख्यां मुदा सम्पूर्णमालिखत् ॥

No. 11514. कुमारसम्भवः, सञ्जीविनीसहितः.
KUMĀRASAMBHAVAḤ WITH SAÑJĪVINĪ.

Pages, 70. Lines, 21 on a page.

Begins on fol. 167*a* of the MS. described under No. 1663.

Contains the Sargas three to six, which last breaks off in the third stanza.

Same work as the above.

No. 11515. कुमारसम्भवव्याख्या—सञ्जीविनी.
KUMĀRASAMBHAVAVYĀKHYĀ: SAÑJĪVINĪ.

Pages, 48. Lines, 5 on a page.

Begins on fol. 8*a* of the MS. described under No. 11503.

Contains the eighth Sarga.

Same work as the above, but without the text.

The transcription of this manuscript is said to have been made by Gaṅgādruḍu, son of Jarugamalli Veṅkaṭaraman, who completed it on Saturday, the 3rd day of the Jyēṣṭha month in the year Sarvajit.

No. 11516. कुमारसम्भवव्याख्या—सञ्जीविनी.
KUMĀRASAMBHAVAVYĀKHYĀ: SAÑJĪVINĪ.

Pages, 30. Lines, 5 on a page.

Begins on fol. 13*a* of the MS. described under No. 11500.

Contains the second Sarga complete.

The former owner of the manuscript is stated to be Dulla Vīrarāghava; copying was finished on Sunday, the 4th day of Caitra Śuddha of the year Tāraṇa.

Same work as the above.

No 11517. कुमारसम्भवव्याख्या—सञ्जीविनी.
KUMĀRASAMBHAVAVYĀKHYĀ: SAÑJĪVINĪ.

Substance, palm-leaf. Size, $13\frac{7}{8} \times 1\frac{1}{4}$ inches. Pages, 28. Lines, 7 on a page. Character, Telugu. Condition, injured. Appearance, old.

Contains the third Sarga complete.

Same work as the above.

No. 11518. कुमारसम्भवव्याख्या—सञ्जीविनी.
KUMĀRASAMBHAVAVYĀKHYĀ: SAÑJĪVINĪ.

Pages, 78. Lines, 6 on a page.

Begins on fol. 37*a* of the MS. described under No. 11499.

Contains the Sargas one and two.

Same work as the above.

No. 11519. कुमारसम्भवव्याख्या—सञ्जीविनी.
KUMĀRASAMBHAVAVYĀKHYĀ: SAÑJĪVINĪ.

Pages, 26. Lines, 7 on a page.

Begins on fol. 1*a* of the MS. described under No. 11467.

Contains the first Sarga incomplete.

Same work as the above.

No. 11520. कुमारसम्भवव्याख्या—सञ्जीविनी.
KUMĀRASAMBHAVAVYĀKHYĀ: SAÑJĪVINĪ.

Substance, palm-leaf. Size, $15\frac{5}{8} \times 1\frac{1}{4}$ inches. Pages, 114. Lines, 8 on a page. Character, Grantha. Condition, good. Appearance, old.

Contains the commentary on the Sargas five to seven complete, and on the first 72 stanzas of the eighth Sarga.

Same work as the above.

No. 11521. कुमारसम्भवव्याख्या—सञ्जीविनी.
KUMĀRASAMBHAVAVYĀKHYĀ: SAÑJĪVINĪ.

Substance, palm-leaf. Size, $11\frac{5}{8} \times 1\frac{1}{4}$ inches. Pages, 54. Lines, 7 on a page. Character, Dēvanāgarī. Condition, injured. Appearance, new.

Contains the first Sarga.

Same work as the above, but the additional three stanzas found in the beginning are given below:—

मातापितृभ्यां जगतो नमो वामार्धजानये ।
सद्योदक्षिणदृक्पातसङ्कुचद्वामदृष्टये ॥

अन्तरायतिमिरोपशान्तये शान्तपावनमचिन्त्यवैभवम् ।
तं नरं वपुषि कुञ्जरं मुखे मन्महे किमपि तुन्दिलं महः ॥
शरणं करवाणि कामदं ते चरणं वाणि चराचरोपजीव्यम् ।
करुणामसृणैः कटाक्षपातैः कुरु मामम्ब कृतार्थसार्थवाहम् ॥

No. 11522. कुमारसम्भवव्याख्या—सञ्जीविनी.

KUMĀRASAMBHAVAVYĀKHYĀ : SAÑJĪVINĪ.

Substance, palm-leaf. Size, 16 × 1¼ inches. Pages, 182. Lines, 6 on a page. Character, Telugu. Condition, injured Appearance, old

Contains the commentary on Sargas one to three and five to eight.

Same work as the above.

No. 11523. कुमारसम्भवव्याख्या—सञ्जीविनी.

KUMĀRASAMBHAVAVYĀKHYĀ : SAÑJĪVINĪ.

Substance, palm-leaf. Size, 16½ × 1⅜ inches. Pages, 37. Lines, 7 on a page. Character, Telugu. Condition, slightly injured. Appearance, new.

Contains the first Sarga complete.

Copying is said to have been finished on the 12th day of the dark fortnight of the Kārttika month in the year Vikāri.

No. 11524. कुमारसम्भवव्याख्या—सञ्जीविनी.

KUMĀRASAMBHAVAVYĀKHYĀ : SAÑJĪVINĪ.

Pages, 58. Lines, 8 on a page.

Begins on foll. 6*a* and 23*a* of the MS. described under No. 11477, wherein this work has been omitted to be mentioned in the list of other works given therein.

Contains the Sargas seven and eight.

Same work as the above, but here the text also is given separately from the commentary.

Said to have been copied by Tirumali, son of Śrīvatsācārya.

No. 11525. कुमारसम्भवव्याख्या—सञ्जीविनी.

KUMĀRASAMBHAVAVYĀKHYĀ : SAÑJĪVINĪ.

Substance, palm-leaf. Size, 12 × 1¼ inches. Pages, 54. Lines, 5 on a page. Character, Telugu. Condition, good. Appearance, old.

Begins on fol. 4*a*. The other work herein is Nalōdaya with commentary 1*a*.

Breaks off in the first stanza of the second Sarga.

Same work as the above.

No. 11526. कुमारसम्भवव्याख्या—सञ्जीविनी.

KUMĀRASAMBHAVAVYĀKHYĀ : SAÑJĪVINĪ.

Pages, 314. Lines, 7 on a page.

Begins on fol. 27*a* of the MS. described under No. 11505.

Breaks off in the 39th verse of the eighth Sarga.

Same work as the above.

No. 11527. कुमारसम्भवव्याख्या—सञ्जीविनी.

KUMĀRASAMBHAVAVYĀKHYĀ : SAÑJĪVINĪ.

Pages, 142. Lines, 7 on a page.

Begins on fol. *6a*, *27a*, *40a*, *57a* and *79a* of the MS. described under No. 11501.

This manuscript is said to have been copied by Viñjimūri Subbanna, the copying of the first Sarga having been completed on Sunday, the 12th day of the bright fortnight of the Āśvayuja, that of the second Sarga on Sunday, the 5th day of the bright fortnight of the same month, that of the third Sarga on Monday, the 11th day of the dark fortnight of the month of Phālguna, in the year Rākṣasa, and that of the fourth Sarga on Saturday, the 14th day of the dark fortnight of the Vaiśākha month in the year Nala.

No. 11528. कुमारसम्भवव्याख्या.

KUMĀRASAMBHAVAVYĀKHYĀ.

Substance, palm-leaf. (Śrītāla). Size, $9\frac{5}{8} \times 2$ inches. Pages, 122. Lines, 9 on a page. Character, Malayāḷam. Condition, good. Appearance, new.

Contains the first Sarga complete.

This commentary on the Kumārasambhava is by Nārāyaṇabhaṭṭa, pupil of Kṛṣṇa. In the introduction the commentator justifies the completeness of the poem in the first eight Sargas; and also refers to another commentator named Śivadāsa whom he proposes to follow in this work. This commentary is being printed in the Trivandrum Sanskrit Series.

Beginning :

षट्पदमुखरितगण्डं कोटीरभरावबद्धशशिखण्डम् ।
प्रणमत वारणतुण्डं पदकमलप्रणतसकलसुरषण्डम् ॥

अपारकरुणापूरतरङ्गितदृगञ्चलम् ।
कळायकोमलच्छायं जानकीवल्लभं भजे ॥

सुरारातिर्वक्षःकुहररुधिरक्षोदकपिशैः
स्वतः श्वेतैः सन्ध्याकपिशशशिखण्डाम्बुसदृशैः ।
नखोद्योतैर्भक्तप्रकरहृदयध्वान्तभिदुरा
दया काचिद्दिव्या विलसति पुरुश्रेणिविपिने ॥

लोकानामुदयस्थितिक्षतिकरी वन्दारुबृन्दारक-
श्रेणीमौलिमणिप्रभारविकरप्रोद्यत्कराम्भोरुहा ।
भाति ब्रह्मखलालये शशिकलाशुम्भज्जटावल्लरी
भक्ताभीष्टविधानकल्पलतिका काचित्कृपाकन्दली ॥
अङ्के तुङ्गशशाङ्कखण्डधवलं कोटीरभारे वरे
बालादित्यकराङ्कुरप्रतिभटं कण्ठे घनश्यामलम् ।
सत्त्वादीनिव बिभ्रतं त्रिजगतां रक्षादिसिद्ध्यै गुणा-
नाबद्धाञ्जलि बालमन्दनिलयं मारारिमाराधये ॥
कृष्णो विबुधाधिपतिर्निष्णातो वितरणेषु विद्यायाः ।
मुष्णातु हृदयतिमिरं पुष्णातु च मङ्गलानि सकलानि ॥
प्राचीनाचार्यकृताः सुविचार्य कुमारसम्भव[स्य]व्याख्याः ।
बालप्रबोधनार्थं ललितं करवाणि विवरणं तस्य ॥
प्राचीनसूरिविहिते महति प्रभूते व्याख्यान्तरे विफल एष परिश्रमो मे ।
वाति प्रकामसुभगे मलयाद्रिजाते वाते फलं किमु करोतु मुखानिलोऽयम् ॥
व्याख्यैकापि तथापि प्रदर्शितान्वयपदार्थवाक्यार्था ।
विवृतसमासोपेता गुरुतरमुपकारमारचयेत् ॥
व्याख्यान्तरेषु दृष्टेषु विमृष्टेष्वपि तत्त्वतः ।
सुभगशिवदासोक्तो मार्ग एवानुगम्यते ॥

इह खलु महाकविः कालिदासः पार्वतीपरमेश्वरपवित्रचरित्रविचित्रं कुमारसम्भवाभिधानं काव्यं चिकीर्षुः "आशीर्नमस्क्रिया वस्तुनिर्देशो वापि तन्मुखम्" इत्यादिवचनानुसारेण वस्तुनिर्देशं तावत् करोति—अस्तीति ।

ननु काव्ये यत् साध्यं तदनुसारेणैव काव्यसंज्ञा कर्तव्या । यथा युधिष्ठिरविजयजानकीहरणशिशुपालवधप्रभृतीनाम् । अत्र तु तारकासुरनिग्रहः काव्ये साध्यतया निर्दिष्टः । "तस्मिन् विप्रकृताः काले तारकेण दिवौकसः ।" इत्युपक्रमात् । तस्मात्तारकवध इत्येव काव्यसंज्ञा कर्तव्या । तत्पर्यन्तं च काव्यं प्रवर्तयितव्यं, न चैतत्कृतम् ; तस्मादसमञ्जसमिदं काव्यम् ।

अपि च कुमारोत्पत्तिपर्यन्तमपि न काव्यं कृतम् ; तस्मादनुपपन्नमिदं नामापि इति ।

अत्रोच्यते नात्र तारकासुरनिग्रहः काव्ये साध्यः, "तदिच्छामो विभो स्रष्टुं सेनान्यं तस्य शान्तये" इति देवैः कुमारसृष्टिमात्रस्यैव ब्रह्माणं प्रति प्रार्थितत्वात्। तारकासुरनिग्रहस्तु कुमारोद्भवप्रस्तावकतया निमित्तत्वेनोपक्षिप्तः। यथा किरातार्जुनीये धनञ्जयः। तस्मात्कुमारसम्भव इति काव्यसंज्ञा सूक्ता। न चैवं सति तत्पर्यन्तं काव्यं प्रवर्तयितव्यामिति वाच्यम्,

"उमारूपेण ते यूयं संयमस्तिमितं मनः।
शम्भोर्यतध्वमाक्रष्टुमयस्कान्तेन लोहवत्॥"

इति ब्रह्मणः प्रतिवचने शम्भोश्चित्ताकर्षणमात्रस्यैव परमसाध्यत्वेन प्रतिपादनात्। कारणपौष्कल्ये सति कार्यस्यावश्यम्भाव एव ब्रह्मणस्तथा-निर्देशे हेतुरिति चावगन्तव्यम्। शम्भोश्चित्ताकर्षणं पुनरष्टमसर्गे विस्तरतः प्रतिपादितम्। यथोक्तमन्त्यश्लोके—

"समदिवसनिशीथं सङ्गिनस्तत्र शम्भोः
शतमगमदृतूनां सार्धमेका निशेव।
न च सुरतरसेषु च्छिन्नतृष्णो बभूव
ज्वलन इव समुद्रान्तर्गतस्तज्जलेषु॥" इति।

उक्तं च पञ्चमसर्गान्ते देवीं प्रति देवेनैवम्—

"अद्यप्रभृत्यनवमाङ्गि तवास्मि दासः
क्रीतस्तपोभिरिति वादिनि चन्द्रमौलौ।" इति॥

तस्मादुमारूपेणेत्युपक्रमात् अद्यप्रभृतीति परा(म)र्शात्—"समदिवस-निशीथम्" इत्युपसंहाराच्च शम्भोश्चित्ताकर्षणमात्र एव तात्पर्यम्।

"उपक्रमोपसंहारावभ्यासोऽपूर्वतः फलम्।
अर्थवादोपपत्तिश्च लिङ्गानाञ्च विनिर्णये॥"

इति वचनात्। तच्च सम्यक् प्रतिपादितमष्टमसर्गे सम्भोगवर्णनेन कुमारोत्पत्तेर्बिन्दुविक्षेपमात्रेणेति सर्वमनवद्यम्।

यत्त्वत्र तारकासुरनिग्रहपर्यन्तं चिकीर्षितमिति कैश्चिदुक्तं तदप्युक्तया रीत्या परिहृतं वेदितव्यम्। कवेश्चिकीर्षाया अप्येतत्पर्यन्तत्वस्य समर्थितत्वात्। देव्याः शापाभावं पुनरष्टमसर्गादौ निपुणतरमुपपादयिष्यामः।

ननु कुमारसम्भव इत्यत्र कः समासः? षष्ठीतत्पुरुष इति ब्रूमः। न चैवं सति कुमारसम्भवरूपार्थपरत्वाच्छब्दस्य कुमारसम्भवः काव्यमिति सामानाधि-

करण्यं न स्यादिति वाच्यम्। अभिधेयेनाभिधायकस्यापि बहुशो व्यपदेश-दर्शनात् । यथा—"जानकीहरणं प्रबन्धः; शिशुपालवधः काव्यम्" इत्यादिषु इत्यलमतिप्रसङ्गेन ।

प्रकृतमनुसरामः—उत्तरस्यां दिशि हिमालयः नाम नगाधिराजः अस्ति। उत्तरस्यां दिशीत्यनेन हिमवतो देवभूमिष्वन्तर्भाव उक्तः। वक्ष्यति च—"पितुः प्रदेशास्तव देवभूमयः" इति। उत्तरस्यां दिशि देवभूमयः; दक्षिणस्यां दिशि असुरभूमयः; मध्ये मनुष्यभूमयः इति पुराणप्रसिद्धिः। हिमानां तुषाराणामालयो हिमालयः। नामेति प्रसिद्धिवाचकमव्ययम्। हिमवानिति प्रसिद्ध इत्यर्थः। नगानां पर्वतानामधिराजो नगाधिराजः। अधिराजः श्रेष्ठः। अस्ति भवति।

End:

अपचितबलिपुष्पा इत्यादिना च प्रदर्शितम्। वक्ष्यति च—अथोपनिन्ये गिरिशाय गौरीमित्यादिना इति सर्वं समङ्गलम्॥

सर्गोऽयं प्रथमो गुणैश्च गिरिजालावण्यसारं परं
यस्मिन्वर्णयति स्म कर्णमधुरैर्वर्णैः कवि(वे)रग्रणीः।
तत्राहं कृशधीः करोमि किमतिव्यालोलचित्तं तु मा-
मित्थं किञ्चिदजल्पयन् गिरिसुतापादाब्जभक्तिः स्वयम्॥
गोविन्दाङ्गगुणौघवर्णनविधौ दक्षस्य नारायण-
क्ष्मादेवस्य कृतौ गिरीशगिरिजाभक्तिप्रवृद्धोदये।
व्याख्यानेऽत्र कुमारसम्भवपदार्थालोचनप्राक्रिया-
निष्णाते प्रथमः समाप्तिमगमत्सर्गो निसर्गोज्ज्वलः॥

Colophon:

इति श्रीकृष्णशिष्यस्य नारायणस्य कृतौ कुमारसम्भवविवरणे प्रथमस्सर्गः॥

No. **11529.** कुमारसम्भवव्याख्या.

KUMĀRASAMBHAVAVYÂKHYÂ.

Substance, paper. Size, 11 × 8¾ inches. Pages, 72. Lines, 25 on a page. Character, Dēvanāgarī and Grantha. Condition, good. Appearance, new.

Begins on fol. 131*a*. The other works herein are **Vāsavadattā-vyākhyānam** 1*a*, Vāsavadattavyākhyānam (different) 53*a*.

Contains the commentary on the first Sarga.

Same work as the above.

No. 11530. कृष्णविजयः.
KṚṢṆAVIJAYAḤ.

Substance, paper. Size, 11 × $8\frac{7}{8}$ inches. Pages, 207. Lines, 20 on a page. Character, Dēvanāgarī. Condition, good. Appearance, new.

A poem in 12 Sargas describing the Puranic story of the birth and other leading incidents in the life of Śrī Kṛṣṇa. The author of the work is stated to be one Śaṅkara, a disciple of Rāghava of Vihārācala in Kēraḷa; and he is said to have composed this poem at the instance of Kēraḷavarman, king of Kollam (Quilon in Travancore).

Complete.

Beginning:

मदापगाशीकरसेकशीता माध्वीलिहां मांसलिता निनादैः ।
हरन्तु तापं हरनन्दनस्य कल्याणदाः कर्णसमीरणा मे ॥
आकम्रमन्दाररुचं कवीन्द्रमाकन्दवासं तुरमाविलासम् ।
एकं निधानं वचसामुपासे पाकं पयोजासनपुण्यराशेः ॥
कल्याणबीजाङ्कुरजन्महेतुः कटाक्षकालाम्बुधरो गुरूणाम् ।
प्रनर्तयत्वाशु गुणाम्बुवर्षै(र्वाचं) मयूरीं मम दीनदीनाम् ॥

* * * *

चकास्ति राजा चतुरन्तवीरचूडातटीचुम्बितपादपीठः ।
काला(रि) कूलङ्कषबाहुतेजाः कोलाधिपः केरलवर्मनामा ॥
शिवेश्वराख्ये भवनोत्तमे यः श्रुत्यन्तरात्यन्तनिगूढरूपम् ।
प्राकाशयत् प्रौढतपःपटिम्ना पञ्चेषुलीलापरिपन्थि तेजः ॥
प्रचण्डिमा शिक्षयते यदीयदोर्दण्डजन्मा रिपुसुन्दरीणाम् ।
पत्रांशुकानां परिधानरीतिं कन्दाशनं काननचङ्क्रमं च ॥
उर्वीभरं बिभ्रति यत्र नृणां गुर्वीं मुदं तन्वति चान्नदानैः ।
दर्वीकरेन्द्रश्च करारविन्दे दर्वी च विश्राम्यति शैलजायाः ॥
पात्रं श्रियस्तत्र चकास्ति राज्ये क्षेत्रं विहाराचलनामधेयम् ।
जगत्सावित्री खलु यत् पवित्रीकरोति नीहारगिरीन्द्रपुत्री ॥
विभाति तस्मिन् गिरिजाकटाक्षपात्रीभवन् कश्चन सूरिवर्यः ।

श्रीकोलभूपालकहर्षसिन्धुराकाशशी राघवनामधेयः ॥
सदा मनीषामयताम्रपर्णीसंवर्तिनो वाङ्मयमौक्तिकानि ।
भाग्यैकसिन्धोः समवाप्य यस्मात् सुधीजनः कण्ठमलङ्करोति ॥
अन्ते वसन् कश्चन तस्य चाभूत् कवित्वमार्गे कलितप्रचारः ।
आचार्यकारुण्यजलप्ररूढप्रज्ञाङ्कुरः शङ्करनामधेयः ॥
अर्धं शरीरस्य च शीतभानोः कलत्रयन्ती च वतंसयन्ती ।
काचित् पुरा कण्वपुरैकभूषा कामप्रसूर्यत्कुलदैवमास्ते ॥
नित्यं विहारादिजुषो भवान्यास्स्तोत्राम्बुभिस्सन्नतिदोहलैश्च ।
अकारि यस्याङ्कुरितो महीयान् नवत्वमाश्रित्य कवित्वशाखी ॥
कोलेश्वरस्तं मुदितः कदाचिदास्थानवर्ती नृपचक्रवर्ती ।
निष्णातधीः कृष्णकथानुबन्धं काव्यं कुरु श्राव्यमिति न्यगादीत् ॥
कुतोऽपि कोलेन्द्रवचस्समीरसम्प्रेषणाद्देशिकदृष्टिनावा ।
भक्तिद्वितीयाथ तदीयवाणी पारं गता कृष्णकथापयोधेः ॥

* * * *

दैत्याधिराजतिमिरप्रकराणि हन्तुं
दीप्त्यान्वितो दिव इवाथ मयूखमाली ।
गर्भं मुदा निविविशे वसुदेवपत्न्या
भाग्योदयेन जगतां भगवान् मुकुन्दः ॥

Colophon :

इति शङ्करकृतौ श्रीकृष्णाभ्युदये प्रथमः सर्गः ॥

End :

हृत्पङ्कजेषु महतां विहृतिं वितन्वन्
वक्षोरुहेष्वपि च पक्ष्मललोचनानाम् ।
नेत्रासवं स वपुषा जगतां त्रयाणां
श्रोत्रामृतं च चरितैर्विततान शौरिः ॥
न जानन्तो दुःखं कथमिति विदन्तो न विपदां
कथञ्चामी कृष्णे हितकर(ण)निष्णे यदुजनाः ।
पुरे पूर्णानन्दा नियतमवसन् कल्पकतरोः
तटे वास्तव्यानां जगति किमलभ्यं तनुमताम् ॥

मित्रौघान् सुखयन् द्विषः प्रशमयन् लोकत्रयीं पालयन्
देवार्तिं दमयन् वधूस्तरलयन् कीर्त्या जगत् पूरयन् ।
आनन्दं घनयन् सतां तिलकयन् स्वीयां पुरीं प्रीणयन्
ज्ञातीन् कन्दलयन् मुदं प्रणमतां रेमे स दामोदरः ॥

Colophon:

इति शङ्करकृतौ श्रीकृष्णविजये द्वादशः सर्गः ॥ समाप्तश्चायं ग्रन्थः ॥

No. 11531. कृष्णाभ्युदयम्.
KṚṢṆĀBHYUDAYAM.

Substance, paper. Size, 10¾ × 8½ inches. Pages, 8. Lines, 20 on a page. Character, Dēvanāgarī. Condition, good. Appearance, new.

Begins on fol. 35*a*. The other work herein is Śravaṇānanda 1*a*.

Contains the first stanza of the first Sarga and the whole of the second Sarga.

Similar to the above. By Varadadēśika, son of Appayārya of Ātrēyagōtra and author of Kārikādarpaṇa and other works. He is also said to have been a descendant of Vādihaṁsāmbudācārya and a disciple of Varadaguru.

Beginning:

यत्कारिकादर्पणाख्यकृतिनावा भवाम्बुधिम् ।
सन्तस्तरन्ति वरदगुरवे श्रीमते नमः ॥
श्रियः पदं श्रीकमितुस्तनुर्यथा विमुक्तिदा च स्मरतां शुभा पुरी ।
बलैरयोध्या मधुरा च नामतो गुणैर्विशाला विभवैरवन्ती ॥

. . . .

तमनादिमनन्तमप्रमेयं वसुदेवप्रमदावसुंधरा सा ।
अपि भूतपतेरशक्यसेवं निधिमाधत्त निरञ्जनैकदृश्यम् ॥
प्रतिबिम्बमवोढ पद्मिनी सा परमे व्योम्नि विधोः प्रकाशभाजः ।
तमुदीतमवेक्ष्य किं तदीयस्तनकोकौ मलिनाननावभूताम् ॥

* * * *

कबलिततिमिरा करालदंष्ट्रा करनिकरैरधिरूढकेसरीन्द्रा ।
इति निगदिता (गदितवती) मुकुन्दमाया गहनमगाहत कालिकेव माया ॥
कारंकारं मन्त्रिभिः कार्यचिन्तां वारंवारं वैरिणं हन्तुकामः ।
घोराकारान् दानवान् प्रेक्ष्य कंसः कारागाराद् दम्पती तौ मुमोच ॥

Colophon :

इति श्रीमदात्रेयवादिहंताम्बुदवंशावतंसकारिकादर्पणाद्यनेकग्रन्थकर्तृप्प
यार्यतनूभवश्रीवरददेशिकनिर्मितेषु कृष्णाभ्युदये द्वितीयः सर्गः ॥

See under the next number for the end.

No. 11532. कृष्णाभ्युदयम्.
KṚṢṆĀBHYUDAYAM.

Substance, palm-leaf. Size, $18\frac{1}{4} \times 1\frac{1}{8}$ inches. Pages, 96. Lines, 5 on a page. Character, Grantha. Condition, injured. Appearance, old.

Contains the Sargas two, three, eight, ten, 11 and 12 and two other Sargas which cannot be indentified.

Same work as the above.

See under the previous number for the beginning.

End :

स विस्मितः सस्मितलेशमीशं विज्ञापयन् वृत्तमिदं विचित्रम् ।
पूषात्मजापूरमतीत्य तेन रथेन निन्ये रिपुराजधानीम् ॥
अक्रूरे गतवति पूर्वमात्मगेहं नन्द्याद्यैः सह नगरं विगाहमानौ ।
पुष्णन्तौ भुव इव शर्म पुष्पवन्तौ दीव्यन्तौ दितिजरिपू विदिद्युताते ॥
अक्रूर एव न तदागममभ्युपेत्य कंसस्य कर्णसविधे कथयाम्बभूव ।
क्रूरः परं तु यदुपुङ्गवभज्यमानकोदण्डदण्डरवडामरडिण्डिमोऽपि ॥
युगविगमगभीरोत्पातनिर्घातदीर्घध्वनिजनितदिगन्तस्फोटमुन्मथ्य चापम् ।
रघुपतिरिव सीतां रक्षिता सज्जनानां श्रियमभजत भूयः श्रेयसीं श्रीनि-
[वासः ॥

Colophon :

इत्यात्रेयवरदगुरुचरणनलिनचञ्चरीकस्य वरदराजयज्वनः कृतिषु कृष्णा-
भ्युदये द्वादशः सर्गः ॥

No. 11533. कृष्णायनम्.
KṚṢṆĀYANAM.

Substance, palm-leaf. Size, $16\frac{3}{8} \times 1\frac{5}{8}$ inches. Pages, 252. Lines, 6 on a page. Character, Telugu. Condition, good. Appearance, old. The right hand corners of the leaves are injured.

Contains the Kāṇḍas one and two, each containing six Sargas.

This is a poem on the story of Kṛṣṇa apparently composed in imitation of the Rāmāyaṇa of Vālmīki. In the place of the title Ādikāvya applied to the Rāmāyaṇa, this work bears the name Anantarakāvya, the later poem. It is stated to have been related by Bhāradvāja. Nothing is known about the real author and the date of the composition of the work; but the work must be a modern one, as it is quite unknown. There is reference in the work to Rāmānuja.

The portion contained in the MS. begins with the creation of the world in the first canto and ends with the marriage of Lakṣaṇā in the second. The extent of the work is not known as the manuscript contains only a fragment thereof.

The colophons at the end of the Sargas give the following headings:—

I Kāṇḍa,	Sarga	1. सृष्टिप्रकरणम्—266 stanzas.
,,	,,	2. Wanting.
,,	,,	3. 13 leaves only in the beginning; stanzas not numbered.
,,	,,	4. द्वारकापुरनिर्माणम्—187 stanzas.
,,	,,	5. Fol. 65 ends with the 91st stanza and fol. 66 is wanting, so the end is not available.
,,	,,	6. मृगयाविहारः—259 stanzas.
II Kāṇḍa,	Sarga	1. धर्मविचारः—32 stanzas.
,,	,,	2. सानुगिरिमाहात्म्यप्रतिपादनपूर्वकब्रह्मविचारः—252 stanzas.
,,	,,	3. श्रीभरद्वाजकृतभगवत्साक्षात्कारः—stanzas not numbered.
,,	,,	4. श्रीभरद्वाजाभीष्टप्रदानम्—144 stanzas.
,,	,,	5. लक्ष्मणा(क्षणा)विवाहः—288 stanzas.
,,	,,	6. लक्षणाकुमारोदयः—90 stanzas.

Beginning:

मदीया चेन्न स्यात्कृतिरधिकदोषैकवसतिः
भवेद्दोषज्ञत्वं विदुषि विषयाभावनिहतम् ।
गुणा यद्यत्र स्युः सुखमनुभवेत्किं खलजनो
न किं प्रीतिः स्वामिन्नपगुणनिबन्धादपि तव ॥ ८ ॥

स्तुतिं केचिन्निन्दां कति च विदधानास्तव फलं
समानं सम्प्राप्तास्तदुभयमकृत्वैव तु वयम् ।
हरे तत्प्राप्स्यामः कृतिरपि तु सामर्थ्यविरहं
प्रदर्श्यानुक्रोशं प्रजनयतु भावत्कमिति नः ॥ ९ ॥
कृपासान्द्रा विष्णोर्जगति बहुशः सन्त्यवतराः
न तान् स्तोतुं शक्तो गणयितुमुमेशो विधिरपि ।
तथापि स्तोष्यामि प्रवरगुणबृन्दं मुररिपुं
यदेतस्य स्तुत्या नुतिमवतराणां शतमियात् ॥ १० ॥
ततस्तस्यैवाहं मधुरमपदानं ललितया
गिरा नावंनावं मुदमुपहरिष्यामि विदुषाम् ।
यथा चैत्रे मासे मलयमरुदुत्फुल्लकुसुम-
प्रसूतैर्माकन्दैः सरससहकारो मधुलिहाम् ॥ ११ ॥
समादाय स्वैरं कति च(न) पदार्थांस्तत इतो
मरन्दानां बिन्दून् सरससुमनोभिः परिचयात् ।
अहं पुञ्जीकुर्यां सपदि सरघावन्मधुस(भि)दे
प्रबन्धेऽस्मिन् मोदात्पिबत मधुरास्वादरसिकाः ॥ १२ ॥
समस्तान् वेदान्तानतिनिपुणमालोच्य विविधैः
पुराणैर्गीताभिः स्मृतिभिरितराभिश्च बहुधा ।
विनिर्णीतां रामानुजमुनिभिरालम्ब्य सरणिं
जगत्प्रादुर्भावं विविधमहमिच्छामि भणितुम् ॥ १३ ॥
प्रलिल्ये गन्धे भूरधिजलमयं तन्निजरसे
स वह्नौ रूपेऽयं मरुति तदधिस्पर्शमनले(निलः) ।
स को व्योम्नि ध्वाने तदयमधिभूतादि स मह-
त्यसौ जीवैः साकं तमसि तदिवैकं मुरभिदा ॥ १४ ॥

End :

सपदि केन्द्रगतेषु शुभग्रहेष्वपि भजत्सु तदा परमोच्चताम् ।
अहिमरोचिषि मेषमुपाश्रिते सुतमसूयत मद्रनृपात्मजा ॥ ८१ ॥
निरवधौ निममज्ज मुदम्बुधौ यदुपातीर्विनिशम्य तदुत्सवम् ।
अपि ददौ रुचिराम्बरभूषणान्यमुमुदन्तमुदाहरतेऽञ्जसा ॥ ८२ ॥

जननहेतुकमप्यकृताखिलं सपदि कर्म शुभं यदुनन्दनः ।
वसुमतीसुरब(बृ)न्दमतूतुषद् विविधदानततिं समुदाचरन् ॥ ८३ ॥
प्रघोषो निस्साणप्रभृतिसुरवाद्योपजनितोऽ-
भवद्यस्मिन् जाते तमतनुत नाम्ना यदुपतिः ।
प्रघोषं पुत्रं स्वं निजकुलपुरोधःप्रभृतिभिः
समेतोऽन्यैर्विप्रैः शुभगुणगणै . . . दिने ॥ ८४ ॥
अनिशमापततैवमुपर्युपर्यमितमोदभरेण युतो हरिः ।
विहरति स्म स मद्रतनूजया सह विदर्भजयापि ससत्यया ॥ ८५ ॥
लसति यो रमया परमे पदे दिनकरेऽम्बुनिधौ हृदि योगिनाम् ।
अवततार जगद्बहुधावितुं विजयतेऽत्र गिरावधुनापि सः ॥ ८६ ॥
भरद्वाजश्श्रीमान्वसति मुनिवर्यो यदुटजे
स्वयं तस्योपान्ते मणिरचितसौधे यदुपतिः ।
रमाभूमीनीळाप्रतिकृतिभिराभिः सह सदा
वसन्त्सान्वद्रौ संरमयति नतामेष जनि(न)ताम् ॥ ८७ ॥
तदनुग्रहतो द्विजात्मनास्मिन् मुदमादातुमना नृणां सुरौघः ।
वदनाद्दतवेदवेदमूर्धा चिदनाविष्करणे रतोऽस्ति शैले ॥ ८८ ॥
सततं तरवः फलन्ति सौनं विततं मञ्जुलता ततिं प्रसूते ।
गततत्कुहरा मुदा जनालिः सुततन्नृमुखं निरीक्षतेऽत्र ॥ ८९ ॥
शृण्वन् पठन् काव्यमिदं लभेत भक्त्या द्विजातिश्चतुरः पुमर्थान् ।
जीवोऽपि कृत्स्नं महिमानमस्य नालं प्रवक्तुं किमुतैष लोकः ॥ ९० ॥

Colophon :

इत्यार्षे श्रीमत्कृष्णायने तदनन्तरकाव्ये भगवदनुग्रहलब्धे भरद्वाजप्रोक्त-द्वितीयकाण्डे लक्षणाकुमारोदयो नाम षष्ठः सर्गः ॥

चरितं रघु(यदु)नाथस्य शतकोटिप्रविस्तरम् ।
एकैकमक्षरं प्रोक्तं महापातकनाशनम् ॥
कंसान्तकाय विलसन्मणिकुण्डलाय गोपीजनस्य कुचकुङ्कुमरञ्जिताय ।
मन्दस्मिताय सितनीरजलोचनाय कृष्णाय नन्दतनयाय नमो नमस्ते ॥
कृष्णाय यादवेन्द्राय ज्ञानमुद्राय योगिने ।
नाथाय रुक्मिणीशाय नमो वेदान्तवेदिने ॥

No. 11534. कृष्णार्जुनीयम्.
KṚṢṆĀRJUNĪYAM.

Substance, paper. Size, $8\frac{7}{8} \times 5\frac{3}{8}$ inches. Pages, 284. Lines, 8 on a page. Character, Dēvanāgarī. Condition, good. Appearance, new.

Complete in nine Sargas.

This poem describes certain leading incidents in the life of Śrī-Kṛṣṇa and Arjuna as related in the Mahābhārata ; and they are said to be the incarnations of Nārāyaṇa and Nara. The extent of the work is not known.

Beginning :

इक्षुक्षीराम्भोनिधौ लीलया यो मग्नोन्मग्नोज्जृम्भितात्मोर्ध्वहस्तः ।
हुङ्कारौघैर्घोरघोषीकृताशो वेतण्डास्यो मङ्गलं वो विधत्ताम् ॥
इन्द्रप्रस्थं नाम तत्पाण्डवानामासीत् स्थानं सत्कुरुक्षोणिभागे ।
राज्ञा दत्तो यः पृथासम्भवानामाहूयारादम्बिकानन्दनेन ॥
श्रीकृष्णेन द्वारकेवादरेण त्वष्ट्रा साक्षात्कारिता निर्जराणाम् ।
सा पूर्येषां प्रेमबन्धेन पैतृष्वस्रीयाणामिन्द्रसंप्रेषितेन ॥
क्षेत्रे पाण्डोर्धर्मवातेन्द्रदस्रैर्मन्त्राहूतैर्भाविताः काननान्ते ।
नीता विप्रैर्यें पितृव्यं तदीयैः पुत्रैर्द्विष्टाः द्रौपदीं व्यूहुरैक्यात् ॥
तेषां विष्णोरर्जुनस्त्वंशभूतो विष्णुः साक्षादेष नारायणश्च ।
सख्येनास्य प्राङ्नरस्योदितेन प्रायस्तत्रैवावसद्वृष्णिवीरः ॥
यौ द्वौ पूर्वं कल्पितौ भारतेऽस्मिन् खण्डे देवावर्चनीयौ त्रिधाम्ना ।
रक्षाहेतोस्तौ बदर्याश्रमस्थौ दैत्याघातायावतीर्णौ धरायाम् ॥

* * * *

Colophon :

इति कुमाराहरणोदर्के कृष्णार्जुनीयाख्ये काव्ये प्रथमः सर्गः ॥

End :

इत्थं संभाष्य सन्तोष्य भगवान् भूतभावनः ।
दारुकाहृतमालक्ष्य दारकान्वेषणोत्सुकः ॥
फल्गुनं परिरभ्याथ रथमारोप्य पाणिना ।
स्वयञ्चारूढवान् पूर्वं समारूढमनोरथः ॥
प्रतीचीं प्रायेण प्रभुरथ दिशं प्रत्यनुलपन्
सखे सम्यग्वन्द्यं वरविभुपदं साम्प्रतमिति ।

गुडाकेशः केशिद्विषदिह स शोकप्रशमन-
प्रसन्नात्मानं तं प्रकृतिमधुरं प्रास्थित शनैः ॥

Colophon:

इति श्रीकृष्णार्जुनीये नवमः सर्गः ॥

No. 11535. जाम्बवतीपरिणयम्.
JĀMBAVATĪPARIṆAYAM.

Substance, palm-leaf. Size, 11⅜ × 1½ inches. Pages, 44. Lines, 8 on a page. Character, Telugu. Condition, good. Appearance, old.

Breaks off in the fifth Sarga.

This poem describes how Kṛṣṇa got the Syamantaka jewel by conquering Jāmbavat and married his daughter, Jāmbavatī. By Ēkāmranātha, who composed this poem at the instance of Immaḍi Aṅkuśa of the Rāṇā family. The genealogy of his family is given in the introduction :—

Timma = Mallamā
|
Śiṅga = Gaṅgamā
|
Jagadēkarāya or Pedajagadēkarāya = Giryambā
|
Jagatāparāya. Jagadēkarāya. Jagatāparāya. Aṅkuśa=Lingama* + Viṭṭhalāmbā.

(Aṅkuśa = Lingama:) Kumārajagadēkarāya. Immaḍi-Aṅkuśa. Nṛsiṃha.
(Aṅkuśa = Viṭṭhalāmbā:) Vēṅkaṭapati.

Beginning:

श्रीगौरीरमणौ शितिप्रभतनू चन्द्रांशुकालङ्कृतौ
रत्नोद्भास्वदनन्तमण्डनयुतौ शुच्यब्जमित्रेक्षणौ ।
देयास्तां बलिदैत्यगर्वहरणप्रौढौ महानन्दकौ
नित्यामिम्मडि-अङ्कुशाह्वयमहीनाथाय पूर्णां श्रियम् ॥

अन्ये भजन्तु बहुविघ्नभुजङ्गमाना-
मुत्सारणाय कवयो भुवि कौशिकादीन् ।
नित्यं भजामि विनतार्तिहतिप्रसिद्ध्या
युक्तं विनायकमहं मनसा गि(रा च) ॥

अस्त्येकं विबुधावनप्रथिततायुक्तं बुधानामपि
प्रख्यातं शरणत्वमाद्यविधुतामेत्यापि पद्मास्पताम् ।

---

*daughter of Virapa.

यातं निर्गुणमप्यनन्तगुणवद्ब्रह्मोत्तमानुत्तमं
गोविन्दाख्यममुष्य पादयुगलाद्वर्णो महान् प्राभवत् ॥
वर्णेऽस्मिन् किमु सर्ववर्णगुरुतायुक्तेन वंशो रघो
राणावंशवरेण वर्णलघुतायुक्तः समानो भवेत् ।
तद्वत्किं भरतान्वयोऽपि सदृशो नैवं यदोरन्वयः
किश्वासङ्ख्यकशौरिणा किमु समः सच्चैकशौर्यान्वितः ॥
तस्माद्वंशवरान्नितान्तभुवनख्यातादवे(ला)तिगा-
ल्लक्ष्म्युत्पत्तिनिदानतामधिगताद्विष्णवङ्घ्रिजातान्वितात् ।
श्रीमानिम्मडि-अङ्कुशक्षितिपतिर्जैवातृकत्वं गतो
ज(न्मा)वाप यदा महाजलनिधेरिन्दुः कलानां निधिः ॥
गोविन्दो वसुदेवतः किमु पुरेवार्याङ्कुशक्ष्माभृतो
दम्भेनेम्मडि-अङ्कुशक्षितिपतिर्जन्माभजद् भ्रातरि ।
माढ(ण्ड)क्ष्मारमणस्य वित्तबलभद्राभिख्यकत्वं कथं
नो चेद्वाद्यखिलोग्रसेनभवखेदाभाववत्त्वं क्षितेः ॥
रक्षत्युर्वीं स शूरः करघटितमहातीक्ष्णकौक्षेयकाग्र-
प्रोद्भिन्ना(रि)क्ष्मापक्षतजपिशितसन्तृप्तभूतौधनुत्यः ।
भोगेनाधःकृतेन्द्रो धनवितरणतो हर्षयन् भूमिदेवान्
भव्यैर्युक्तः स्वकीर्त्या पिहितगिरिसुतानाथकण्ठस्थनैल्यः ॥
भूपालोऽयं कदाचिद् बहुबुधवरसङ्घान्वितायां सभायां
काव्यप्रस्तावयुक्तो निखिलरसलसत्काव्यसङ्ग्राहमिच्छुः।
दक्षोऽप्येतद्विधा(य) स्वयमपि कृपया . . . यशो नेतुं
. . . . . भाच्छन्ननेत्थं मधुरमिव सुधां वाक्यमाहूय मा(चा)ह ॥
एकाम्राख्यकवीन्द्र तावकगिरो लक्ष्मीयशःकारणा-
न्यन्येषां तु वचांसि संविदधते कीर्तिं परं भूतले ।
भ्राता येन ममैति माण्डमाहिभृत्पूर्वाधिकां संपदं
त्वत्काव्येन युतः कुमारजगदेकावन्यधीशाह्वयः ॥
ब्रूते त्वत्प्रथिताह्वयोत्तरपदं कर्मावबोधार्थव-
न्मीमांसाप्रतिपादने चतुरतामेकाम्रभट्टः स्फुटम् ।

वेदान्तार्थसुबोधशङ्करतुलां पूर्वं परं प्राह(प)त-
द्युग्मे पण्डितता च तर्ककृतितां यस्मादिदं तद्युतम् ॥
यत्सर्वैरभिवीक्ष्यसे वररुचिस्तच्छब्दशास्त्रज्ञतां
छन्दश्शास्त्रकृतित्वमप्यधिगतः सद्वृत्ततासौ त्वया ।
ब्रूतेऽलङ्कृतिशास्त्रविज्ञतरतां काव्यप्रकाशः कृत-
स्तस्मात्काव्यविधानपण्डिततरस्त्वं मे परं संमतः ॥
एकं पद्यमपि प्रयत्नसहिताः कृत्वापशब्दान्वितं
प्राप्ता मत्सविधं कथं न्वयमिति प्रश्नं गताः क्रुद्धताम् ।
संप्राप्ता महितां स्वनिष्ठजडतामारोपयन्ते मयि
प्राज्ञा मद्वचनेषु ये कुकवयस्तेभ्योऽस्म्यहं साञ्जलिः ॥
विद्वद्भिः कषणे कृतेऽपि नित(रां) न क्रुद्धतां यद्भवान्
माद्दक्षैर्भजते परोक्तिसुगुणग्राही कवीन्द्रस्ततः ।
त्वं तस्मात् प्रतिपद्यमद्य रचयस्वैकं चमत्कारवत्
प्राप्तं शौरिकथां मदङ्कितमहाकाव्यं रसैरुज्ज्वलम् ॥
तिष्ठन्ति क्षितिमण्डले बुधमणे वापीतटाकामर-
स्थानाराममुखानि तानि सुकृतस्याप्तेर्निदानानि यत् ।
कञ्चित्कालमिदं तु तिष्ठति यदाकल्पं रसेनोज्ज्वलं
शब्दब्रह्ममयं कृतं सुकविना काव्यं तदेभ्योऽधिकम् ॥
इत्थं तस्य महीपतेर्गिरमहं श्रुत्वापि हर्षान्वितः
प्रावोचं पुरतो न ते फणिपतिः सम्यक् क्षमो भाषणे ।
किन्तु प्राप्य कृपारसेन कलितं तेऽनुग्रहं साध्वसं
सन्त्यज्येम्मडि-अङ्कुशक्षितिपते काव्यं करिष्याम्यहम् ॥
क्वेदं तावकचन्नपट्टणमहो श्रीशैलमुख्याचलै-
रत्यन्तं व्यवधानवत्सुमहिता मर्कोण्डवीटी पुरी ।
मध्यस्थानखिलानतीत्य महिमा(ता)नत्या(भ्या)गमो मामको
दूरादिम्मडि-अङ्कुशक्षितिपते सर्वज्ञताज्ञापकः ॥
सृष्ट्वा माद्दशपण्डितान्यदसृजत् सर्वान् क्षमानायकान्
मूढान् बाढमपात्रदाननिरतान् पद्मोद्भवस्तद्भवाम् ।

स्वीयाकीर्तिमपाकरोदतितरां विद्याव्रजस्यार्पकं
त्वां सृष्ट्वेम्माडि-अङ्कुशाक्षितिपते विद्वत्सुपर्वद्रुमम् ॥

श्रुत्वा सत्कविवर्ण्यभोजमहिभृत्सर्वज्ञशिङ्गक्ष्मा-
भृत्पाण्डित्यमवेक्ष्य भूतलपतीनज्ञानिदानीन्तनान् ।
विश्वासोऽजनि नात्र सम्प्रति भवत्पाण्डित्यमत्यद्भुतं
संवीक्ष्येम्माडि-अङ्कुशक्षितिपते तत्साधु विश्वस्यते ॥

ये पश्यन्ति वरेण्यनीचपदयोरुत्पाद्य वादं महा-
हासं प्राप्य तु मल्लयुद्धमिव तं विश्वंभरेशाधमाः ।
तेषां तावकभृत्य एव हि वि(भो)किं तारतम्ये बुध-
व्रातस्येम्माडि-अङ्कुशक्षितिपते त्वत्तोऽपरो बुध्यते ॥

भावत्कं बहुमानमेत्य लसतो निन्दां ममापण्डिताः
कुर्वन्त्विम्माडि-अङ्कुशक्षितिपते काचित् क्षतिर्नो तया ।
सर्वज्ञेन धृतस्य मूर्ध्नि रचिता सेन्दोः कलानां निधेः
किं निन्दा विधुनोति चारकुलटाषिड्गैस्तदुत्कृष्टताम् ।
इत्युक्त्वा प्रतिपादितेन धरणीनाथेन पट्टांशुक-
व्रातेनाप्य मुदं च रत्नविलसद्भूषागणेनादरात् ।
काव्यं कर्तुमहं प्रयत्नमितवानस्याधिपस्यान्वयं
वक्ष्यामीम्माडि-अङ्कुशक्षितिपतेर्लोकोत्तरं सद्गुणैः ॥

शिङ्गक्ष्मारमणोऽजनिष्ट महिते राणान्वये मल्लमा-
नामाश्वत्तरु(णीभ)णेर्जननुतात्तिम्मक्ष्माखण्डलात् ।
धत्ते विश्रुतलोकबान्धवपदं गर्व्यं त्यजन् मित्रतां
संप्राप्तो विजितः सहस्रकिरणो यस्य प्रतापेन किम् ॥
* * * *

शिङ्गक्ष्माभृदजीजनद्गुणयुतं धैर्याचलं गङ्गमा-
नामाश्वयुवतीमणेस्त्रिभुवनप्रख्यातशौर्योदयम् ।
कीर्त्याढ्यं जगदेकरायमतुलं जग्राह यः संयुगे
सञ्जित्यागणितान् बुराणनगरीनाथं गजा(न्) घोटकान् ॥
पञ्चास्याभिख्यायाप्तः करजरुचिलसद्धेतिनिर्भिन्नवैरि-
क्ष्माभृत्कुम्भीन्द्रकुम्भव्रजविनिपतितैर्भूरिमुक्ताफलौघैः ।

कुर्वन् व्याप्तां धरित्रीं निखिलबुधगणैः शूरवर्याग्रगण्यो
भाति स्मायं नितान्तं भुवि पेदजगदेकावनीनाथसिंहः ॥
सूर्याभौ जगतापरायजगदेकावन्यधीशौ परं
धैर्याढ्यं जगतापरायममलं शौर्येऽङ्कुशक्ष्माविभुम् ।
गिर्यम्बाह्वययोषितीन्द्रसदृशानुत्पाद्य पुत्रानमून्
भाति स्मैष पुरा यथा दशरथो रामादिभिः स्वात्मजैः ॥
एतेषां जगतापरायनृपतेः किं भैरवस्तुल्यता-
मश्वारोहणमण्डितस्य समरे श्वारोहणे पण्डितः ।
प्राप्नो(ति) प्रथितस्य शात्रवजयैर्नित्यं भजेत्तुल्यतां
संजातो विजयी प्रथां त्रिभुवने भीमानुजो निर्भरम् ॥
चित्तारवा(नवृ)पेन्द्रबन्धविलसद्रज्जुस्वशौर्योदयो(या)-
नूरूमूर्तिजिखानसैन्यकमहारण्यैकदावानलः ।
विष्णुर्भाति सुजातखानमकरग्रस्तैर्नमल्केभसं-
रक्षायां जगदेकरायनृपतिर्दुष्टान्धकारारुणः ॥
इत्थं तेन जिताः समस्तयवना युद्धेषु भीत्यान्विताः
तीक्ष्णात्युन्नतकण्टकद्रुममहारण्यानि वेगान्विताः ।
संप्राप्य स्वकमूर्धजेषु नितरामाकृष्यमाणा मुहु-
र्नूनं तद्गतकण्टकैस्तु न सहन्त्यद्यापि तान् मूर्धसु ॥
सान्द्रैस्तज्जगदेकरायनृपतेः सैन्यैर्निरोधायकं
प्राप्यालं परितो निशातविशिखैः स्वेभ्यः प्रविद्धात्मताम् ।
यातेभ्यः सरणेरभावमधिगत्यादाद्रविः पद्धतिं
स्वस्मिन् किन्नु भजन्ति ते न यवनाश्चाद्यापि तं दैवतम् ॥
गङ्गा तस्य जिताऽतिशुभ्रयशसा भूत्वाधिगत्यार्जुनं
नूनं जीवनमात्मनो निपतति प्राप्य ह्रियं तून्नतात् ।
शैलेन्द्रे दिननायकोऽपि विजितस्तस्य प्रतापेन किं
सायं पश्चिमवारिधौ निपतति प्राप्तत्रपो भूपतेः ॥
क्षोणीबाधानिदानप्रबलयुतमहावृत्रशीर्षप्रभेदे
प्राप्तो वैज्ञानिकत्वं करधृतभिदुरोद्दीप्रहेतिप्रकाण्डः ।

विख्याताश्वत्सुधर्मो गुरुमतविलसन्नीतियुक्तो बुधौघैः
संसेव्योऽतुल्यभागो विलसति जगदेकावनीनाथशक्रः ॥

शेषस्तज्जगदेकरायनृपतेः कीर्त्या जितः सत्रपः
क्ष्माभारोपधिमेत्य किन्नु सततं पाताल एव स्थितः ।
तार्तीयीकविलोचनं च विजितं तस्य प्रतापेन किं
नोन्मेषं नयते कदापि हिमवत्पुत्रीमनोवल्लभः ॥

दस्यूनङ्कुशरायभूपतिवरो जित्वा रणक्ष्मातले
दस्यूनेव महावनान्तरगतान् कृत्वा ततानाद्भुतम् ।
विद्वद्गायकसेवकप्रततये दानाय . . . . . .
. . . . सुपर्वद्रुमः ॥

आगत्याङ्कुशरायभूपतिवरं स्वेषां प्रतीताहृता-
मिच्छन्तः प्रविदारणाय बलिभिस्तत्सैनिकैर्निर्जिताः ।
दत्वास्मै च हयान् गजान् वसुपुरीः प्रत्यर्थिनो निर्धनाः
पूर्वामप्य(थ)निन्युरात्मनिलयामज्ञाः प्रतीताहृताम् ॥

सर्वज्ञः स वनीपकान् वितनुते राणाङ्कुशक्ष्माविभु-
र्विद्याढ्यानवनीपकान् करुणया वित्तानवित्तानरीन् ।
स्वस्थं निर्जरनायकं स्म कुरुते भोगेन जित्वाप्यहो
अस्वस्थं नितराममुष्य महिमा ज्ञातुं कथं शक्यते ॥

यो यत्नं बहुमेकसैन्धवहतौ पार्थोऽकरोत्संयुगेऽ-
नायासेन विनिघ्नतो निजशरैः सङ्ख्याधिकान् सैन्धवान् ।
तस्यैव प्रतिमा भवेत् किममितान् दुश्शासनान्निघ्नतो
भीमश्चाङ्कुशरायभूतलपतेर्भिन्नैकदुश्शासनः ॥

संप्राप्याङ्कुशरायभूतलपतेः कीर्त्या जितत्वं भवन्
सत्रासो द्विजराजनाम नितरामिन्दुर्बिभर्ति ध्रुवम् ।
तद्वत्तस्य महाप्रतापविजितो भूत्वा कृशानुर्भृशं
मध्यं प्राप्य भयान्महाजलनिधेः किं बाडबाह्वोऽभवत् ॥

कन्यामङ्कुशरायभूपतिमणिः श्रीलिङ्गमाख्यान्वितां
रम्यां वीरपनामभूपतनयां धन्यामुपायंस्त सः ।

पातिव्रत्यगुणेन किन्तु विजिता पद्मालयाधीनतां
यस्याः प्राप्तवती तदीयसदने सन्तिष्ठते सन्ततम् ॥
जागर्त्यात्मधवोक्तवाक्यकरणे चारुन्धती तत्र या
पश्यं स्व . (?) सभर्तृका इव सखीः ख्याताऽनसूयेति या ।
उक्ता बन्धुततेर्भृतिं विदधती नित्यं तथा याम्बिका
तस्यास्ताश्च परा जगत्त्रयगतास्तुल्याः कथं योषितः ॥
तस्यामङ्कुशरायभूपकुलराडुत्पादयामास स-
द्धर्माढ्यं सनयं कुमारजगदेकावन्यधीशं ततः ।
शूरं चेम्मडि-अङ्कुशक्षितिपतिं सर्वज्ञताशङ्करं
गाम्भीर्यादथ नारसिंहधरणीनाथं नितान्तोज्ज्वलम् ॥
अन्यामुपायत स विट्ठलमाभिधेयां
कन्यामणिं शुभदिनेऽङ्कुशरायभूपः ।
तस्यामवाप परसत्त्वगुणं महोग्रं
सङ्ख्येषु वेङ्कटपतिक्षितिनाथवर्यम् ॥
जातो धर्मसुतः कुमारजगदेकावन्यधीशोपधिः
नो चेदिम्मडि-अङ्कुशक्षितिपतिर्युद्धे कथं भीमताम् ।
प्राप्तोऽस्यानु(म)रपुङ्गवस्तदनुजः श्रीनारसिंहप्रभु-
र्विख्यातो भुवि जिष्णुतामधिगतो बाढं सुभद्रान्वितः ॥
वर्णान् कर्मसु सङ्करेण रहितान् सर्वान् करोतीति यत्
नैतद्रामवदद्भुतं वितनुते व्याख्यातपाश्चात्यताम् ।
प्राप्तं वा त्रितयं धराश्रितविपक्षाख्यावतां कर्मणां
कुर्वन् भाति स सङ्करेण रहितं भूपाग्रणीः सन्ततम् ॥
शूरोऽयं तनुते कुमारजगदेकावन्यधीशो धरा-
नाथान् स्वस्य विपक्षतामधिगतांश्चित्रं विपक्षानपि ।
दृष्टास्तत्प्रतिपादितेन वसुना तं लब्धवर्णोत्तमं
कुर्वन्त्येव तु लब्धवर्णमधुना भूमीसुरा गायनाः ॥
प्राप्ता विश्रुततां कुमारजगदेकावन्यधीशोज्ज्वल-
त्सैन्यौघः प्रथनाद्व(यं) स्म मनुते सङ्ख्यं गतं सार्थकम् ।

जित्वारीन् प्रविदारणाह्वयमदोनिष्ठं द्विषद्भूमिपा
बुध्यन्त्यस्य वरैर्निशातविशिखैर्भिन्नाङ्गका अर्थवत् ॥
कीर्त्या तस्य जितः कुमारजगदेकावन्यधीशस्य किं
प्राप्तो हर्षविहीनतां द्विजपति . . . . सैः ।
तद्वत्तस्य महाप्रभावविजितो भूत्वा भृशं भास्करो
नायासं त्ववि(पि) नाम किन्नु भजत सत्कोशकारोदितम् ॥
स्वां पुत्रीमभिवीक्षितुं गिरिपतिः प्राप्तोऽवकाशं परं
गन्तुं रूप्यमहीधरं हरिगजः स्ववाहिनीपाथसि ।
क्रीडां सन्तनुते करोति फणिपो भाष्यस्य शोधं निजे
धात्रीमिम्मडि-अङ्कुशक्षितिपतौ दोर्मण्डले बिभ्रति ॥

गोत्राः खण्डितपक्षका मधुपसंयुक्ताः सदा दिग्गजाः
घोणीन्द्रोऽपि मृगोऽप्यधोभुवनवा(न्) शेषो महान् कच्छपः ।
प्राप्नोत्येषं जडाशयत्वमिति संप्राप्ता क्षमा भामिनी
रम्यैरिम्मडि-अङ्कुशक्षितिपतिं युक्तं गुणैर्हृष्यति ॥

शर्वात्मीयशिरोविभेदनकृते स्रष्टुः प्रतीकारवान्
धातासीदधुना ततो(धि)कतरं सर्वज्ञमस्त्रीजितम् ।
जेतारं त्वगणय्य पट्टणवयस्यानन्तभूत्यन्वितं
संसृज्येम्मडि-अङ्कुशक्षितिपतिं वैरीभसङ्घच्छिदम् ॥

अस्माकं क्षितिभारतामधिगतैर्व्यर्थाह्वयैः किं वरैः
भूपालैर्हरणाय सारसकविव्रातश्रियोऽन्विच्छतः ।
दारिद्र्याख्यगजस्य योऽङ्कुशवरो भूत्वार्थवन्नामवान्
हर्षेणेम्मडि-अङ्कुशक्षितिपतिं नित्यं वयं संस्तुमः ॥

संप्राप्तो नितरामपि त्रिभुवने या निर्निरोधं सदा
संप्राप्तुं परभूमिपालनिकरं नेच्छन्त्यवाप्तुं स्तुतान् ।
विद्वद्भिर्महितैः कलङ्करहिता सत्येव धात्र्यां तया
किं न्वस्तीम्मडि-अङ्कुशक्षितिपतेः कीर्त्या समा भामिनी ॥

सङ्ख्येष्विम्मडि-अङ्कुशक्षितिपतिः कृत्वाहितान्निर्जितान्
खेदाप्तान् कुरुते हितेषु विमुखान् वस्तुष्वयं चाहितान् ।

एतानप्यभियातिनामसहितान् भीत्या समालिङ्गितान्
कृत्वा चानभियातितां प्रणयते शूराग्रणीरद्भुतम् ॥
सर्वानिम्मडि-अङ्कुशक्षितिपतिर्दस्यून् गृहीत्वा बला-
त्कृत्वा सैनिकनिर्जितान् वितनुतेऽहो विग्रहं सग्रहम् ।
अन्यानप्ययमर्जुनेन सदृशः सङ्ग्रामयुक्तान् बहून्
रोषं प्राप्य नितान्तमेषु तनुते विग्रामयोगान् कथम् ॥
दि(तीं)क्षणादिम्मडि-अङ्कुशक्षितिपतेर्निर्भिन्नवैरिप्रजा-
त्संप्राप्ताजिनिरुद्धकीर्तिरनघा या चन्द्रहासाद्रणे ।
तस्याः कैरवबान्धवं प्रहसतीत्येष प्रसिद्धो गुणै-
र्यस्तं स्वोत्तमकारणस्थगुणजं संभावयामि त्वहम् ॥
किं धातेम्मडि-अङ्कुशाह्वयमहीनाथेन विद्याव्रज-
ज्ञानेनैति यतो जितत्वमजवत्तस्मादजः कथ्यते ।
किं शेषोऽपि विनिर्जितत्वमितवानेतासु वैराग्यवान्
यस्माद्भोगपरायणोऽभवदतो भोगीन्द्र इत्युच्यते ॥
प्राहैतं नरसिंहभूपतिवरस्यास्कन्दनेषूग्रतां
नामैवास्य नितान्तमाश्रितजनप्रह्लादनं . . . . ।
वात्सल्यं निजसोदरेषु पुरुषश्रैष्ठ्यं च लक्ष्मीयुतिं
स्तुत्यत्वं बुधमण्डलेन जगतीसन्त्राणविज्ञातताम् ॥
चक्र(क्रो)द्गाढप्रमोदं विदधदपि वसुं वृत्रसंहारदक्षो
वेलानिर्माणविज्ञानसमतुरगवान् धर्मसृष्टेर्निदानम् ।
छायासन्तोषकारी द्विजपतिमहितश्रीप्रदायी प्रतीता
लोके बृन्दारनार्थैः स जयति नितरां नारसिंहाख्यभानुः ॥
श्रीकान्तारमणोऽद्य वेङ्कटपतिक्ष्मानाथवर्योपधिं-
र्लोकख्यातजनार्दनाह्वयमपि त्रैविक्रमाख्यप्रथाम् ।
प्राप्तो जन्म निराचिकीर्षुरवनिस्थानां जनानां सदा
कुर्वन् गुप्तिमनन्तविक्रमचयं जित्वा च युद्धेष्वरीन् ॥
धुन्वानोऽरिप्रमोदं कुवलयमहितामोदकर्ता द्विजेभ्यो
दानं कुर्वन्वसूनामपगम(मि(ततमाः पङ्कजन्माभियाति ।

सर्वज्ञोन्मूर्धरत्नं सततविरचितानन्तसेवः प्रमोदं
हर्तैकागारिकाणां स जयति सतिनो वेङ्कटक्ष्मापतीन्दुः ॥
एतत्स्वानुजनित्यसेवितपदद्वन्द्वस्य चावेक्षित-
स्यापि स्नेहदृशा कुमारजगदेकावन्यधीशेन्दुना ।
प्राप्तेनाग्रजतां महाभ्युदयवृद्धचर्यं मदारब्धसत्-
काव्यस्येम्मडि-अङ्कुशक्षितिपतेर्वक्ष्ये कथायाः क्रमम् ॥

श्रियः पतिं द्वारवतीनगर्यां स्थितं जगद्रक्षणमादधानम् ।
समाययुर्वीक्षितुमम्बुजाक्षमुत्काः कदाचिन्मुनयोऽत्रिमुख्याः ॥
सारङ्गचर्माम्बरसंवृताङ्गांस्त्रिपुण्ड्रसंशोभितफालदेशान् ।
विभूतिलेपातिसितप्रतीकान् रुद्रानिवाभ्रजटमूर्धयुक्तान् ॥

*　*　*　*

परिवृतो विविधोपलकान्तिभिर्लसति चित्रपटान्वितवत्सदा ।
तटसमीपगतर्क्षगणेन यो निशि च सन्मणिभूषणयुक्तवत् ॥

*　*　*　*

अस्माभिरस्य यदुवंशमणे गुहाया द्वारे महीधरवरस्य मनोहरायाः ।
कन्या प्रफुल्लकमलायतलोचनैका कुर्वत्यदर्शि विहृतिं ससखीसमूहा ॥
तां दृष्ट्वा जितपरिपूर्णचन्द्रवक्त्रां बिम्बोष्ठीं किसलय(कान्ति)मम्बुजाक्षीम् ।
आयाता कथमिममच्युतं रमेयं सन्त्यज्येत्यजनि मनस्सु संशयो नः ॥
तस्या वयस्यामणिरम्बुजाक्ष्या जगाद पृष्टाथ विलक्षतां हि ।
अस्माभिराप्तैश्चरतीति कन्या वन्यातले धन्यनृपस्य कस्य ॥
अस्यर्क्षवद्गिरिवरस्य गुहान्तराले रम्या पुरी वसति काप्यलकासदृक्षा ।
ऋक्षाधिपः समभिरक्षति जाम्बवांस्तामिक्ष्वाकुवंशमणिपक्षतया प्रसिद्धः ॥
प्रासावि तेन दिवसेऽतिशुभे मुनीन्द्रालोकत्रयेन्दुवदनागणमूर्धरत्नम् ।
कन्याभिरूप्यगुणविश्रमभूमिरेका जैवातृकस्य कलशाम्बुधिना कलेव ॥

*　*　*　*

Colophon:

सञ्जातोऽङ्कुशरायभूपतिवराद्यो लिङ्गमाब्जेक्षणा-
रत्नादिम्मडि-अङ्कुशक्षितिपतिस्तस्यात्र विद्वन्मणेः ।

काव्ये जाम्बवतीविवाहमहिताख्यासंयुते सद्गुण(णे)
सर्गोऽयं नि(रगान्निताान्त)विनुतो लोकैर्द्वितीयो महान् ॥

End:

इत्युक्त्वाभ्रं प्राविशद् द्वादशात्मा भूपालोऽपि स्वेष्टसिद्धेः प्रहृष्टः ।
नत्वाथर्षींस्तत्कृतान् प्राप्य चाशीर्वादान् गन्तुं द्वारकां काङ्क्षते स्म ॥

Colophon:

सञ्जातोऽङ्कुशरायभूपतिवराद्यो लिङ्गमाब्जेक्षणा-
रत्नादिम्मडि-अङ्कुशक्षितिपतिस्तस्यात्र विद्वन्मणेः ।
काव्ये जाम्बवतीविवाहमहिताख्यासंयुते सद्गुणः
सर्गोऽयं निरगान्निताान्तविनुतो लोकैस्तुरीयो महान् ॥
महाप्रतापेम्मडि अङ्कुशावनि(नी)पते हरिप्रेषितदूतवाक्क्रमम् ।
प्रतिक्षितीन्द्रं मृगयां वनान्तरे कृतं प्रसेनेन च सादरं शृणु ॥

* * * *

अनन्यलभ्यामितमाल्यवस्तुनो जगाद भूपालकरिक्थतां स्मृतिः ।
तदुग्रसेनाय महीश्वराय नस्त्वया प्रदेयोऽग्र्यमणिः स्यमन्तकः ॥
अनादृतं स्याद्यदि धर्मदर्शनं भवादृशेनाखिलधर्मवेदिना ।
महीश्वरान्येन विलङ्घितं भवेन्नरेण तत्साधु विचारयात्मनि ॥
इदम्.

No. 11536. धर्मशर्माभ्युदयः.

DHARMAŚARMĀBHYUDAYAḤ.

Substance, palm-leaf (Śrītāla). Size, $9\frac{1}{2} \times 2\frac{1}{2}$ inches. Pages, 341. Lines, 10 on a page. Character, Grantha. Condition, good. Appearance, old.

A poem in 21 Sargas by Haricandra, son of Ārdradēva of the Kāyastha community and Rathyā. Dharma Śarman or Dharmanātha, the hero of the poem, is the fifteenth of the twenty-four Tīrthaṅkaras held in esteem by the Jainas; and his birth and the chief incidents of his life up to his attaining the Nirvāṇa or salvation are described herein. The hero was born as the son of Mahāsēna of the Ikṣvāku family and king of Ratnapura by his wife Suvratā. The work has been printed in the Kāvyamālā.

Complete.

Beginning:

श्रीनाभिसूनोश्चिरमङ्घ्रियुग्मनखेन्दवः कौ मुदमेधयन्तु ।
यत्रानमन्नाकिनरेन्द्रचक्रचूडाश्मगर्भप्रतिबिम्बमेणः ॥ १ ॥
चन्द्रप्रभं नौमि यदीयभासा नूनं जिता चान्द्रमसी प्रभा सा ।
नो चेत् कथं तर्हि तदङ्घ्रिलग्नं नखच्छलादिन्दुकुटुम्बमासीत् ॥ २ ॥
दुरक्षरक्षोदधियेव धात्र्यां मुहुर्मुहुर्घृष्टललाटपट्टाः ।
यं स्वर्गिणोऽनल्पगुणं प्रणेमुस्तनोतु नः शर्म स धर्मनाथः ॥ ३ ॥

* * * *

तत्रास्ति तद्रत्नपुरं पुरं यद्द्वारस्थलीतोरणवेदिमध्यम् ।
अलङ्करोत्यर्कतुरङ्गपङ्क्तिः कदाचिदिन्दीवरमालिकेव ॥
मुक्तामया एव जनाः समस्तास्तास्ताः स्त्रियो या नवपुष्परागाः ।
वज्रं द्विषां मूर्ध्नि नृपोऽपि यस्य वितन्वते नाम विनिश्चितार्थम् ॥

* * * *

Colophon:

इति महाकविश्रीहरिचन्द्रविरचिते धर्मशर्माभ्युदये नगरवर्णनं नाम प्रथमः सर्गः ॥

End:

इत्याश्वास्य चतुर्विधेन महता सङ्घेन संभूषितः
सैन्येनेव विपक्षवादिवदनाकृष्टामशेषां महीम् ।
दृप्यन्मोहचमू विजित्य विजयस्तम्भायमानं तदा
संमेदाचलमाससाद विजयश्रीधर्मनाथः प्रभुः ॥
तत्रासाद्य सितांशुयोगसुभगां चैत्रे चतुर्थीं तिथिं
यामिन्यां स नवोत्तरैर्यमवतां साकं शतैरष्टभिः ।
सार्धद्वादशवर्षलक्षपरमारभ्यायुषः प्रक्षये
ध्यानध्वस्तसमस्तकर्मनिगलो जातस्तदानीं क्षणात् ॥
अभजदथ विचित्रैर्वाक्प्रसूनप्रचारैः
प्रभुरिह हरिचन्द्राराधितो मोक्षलक्ष्मीम् ।
तदनु तदनुयायी प्राप्तपर्यन्तपूजो-
पचितसुकृतराशिः स्वं पदं नाकिलोकः ॥
श्रीमानमेयमहिमास्ति स नेमधानां
वंशः समस्तजगतीवलयावतंसः ।

हस्तावलम्बनमवाप्य यमुल्लसन्ती
वृद्धापि न स्खलति दुर्गपथेषु लक्ष्मीः ॥
मुक्ताफलस्थितिरलङ्कृतिषु प्रसिद्ध-
स्तत्रार्द्रदेव इति निर्मलमूर्तिरासीत् ।
कायस्थ एव निरवद्यगुणग्रहः स-
न्नेकोऽपि यः कुलमशेषमलंचकार ॥
लावण्याम्बुनिधिः कलाकुलगृहं सौभाग्यसद्भाग्ययोः
क्रीडावेश्म विलासवासवलभी भूषास्पदं संपदाम् ।
शौचाचारविवेकविस्मयमही प्राणप्रिया शूलिनः
शर्वाणीव पतिव्रता प्रणयिनी रथ्येति तस्याभवत् ॥
अर्हत्पदाम्भोरुहचञ्चरीकस्तयोः सुतः श्रीहरिचन्द्र आसीत् ।
गुरुप्रसादादमला बभूवुः सारस्वतस्त्रोतसि तस्य वाचः ॥
(भक्तेन शक्ते)न च लक्ष्मणेन निर्व्याकुलो राम इवानुजेन ।
यः पारमासादितबुद्धिसेतुः शास्त्राम्बुराशेः परमाससाद ॥
पदार्थवैचित्र्यरहस्यसंपत्सर्वस्वनिर्वेश्य(शमयात्प्रसादात्) ।
(वाग्देवतायाः समवेदि सभ्यैर्यः) पश्चिमोऽपि प्रथमस्तनूजः ॥
स्व(स)कर्णपीयूषरसप्रवाहं सर(रस)ध्वनेरध्वनि सार्थवाहः ।
श्रीधर्मशर्माभ्युदयाभिधानं महाकविः काव्यमिदं व्यद(ध)त्त ॥
यें(ए)ष्यत्यसारमपि काव्यमिदं मदीय-
मादेयतां जिनपतेरनघैश्चरित्रैः ।
पिण्डं मृदः स्वयमुदस्य नरा नरेन्द्र-
मुद्राङ्कितं किमु न मूर्धनि धारयन्ति ॥
दक्षैः साधु परीक्षितं नवनवोल्लेखार्पणेनादरा-
द्यच्चेतःकषपट्टिकासु शतशः प्राद(प्त)प्रकर्षोत्मनम् ।
नानाभङ्गिविचित्रभावघटनासौभाग्यशोभास्पदं
तन्नः काव्यसुवर्णमस्तु कृतिनां कर्णद्वयीभूषणम् ॥
जीयाज्जनमिदं मतं शमयत्(तु) क्रूरानपीयं कृपा
भारत्या (सह) शीलयत्त्वमि(वि)रतं श्रीः साहचर्यव्रतम् ।

मात्सर्यं गुणिषु त्यजन्तु पिशुनाः सन्तोषलीलाजुषः
सन्तः सन्तु भवन्तु च श्रमविदः सर्वे कवीनां जनाः ॥

Colophon:

इति महाकविश्रीहरिचन्द्रविरचिते धर्मशर्माभ्युदये महाकाव्ये श्रीधर्मनाथनिर्वाणगमनो नाम एकविंशतितमः सर्गः ॥

The scribe adds—

आनन्दवत्सरे मासि ज्येष्ठे प्रथमपक्षके ।
दशम्यां शुभलग्ने च चारुकीर्तियतीशिनाम् ॥

No. **11537.** धर्मशर्माभ्युदयः.

DHARMAŚARMĀBHYUDAYAḤ.

Substance, palm-leaf (Śrītāla). Size, 9¾ × 1¼ inches. Pages, 339. Lines, 6 on a page. Character, Kanarese. Condition, much injured. Appearance, old.

Complete.

Same work as the above.

This work is said to have been copied on the 11th day of the bright fortnight in Śaka 1618, the cyclic year given herein being illegible on account of lacunæ.

No. **11538.** धातुकाव्यम्, कृष्णार्पणव्याख्यासहितम्.

DHĀTUKĀVYAM WITH THE COMMENTARY KṚṢṆĀRPAṆA.

Substance, paper. Size, 10⅞ × 8¾ inches. Pages, 228. Lines, 20 on a page. Character, Dēvanāgarī. Condition, good. Appearance, new.

Complete.

This poem in three Sargas is stated to have been composed with a view to supplement the story of Vāsudēva or Kṛṣṇa dealt with in the Vāsudēvavijaya of Vāsudēvakavi, a Brahmin resident of Puruvana village in the Kērala country (the modern Malabar, Cochin and Travancore). The poem treats of the destruction of Kaṁsa by Kṛṣṇa and describes the three chief incidents leading to this result. The poem, like its model, illustrates the various forms of the Sanskrit verbal roots taken from Bhīmasēna's Dhātupāṭha and Mādhava's work (Dhātuvṛtti). The first Sarga treats of roots from the भ्वादि to स्वादि, the second deals with those of तुदादि and the third with those from रुधादि to चुरादि.

Beginning:

स्मरत हरेर्मधुरतमं मुरलीनिनदामृतं हि शब्दमयम् ।
पदयुगलं च तदस्या महिषारेर्मुक्तिनिलयवासिन्याः ॥
गुरुपादाब्जसंसेवानितान्तविमलाशयैः ।
सतीर्थ्यैरद्य लिख्यन्ते धातुकाव्यार्थलोचना(ः) ॥

अथ वासुदेवकविविरचितस्य काव्यरत्नस्य शेषपरिपूरणाय चिकीर्षितं प्रतिजानीते—

उदाहृतं पाणिनिसूत्रमण्डलं प्राग्वासुदेवेन तदूर्ध्वतोऽपरः ।
उदाहरत्यद्य वृकोदरोदितान् धातून् क्रमेणैव हि माधवाश्रयात् ॥

अद्य अपरः तदूर्ध्वतः धातूनुदाहरतीत्यन्वयः । वासुदेवो नाम केरलेषु पुरुवनग्रामजन्मा कश्चित् द्विजन्मा । पाणिनेः सूत्राणि पाणिनिसूत्राणि, तेषां मण्डलं समूहः । उदाहृतम् उदाहरणैः प्रकाशीकृतम् । अपर इत्यौद्धत्यपरिहाराय नामानुक्तिः । तदूर्ध्वत इति सप्तम्यर्थे तसिः । तस्य सूत्रोदाहृतस्योर्ध्वभागे धातूनुदाहरतीत्यर्थः । अन्योदाहरणकाव्येषु क्वचिदप्यदृष्टमिहातिशयं प्रतिपादयति क्रमेणैव ।

* * * *

कंसहिंसा प्रबन्धार्थो वीरभक्त्यादयो रसाः ।
त्रिभिर्दिनैः कृतं कर्म त्रिभिः सर्गैश्च कथ्यते ॥

अक्रूरयोगो यात्रादिचापच्छेदान्तचेष्टितम् ।
मल्लोद्योगादिकं सान्तपर्यन्तं च त्र्यहे कृतम् ॥

धातुपाठे च भ्वादिर्भूयान् भवति तत्र च ।
अगणैः प्रथमो भागो द्युताद्यो गणवान् परः ॥

अनयोरगणो भागः प्रथमे सर्ग उच्यते ।
द्वितीयभागमारभ्य तुदाद्यन्तं द्वितीयके ॥

रुधादितश्चुराद्यन्तं तृतीयेनोपवर्ण्यते ।
व्यज्यते गणभेदादिः कथाभेदादिलाञ्छनैः ॥

तात्पर्यभेदाद्योज्यन्ते तुल्यार्था अपि धातवः ।

अथैवम्भूतं काव्यमारभते—

स गान्दिनीभूरथ गोकुलैधितं स्पर्धालुधीगाधितकार्यबाधिनम् ।
द्रक्ष्यन् हरिं नाथितलोकनाथकं देधे मुदा स्कुन्दितमन्तरिन्द्रियम् ॥

अथ सः गान्दिनीभूः हरिं द्रक्ष्यन् अन्तरिन्द्रियं मुदा स्फुन्दितं देधे। अथ श्रीकृष्णानयनार्थं कंसनियोगानन्तरं सः तत्तादृशभगवद्भक्तिशाली गान्दिनीतो भवत्युत्पद्यत इति गान्दिनीभूरक्रूरः।

End:

खला विपुत्कुक्कुरवद्भयार्ता ययुश्च संभाण्डयमानभृत्याः।
भयेन सच्चीवरिताः स्थिता ये ते तु प्रहृष्टा नगरं प्रविष्टाः॥

इति। विपुच्छाः कुक्कुरा इव अधःकृतपुच्छाः श्वान इव भयार्ताः खलाः संभाण्डयमानभृत्याः समाचयमानाः उद्धार्यवस्तून्येकीकृत्य बध्नन्तो भृत्या येषां ते तथाभूताः सन्तो ययुः। ये सज्जनाः भयेन सच्चीवरिताः चीवरमार्जितवन्तः परिहितवन्तो वा पूर्वं स्थिताः ते तु प्रहृष्टाः नगरं मधुरापुरीं प्रविष्टाः। विपुदिति पुच्छादिषु धात्वर्थ इत्येव सिद्धम्। पुच्छभाण्डचीवराण्णिङिति न वक्तव्यम्। प्रातिपदिकाद्धात्वर्थ इत्येव णिच्सिद्धेः, बहुलोक्त्या आत्मनेपदसिद्धेश्च। तत्र पुच्छादुदसने वेति णिङि ततः क्विप् चेति क्विप्। पुतं छादयतीति व्युत्पत्त्या पुच्छशब्दस्य संयोगान्तलोपे तकारशेषात् विपुदिति स्यात्। संभाण्डयमानेति। भाण्डात् समाचयन इति णिङि शानच्। सच्चीवरितेति। चीवरादार्जने परिधाने वेति कर्तरि क्तः॥

Colophon:

इति श्रीकृष्णार्पणनाम्नि धातुकाव्यव्याख्याने तृतीयः सर्गः॥

निहत्य कंसं मधुरानगर्यां निवेश्य राजानमथोग्रसेनम्।
संप्रेष्य नन्दं विजहार कृष्णस्तत्रैव रामेण सहात्मगेहे॥

No. 11539. नटेशविजयः.

NAṬĒŚAVIJAYAḤ.

Substance, palm-leaf. Size, $14\frac{1}{8} \times 1\frac{1}{8}$ inches. Pages, 77. Lines, 7 on a page. Character, Grantha. Condition, fair. Appearance, old. Complete.

This poem in seven Sargas describes the story of how Śiva vanquished Kālī at Cidambaram by His triumphant cosmic dance; and it was composed by Vēṅkaṭakṛṣṇayajavan, son of Vēṅkāṭādri of Vādhūlagōtra, at the instance of King Gōpāla, who was the son of Dādāji and Umā and grandson of Bālāji, a twice-born of Vāsiṣṭhagōtra and Mēṭukarī family, and who was directed in his dream by Pārvatī to compose a poem on God Naṭēśa to attain the object of his life. It

is also stated that Gōpāla had a brother named Viṭṭhala and a son named Khaṇḍōji by his wife Sakhāmbikā and that he ruled near Chidambaram under the protection of Śivacchatrapati. Viṭṭhala had a friend named Śaṅkara.

Complete.

Beginning:

श्रियं कटाक्षाश्चिरमम्बिकायास्तरङ्गयन्तूत्पलदामदीर्घाः ।
द्रुमेऽपि सद्यस्तिलकाभिधाने प्रणीयते यैः प्रसवाङ्कुरश्रीः ॥
भद्राणि पुष्णातु स रामभद्रो भद्राकृतिः स्वीकृतभद्रपीठः ।
कल्पद्रुमो यस्य करादुदारादौदार्यमध्येतुमिवान्वगास्ते ॥
तस्यात्मनीनस्तनयोऽब्जयोनेः पुरोहितोऽभूद् भगवान् वसिष्ठः ।
अरुन्धतीनाम्नि यदीयमास्ते पतिव्रताज्योतिषि भागधेयम् ॥
गाधेयगर्वोदधिकुम्भयोनिर्यद्ब्रह्मदण्डो यमिताखिलास्त्रः ।
ब्राह्मे बले क्षात्रबले च सारं निरीक्षितणां निकषोपलोऽभूत् ॥
गाधेः सुतः क्रूरतपोमहिम्ना प्रसेदुषि ब्रह्मणि भाषमाणे ।
अपि द्विजोऽसीत्यवृणीत यस्य तथाप्यनुज्ञां द्विजभावपूर्त्यै ॥
यस्यान्वये योगिवरस्य शक्तिपराशरव्यासशुकप्रधानाः ।
सञ्जज्ञिरे सर्वजगत्प्रसिद्धा महर्षयोऽब्धौ मणयो यथाच्छाः ॥
तस्यान्ववाये द्विजराज एकः क्षीरोदधौ चन्द्र इवा(धि)कश्रीः ।
सौम्यः सतां वर्त्मनि संप्रवृत्तो बालाजिनामाजनि पण्डितेन्द्रः ॥
अजायतास्मादरणेरिवाग्निर्दादाजिनामा तनयोऽग्र्यतेजाः ।
विरोधिनोऽभ्येत्य विलोलहेतिं चापल्यतो यं शलभीबभूवुः ॥
उमाम्बिका नाम हुताशनस्य स्वाहेव तस्याजनि धर्मपत्नी ।
अर्जीजनद्धर्ममिवात्तदेहं गोपालनामानमसौ कुमारम् ॥
उमाकुमारोऽयमुदग्रशक्तिर्बाल्यात् प्रतिक्ष्माभृदुरोविभेत्ता ।
दादाजिनेतुस्तनयो महात्मा बालेन्दुमौलेरिव बाहुलेयः ॥
गोपालभूपालवरस्य तस्य गुणौघमाणिक्यखनिः कनीयान् ।
रामस्य सौमित्रिरिवातिमात्रप्रेमाश्रयो विठ्ठलपण्डितोऽभूत् ॥
धर्मप्रतिष्ठापनतत्परस्य तथाविधोऽक्रूरहितस्य तस्य ।
सखानघः शङ्करपण्डितोऽभूद् गाण्डीवधन्वेव गदाग्रजस्य ॥

देवो द्विबाहुर्द्विजराजवंशे गोपाल एवाजनि गोप्तुमाप्तान् ।
चापासिहस्तः स्वयमेष तस्मादास्ते विमुक्तारिररोगदश्च ॥
पुरा गृहीत्वा पृथुकान् कुचेलं गोपाल एकं कृतवान् धनाढ्यम् ।
अद्य प्रवादच्युतयेऽनुपायिकुचेलसङ्घान् कुरुते कुबेरान् ॥
शापे च चापे च स रैणुकेयः शान्तौ च कान्तौ च स शारदेन्दुः ।
योगे च भोगे च स हैहयेन्द्रो ज्ञाने च दाने च स चेद्दधीचिः ॥
प्रत्यग्रकर्णः प्रतिपादनेऽसौ सत्ये हरिश्चन्द्रनृपो नवीनः ।
वीरायिते नूतनविक्रमार्को बोधे कलानां नवभोजराजः ॥
विरोधिसेनातृणवीतिहोत्रः कवीश्वरस्तोमकलापिमेघः ।
समाश्रितव्रातचकोरचन्द्रः स राजते सज्जनपद्मभानुः ॥
स सञ्चरिष्णुर्भुवि चापवेदो दृशाधिगम्यो द्विजभाग्ययोगः ।
दधार स स्वीकृतदेहबन्धः सचेतनः साम्बशिवप्रसादः ॥
राज्ञः शिवच्छत्रपतेः प्रसादात् प्राज्ञस्तदीयामवलम्ब्य मुद्राम् ।
चिदम्बरप्रान्तभुवं चिराय गोपायति ब्रह्मकुलानुकूलः ॥

बिभ्रद्धरित्रीभरमेष शेषं भुजेन बुद्ध्याप्यधरीकरोति ।
सरोजलक्ष्मीं च सतामलक्ष्मीं निजेक्षणेनैव निराकरोति ॥

नीलालकश्चन्द्रमुखोऽब्जनेत्रो बिम्बाधरः कम्बुगलोऽहिबाहुः ।
कवाटवक्षा स गभीरनाभिर्महोरुजङ्घो मदनो नु मूर्तः ॥
कान्त्या त्वदास्येन जितः क्शीयानिन्दुर्भजत्यन्वहमित्युडू द्वे ।
कर्णान्तिके कीर्तयतो धृतान्ताश्छिद्रे नु मुक्ताच्छलतो मुदेऽस्य ॥

* * * *

तस्यानुकूलाऽजनि धर्मपत्नी सखाम्बिकानाम सतीमणिर्या ।
खनीव रत्नं कुलदीपमेनं खण्डोजिनामानमसूत सूनुम् ॥
स्वप्ने तमेनं शिवकामसुन्दर्यासाद्य दिव्याभरणोज्ज्वलाङ्गी ।
चिदम्बरेशार्पितचित्तवृत्तिं कदाचिदूचे करुणानुरूपम् ॥
वत्स प्रसन्नस्त्वयि विश्वनाथः सुखी चिरं जीव शृणूदितं मे ।
सरस्वती श्रीरिव भूरिव त्वां स्वयं शिवानुग्रहतो वृणीते ॥

सारस्वतं सारमिह प्रयुङ्क्ते क्षुद्रेषु देवेष्विरिणेष्विवैकः ।
स्वातीघनः शुक्तिपुटेष्विवान्यो धन्यो महत्स्वेव तु दैवतेषु ॥
नव्यं तदेकं नटनायकस्य प्रणीय काव्यं पुरुषार्थहेतुम् ।
रामस्य वाल्मीकिरिव त्रिलोक्यामाचन्द्रतारं यश आप्नुहीति ॥
तत्रान्तरे तालमृदङ्गतूर्यवीणारवैर्मागधरागभेदैः ।
प्रबोधितोऽसौ परदेवतायै कृताञ्जलिः काल्यविधिं व्यतानीत् ॥
शिवार्चनानन्तरमेव सभ्यान् स्वप्नानुवादेन सभाजयित्वा ।
तेषामनुज्ञामधिगम्य धीमान् काव्यं क्रमादारभतैष कर्तुम् ॥
विशुद्धवाधूलकुलाब्धिचन्द्रो विद्वन्मणिर्वेङ्कटकृष्णयज्वा ।
गोपालनेतुः कवने विनेता प्राचेतसस्येव पितामहोऽभूत् ॥

* * * *

श्रीमद्वैदिकमार्गखेलनकलाशुद्धान्तरङ्गः सुधी-
रद्वैतामृतलाभनिर्भरनिजानन्दानुभूतिः सताम् ।
गोप्ता मेटकरीकुलैकतिलको गोपालभूपालके
काव्येऽस्मिन् क्रमशो नटेशविजये सर्गं मुदाद्यं व्यधात् ॥

Colophon:

इति श्रीवाधूलवंशभूषणस्य विबुधकुलोत्तंसस्य महोपाध्यायवेङ्कटाद्रिविपश्चित्तनूभुवो वेङ्कटकृष्णाध्वरिवर्यस्य कृतौ नटेशविजयाख्ये काव्ये प्रथमः सर्गः ॥

End:

भव हर शिव शम्भो पा(पनाश) त्रिनेत्र प्रमथनुत नटेश प्रार्थितं नः प्रदेहि ।
पटुतरमिह शब्दं प्राणिना रत्न स . . . प्रवरमिषतोन प्राणिरप्राणिनोऽपि(?) ॥

Colophon:

इति श्रीवाधूलकुलतिलकस्य वेङ्कटकृष्णदीक्षितस्य कृतौ नटेशविजयाख्ये महाकाव्ये सप्तमः सर्गः ॥

No. **11540.** नलाभ्युदयः

NALĀBHYUDAYAḤ.

Substance, paper. Size, $8\frac{3}{8} \times 6\frac{5}{8}$ inches. Pages, 128. Lines, 16 on a page. Character, Telugu. Condition, good. Appearance, new.

Breaks off in the ninth Sarga.

A poem on the story of the marriage of Nala and Damayantī: by Vāmana Bhaṭṭabāṇa.

Beginning:

श्रीमान् नलो नाम गुणैः प्रतीतो निधिः कलानां निषधेषु राजा ।
अष्टादशद्वीपवतीमशेषामधत्त गामङ्गदनिर्विशेषम् ॥
शृङ्गाणि मेरोरवगाहमाना सहस्रधा भूवलये निषण्णा ।
यत्कीर्तिरापूरितभोगिलोका गङ्गेव लोकानखिलान् पुनीते ॥
तपत्यपि स्वैरमरातिवर्गैः प्रतापवह्नौ सुतरामसह्ये ।
पयस्समुद्रानुकृतिं दधानैर्यशोभिराप्यायत यस्य भूमिः ॥

* * * *

इति बहुविधचिन्तादूरकृष्टान्तरात्मा नृपतिरतिगभीरां चित्तवृत्तिं निगृह्य ।
अरमत सवयस्यैः कौतुकेनाभिपश्यन् मधुसमयसमुत्थां काननोपान्तलक्ष्मीम् ॥

Colophon:

इति वामनभट्टबाणकृतौ नलाभ्युदये प्रथमः सर्गः ॥

End:

यद्यस्ति तेनाभिहितं वचस्तन्मह्यं भवद्भिः प्रतिवेदनीयम् ।
वैराग्यभाजो विषयार्थिनोऽपि चिकीर्षितं तस्य च वेदनीयम् ॥
इति निगदितवत्यास्तत्र भैम्या निदेशान्नलविचयनकृत्ये नित्यबद्धाभिलाषाः ।
गिरिवनपुरदेशग्रामसौभाग्यलक्ष्मीसहृदयमनसस्ते बभ्रमुः क्ष्मामशेषाम् ॥

Colophon:

इति नलाभ्युदये अष्टमः सर्गः ॥

गते बहुतिथे काले पर्णादो नाम बाडबिः ।
प्रत्येत्य कुण्डिनं भैमीं रहस्येतदभाषत ॥

* * * *

दमयन्त्युदितां वाचं जगदुस्तत्र तत्र ते ।
न किञ्चिदपि सर्वस्यां पृथिव्यामुत्तरं ददौ ॥

No. **11541.** नेमिनिर्वाणकाव्यम्.

NĒMINIRVĀṆAKĀVYAM.

Substance, paper. Size, $8\frac{3}{8} \times 6\frac{5}{8}$ inches. Pages, 254. Lines, 11 on a page. Character, Dēvanāgarī. Condition, good. Appearance, new.

Begins on fol. 1*a*. The other works herein are Padmāvatīstōtram 128*a*, Dattātrēyacampū 130*a*, Draupadīpariṇayam 134*a*.

Complete.

A poem in 15 Sargas describing the chief incidents in the life of Nēminātha, the 22nd of the 24 Tīrthaṅkaras, all of whom are saluted in the introduction of this work. The hero was born as the son of Samudravijaya, King of Dvāravatī. The author of the work is Vāgbhaṭa, son of Dāhaṭa of Prāgvādi family, and is said to have been born at Aricchannapurī.

Beginning :

श्रीनाभिसूनोः पदपद्मयुग्मनखाः सुखानि प्रथयन्तु ते वः ।
समं नमन्नाक(कि)शिरःकिरीटसङ्घट्टविस्रस्तमणीयितं यैः ॥
निश्शेषविद्येश्वरमाश्रयामि तं बुद्धिहेतोरजितं जिनेन्द्रम् ।
अवादि सर्वानुपघातवृत्त्या येनागमः सङ्गमितः स्थितार्थः ॥
आदित्यचक्रेण कृतैककालप्रदक्षिणप्रक्रमणेन भक्त्या ।
लुप्तेव नालोक्यत यस्य कायच्छाया स वः पातु जिनस्तृतीयः ॥
श्रेयांसि दिश्यादभिनन्दनो वः स सर्वदा यस्य दृढव्रतस्य ।
व्यर्थीभवन्ती हृदि पुष्पबाणबाणावलिर्मुक्तिरव(वर)स्रगासीत् ॥
अपारसंसारसमुद्रनावं देयाद्दयालुः सुमतिर्मतिं नः ।
नित्यप्रियायोगकृते यदन्ते तपस्यतीवाविरतं रथाङ्गः ॥
पद्मासनस्थः स्फुटपद्मनेत्रः पद्मारुणश्रीर्धृतपद्मलक्ष्मा ।
पद्मप्रभो नः प्रभवेऽस्तु नित्यं पद्माप्रदानोद्यतपाणिपद्मः ॥
स्वस्तिक्रियास्वस्तिकलाञ्छनो नः स्तम्भायमानोरुभुजः सुपार्श्वः ।
विडम्बयामास विलासवेश्म श्रियं सदा यः करुणातरुण्याः ॥
चन्द्रप्रभाय प्रभवे त्रिसन्ध्यं तस्मै नमो विस्मयनीयभासे ।
यत्पादपद्मौ सविधस्थितेऽपि चन्द्रे विनिद्राद्भुतकान्तियुक्तौ ॥
भूरिप्रभानिर्जितपुष्पदन्तः करायतिन्यक्कृतपुष्पदन्तः ।
त्रिकालसेवागतपुष्पदन्तः श्रेयांसि नो यच्छतु पुष्पदन्तः ॥
मूर्ध्ना मुहुश्चुम्बितभूतलेन तं शीतलं देवमहं नमामि ।
यस्मिन्मनोवर्तिनि सर्वतोऽसौ निवर्तते दुर्गतिदुःखतापः ॥
सुवर्णवर्णद्युतिरस्तु भूत्यै श्रेयान् विभुर्वो विनताप्रसूतः ।
उच्चैस्तरां यः सुगतिं ददानो विष्णोः सदानन्दयति स्म चेतः ॥
श्रीवासुपूज्यः स जपारुणो वः श्रेयः क्रियाद्द्वादशतीर्थनाथः ।
सद्वृत्तमुक्तावलिमध्यवर्ती यः पद्मरागश्रियमादधाति ॥

वन्दामहे पादसरोजयुग्ममन्तः कृपालोर्विमलस्य तस्य ।
यश्चापषष्ट्या कलिताङ्गयष्टिस्तथापि पार्श्वस्थितकोलराजः ॥
ज्योतिर्गणैः सन्ततसेव्यमानमनन्तमाकाशमिव स्तवीमि ।
सूर्यायते यत्र विभावितानं निशाकरत्याननमण्डलं च ॥
तं धर्मनामानमहं महेशं भक्त्या भवच्छेदकरं स्मरामि ।
यः सुव्रताभानुसुतत्वमुच्चैः व्रतप्रभाभ्यां वदतीव देवः ॥
शान्तिं स वः शान्तिजिनः करोतु विभ्राजमानो मृगलाञ्छनेन ।
शशीव विश्वप्रमर्दैकहेतुः यः पापचक्रव्यथको बभूव ॥
देव्याः श्रियो यस्तनयः प्रसिद्धः श्रीकुन्थुरत्यद्भुतरूपमूर्तिः ।
विगाहमानोऽपि मनांसि नासीत् कस्यापि तापाय स वः पुनातु ॥
अराय तस्मै विजितस्मराय नित्यं नमः कर्मविमुक्तिहेतोः ।
यः श्रीसुमित्रातनयोऽपि भूत्वा रामानुरक्तो न बभूव चित्रम् ॥
तपःकुठारक्षतकल्पवल्ली मल्लिर्जिनो वः श्रियमातनोतु ।
कुरोः सुतस्यापि न यस्य जातं दुःशासनत्वं भुवनेश्वरस्य ॥
व्रते मतिं श्रीमुनिसुव्रताख्यः त्रिकालविद्धो विदधातु तुष्टः ।
अन्तर्निरुध्यान्नपयःप्रचारं येनात्मदुर्गादरिचक्रमस्तम् ॥
नमामि भक्त्या नमिनामधेयं सर्वज्ञमज्ञानतमोनिवृत्त्यै ।
खिन्नो भवाध्वभ्रमणेन नूनं यो योगनिद्रामभजज्जिनेन्द्रः ॥
श्रीनेमिनाथस्य जयन्ति कान्तास्ताः कान्तयो यामुनवीचिकल्पाः ।
धर्मोपदेशे दशनप्रभाभिः फेनायितं यत्र विसारिणीभिः ॥
श्रीपार्श्वनाथः स जयत्यजस्रं यस्मिन्ननेकान्तविधायिहेतौ ।
स्वनिग्रहव्यग्रतया स्थितानामेकान्तमन्तर्न सुखं परेषाम् ॥
श्रीवीरनाथाय नमः प्रकाममनन्तवीर्यातिशयाय तस्मै ।
अन्तस्स्थमेकाङ्गपरिग्रहो यः कामादिचक्रं युगपज्जगाय ॥

* * * *

तत्र प्रसिद्धास्ति विचित्रहर्म्या रम्या पुरी द्वारवतीति नाम्ना ।
पर्यन्तविस्तारिविशालसालच्छायाच्छविर्यत्परिखा पयोधिः ॥

* * * *

भविष्यतस्तीर्थकरस्य नेमेर्निमित्तमत्यन्तमनोहरश्रीः ।
कृतिः सुराणां ससुरेश्वराणां या प्राप सौरीति ततः प्रसिद्धिम् ॥

सद्रत्नरत्नाकरचारुकाञ्चीं महीमिवान्यां यदुवंशवन्द्यः ।
अपालयत्तां विजयाभिधानं नृपः समुद्रोपपदं दधानः ॥

* * * *

अथात्मजं श्रीवसुदेवनाम्नः स्वभ्रातुरत्यद्भुतभक्तिभाजः ।
निवेशयामास स यौवराज्ये गोविन्दमानन्दितदेववृन्दम् ॥
समुच्चलत्कज्जलकोमलश्रीस्तत्कालजन्मा यमुनाप्रवाहम् ।
चिच्छेद यो दीप इव प्रभावान् तमस्समूहं सुदशोपगूढः ॥
कथं यथावन्ननु चक्रपाणेर्निरुच्यते तस्य चरित्रमत्र ।
वधोद्यतायाः किल पूतनाया यः पीतरक्तोऽपि बभूव कालः ॥

* * * *

तेनाथ निर्मथितदानव(नाथ)धाम्ना श्रीमान् लघूकृतमहीतलभूरभारः ।
राजा समुद्रविजयः सुतलाभहेतोः किं तन्न यद्व्रतमसौ चिरमाचचार ॥
द्विरद[मद]मदजलार्द्रद्वारमाचारनम्रक्षितिपलुलितहारस्वस्तिकैः स्वस्तियुक्तम्।
तरलतनयशून्यं प्राङ्गणं वीक्षमाणो भवनमवनिनाथः काननं सोऽथ मेने ॥

Colophon:

इति श्रीनेमिनिर्वाणे वाग्भटविरचिते महाकाव्ये पुत्रचिन्ताभिधो नाम प्रथमः सर्गः ॥

End:

इत्थं विहरतस्तस्य धर्मचक्रं पुरस्सरम् ।
रराज रुचिरच्छायं भामण्डलमिवापरम् ॥
सर्वासु(दिक्षु) विरचय्य स धर्ममेवमेकातपत्रमवसादितमोहशत्रुम् ।
विच्छिन्नकर्मनिगडः सह मुक्तिवध्वा भेजे सुखानि भगवानविनश्वराणि ॥

Colophon:

इति श्रीवाग्भटविरचिते नेमिनिर्वाणे महाकाव्ये (निर्वाणागमनं) नाम पञ्चदशः सर्गः ॥

अहिच्छत्रपुरोत्पन्नः प्राग्वादिकुलशालिनः ।
दाहटश्च(स्य)सुतश्चक्रे प्रबन्धं वाग्भटः कविः ॥
नेमेरभूत् प्रबन्धोऽयं वाग्भटेन सुबोधिना ।
नेमेर्धर्मरथस्यास्य . . . . ॥

No. 11542. नेमिनिर्वाणकाव्यम्.
NĒMINIRVĀṆAKĀVYAM.

Substance, palm-leaf (Śrītāla). Size, 15 × 1⅞ inches. Pages, 64. Lines, 9 on a page. Character, Kanarese. Condition, good. Appearance, old. Complete.

Same work as the above.

No. 11543. नैषधम्.
NAIṢADHAM.

Substance, paper. Size, 13¾ × 5¾ inches. Pages, 342. Lines, 10 on a page. Character, Dēvanāgarī. Condition, good. Appearance, new. Contains Sargas 1 to 22.

This is a Mahākāvya composed by Śrīharṣa, son of Śrīhīra and Māmalladēvī, and it describes the marriage of Nala and Damayantī.

Beginning:

निपीय यस्य क्षितिरक्षिणः कथास्तथाद्रियन्ते न बुधाः सुधामपि ।
नलः सितच्छत्रितकीर्तिमण्डलः स राशिरासीन्महसां महोज्ज्वलः ॥ १ ॥
रसैः कथा यस्य सुधावधीरिणी नलः स भूजानिरभूद्गुणाद्भुतः ।
सुवर्णदण्डैकसितातपत्रितज्वलत्प्रतापावलिकीर्तिमण्डलः ॥ २ ॥
पवित्रमत्रातनुते जगद्युगे स्मृता रसक्षालनयेव यत्कथा ।
कथं न सा मद्गिरमाविलामपि स्वसेविनीमेव पवित्रयिष्यति ॥ ३ ॥

* * * *

श्रीहर्षं कविराजराजिमकुटालङ्कारहीरः सुतं
श्रीहीरः सुषुवे जितेन्द्रियचयं मामल्लदेवी च यम् ।
तच्चिन्तामणिमन्त्रचिन्तनफले शृङ्गारभङ्ग्या महा-
काव्ये चारुणि नैषधीयचरिते सर्गोऽयमादिर्गतः ॥

श्रीहर्षं (. . . . .) मामल्लदेवी च यम् ।
द्वैतीयीकतया मितोऽयमगमत्तस्य प्रबन्धे महा-
काव्ये चारुणि नैषधीयचरिते सर्गो निसर्गोज्ज्वलः ॥

श्रीहर्षं (. . . . .) मामल्लदेवी च यम् ।
तार्तीयीकतया मितोऽयमगमत्तस्य प्रबन्धे महा-
काव्ये चारुणि नैषधीयचरिते सर्गो निसर्गोज्ज्वलः ॥

श्रीहर्षं (. . . . .) मामल्लदेवी च यम् ।
तुर्यः स्थैर्यविचारणप्रकरणभ्रातर्ययं तन्महा-
काव्ये चारुणि नैषधीयचरिते सर्गो निसर्गोज्ज्वलः ॥
श्रीहर्षं (. . . . .) देवी च यम् ।
तस्य श्रीविजयप्रशस्तिरचनातातस्य नव्ये महा-
काव्ये चारुणि नैषधीयचरिते सर्गोऽभवत्पञ्चमः ॥
श्रीहर्षं (. . . . .) देवी च यम् ।
षष्ठः खण्डनखण्डतोऽपि सहजात्क्षोदक्षमे तन्महा-
काव्येऽयं व्यगलन्नलस्य चरिते सर्गो निसर्गोज्ज्वलः ॥
श्रीहर्षं (. . . . .) देवी च यम् ।
गौडोर्वीशकुलप्रशस्तिभणितिभ्रातर्ययं तन्महा-
काव्ये (. . . . .) सर्गोऽगमत्सप्तमः ॥
श्रीहर्षं (. . . . .) देवी च यम् ।
तस्यागादयमष्टमः कविकुलादृष्टाध्वपान्थे महा-
काव्ये चारुणि वैरसेनिचरिते सर्गो निसर्गोज्ज्वलः ॥
श्रीहर्षं (. . . . .) देवी च यम् ।
सन्दृब्धार्णववर्णनस्य नवमस्तस्य व्यरंसीन्महा-
काव्ये (. . . . .) निसर्गोज्ज्वलः ॥
श्रीहर्षं (. . . . .) च यम् ।
तर्केष्वप्यसमश्रमस्य दशमस्तस्य प्रबन्धे महा-
काव्ये (. . . . .) निसर्गोज्ज्वलः ॥
श्रीहर्षं (. . . . .) देवी च यम् ।
शृङ्गारामृतशीतगावयमगादेकादशस्तन्महा-
काव्ये (. . . . .) निसर्गोज्ज्वलः ॥
श्रीहर्षं (. . . . .) देवी च यम् ।
तस्य द्वादश एष मातृचरणाम्भोजालिमौलेर्महा-
काव्येऽत्र न्यगलन्नलीयचरिते सर्गो निसर्गोज्ज्वलः ॥
श्रीहर्षं (. . . . .) देवी च यम् ।

स्वादूत्पादभृति त्रयोदशतयादेश्यस्तदीये महा-
काव्येऽयं व्यरमन्नलीयचरिते सर्गो (. . . .) लः ॥
श्रीहर्षं (. . . . .) देवी च यम् ।
यातस्तस्य चतुर्दशः शरदिजज्योत्स्नाच्छसूक्तेर्महा-
काव्ये चारुणि वैरसेनिचरिते सर्गो निसर्गोज्ज्वलः ॥
श्रीहर्षं (. . . . .) देवी च यम् ।
यातः पञ्चदशः कृशेतररसः स्वादाविहायं महा-
काव्ये (. . . . .) निसर्गोज्ज्वलः ॥
श्रीहर्षं (. . . . .) देवी च यम् ।
काश्मीरैर्महिते चतुर्दशतयीं विद्यां विदद्भिर्महा-
काव्ये तद्भुवि नैषधीयचरिते सर्गोऽगमत् षोडशः ॥
श्रीहर्षं (. . . . .) च यम् ।
यातः सप्तदशः स्वसुः सुद(स)दृशि च्छन्दःप्रशस्तेर्महा-
काव्येऽत्यद्भुतनैषधीय (. . . . .) लः ॥
श्रीहर्षं (. . . . .) देवी च यम् ।
यातोऽस्मिन् शिवभक्तिसिद्धिभगिनीसौभ्रात्रभव्ये महा-
काव्ये तस्य कृतौ नलीयचरिते सर्गोऽयमष्टादशः ॥
श्रीहर्षं (. . . . .) च यम् ।
एकां न त्यजतो नवार्थघटनामेकोनविंशोऽगमत्
काव्ये तस्य कृतौ नलीयचरिते सर्गो निसर्गोज्ज्वलः ॥
श्रीहर्षं (. . . . .) देवी च यम् ।
अन्यक्षुण्णरसप्रमेयभणितौ विंशस्तदीये महा-
काव्येऽयं व्यगमन्नलस्य चरिते सर्गो निसर्गोज्ज्वलः ॥
श्रीहर्षं (. . . . .) देवी च यम् ।
तस्यागादयमेकविंशगणनः काव्येऽतिनव्ये कृतौ
भैमीभर्तृचरित्रवर्णनमये सर्गो निसर्गोज्ज्वलः ॥

End:

स्वर्भानुप्रतिवारपारणमिलद्दन्तौघयन्त्रोद्भव-
श्वभ्रालीपतयालुदीधितिसुधासारस्तुषारद्युतिः ।

पुष्पेष्वासनतत्प्रियापरिणयानन्दाभिषेकोत्सवे
देवः प्राप्तसहस्रधारकलशश्रीरस्तु नस्तुष्टये ॥

Colophon:

श्रीहर्षं कविराजराजिमकुटालङ्कारहीरः सुतं
श्रीहीरः सुषुवे जितेन्द्रियचयं मामल्लदेवी च यम् ।
द्वाविंशो नवसाहसाङ्कचरिते चम्पूकृतोऽयं महा-
काव्ये तस्य कृतौ नलीयचरिते सर्गो निसर्गोज्ज्वलः ॥

इति श्रीनैषधीयमहाकाव्ये द्वाविंशः सर्गः ॥

No. 11544. नैषधम्.

NAIṢADHAM.

Substance, palm-leaf. Size, 12 × 1⅛ inches. Pages, 56. Lines, 6 on a page. Character, Kanarese. Condition, injured. Appearance, new.

Contains the first Sarga (wants two leaves in the beginning thereof), the second Sarga and 87 stanzas in the third Sarga.

Same work as the above.

No. 11545. नैषधम्.

NAIṢADHAM.

Substance, palm-leaf. Size, 15 × 1¼ inches. Pages, 15. Lines, 6 on a page. Character, Telugu. Condition, good. Appearance, old.

Contains the fifth Sarga complete.

Same work as the above.

The scribe gives the date of transcription:

अलिखदिह(विका)रिस्ससोमे दिने रसगणितविधिज्येष्ठमासे शिवाम् ।
नलजगदधिनाथं शिवं भारतीं गणपतिमपि नत्वा गुरून् राघवः ॥

No. 11546. नैषधम्.

NAIṢADHAM.

Substance, palm-leaf. Size, 15¼ × 1 inches. Pages, 45. Lines, 5 on a page. Character, Telugu. Condition, tolerably good. Appearance, old.

Begins on foll. 1*a* and 102*b*. The other works herein are Raghuvaṁśa 17*a* and Śiśupālavadha 57*a*.

Contains the Sargas one and two complete, the third Sarga (one to five stanzas only) and the fifth Sarga (1 to 93 stanzas only).

Same work as the above.

No. 11547. नैषधम्.

NAIṢADHAM.

Substance, palm-leaf. Size, 15½ × 1¼ inches. Pages, 99. Lines, 7 on a page. Character, Telugu. Condition, slightly injured. Appearance, old.

Contains the Sargas one to five complete, and the sixth incomplete.

Same work as the above.

No. 11548. नैषधम्.

NAIṢADHAM.

Substance, palm-leaf (Śrītāla). Size, 7¼ × 1¼ inches. Pages, 154. Lines, 8 on a page. Character, Malayāḷam. Condition, good. Appearance, new.

Contains the Sargas one to five complete.

Same work as the above.

No. 11549. नैषधम्.

NAIṢADHAM.

Substance, palm-leaf. Size, 13½ × 1¼ inches. Pages, 114. Lines, 5 on a page. Character, Telugu. Condition, injured. Appearance, new.

Contains the Sargas one to four complete.

Same work as the above.

No. 11550. नैषधम्.

NAIṢADHAM.

Substance, palm-leaf. Size, 16½ × 1⅜ inches. Pages, 12. Lines, 6 on a page. Character, Telugu. Condition, injured. Appearance, new.

Begins on fol. 62*a*. The other work herein is Bhāratacampūtilaka 1*a*.

Contains the sixth Sarga incomplete.

Same work as the above.

No. 11551. नैषधम्.

NAIṢADHAM

Substance, palm-leaf. Size, 17⅜ × 1¼ inches and 13⅝ × 1⅞ inches. Pages, 26 and 26. Lines, 8 and 9 on a page. Character, Grantha. Condition, injured and good. Appearance, old.

Begins on foll. 39*a* and 52*a*. The other works herein are Naiṣadhavyākhyā 1*a* and Rāmāyaṇavyākhyā 65*a*.

Contains two copies of the first Sarga, the first containing 130 stanzas and the other being complete.

Same work as the above.

No. 11552. नैषधम्.

NAIṢADHAM.

Substance, palm-leaf. Size, $15\frac{1}{8} \times 1\frac{1}{4}$ inches. Pages, 96. Lines, 9 on a page. Character, Grantha. Condition, injured. Appearance, new.

Contains the Sargas one, two, and four, 134 stanzas in the fifth Sarga and 38 stanzas in the sixth Sarga.

Same work as the above

No. 11553. नैषधम्.

NAIṢADHAM.

Substance, palm-leaf. Size, $14\frac{3}{4} \times 1\frac{3}{8}$ inches. Pages, 13. Lines, 6 on a page. Character, Telugu. Condition, good. Appearance, old.

Begins on fol. 23*a*. The other work herein is Naiṣadhavyākhyā 1*a*.

Contains the first two Sargas.

Same work as the above.

No. 11554. नैषधम्.

NAIṢADHAM.

Pages, 17. Lines, 8 on a page.

Begins on fol. 30*a* of the MS. described under No. 1787.

Contains 131 stanzas in the first Sarga.

Same work as the above.

No. 11555. नैषधम्.

NAIṢADHAM.

Substance, paper. Size, $11 \times 4\frac{3}{8}$ inches. Pages, 558. Lines, 7 on a page Character, Dēvanāgarī. Condition, good. Appearance, old.

Contaias the Sargas 1 to 22 complete.

Same work as the above

No. 11556. नैषधम्.

NAIṢADHAM.

Substance, paper. Size, $11 \times 4\frac{1}{2}$ inches. Pages, 312. Lines, 12 on a page. Character, Dēvanāgarī (badly written). Condition, injured. Appearance, old.

Contains the Sargas 1 to 22 complete; but wants seven stanzas at the end of the first Sarga and two stanzas in the beginning of the second Sarga.

Same work as the above.

No. 11557. नैषधम्.

NAIṢADHAM.

Substance, palm-leaf. Size, $17\frac{1}{4} \times 1\frac{1}{2}$ and $14\frac{5}{8} \times 1\frac{1}{4}$ inches. Pages, 44 and 76. Lines, 5 and 7 on a page. Character, Telugu. Condition, good. Appearance, old.

Consists of two parts. The first part contains Sargas one to four, the fourth Sarga containing only 116 stanzas. The second part contains Sargas one to three complete and breaks off in the 84th stanza of the fourth Sarga.

No. 11558. नैषधम्.

NAIṢADHAM.

Substance, palm-leaf. Size, $17 \times 1\frac{1}{4}$ inches. Pages, 106. Lines, 6 on a page. Character, Grantha. Condition, injured. Appearance, old.

Begins on fol. 1*a*. The other work herein is Vikramōrvaśīya 54*a*.

Contains the Sargas 11 to 16 complete and breaks off in the 46th stanza of the 17th Sarga.

No. 11559. नैषधम्.

NAIṢADHAM.

Pages, 48. Lines, 9 on a page.

Begins on fol. 1*a* of the MS. described under No. 4147.

Contains the first Sarga, the second Sarga from the 40th stanza thereof, the third and the fourth Sargas and 88 stanzas of the fifth Sarga.

Same work as the above.

No. 11560. नैषधम्.

NAIṢADHAM.

Substance, palm-leaf. Size, $15\frac{1}{4} \times \frac{7}{8}$ inches. Pages, 52. Lines, 5 on a page. Character, Grantha. Condition, injured. Appearance, old.

Begins on fol. 62*a*. The other works herein are Raghuvaṁśa 1*a*, Śiśupālavadhaḥ 25*a*.

Contains Sargas one to three of which the first Sarga breaks off in the 38th stanza and the third Sarga in the 55th stanza.

No. 11561. नैषधम्.
NAIṢADHAM.

Substance, palm-leaf. Size, $12\frac{1}{2} \times 1\frac{3}{8}$ inches. Pages, 82. Lines, 7 on a page. Character, Telugu. Condition, good. Appearance, old.

Begins on fol. 24*a*. The other works herein are Śiśupālavadha 1*a*, Mēghasandēśa 21*a*.

Contains 1 to 60 stanzas of the first Sarga, the third Sarga and 1 to 121 stanzas of the fourth Sarga and 1 to 72 stanzas of the 12th Sarga.

Same work as the above.

No. 11562. नैषधम्.
NAIṢADHAM.

Substance, palm-leaf. Size, $16\frac{3}{8} \times 1\frac{1}{4}$ and $14\frac{1}{4} \times 1\frac{1}{4}$ inches. Pages, 130. Lines, 6 on a page. Character, Grantha. Condition, injured. Appearance, old.

Contains Sargas three to six complete.

Same work as the above.

The name of the scribe is given thus:

काञ्चीपुरनिवासिनः वत्सान्ववायशीतभानोः श्रीवेङ्कटाचार्यस्यैषा कृतिः।

No. 11563. नैषधम्.
NAIṢADHAM.

Substance, palm-leaf. Size, $16\frac{1}{4} \times 1\frac{3}{8}$ and $18\frac{1}{4} \times 1\frac{3}{8}$ inches. Pages, 18. Lines, 6 on a page. Character, Telugu. Condition, good. Appearance, new.

Begins on fol. 23*b*. The other work herein is Naiṣadhavyākhyā: Jīvātu 1*a*.

Contains the second Sarga only.

Same work as the above.

No. 11564. नैषधम्.
NAIṢADHAM.

Substance, palm-leaf. Size, $16\frac{3}{4} \times 1\frac{1}{2}$ inches. Pages, 16. Lines, 8 on a page. Character, Grantha. Condition, fair. Appearance, old.

Begins on fol. 23*a*. The other works herein are Naiṣadha with commentary 1*a*, Naiṣadhavyākhyā 17*a*.

Contains the tenth Sarga, the last four stanzas therein being wanting.

Same work as the above.

No. 11565. नैषधम्.

NAIṢADHAM.

Substance, palm-leaf. Size, $17\frac{1}{2} \times 1\frac{1}{8}$ inches. Pages, 26. Lines, 10 on a page. Character, Grantha. Condition, slightly injured. Appearance, old.

Begins on fol. 61*a*. The other work herein is Naiṣadhavyākhyā 1*a*.

Contains the tenth Sarga, of which the first 20 stanzas are with commentary and the remaining portion without commentary, and the first 78 stanzas without commentary in the 11th Sarga.

Same work as the above.

No. 11566. नैषधम्.

NAIṢADHAM.

Substance, Śrītāla. Size, $18\frac{7}{8} \times 2\frac{1}{8}$ inches. Pages, 4. Lines, 13 on a page. Character, Telugu. Condition, injured. Appearance, old.

Begins on fol. 1*a*. The other works herein are Naiṣadhavyākhyā: Jīvātu 3*a*, Rāmāyaṇa 10*a*.

Contains the seventh Sarga only, but wants ten stanzas in the beginning.

Same work as the above.

No. 11567. नैषधम्.

NAIṢADHAM.

Substance, palm-leaf. Size, $14\frac{1}{2} \times 1\frac{1}{8}$ and $15\frac{3}{4} \times 1\frac{3}{8}$ inches. Pages, 140 and 82. Lines, 5 and 6 on a page. Character, Telugu. Condition, injured. Appearance, old.

The leaves of the first mentioned size contain the Sargas one to nine without the Sargas four to six; the remaining leaves contain the Sargas 2 and 4 to 15 of which the 2nd, 4th, 5th and the 14th are imperfect.

Same work as the above.

No. 11568. नैषधम्.

NAIṢADHAM.

Substance, palm-leaf. Size, $13\frac{1}{8}$ and $14\frac{1}{8} \times 1\frac{1}{4}$ inches. Pages, 3. Lines, 5 on a page. Character, Nandināgarī. Condition, injured. Appearance, old.

Begins on fol. 61*a*. The other works herein are Śiśupālavadha 1*a*, Aṇuvāyustuti 64*b*.

Wants the beginning and the end in the second Sarga.

No. 11569. नैषधम्—जीवातुव्याख्यासहितम्.

NAIṢADHAM WITH THE COMMENTARY JĪVĀTU.

Substance, palm-leaf. Size, $17\frac{1}{8} \times 1\frac{3}{8}$ inches. Pages, 155. Lines, 8 on a page. Character, Telugu. Condition, good. Appearance, old.

Contains the Sargas one to three complete, together with the well-known commentary of Mallinātha. The commentator refers to another prior commentary of which he speaks with contempt.

Beginning:

अतिधीरो महासत्त्वो दयालुरतिसुन्दरः ।
धार्मिको जानकीजानिः करोतु मम मङ्गलम् ॥
मातापितृभ्यां जगतो नमो वामार्धजानये ।
सद्योदक्षिणदृक्पातसङ्कुचद्वामदृष्टये ॥
षड्भिर्मुखैर्बाल्यवचोविनोदे शास्त्राणि षट् कीरवदुद्गिरन्तम् ।
अस्पष्टवर्णानि समीक्ष्य पुत्रं भजे हसद् द्वन्द्वमहं तदाद्यम् ॥
आलम्बे जगदालम्बं लम्बोदरपदाम्बुजम् ।
शुष्यन्ति यद्रजःस्पर्शात्प्रत्यूहव्यूहवार्धयः ॥
परेतभूतभेतालकरतालसमन्वितम् ।
प्रवर्तितमहानृत्तं कलये कालभैरवम् ॥
स्यात् स्रष्टा रक्षिता हर्ता योऽप्येको जगतां क्रमात् ।
तमीशं शरणं यामि शरणागतवत्सलम् ॥
बृन्दारका यत्र भवन्ति भृङ्गा मन्दाकिनी यन्मकरन्दबिन्दुः ।
तवारविन्दाक्ष पदारविन्दं वन्दे चतुर्वर्गचतुष्पथं तत् ॥
तद्दिव्यमव्ययं धाम सारस्वतमुपास्महे ।
यत्प्रकाशात् प्रलीयन्ते मोहान्धतमसच्छटाः ॥
वाणीं काणभुजीमजीगणदवासासीच्च वैयासिकी-
मन्तस्तन्त्रमरंस्त पन्नगगवीगुम्भेषु चाजागरीत् ।
वाचामाचकलद्रहस्यमखिलं यच्चाक्षपादस्फुरां
लोकेऽभूद्यदुपज्ञमेव विदुषां सौजन्यजन्यं यशः ॥
श्रीमल्लिनाथविदुषा विदुषां मतेन तेनैष नैषधकथामृतकाव्यबन्धः ।
व्याख्यास्यते स्फुटसभावगुणार्थशब्दं सध्वन्यलङ्कृतिरहस्यविदां मुदे तत् ॥

क्षुद्रव्याख्याविषार्तानां श्रीहर्षकविदुश्रिताम् ।
उज्जीवनाय जीवातुर्जीयादेष मया कृतः ॥

इहान्वयमुखेनैव सर्वं व्याख्यायते मया ।
नामूलं लिख्यते किञ्चिन्नानपेक्षितमुच्यते ॥

अथ तत्रभवान् श्रीहर्षकविः "काव्यं यशसेऽर्थकृते व्यवहारविदे शिवेतरक्षतये । सद्यः परनिर्वृतये कान्तासंमिततयोपदेशयुजे" इत्यालङ्कारिकवचनप्रामाण्यात् काव्यस्यानेकश्रेयस्साधनतां 'काव्यालापांश्च वर्जयेत्' इति निषेधस्यासत्काव्यविषयतां च पश्यन् नैषधाख्यं महाकाव्यं चिकीर्षुः चिकीर्षिताविघ्नपरिसमाप्तेः सम्प्रदायाविच्छेदलक्षणफलसाधनत्वात् 'आशीर्नमस्क्रिया वस्तुनिर्देशो वापि तन्मुखम्' इत्याशीराद्यन्यतमस्य प्रबन्धमुखलक्षणत्वाच्च नायकस्य राज्ञो नलस्य कुलपराक्रमभूतिलक्षणं परममङ्गलं वस्तु निर्दिशति—

निपीय यस्य (. . . . . . .) महोज्ज्वलः ॥

निपीयेति । यस्य क्षितिं रक्षतीति क्षितिरक्षिणः क्ष्मापालस्य नलाख्यस्य चक्रवर्तिनः । कथाः उपाख्यानानि । निपीय निरामास्वाद्य । पिब(पीङ)रसमासे क्त्वो ल्यबादेशः । न ल्यपीति पिबतेरित्य(रीत्व)प्रतिषेधात् । बुधास्तत्त्वज्ञाः सुराश्च । "ज्ञातृचाद्रिसुरा बुधाः" इति क्षीरस्वामी । सुधामपि तथा यथैतत्कथेत्यर्थः । नाद्रियन्ते न रोचन्त इत्यर्थः । . . . . त्कथा इति भावः । सितच्छत्रं कृतं सितच्छत्रितम् । श्वेतातपत्रीकृतमित्यर्थः; तत्करोतीति ण्यन्तात्कर्मणि क्तः; तत्कीर्तिमण्डलं यस्य सः । महसां तेजसां राशिः; रविरिव तेजस्वीत्यर्थः । महैरुत्सवैरुज्ज्वलः प्रकाशमानः । नित्यमहोत्सवशाली इत्यर्थः । "मह उद्धव उत्सवः" इत्यमरः । एतेन समृद्धिमद्वस्तुवर्णनमुदात्तालङ्कारो व्यज्यते । नलो नलाख्यः । स राजा । आसीदस्ति स्म । अत्र सुधाया अनादरसम्बन्धेऽपि तत्सम्बन्धोक्तेरतिशयोक्तिः ; महसां राशिरिति तेजस्तद्वतोरभेदोक्तेर्भेदेऽभेदरूपातिशयोक्तिः ; कीर्तिमण्डले सितच्छत्रत्वनिरूपणाद्रूपकालङ्कारः; इति त्रयाणां संसृष्टिः । अस्मिन् सर्गे वंशस्थवृत्तम् । "जतौ तु वंशस्थमुदीरितं जरौ" इति लक्षणात् ॥

No. 11570. नैषधम्—जीवातुव्याख्यासहितम्.

NAIṢADHAM WITH THE COMMENTARY JĪVĀTU.

Substance, palm-leaf. Size, $17\frac{1}{8} \times 1\frac{1}{8}$ inches. Pages, 88. Lines, 6 on a page. Character, Telugu. Condition, slightly injured. Appearance, old.

Begins on fol. 1*a*. The other work herein is Raghuvaṁśa 45*a*.

Contains 1 to 18 stanzas in the fifth Sarga with commentary and with colophon and also some small portion towards the end of the commentary of the 14th Sarga with colophon and the 15th Sarga.

Same work as the above.

Colophon :

इति पदवाक्यप्रमाणपारावारपारीणश्रीमहोपाध्यायकोलचलमल्लिनाथसूरिविरचितायां नैषधव्याख्यायां जीवातुसमाख्यायां पञ्चमः सर्गः ॥

लक्ष्मीनारायणलिखितमिदं पुस्तकम् ।

*   *   *   *

श्रीहर्षमिति । शरदिजाता शरदिजा . . . . . . प्रावृट्छरत्कालदिवां जे इति सप्तम्या अलुक् । सा च सा ज्योत्स्ना च तद्वदच्छा मृष्टाः सूक्तयो यस्य तस्य । गतमन्यत् ॥

Colophon :

इति पदवाक्यप्रमाणपारावारपारीणश्रीमहोपाध्यायकोलचलमल्लिनाथसूरिविरचिते नैषधव्याख्याने जीवातुसमाख्याने चतुर्दशः सर्गः ॥

पञ्चदशः पूरणे डट् । सर्गः धा(या)तो गतः । समाप्त इति यावत् ॥

Colophon :

इति श्रीपदवाक्यप्रमाणपारावारपारीणश्रीमहोपाध्यायकोलचलमल्लिनाथसूरि.

No. 11571. नैषधम्—जीवातुव्याख्यासहितम्.

NAIṢADHAM WITH COMMENTARY JĪVĀTU.

Substance, palm-leaf. Size, $15 \times 1\frac{1}{4}$ inches. Pages, 132. Lines, 8 on a page. Character, Grantha. Condition, slightly injured. Appearance, old.

Contains the Sargas one and three complete.

Same work as the above, but wants three stanzas in the beginning of the introduction to the commentary.

No. 11572. नैषधम्—जीवातुसहितम्.
NAIṢADHAM WITH JĪVĀTU.

Substance, paper. Size, $11\frac{3}{4} \times 7\frac{1}{3}$ inches. Pages, 372. Lines, 22 on a page. Character, Telugu. Condition, good. Appearance, new.

Contains the Sargas one to seven complete.

Same work as the above, but without the introductory stanzas.

No. 11573. नैषधम्—जीवातुसहितम्.
NAIṢADHAM WITH JĪVĀTU.

Substance, palm-leaf. Size, $15\frac{1}{4} \times 1\frac{1}{8}$ inches. Pages, 412. Lines, 6 on a page. Character, Grantha. Condition, injured. Appearance, old.

Contains the Sargas 10 to 13 complete, but wants 25 stanzas in the end of the 12th Sarga.

Same work as the above.

No. 11574. नैषधम्—जीवातुसहितम्.
NAIṢADHAM WITH JĪVĀTU.

Pages, 12. Lines, 16 on a page. Character, Dēvanāgarī.

Begins on fol. 10*a* of the MS. described under No. 2408.

Breaks off in the 19th stanza of the second Sarga.

Same work as the above.

No. 11575. नैषधम्—जीवातुसहितम्.
NAIṢADHAM WITH JĪVĀTU.

Substance, paper. Size, $9\frac{3}{8} \times 7\frac{3}{4}$ inches. Pages, 12. Lines, 26 on a page. Character, Telugu. Condition, injured. Appearance, old.

Begins on fol. 1*a*. The other work herein is Mēghasandēśa with commentary 7*a*.

Contains the second Sarga which breaks off in the 24th stanza.

Same work as the above.

No. 11576. नैषधम्—जीवातुसहितम्.
NAIṢADHAM WITH JĪVĀTU.

Substance, palm-leaf. Size, $14\frac{1}{4} \times 1\frac{1}{4}$ inches. Pages, 53. Lines, 6 on a page. Character, Grantha. Condition, injured. Appearance, old.

Contains the first 75 stanzas of the first Sarga.

Same work as the above.

No. **11577.** नैषधम्—जीवातुसहितम्.
NAIṢADHAM WITH JĪVĀTU.

Pages, 70. Lines, 7 on a page.

Begins on fol. 36*a* of the MS. described under No. 155.

Contains the first 108 stanzas of the sixth Sarga.

Same work as the above.

No. **11578.** नैषधम्—जीवातुसहितम्.
NAIṢADHAM WITH JĪVĀTU.

Substance, palm-leaf. Size, 15⅜ × 1¼ inches. Pages, 76. Lines, 8 on a page. Character, Grantha. Condition, good. Appearance, old.

Contains the 12th Sarga only, but the colophon is apparently wrongly written.

Same work as the above.

Colophon:

इति पदवाक्यप्रमाणपारावारपारीणश्रीमहोपाध्यायकोलचलमल्लिनाथसूरिविरचिते नैषधव्याख्याने सञ्जीविनी(जीवातु)समाख्याने द्वादशः सर्गः ॥

No. **11579.** नैषधव्याख्या—जीवातुः.
NAIṢADHAVYĀKHYĀ: JĪVĀTUḤ.

Substance, (Śrītāla) palm-leaf. Size, 14 × 1¾ inches. Pages, 102. Lines, 7 on a page. Character, Malayāḻam. Condition, injured. Appearance, old.

Contains the first Sarga with the introductory stanzas of the commentary which here begin with the stanza commencing बृन्दारका यत्र भवन्ति भृङ्गाः ।

Same commentary as the above.

No. **11580.** नैषधव्याख्या—जीवातुः.
NAIṢADHAVYĀKHYĀ: JĪVĀTUḤ.

Substance, palm-leaf. Size, 15⅝ × 1½ inches. Pages, 48. Lines, 8 on a page. Character, Telugu. Condition, good though the corners of the leaves are worn out. Appearance, old.

Contains the ninth Sarga only.

Same work as the above.

No. **11581.** नैषधव्याख्या—जीवातुः.
NAIṢADHAVYĀKHYĀ: JĪVĀTUḤ.

Substance, palm-leaf. Size, 14 × 1¼ inches. Pages, 50. Lines, 6 on a page. Character, Grantha. Condition, good. Appearance, new.

Begins on fol. 1*a*. The other works herein are Abhītistava 26*a*, Nyāsaviṁśati 28*a*, Sudarśanaṣaḍakṣarī 30*a*.

Contains the fourth Sarga which breaks off in the 118th stanza.

Same work as the above.

No. 11582. नैषधव्याख्या—जीवातुः.
NAIṢADHAVYĀKHYĀ : JĪVĀTUḤ.

Substance, palm-leaf. Size, 16½ × 1¼ inches. Pages, 52. Lines, 7 on a page. Character, Grantha. Condition, fair. Appearance, old.

Contains the first 100 stanzas in the third Sarga.

Same work as the above.

No. 11583. नैषधव्याख्या—जीवातुः.
NAIṢADHAVYĀKHYĀ : JĪVĀTUḤ.

Substance, palm-leaf. Size, 16¼ × 1½ inches. Pages, 65. Lines, 7 on a page. Character, Telugu. Condition, fair. Appearance, old.

Breaks off in the 141st stanza of the first Sarga.

Same work as the above.

No. 11584. नैषधव्याख्या—जीवातुः.
NAIṢADHAVYĀKHYĀ : JĪVĀTUḤ.

Substance, palm-leaf. Size, 14¾ and 13⅜ × 1¼ inches. Pages, 51. Lines, 7 on a page. Character, Telugu. Condition, good. Appearance, new.

Begins on fol. 1*a*. The other work herein is Rahasyatrayasāra 28*a*.

The first leaf is numbered 23, in which the commentary of the fourth Sarga ends and that of the fifth begins; the last 4 leaves are much broken.

Contains the fifth Sarga complete.

Same work as the above.

No. 11585. नैषधव्याख्या—जीवातुः.
NAIṢADHAVYĀKHYĀ : JĪVĀTUḤ.

Substance, palm-leaf. Size, 11⅛ × 1½ inches. Pages, 6. Lines, 10 on a page. Character, Grantha. Condition, injured. Appearance, new.

Begins on fol. 1*a*. The other works herein are Śiśupālavadhavyākhyā 4*a*, Campūrāmāyaṇa 8*a*.

Contains 1 to 13 stanzas in the second Sarga.

Same work as the above.

No. 11586. नैषधव्याख्या—जीवातुः.
NAIṢADHAVYĀKHYĀ: JĪVĀTUḤ.

Substance, palm-leaf. Size, $15\frac{5}{8} \times 1\frac{1}{8}$ inches. Pages, 18. Lines, 7 on a page. Character, Telugu. Condition, injured. Appearance, old.

Begins on fol. 37*a*. The other works herein are Śuddhicandrikā 1*a*, Yājñavalkyasmṛti with Ṛjumitākṣarā 46*a*.

Breaks off in the 49th stanza of the second Sarga.

Same work as the above.

No. 11587. नैषधव्याख्या—जीवातुः.
NAIṢADHAVYĀKHYĀ: JĪVĀTUḤ.

Substance, palm-leaf. Size, $17\frac{5}{8} \times 1\frac{1}{2}$ inches. Pages, 292. Lines, 7 on a page. Character, Telugu and Grantha. Condition, injured. Appearance, old.

Contains up to the 34th stanza of the fourth Sarga, the whole of the tenth Sarga excepting the first two stanzas, the first 35 stanzas of the 12th Sarga and the first 100 stanzas of the 14th Sarga.

Same work as the above.

No. 11588. नैषधव्याख्या—जीवातुः.
NAIṢADHAVYĀKHYĀ: JĪVĀTUḤ.

Substance, palm-leaf. Size, $16\frac{3}{4} \times 1\frac{1}{2}$ inches. Pages, 67. Lines, 7 on a page. Character, Telugu. Condition, injured. Appearance, new.

Contains 140 stanzas in the first Sarga.

Same work as the above.

No. 11589. नैषधव्याख्या—जीवातुः.
NAIṢADHAVYĀKHYĀ: JĪVĀTUḤ.

Pages, 14. Lines, 14 on a page.

Begins on fol. 3*a* of the MS. described under No. 11566.

Contains the seventh Sarga only.

Same work as the above.

No. 11590. नैषधव्याख्या—जीवातुः.
NAIṢADHAVYĀKHYĀ: JĪVĀTUḤ.

Pages, 72. Lines, 6 on a page.

Begins on fol. 1*a* of the MS. described under No. 11551.

Contains the first Sarga complete, but without the first leaf.

Same work as the above.

No. 11591. नैषधव्याख्या—जीवातुः.

NAIṢADHAVYĀKHYĀ : JĪVĀTUḤ.

Substance, palm-leaf. Size, 17¼ × 1½ inches. Pages, 151. Lines, 8 on a page. Character, Telugu. Condition, good. Appearnnce, old.

Contains the Sargas one to three complete.

Same work as the above.

No. 11592. नैषधव्याख्या—जीवातुः.

NAIṢADHAVYĀKHYĀ : JĪVĀTUḤ.

Pages, 41. Lines, 7 on a page.

Begins on fol. 1*a* of the MS. described under No. 11553.

Contains the second Sarga complete.

Same work as the above.

No. 11593. नैषधव्याख्या—जीवातुः.

NAIṢADHAVYĀKHYĀ : JĪVĀTUḤ.

Substance, palm-leaf. Size, 20 × 1¾ inches. Pages, 165. Lines, 7 on a page. Character, Telugu. Condition, injured. Appearance, old.

Contians the Sargas three to six complete.

Same work as the above.

No. 11594. नैषधव्याख्या—जीवातुः.

NAIṢADHAVYAKHYĀ : JĪVĀTUḤ.

Substance, palm-leaf. Size, 16¼ × 1¼ inches. Pages, 325. Lines, 6 on a page. Character, Telugu. Condition, good. Appearance, old.

Contains the Sargas five to nine.

Same work as the above.

No 11595. नैषधव्याख्या—जीवातुः.

NAIṢADHAVYĀKHYĀ : JĪVĀTUḤ.

Substance, palm-leaf. Size, 17 × 1½ inches. Pages, 29. Lines, 6 on a page. Character, Telugu. Condition, injured. Appearance, new.

Contains the commentary on 1 to 46 stanzas without the text and 47 to 52 with text in the first Sarga.

Same work as the above.

No. 11596. नैषधव्याख्या—जीवातुः.
NAIṢADHAVYĀKHYĀ : JĪVĀTUḤ.

Substance, palm-leaf. Size, 17⅜ × 1⅛ inches. Pages, 148. Lines, 7 on a page. Character, Grantha. Condition, slightly injured. Appearance, new.

Contains the Sargas one and two and four stanzas of the third Sarga; the introduction in the first Sarga is wanting.

Same work as the above.

No. 11597. नैषधव्याख्या—जीवातुः.
NAIṢADHAVYĀKHYĀ : JĪVĀTUḤ.

Substance, palm-leaf. Size, 17 × 1⅛ inches. Pages, 124. Lines, 6 on a page. Charater, Telugu. Condition, injured. Appearance, old.

Contains the Sargas six and seven complete.

Same work as the above.

No. 11598. नैषधव्याख्या—जीवातुः.
NAIṢADHAVYĀKHYĀ : JĪVĀTUḤ.

Pages, 12. Lines, 7 on a page.

Begins on fol. 17*a* of the MS. described under No 11564.

Contains the 12th Sarga which breaks off in the 30th stanza

Same work as the above.

No. 11599. नैषधव्याख्या—जीवातुः.
NAIṢADHAVYĀKHYĀ : JĪVĀTUḤ.

Pages, 120. Lines, 10 on a page.

Begins on fol. 1*a* of the MS. described under No. 11565.

Breaks off in the third Sarga.

Same work as the above.

No. 11600. नैषधव्याख्या—जीवातुः.
NAIṢADHAVYĀKHYĀ : JĪVĀTUḤ.

Pages, 43. Lines, 6 on a page.

Begins on fol. 1*a* of the MS. described under No. 11563.

Contains 91 stanzas only in the second Sarga.

Same work as the above.

No. 11601. नैषधव्याख्या.

NAIṢADHAVYĀKHYĀ.

Substance, paper. Size, 11¼ × 4½ inches. Pages, 1493. Lines, 12 on a page. Character, Dēvanāgarī. Condition, fair. Appearance, old.

This is a commentary on the Naiṣadha, by Nārāyaṇa, son of Mahālasā and Narasiṁhapaṇḍita who is also called Vēdakara- or Vēdarakara-Narasiṁhapaṇḍita. See Burnell's Catalogue, page 156.

Complete.

Beginning:

नमामि शाङ्करं पादपङ्कजं शां . . . स्तुभम् । ?
मृडान्यलिनीसन्त . . सेवितं देवपूजितम् ॥
वैदेही यस्य वामे जयति जयजनिर्दक्षिणे लक्ष्मणोऽपि
श्रीमानग्रे हनूमानतुलव(बल)चयो हस्तविन्यस्ततत्त्वः ।
कोदण्डं काण्डमेकं दधदहति(हित)कुलध्वंसकारी समन्ता-
दव्यादव्याजभव्याकृतिसलिलनिधिर्जानकीजात(नि)रस्मान् ॥
दशकन्धरकरिसिंहः सीताचेतस्सरोज(रो)लम्बः ।
रघुकुलकैरवचन्द्रः पायादा(या)सतो रामः ॥
भव्याय भूयाद्भवतां (श्रीरामो भक्तिभावितः) ।
स्मृतेरजृ(रुज्जृ)म्भते यस्य पदवी सुरदुर्लभा ॥
नत्वा श्रीनरसिंहपण्डितपितुः पादारविन्दद्वयं
मातुश्चापि महालसेत्यभिभि(ध)या वि[आ]ख्यातकीर्तेः क्षितौ ।
श्रीरामेश्वरसतियोः सुमनसोर्गुर्वोरगु(ग)र्वो यथा-
बुद्धि श्रीनिषधेन्द्रकाव्यविवृतिं निर्मांति नारायणः ॥
प्रशा(ण)म्य शङ्करं सोम(म)नन्तं श्रीपतिं समम् ।
कुर्वे नाम्ना नैषधीयप्रकाशं सुहृदां मुदे ॥

चिकीर्षितस्य निर्विघ्नसमाप्त्यर्थशिष्टाचारपरिप्राप्तमाशीर्नमस्क्रिया वस्तुनिर्देशो वापि तन्मुखमिति मङ्गलाचरणं कर्तव्यमिति ग्रन्थकृच्छ्रीहर्षनामा कविर्मू(र्गू)ढं सबीजं रघुनाथमि(थाभी)ष्टदेवतानमस्काररूपं मङ्गलमाचरति । अन्ये तु विशिष्टवस्तुनिर्देशलक्षणं मङ्गलमित्याहुः ।

निपीय यस्य क्षितिरक्षिणः कथास्तथाद्रियन्ते न बुधाः सुधामपि ।
नलः सितच्छत्रितकीर्तिमण्डलः स राशिरासीन्महसां महोज्ज्वलः ॥

निपीयेति । अत्र पुण्यश्लोकनलरूपाविशिष्टवस्तुनिर्देशारुनवानोप्नग्रन्थ-समाप्तिरित्यभिप्रायेणाह — स नलः आसीदिति। पृथ्वादीनां स्मरणमपि सकलाभीष्टहेतुः किं पुनः कीर्तनमिति । किंविशिष्टो नलः । महसां राशिः प्रतापानामाश्रयः । यद्वा महसां तेजसां राशिः सूर्य इव स्थितः । लुप्तोपमा लुप्तोत्प्रेक्षा वा । एतेन स एव तेजस्वी सूर्यवन्नान्य इति व्यङ्ग्यम् । स कः । बुधाः सुमतयः यस्य प्रजापालनरूपाः कथा गोष्ठीर्निपीय सादरं श्रुत्वा सुधामपि अमृतमपि तथा नाद्रियन्ते यथा पूर्वममृते यागादिसाध्ये सादरा आसंस्तथा नलकथाश्रवणानन्तरं नेति ततोऽप्यधिका नलकथेत्यर्थः । कथामिति पाठः साधीयान् । शर्करादिमधुरद्रव्यादपि सुधायामादर इत्यपेरर्थः । यदीया कथा अमृतादपि सरसेत्यर्थः । एतेनेन्द्रादीनां त्यागेन नले दमयन्त्यनुरागस्यौचित्यमुक्तम् । यद्वा, बुधाः देवाः सुधान्धसोऽपि तां नाद्रियन्ते; यस्य कथाः (अ)मृतादप्यतिमनोहरा इत्यर्थः ।

End:

इदानीं पण्डितानन्दजननद्वारा स्वकृतेरभ्युदयमाशास्ते—ताम्बूलेति । यः कान्यकुब्जेश्वरात् सकाशात् सकलपण्डिताधिक्यव्यञ्जनं ताम्बूलद्वयं विद्वद्योग्यमासनं च लभते । न केवलं राजपूज्य एव, किं तु यः समाधिषु अष्टाङ्गयोगेषु ध्यानेषु वा विषये प्रमोदानन्दं(र्णवं) परमानन्दं(न्द)स्वरूपं परं वागाद्यगोचरं ब्रह्म साक्षी(क्षात्)कुरुते । न परं पूर्वोक्तगुणविशिष्टो ब्रह्मविदेव, किन्तु यदीयं काव्यं मधुवर्षि अतिसरसत्वादमृतवर्षि न परं पूर्वोक्तगुणविशिष्टोऽतिसरसो महाकविरेव, किन्तु तर्कशास्त्रेष्वपि यस्योक्तयः धर्षिताः पराभूताः परे प्रतिवादिनो याभिस्तादृश्यः । तस्य विद्वच्चक्रचूडामणेः श्रीहर्षकवेरियं काव्यरचनारूपा कृतिः सुकृतिनां सुधियां मुदे आनन्दायाभ्युदीयात् । कृतिनामानन्दं कुर्वती सत्याकल्पमतिवृद्धिं प्राभू(प्नु)यादित्याशीः । सर्वत्र यच्छन्द-[इति]निर्वाहो गुण एव । अभ्युदीयादिति इण् गतावित्यस्य रूपम् ॥ १५५ ॥

सन्तः सन्तु परप्रयोजनकृतः कल्पद्रुमन्तः सदा
यस्मिन्नेव पथि प्रवर्तनपराः सत्कीर्तयश्चापरे ।
अन्ये निस्पृहसा(णाः)श्रितश्रुतिपथा दीव्यन्तु भव्याशयाः
काकन्तः कलहप्रियाः खलजना जायन्तु(नश्यन्तु) जीवन्तु वा ॥

वासनामस्य रामस्य किङ्करस्य जगत्पते ।
नो चेत्पूरय कल्पेश कल्पस्य तव किङ्करः ॥

Colophon:

इति श्रीवेदकरोपनामकश्रीमन्नरसिंहपण्डितात्मजनारायणकृते नैषधीयप्रकाशे द्वाविंशः सर्गः ॥ २२ ॥ समाप्तः ॥

No. 11602. नैषधव्याख्या.
NAIṢADHAVYĀKHYĀ.

Substance, paper. Size, $12\frac{1}{4} \times 6\frac{1}{4}$ inches. Pages, 75. Lines, 13 on a page. Character, Dēvanāgarī. Condition, injured. Appearance, new.

Contains the Sargas two and four complete.

Same work as the above.

No. 11603. नैषधव्याख्या.
NAIṢADHAVYĀKHYĀ.

Substance, palm-leaf. Size, $16\frac{1}{8} \times 1\frac{3}{8}$ inches. Pages, 125. Lines, 8 on a page. Character, Telugu. Condition, injured. Appearance, old.

Contains the Sargas nine and ten only; but wants the first two stanzas in the beginning of the ninth Sarga and 13 stanzas in the end of the tenth Sarga.

This commentary is by Viśvēśvarasūri.

Beginning:

दिगीशसन्देशगिरमशृणोत्, निषेधस्य ज्ञानपूर्वकत्वात् तज्ज्ञानार्थमशृणोदित्यर्थः । किञ्च तदुक्तमात्रश्रवणेच्छया नलवागमृतपिपासयेत्यर्थः । दिगीशसन्देशगिरमशृणोत् । मात्रपदव्यावर्त्यमाह, गौरवादिति । दिगीशगिरादरान्न । अस्मिन् सर्गे वंशस्थवृत्तम । लक्षणं तूक्तमादिमसर्गे । वैदर्भीति । तेन नलेनार्पितां प्रयुक्तां दिगीशसन्देशमयीं तद्रूपां तां सरस्वतीं वाचम । अश्रुतवद्विधाय अश्रुतामिव कृत्वा ; तेन तुल्यामिति(ल्यं) क्रिया चे(दिति व)तिः । उर्वीतलशीतलद्युतिम्, भूलोकचन्द्रम । तं नलमिदं वक्ष्यमाणं जगाद गदितवती । मयेति ।

* * * *

श्रीहर्षमिति । सन्दब्धं ग्रथितमर्णववर्णनाख्यप्रबन्धो येन अस्य सन्दब्धार्णववर्णनस्य नैषधीये चरिते साधुनि महाकाव्ये निसर्गोज्ज्वलो नवमः सर्गो व्यरंसीत् । ग्रन्थितं सन्दितं दृब्धमित्यमरः ॥

Colophon:

इति विश्वेश्वरसूरिविरचितायां नैषधटीकायां नवमः सर्गः ॥

अथ स्वयंवरवृत्तान्तं वर्णयति—

अथ नलप्रयाणानन्तरम् । कुलजाः कुलीनाः । शस्त्रेषु शस्त्रविद्यासु, शास्त्रेषु काव्यादिषु च, दृष्टं पारं यैस्ते दृष्टपाराः पारदृश्वानः ।

End:

जागर्ति विलसति अथ नाके स्वर्गे अधोभुवने पाताले वा अस्ति यदि तत् तर्हि तातस्ततानां ततस्ततस्स्वर्गादिलोकादागतानाम्; तत आगत इत्यणूप्रत्ययः । अव्ययानां भमात्रे टिलोपः । बाधः सम्बाधः अस्य उत्तरत्र ता गच्छेयुरित्यर्थः । अत एवमनु(प)लब्धार्थापत्ति(र्यदि)स्याम(द)- स्यास्त्रैलोक्येऽपि तुलाभावो निश्चित इत्यर्थः । अत एवोपमानलोपात् लुप्तोपमालङ्कारः ॥ १२९ ॥

No. **11604.** पद्यचूडामणिः.

PADYACŪḌAMAṆIḤ.

Substance, paper. Size, 11 × 8½ inches. Pages, 123. Lines, 20 on a page. Character, Dēvanāgarī. Condition, good. Appearance, old.

Contains the Sargas one to ten.

A poem describing the leading incidents in the life of Buddha, the founder of Buddhism up to his taking the ascetic order. The author of the work is Buddhaghōṣācārya.

A critical edition of this work is being brought out as a publication of this Library.

Beginning:

कारुण्यकल्लोलितदृष्टिपातं कन्दर्पदर्पानलकालमेघम् ।
कैवल्यकल्पद्रुममूलकन्दं वन्दे महःकन्दलमर्कबन्धुम् ॥

यस्यैकदेशं यतयोऽपि वक्तुं नालं बभूवुर्नलिनासनाद्याः ।
शास्तुस्तदेतच्चरितापदानं वक्तुं मनीषा मम मौग्ध्यमेव ॥

* * *

अस्ति प्रशस्ता कपिलेति नाम्ना काचित्पुरी कामदुघा प्रजानाम् ।
यां वीक्ष्य शक्रो निजराजधान्याः श्लाघाभिसन्धिं शिथिलीकरोति ॥

* * * *

महीपतिस्तत्र बभूव मान्यः शाक्यान्वयः शाश्वतराजलक्ष्मीः ।
धर्मानुरोधार्जनशुद्धवृत्तिः शुद्धोदनो नाम यथार्थनामा ॥

* * * *

नदीव सिन्धोर्नलिनीव भानोः कलेव चेन्दोः कमलेव विष्णोः ।
सौदामिनीवाम्बुधरस्य तस्य मायेति नाम्ना महिषी बभूव ॥

End:

एवंविधैर्ललितभावरसानुविद्धैर्नृत्तक्रमैर्निरुपमैर्वचसां विलासैः ।
आलोक्य बुद्धमविकम्पितचित्तवृत्तिं लज्जावशात्प्रतिनिवृत्य ययुस्तरुण्यः ॥
इत्थं पुष्पशरासनस्य विजयव्यापारशुल्कस्थितां
सम्बोधिप्रमदां निवेश्य सुदृशं श्रीबोधिमूले वरः ।
सिद्धार्थश्चिरवासनापरिगतानुच्छिद्य दोषद्विषो
मुक्तिक्षेत्रकुटुम्बरक्षणविधौ मूर्धाभिषिक्तोऽभवत् ॥

Colophon:

इति श्रीबुद्धघोषाचार्यविरचिते पद्यचूडामणौ महाकाव्ये सिद्धार्थचरिते दशमः सर्गः ॥

No. 11605. पद्यचूडामणिः.
PADYACŪḌĀMAṆIḤ.

Substance, palm-leaf. Size, $15\frac{2}{3} \times 1\frac{1}{2}$ inches. Pages, 64. Lines, 9 on a page. Character, Grantha. Condition, injured. Appearance, old.

Breaks off in the tenth Sarga.

Same work as the above.

No. 11606. पार्वतीरुक्मिणीयम्.
PĀRVATĪRUKMIṆĪYAM.

Substance, paper. Size, $8\frac{1}{2} \times 6\frac{5}{8}$ inches. Pages, 122. Lines, 12 on a page. Character, Dēvanāgarī. Condition, good. Appearance, new.

Begins on fol. 1*a*. The other works herein are Yadunāthacarita 63*a*, Harilīlāvivēka 111*a*.

Contains the Sargas one to nine.

This is a poem the stanzas of which are so worded as to be capable of giving double meaning and thus it describes at the same time the marriage of Śiva with Pārvatī and that of Kṛṣṇa with Rukmiṇī: by Vidyāmādhava, a poet in the court of Sōmadēva of Culukya family. In the introductory stanzas it is stated that besides the author of this work, three other poets only, viz., Bāṇa, Subandhu and Kavirāja were skilled in writing works capable of giving double significance.

Beginning:

जगत्रयं बिभ्रदुपात्तसत्त्वो वृषेण गच्छन् सुखबोधमूर्तिः ।
तनौ दधानोऽनुपमश्रियं तां शिवां शिवं वो विदधातु देवः ॥
जाताङ्घ्रितो ला(वा)प्रथिताचलाद्या संप्राप नित्येश्वरदेहयोगम् ।
श्रियं दधानां श्रितसद्गुणौघां नमामि वन्द्यां जगतोऽम्बिकां ताम् ॥
द्विजैक्यरूढो विधुसङ्गताङ्गः स्तुतः सुरेन्द्रैरमृतस्य दाता ।
विनीतविघ्नो विनतार्तिहारी विनायकः स्याद्विनयश्रिये वः ॥

* * * *

कथाद्वयश्लेषकृतौ नवायां विमूढबुद्धेरपि विस्मयः स्यात् ।
अनर्घमेतद्भुवि काव्यरत्नं क एष न स्वीकुरुते गुणज्ञः ॥
यतोऽत्र गङ्गायमुनानुरूपे श्लिष्टे महेशाच्युतयोः कथे द्वे ।
अतश्चतुर्वर्गफलानि साक्षाद्भवेयुरस्याश्रयिणां नराणाम् ॥
जगत्यजय्यो जगतीपतीनां पतिः प्रतिष्ठाखिलसद्गुणानाम् ।
चुलुक्यवंशप्रभवः प्रभावान् पृथुप्रभावो भुवि सोमदेवः ॥
कलानिधेरीश्वरभूषणस्य प्रसादिनो विष्णुपदाश्रयस्य ।
सुधात्मकस्याब्धिभुवो निशेशो यस्यार्थयुक्ता भुवि सोमसंज्ञा ॥
ज्ञात्वा कलौ शत्रुभयं भविष्यद् भुवि त्रयीधर्मसुरद्विजानाम् ।
संरक्षणायेव ससर्ज धाता यद्राज्यदुर्गं विगतोपसर्गम् ॥
अधर्मधात्रा कलिनाखिलेषु खिलीकृतेषु क्षितिपालकेषु ।
निराश्रयाणां नृपसद्गुणानां परं भवत्यास्पदमक्षयं यः ॥
कलास्वभिज्ञः सकलासु वक्ता शृणोति सूक्तानि विपश्चितां यः ।
अर्थं विजानाति गुणान् मिमीते प्रसीदतीष्टं प्रददाति चार्थम् ॥
श्रिया हरिं भोगितया महेन्द्रं रूपेण कामं रुषितेन रुद्रम् ।
प्रदानशक्त्या सुरपादपं यो विडम्बयत्यम्बुनिधिं च धृत्या ॥
महीभृता तेन महाकवीनां प्रियेण रागात् परिपाल्यमानः ।
महीतलव्यापि महत्तदीयं यशश्शरीरं परिपालयिष्यन् ॥
महाकवीशोन्नतभद्ररुद्रो वादीन्द्रराजाधिपजामदग्न्यः ।
ज्योतिर्गतिज्ञानचतुर्मुखश्च विद्यामहामाधवपण्डिताख्यः ॥
हिमाद्रिकन्यासहितं महेशं लक्ष्मीसमेतं मधुसूदनं च ।

स्तोतुं तदुद्वाहकथैक्यचित्रप्रबन्धलक्ष्यादहमुत्सहिष्ये ॥
बाणः सुबन्धुः कविराजसंज्ञो विद्यामहामाधवपण्डितश्च ।
वक्रोक्तिदक्षाः कवयः पृथिव्यां चत्वार एते न हि पञ्चमोऽस्ति ॥
श्रीमानभूदाहितलोकसीमा समुन्नतः सद्गुणरत्नभूमिः ।
महीभृदीशो यशसा हिमाद्रिः श्रुतः क्षितौ भीष्मक आत्तसत्त्वः ॥
संश्रीयमाणो विबुधैः समन्तादलङ्घनीयो भृतबन्धुरागः ।
स्थितो गुरुत्वेऽनुपमेय एकः शक्त्या स्म यो भूमिमिमां बिभर्ति ॥

* * * *

नाम्नाकृतोमेशसमानधाम्ना सा रुक्मिणी रत्नततीर्द्विजेभ्यः ।
प्रयच्छता नाम गुणस्य वेत्रा पित्रा स्वमित्राभिवृतेन तेन ॥
महत्या सम्पत्त्या सह पुरवरे तत्र वसतां
जनानां देवानामपि रिपुजयाशा दृढतरा ।
कुमारी सा पित्रोरपि च परयानन्दधुरया
कलेवेन्दोराद्या प्रतिदिवसमावर्धत शुभा ॥

Colophon :

इत्थं काव्ये पार्वतीरुक्मिणीये हृद्ये विद्यामाधवीयेऽत्रः सर्गः ।
(श्रीशब्दादिः संपदानन्दमूर्धा स्पष्टार्थोऽभूदादिमोऽयं) समाप्तः ॥

* * * *

Colophon :

एवं नाम्ना पार्वतीरुक्मिणीये हृद्ये विद्यामाधवीयेऽत्र सर्गः ।
श्रीशब्दादिः सम्पदानन्दमूर्ध्ना संपूर्णोऽभूदद्वितीयो द्वितीयः ॥

End :

वधूनां स्वजात्यादिभेदानुरूपैः मनोमोहनैर्मोहनैर्भूरभेदैः ।
कृतानन्दसम्पत्तिभिस्ते युवानः स्मराधूतनिद्रा निशान्तामनैषुः ॥

Colophon :

इह सुमहति काव्ये पार्वतीरुक्मिणीये
शुभमवसितराजन्(त्)सम्पदानन्दचिह्नम् ।
नवममनवमार्थं सर्गमाधत्त सश्री-
पदमुखमिति विद्यामाधवः पण्डितेन्द्रः ॥

नवमः सर्गः समाप्तः ॥

No. 11607. प्रसन्नरामायणम्.
PRASANNARĀMĀYAṆAM.

Substance, palm-leaf. (Śrītāla) Size, $13\frac{3}{4} \times 1\frac{7}{8}$ inches. Pages, 123. Lines, 11 on a page. Character, Grantha. Condition, fair. Appearance, old.

A poem in 22 Sargas briefly describing the story of the Rāmāyaṇa. The number of the Sargas corresponding to the Kāṇḍas of the Vālmīkirāmāyaṇa are given below :—

1 to 7	Sargas	correspond to the	Bālakāṇḍa.
8 and 9	,,	,,	Ayōdhyākāṇḍa.
10 and 11	,,	,,	Āraṇyakāṇḍa.
12 and 13	,,	,,	Kiṣkindhākāṇḍa.
14 to 16	,,	,,	Sundarakāṇḍa.
17 to 22	,,	,,	Yuddhakāṇḍa.

By Dēvaradīkṣita or Dēvayārya, son of Śrīpatidīkṣita.

Beginning :

(नित्या)नुषङ्गादविचिन्त्यधाम्नो यस्याम्बुजावासमुखाः सुरेन्द्राः ।
विभान्ति वह्नेरिव विस्फुलिङ्गास्तस्मै परस्मै तनुमो नमस्याम् ॥ १ ॥
अनन्तधामानमचिन्त्यशक्तिमशेषलोकेशमनेकरूपम् ।
चतुर्भुजं चन्द्रसमानभासं प्रसन्नवक्त्रं प्रणमामि विष्णुम् ॥ २ ॥
प्रभाकरोद्भूतरघुप्रवीररत्नावलीनायकरत्नभूतम् ।
धीरोज्ज्वलोदात्तगुणाभिरामं रामं सरामं शरणं सरामः ॥ ३ ॥
शुद्धाशया सङ्गतराजहंसा सिद्धर्षिवन्द्या भुवनोर्जितश्रीः ।
सरस्वती सत्कविसेव्यमाना सदा प्रसन्ना सरसा पुनातु ॥ ४ ॥
सारस्वताम्बुप्रसरप्रवृद्धशाखाशताधिष्ठितदिव्यमूर्तिम् ।
आलिङ्गितं रामकथालताभिर्वाल्मीकिकल्पद्रुम(माश्रयामः) ॥ ५ ॥
श्रीकालिदासादिकवीन् प्रणम्य श्रीमत्पदाङ्कं सरसानुबन्धम् ।
काव्यं करिष्ये कविदेवयार्यः प्रसन्नरामायणनामधेयम् ॥ ६ ॥
आसीदयोध्यापतिरद्भुतश्रीः राजाधिराजो रघुवंशकेतुः ।
जम्भारिसम्भावितशौर्यशाली पृथ्वीपतिः पङ्क्तिरथाभिधानः ॥ ७ ॥
प्राप्तेन देवासुरसांयुगीनं साहाय्यकं येन मुहुर्मघोनः ।
राजन्वती भूमिरियं वितेने न केवलं द्यौरपि विक्रमेण ॥ ८ ॥

* * * *

इति श्रीदेवयार्येण कृते श्रीपतिसूनुना ।
प्रसन्नरामे काव्येऽस्मिन् सप्तमः सर्ग ईरितः ॥

Colophon:

इति प्रसन्नरामायणे सप्तमः सर्गः ॥
बालकाण्डः समाप्तः ॥

End:

कुर्वन्यज्ञाननेकांस्तरणिकुलभवो वाजिमेधान्सुमेधा
नष्टातङ्काभिशङ्कामखिलवसुमतीं पालयन्पुण्यकीर्तिः ।
रामो धर्मार्थकामैरिव भरतमुखैर्भ्रातृभिर्भक्तिनम्रै-
रन्यायोध्यामयोध्यामतुलभुजबलः श्रीमतीमध्युवास ॥ ९९ ॥
मध्ये दुग्धपयोनिधेर्मणिमयद्वीपे सकल्पद्रुमे
चञ्चत्काञ्चनमण्टपे श्रितमहासिंहासने श्रीमति ।
आसीनामलपङ्कजेऽष्टदल . . . .
. . . . दयस्व सुयशोराशे दयाशेवधे ॥

Colophon:

यस्य श्रीपतिर्दीक्षितो जनयिता . . . .
. . . . ।
काव्यं देवनदीक्षितेन कविना तेन प्रणीतं जग-
त्याशैलावनिसागरं विजयतामाचन्द्रमातारकम् ॥
इति श्रीदेवयार्येण कृते श्रीपतिसूनुना ।
प्रसन्नरामे काव्येऽस्मिन् सर्गो द्वाविंश ईरितः ॥
इति प्रसन्नरामायणे द्वाविंश[ति]स्सर्गः ॥
इति प्रसन्नरामायणे युद्धकाण्डः समाप्तः ॥

The scribe adds—

इति श्रीहरितकुलोद्भवेन वरदराजसुतेन श्रीनिवासेन लिखितमिदं प्रसन्नरामायणं सम्पूर्णम् ॥

No. **11608.** बालभारतम्.

BĀLABHĀRATAM.

Pages, 171. Lines, 23 on a page.

Begins on fol. 355*a* of the MS. described under No. 5775.

Complete.

This is an epitome of the Mahābhārata in 20 Sargas. By Agastya.

The fly-leaf contains the following note. Copying was finished on the 28th October 1831. This was compared by Dēvarakoṇḍa Vīrēśvara Śāstri and Garimaḻḻa Veṅkayya and corrected. The signature of Vīrēśvara Śāstri is added in attestation of this statement.

Beginning:

अस्त्यत्रिनेत्रप्रभवः कलात्मा शशीति नक्षत्रगणस्य नाथः ।
यं वारिजश्रीहरमाप्तवाचो वामं हरेर्लोचनमामनन्ति ॥
सेव्यः सुराणां हिमवर्षिपादः सम्भावनीयः शिरसा शिवेन ।
महीध्रभर्तेव तमोऽपहन्त्रीं यः कौमुदीं दिव्यनदीं प्रसूते ॥
न जाह्नवीयैश्च न यामुनैश्च न चापरासां सरितां पयोभिः ।
यस्योदयेनैव सुजातनाम्नो बह्वीयसीं वृद्धिमुपैति वार्धिः ॥
बुधस्ततोऽभून्नवसु ग्रहेषु रत्नेषु मुक्ताफलवन्मनोज्ञः ।
यः कर्दमापत्यमिलाभिधानं पर्यग्रहीत् पञ्चशरायुधार्तः ॥
तस्यात्मजोऽभूत् पुरुहूतसारः पुरूरवा भूवलयस्य गोप्ता ।
नारायणोरुप्रभवां स्त्रियं यो जयश्रिया सार्धमलब्ध दैत्यात् ॥
तस्यायुरायुर्दमनो रिपूणामासीदनूनः स्वगुणैस्तनूजः ।
हृष्यद्धरित्रीपुलकाङ्कुराभा रराज यस्याध्वरयूपराजिः ॥
पुत्रस्तदीयो नहुषोऽधिरूढस्त्रिविष्टपं पुण्यपरम्पराभिः ।
कुत्रापि सुत्राम्णि चिरं प्रणष्टे स्वाराज्यमिन्द्रः स्वयमेव चक्रे ॥
अजायतास्मादनघो ययातिः पेष्टुं द्विषामुच्चलितस्य यस्य ।
नभस्युदीर्णो बलरेणुरासीद्घनो यशःकैतकजन्महेतुः ॥
पुण्यैस्ततस्तस्य बभूव पूरुः क्रोधोदितां दैत्यपुरोधसो यः ।
गुरोर्निदेशान्निजवंशलक्ष्म्याः प्रागेव जग्राह जरां प्रहृष्टः ॥
तदन्वयोदन्वति जन्मभाजामुदग्रतेजोभृतदिङ्मुखानाम् ।
मध्ये बहूनां भरतः प्रतीतो राज्ञां मणीनामिव कौस्तुभोऽभूत् ॥

* * * *

सेनासु येनासुरनायकानां नीतासु शान्तिं निशितैः क्षुरप्रैः ।
शरासनं शातमखं नवानामम्भोमुचामाभरणं बभूव ॥
गोत्रे तदीये महति प्रशस्तो बभूव हस्ती महनीयसत्त्वः ।
यः शत्रुशुद्धान्तवधूमुखेषु तमालपत्रापचयं वितेने ॥

वस्वौकसाराममरावतीं च श्रीचारुताभ्यामतिवर्तमानम् ।
यक्षामरेशाभ्यधिकेन येन चक्रे पुरं हास्तिननामधेयम् ॥
कुले गुरुस्तस्य पतिर्धरित्र्याः कुलाद्रिसारः खलु जन्म लेभे ।
असम्मितैश्वर्यवतो विचित्रं यस्यातपत्रं सितमेकमेव ॥
तत्सन्ततौ शन्तनुरूर्जितश्रीरुच्छ्रायवत्यामुदपादि राजा ।
दातुर्यतः स्वास्थ्यमियाय नित्यं प्रत्यर्थिनां संहतिरर्थिनां च ॥

End:

स चैनमाह स्म चिराश्रितेन शुना शुनासीर विनामुना मे ।
न रोचते नाकविहारसौख्यं श्लाघ्यं परं भ्रातृसमागमो वा ॥
विहाय तच्छौनकरूपमग्रे मूर्तेन धर्मेण सह क्षितीशः ।
आरोपितो मातलिचोदिताश्वं रथं मघोना दिवमारुरोह ॥
आन्दोलयन्नभ्रनदीतरङ्गान् नवोदयो नन्दनगन्धवाहः ।
नृपाय कल्पद्रुमपुष्पगन्धमुपायनत्वं गमयाम्बभूव ॥
पाञ्चाल्या सममुत्थितैर्निरयतः कर्णादिभिर्भ्रातृभिः
स्वं स्वं धाम गतैरभिष्टुतयशा दिव्यैश्च तैर्बन्धुभिः ।
सिन्धौ दिग्गजदानदिग्धपयसि त्यक्त्वा वपुर्मानुषं
सर्वासां दिविषद्दृशां स विदधे शर्माणि धर्माकृतिः ॥

Colophon:

इति श्रीअगस्त्यकृतौ बालभारते महाकाव्ये विंश[ति]स्सर्गः ॥

No. 11609. बालभारतम्.

BĀLABHĀRATAM.

Substance, palm-leaf (Śrītāla). Size, 19½ × 2⅛ inches. Pages, 98. Lines, 10 on a page. Character, Telugu. Condition, good. Appearance, old.

Complete.

Same work as the above.

No. 11610. बालभारतम्.

BĀLABHĀRATAM.

Substance, palm-leaf. Size, 17½ × 1⅜ inches. Pages, 86. Lines, 5 on a page. Character, Telugu. Condition, good. Appearance, old.

Contains the Sargas 14 to 20.

Copying is said to have been finished on Wednesday, the 7th day of the Āṣāḍha Bahula of the Śukla year by Maudha Śrīrāmacandra.

The first folio is numbered 76 and the numbers are continued up to 118.

Same work as the above.

No. **11611.** बालभारतव्याख्या—मनोहरा.

BĀLABHĀRATAVYĀKHYĀ: MONŌHARĀ.

Substance, palm-leaf. Size, $13\frac{1}{3} \times 1\frac{1}{8}$ inches. Pages, 242. Lines, 5 on a page. Character, Telugu. Condition, fair. Appearance, old.

Contains the commentary of the Sargas four and five complete and portions of the sixth Sarga, viz., stanzas 1 to 7 and 15 to 80.

A commentary on the Bālabhārata by Sālva Timmayadaṇḍanātha, the prime minister of Kṛṣṇarāya, the king of the Karnata country.

Beginning:

उल्लसद्वेणि चाणूरमल्लमर्दि महात्मनाम् ।
वल्लभं वस्तु किमपि वल्लवीवल्लभं भजे ॥

कौरवस्येति । पुरोचनः पुरोचनाख्यः । कौरवस्य सुयोधनस्य । सचिवो मन्त्री; "मन्त्री सहायसचिवौ" इत्यमरः । प्रथमं युधिष्ठिरगमनात्पूर्वमेव । तत्पुरं वारणावतं प्रस्थितः, वारणावतमुद्दिश्य प्रस्थित इत्यर्थः ।

* * * *

Colophon:

इति श्रीमद्राजाधिराज(राज)परमेश्वरकर्णाटेश्वरश्रीकृष्णरायशिरःप्रधान-सकलागमपारावारपारीणश्रीसाल्वतिम्मयदण्डनाथविरचितायां बालभारत-व्याख्यायां मनोहराख्यायां चतुर्थः सर्गः ॥

अस्तु वैरश्रवक्त्राब्जवास्तव्यं परवस्तु वः ।
यद्वीणाकलनिक्वाणाः सामस्य ब्रह्मचारिणः ॥

अथेति । वीरवर्यः वीरश्रेष्ठः । "शूरो वीरश्च विक्रान्तः" इत्यमरः । सः धृष्टद्युम्नः । एवं यः पातयेत् स परिणेष्यति मत्स्वसारमित्युक्तप्रकारेण आख्याय उक्त्वा ।

* * * *

Colophon:

इति श्रीमद्राजाधिराजराजपरमेश्वरकर्णाटेश्वरश्रीकृष्णरायशिरःप्रधान-सकलागमपारावारपारीणश्रीसाल्वतिम्मयदण्डनाथविरचितायां बालभारत-व्याख्यायां मनोहराख्यायां पञ्चमः सर्गः ॥

वन्दारुजनमन्दारं शरारुशतकोटिकम् ।
नन्दनप्रसवापीडं कलये नन्दनन्दनम् ॥

अथेति । अथानन्तरं कदाचित् जातु । कश्चित् द्विजातिर्ब्राह्मणः नृपतिद्वारं राजद्वारमुपागतः प्राप्तः सन्नुदस्तबाहुः उत्क्षिप्तभुजः सन् ।

End:

(त)दीयं द्रौपदीसम्बन्धि । वासो वस्त्रम् । अपहर्तुमाक्रष्टुम । आरभत आरब्धवान् । रभेर्लङि तङ् ॥ ७९ ॥

ज्येष्ठेति । चपलेन चञ्चलेन । दु . . . . माणमपाह्रियमाणं । वसनं वस्त्रं यस्याः सा तथोक्ता । साध्वी पतिव्रता द्रौपदी । भर्तॄन् भीमादीन् पतीन् । ज्येष्ठस्य अग्रजस्य यु(धिष्ठिरस्य) . . . . . ।

No. **11612.** बालभारतव्याख्या—मनोहरा.

BĀLABHĀRATAVYĀKHYĀ: MANŌHARĀ.

Substance, palm-leaf. Size, 12 × $1\frac{5}{8}$ inches. Pages, 186. Lines, 6 on a page. Character, Grantha. Condition, injured. Appearance, old.

Contains the Sargas 10 to 12, which last breaks off with the 27th stanza.

Same work as the above. In the colophon of the commentary on the tenth Sarga extracted here, the commentator's name is stated as Sālva Timmaṇṇadaṇḍanātha.

Beginning:

विराटपर्व (स)मारभते—पार्था इति । पार्थाः पाण्डवाः । मात्स्यस्य विराटस्य । पुरे नगरे । दृढच्छन्नं यथा भव(ति तथा ।) अन्ते भवः अन्त्यः । दिगादित्वाद्यत् ।

* * * *

Colophon:

इति श्रीमद्राजाधिराजराजपरमेश्वरकर्णाटकेश्वरश्रीकृष्ण(राय)शिरःप्रधानसकलागमपारावारपारीणश्रीसाल्वतिम्मणदण्डनाथविरचितायां बालभारतव्याख्यायां दशमः सर्गः ॥

* * * *

Colophon:

विराटपर्वकथा समाप्ता । इति बालभारतव्याख्याने एकादशस्सर्गः ॥

उद्योगपर्वकथामारभते— धर्मात्मज इति । धर्मात्मजः युधिष्ठिरः । बन्धुतया बन्धुसमूहेन । ग्रामजनबन्धुसहायेभ्य इति तल् । समेतः सङ्गतः सन्.

* * * *

End :

शन्तनुसूनुसु(मु)ख्या भीष्मादयः सर्वेऽपि कौरवाः आगतं तं कृष्णं प्रत्ययुः प्रत्युद्गतवन्तः ॥

यथाक्रममिति । यथाक्रमं क्रममनतिक्रम्य । यया सम्भावनया । प्रहृष्टैः ते(तैः) भीष्मादिभिः ॥

No. 11613. भट्टिकाव्यम्.

BHAṬṬIKĀVYAM.

Substance, paper. Size, 13¾ × 6 inches. Pages, 160. Lines, 10 on a page. Character, Dēvanāgarī. Condition, good. Appearance, new.

Begins on fol. 1*b*. The other works herein are Jānakīpariṇayam 82*b*, Bhāgavatacampu 176*b*, Vikramārkacaritram 233*b*.

Complete in 22 Sargas.

A famous Mahākāvya dealing with the story of the Rāmāyaṇa. It is written with a view to illustrate the grammatical Sūtras of Pāṇini as well as the rules of rhetoric and poetics. The work is divided into four Kāṇḍas, viz., Prakīrṇa, Prasanna, Adhikāra and Tiṅanta, each Kāṇḍa consisting of several Sargas: by Bhaṭṭi, son of Svāmin. For further particulars see the edition of this work printed in the Bombay Sanskrit Series.

Beginning :

अभून्नृपो विबुधसखः परन्तपः श्रुतान्वितो दशरथ इत्युदाहृतः ।
गुणैवरं भुवनहितच्छलेन यं स ातनः पितरमुपागमत्स्वयम् ॥ १ ॥
सोऽध्यैष्ट वेदांस्त्रिदशानयष्ट ि तनपारीत् सममंस्त बन्धून् ।
व्यजेष्ट षड्वर्गमरंस्त नीतौ समूलघातं न्यवधीदरींश्च ॥ २ ॥

* * * *

Colophon :

इति रावणवधे भट्टिकाव्ये प्रकीर्णकाण्डे प्रथमः सर्गः ॥

End :

अथ ससम्भ्रमपौरजनावृतो भरतपाणिधृतोज्ज्वलचामरः ।
गुरुजनद्विजवन्द्यभिपूजितः प्रविशति स्म पुरीं रघुनन्दनः ॥ ३० ॥
प्रविधाय धृतिं परां जनानां युवराजं भरतं ततोऽभिषिच्य ।
जघटे तुरगाध्वरेण यष्टुं कृतसम्भारविधिः पतिः प्रजानाम् ॥ ३१ ॥

Colophon:

इति भट्टिकाव्ये तिङन्तकाण्डे लुङ्विलसितं नाम आदितः द्वाविंशतितमः सर्गः ॥

भट्टिकाव्यं मूलं समाप्तम् ॥

No. 11614. भट्टिकाव्यम्.
BHAṬṬIKĀVYAM.

Substance, palm-leaf. Size, $17\frac{1}{8} \times 1\frac{1}{4}$ inches. Pages, 32. Lines, 6 on a page. Character, Grantha. Condition, much injured. Appearance, old.

Contains the Sargas 10 to 12.

Same work as the above.

No. 11615. भट्टिकाव्यम्.
BHAṬṬIKĀVYAM.

Substance, palm-leaf. Size, $16\frac{1}{4} \times 1\frac{1}{4}$ inches. Pages, 6. Lines, 6 on a page. Character, Telugu. Condition, injured. Appearance, old.

Begins on fol. 1*a*. The other work herein is Bhaṭṭikāvyavyākhyāna: Manōhara 4*a*.

Contains the last two stanzas of the first Sarga, the second Sarga, and 14 stanzas of the third Sarga. The first leaf is much injured and half lost.

Same work as the above.

No. 11616. भट्टिकाव्यव्याख्यानम्—मनोहरम्.
BHAṬṬIKĀVYAVYĀKHYĀNAM: MANŌHARAM.

Pages, 22. Lines, 6 on a page.

Begins on fol. 4*a* of the MS. described under the last number.

Begins in the course of the second stanza of the second Sarga and breaks off in the course of third stanza of the third Sarga.

A well-known commentary by Śrīdhara on the Bhaṭṭikāvya.

Beginning:

नि सन्ति रेजुः शुशुभिरे । राजेर्लिटि फणां च सप्तानामित्येत्वाभ्यासलोपौ । चलितानां पत्राणां त्वग्निशिखातुल्यत्वं षट्पदानां धूमतुल्यत्वमिति कृत्वा सधूमदीपाग्निरुचीनीत्युक्तम् । बिम्बागतैरिति । बिम्बागतैः प्रतिबिम्बितैः ; तृतीयेति योगविभागात् समासः । तैः कुसुमितैः तीरवनैः करणैः । पयोभिः कर्तृभिः.

End :

अथेति । पुरुः महान् जवो वेगः तेन योगात् । पूर्यते वर्धत इति पुरुः । कु(रि)त्यधिकृत्य पृच्छती(पृभिदी)त्यादिना कुप्रत्ययः । अतो हेतोः दूरसंस्थमुर्वीविभागं नेदयत् अन्तिकं कुर्वत्

* * * *

आङ्पूर्वात् यातेर्लु(र्ले)ङि रूपम् ।

गाधेययज्ञरक्षार्थं . . . . राघवः ।
कृत्वा तत्कार्यमासाद्य सीतां चागात्पुनः पुरम् ॥

Colophon :

व्याख्याने भट्टिकाव्यस्य श्रीधरीये मनोहरे ।
सीतापरिणयो नाम द्वितीयः सर्ग आगमत् ॥

अथ रामप्रवासादि वर्णयन् तृतीयसर्गमारभ(माणो)रामस्य पट्टाभिषेकोद्योगरूपां तद्भूमिकामाह—वधेनेति । सङ्ख्ये युद्धे पिशिताशनानां वधेन हननेन ।

* * * *

पादपीठेन सह वर्तमानं तस्य रामस्यादिक्षत् । एवंविधं कारयेत्यादिष्टवान् । स्वरितेतो दिशेर्लुङि शल इगुपधेति क्सः । क्रियाफलस्यानात्मगामि.

No. 11617. भट्टिकाव्यम्, जयमङ्गलामुग्धबोधिनीव्याख्यासहितम्.

BHAṬṬIKĀVYAM WITH THE COMMENTARIES JAYAMAṄGALĀ AND MUGDHABŌDHINĪ.

Substance, paper. Size, $8\frac{1}{8} \times 6\frac{1}{2}$ inches. Pages, 44. Lines, 23 on a page. Character, Telugu. Condition, good. Appearance, new.

Contains the first 26 stanzas of the first Sarga with two commentaries thereon, viz., Jayamaṅgalā and Mugdhabōdhinī. In the introductory stanzas of the former commentary, the author of the text is stated to be Bhaṭṭi, son of Svāmin, while in the latter commentary the author Bhaṭṭi stated to be Bhartṛhari. The author of Mugdhabōdhinī is stated to be Bharata, son of Ambaṣṭha Gaurāṅga Mallika. He salutes Śaṅkara and mentions Kavikalpadruma (of Bōpadēva). See also Notices of Sanskrit MSS. by Rajēndralāla Mitra, Vol. VI, Page 144.

Beginning of the Jayamaṅgalā :

प्रणिपत्य सकलवेदिनमतिदुस्तरभट्टिकाव्यसलिलनिधेः ।
जयमङ्गलेति नाम्ना नौकेव विरच्यते टीका ॥

लक्ष्यं लक्षणं चोभयमेकत्र विदुषः प्रदर्शयितुं श्रीस्वामिसूनुः कविर्भट्टिनामा रामकथाश्रयमहाकाव्यं चकार। तथाहि—अस्योपनिबन्धनं कविना द्विधा कृतम्। एकं लक्षणसूचकैः प्रकीर्णकाधिकारप्रसन्नातिङन्तकाण्डैश्चतुर्भिः । द्वितीयं लक्ष्यसूचकैः रामसंभवादिभिः द्वाविंशत्या सर्गैः। तत्र लक्षणं द्विविधम्—

शब्दलक्षणं काव्यलक्षणं च । तत्र प्रथमस्य प्रकीर्णकाधिकारतिङन्तकाण्डानि। द्वितीयस्य प्रसन्नकाण्डम् । यत्रोच्चावचेन बहूनां लक्षणानां प्रकरणं तत् प्रकीर्णकाण्डम् । तदेवात्र प्रथममुक्तम्, तस्य व्यापित्वात् । उत्तरत्रापि द्रष्टव्यमिति प्रदर्शनार्थम् । अत्र यद्यप्यादौ कविना देवतानमस्कारो न कृतः ; तथापीष्टदेवतासङ्कीर्तनमपि विघ्नोपशमहेतुर्भवतीति मन्यमान आह—अभूदित्यादि । तस्य हीष्टदेवता सनातनो विष्णुः। स चादौ कीर्तितः। तत्प्रतिबन्धना चेयं कथेति प्रबन्धेनैवात्र सङ्कीर्तनम्, रामायणवत्। तत्र विष्णोर्यस्मिन् काले जगत्कार्यवशादवतारः कृतः तदेव प्रथमं दर्शयति ।

Beginning of the Mugdhabōdhinī:

नत्वा शङ्करमम्बष्ठगौराङ्गमल्लिकात्मजः ।
भट्टिटीकां प्रकुरुते भरतो मुग्धबोधिनीम् ॥
विहिताः पाणिनीयाद्यैः पठनीयादिबोधकाः ।
भट्टिटीका मम त्वेष मुग्धबोधार्थ उद्यमः ॥
कविकल्पद्रुमोक्तानां धातूनामनुबन्धतः ।
स्पष्टानि यानि कार्याणि ततो बोध्यानि तानि तु ॥
नातिस्पष्टानि कार्याणि ग्रन्थगौरवभीतितः ।
वाच्यान्यत्र न चाप्यर्था अतिविस्तृतवाग्भवाः ॥

भर्तृहरिनामकविः श्रीरामकथाश्रयं महाकाव्यं चकार । अत्र सर्गबन्धो लक्ष्यसूचनाय, काण्डबन्धो लक्षणसूचनाय। अत्र सर्गाः द्वाविंशतिः । प्रकीर्णाधिकारप्रसन्नतिङन्तकाण्डानि चत्वारि । शब्दलक्षणकाव्यलक्षणभेदात् लक्षणं द्विविधम् । तत्र काण्डत्रये शब्दलक्षणं, प्रसन्नकाण्डे काव्यलक्षणम् । आदौ बहुलक्षणप्रदर्शनं प्रकीर्णकाण्डव्यापकत्वात् दर्शितम् । महाकाव्यस्यादावाशीर्नमस्क्रिया वस्तुनिर्देशो वा कर्तव्य इति संप्रदायानुरोधाद्वस्तुनिर्देशं कुर्वन्नेवेष्टदेवतास्मरणात्मकं मङ्गलमप्यादौ प्रकाशयति—

अभून्नृपो विबुधसखः परन्तपः श्रुतान्वितो दशरथ इत्युदाहृतः ।
गुणैर्वरं भुवनहितच्छलेन यं सनातनः पितरमुपागमत्स्वयम् ॥

जयमङ्गला—

अभूदिति भूतसामान्ये लुङ्; भूत इत्यर्थः । अन्यथा राज्ञश्चिरातीतत्वात् कवेः परोक्षत्वाच्च लिट् स्यात् । गातिस्थेति सिचो लुक् । भूसुवोस्तिङीति गुणप्रतिषेधः ।

* * * *

यं पितरं जनकमङ्गीकृतवान् सोऽभूदिति योज्यम् । स्वयमित्यात्मना; न कर्मणाऽन्येन वा प्रेरित इत्यर्थः ।

मुग्धबोधिनी—

अभूदिति । दशरथ इति नाम्ना उदाहृतः ख्यातो नृपो राजा अभूत् । स कथंभूतः विबुधसखः । विबुधानां देवानां सखा मित्रम् । अथवा विबुधस्येन्द्रस्य सखा; सामान्यदेवतावाचिनोऽपि विबुधशब्दस्य विशेषपरत्वात्प्राधान्याद्वा इन्द्रवाचित्वम् । एतेन विजयित्वं दर्शितम् ।

End :

इषुमति रघुसिंहे दन्दशूकान् जिघांसौ धनुररिभिरसह्यं मुष्टिपीडं दधाने ।
व्रजति पुरतरुण्यो बद्धचित्राङ्गुलित्रे कथमपि गुरुशोका[1]न्मा रुदन्माङ्गलिक्यः ॥

ज-ला—

इषुमती(ति) । रघुसिंहे रामे । रघुषु रघुवंशभवेषु सिंह इव शौर्यादियोगात् । व्रजति सति । इषुमति सनिषङ्गे; प्रशंसायां मतुप् ।

* * * *

रामो गत इति गुरुः शोको यासां ताः । कथमपि नारुदन् न रुदितवत्यः । रुदेरिरितो वेति च्लेरङ् । यतो माङ्गलिक्यः मङ्गलप्रयोजनाः । तदस्य प्रयोजनमिति ठञ् । टिड्ढाणञित्यादिना ङीप् ।

मु-नी—

इषुमतीत्यादि । रघुसिंहे रघुश्रेष्ठे रामे । व्रजति सति । तद्विच्छेदात् गुरुशोकात्.

---

[1] गुरुशोका नारुदन् इति पाठान्तरम्.

No. 11618. भिक्षाटनकाव्यम्.

BHIKṢĀṬANAKĀVYAM.

Substance, paper. Size, 13 × 8¼ inches. Pages, 35. Lines, 26 on a page. Character, Grantha. Condition, good. Appearance, old.

Begins on fol. 109*a*. The other works herein are Vasumaṅgalā-nāṭaka 1*a*, Vaikuṇṭhavijaya 81*a*.

This is the same poem as that described under No. 3852 of the India Office Library Catalogue, Vol. VII, which consists of 42 Paddhatis, whereas the present MS., which is apparently incomplete, contains 20 Paddhatis and the edition in the Kāvyamāla contains 40 Paddhatis. The headings of the Paddhatis in the three books do not coincide in all cases and Paddhatis two to four of this MS. are not represented in the other two books. The story of the poem is that Śiva goes about as a mendicant begging for alms from Rājarāja, a king of the solar race who reigned in the Cōḻa country, with a view to test his liberality, and that the women of the town who were attracted to Him discover their love when separated from Him. The name of the author, Utprēkṣā-vallabha, given in the India Office MS. is not found in this MS.

Contains the Paddhatis one to twenty, the subject headings of which are given below :—

१. काव्यमुखपद्धतिः.
२. ब्रह्मस्थानपद्धतिः.
३. चोलदेशवर्णनपद्धतिः.
४. राजगुणपद्धतिः.
५. मण्डनपद्धतिः.
६. मण्डनप्रतिषेधपद्धतिः.
७. निर्गमनपद्धतिः.
८. निर्गमनोक्तिपद्धतिः.
९. दर्शनपद्धतिः.
१०. अङ्गवर्णनपद्धतिः.
११. विलासचरितपद्धतिः.
१२. उक्तिप्रत्युक्तिपद्धतिः.
१३. भिक्षाप्रदानपद्धतिः.
१४. भिक्षाप्रदानोक्तिप्रत्युक्तिपद्धतिः.
१५. पारवश्यपद्धतिः.
१६. पारवश्योक्तिपद्धतिः.
१७. विश्लेषारम्भपद्धतिः.
१८. प्रश्नोक्तिपद्धतिः.
१९. अनुगमनपद्धतिः.
२०. हितोपदेशपद्धतिः.

Beginning :

कल्याणमावहतु नः शिवयोस्तदेकं गात्रं यदीयमसितच्छवि कण्ठमूलम् ।
वामेतरेऽपि कुरुते सितभासि भागे ह्यारब्धशैलतनयापरिणामशङ्काम् ॥

सद्यस्तुषारगिरिजौषधसेवयेव यः स्वोपभुक्तगरलं शमयाञ्चकार ।
अन्यैरशक्यशमनाज्जननामयाद्वः पायादपायनिलयादयमादिवैद्यः ॥
नित्यं करोतु भगवान् स करीन्द्रवक्त्रः प्रारभ्यमाणशुभकर्मविघातलोपम् ।
रागादिदोषरहितः स शिवोऽपि यस्य भृङ्गेषु गन्धमदचुम्बिषु साभ्यसूयः ॥
कार्श्यं क्षिणोतु भवतां परमेश्वरस्य भिक्षाटनं तदनुसंहितदेहिशब्दम् ।
यन्मानिनामपि विधेर्विपरीतभावे याच्ञोक्तिदैन्यसहमेव मनश्चकार ॥
वाल्मीकिरस्ति विजयी प्रथमः कवीनां तस्यानुसारसरलः स च कालिदासः ।
अन्ये भवन्तु जयिनः कवयोऽथवा मा येषां कृतः कृतिषु नैव मयावगाहः ॥
सर्वे खलास्तिलकयन्तु चिराय पृथ्वीं यत्संभवो बहुमितेः सुजनेषु हेतुः ।
घोरेषु घर्मदिवसेष्वतिलङ्घितेषुच्छायाद्रुमान्मृगयते न हि कोऽपि मर्त्यः ॥
भूयानसत्कविजनो जगतीति खेदान्मौनग्रहः सुकविभिर्न कदापि कार्यः ।
काकैरसह्यनिनदैर्निचितेऽपि लोके किं कोकिला न दधते कलकूजितानि ॥
दुर्दान्तदुर्जनचिते भुवने नराणां प्रायो वरं विकलतैव कलोपपत्तेः ।
राहुग्रहेण न कदापि कलाविहीनः पूर्णस्तु हन्त परिभूयत एव चन्द्रः ॥
सन्त्येव सूक्तिरसिका बहवो मनुष्याः स्वर्गौकसो नवसुधारसनिर्वृताश्च ।
तौ दुर्लभौ कविवचस्स्खलितस्य सोढा मर्त्येषु सागरगरस्य च यः सुरेषु ॥
भूत्वा चिराय गलिताः कति नाम सन्तः पृथ्वीश्वराश्च कति नाम तथेतरेऽपि ।
अद्यापि कीर्तिवपुषा कवयः पृथिव्यां जीवन्ति ये च विहितस्तुतयोऽथवा तैः ॥
एकेन सूक्तिमणिना हृदयंगमेन प्राज्ञस्य सत्कविपदं कुकविः प्रयाति ।
वक्षोगतेन मणिनेव परस्य पुंसो रत्नाकरत्वगणना लवणार्णवस्य ॥
सन्त्येव केऽपि मितवाङ्मयदुर्विदग्धास्तेषां पुरः सुकविभिर्न गिरः प्रकाश्याः ।
तेजस्यपि प्रवितते सति तिग्मरश्मेर्मुञ्चन्ति केचिदुपला निजमल्पतेजः ॥
नापेक्षते महदपि प्रथमानदोषं निर्दोषमल्पमपि वाञ्छति वस्तु लोकः ।
मूर्ध्ना बिभर्ति कृशमप्यमृतांशुबिम्बमीशः कलङ्करहितं न तु पूर्णबिम्बम् ॥
वृत्तं वसन्ततिलकं विषयः शिवस्य भिक्षाटनं कविरसौ शिवभक्तदासः ।
शृङ्गार एव हि रसस्तदिह प्रबन्धे श्रद्धा न कस्य यदि सूक्तिविनोदशीलः ॥
सन्तः क्षतानि जनयन्तु यथेष्टमस्यामाभाति तैरधिकमेव सरस्वती मे ।
दत्तं क्षतं प्रियतमैरनुभूतिकाले किं मण्डनाय न भवेद्वरसुन्दरीणाम् ॥
म मा परत्र विषये विषमेक्षणान्मे तस्मिन् सदा पततु हीनगुणाऽपि वाणी ।

यो मूर्ध्नि मुग्धहृदयो जनगर्हणीयां धत्ते सुधांशुकलयैव सहास्थिमालाम् ॥
आकर्णयन्तु मम सूक्तिविदः प्रबन्धं तैर्नन्द्यतां कृतिरियं खलु निन्द्यतां वा ।
तत्कर्णगोचरतयैव भवेद्गरीयानस्माकमस्तु सफलो रचनाप्रयासः ॥

Colophon :

इति भिक्षाटने काव्यमुखपद्धतिः प्रथमा ॥

End :

श्वासेन हुङ्कृतिमता स्तनितैः कठोरैरुत्तुङ्गशृङ्गयुगलेन च भीषणेन ।
यस्त्रासमावहति भीरुजनस्य शम्भो हित्वा जरद्गवमिमं कुरु भैक्षचर्याम् ॥
मा दूषयः पदयुगं नलिनप्रकारं सन्ध्यासु नाथ पितृकाननचङ्क्रमेण ।
यत्क्षालयत्यविरतं परिषत्सुराणामुत्तंसपुष्पगलितैर्मकरन्दपूरैः ॥
गीर्वाणलोकसरिता सह नित्यमेतां मत्स्यावलिं शिरसि मा वह गर्हणीयाम् ।
लोके समस्तविदिति प्रथितस्य शम्भो मा भूत्तवापि न विशेषविदित्यवद्यम् ॥
योगोचिते मदनसूदन सान्ध्यकाले शोकोचितैः शवशतैर्विशसि श्मशाने ।
प्रेतप्रमोदनटनं भवता न कार्यं धिग् देशकालगणनाविधुरं चरित्रम् ॥ ॥

Colophon :

इति भिक्षाटने हितोपदेशपद्धतिर्विंशतिः ॥

No. 11619. भूवराहविजयः.

BHŪVARĀHAVIJAYAḤ.

Pages, 31. Lines, 8 on a page.

Begins on fol. 90*a* of the MS. described under No. 4212.

Contains the Sargas one to eight complete, but wants a portion in the middle of the eighth Sarga.

This poem consists of eight Sargas, and its plot is based on the Sthalamāhātmya of the sacred shrine Śrīmuṣṇa which is, as stated herein, situated between the rivers Kāvērī and the Veḻḻār and is about 24 miles from Chidambaram in the South Arcot district. By Śrīnivāsa Kavi, son of Vīravalli Varadārya. The poem describes the incarnation of Viṣṇu as a boar made with a view to recapture the earth, the sacrifice performed by Him at Śrīmuṣṇam, the origin of the rivers Kṛṣṇā and Śuklā (Veḻḻār), the destruction of the father of Daṇḍaka and the festival of God Bhūvarāha at Śrīmuṣṇam, and His marriage with Lakṣmī.

Beginning :

ओङ्काररूपावसथाय तस्मै श्रीभूमिनीला . . . . . . ॥

. . . . वेदान् विधात्रे विशदीचकार ।
यज्ञेषु देवान् समचोदयत्तं श्रीमुष्णनाथं शिरसा नमामि ॥
योऽनुग्रहे निग्रहणे वसिष्ठस्तत्त्वे तु शक्तेस्तनयः श्रुतेषु ।
(व्या)सो दमे श्रीशुक एव धीरं (धैर्ये) तं मद्गुरुं सन्ततमाश्रयामि ॥
श्रीभूवराहस्य हरेश्चरित्रं ब्रह्मादिभिश्चिन्तितुमप्यशक्यम् ।
अत्यद्भुतं तज्जडमानवेन ध्यातुं च वक्तुं च कथं विधेयम् ॥
तथापि नाथस्य कटाक्षलेशाज्जडोऽपि सद्यश्चतुराननः स्यात् ।

* * * .

पूर्वाम्बुधेः पश्चिमतीरभागे श्रीमुष्णनाम्नी नगरी चकास्ति ।
यत्सेविनामत्र महोन्नतश्रीर्मुक्तिश्च सिद्धेति तथा यदाख्या ॥
श्वेतापगासेव्यनिजोत्तराशा सह्यात्मजालङ्कृतदक्षिणाशा ।
श्रीरङ्गलक्ष्म्यावरजेति दोर्भ्यां . . . . . . ॥

* * * *

तस्यां हरिर्नित्यसरःप्रतीरे लक्ष्म्या समं यज्ञ(श)तं विधाय ।
ब्रह्मादिभिर्यज्ञवराहदेवेत्यभिष्टुतो यज्ञवराह आसीत् ॥

* * * *

Colophon:

वीरवल्लिवरदार्यतनूजश्रीनिवासकविकेसरिणोक्ते ।
भूवराहविजयाभिधकाव्ये शोभनः प्रथमसर्ग इहासीत ॥

End:

विधिरपि विहितश्रीः पुष्पयागं विधाय ध्वजपटमवरोप्य प्रेषितेन्द्रादिकः सन् ।
हरिमपि कमलाभूभूषिते भद्रपीठे सुदृढमुपनयन् सन् मङ्गलान्याशशंस ॥

Colophon:

वीरवल्लिवरदार्यतनूजश्रीनिवासकविकेसरिणोक्ते ।
भूवराहविजयाभिधकाव्ये वारसङ्ख्यशुभसर्ग इहासीत् ॥

यस्योत्सवस्य श्रवणेन पुंसां भुक्तिश्च मुक्तिश्च करे स्थिता स्यात् ।
श्रीभूवराहस्य हरेस्तमेतं चैत्रोत्सवं संप्रति वर्णयामि ॥

* * * *

नित्याख्यां सरसीं विगाह्य निगमैः श्रीभूवराहं स्मरन्
नत्वा ब्रह्मसमानशर्म च भजन् भयो दिवं प्रत्ययात् ॥

Colophon:

वीरवल्लिवरदार्यतनूज (. .) नागसङ्ख्यशुभसर्ग इहासीत् ॥
भवराहविजयकाव्यं संपूर्णम् ॥

No. 11620. यदुनाथचरितम्.
YADUNĀTHACARITAM.

Pages, 93. Lines, 14 on a page.

Begins on fol. 63*a* of the MS. described under No. 11606.

Contains the Sargas one to ten.

A poem describing the birth of Kṛṣṇa and other leading incidents and stories connected with His life, as found related in the tenth Skandha of the Bhāgavata. The work is also called Bhāgavatasaṅgraha. In the introduction it is stated that the author, whose name is not known, wrote this work at the command of a queen called Annapūrṇēśvarī of Kūpaka family, who was probably a ruler in Malabar.

Beginning :

वन्दारुजनसन्दोहचिन्तासन्तानपादपम् ।
सन्तानमिन्दुचूडस्य वन्दे दन्तावलाननम् ॥
वाणीगुणतृणीभूतवीणामेणाङ्करोचिषम् ।
वाणि(णी)माराधये पीनश्रोणीमेणीविलोचनाम् ॥
वंशीसंशीलनपरं धेनुबृन्दावने रतम् ।
बृन्दावनचरं गोपी(काम)पूरमुपास्महे ॥
वतंसिनीचकोरालीसाम्राज्येनास्तमन्मथा ।
कापि मे करुणा भूयादरुणाचलगा मुदे ॥
अस्ति कूपकभूपालवंशमङ्गलदीपिका ।
निलयः सद्गुणालीनां राज्ञी प्राज्ञैकसंमता ॥
धन्यामन्नप्रदानेन तन्वतीं जनसंसदम् ।
अन्नपूर्णेश्वरीं मान्यां मन्यन्ते यां महाजनाः ॥
लावण्यसिन्धोर्मथितादाविर्मोदं मनोभुवा ।
उदितां मन्वते लोका मुदितां यां नवां रमाम् ॥
यत्कीर्तिनर्तकी दिक्षु विदिक्षु च कृतक्रमा ।
स्वर्गिणामालय(लयं) प्राप्य निष्कलङ्काद्य नृत्यति ॥
साहित्यसारसर्वस्वखा(पा)रीणतालिमेशया ।
श्यामला नाटितस्वापा भाति यत्कुलदेवता ॥
कामागमार्थसर्वस्वं वामाङ्गेन समुद्वहन् ।
श्यामाजीवातुना मौलिसीमानमपि भूषयन् ॥

यद्राजधान्यामनिशं कद्रूसुतविभूषणः ।
सर्वत्र कुशलं कुर्वन् वर्वर्ति परमेश्वरः ॥

भ्रातापि यस्या भूलोकत्राता नौतेनिह(प्सित)स्सताम् ।
निर्माति नित्यमादित्यपदा(महाः) शर्माणि धर्मवित् ॥

ईदृश्यपि गुणैः सर्वैर्वैदुष्यं दधती महत् ।
राजतेजोमयी लोके राजते यत्कनीयसी ॥

श्रावं श्रावं कथा विष्णोर्मोदं मोदं महीयसी ।
आज्ञाविधेयसामन्ता राज्ञी या वर्तते सदा ॥

[धव] तस्याः कलाधरास्यायाः प्रीत्यै माध्वीगिरा मया ।
सङ्क्षिप्ता साक्षरप्रासा क्रियन्त(ते) भगवत्कथा ॥

यदि सन्ति गुणाः केचिदस्यां गृह्णन्तु तान् बुधाः ।
न सन्ति चेद्धरिकथाः सन्त(न्तु) तत्कर्णपारणाः ॥

न विद्याविभवेनेदं न कवित्वेन भूयसा ।
रचितं वैष्णवी भक्तिर्मुखरीकुरुतेऽथ मा ॥

देशिकस्य कटाक्षेण राज्ञीवाक्याङ्कुशेन च ।
भक्त्या च कृष्णे प्रारब्ध बहुभिः साधनैर्मया ॥

अविघ्नं विघ्नराजो मे वाणी शब्दार्थकौशलम् ।
प्रारब्धान्तगतिं कृष्णो विदध्यान्मुदितास्त्रयः ॥
अभूदपूर्वसौराज्यं(ज्य)मधुरा मधुरा गुणैः ।
अपरीकृतपाकारिनगरी नगरी भुवि ॥

सद्गुणालिनिकेतानां न्यक्कृ(कृ)तामरवैरिणाम् ।
धरातलभुजामासीत्पुरी सा यदुजन्मनाम् ॥
उग्रसेनार्दितारातिवर्गदुर्गपरम्परः ।
उग्रसेनोऽवसत्तस्यामग्रणीर्यदुभूभुजाम् ॥
अनुजन्मा च तस्यासीन्मनुजानामधीशितुः ।
देवकार्यपरो नित्यं देवका नाम धार्मिकः ॥
उग्रसेनादभूत्कंसः शक्रवैरिसखः सुतः ।
अन्यस्य जज्ञे कन्यापि धन्या यां देवकीं विदुः ॥
अथ शूरसुतो नाम्ना वसुदेवो वसूपमः ।
देवकीमुपयेमे तां देवकन्यासमाकृतिम् ॥

* * * *

Colophon:

इति यदुनाथचरिते भागवतसङ्ग्रहे प्रथमः सर्गः ॥

End:

सुत्रामवित्तेशपुरीविभूतिं विश्रावयन्त्यां निजया समृद्ध्या ।
स द्वारकायां पुरि शार्ङ्गधन्वा पुत्रैश्च पौत्रैर्मुमुदे समेतः ॥

स्थिरीकुर्वन् धर्मं भुवि निरुपमं धर्मजमुखैः
भुवो भारं भीमार्जुनतपनजाद्यैः प्रशमयन् ।
कलिं तुच्छीकुर्वन्नतिमधुरयात्मीयकथया
रमानाथः पुर्यामवसदवसन्नारिरनिशम् ॥

Colophon:

इति यदुनाथचरिते भागवतसंग्रहे दशमः सर्गः ॥

No. **11621.** यमकरत्नाकरम्, सव्याख्यानम्.

YAMAKARATNĀKARAM WITH COMMENTARY.

Substance, paper. Size, $11\frac{3}{8} \times 9$ and $11\frac{1}{8} \times 8\frac{7}{8}$ inches. Pages, 668. Lines, 20 on a page. Character, Telugu. Condition, good. Appearance, new.

Complete in 16 Āśvāsas.

This is a poem written throughout in the Āryā metre and dealing with the leading incidents in the life of Kṛṣṇa from His birth to the killing of Kaṁsa in a single combat. The stanzas of the poem illustrate the figure of speech called Yamaka; and the author Śrīvatsāṅka, the grandson of Śrīvatsāṅka or Kūrattāḻvār, adds a commentary of his own. He is the son of Rāmamiśra of Hāritagōtra and is said to have been called by the name of Parāśara at the command of God Raṅganātha of Srirangam.

Beginning:

प्रणिपत्य परं पुरुषं श्रीवत्साङ्कः पराशरान्याह्वः ।
स्वयमेव यमकरत्नाकरविवृतिं कर्तुमारभते ॥

यत्किल भगवतः पुराणस्य पुंसः भूभारावतरणाय (अवतीर्णस्य) वासुदेवस्य कंसवधान्तचरित्रविषय यमकरत्नाकराख्यं पथ्यागीतिपथ्योपगीत्यार्याजातिभेदैः आश्रितयमकश्लोकैरस्माभिर्निबद्धं तस्य मन्दबुद्धिसुग्रहमेव व्याख्यानं कर्तुमारभ्यते । पद्माक्षमासमेतमित्याद्याः पथ्यागीतयः, मायाहीन इत्येवंजातीयाः पथ्योपगीतयः, यो ज्येष्ठ इत्येवंजातीयाः आर्यागीतयः । तत्रेप्सितकाव्याङ्गभूतेष्टदेवतानमस्कारादिभिर्विघ्नं निघ्नन्तः कवयो दृश्यन्ते । तदर्थमुच्यते ।

मू—पद्माक्षमासमेतं प्रसन्नतोयदगतिस्वभावस्थम् ।
पद्माक्षमासमेतं प्रसन्नतो यदगतिः स्वभावस्थम् ॥

व्या ॥ पद्माक्षमासमेतं श्रीभूमिभ्यां सहितम् । प्रसन्नतोयदगतिस्वभावस्थम् प्रसन्नतोयदस्येव गतिर्यस्याः सा प्रसन्नतोयदगतिः ; स्वस्या आत्मीयायाः भायाः कान्त्याः अवस्था प्रसन्नतोयदगतिस्वभावस्था यस्य स तथोक्तः तमेनम् ।

* * * *

बुद्धे भविष्यसि श्रितपराङ्कुशा प्रस्यमानमाया हि ।
यायास्तत्पदभक्तिं परां कुशाग्रस्य मानमायाहि ॥

* * * *

भूयान्नमस्कृतिरसावरणीया यामुनार्येण ।
समनुस्रियास्म च गतिं वरणीया यामुनार्येण ॥

* * * *

कुर्मो नमः सशिरसा वाचा रामानुजायेह ।
यः सुचरितैरतिययावाचारा मानुजा ये ह ॥

* * * *

सर्वस्मिन् कविलोकेऽधीव प्राचेतसाद्यास्तु ।
सेव्या तद्गीरीश्वरधीवप्रा चेतसाद्यास्तु ॥

* * * *

लभतां रामायणमिह महनिष्यन्दं भजन्मानम् ।
यज्ज्ञाने कवयो जवमहानिष्यन् दम्भजन्मानम् ॥

* * * *

कः किल लोकेऽत्र शुभावहो महाभारतादरादन्यः ।
यत्परिचितयो भूमावहो महाभा रता दरादन्यः ॥

* * * *

नद्यां भवतापार्ताः पराङ्कुशलसद्गिरिप्रभूतायाम् ।
अलभामहि विश्रान्तिं परां कुशलसद्गिरि प्रभूतायाम् ॥

* * * *

या श्रुतिरिह तमसां सप्रणवा महतां तराय तया ।
संवेद्यमाद्यपुरुषं प्रणवाम हतान्तरायतया ॥

* * * *

अखिलस्य योऽस्य जगतो योनिर्माता च देवकी यस्य ।
शर्मण इहावतारैर्यो निर्माता च देवकीयस्य ॥

* * * *

स श्रीवत्साङ्कः संदस्य श्रीरङ्गनाथशेषस्वः ।
इदमकृताश्रित्य हरिं यस्य श्रीरङ्गनाथ शेषः स्वः ॥

* * * *

पितरं रामाह्वं गुरुमाङ्गीरसमञ्जसानूनम् ।
उपसन्नं नोपेयान्मां गीरसमञ्जसा नूनम् ॥

* * * *

व्या—तदेवमारभ्येदं काव्यमिदानीमारभ्यते ।

पूर्वं किल भूमिरियं सदा नवानीतिसाध्वसम्बाधम् ।
तिष्ठन्त्यथाभिपेदे सदानवानीतिसाध्वसं बाधम् ॥

व्या—किलशब्द ऐतिह्ये । पूर्वं कंसादीनामुत्पत्तेः प्राक् सदा सततं भूमिरियम् । नवा असुराद्युपद्रवरहितत्वेनाभिनवरूपा, शान्तिमती सती । अनीति उपद्रवरहितम् ।

End :

वर्षाण्यनवग्रहगतिजोषणमायन्तु सुजनानाम् ।
वर्षाण्यनवग्रहगतिजोषणमायन्तु सुजनानाम् ॥

एवमभिलषितकंसवधावधौ काव्येऽस्मिन् समापनीयेनाशीर्वादेन समापयितुमारभ्यते । वर्षाणि वृष्टयः ।

* * * *

मू—परमोऽक्षरो महीयान्नागाध्यासी स मे तु नरकान्तः ।
परमोक्षरो महीयान् नागाध्यासी समेतु नरकान्तः ॥

परमः पूज्यः अक्षरः क्षरणरहितः, अविकार इत्यर्थः । क्षरतेः पचाद्यजन्तस्य नञ्समासः । महीयान् महत्तरः । नागाध्यासी नागराजमनन्ताख्यमासीनः सः उक्तविशेषणविशिष्टः मे मम । तुशब्दो विशेषं द्योतयति । नरकान्तः नरकाख्यस्यासुरस्यान्तभूतः परमोक्षरः परमुत्कृष्टं मोक्षं स्वानुभवरूपं प्रयच्छन् ।

* * * *

Colophon :

इति हरितकुलतिलकश्रीराममिश्रसोमसुत्सूनोः श्रीरङ्गराजदिव्याज्ञालब्धश्रीपराशरापरनामधेयस्य श्रीवत्साङ्कस्य कृतौ यमकरत्नाकरे महाकाव्ये तत्कृतौ यमकरत्नाकरव्याख्याने चोभयोरपि षोडशाश्वासः ॥

य(म)कानामाकरोऽयं कंसध्वंसकथा तथा ।
चकार चरितं कृत्स्नं श्रीवत्साङ्कः पराशरः ॥
कथमृच्छेत्काव्योत्थं यमकोपहतामतीव संयमने ।
क इहाविष्टां प्रीतिं यमकोपहतामतीव संयमने ॥
अतिरससादृश्यं ते न क्वचिदपि सूक्तयो यस्य ।
अतिरससादृश्यं ते पाठ्यमिदं तत्पाराशरं काव्यम् ॥
स्फुरन्नानारीतिव्यतिकरदशाभीषणमपि
प्रकृत्या कल्याणं गगनमिव गम्भीरमधुरम् ।
परिच्छेत्तुं बुद्ध्या क इव खलु रत्नाकरमिह
प्रगल्भो लोके स्याद्धियमकरत्नाकरमपि ॥

यदाकारं चित्ते लिखितुमपि काव्यव्यसनिनं
परं क्लिश्यन्ते ते निपुणमतयोऽद्यापि कवयः ।
कवेः श्रीवत्साङ्कात्सुनिभृतपदं निर्गतवती
जयत्येषा यावद्भुवि यमकरत्नाकरमिति ॥

* * * *

श्रीवत्साङ्कमहं वन्दे श्रीरङ्गेशपदाश्रयम् ।
रामानुजार्यपादाब्जविन्यस्तात्मभरं सदा ॥

* * * *

रघुनाथपदाम्भोजविनिवेशितमानसम् ।
रामदूतमहं नौमि स्वामिकार्यधुरन्धरम् ॥

No. 11622. यमकरत्नाकरम्, सव्याख्यानम्.

YAMAKARATNĀKARAM WITH COMMENTARY.

Substance, Śrītāla. Size, 16¼ × 1⅞ inches. Pages, 178. Lines, 10 on a page. Character, Grantha. Condition, good. Appearance, old.

Begins on fol. 1*a*. The other work herein is Nānārtharatnamālā 90*a*.

Breaks off in the fifth Āśvāsa.

Same work as the above.

No. 11623. यमकरत्नाकरम्.

YAMAKARATNĀKARAM.

Substance, palm-leaf. Size, 6½ × 1⅓ inches. Pages, 213. Lines, 7 on a page. Character, Grantha. Condition, injured. Appearance, old.

Complete.

Same poem as the above.

No. 11624. यादवाभ्युदयम्.
YĀDAVĀBHYUDAYAM.

Substance, paper. Size, $10\frac{3}{4} \times 8\frac{5}{8}$ inches. Pages, 263. Lines, 20 on a page. Character, Dēvanāgarī. Condition, good Appearance, new.

Contains the Sargas 1 (of which the last stanza is wanting), 3 to 5, 7 to 17 (which last breaks off with the 58th stanza), and 20 to 24.

A poem in 24 Sargas written by Vēṅkaṭanātha, well-known as Vēdāntadēśika, on the model of the Raghuvaṁśa of Kālidāsa and dealing with the stories and incidents relating to Kṛṣṇa from His birth, as found in the Harivaṁśa. This work has been printed partly.

Beginning:

श्रीमान् वेङ्कटनाथार्यः(. . .)सन्निधत्तां सदा हृदि ॥

वन्दे बृन्दावनचरं वल्लवीजनवल्लभम् ।
जयन्तीसंभवं धाम वैजयन्तीविभूषणम् ॥
यदेकैकगुणप्रान्ते श्रान्ता निगमवन्दिनः ।
यथावद्वर्णने तस्य किमुतान्ये मितंपचाः ॥
शक्त्या शौरिकथास्वादः स्थाने मन्दधियामपि ।
अमृतं यदि लभ्येत किं न गृह्येत मानवैः ॥
वसुधाश्रोत्रजे तस्मिन् व्यासे च हृदयस्थिते ।
अन्ये च कवयः कामं बभूवुरनपत्रपाः ॥
स कविः कथ्यते स्रष्टा रमते यत्र भारती ।
रसभावगुणीभूतैरलङ्कारगुणोदयैः ॥
तदात्वे नूतनं सर्वमायत्यां च पुरातनम् ।
न दोषायैतदुभयं न गुणाय हि कल्पते ॥
प्रवृत्तामनघे मार्गे प्रमाद्यन्तीमपि क्वचित् ।
न वाचमवमन्यन्ते नर्तकीमिव भावुकाः ॥
विहाय तदहं व्रीडां व्यासवेदार्णवामृतम् ।
वक्ष्ये विबुधजीवातुं वसुदेवसुतोदयम् ॥
क्रीडातूलिकया तस्मिन् कृपारूषितया स्वयम् ।
एको विश्वमिदं चित्रं विभुः श्रीमानजीजनत् ॥
जगदावे(ह्ला)दनो जज्ञे मनसस्तस्य चन्द्रमाः ।
परिपालयितव्येषु प्रसाद इव मूर्तिमान् ॥

यदपत्यसमुद्भूतः पुण्यकीर्तिः पुरूरवाः ।
सतामाहितवह्नीनां विहारस्थेयतां ययौ ॥
समवर्धत तद्वंश उपर्युपरि पर्वभिः ।
यशोमुक्ताफलैर्यस्य दिशो दश विभूषिताः ॥
नहुषः समभूत्तस्मिन्नैरावत इवाम्बुधौ ।
यमिन्द्रविगमे देवाः पदे तस्य न्यवीविशन् ॥
नरेन्द्रास्तस्य वीरस्य नामचिह्नैरलङ्कृताः ।
जङ्गमाः पृथिवीचक्रे जयस्तम्भा इवाभवन् ॥

* * * *

वीरो रस इवोत्साहान्नहुषादप्यजायत ।
ययातिर्नाम येनैन्द्रमर्धासनमधिष्ठितम् ॥

* * * *

यदुर्नाम ततो जज्ञे यत्सन्ततिसमुद्भवैः ।
समानगणनालेख्ये र्नि(नि)स्समानैर्निषद्यते ॥

* * * *

वंशे समभवत्तस्य वसुदेवः क्षितीश्वरः ।
जनकः प्राग्भवे योऽभूद्देवदानवयूथयोः ॥
आनकानां च दिव्यानां दुन्दुभीनां च निस्वनैः ।
सह जातं तमाचख्युराख्ययानकदुन्दुभिम् ॥

End:

आसीदेवं परिणतमयि(यी) द्वारका द्वापरान्ते
व्यासप्रख्या विभजनभवद्वेदशाखोपमानम् ।
चिन्तातीतं यदुपतिमनःप्रीतिचिन्तामणीना-
मेकं तासां नवरसभुजां भाग्यमेकातपत्रम् ॥
गुरुभिरनघचित्तैराहितोदारभूमा सुरहितरसमेतत्सूनृतं वेङ्कटेशः ।
व्यतनुत यदुवीरप्रीतिमिच्छन् प्रभूतां कविकथकमृगेन्द्रः क्षेमदं
[काव्यरत्नम् ।

Colophon:

इति कवितार्किकसिंहस्य सर्वतन्त्रस्वतन्त्रस्य श्रीमद्वेङ्कटनाथस्य वेदान्ताचार्यस्य कृतिषु यादवाभ्युदये काव्यरत्ने चतुर्विंशः सर्गः ॥

No. 11625. यादवाभ्युदयम्.

YĀDAVĀBHYUDAYAM.

Substance, palm-leaf. Size, $16\frac{1}{2} \times 1\frac{1}{4}$ inches. Pages, 202. Lines, 6 on a page. Character, Telugu. Condition, slightly injured. Appearance, old.

Contains the Sargas 1 to 16 and 58 stanzas only of the 17th Sarga.

Same work as the above.

No. 11626. यादवाभ्युदयम्.

YĀDAVĀBHYUDAYAM.

Substance, palm-leaf. Size, $13 \times 1\frac{1}{4}$ inches. Pages, 100. Lines, 5 on a page. Character, Telugu. Condition, injured. Appearance, old.

A number of stray leaves, the left hand corners of which are completely injured.

These contain, roughly speaking, the Sargas 17 (from the 57th stanza) to 24.

Same work as the above.

No. 11627. यादवाभ्युदयम्.

YĀDAVĀBHYUDAYAM.

Substance, palm-leaf. Size, $14\frac{3}{8} \times 1\frac{3}{8}$ inches. Pages, 72. Lines, 9 on a page. Character, Grantha. Condition, injured. Appearance, old.

Contains the Sargas 20 to 24.

Same work as the above.

No. 11628. यादवाभ्युदयम्, सव्याख्यानम्.

YĀDAVĀBHYUDAYAM WITH COMMENTARY.

Substance, palm-leaf. Size, $17\frac{1}{2} \times 1\frac{1}{2}$ inches. Pages, 92. Lines, 6 on a page. Character, Grantha. Condition, injured. Appearance, new.

Contains the first Sarga complete.

Same poem as the above, followed by a commentary of Appaya dīkṣita, son of Raṅgarājādhvarin of Bhāradvājagōtra.

Begnining :

वन्दे बृन्दावनचरं वल्लवीजनवल्लभम् ।
जयन्तीसम्भवं धाम वैजयन्तीविभूषणम् ॥

तत्र तावत् शास्त्रेण वा (आशीर्नमस्क्रिया)वस्तुनिर्देशेन वा(शो वापीति) शास्त्रमनुसृत्य विशिष्टेष्टदेवतानमस्कारलक्षणं मङ्गलमारचय्य प्रथमश्लोकेन निबध्नाति—वन्द इति। बृन्दावनं नाम मथुरोपकण्ठे वनविशेषः। तत्र (चरतीति) बृन्दावनचरम्। चरेष्ट इति टप्रत्ययः। तत्पुरुषे कृति बहुलमित्यलुग्विधानस्य बाहुलकत्वात् सुपो लुक्। वल्लव्यः गोपजातीयाः स्त्रियः। वल्लवशब्दाज्जातिलक्षणो ङीष्। वल्लव्य इति जनाः वल्लवीजनाः इति कर्मधारयः। स्त्रीलिङ्गस्य परनिमित्तस्याभावात् (पुंवत्)कर्मधारयेत्यादिना वल्लवीशब्दस्य न पुंवद्भावः। तेषां वल्लभम् "सत्यवा(गा)र्जवरतिरूपं(तैरुप)कुर्वन् प्रियं वदनत्(न्)। भजते यः स्वयं प्रीतः प्रियः स भवति स्त्रियः॥" इत्युक्तलक्षणं प्रि(य)म्। "दयितं वल्लभं प्रियम्" इत्यमरः। जयन्ती रोहिणीसहिता श्रवणमासस्य कृष्णाष्टमी। "जयं पुण्यं च तनुते जयन्तीं तेन तां (विदुः)" (इति पौरा)णिकैर्निरुक्ता। पृषोदरादित्वात्साधुः। तस्यां (संभवं प्रादु)र्भूतम्। भवतेः पचाद्यच्; कजायः (अज्विधिः) सर्वधातुभ्य इति वचनात्। सप्तमीति योगविभागात्समासः। वैजयन्ती वनमाला। सा विभूषणं यस्य तथाभूतं धाम स्वप्रकाशज्योतिर्मयं वस्तु वासुदेवाख्यं वन्दे प्रणमामीति योजना। वन्द इति वर्तमाननिर्देशः स्ववन्दनस्य सदानुवृत्तिपरः। न तु प्रबन्धारम्भसमये वर्तमानत्वमात्रप(रः), सङ्कोचे हेत्वभावात्।

End:

> साधूनां स्वपदसरोजषट्पदानां धर्मस्य स्थितिमनघां विधातुकामः।
> यद्गर्भे जगदखिलं स एव गर्भो देवक्याः समजनि देवदेववन्द्यः॥

साधूनामिति। अखिलं जगत् यद्गर्भे यस्य कुक्षिस्थम्। "कुक्षौ कुक्षिस्थिते जन्तौ" इति नानार्थे वैजयन्ती।

* * * *

संज्ञापूर्वकविधित्वेन वृद्धिशास्त्रस्यानित्यत्वात्। स्वपदसरोजेत्यत्र परम्परितरूपकालङ्कारः। प्रहर्षणी वृत्तमेतत्॥

Colophon:

इति कवितार्किकसिंहस्य सर्वतन्त्रस्वतन्त्रस्य श्रीमद्वेङ्कटनाथस्य <u>वेदान्ताचार्यस्य</u> कृतिषु व्यासवेदार्णवामृते <u>यादवाभ्युदये</u> काव्यरत्ने प्रथमः सर्गः॥

No. 11629. यादवाभ्युदयम्, सव्याख्यानम्.
YĀDAVĀBHYUDAYAM WITH COMMENTARY.

Substance, paper. Size, 11 × $8\frac{5}{8}$ inches. Pages, 397. Lines, 20 on a page. Character, Grantha. Condition, good. Appearance, new.

Contains the commentary on the Sargas 13 and 14 with text and 16 to 18 without text.

Same work as the above.

See under the previous number for the beginning.

End:

मू—बाणाभिख्यं बलिसुतमथो बद्धबन्धुं जिगीषुः
सेनोत्थानं सुमहति पुरे श्वस्तनं घोषयित्वा ।
चिन्तारूढत्रिभुवनहितश्चिन्तनीयो मुनीनां
वासागारं प्रभुरधिगतो वासतेयीं निनाय ॥

व्या – बाणेति । अथो अनन्तरम् । बद्धो बन्धुरनिरुद्धो येन तं बाणाभिख्यं बाणनामानं बलेः सुतं जिगीषुः जेतुमिच्छुः, चिन्तारूढत्रिभुवनहितः सदा त्रैलोक्यहितं ध्यायन्, मुनीनां चिन्तनीयः प्रभुः सुमहति अतिविशाले पुरे श्वस्तनं परेद्युः भावि सेनोत्थानं सेनायाः प्रयाणसन्नाहं घोषयित्वा वासागारमधिगतः शयनगृहं प्राप्तः सन् वासतेयीं निनाय रात्रिमतिवाहयामास । "वसतिर्वासतेयी च श्यामा रात्रिश्च कथ्यते" इति हलायुधः । श्वस्तनमिति श्वस्शब्दात् सायंचिरंप्राह्ण इत्यादिना ट्युल्प्रत्ययः तुडागमश्च ॥

Colophon:

मू—

इति कवितार्किकसिंहस्य सर्वतन्त्रस्वतन्त्रस्य श्रीमद्वेङ्कटनाथस्य श्रीवेदान्ताचार्यस्य कृतिषु यादवाभ्युदये काव्यरत्ने अष्टादशः सर्गः ॥

Colophon:

व्या—

इति श्रीमद्भरद्वाजकुलतिलकविश्वजिद्याजिश्रीरङ्गराजाध्वरिवरसूनुना अप्पयदीक्षितेन विरचिते श्रीयादवाभ्युदयव्याख्याने अष्टादशः सर्गः ॥

No. 11630. यादवाभ्युदयम्, सव्याख्यानम्.
YĀDAVĀBHYUDAYAM WITH COMMENTARY.

Substance, paper. Size, 11 × $8\frac{3}{4}$ inches. Pages, 247. Lines, 20 on a page. Character, Telugu. Condition, good. Appearance, new.

Contains the Sargas seven to ten.

Same work as the above.

No. 11631. यादवाभ्युदयम्, सव्याख्यानम्.

YĀDAVĀBHYUDAYAM WITH COMMENTARY.

Substance, palm-leaf. Size, 17½ × 1½ inches. Pages, 38. Lines, 9 on a page. Character, Telugu. Condition, good. Appearance, new.

Contains the eighth Sarga (without the first Stanza) and two stanzas in the ninth Sarga

Same work as the above.

No. 11632. यादवाभ्युदयम्, सव्याख्यानम्.

YĀDAVĀBHYUDAYAM WITH COMMENTARY.

Substance, palm-leaf. Size 17⅞ × 1⅛ inches. Pages, 60. Lines, 8 on a page. Character, Grantha. Condition, injured. Appearance, old.

Contains the first Sarga only complete.

Same work as the above.

The former owner of the MS. is said to be one Rājagōpālan.

No. 11633. यादवाभ्युदयम्, सव्याख्यानम्.

YĀDAVĀBHYUDAYAM WITH COMMENTARY.

Substance, palm-leaf. Size, 17½ × 1⅝ inches. Pages, 132. Lines, 8 on a page. Character, Grantha. Condition, much injured. Appearance, old.

Contains the Sargas three, five, and seven complete, but wants many leaves in the middle.

Same work as the above.

No. 11634. युधिष्ठिरविजयम्.

YUDHIṢṬHIRAVIJAYAM.

Substance, palm-leaf. Size, 15⅜ × 1⅜ inches. Pages, 158. Lines, 6 on a page. Character, Grantha. Condition, injured. Appearance, new.

Complete in eight Āśvāsas.

The poem begins with a description of the hunting sport of Pāṇḍu in the forest and narrates the chief events leading to the regaining of the kingdom by Yudhiṣṭhira after defeating the Kauravas in the battle field. The stanzas of the poem afford good illustrations of the figure of speech known as Yamaka. By Vāsudēva, a native of the Kērala country and a disciple of Bhārataguru, a resident of Viprasattama village (Pāpānallūr?) and a teacher of the Vēdas, at the time of the King Kulaśēkhara. The stanzas appear in the form of Padavibhāga, i.e., the words simple and compound comprising the stanzas are written without Sandhi (euphony).

Beginning:

काश्यपोऽत्रिर्वसिष्ठश्च विश्वामित्रोऽथ गौतमः ।
जमदग्निर्भरद्वाज इति सप्तर्षयः स्मृता(:) ॥

[शस्तिम् । इताम् ।
प्रदिशतु । गिरिशः । स्तिमिताम् । ज्ञानदृशम् । वः । श्रियम् । च । गिरि ।
प्रशमितपरमदमायम् । सन्तः । सञ्चिन्तयन्ति । परमदमाः । यम् ॥ १ ॥
यः । वा । मन्दरवपुषम् । ममर्द । मातङ्गवरम् । अमन्दरवपुषम् ।
कान्ताम् । च । आप । धरात् । यः । क्षपितः । येन । अङ्गजः । अपि ।
[चापधराद्यः ॥ २ ॥
शिरसाम् । सकले । शकले । स्खलिता । सरिताम् । वरा । च । सकलेशकले ।
यस्य । च । कोटीरम् । इता । स्फुटम् । विबभ्राम । वर्षकोटीः । आर्मेताः ॥
अस्ति । सः । गजराजगतिः । राजवरः । येन । गतशुक् । अजरा । जगती ।
भीषणम् । अधिकम् । कवयः । स्तुवन्ति । जन्यम् । यदीयम् । अधिकङ्कवयः ॥
तरवः । भूरिच्छायाः । समानफलदायिनी । च । भूः । इच्छायाः ।
सविना(न)यशोभा । जनता । यद्राज्ये । यस्य । भुवि । यशोभाजनता ॥
तस्य च वसुधामवतः काले कुलशेखरस्य वसुधामवतः ।
वेदानामध्यायी भारतगुरुरभवदाद्यनामध्यायी ॥
यं प्राप रमा चार्यं देवी च गिरां पुराणपरमाचार्यम् ।
यमशुभसन्तोदान्तं परमेश्वरमुपदिशन्ति सन्तो दान्तम् ॥
ज्ञानसमग्रामेयं निवसन्तं विप्रसत्तमग्रामे यम् ।
तिलकं भूमावाहुः यस्यार्थिषु दत्तभूतिभूमा बाहुः ॥
समजनि कश्चित्तस्य प्रवणः शिष्योऽनुवर्तकश्चित्तस्य ।
काव्यानामालोके पटुमनसो वासुदेवनामा लोके ॥
कीर्तिमदभ्रां तेन स्मरता भारतसुधामदभ्रान्तेन ।
जगदुपहासाय मिता पार्थकथा कल्पषापहा सा यीमता ॥
अथ मृगराजद्विपिनं प्रविश्य पाण्डुर्गिरिं विराजद्विपिनम् ।
मृगयासङ्गरसेन स्वैरं व्यहराज्जितारिसङ्गरसेन ॥
यं नरदेवं शस्यस्वमातृवचनेन सम्पदे वंशस्य ।
मुनिवर्योऽजनयत्तं भ्रातृकलत्रे जगत्प्रयोजनयत्तम् ॥

तेन शरेणाकारि व्यसु मुनिमिथुनं गतायुरेणाकारि ।
तत्र यमाभो गहनं शापं मुनिरमुचदसुसमाभोगहनम् ॥

* * * *

मुदितविनायकमित्रा सेत्युक्त्वा चोदितार्चनाय कमित्रा ।
यमपवमानमघोनां पूजामाधत्त सबहुमानमघोनाम् ॥

धर्मात् परमत्यन्तं युधिष्ठिरं नाम धर्मपरमत्यन्तम् ।
भीमं च मरुत्तनयं पार्थं शक्रादवाप च मरुत्तनयम् ॥

मुदितमना देवाभ्यामश्विभ्यां तदनुशासनादेवाभ्याम् ।
सुललितमितराजनयन्नकुलं सहदेवमनुजमितराजनयम् ॥

* * * *

Colophon:

इति युधिष्ठिरविजये प्रथमाश्वासः ॥

End:

वसुधान्यवतीम् । वशयन् । वसुधाम् । परमम् । हयमेध[न]म् । अ(न)ल्परमम् ।
सहितो यजनाभिमुखैः । सहितः । महितम् । वितताम । निकाममहितम् ॥१००॥
सुखेन । नागा(ग)साह्वये । पुरे । अवसत् । सः । भारतः ।
ररक्ष । गाम् । पुरूरवाः । पुरा । इव । सत्सभारतः ॥ १०१ ॥

Colophon:

इति युधिष्ठिरविजये अष्टम आश्वासः ॥

No. **11635.** युधिष्ठिरविजयम्, सव्याख्यानम्.

YUDHIṢṬHIRAVIJAYAM WITH COMMETARY.

Substance, paper. Size, $10\frac{3}{4} \times 8\frac{5}{8}$ inches. Pages, 259. Lines, 20 on a page. Character, Telugu. Condition, good. Appearance, new.

Contains the Āśvāsas one, seven and eight only.

The same work as the above, but together with a commentary thereon. The author of the commentary is Śokkanātha, son of Āccī Ambā and Sudarśanabhaṭṭa of Bhāradvājagōtra and a disciple of Hastigiribhaṭṭa of Vatsagōtra. He lived in Śāttanūr village, a place near Śrī-

raṅgam, and had an elder brother named Rāmacandrabhaṭṭa, skilled in the investigation of the meaning of the Smṛtis, such as Manusmṛti, etc.

The commentary is called Bālavyutpattikāriṇī.

Beginning:

हस्तैरङ्कुशपाशमोदकरदं देदीप्यमानान्सदा
बिभ्राणं कमपि प्रभासमुदयं सर्वार्थसिद्ध्यै भजे ।
यं पश्यन् सततं गलन्मदतया हस्ती किमन्यादृशः
किं वा हस्तिपकोऽयमङ्कुशधृतेरित्यद्भुतं बुध्यते ॥
बिभ्रन् मालां सगरतनय(यान्)प्रीणयित्रीं किरीटे
रेखां काञ्चित् कुमुदसुभगंभावुकामप्यजस्रम् ।
अङ्के कुर्वन् गिरिवरकुलश्लाघनीयामभिख्यां
भूमा कश्चित् कलयतुतरामन्तरानन्दसिन्धुम् ॥
यो वत्सान्वयवार्धिकौस्तुभमणिर्यश्चन्द्रचूडार्चन-
ध्यानस्तोत्रनमस्क्रियाद्यविकलव्यापारसर्वङ्कषः ।
यश्चाम्नायपुराणनाटककलावैदग्ध्यवासैकभू-
स्तस्मै हस्तिगिरीश्वराख्यगुरवे कुर्वेऽञ्जलिं सादरम् ॥
सह्याद्रिप्रभवा समुद्रदयिता सर्वाघसङ्घापहा
शम्भुस्थानसहस्रभूषिततटा श्रीरङ्गनाथाश्चिता ।
कावेरी परितो विभात्यतितरां यं शात्तनूराभिधं
ग्रामं सर्वकलाधुरीणसुजनं श्रीचोलभूभूषणम् ॥
तस्मिन् सोमकलावतंसचरणध्यानैकतानात्मनो
भारद्वाजकुलाब्धिशीतमहसश्चक्राह्वयं बिभ्रतः ।
छन्दोगप्रवरस्य चारुकवितासञ्जातकीर्तेः सतः
पुत्रः पुण्यगुणाग्रणीर्निवसति श्रीशोक्कनाथः सुधीः ॥
शान्तिः किन्नु शरीरिणी किमु दया कूलङ्कषा देहभाक्
शुद्धिर्मूर्तिमती तथा किमथ वा लक्ष्मीरुमा वेति च ।
आख्याता जनताभिरादरभरात्तत्तद्गुणानां गणैः
आचीनामवती जयत्यतितरां यस्य प्रसूर्भूतले ॥
मन्वादिधर्मशास्त्राणामर्थालोचनकोविदः ।
यस्याग्रजो रामचन्द्रभट्ट इत्यतिविश्रुतः ॥

भावाद्यलङ्कृतिरसध्वनिभासमानं धर्मार्थमोक्षफलभारतबद्धसख्यम् ।
द्राक्षातिशायिरसवद्यमकप्रभेदं श्रीवासुदेवकलितं भुवि काव्यमिन्धे ॥

गाम्भीर्यास्पदवाच्यवाचकतया व्याख्यापथागोचरं
काव्यं मद्विषणा तु मान्द्यविभवप्राचुर्यपाथोनिधिः ।
व्याख्यातुं प्रयते तथापि तदिदं हा हन्त हन्ताधुना
साध्यासाध्यविवेकशून्यहृदयः सर्वत्र संनह्यति ॥

कृतेन विद्वत्कलितेन नूनं व्याख्या मदीया बहुमानपात्रम् ।
रन्ध्रेण किं वा कृतिना कृतेन न जायते दिव्यमणी गुणाढ्या ॥

व्याख्या मदीया नितरामहृद्याप्याद्या भवेत्प्रीतिकरी भवित्री ।
अव्यक्तभाषाकलनं प्रकामं शिशोर्मनोहारि न किं गुणानाम् ॥

पदच्छेदः पदार्थोक्तिः विग्रहो वाक्ययोजना ।
आक्षेपोक्तेः समाधानं व्याख्यानं पञ्चलक्षणम् ॥

इत्यभियुक्ताः ।

अस्यान्वयमुखेनैव पदानां विवृतिं परम् ।
विधत्ते शोक्तनाथोऽयं बालव्युत्पत्तिकारिणीम् ॥

अथ कथं काव्यमुपादेयं येन तत्र प्रवृत्तिः सफला स्यात् । काव्यमुपादेयं[न] भवतीत्युच्यते । [ते]न तावन्मृषा(ऋषि)प्रणीतत्वाभावादनुपादेयत्वम् । वाल्मीकिबोधायनप्रमुखैर्महर्षिभिरपि काव्यस्य प्रणयनात् । नापि पुरुषप्रणीतत्वात्, शास्त्रनिबन्धनानामपि तथात्वेनानुपादेयत्वप्रसङ्गात् । नापि काव्यत्वादनुपादेयत्वम् ।

* * * *

तस्मात् दृष्टादृष्टफलतया काव्यमुपादेयमेव । ततश्च काव्यकरणं सफलमेवेति निश्चित्य वासुदेवनामा केरलीयः कविः कीर्तिकामनयैव काव्यकरणे प्रवृत्तः । कीर्तिमदभ्रान्तेनेति वक्ष्यमाणपद्येन स्वकाव्यस्य कीर्तिरेव प्रयोजनमिति वक्ष्यन् सन् "आशीर्नमस्क्रिया वस्तुनिर्देशो वापि तन्मुख" मित्याचार्यदण्डिवचनादादावाशिषमाह ।

मूल—प्रदिश(. . . .)परमदमा यम् ॥

व्या—प्रदिशत्विति । परमदमाः परमः उत्तमः दमः इन्द्रियनिग्रहः तादृशाः । परमः शस्त उत्कृष्टे इति निगमः । दम इन्द्रियनिग्रह इति केशवः ।

* * * *

Colophon:

इति वासुदेवविरचिते युधिष्ठिरविजये प्रथमाश्वासः ।

कविः काव्यनामकथनपूर्वकमाश्वाससमाप्तिमाह—इतीति । इति एवंप्रकारेण; इति हेतुप्रकर्षादिसमाप्तिष्विति अमरः । युधिष्ठिरविजय इति काव्यनाम । आश्वासः सर्गपर्यायः मात्रावृत्तनिबन्धन इत्यभियुक्ताः । अथवा(श्वा)सो विश्रमे त(था) । ग्रन्थावच्छेदभेदे च काव्यादीनां प्रकीर्तितः इति केशवः ।

भारद्वाजान्ववायेन शोकनाथेन सूरिणा ।
व्याख्याताः सप्तनवतिश्लोकाः शोभाकृतः कृतेः ॥

इति भारद्वाजकुलतिलकच्छन्दोगप्रवरसुदर्शनभट्टात्मजेन आच्चियम्बागर्भसंभवेन मन्वादिस्मृतिमर्मज्ञ

* * * *

Colophon:

इति श्रीभारद्वाजकुलतिलकच्छन्दोगप्रवरसुदर्शनभट्टात्मजेन आच्चियम्बागर्भसंभवेन मन्वादिस्मृतिमर्मज्ञरामचन्द्रभट्टानुजेन हस्तिगिरिभट्टशिष्येण शात्तनूरग्रामवासिना शोकनाथेन विरचितायां बालव्युत्पत्तिकार्या(रिण्या)ख्यायां युधिष्ठिरविजयव्याख्यायां सप्तमाश्वासः ॥

End:

षट्त्रिंशद्वर्षं रक्षितवान् । युधिष्ठिरस्यायुरष्टोत्तरशतमिति ज्ञेयम् । अत्रोपमानोपमेयसत्सभारतत्वरूपसाधारणधर्मेवशब्दानां चतुर्णामुपादानात् पूर्णा श्रौत्युपमा । वृत्तं प्रमाणिकाख्यम् ॥

एकाधिकशतश्लोकानष्टमाश्वासभाषितान् ।
यथाविधि व्याकृतवान् शोकनाथसुधीमणिः ॥

* * * *

युधिष्ठिरो युद्धसमये द्विसप्ततिवयाः ।

Colophon:

इति भारद्वाजकुलतिलकश्रीसुदर्शनभट्टात्मजेन आच्चियम्बागर्भसंभवेन मन्वादिस्मृतिमर्मज्ञरामचन्द्रभट्टानुजेन हस्तिगिरिभट्टशिष्येण शात्तनूरग्रामवासिना शोकनाथेन विरचिता बालव्युत्पत्तिकार्या(रिण्या)ख्या युधिष्ठिरविजयव्याख्या समाप्ता ॥

अष्टाश्वासे निगदितान् सप्तत्रिंशत्समन्वितान् ।
व्याख्यन्नवशतश्लोकान् शोकनाथो यथामति ॥

प्रथमाश्वासश्लोकाः		...	...	...	९७
द्वितीया-	,,	...	...	...	१२०
तृतीया-	,,	...	...	...	११३
चतुर्था-	,,	...	...	...	९७
पञ्चमा-	,,	...	...	...	११०
षष्ठा-	,,	...	...	...	१५४
सप्तमा-	,,	...	...	...	१४६
अष्टमा-	,,	...	...	...	१०१
				आहत्य ...	९३८

No. **11636.** रघुवंशम्.

RAGHUVAMŚAM.

Substance, paper. Size, $13\frac{7}{8} \times 5\frac{5}{8}$ inches. Pages, 193. Lines, 10 on a page. Character, Dēvanāgarī. Condition, good. Appearance, new.

Contains the Sargas 1 to 19.

A well-known Mahākāvya describing the chief incidents in the life of the kings that reigned in the line of the Raghu dynasty: by Kālidāsa.

Beginning:

वागर्थाविव सम्पृक्तौ वागर्थप्रतिपत्तये ।
जगतः पितरौ वन्दे पार्वतीपरमेश्वरौ ॥
क सूर्यप्रभवो वंशः क चाल्पविषया मतिः ।
तितीर्षुर्दुस्तरं मोहादुडुपेनास्मि सागरम् ।
मन्दः कवियशःप्रार्थी गमिष्याम्यपहास्यताम् ।
प्रांशुलभ्ये फले लोभादुद्बाहुरिव वामनः ॥
अथ वा कृतवाग्द्वारे वंशेऽस्मिन्पूर्वसूरिभिः ।
मणौ वज्रसमुत्कीर्णे सूत्रस्येवास्ति मे गतिः ॥
सोऽहमाजन्मशुद्धानामाफलोदयकर्मणाम् ।
आसमुद्रक्षितीशानामानाकरथवर्त्मनाम् ॥
यथाविधिहुताग्नीनां यथाकामार्चितार्थिनाम् ।
यथापराधदण्डानां यथाकालप्रबोधिनाम् ॥

त्यागाय सम्भृतार्थानां सत्याय मितभाषिणाम् ।
यशसे विजिगीषूणां प्रजायै गृहमेधिनाम् ॥
शैशवेऽभ्यस्तविद्यानां यौवने विषयैषिणाम् ।
वार्धके मुनिवृत्तीनां योगेनान्ते तनुत्यजाम् ॥
रघूणामन्वयं वक्ष्ये तनुवाग्विभवोऽपि सन् ।
तद्गुणैः कर्णमागत्य चापलाय प्रचोदितः ॥
तं सन्तः श्रोतुमर्हन्ति सदसद्व्यक्तिहेतवः ।
हेम्नः संलक्ष्यते ह्यग्नौ विशुद्धिः श्यामिकापि वा ॥
वैवस्वतो मनुर्नाम माननीयो मनीषिणाम् ।
आसीन्महीभृतामाद्यः प्रणवश्छन्दसामिव ॥
तदन्वये शुद्धिमति प्रसूतः शुद्धिमत्तरः ।
दिलीप इति राजेन्द्र इन्दुः क्षीरनिधाविव ॥

End:

तस्यास्तथाविधनरेन्द्रविपत्तिशोका-
दुष्णैर्विलोकनजलैः प्रथमाभितप्तः ।
निर्वापितः कनककुम्भमुखोद्धृतेन
वंशाभिषेकविधिना शिशिरेण गर्भः ॥
तं भूत्यर्थं प्रसवसमयाकाङ्क्षिणीनां प्रजाना-
मन्तर्गूढं क्षितिरिव नभोबीजमुष्टिं दधाना ।
मौलैः सार्धं स्थविरसचिवैर्हेमसिंहासनस्था
राज्ञी राज्यं विधिवदशिषद्भर्तुरव्याहताज्ञा ॥

Colophon:

इति श्रीरघुवंशे महाकाव्ये कालिदासकृतौ एकोनविंशतितमः सर्गः ॥

No. 11637. रघुवंशम्.
RAGHUVAMŚAM.

Substance, palm-leaf. Size, 14 × $1\frac{1}{8}$ inches. Pages, 182. Lines, 5 on a page. Character, Telugu and Grantha. Condition, injured. Appearance, old.

Contains the Sargas one to nine, but the second Sarga is found in triplicate.

Same work as the above.

No. 11638. रघुवंशम्.
RAGHUVAMŚAM.

Substance, palm-leaf. Size, $12\frac{3}{4} \times 1\frac{5}{8}$ inches. Pages, 66. Lines, 5 on a page. Character, Telugu. Condition, injured. Appearance, old.

Contains the Sargas one, two, nine, and 44 stanzas in the seventh Sarga.

Same work as the above.

This MS. is said to have been copied by Gōvinda and completed on the 5th day of the bright fortnight of the Jyēṣṭha month in the year Citrabhānu.

No. 11639. रघुवंशम्.
RAGHUVAMŚAM.

Substance, palm-leaf. Size, $12\frac{7}{8} \times 1\frac{1}{4}$ inches. Pages, 64. Lines, 4 on a page. Character, Telugu. Condition, injured. Appearance, old.

Begins on fol. 1*a*. The other work herein is Śiśupālavadha 34*a*.

Contains the Sargas 9 to 11 which last breaks off in the 61st stanza.

Same work as the above.

No. 11640. रघुवंशम्.
RAGHUVAMŚAM.

Substance, palm-leaf. Size, $11\frac{3}{4} \times 1\frac{1}{4}$ inches. Pages, 66. Lines, 5 on a page. Character, Grantha. Condition, injured. Appearance, old.

Contains the Sargas two to five, the last breaking off with the 65th stanza.

Same work as the above.

No. 11641. रघुवंशम्.
RAGHUVAMŚAM.

Substance, palm-leaf. Size, $13\frac{1}{8} \times 1\frac{1}{4}$ inches. Pages, 18. Lines, 5 on a page. Character, Telugu. Condition, good. Appearance, old.

Contains the sixth Sarga complete and again the first 18 stanzas of the same Sarga.

Same work as the above.

The sixth Sarga herein is said to have been copied by Gōvinda, the copying having been completed on the 13th day of the bright fortnight of the Māgha month in the year Citrabhānu.

No. 11642. रघुवंशम्.

RAGHUVAMŚAM.

Substance, palm-leaf. Size, $15\frac{1}{8} \times 1\frac{1}{4}$ inches. Pages, 50. Lines, 8 on a page. Character, Grantha. Condition, injured. Appearance, old.

Contains the Sargas 7 (the beginning being wanting), 8, 9 (containing only the first six stanzas) and from 14 (the last five stanzas being wanting) to 19.

Same work as the above.

No. 11643. रघुवंशम्.

RAGHUVAMŚAM.

Substance, palm-leaf. Size, $14\frac{1}{4} \times 1\frac{3}{8}$ inches. Pages, 10. Lines, 7 on a page. Character, Telugu. Condition, injured. Appearance, old.

Begins on fol. 1*a*. The other work herein is Raghuvaṁśavyākhyā 6*a*.

Contains the tenth Sarga complete.

Same work as the above.

No. 11644. रघुवंशम्.

RAGHUVAMŚAM.

Substance, palm-leaf. Size, $15\frac{3}{4} \times 1\frac{1}{4}$ inches. Pages, 10. Lines, 5 on a page. Character, Telugu. Condition, good. Appearance, old.

Contains the seventh Sarga complete.

Same work as the above.

No. 11645. रघुवंशम्.

RAGHUVAMŚAM.

Substance, palm-leaf. Size, $15\frac{1}{8} \times 1\frac{3}{8}$ inches. Pages, 40. Lines, 5 on a page. Character, Telugu. Condition, good. Appearance, old.

Contains the Sargas five, six, nine (75 stanzas) and ten (34 stanzas).

Same work as the above.

No. 11646. रघुवंशम्.

RAGHUVAMŚAM.

Pages, 80. Lines, 4 on a page.

Begins on fol. 17*a* of the MS. described under No. 11546

Contains the Sargas 13 to 17. Wants the beginning and the end.

Same work as the above.

No. 11647. रघुवंशम्.
RAGHUVAṀŚAM.

Pages, 118. Lines, 7 on a page.

Begins on fol. 1*a* of the MS. described under No. 1567.

Contains the Sargas four to six with Telugu Ṭīkā, which last Sarga breaks off in the 81st stanza.

Same work as the above.

No. 11648. रघुवंशम्.
RAGHUVAṀŚAM.

Pages, 16. Lines, 7 on a page.

Begins on fol. 14*a* of the MS. described under No. 11467.

Contains from the 19th stanza of the second Sarga to the end of that Sarga and stanzas 15 to 69 of the third Sarga.

Same work as the above.

No. 11649. रघुवंशम्.
RAGHUVAṀŚAM.

Substance, palm-leaf. Size, $11\frac{1}{8} \times 1\frac{3}{8}$ inches. Pages, 158. Lines, 7 on a page. Character, Grantha. Condition, injured. Appearance, old.

Contains the Sargas 2 to 6, 7 (breaks off in the 31st stanza), 9 to 13 and the 14th (breaking off in the 17th stanza).

Same work as the above.

No. 11650. रघुवंशम्.
RAGHUVAṀŚAM.

Substance, palm-leaf. Size, $11\frac{7}{8} \times 1\frac{1}{4}$ inches. Pages, 218. Lines, 4 on a page. Character Telugu. Condition, good. Appearance, old.

Contains the Sargas 2 to 6 and 9 to 12, which last breaks off in the 103rd stanza.

Same work as the above.

No. 11651. रघुवंशम्.
RAGHUVAṀŚAM.

Substance, palm-leaf. Size, $12\frac{1}{8} \times 1\frac{1}{8}$ inches. Pages, 46. Lines, 6 on a page. Character, Grantha. Condition, injured. Appearance, old.

Contains the Sargas three and five.

Same work as the above.

No. 11652. रघुवंशम्.
RAGHUVAṀŚAM.

Substance, palm-leaf. Size, $11\frac{1}{2} \times 1\frac{1}{4}$ inches. Pages, 62. Lines, 4 on a page. Character, Telugu. Condition, injured. Appearance, old.

Begins on fol. 1*a*. The other work herein is Raghuvaṁśavyākhyā 32*a*.

Same work as the above.

Contains the second Sarga from the 63rd stanza, Sargas three and four and 73 stanzas of the fifth Sarga.

No. 11653. रघुवंशम्.
RAGHUVAṀŚAM.

Substance, palm-leaf. Size, $12\frac{1}{4} \times 1\frac{1}{8}$, $11\frac{1}{2} \times 1\frac{1}{8}$, $13\frac{1}{8} \times 1\frac{3}{8}$, and $14\frac{5}{8} \times 1\frac{1}{2}$ inches. Pages, 22, 46, 18. Lines, 4 on a page. Character, Kanarese. Condition, injured. Appearance, new.

Begins on fol. 1*a*. The other work herein is Raghuvaṁśavyākhyā 44*a*.

Consists of four different sizes of leaves. Contains the Sargas two (in duplicate), three (complete), four (1 to 15 stanzas), and nine (1 to 68 stanzas).

Same work as the above.

No. 11654. रघुवंशम्.
RAGHUVAṀŚAM.

Substance, palm-leaf. Size, $12\frac{3}{4} \times 1\frac{1}{8}$ inches. Pages, 16. Lines, 8—4 on a page. Character, Telugu. Condition, injured. Appearance, old.

Begins on fol. 9*a*. The other work herein is Raghuvaṁśavyākhyā 1*a*.

Contains the 13th Sarga.

Same work as the above.

No. 11655. रघुवंशम्.
RAGHUVAṀŚAM.

Substance, palm-leaf. Size, $14\frac{3}{4} \times 1\frac{1}{8}$ inches. Pages, 12. Lines, 5 on a page. Character, Telugu. Condition, injured. Appearance, new.

Contains the fourth Sarga. Some leaves are injured in the end up to 2 inches.

Same work as the above.

It is stated in the end that Mājēṭi Pāpayyaliṅga studied the fourth Sarga from Uppurūṅka Brahmaṇṇa on the 4th day of the Vaiśākha Śuddha in the year Āṅgirasa.

No. 11656. रघुवंशम्.
RAGHUVAṀŚAM.

Substance, palm-leaf (Śrītāla). Size, $18\frac{5}{8} \times 1\frac{3}{4}$ inches. Pages, 118. Lines, 7 on a page. Character, Kanarese. Condition, injured. Appearance, old.

Contains the Sargas 1 to 19 complete.

Same work as the above.

No. 11657. रघुवंशम्.
RAGHUVAṀŚAM.

Pages, 34. Lines, 4 on a page.

Begins on fol. 18*a* of the MS. described under No. 1565.

Contains the Sargas four, five and six (1 to 11 stanzas).

Same work as the above.

No. 11658. रघुवंशम्.
RAGHUVAṀŚAM.

Substance, palm-leaf. Size, $16 \times 1\frac{3}{8}$ inches. Pages, 9. Lines, 7 on a page. Character, Telugu. Condition, injured. Appearance, new.

Begins on fol. 1*a*. The other work herein is Raghuvaṁśavyākhyā 6*a*.

Contains the fifth Sarga only.

Same work as the above.

No. 11659. रघुवंशम्.
RAGHUVAṀŚAM.

Substance, palm-leaf. Size, $14\frac{5}{8} \times 1\frac{1}{2}$ inches. Pages, 67. Lines, 5 on a page. Character, Nandināgarī. Condition, fair. Appearance, old.

Begins on foll. 1*a* and 54*a*. The other work herein is Raghuvaṁśavyākhyā 29*a*.

Contains the Sargas two to five complete and 14 stanzas in the sixth Sarga. The second Sarga is in duplicate.

Same work as the above.

No. 11660. रघुवंशम्.
RAGHUVAMŚAM.

Pages, 72. Lines, 7 on a page.

Begins on fol. 1*a* of the MS. described under No. 1566.

Contains the Sargas three and four and 30 stanzas of the fifth Sarga.

There is a Telugu Ṭīkā for the fourth and the portion of the fifth Sarga contained herein.

Same work as the above.

Copied by Perangadi Appayagāru for Śaṅkammayya, the beloved queen of Mummaḍi Cikka Bhūpāla, the copying having been completed on the 8th day of the bright fortnight of the Nijaśrāvaṇa of the Hēvilambi year.

No. 11661. रघुवंशम्.
RAGHUVAMŚAM.

Substance, palm-leaf. Size, 13¾ × 1¾ inches. Pages, 8. Lines, 5 on a page. Character, Telugu. Condition, injured. Appearance, new.

Contains the first 49 stanzas in the first Sarga.

Same work as the above.

No. 11662. रघुवंशम्.
RAGHUVAMŚAM.

Substance, palm-leaf. Size, 18¾ × 1¼ inches. Pages, 32. Lines, 5 on a page. Character, Grantha. Condition, much injured. Appearance, old.

Begins on fol. 61*a*. The other works herein are Śiśupālavadha 1*a*, Śiśupālavadhavyākhyā 43*a*.

Contains the Sargas three, four, five and seven, the last two being incomplete.

Same work as the above.

No. 11663. रघुवंशम्.
RAGHUVAMŚAM.

Substance, palm-leaf. Size, 14½ × 1½ inches. Pages, 38. Lines, 5 on a page. Character, Grantha. Condition, injured. Appearance, old.

Begins on fol. 28*a*. The other works herein are Śiśupālavadha 1*a*, Ādhāraśaktyāditarpaṇa 24*a*.

Contains the Sargas one to four and six.

Same work as the above.

The colophon in this MS. apparently wrongly attributes the work to Kōlacala Mallināthasūri who is well-known as a commentator on this and many other similar poems.

No. 11664. रघुवंशम्.

RAGHUVAṀŚAM.

Pages, 40. Lines, 5 on a page.

Begins on fol. 45*a* of the MS. described under No. 81570.

Contains the Sargas five, nine and seven (the last being incomplete).

Same work as the above.

No. 11665. रघुवंशम्.

RAGHUVAṀŚAM.

Substance, palm-leaf. Size, 12 × 1¼ inches. Pages, 56. Lines, 4 on a page. Character, Kanarese. Condition, injured. Appearance, old.

Contains the Sargas 9, 13, 14 and 11 which breaks off in the 11th stanza.

Same work as the above.

No. 11666. रघुवंशम्.

RAGHUVAṀŚAM.

Substance, palm-leaf. Size, 12½ × 1⅜ and 11½ × 1 inches. Pages, 112. Lines, 5 on a page. Character, Kanarese. Condition, injured. Appearance, old.

Contains the Sargas two (12th stanza to the end), again 1 to 8 stanzas of the same with Kanarese Ṭīkā, three (1 to 13 stanzas), four (1 to 72 stanzas), again three (stanzas 40 to the end), again four (1 to 20 and 31 to 39 stanzas) seven (6 to 44 stanzas), nine (1 to 27 stanzas) and ten (1 to 78 stanzas).

Same work as the above.

No. 11667. रघुवंशम्.

RAGHUVAṀŚAM.

Substance, palm-leaf. Size, 18 × 1⅜ inches. Pages, 4. Lines, 7 on a page. Character, Grantha. Condition, injured. Appearance, old.

Begins on fol. 4*a*. The other work herein is Śabdamañjarī 1*a*.

Contains 1 to 30 stanzas in the ninth Sarga.

Same work as the above.

No. 11668. रघुवंशम्.

RAGHUVAṀŚAM.

Pages, 19. Lines, 12 on a page.

Begins on fol. 114*a* of the MS. described under No. 10574.

Contains the first Sarga only.

Same work as the above.

No. 11669. रघुवंशम्.
RAGHUVAMŚAM.

Substance, palm-leaf. Size, $14\frac{7}{8}$ and $12\frac{1}{8} \times 1\frac{3}{8}$ inches. Pages, 15. Lines, 4 on a page. Character, Kanarese. Condition, injured. Appearance, old.

Begins on fol. 10*a*. The other works herein are Kanarese Padyas 1*a*, Vṛttisiddharūpasaṅgraha 20*a*.

Wants the beginning and end in the second and third Sargas.

Same work as the above.

No. 11670. रघुवंशम्.
RAGHUVAMŚAM.

Substance, palm-leaf. Size, $15\frac{1}{2} \times 1\frac{3}{8}$ inches. Pages, 40. Lines, 5 on a page. Character, Telugu. Condition, good. Appearance, old.

Contains the Sargas five, six, nine (1 to 75 stanzas) and ten (1 to 34 stanzas).

Same work as the above.

No. 11671. रघुवंशम्.
RAGHUVAMŚAM.

Substance, palm-leaf. Size, $16\frac{1}{2} \times 1\frac{3}{8}$ inches. Pages, 55. Lines, 7 on a page. Character, Telugu. Condition, good. Appearance, old.

Begins on foll. 1*a*, 33*a*, 62*a*, 76*a* and 86*a*. The other work herein is Raghuvaṁśavyākhyā 14*a*, 38*a*, 66*a*, 79*a* and 90*a*.

Contains the Sargas 3, 7 (1 to 62 stanzas) and 15 to 19 complete.

At the end of the third Sarga, a note is added stating that copying was made by Kanakādri for Pedda Vēṅkaṭarāyanigāru, the copying having been completed on Wednesday, the 9th day of the bright fortnight of the month of Kārtikai in the year Śubhakṛt.

No. 11672. रघुवंशम्.
RAGHUVAMŚAM.

Substance, palm-leaf. Size, $16\frac{3}{4} \times 1\frac{3}{8}$ inches. Pages, 30. Lines, 6 on a page. Character, Telugu. Condition, good. Appearance, new.

Begins on fol. 1*a*. The other works herein are Raghuvaṁśa with commentary 16*a*, Raghuvaṁśavyākhyā 52*a*.

Contains the Sargas four and five.

Same work as the above.

No. 11673. रघुवंशम्.
RAGHUVAMŚAM.

Substance, palm-leaf. Size, $16\frac{3}{4} \times 1\frac{1}{2}$ inches. Pages, 15. Lines, 5 on a page. Character, Telugu. Condition, good. Appearance, new.

Begins on fol. 1*a*. The other work herein is Raghuvaṁśavyākhyā 9*a*.

Contains 1 to 75 stanzas of the ninth Sarga.

Same work as the above.

No. 11674. रघुवंशम्.
RAGAUVAMŚAM.

Substance, palm-leaf. Size, $15\frac{5}{8} \times 1\frac{1}{2}$ inches. Pages, 18. Lines, 8 on a page. Character, Telugu. Condition, fair. Appearance, old.

Begins on fol. 15*a*. The other works herein are Śiśupālavadha 1*a*, Kālāmṛta 24*a*.

Contains the Sargas one to three complete.

Same work as the above.

No. 11675. रघुवंशम्.
RAGHUVAMŚAM.

Pages, 64. Lines, 5 on a page.

Begins on fol. 1*a* of the MS. described under No. 1582.

Contains the Sargas one (from the 69th stanza), two, four (1 to 48 stanzas and 81 to end), six, seven and ten complete.

Same work as the above.

The tenth Sarga is said to have been copied from the MS. of Vēṅkaṭabhaṭṭa, the copying having been completed by Rāmuḍu, brother of Sāmābhaṭṭa and son of Vēṅkaṭanārāyaṇabhaṭṭa, on Friday, the 11th day of the dark fortnight of the month of Śrāvaṇa in the year Vikrama.

No. 11676. रघुवंशम्.
RAGHUVAMŚAM.

Substance, palm-leaf. Size, $15\frac{3}{8} \times 1\frac{1}{4}$ inches. Pages, 36. Lines, 6 on a page. Character, Grantha. Condition, good. Appearance, new.

Contains the fifth Sarga and 74 stanzas of the sixth Sarga.

Same work as the above.

No. 11677. रघुवंशम्.

RAGHUVAMŚAM.

Pages, 18. Lines, 6 on a page.

Begins on foll. 20*a* and 27*a* of the MS. described under No. 1581.

Contains 32 stanzas of the fourth Sarga and 73 stanzas of the first Sarga.

Same work as the above.

No. 11678. रघुवंशम्.

RAGHUVAMŚAM.

Pages, 18. Lines, 6 on a page.

Begins on foll. 20 and 37*a* of the MS. described under No. 9629.

Contains ten stanzas of the first Sarga, a complete copy of the second Sarga and again four stanzas of the second Sarga.

Same work as the above.

No. 11679. रघुवंशम्.

RAGHUVAMŚAM.

Pages, 6. Lines, 3 on a page.

Begins on fol. 72*a* of the MS. described under No. 4997.

Contains 16 stanzas of the fifth Sarga.

Same work as the above.

No. 11680. रघुवंशव्याख्या—सञ्जीवनी.

RAGHUVAMŚAVYĀKHYĀ : SAÑJĪVANĪ.

Substance, palm-leaf. Size, 15 × $1\frac{3}{8}$ inches. Pages, 204. Lines, 6 on a page. Character, Kanarese. Condition, injured. Appearance, new.

Contains the commentary on the Sargas one to eight, and on the first stanza of the ninth Sarga and on the tenth Sarga which is incomplete.

The well-known commentary of Mallinātha on the Raghuvaṁśa.

Beginning:

मातापितृभ्यां जगतो नमो वामार्धजानये ।
सद्यो दक्षिणदृक्पातसङ्कुचद्वामदृष्टये ॥

शरणं करवाणि शर्मदं ते चरणं वाणु(णि)चराचरोपजीव्यम् ।
करुणामसृणैः कटाक्षपातैः कुरु मामम्ब कृतार्थसार्थवाहम् ॥

वाणीं काणभुजीमजीगणदवासासीच्च वैयासिकी-
मन्तस्तन्त्रमरंस्त पन्नगगवीगुम्फेषु चाजागरीत् ।

वाचामाचकलद्रहस्यमखिलं यच्चाक्षपादस्फुरां
लोकेऽभूद्यदुपज्ञमेव विदुषां सौजन्यजन्यं यशः ॥
मल्लिनाथकविः सोऽयं मन्दात्मानुजिघृक्ष(या) ।
(व्याचष्टे) कालिदासीयं काव्यत्रयमनाकुलम् ॥
कालिदासगिरां सारं कालिदासः सरस्वती ।
चतुर्मुखोऽथवा साक्षाद्विदुर्नान्ये तु मादृशाः ॥
तथापि(दक्षिणावर्त)नाथाद्यैः क्षुण्णवर्त्मसु ।
वयं च कालिदासोक्तिष्ववकाशं लभेमहि ॥
भारती कालिदासस्य दुर्व्याख्याविषमूर्च्छिता ।
विषसञ्जीवनी टीका तामद्योज्जीवयिष्यति ॥
(इहान्वय)मुखेनैव सर्वं व्याख्यायते मया ।
नामूलं लिख्यते किञ्चिन्नानपेक्षितमुच्यते ॥

इह खलु सकलकविशिरोमणिः कालिदासः काव्यं यशसेऽर्थकृते व्यवहारविदे शिवेतरक्षतये ।

* * * *

असत्काव्यविषयतां च पश्यन् रघुवंशाख्यमहाकाव्यं चिकीर्षुः चिकीर्षि(तार्था)विघ्नपरिसमाप्तिसम्प्रदायाविच्छेदलक्षणफलसाधनभूतविशिष्टेष्टदेवतानमस्कारस्य

* * * *

तत्त्वदर्शनात् तत्त्वलिप्सया तावेवाभिवादयते—वागर्थाविति । वागर्थाविवेत्येकं पदम् । इवेन सह समासो विभक्त्यलोपः पूर्वपदप्रकृतिस्वरत्वं चेति वक्तव्यात् । एवमन्यत्रापि द्रष्टव्यम् । वागर्थाविव शब्दार्थाविव । सम्पृक्तौ नित्यसम्बद्धावित्यर्थः ।

See under the next number for the end.

No. **11681.** रघुवंशव्याख्या—सञ्जीवनी.

RAGHUVAMŚAVYĀKHYĀ : SAÑJĪVANĪ.

Pages, 39. Lines, 7 on a page.

Begins on foll. 14*a*, 38*a*, 66*a*, 79*a*, and 90*a* of the MS. described under No. 11671.

Contains the Sargas 15 to 19 complete, but the 15th and 16th Sargas are found in duplicate.

Same commentary as the above.

See under the previous No. for the beginning.

End:

तमन्तर्गूढं गर्भं दधाना हेमसिंहासनस्था अव्याहताज्ञा राज्ञी मौलैः मूलादागतैर्वा आप्तैरित्यर्थः । स्थविरसचिवैः वृद्धामात्यैः सार्धं भर्तुरग्निवर्णस्य राज्यं विधिवत् यथाशास्त्रमित्यर्थः । तदर्हतीति वतिप्रत्ययः । अशिषत् शशास[स्म] सर्तिशास्त्यर्तिभ्यश्चेति च्लेरङादेशे शास इदङ्हलोरिति इकारः ॥

Colophon:

इति पदवाक्यप्रमाणपारावारपारीणश्रीमहोपाध्यायकोलचलमल्लिनाथसूरिविरचितायां रघुवंशव्याख्यायां सञ्जीवनीसमाख्यायामेकोनविंशति(तम)ः सर्गः ॥

No. 11682. रघुवंशव्याख्या—सञ्जीवनी.
RAGHUVAMŚAVYĀKHYĀ : SAÑJĪVANĪ.

Pages, 24. Lines, 6 on a page.

Begins on fol. 6*a* of the MS. described under No. 11643.
Contains 80 stanzas in the tenth Sarga.
Same work as the above.

No. 11683. रघुवंशव्याख्या—संजीवनी.
RAGHUVAMŚAVYĀKHYĀ : SAÑJĪVANĪ

Pages, 18. Lines, 8 on a page.

Begins on fol. 52*a* of the MS. described under No. 11672.
Contains the 12th Sarga only.
Same commentary as the above.
The scribe adds—

खराब्दे कार्तिके मासि शुक्लपक्षेऽह्नि गीष्पतेः ।
सप्तम्यामलिखद्व्याख्यां श्रीवासो रघुसन्ततेः ॥

No. 11684. रघुवंशव्याख्या—संजीवनी.
RAGHUVAMŚAVYĀKHYĀ : SAÑJĪVANĪ.

Pages, 16. Lines, 8 on a page.

Begins on fol. 1*a* of the MS. described under No. 11654.
Contains the 13th Sarga complete and a portion of the 14th.
Same commentary as the above.

No. **11685.** **रघुवंशव्याख्या—संजीवनी.**

RAGHUVAMŚAVYĀKHYĀ : SAÑJĪVANĪ.

Substance, palm-leaf. Size, $16\frac{1}{2} \times 1\frac{1}{4}$ inches. Pages, 111. Lines, 6 on a page. Character, Telugu. Condition, good. Appearance, old.

Contains the Sargas two to four complete.

Same commentary as the above.

No. **11686.** **रघुवंशव्याख्या—संजीवनी.**

RAGHUVAMŚAVYĀKHYĀ : SAÑJĪVANĪ.

Pages, 21. Lines, 20 on a page.

Begins on fol. 17*a* of the MS. described under No. 2704.

Contains the commentary on stanzas 49 to the end of the second Sarga.

Same commentary as the above.

No. **11687.** **रघुवंशव्याख्या—संजीवनी.**

RAGHUVAMŚAVYĀKHYĀ : SAÑJĪVANĪ.

Pages, 56. Lines, 6 on a page.

Begins on fol. 44*a* of the MS. described under No. 11653.

Contains the fourth Sarga only.

Same commentary as the above.

No. **11688.** **रघुवंशव्याख्या—संजीवनी.**

RAGHUVAMŚAVYĀKHYĀ : SAÑJĪVANĪ.

Pages, 184. Lines, 5 on a page.

Begins on fol. 32*a* of the MS. described under No. 11652.

Contains the Sargas one to three complete and the fourth incomplete.

Same commentary as the above.

No. **11689.** **रघुवंशव्याख्या—संजीवनी.**

RAGHUVAMŚAVYĀKHYĀ : SAÑJĪVANĪ.

Substance, palm-leaf. Size, $14 \times 1\frac{3}{8}$ inches. Pages, 27. Lines, 7 on a page. Character, Telugu. Condition, good. Appearance, new.

Contains the commentary on the 11th Sarga.

Same work as the above.

Copying is said to have been completed on Sunday, the 14th day of the bright fortnight of the month of Kārtikai in the year Dhātu.

No. 11690. रघुवंशव्याख्या—संजीवनी.
RAGHUVAṀŚAVYĀKHYĀ : SAÑJĪVANĪ.

Substance, palm-leaf. Size, $17\frac{1}{4} \times 1\frac{1}{4}$ inches. Pages, 38. Lines, 5 on a page. Character, Telugu. Condition, good. Appearance, new.

Contains the commentary on the sixth Sarga.

Same work as the above.

No. 11691. रघुवंशव्याख्या—संजीवनी.
RAGHUVAṀŚAVYĀKHYĀ : SAÑJĪVANĪ.

Pages, 14. Lines, 9 on a page.

Begins on fol. 1*a* of the MS. described under No. 913, wherein this work has been mentioned as Raghuvaṁśa in the list of other works given therein.

Contains the prose order of the Sargas four and five.

Same work as the above.

No. 11692. रघुवंशव्याख्या—संजीवनी.
RAGHUVAṀŚAVYĀKHYĀ : SAÑJĪVANĪ.

Pages, 25. Lines, 7 on a page.

Begins on fol. 6*a* of the MS. described under No.11658.

Contains the commentary of Mallinātha on the fifth Sarga only.

Same work as the above.

No. 11693. रघुवंशव्याख्या—संजीवनी.
RAGHUVAṀŚAVYĀKHYĀ : SAÑJĪVANĪ.

Substance, palm-leaf. Size, $17\frac{1}{2} \times 1\frac{3}{8}$ inches. Pages, 36. Lines, 5 on a page. Character, Telugu. Condition, good. Appearance, old.

Contains the first Sarga only.

Same work as the above.

No. 11694. रघुवंशव्याख्या—संजीवनी.
RAGHUVAṀŚAVYĀKHYĀ : SAÑJĪVANĪ.

Substance, palm-leaf. Size, $13\frac{7}{8} \times 1\frac{7}{8}$ inches. Pages, 228. Lines, 5 on a page. Character, Grantha. Condition, much injured. Appearance, old.

Contains the same commentary as the above on Sargas two to six.

No. 11695. रघुवंशव्याख्या—संजीवनी.
RAGHUVAṀŚAVYĀKHYĀ : SAÑJĪVANĪ.

Pages, 34. Lines, 5 on a page.

Begins on fol. 1*a* of the MS. described under No. 1565.

Contains the fourth Sarga only.

Same work as the above.

No. 11696. रघुवंशव्याख्या—संजीवनी.

RAGHUVAMŚAVYĀKHYĀ: SAÑJĪVANĪ.

Substance, palm-leaf. Size, $16\frac{1}{2} \times 1\frac{3}{8}$ inches. Pages, 46. Lines, 7 on a page. Character, Telugu. Condition, injured. Appearance, old.

Contains the Sargas 14 to 16 complete and 17 incomplete.

Same work as the above.

No. 11697. रघुवंशव्याख्या—संजीवनी.

RAGHUVAMŚAVYĀKHYĀ: SAÑJĪVANĪ.

Pages, 22. Lines, 8 on a page.

Begins on fol. 9*a* of the MS. described under No. 11673.

Contains the ninth Sarga complete.

Same work as the above.

No. 11698. रघुवंशव्याख्या—संजीवनी.

RAGHUVAMŚAVYĀKHYĀ: SAÑJĪVANĪ.

Pages, 49. Lines, 7 on a page.

Begins on fol. 29*a* of the MS. described under No. 11659.

Contains the second Sarga only.

Same work as the above.

No. 11699. रघुवंशम्, सव्याख्यानम्.

RAGHUVAMŚAM WITH COMMENTARY.

Substance, palm-leaf. Size, $14\frac{1}{2} \times 1\frac{3}{8}$ inches. Pages, 54. Lines, 7 on a page. Character, Telugu. Condition, good. Appearance, new.

Contains the first 66 stanzas of the second Sarga together with the same commentary as the above.

No. 11700. रघुवंशम्, सव्याख्यानम्.

RAGHUVAMŚAM WITH COMMENTARY.

Pages, 36. Lines, 8 on a page.

Begins on fol. 8*a* of the MS. described under No. 3279.

Contains the second Sarga complete.

Same work as the above.

No. 11701. रघुवंशम्, सव्याख्यानम्.

RAGHUVAMŚAM WITH COMMENTARY.

Substance, palm-leaf. Size, $17\frac{5}{8} \times 1\frac{1}{2}$ inches. Pages, 24. Lines, 8 on a page. Character, Grantha. Condition, injured. Appearance, not fresh.

Bgins on fol. 1*a*. The other work herein is Śiśupālavadhavyākkyā 13*a*.

Contains the seventh Sarga, which breaks off in the 66th stanza.

Same work as the above.

No. 11702. रघुवंशम्, सव्याख्यानम्.

RAGHUVAMŚAM WITH COMMENTARY.

Pages, 72. Lines, 6 on a page.

Begins on fol. 16*a* of the MS. described under No. 11672.

Contains the Sargas four (which wants 18 stanzas in the beginning) and five.

Same work as the above.

No. 11703. राघवपाण्डवयादवीयम्, सव्याख्यानम्.

RĀGHAVA PĀṆḌAVA YĀDAVĪYAM WITH COMMENTARY.

Pages, 108. Lines, 14 on a page.

Begins on fol. 60*a* of the MS. described under No. 10574.

Contains the Sargas one to three, but wants the end in the first Sarga and the beginning in the second Sarga and breaks off in the third Sarga.

This poem, as its name indicates, describes the story of the Rāmāyaṇa, the Mahābhārata and the Bhāgavata, each stanza being so composed as to be capable of being interpreted in three different ways. By Cidambarasumati, son of Anantanārāyaṇa and grandson of Sūryanārāyaṇa of Kauśikagōtra. A commentary, named Arthapradīpikā, which is essential in such works, is added and the commentator's name is given as Anantanārāyaṇasumati of Kauśikagōtra who is probably a son of the author of the text.

Beginning:

इष्टदेवतानमस्कारपूर्वकं चिकीर्षितं प्रबन्धमर्थाभिधानप्रागल्भ्यकथनादेवासाधारणं वदन् प्रतिजानीते—विधायेति ।

(मू.) विधाय कमलेक्षणं विशदसारसारस्वत-
प्रवाहवरभूषणं हृदि सुभासि वागीश्वरम् ।
करोति परमालसत्सुरसभासुरार्थं जय-
त्कथात्रयि चिदम्बरः प्रतनु काव्यरत्नं बुधः ॥

व्या—चिदम्बरः बुधः विशदसारसारस्वतप्रवाह एव वरभूषणं यस्य तं वागीश्वरं ब्रह्माणं सुभासि सुप्रभे हृदि कमलेक्षणं विधाय ध्यात्वा आलसत्

स्फुरत् परमुत्तमं सुरसाः भासुराः उज्ज्वलाः अर्थाः अभिधेया यस्मिन् तत् जयन्ती सर्वोत्कर्षेण वर्तमाना कथानां त्रयी यस्मिंस्तत्तथोक्तम्। प्रतनु स्वल्पं संक्षिप्तमित्यर्थः। अलसजनदुस्तरस्य विस्तरस्याप्रयोजकत्वादिति भावः । काव्यरत्नं काव्यश्रेष्ठं करोति, "रत्नं श्रेष्ठे मणौ च स्यात्समौ भासुरभास्वरौ। अर्थेऽभिधेये स्वे शास्त्रे व्यवहारे प्रयोजने। अन्यत्र सुभासिनी वाक् यस्य सः सुभासिवाक्, स्त्रियाः पुंवदित्यादिना पुंवद्भावः। चिदम्बरः विशदसारस्य सारस्वतस्य सरस्वत्सम्बन्धिनः प्रवाहस्य वरभूषणं क्षीराब्धिशायिनमित्यर्थः । ईश्वरं कमलेक्षणमरविन्दाक्षं हरिं हृदि निधाय सुरसः भासुरः अर्थः प्रयोजनं यस्मात्तत्। प्रतनु प्रकृष्टम(ष्टा)कारं काव्यमेव रत्नं मणिं करोति । पद्मनाभोऽरविन्दाक्षः, सरस्वन्तौ नदार्णवौ । अपरत्र चिदम्बरः विशदसारः सारस्वतः सरस्वत्या नद्याः सम्बन्धी प्रवाह एव वरभूषणं यस्य तम्, गङ्गाधरमित्यर्थः । ईश्वरं शम्भुं हृदि कमलेक्षणं विधाय काव्यरत्नं करोति । सरिद्भेदे सरिन्मात्रे गवि क्षित्यां सरस्वती ।

अर्थान्तरे । चिदम्बरः ज्ञानाम्बरः ज्ञानालङ्कृत इत्यर्थः, वस्त्रस्यालङ्कारमुख्यत्वाभिधानात् । बुधः सोमस्य सुतः, परमः अलसत्सुरसभानामस्फुरद्देवसदसामसुराणामित्यर्थः त(मर्थो य)स्मात्तत् । जयन्ती कथा वार्ता त्रयी च यस्मिंस्तत्, काव्यः शुक्र एव रत्नमिति रूपकालङ्कारः । तत् काव्यरत्नम् । प्रतनु करोति अतिशेते इत्यर्थः। "शुक्रो दैत्यगुरुः काव्यः" तनुरल्पशरीरयोरिति निघण्टुः । शुक्रबुधविषयशब्दशक्तिमूलो ध्वनिः ।

प्रतिपाद्याः कथा विवृण्वन् उदारतत्सारस्वारस्येन स्वप्रबन्धस्य विद्वज्जनादरणीयत्वं प्रार्थयते—अस्त्विति ।

(मू.) अस्तु रसेन सदाशयतुष्ट्यै निस्तुलसारमिदं निभृतेन ।
लाघवकारिसुधालहरीणां राघवपाण्डवयादववृत्तम् ॥

व्या—निभृतेन नितरां भृतेन पूर्णेन रसेन सुधालहरीणाममृतस्रुतीनां लाघवकारि लघुत्वकरम्; अमृतादप्युदारसारमित्यर्थः । राघवपाण्डवयादवानां वृत्तं रामायणभारतभागवतात्मकमिदं काव्यरत्नं सतां विदुषामाशयस्य हृदयस्य तुष्ट्यै सन्तोषाय अस्तु । विदुषां प्रवृत्तिरुच्यर्थं सुखव्युत्पत्तिनिमित्तं ललितसाधनमिलितत्वमभिदधानः सङ्क्षिप्ततामेव कृतेः [प्रकृते रणेन] विवृणोति—पञ्चाशदिति ।

* * * *

यज्वा कौशिकभूषणं समभवद्यः सूर्यनारायणः
पुत्रस्तस्य समः पुरन्दरगुरोर्योऽनन्तनारायणः ।
सूनोस्तस्य चिदम्बरस्य सुमतेः श्रीकाव्यरत्ने कृतौ
स्व(स)र्गो राघवपार्थकृष्णचरिते साधुर्द्वितीयोऽजनि ॥
स्पष्टोऽर्थः ॥

Colophon.

इति पदवाक्यप्रमाणपारावारपारीणधुरीणकौशिकगोत्रविशेषकश्रीमदनन्तनारायणसुमतिकृतायां रामायणभारतभागवतसारस्य काव्यरत्नस्य व्याख्यायामर्थप्रदीपिकाख्यायां द्वितीयः सर्गः ॥

श्रीरामः समितौ सविप्रतनयः स्मृत्वात्मजायाहृतिं
कोपात्सन्नहनाद्वरस्य कुटिलां साम्बस्य शैलाशने ।
मत्तं मन्तुकृतं नियन्तुमनये यत्तं सरक्षोमही-
बन्धु सिन्धुपतिं सुयोधनमितं तेने जयं धर्मभूः ॥

End:

(मू)—करलसदुरुशक्तिकः किरीटी हरिरयवानसुहृन्नरान्तकोऽभूत् ।
प्रकटपरबलो भुजान्तरे यन् गतिमधिसङ्गरमङ्गदेन भिन्नः ॥

व्या—हरिणा अश्वेन रयवान् वेगवात् अधिसङ्गरमधियुद्धं, गतिं सञ्चारं धाटीमित्यर्थः । यन् गच्छन्, करलसदुरुशक्तिकः करे लसन्ती उरुः शक्तिः प्रासः यस्य स तथोक्तः । किरीटी किरीटवान् असुहृत् अशोभनहृदयः । प्रकृष्टाः कटाः शवाः यस्मिस्तत्तथोक्तं परबलं शत्रुसैन्यं येन स तथोक्तः । नरान्तको रावणसुतः । अङ्गदेन वालिपुत्रेण भुजान्तरे वक्षसि भिन्नोऽभूत् । अन्यत्र करे लसन्ती उरुः शक्तिः पराक्रमो यस्य स तथोक्तः । हरिणा रयवान् भुजान्तरे भुजावकाशे अङ्गदेन केयूरेण भिन्नः युक्तः किरीटी अर्जुनः असुहृन्नराणामन्तकोऽभूत् । अपरत्र, अयवान् हरिः कृष्णः असुहृन्नराणामन्तकोऽभूत् । अन्यत्समम् ।

भिन्नमित्यर्थवचने सङ्गते दारिते स्फुटे । शक्तिः पराक्रमः । प्रासः तल्पभेदे-शवेऽन्ति(के) । कपोले च कटः स्मृतः ।

अधिकङ्कबलं बलं कदर्थं समदन्तं शकुनिं समित्युलूकम् ।
अपि वञ्चकमाहितं पलाशं व्यतनोदश्वितनूजबाहुभूमा ॥

व्या—समिति युद्धे, अश्वितनूजयोः मैन्दद्विविदयोः बाहुभूमा भुजाविक्रमः पलानि अश्नातीति पलाशम्, अधिकङ्कबलम् अधिकाः कङ्काः गृध्राश्च बलाः काकाश्च यस्य तम्। उलूकं कौशिकं शकुनिं पक्षिणं वञ्चकं जम्बुकमपि कदक्षं कुत्सितमक्षमिन्द्रियं यस्य तत्। आहितम्, अहितसम्बन्धि शत्रुसम्बन्धि बलं सैन्यं समदन्तं सम्यगदन्तं खादन्तं व्यतनोत्।

अन्यत्र—अश्वितनूजयोः नकुलसहदेवयोः बाहुभूमा, बलं बलवन्तम्, कदक्षं कुत्सितदेवनम्, समदं सगर्वम्, तं शकुनिम् गान्धारराजमपि वञ्चकम् छद्मकम्, पले मांसे आशा यस्य तं पलाशं देहात्मवादिनमित्यर्थः। उलूकमपि उलूकाख्यं राजानमपि, समिति युद्धे, अधिकङ्कबलम् अधिरूढकङ्कबलम्, अधिरूढगृध्रकाकं व्यतनोत्। पक्षिभक्षितमतनोदित्यर्थः। वञ्चकः छद्मके क्रोष्टर्युलूकः कौशिके नृपे।

No. 11704. राघवपाण्डवयादवीयम्, सव्याख्यानम्.

RĀGHAVAPĀṆḌAVAYĀDAVĪYAM WITH COMMENTARY.

Substance, palm-leaf. Size, $15\frac{1}{2} \times 1\frac{1}{2}$ inches. Pages, 49. Lines, 8 on a page. Character, Telugu. Condition, injured. Appearance, old.

Contains the first Sarga incomplete.

Same work as the above, but with the additional stanzas and commentary in the beginning as given below. According to these stanzas, the poem of Cidambarakavi consists of three Sargas and of 155 stanzas in all.

Beginning:

सारम्भा विबुधाः सुधारसधरं रामायणं भारतं
सारं भागवतं च किं च सरसा यद्येकदा वीक्षितुम्।
प्रज्ञातुं च पदप्रपञ्चविभवं सर्वं तु कुर्वन्तु ते
प्रज्ञातुङ्गहृदश्चिदम्बरकवेः सत्काव्यरत्नं हृदि॥

पञ्चाशच्च शतं च पद्यमणयः पञ्चात्र सर्गास्त्रयः
पुण्या राघवपाथकृष्णविषया रम्याः प्रसिद्धाः कथाः।
चित्रं वर्णनया चिदम्बरकवेः सत्काव्यरत्ने कृतिः
कुत्र स्यादवलोकयन्तु कुशलाः साकल्यमेतादृशम्॥

व्या—काव्यमारभमाणः कविः आशीर्नमस्क्रिया-वस्तुनिर्देशो वापि तन्मुखमिति वचनादाशीर्वचनमाचरति—

(मू.)—वाचं वो रचयतु सर्वदान्तरङ्गे गाङ्गेयः स रसनयोदयां दधानः।
सत्याप्तो बुधकुलमौलिबन्धुरोऽजः श्रीरामः स्तुतगुरुमाननाब्जहंसः॥

वाचमिति। उदयाम् उद्भूताम्, (तः अयः) शुभावहविधिर्यस्याः सा तां (गां) वाणीं रसनया जिह्वया दधानः, सत्याप्तः सत्यलोकाप्तः बुधकुलमौलिषु विद्वद्गणावतंसेषु, बन्धुरः रम्यः, श्रीरामः चारुः, स्तुतौ गुरुमाननौ गुरुसत्कारौ अब्जहंसौ यस्य सः। अब्ज(ज): ब्रह्मा, वः युष्माकम्, अन्तरङ्गे हृदि, सर्वदा वाचं रचयतु; वासयत्वित्यर्थः। (गे)यः (गीतो) येन वै (वेदः) स अज इत्यर्थः। अयश्शुभावहो विधिः, रसो रागे गुणे खले। क्लिप्तो लब्धेष्टयोस्सत्यं शपथेऽपि विधेः पुरे। बुधो . . . सुरे रम्ये। सन्तत्यालयो गृहे कुलम्। केशवे मकुटे मौलिः। रामः श्यामेऽपि मञ्जुले। माननौ सत्कृतौ। अब्जं पद्मे ना . . . . चन्द्रयोः। हंसो विष्णौ विहङ्गेऽर्के हयेऽपि गुरुरुत्तमे॥

अन्यत्र—सरसनयोदयां गां भुवं दधानः, सत्यायाः कोसलराजपुत्र्याः सत्यभामायाः आप्तः इष्टः बन्धुरः बन्धुत्वं त्रा(रा)तीति बन्धुरः रा दान इति धातोरातोऽनुपसर्गे कः। बुधकुलमौलिः इन्द्रः बन्धुरो यस्य सः इन्द्रानुज इत्यर्थः। श्रिया रामः स्तुतगुरोर्माया आननाब्जस्य मुखपङ्कजस्य हंसः सूर्यः! अजः विष्णुः वाचं रचयतु। अजः शम्भौ विधौ विष्णौ कामे छागे रघोः सुते।

अन्यत्र—गाङ्गे गङ्गासम्बन्धिनि तरङ्गे ऊर्मौ सरसनयः सरागतउ(गतिः) दयां दधानः सत्यायाः दाक्षायण्याः, आप्तः बुधकुलः, बुधसन्तानः, चन्द्र एव मौलिः मकुटं तेन रम्यः श्रिया वि[शे]षेण रामः नीलकण्ठ इत्यर्थः। स्तुतः गौः वृषभो यस्य स्तुतगुः। गोस्त्रियोरुपसर्जनस्येति ह्रस्वः। उमाया आननाब्जस्य हंसः अजः ईश्वरः वाचं रचयतु। सत्या दाक्षायणी साध्वी इति निघण्टुः। श्रीर्विषे रचनालक्ष्मीबिल्वभानि(धी)विभूतिषु।

अन्यत्र—सति नक्षत्रविषये आप्तः कृत्तिकाह्लाद इत्यर्थः। बुधकुलमौलेरिन्द्रस्य बन्धुः जामाता, ओजश्श्रिया तेजस्सम्पदा रामः स्तुतो गौः स्वर्गो येन सः। उमाया आननाब्जस्य हंसः तदानन्द इत्यर्थः। गाङ्गेयः स्कन्दः वाचं रचयतु। अन्यत्समम्। सन् सत्ये विदुषि श्रेष्ठे साधौ त्रिषु सद्दक्षके। गौस्स्वर्गे ना वृषे रश्मौ स्त्री गोऽद्रिषु च भूमिषु। अन्तरङ्गं मनस्योजो बले शाब्दे गुणे त्वि(त्रि)षि। गाङ्गेयं काञ्चने तु स्यात् गाङ्गेय स्कन्दभीष्मयोः। गां भुवं सरसनयोदयां दधानः कुर्वन् सत्याप्तः सत्ययुक्तः बुधानां कुं भुवं लातीति बुधकुलः। ला दान इति

धातोः आतोऽनुपसर्गे कः। अत्र बुधपदविशेषणसामर्थ्यात् कुलपदोक्तः। अजस्य श्रीरिव श्रीर्यस्य सः अजश्रीः, स्तुतय(गु)ः स्तुतवाक् रुमायाः आननाब्जस्य हंसः सुग्रीवः यस्य सः। सुग्रीवसख इत्यर्थः। रामः, रघुनाथः, वाचं रचयतु।

अन्यत्र—बुधकुलानां पौरवाणां मौलिः दुर्योधनः बन्धुरो यस्य सः। स्तुतगुरुः माननाब्जहंसः कृष्णः येन सः रामः बलभद्रः वाचं रचयतु।

अन्यत्र—सत्याप्तः शपथाप्तः कुं भुवं लातीति कुलाः क्षत्रियाः बुधकुलानां सामर्थ्ययुक्तक्षत्रियाणां मौलिबन्धुः मकुटबन्धः मूर्धानाम(नं)रातीति तथोक्तः, रुमाया आननं जीवनं आननं वा सुग्रीवः स एव अब्जं यस्य सः सूर्यः राम इत्यर्थः। स्तुतगुः स्तुतबाणः रुमाननाब्जहंसः येन सः रामः जामदग्निः(ग्न्यः) वाचं रचयतु।

अन्यत्र—गां सरसनयो दयां दधानः। अ(स)ति श्रेष्ठवस्तुनि जातावेकवचनम्। आप्तः इष्टः। बुधकुलमौलेः विष्णोः बन्धुः श्रिया रामः स्तुतस्य गुरोः मायाः लक्ष्म्याः आननाब्जस्य हंसः सूर्यः अजः रामः वाचं रचयतु। अर्थान्तरे बुधानां कूः श्रीः अप्सरसः लातीति बुधकुलाः गन्धर्वाः अत्रौचित्यात् प्रकरणाच्च बुधकुलबन्धुरो येन सः तत्सख इत्यर्थः। श्रीरामायणस्तुतगुरुमस्य स्तुतगुरुश्रियः दशरथस्याननाब्जस्य हंसः अजः रघुसुतः वाचं रचयतु इति ध्वनिः। अर्थान्तरे बुधकुलमौलीनां पाण्डवानां बन्धुः ओजाश्रिया रामः स्तुतगुरुमाननाब्जहंसः कृष्णः येन सः। गाङ्गेयः भीष्मः वाचं रचयतु। इति ध्वनिः। शब्दशक्तिमूलः। अत्र ब्रह्मादीनामष्टानामपि वर्ण्यत्वेन प्रकृतत्वात् श्लेषालङ्कारः। अतो राम इत्यत्रैकपदेनानेकार्थप्रतीतेरर्थश्लेषः। अन्यत्र पदसङ्गेनानेकार्थप्रतीतेः शब्दश्लेषः। नानार्थसंश्रयः श्लेषो वर्ण्यावर्ण्योभयात्मक इति लक्षणात्॥

The remaining portion is the same as in the MS. described under the last number.

No. **11705.** राघवपाण्डवयादवीयम्, सव्याख्यानम्.

RĀGHAVAPĀṆḌAVAYĀDAVĪYAM WITH COMMENTARY.

Substance, paper. Size, 11 × 8⅝ inches. Pages, 212. Lines, 20 on a page. Character, Dēvanāgarī. Condition, good. Appearance, new. Begins on fol. 65*a*. The other work herein is Surēndracarita 1*a*. Contains the Sargas one to three only.

Same work as the above. The text and the commentary are by the same authors as those of the last. The commentator's introductory stanzas are fully given in this MS.

Beginning:

चेलं कनत्किस(ल)यं परिधाय चित्रं बालं करे विदधती नवबर्हचूडा ।
कालं कमप्यनुगता परिपातु कण्ठे कूलङ्कषस्तनभरा कुहनाकिराती ॥

स्वाचारदाशरथिपाण्डवशौरिवार्तावाचालताचतुरभावप(व)दाप(व)दानाम् ।
वाचां चिदम्बरकवेर्वसुधाजनानां वाचा सहायरचना वरमेव मूल्यम् ॥

पद्यानि वाचि कतिचित्पठितानि कृत्वा विद्यानिधित्वमभिलष्यति या(यो ऽ)विवेकी ।
कण्ठे करोतु कुतुकः कुशलो विचित्रं कण्ठे करोतु स चिदम्बरकाव्यरत्नम् ॥

कल्याणवाचां विदुषां कण्ठाभरणमुज्ज्वलम् ।
कविश्चिदम्बर(रः) चित्रं काव्यरत्नमकल्पयत् ॥

वाणीं वाणी वर्ण्यवार्ता भवद्भ्यो दद्यादम्बा तेन वि(ह्व)द्यादिपुंसा ।
वामे चारुश्रीः समुत्केन वक्रे सोमेनोढा तुल्यभाः सेश्वरेण ॥

भद्राणि नित्यं भवतां विधत्तां भवो हरिर्व्या(र्वा) भगवान् विधिर्वा ।
पद्माधिपा(वा)सश्रि पक्षपातो विनायको ला(वा)सिवि(शिखि)राजिताङ्कः ॥

काव्यमव्याजतः श्राव्यं कथात्रयवदावदम् ।
चिदम्बरीयं चित्रार्थमिदं व्याकुर्महे वयम् ॥

पदच्छेदः पदार्थोक्तिर्विग्रहो वाक्ययोजना ।
आक्षेपस्य समाधानं व्याख्यानं पञ्चलक्षणम् ॥

कथा बुधोक्तरीत्यैव यथाबुद्धिबलोदयम् ।
आख्यायते नस(तथा)स्माभिर्व्याख्यासौ विदुषां मुदे ॥

अमरस्यापि विश्वस्य यादवस्य यशस्विनः ।
भास्करस्यापि भद्रस्य वाक्येदोषा (वाग्विदो) वामनस्य च ॥

पञ्चप्रपञ्चप्रथिताः सूक्तयो (हि) सुगन्धयः ।
प्रोक्तानीमानि रत्नानि यत्नादेव पदेपदे ॥

स्वालोकेनैव बालानां मतिमान्द्यतमोभिदि ।
अर्थप्रदीपिका(भिख्य)व्याख्यायां व्यक्तशक्तयः ॥

संमत्यै सकलार्थानामत्र साधारणाख्यया ।
पद्येपद्ये विलिख्यन्ते पण्डितानां निघण्टवः ॥

अलसानामिहालोकेऽप्यानुकूल्यव्यपेक्षया ।

तत्तदाख्या नु लिख्यन्ते व्याख्यापिसु(नान्त)रभीतितः ॥
अनश्व(न्त)वृत्तमत्यर्थमतिन्व(स)द्गुणभास्वरम् ।
उत्तेजितमुदग्रेऽस्मद्व्याख्याननिकषोपले ॥
धार्यं हृदि जनैर्धन्यैरोजसा सुमनोज्बलम् ।
अलङ्कारविशेषार्थं कलङ्काभावसुन्दरम् ॥
इदं वरं समुद्धूतं चिदम्बरहृदर्बुदैः (हृदम्बुधेः) ।
काव्यरत्नं कलाभिज्ञैः प्राज्ञैरेव परीक्षितम् ॥

इह खलु काव्यं यशसे ॥

* * * *

काव्यमारभमाणः करिष्यमाण(स्य)रामायणभारतभागवतसारात्मकस्य काव्यरत्नस्य

* * * *

सूचयन् कविरादौ तावत् आशीर्नमस्क्रिया वस्तुनिर्देशो वापि तन्मुखमिति वचनात् आशीरचनामाचरति—वाणीमिति ।

* * * *

अभीष्टसिद्ध्यर्थमिष्टदेवतानमस्कारपूर्वकं स्वाख्यां प्रख्यापयन् कविः चिकीर्षितं प्रतिजानीते —सरस्वतीशस्येति ।

सरस्वतीशस्य पदस्य कृत्वा सतः प्रणामं परमेश्वरस्य ।
करोति दभ्रं मृदु काव्यरत्नं कथात्रयीशंसि चिदम्बरो यः ॥

चिदम्बरः चिदम्बरनामा कविः परमेश्वरस्य सतः प्रशस्तस्य सरस्वतीशस्य ब्रह्मणः पदस्य चरणस्य प्रणामं कृत्वा, अन्यत्र सरस्वतीति समुद्रे सतः विद्यमानस्य ईशस्य परमेश्वरस्य (प)रायाः मायाः लक्ष्म्याः ईश्वरस्य हरेः, अपरत्र सरस्वत्याः नद्याः गङ्गायाः शस्यपदस्य प्रशस्तस्थानस्य । यद्वा सरस्वत्या वाण्या शस्यं पदं पादो यस्य तस्य तथोक्तस्य, सतः प्रशस्तस्य परमेश्वरस्य शिवस्य प्रणामं प्रणतिं कृत्वा दभ्रं स्वल्पं संक्षिप्तमित्यर्थः

* * * *

यत्नेनेरितकृष्णचम्पुभणितिर्यः काव्यरत्ने कृतौ
धार्ये तस्य चिदम्बरस्य सुमतेः सूर्ये रसाम्भोरुहाम् ।
आद्यः स्वाद्यरसोऽगमत् सकलतामुद्दामरामायण-
श्रीमद्भारतसारकृष्णचरिते सर्गो निसर्गोज्ज्वलः ॥

*   *   *   *

सकलतां संपूर्णतामगमत् समाप्त इत्यर्थः ॥

Colophon:

इति पदवाक्यप्रमाणपारावारपारीणकौशिकगोत्रविशेषकानन्तनारायणसुमतिविरचितायां रामायणभारतभागवतसारस्य काव्यरत्नस्य व्याख्यायामर्थप्रदीपिकायां प्रथमः सर्गः ॥

*   *   *   *

यज्वा कौशिकशेखरः समभवद्यः सूर्यनारायण-
स्तत्पुत्रात्तनयो नयोदधिरभूद्योऽनन्तनारायणात् ।
सर्गोत्पन्नचितश्चिदम्बरकवियः काव्यरत्ने कृतौ
सर्गो राघवपार्थकृष्णचरिते तस्य द्वितीयोऽजनि ॥

End:

श्रीरामो गुणजन्मभूर्जितसुधाश्रीसारसारस्वत
स्फारामोघलहर्यतिस्फुटमहाधामाभिरामाकृतिः ।
आरामो निखिलागमागमततेरापन्नकल्पद्रुमः
तारामोदधनं ननन्द स नयन् विश्वं तपोभूः स्वयम् ॥

*   *   *   *

सः तपोभूः धर्मपुत्रः विश्वं शुभं नयन् ननन्द । अपरत्र गु(ण)ज(न्म)भुवा ऊर्जिता सुधा श्रिया आपन्नकल्पद्रुमः आश्रितपारिजातः सः श्रीरामः कृष्णः विश्वं शुभं नयन् ननन्द । शुभं शुभे भास्वरे च, पलाशिद्रुद्रुमागमाः इति निघण्टुः । अत्र सारसारगमागमेति द्व्यार्थव्यञ्जनयुग्मयोरसकृदावृत्त्या छेकानुप्रासः । रेफमकारादेरसकृदावृत्त्या वृत्त्यनुप्रास इति । अनयोश्शब्दालङ्कारयोरर्थालङ्कारयोः द्वाभ्यां श्लेषरूपकाभ्यां संसृष्टिः । ओजःप्रसादसौकुमार्यादयो गुणास्तु स्पष्टाः । वृत्तं शार्दूलविक्रीडितम् । तल्लक्षणमादावेवोक्तमनुसन्धेयम् । अन्ते शुभशब्दस्तु मङ्गलार्थ इति वेदितव्यम् ॥

माता वेदुप(दपु)रीश्वराद्बुधमणेर्जाता जनश्लाघिता
सीमन्तिन्यथ धत्त . . . . ।
. . . . परमे यः काव्यरत्ने कृतौ
शस्यस्तस्य चिदम्बरस्य सुकवेः सर्गस्तृतीयोऽनिनिः (जनि) ॥

No. 11706. राघवीयम्.
RĀGHAVĪYAM.

Substance, paper. Size, 11 × 8⅝ inches. Pages, 158. Lines, 20 on a page. Character, Dēvanāgarī. Condition, good. Appearance, new.

Begins on fol. 1*a*. The other works herein are Nītivākyāmṛta 80*a*, Kamalinīkalahaṁsa 123*a*.

Breaks off in the 11th Sarga.

This poem narrates the story of Rāma, beginnning it with the marriage of Daśaratha. The portion in this MS. breaks off with the coronation of Sugrīva after the death of Vāli. By Rāmapāṇivāda, who is said to have lived about 50 years ago in Cochin. This MS. was copied from the MS. of Aghoramanakkal Nambūdiripāḍ.

Beginning:

श्रियः प्रसूतिर्मनुवंशजन्मनामभूदयोध्येति पुरी महीभुजाम् ।
स तां भुनक्ति स्म सतां पुरस्सरो महारथः पङ्क्तिरथाह्वयो नृपः ॥
अनल्पकल्पद्रुमराजिराजिते सुवर्णकल्हारसुगन्धमारुते ।
विशिश्रमे यस्य दिगन्तधाविना यशोमरालेन सुरापगे(गा) तटे ॥
अमित्रभूपालनतभ्रुवां हृदि ज्वलन् भुजोष्मा खलु यस्य दुस्सहः ।
अशोषयन्नेत्रजलोक्षितामपि स्तनस्थलीराजिषु पत्रवल्लरीम् ॥

* * * *

धरापतेस्तस्य सधर्मचारिणी बभूव सा कोसलराजनन्दना ।
यया स रेमे तमसा विहीनया चिराय राकानिशयेव चन्द्रमाः ॥
स केकयस्योदवहत्सुतां पुनर्मनोऽभिरामां मगधस्य चात्मजाम् ।
अथ स्म तिस्रो रमयन्ति ता नृपं वियन्नदीवेण्य इवार्णसां निधिम् ॥

* * * *

सह क्षितीशस्य मनोरथाङ्कुरैः समं च भाग्येन वलस्य वैरिणः ।
भिया च साकं शुभकर्मविद्विषां तदीयगर्भा प्य(ह्य)वृधन् दिने दिने ॥
क्रमेण पूर्णे दशमे तु मासि सा शुभे दिने कोसलराजनन्दिनी ।
जगत्प्रमोदं सुषुवे कुमारकं प्रकाशमुच्चैरिव भानुदीधितिः ॥
स राम इत्यक्षतकान्तिगौरवान्मनोऽभिरामो गुरुणा कृताह्वयः ।
निरामयान्येव जगन्ति यस्य हि द्विषां विरामस्य कथा करिष्यति ॥

* * * *

Colophon:

इति रामपाणिवादविरचिते राघवीये काव्ये प्रथमः सर्गः ॥

End:

दण्डितो नृपतिना खलु दण्ड्यः पातकेन रहितो दिवि दीव्येत् ।
इत्यदः कृतमिति प्रवदन्तं वीक्ष्य राममविशद्दिवमैन्द्रिः ॥
तारायाः शुचमङ्गदस्य युवराजत्वप्रतिज्ञामृतैः
सुग्रीवस्य तु मूर्धनि प्रपतितैः शीताभिषेकाम्बुभिः ।
नीत्वा शान्तिमवाप माल्यवदगप्रस्थं कृतार्थो विभुः
सिद्धार्थो रघवस्तया खलु सतां या नाम सिद्धार्थता[म्] ॥

Colophon:

इति रामपाणिवाद्विरचिते राघवीये काव्ये दशमः सर्गः ॥

तस्य निर्जितनिजाश्रियः श्रिया निर्जयार्थमिव सज्जकार्मुकैः ।
अस्य माननवशीकराशुगैः प्रावृषेण्यजलदैरुदैयत ॥
लम्बमानजलबिन्दुमौक्तिकैस्तैरुदूढतटिदूर्ध्वतन्तुभिः ।
नृत्यतामनुदिनं कलापिनामम्बरे बत धृता वितानता ॥
प्रस्फुरत्कुटजपुष्पहासिनी कोरकावृतकदम्बकण्टका ।
प्रोषिता नु मिलितेषु तेषु भूरुल्लास रमणेष्विवाङ्गनाः ॥

No. 11707. रामचन्द्रोदयम्.
RĀMACANDRŌDAYAM.

Substance, palm-leaf. Size, 19 × $1\frac{5}{8}$ inches. Pages, 25. Lines, 7 on a page. Character, Telugu. Condition, good. Appearance, new.

Begins on fol. 1*a*. The other work herein is Rāmacandrōdaya with Vijñēyārthadarpaṇa 13*b*.

Complete in five Ucchvāsas.

This poem is written in the Yamaka form of composition and gives the story of Rāma up to his coronation at Ayōdhyā after the destruction of Rāvaṇa. By King Gōpālarāya, son of Jinvalli Immaḍi Vēṅkaṭarāja and Vīramāmbā.

Beginning:

श्रेयो रामो देयात्सोऽस्मभ्यं दीक्षितो धरामोदेऽयात् ।
श्रुतिशिखरामोदेऽयाद्यत्पदपद्मे नते वरा मोदेयात् ॥
सा नः सीतानामा पातु जनैः पतनमंहसीताना मा ।
यां भुवि सीता नामासूत जनाद्या महीयसीतानामा ॥

हृदि हरिमानवने तादृगस्ति गोपालरायमानवनेता ।
यस्य समा नवनेता नयति धृतिं वैरिततिरमानवनेता ॥
यः श्रीमानवतारं जिन्वल्लिकुलेऽकरोदमानवतारम् ।
धाम्नामानवतारं जयद्यशोऽतानि येन मानवतारम् ॥
योजनिमायामायाद्वेङ्कटविभुतोऽत्र वीरमायामा या ।
जनुषोऽमाया माया व्यक्तिः स्थिरधीदयाक्षमायामाया ॥
धृत्या सत्यागस्य श्रीशस्य समस्य यस्य सत्यागस्य ।
हृन्निवसत्यागस्यस्मयस्य न कदापि निच्यसत्यागस्य ॥
राज्ञि च सकला वसति श्रीर्यस्मिन् सत्पथेऽत्रसकला वसति ।
योह्या(श्रीवा)सकलाव ातिर्यः कृतधर्मी नल इवात्र स कलावसति ॥
वसु बहु गोत्रा नेत्रालिकान् बुधांस्तेन तु(लि)तगोत्रा नेत्रा ।
अंशान् गोत्रानेत्रा यमककृती रच्यतेऽद्य गोत्रानेत्रा ॥
अकृत स नामाधीरं यमककृतिं कालिदासनामाधीरम् ।
अन्यो ना मा धीरं सुकविं तत्प्रथयितुमधुना माधीरम् ॥
कुर्विति सारामोदात्स्वप्ने ह्याज्ञां ममाञ्जसा रामोऽदात् ।
मद्यशसारामोदाद्यमककृतिं योऽस्नपान् रसारामोऽदात् ॥
भवतु ततः सरसार्था वाङ् नस्ताषितबुधाग्रतस्सरसार्था ।
नायकतः स रसार्थाद्धतो हरिः श्रीश्च सा यतः सरसार्था ॥
अलघीयोऽध्यायतया नगरी प्रथितद्विजास्त्ययोध्या यनया ।
असुहृदयोध्यायत या निस्तुलतां परिघया पयोध्यायतया ॥

* * * *

दशरथनामा नेता तस्या भवति स्म योऽवनामानेता ।
रिपुसेना मानेता जित्वा लक्ष्म्या सुधाशिनामानेता ॥

* * * *

हरिश्रीराजिस्तानथ सदयितानन्तरहितस्फुटौजा दीनानां भुवि स दयितानन्तरहितः ।
इयेषामुग्धत्वं विकसदयितानन्तरहितस्थिरानन्दः कर्तुं विलसदयितानन्तरहितः ॥

Colophon :

इति श्रीमद्रामचन्द्रचरणारविन्दमरन्दास्वादतुन्दिलमनोमिलिन्देन समस्तविद्वज्जनजेगीयमाननिरवद्यनिखिलविद्यावैशारद्येन दशदिशासीमन्तिनीसीमन्तमुक्ताकलापायमान(यशःकलापेन)श्रीमज्जिन्वल्लिम्मडिवेङ्कटेन्द्रक्षमाभृत्कुमारेण वीरमाम्बा-

गर्भशुक्तिमुक्ताफलेन गोपालरायराजेन्द्रेण विरचिते श्रीरामचन्द्रोदये यमकमहाकाव्ये प्रथम उच्छ्वासः ॥

End:

शमिता गदभीः शमिता जनता शमिता न ननाश मिता न वृषाः ।
परमायुरवाप रमामखिलः परमामपि नो परमार हृदि ॥
श्रीमान् हरिर्नृमहिमा महिमावदेवं कृत्वाधिभीशमहिमामहिमाथिधानीम् ।
साप्यभ्यमोदत रसा तरसादघातं दोरस्य सन्ततरसा तरसाढ्यमास्य ॥

Colophon:

इति श्रीमद्रामचन्द्रचरणारविन्दमरन्दास्वादतुन्दिलमनोमिलिन्देन समस्तविद्वज्जनजेगीयमाननिरवद्यनिखिलविद्यावैशारद्येन दशदिशासीमन्तिनीसीमन्तमुक्ताकलापायमानयशःकलापेन श्रीमज्जिन्वल्लिम्मडिवेङ्कटेन्द्रक्षमाभृत्कुमारेण वीरमाम्बागर्भशुक्तिमुक्ताफलेन गोपालरायराजेन्द्रेण विराचिते रामचन्द्रोदये यमकमहाकाव्ये पञ्चम उच्छ्वासः ॥

No. **11708**. रामचन्द्रोदयम्, विज्ञेयार्थदर्पणसहितम्.

RĀMACANDRŌDAYAM WITH VIJÑĒYĀRTHADARPAṆA.

Pages, 249. Lines, 7 on a page.

Begins on fol. 13*b* of the MS. described under No. 11707.

Complete.

Same work as the above, with a commentary called Vijñēyārthadarpaṇa (the mirror of meanings that are essentially to be known); by the same author as that of the text. The scribe, apparently of the original of which this MS. is a copy, gives his name and date of transcription in a stanza extracted at the end. The scribe of this MS. states that the work consisting of 5,000 Granthas was copied by Parle Subbaya and handed over to Kāmasamudram Appaḷācārya on Tuesday, the full moon day in the month of Āśvija of the year Krōdhi, Śaka 1706 (1784 A.D.). It is also stated that the MS. belonged to **Paṭhyam** Vāsudēvaparabrahma Śāstri.

Beginning:

श्रीवेङ्कटापुरपतिं स्थिरसत्वभावं श्रीरामचन्द्रमनिशं हृदि भावयामि ।
नश्यत्यबाह्यमपि भूरि तमः प्रजानां सर्वार्थसार्व(ध्व)धिगमोऽस्ति च यत्प्रसादात् ॥
चित्रवाग्वितरणे विशारदा शारदाब्जचयसन्निभद्युतिः ।
ध्यातृमानसभवानिशारदा शारदा मनसि मे विजृम्भताम् ॥

षट्छास्त्रीपारदृश्वा सरसमृदुवचश्श्लाघ्यनानाकवीन्द्र-
स्तुत्यस्वाशेषभाषाकृतबहुमधुरोदाराचित्रप्रबन्धः ।
साहित्ये सार्वभौमः सकलगुणनिधिः साङ्गसङ्गीतविद्या-
निष्णातः स्तूयते यो दिशि दिशि विबुधैश्चन्द्रिकाचारुकीर्तिः ।
श्रीमान् गोपालरायाक्षितिरमणमणिर्जिन्वलीवंशचन्द्रः
स्वोक्तश्रीरामचन्द्रोदययमकमहाकाव्यमत्यर्थभव्यम्
व्याख्याति ख्यातिमिच्छुः स्वयमयमधुना सप्रभूतानुभावो
मन्दाता(त्मा)नुग्रहार्थी सततवितरणन्यक्कृतामर्त्यभूजः ॥
वैयाकरणमूर्धन्या निघण्टूत्करवेदिनः ।
येऽलङ्कारे तु निष्णाता व्याख्यां पश्यन्तु ते त्वि(माम्) ॥
विशदं मयात्र काव्ये सर्वं व्याख्यायतेऽन्वयद्वारा ।
नैवोच्यतेऽनपेक्षितमनाकरं लिख्यते नैव ॥

अथ तत्रभवान् गोपालरायनामा महाकविः काव्यं यशसे

* * *

असत्काव्यविषयतां च पश्यन् श्रीरामचन्द्रोदयाख्यं यमकमहाकाव्यं चिकीर्षुः चिकीर्षिताविघ्नपरिसमाप्तिसम्प्रदायाविच्छेदलक्षणप्रयोजनसिद्धये

* * * *

आचार्यदण्डिवचनं प्रमाणयन् आशीर्वचनरूपमङ्गलमादौ निबध्नाति—

(मू)—श्रेयो रामो देयात् (. .) यत्पदपद्मे नते वरा मोदेयात् ॥

पदविभागः—

श्रेयः रामः देयात् सः अस्मभ्यं दीक्षितः धरामोदे अयात् श्रुतिशिख-रामोदे अयात् यत्पदपद्मे नते वरा मा उदेयात् । अर्थः--

धराया मोदे सन्तोषे दीक्षितः सञ्जातदीक्षः; तारकादित्वादितच् । स रामः श्रीरामचन्द्रः अस्मभ्यं कर्मणा यमभिप्रैति स सम्प्रदानमिति सम्प्रदानत्वम्; चतुर्थी सम्प्रदान इति चतुर्थी । अयात् स्थिरम्; यातेः शतृप्रत्यये नञ्समासः । श्रेयः पुत्रपौत्रलाभैश्वर्यादिरूपं मङ्गलम् ।

End:

अर्थः—

श्रीमान् लक्ष्मीयुक्तो हरिर्विष्णुः नुः नरस्येव महिमा महत्त्वं यस्य तथोक्तः सन् । मायामनुष्यः सन्नित्यर्थः । अहिं वृत्रासुरं मथ्नातीत्याहिमाथी इन्द्रः । “अहिर्वृत्रेऽपीत्यमरः । धीयतेत्रेति धानी स्थानम् । करणाधिकरणयोश्चेत्यधिकरणार्थे

ल्युट्प्रत्ययः । अहिमाथिनो धानीं स्वर्गम् । आधीनां मनोव्यधानां भियां राक्षसजन्यभयानां च शमेन शान्त्या हिमां शीतलाम् सन्तापहीनामिति यावत् । कृत्वा रावणादिराक्षसहननादिन्द्रादीनां सन्तापं प्रशमय्येत्यर्थः । एवं महीं भुवमावत् ररक्ष ; अवतेः कर्तरि लङ् । सा रसा भूरपि सन्ततः अविच्छिन्नः रसो रागो यस्याः सा तथोक्ता सती । तरसा बलेन आढ्यमधिकं अत एव तरसादान् राक्षसान् हन्तीति तरसादघातम् कर्मण्यणित्यण्प्रत्ययः हनस्तोऽचिण्णलोरिति तादेशः हो हन्तेरिति कुत्वम् । अस्य रामचन्द्रस्य दोः भुजम् । यद्यपि भुजबाहू प्रवेष्टो दोरित्यमरकोशे पुंशब्दसाहचर्यात्पुंस्त्वं प्रतीयते, तथापि ककुद्दोषणी इति महाभाष्ये प्रयोगात् नपुंसकत्वमप्यस्ति इत्यत्र नपुंसकप्रयोगः । अत एव दक्षिणं दोर्निशाचर इति भट्टिः । आप्य(स्य)प्राप्य तत्र श्लिष्ट्वेत्यर्थः । अभ्यतमो(मोदत)मुमुदे वसन्ततिलकवृत्तम्—उक्ता वसन्ततिलका तभजा जगौ ग इति लक्षणात् । शेषं पूर्ववद्दे (द्ज्ञे)यम् ॥

Colophon :

इति श्रीमद्रामचन्द्रचरणारविन्दमरन्दास्वादतुन्दिलमनोमिलिन्देन समस्तविद्वज्जनजेगीयमाननिरवद्यनिखिलविद्यावैशारद्येन दशदिशासीमन्तिनीसीमन्तमुक्ताकलापायमानयशःकलापेन श्रीमाजिन्वल्लि-इम्मडिवेङ्कटेन्द्रक्ष्माभृत्कुमारेण वीरमाम्बागर्भशुक्तिमुक्ताफलेन गोपालरायराजेन्द्रेण विरचितायां श्रीरामचन्द्रोदयव्याख्यायां विज्ञेयार्थदर्पणसमाख्यायां पञ्चम उच्छ्वासः ॥

संपूर्णासीद्रामचन्द्रोदयस्य व्याख्यैषास्यां विद्यते यद्यवद्यम् ।
नो गर्हध्वं संस्कुरुध्वं दयध्वं मासूयध्वं मह्यमार्या नमो वः ॥

श्रीरामो यत्र नेता यमकमपि चतुःकल्पिताावृत्ति सर्वं
श्लेषोत्प्रेक्षाद्यशून्यं ध्वननवदखिलं पद्यमुद्यद्रसौघम् ।
काव्यं श्रीरामचन्द्रोदय इति तदिदं स्तोतुमीष्टेऽत्र को वा
कीदृक्किं वा तपोऽस्मै कविरकृत यतः शारदा तस्य वश्या ॥

श्रीमजिन्वालिगोपभूपरचितं श्रीरामचन्द्रोदयं
विज्ञयार्थकदर्पणाख्यमपि तद्याख्यानमेतत्कृतम् ।
आन्पर्तौ मुसलाख्यसूरिरलिखद्वैरोधिकृद्वत्सरे
श्रीमत्याश्विनमासि पर्वणि समग्रेन्दौ रवेर्वासरे ॥

वर्णविपर्यासादिर्यदि लिखिते द्रागिहास्ति करदोषः ।
संस्कुरुत वीक्ष्य विबुधाः लिपिकाराणामयं न भुवि केषाम् ॥

No. 11709. रामचन्द्रोदयम्.
RĀMACANDRŌDAYAM.

Substance, Paper. Size, 11 × 5¾ inches. Pages, 392. Lines, 20 on a page. Character, Dēvanāgarī. Condition, good. Appearance, new.

Breaks off in the 26th Sarga.

This poem also is based on the story of Rāma described in Vālmīki's Rāmāyaṇa. By Kavivallabha (?). The poem begins with the conquest of different countries by Daśaratha and continues the story of Rāma.

Beginning:

अथ श्रियो मङ्गलसद्म सम्राट् पत्युस्त्विषामन्वयकेतुरासीत् ।
यमाख्यया गोत्रभिदः सखायं पुराविदः पङ्क्तिरथं विदन्ति ॥
रक्षश्चमूभिश्चिरमात्तगन्धैरभ्यर्थितः सन्नमरप्रधानैः ।
यस्य स्वयं पालयितुः प्रजानामपत्यमासीदरविन्दनाभः ॥
मणिप्ररोहैर्विषमेषु मन्ये दुरासिकां शेषशिरस्सु हित्वा ।
यदीयमध्यास्त विशालमुर्वी यशःप्रसूनास्तृतमंसपीठम् ॥

* * * *

कौसल्यया केकयकन्यया वा सुमित्रया चास कलत्रवान् सः ।
तिस्रः समेता इव शक्तयस्ताश्चकासयामासुरमुं महिष्यः ॥
महीभृतामेष शरण्यभूतः पुण्यैःस्व(र्ब)भासे नृपतिः कलत्रैः ।
भृशं गभीरप्रकृतिर्नदीनां पतिः प्रवाहैरिव जाह्नवीयैः ॥

End:

अधिकमलसतारे लोचने लोध्रशोभां प्रकटयति कपोले भृङ्गनीले स्तनाग्रे ।
अनुमितमथ पत्या गर्भमेषां पितॄणां महितमधित भानोरंशुनाडीव चन्द्रम् ॥

Colophon:

इति कविवल्लभस्य कृतौ रामचन्द्रोदये पञ्चविंशः सर्गः ॥
अथैकदा ब्रह्मसुतस्तपस्वी मुनिस्तु वाल्मीकिनिकेतमागात् ।
यस्य त्रिलोकीमटतो यथेष्टं तपःप्रभावान्न गतेर्निरोधः ॥
मन्दाकिनीस्नानविशुद्धदेहं तरोस्त्वचा वल्कलिनं सुराणाम् ।
शरद्घनस्पार्धितपाण्डु(ण्डि)मानं तटिल्लतापिङ्गजटाकलापम् ॥

* * * *

वल्मीकयोनिश्च मुनिर्मुनीन्द्रात् सङ्क्षेपतो रामगुणान्निशम्य ।
गते तु तस्मिंस्तमसामयासीत्तदा नदीं नातिविदूरगङ्गाम् ॥

स पक्षिणां तत्र वनान्तरेषु शुश्राव शब्दान् सविशेषरम्यान् ।
तद्धेतुभूता च गिरामधीशा सञ्चक्रमे प्रेयसि हंसनादे ॥
हंसः स(स)ङ्क्रान्तसरस्वतीकः कले च तारे च किलोन्ननाद ।
अन्यत्र . . . . . कर्णदस्य . . . . स न क्वापि मुमूर्च्छ नादः ॥

No. 11710. रामचरितम्.

RĀMACARITAM.

Substance, paper. Size, 8⅜ × 6⅝ inches. Pages, 292. Lines, 16 on a page. Character, Grantha. Condition, good. Appearance, new.

Contains Sargas 1 to 12; and the work is apparently incomplete as the story breaks of with the incident of Rāvaṇa's entry into the cottage of Sītā.

This is a poem describing the story of Rāma. The name of the author is not mentioned in the work. According to a local tradition in Cochin, this work is said to have been composed by Yuvarāja, otherwise known as Rāmavarma Tambirān of Cranganore, whose another work, Rasasadanabhāṇa, is edited in the Kāvyamālā series, No. 37.

Beginning:

अस्ति त्रयाणां जगतां निदानं नारायणो नाम सुराधिनाथः ।
विराजमानः फणिराजतल्पे पीयूषभानाविव कृष्णसारः ॥
सुवर्णचूर्णद्युतितुल्यकान्त्या समाश्रितः सागरकन्यया यः ।
विभाति गारुत्मतचारुदेहः क्षणप्रभावानिव कालमेघः ॥
या सत्त्वसङ्घानखिलान् प्रसूते बिभर्ति मातेव च तानजस्रम् ।
तां पार्श्वसंस्थां धरणीं कटाक्षैः प्रीणाति यः प्रेमरसाभिषिक्तैः ॥

* * * *

अथावनीपालकुलावतंसः सखा सुरेन्द्रस्य निषूदितारिः ।
महारथः पङ्क्तिरथो महीशः प्रशासिता चोत्तरकोसलानाम् ॥
तिस्रस्तनूजाः परिणीय राज्ञां कौसल्यकैकेयकमागधानाम् ।
अविश्रमं(रीरमद्)विश्वमनोहराभिस्ताभिः समं साधितधर्मकामः ॥
अनेकसत्कर्मविधायकोऽपि सुताननालोकसुखानभिज्ञः ।
स ऋश्यशृङ्गप्रमुखैः समेतः सन्तानयागं मुनिभिश्चकार ॥

* * * *

अथोच्चसंस्थेषु शुभे मुहूर्ते कुजार्कशुक्राङ्गिरसासितेषु ।
पुनर्वसुभ्यां सहिते च चन्द्रे प्रासूत सा कोसलराजकन्या ॥

ततः परस्मिन्नहनि प्रसूता वभूव कैकेय्यपि चारुगात्री ।
अनन्तरं सा मगधेन्द्रपुत्री यमौ कुमारौ सुषुवे सुमित्रा ॥

End:

आस्तां तदेषा युवतीषु भूषा ममैव भोग्या भवितुं हि योग्या ।
एनामनादाय वृथा न भूयो निवर्तनीयं दशकन्धरेण ॥
इतः परं विश्वजगज्जयश्रीलीलाविहारोचितसौधभूमौ ।
नित्यं ममैवोरसि निस्तुलाङ्गी शेतामियं श्रीरिव केशवस्य ॥
इति स मनसा तल्लावण्यामृतस्तुतिपूर्वकं
कपटनिगमी कामावेशावशेन विचिन्तयन् ।
सविधमसरत्तस्यास्त्रस्यत्कुरङ्गकुलाङ्गना
नयनसुषुमाबन्दीकारक्षमेक्षणसंपदः ॥
तं दृष्ट्वा यतिनायकं नृपसुता शालीनताशालिनी
भर्तुः सङ्कटशङ्कया भृशतरं खिन्नापि संप्रीतधीः ।
आतिथ्यं विधिवच्चकार मधुरैराराधयन्त्यादरात्
वाग्भेदैरतिथिप्रशस्तिपिशुनैस्तत्कालकालोचितैः ॥

Colophon:

इति श्रीरामचरिते द्वादशः सर्गः ॥

No. 11711. रामचरितम्.
RĀMACARITAM.

Pages, 241. Lines, 26 on a page.

Begins on fol. 43*a* of the MS. described under No. 11451.

Complete in 19 Sargas; apparently wants the beginning.

This poem gives the story of Rāma as described in the Rāmāyaṇa of Vālmīki, from the meeting of Vālmīki and Nārada to the ascent of Rāma to heaven: by Viśvaksēna

Beginning:

श्रीराम इक्ष्वाकुकुलप्रदीपो विभाति भूमौ नवकान्तिशौर्यः ।
गाम्भीर्यधैर्यादिगुणाभिरामस्तं यौवराज्येऽभिलषन्नियोक्तुम् ॥
निवारितः केकयराजपुत्र्या वनाय गच्छेति नियुज्य रामम् ।
धृतव्रतः पङ्क्तिरथः स्वराप राज्यं त्वनिच्छन् भरतोऽप्यवात्सीत् ॥
पुराद्बहिः पूर्वजपादुकाग्रे संसेवमानोऽथ वनं विवेश ।

साकं स रामोऽनुजजानकीभ्यां विराधहन्ता खरखण्डनोऽसौ ॥
हृतस्वदारः स्वसखारिघाती . ह . नूदितदारवृत्तौ ।
. . . . दशास्य . . . . ॥
. . . . वराज्यम् ।
प्रजा यथावत् परिपाल्य रामो नाना नयाढ्यः शरदश्च काश्चित् ॥
इष्ट्वा मखैः पुत्रगतस्वराज्यः स ब्रह्मलोकं सुखमेष्यतीति ।
विधातृसूनोः स वचो निशम्य शिष्येण साकं तमसामयासीत् ॥
क्रौञ्चद्वये तत्र हतं पुमांसं व्याधेन वीक्ष्यावददेष कश्चित् ।
तं मा निषादेति समार्णपादं श्लोकं विचिन्त्यैत्य गृहे निषण्णम् ॥
वेधा यथा नारदवाक्यमेतत्तथा कुरुष्वेत्यवदन्मुनीन्द्राः ।
मुखे तदीये विनिवेश्य वाणीं श्रीरामवृत्तं सकलं च भायात् ॥
व्यादिश्य चैवं तमयाद्विधाता लोकं निजं सोऽपि चकार काव्यम् ।
प्रबन्धमेनं निजशिष्यभूतमपाठयत्सोऽपि कुशं लवं च ॥
तौ च प्रसङ्गात्स्वपितुः सभायामगायतां गानचणौ क्रमेण ।
निवासभूरुत्तरकोसलेषु महीभुजां मानववंशजानाम्
पुरीषु सप्तस्वपि मुक्तिदासु मुख्या स्व(ह्य)योध्या सरयूतटस्था ॥

* * * *

Colophon:

इति विष्वक्सेनविरचिते श्रीरामचरिते प्रथमः सर्गः ॥

End:

सरयूतटं रघुपतौ विशति द्रुहिणः सहामरगणैः समयात् ॥
दिवि दुन्दुभौ नदति वाति हिते पवने पतत्सु कुसुमेषु दिवः ।
सरयूजलं समभिगन्तुमसौ रघुनायकोऽपि चक्रमे स्वपदा ॥
कमलाक्ष सन्तु कुशलानि विभो प्रविश स्वकां तनुममा सहजैः ।
सशरीर एव सुखमित्युदिते विधिना स वैष्णवतनुं समगात् ॥
अथ विष्णुभूतममुमिन्द्रमुखा विधिना समं सकलदेवगणाः ।
समपूजयद्ध(न्ह)रिरुवाच विधिस्त्व(न्त्व)नुयायिनोऽपि मम यन्तु पदम् ॥
इत्युक्तः कमलोद्भवोऽवददमुं सान्तानिकानुज्ज्वलान्
लोकान् यान्त्विति गोप्रकारमखिला ऋक्षास्तथा वानराः ।
प्राप्यादस्सरयूजलप्लुततरा योनिं निजां सङ्गताः
सन्त्यज्यात्मतनूर्यथापदमिमे देवा ययुः स्वालयम् ॥

श्रीरामा जयति क्षमासुखकरामर्शाभिराजत्पद-
स्फारश्रीद्विजराजभासुरसभो भोगीन्द्रभोगास्पदः ।
लोकानेष सुदर्शनेन सततं रक्षन्ननन्याश्रयान्
भक्ताभीष्टविशेषकल्पनकलादक्षः कटाक्षश्रिया ॥

Colophon:

इति श्रीविष्वक्सेनस्य कृतौ श्रीरामचरिते एकोनविंशः सर्गः ॥

No. **11712.** रामचरितम्.
RĀMACARITAM.

Substance, Śrītāla. Size, 9½ × 2 inches. Pages, 98. Lines, 10 on a page. Character, Malayāḻam. Condition, good. Appearance, old.

Contains the Sargas one to five complete.

Same work as that described under No. 11456, wherein this work is called Uttararāghavīya.

No. **11713.** रुक्मिणीकल्याणम्.
RUKMIṆĪKALYĀṆAM.

Pages, 87. Lines, 20 on a page.

Begins on fol. 55*a* of the MS. described under No. 11455.

Complete in ten Sargas.

This is a poem describing the story of the marriage of Rukmiṇī with Kṛṣṇa. By Rājacūḍāmaṇidīkṣita, son of Divāpradīpa Satyamaṅgala Ratnakhēṭa Śrīnivāsadīkṣita and Kāmākṣī, and pupil of Ardhanārīśvara. The author mentions the names of the following poets in the introductory stanzas:—(1) Vālmīki, (2) Vyāsa, (3) Śuka, (4) Kālidāsa, (5) Bhavabhūti, (6) Māgha, (7) Bhāravi, (8) Bhāṇa, (9) Mayūra, (10) Kṣēmēndra, (11) Vāmana, (12) Agastya, (13) Divāpradīpa Śrīnivāsādhvarin (apparently the author's father), (14) Kēśavadīkṣita of Gādhēya family, and (15) Ardhanārīśvara (the author's teacher). The author also states that he composed this poem when King Raghunātha was ruling at Tanjore, and gives his genealogy thus:

Timma = Vaiyamāmbā,
|
Cinadēvabhūpa = Mūrtyambikā,
|
Acyutēndra = Mūrtyambikā,
|
Raghunātha.

It is also stated that Acyutēndra gave gifts of villages to God Raṅganātha of Srirangam, erected stairs of steps and towers at Māyūra

(Mayavaram), Madhyārjuna (Tiruviḍaimarudūr), Kumbakonam, Dakṣiṇāvarta (Ālaṅguḍi?), etc., and arranged for the worship of the gods at Chidambaram, Vēṅkaṭādri (Tirupati), Śrīkālahasti, etc. It is further stated that Raghunātha composed Pārijātaharaṇa in one night and also Vālmīkicaritra, etc. It is stated in the introduction of the Vijayavilāsa which is dedicated to Raghunāthabhūpa that Mūrtyambikā, wife of Cina Cevva, was the younger sister of Tirumalāmbā, the wife of Acyutadēvarāya.

Beginning:

वामालकावल्लभभावमुद्रासीमाविभागेन्द्रमणेः शिलेव ।
रोमावली राजति यस्य मध्ये सोमावतंसः स सुखाय भूयात् ॥
यः स्थाणुना केवलमाततज्यं तन्वन्क्षणाद्धन्ववरं सभङ्गम् ।
सीताशुभाङ्कुरसमृद्धिमाधाद्भूत्यै स भूयान्महिमा घनश्रीः ॥
जयाय भूयाज्जनकात्मजा सा कुचेन कूलङ्कषगौरवेण ।
पतिव्रतौचित्यपरा पुरारिशरासगर्वं समकोचयद्या ॥
मुग्धा(धा)रुदद्(न्) गर्भगृहे समेतामादातुमालिङ्ग्य हठेन राधाम् ।
कुर्वन्नखाङ्कान्कुचयोरमुष्या मायाशिशुर्मङ्गलमातनोतु ॥
रदाग्रसञ्चूर्णितरत्नसानुरजोभरैरङ्कजुषो रमण्याः ।
सीमन्तसीमान्तरमादधानस्सिन्दूरितं दीव्यति सिन्धुरेन्द्रः ॥
उन्मीलयेदुक्तिभरं समग्रं वल्मीकजन्मा कविवल्लभो मे ।
वाणी सुवृत्ताप्यभिसारिणीव वत्र यमुल्लङ्घितकाननालिः ॥
उत्तालशब्दोचितचारुपादन्यासा विचित्राभिनयव्यवस्था ।
वैयासिकी भारतवासनाढ्या सरस्वती दीव्यति लासिकेव ॥
अनन्तशाखागमपक्षपातजुषः प्रकृत्या हरितत्त्वभाजः ।
शुकस्य वाणी सुकृतैकलभ्या न कस्य वानन्दभरं विधत्ते ॥
कालीमुखोद्यद्घनसारवीटीसौरभ्यसौलभ्यजुषा यदुक्त्या ।
सितासिताजायत लज्जितेव स कालिदासः स्तुतिगोचरः किम् ॥
उदञ्चितोच्चावचरागकालीवीटीरसासारविवर्तमूर्तिः ।
सितायते सूक्तिरहो यदीया चित्ते स जागर्ति चिरं कवीन्द्रः ॥
यो मालतीमाधवयोगहृद्यः प्रायो रसालोचितभव्यपद्यः ।
आरामदेशः कवितालतानामामोददोऽयं भवभूतिरस्तु ॥

माघाय माघं भवतान्मुकुन्दकेलीकथावर्णनपुण्यभाजे ।
स्वर्गावरोधा इव यस्य वाचः स्वैरं भजन्ते सुरसार्थशय्याः ॥
स भारविर्द्राग्यति पादबृन्दैर्मन्देहसम्मोहनमादधानैः ।
धनञ्जयस्फूर्तिविधायिभिः सत्पद्योदितैर्व्यञ्जितभावभेदः ॥
बाणो धुरीणः कविपुङ्गवेषु प्रकाशतां भव्यफलोदयश्रीः ।
अमुञ्चमानोऽपि गुणं परेषां विव्याध मर्माणि विशेषतो यः ॥
मयूरनामा कविमल्ल एष चकासय(स्ति स)च्चन्द्रकपालिकीर्तिः ।
यः शारदाभ्यागममप्यवाप्य स्फुरत्कलापालि विजृम्भते स्म ॥
क्षेमेन्द्रनाम्ने कविवल्लभाय क्षेमाणि भूयासुरलं यदीया ।
कवित्वधारा करमादधाना मन्दं विधत्ते मकरन्दमद्धा ॥
पदेन दिव्यध्वनिभासुरेण रसोर्मिमग्नान्रचयन् कवीन्द्रान् ।
दूरीकृतोन्मेषदुरूहकाव्यः स वामनो भाति समुन्नतश्रीः ॥
जडाशयानां हृदयं जगत्यां यस्योदयाद्याति तमां प्रसादम् ।
स एष सारस्वतमर्मवेदी विभाति मौलौ विदुषामगस्त्यः ॥
सर्गेषु सर्गेषु विचित्रतत्तद्वृत्तानुरोधेन विनैव यत्नम् ।
व्यक्तं व्यवस्थापितवृत्तिभेदाः परे च वाचामधिपाः प्रथन्ताम् ॥
भाति क्षितौ भासुरवासरोच्चैःप्रदीपचिह्नो भगवत्प्रपन्नः ।
अशेषभाषाकविताप्रवीणो वादोद्भटो व्य(ा)कृतसर्वतन्त्रः ॥
ध्वन्यध्वनीनो दशरूपकोच्चैःक्रियाकृतश्रीरमणानुकारः ।
विख्यातिमान्विश्वजिता मखेन श्रीश्रीनिवासाध्वरिसार्वभौमः ॥
गाधेयवंशाम्बुधिसम्भवो यो वसिष्ठनिष्ठां विदधे लघिष्ठाम् ।
सुधाझरीसोदरवाग्विलासो दीव्यत्यसौ केशवदीक्षितेन्द्रः ॥
विरिञ्चकान्ताकरपद्मचञ्चद्विपञ्चिकानिक्कणपञ्चकश्रीः ।
षड्दर्शनीकेलिसखी चकास्ति वागर्धनारीश्वरवादिमौलेः ॥
शय्यारसालङ्कृतिरीतिवृत्तिवृत्तोज्झिता गूढपदप्रचारा ।
गुरौ च वर्णे कुरुते लघुत्वमसत्कृतिश्चौर्यरतिक्रियेव ॥
अधोगुणानाकलयन्नशेषानसज्जनः पद्मवदात्तगन्धः ।
राज्ञः पुरो दर्शितमौनमुद्रः प्रायेण जायेत जडानुषङ्गी ॥

दोषोन्मुखा दूरत एव सूर्यालोके वहन्तो बहु वैमनस्यम् ।
अह्नाय घूका इव दुष्टलोका बलान्निरस्या बलिहत्प्रवेकैः ॥
विशृङ्खलानां विततिः खलानां कामं करोतु क्षतिमत्र काव्ये ।
शाणोपलाघर्षणतः समिन्धे सौरभ्यसम्पन्ननु चन्दनस्य ॥
निकष्य मेधानिकषोपलेषु सुवर्णतत्त्वं परिशोधयन्तः ।
अलङ्क्रियार्थं सुदृशामवन्यां कामं कलादाः सुखिनो भवन्तु ॥
राज्ञः प्रसादं विरचय्य शश्वदङ्कूरयन्ती कुमुदानुकूल्यम् ।
समादधाना बहुधान्यवृद्धिं सतां सभा भाति शरन्निकाशा ॥
जल्पामि कौतूहलतो यदल्पधीरप्ययं(हं) तत् कवयः क्षमन्ताम् ।
वक्रेऽपि काव्ये धनुषीव शूराः प्रायो गुणारोपपरा हि सन्तः ॥
हरेरपारे गुणवारिराशौ कणं गृणन्तोऽपि वयं कृतार्थाः ।
पृषन्ति सिन्धोः पयसां कियन्ति घना गृहीत्वा हि घना भवन्ति ॥
पवित्रकीर्तेः परमस्य पुंसश्चरित्रसङ्कीर्तनभाग्यलोभात् ।
साहित्यसिन्धुं तरसा तितीर्षोः सांयात्रिकः स्यान्मम तत्कटाक्षः ॥
क्षुण्णेऽपि साहित्यपथे कवीन्द्रैः पुण्येन जायेत नवार्थसृष्टिः ।
किं पद्मनाभाहृतकौस्तुभेऽपि चिन्तामणिस्सिन्धुपतौ न जातः ॥
आसीदशेषाहितभूमिपालशासी शुनासीरसमप्रभावः ।
तिम्मावनीनायकवैयमाम्बाजन्मा सुधर्मा चिनचिव्वभूपः ॥
यस्य त्रिलोकीमणिहारयष्ट्या मध्ये महानायकभावभाजः ।
कदापि न त्रासकथेति युक्तमत्यद्भुता सा तरलत्वशैली ॥
यत्नं विना यस्य यशोऽपदेशसुधानुलिप्ते सुरनाथसौधे ।
प्रायः प्रवालद्रवलेपभङ्गीं प्रतापभूमा प्रकटीकरोति ॥
अजायतास्मादयमच्युतेन्द्रो मूर्त्यम्बिकायां महिते मुहूर्ते ।
सामन्तचूडाभुवि केतकीनां सखी यदाज्ञापनचीटिकास्ते ॥
यशःपयोभिर्भरिताद्यदीयैर्ब्रह्माण्डभाण्डाद्बहिरुल्लसद्भिः ।
प्रायेण तादृक्षभुजप्रतापैर्बोभूयते भूरिनवप्रवालैः ॥
सत्रावतीर्णेषु सदा बुधानां सुत्राममुख्येषु सुधाशनेषु ।
युद्धाहतैर्यः प्रतियोधियोधैश्चक्रे पुरीं शातमखीमशून्याम् ॥

आलङ्कमाशङ्करधाम यस्मिन् दिने दिनेऽन्नं दिशति प्रजाभ्यः ।
जगत्प्रजारक्षणजागरूका देवी दधौ चिह्नतयैव दर्वीम् ॥
महान्ति दानानि महीसुराणां कुर्वन्नखर्वाशयमानुपूर्व्यात् ।
श्रीरामसेतावनुहायनं यः सिन्धौ शिवायावभृथं व्यधत्त ॥
दिने दिने दीनकृतानुकम्पो दीनारजातानि दिशन् भृशं यः ।
ग्रामान्गुणग्रामनिकामरामान् परिसहस्रं प्रददौ बुधेभ्यः ॥
भूषामशेषां भुवनैकमूल्यां भद्रासनं भव्यमणिप्रणीतम् ।
ग्रामाननेकानपि गाढभक्तिः श्रीरङ्गधाम्नेऽदित यो महिम्ने ॥
मायूरमध्यार्जुनकुम्भघोणश्रीदक्षिणावर्तमुखस्थलेषु ।
वृद्धाचले पञ्चनदे च सेतौ सोपानसौधानतनिष्ट यो वा ॥
चिदम्बरे चित्परिणामभेदे वैकुण्ठवीप्साजुषि वेङ्कटाद्रौ ।
श्रीकालहस्त्यादिषु चातनोद्यो वृषाकपायीवरयोः सपर्याम् ॥
सौन्दर्यसंकेतनिकेतभूताः सारस्यसर्वस्वनिकेतसीमाः ।
सौभाग्यसाराः सुदृशः सहस्रं भूपोऽधिविन्ना विदधेतमां यः ॥
मूर्त्यम्बिकायामजनिष्ट तस्माद्रतीशरूपो रघुनाथभूपः ।
अत्युक्तिरत्यद्भुतपुण्यवृत्तौ यत्र स्वभावोक्तियशोऽपि नैति ॥
यदाश्रितानां यजने हवींषि ग्रहीतुमन्तर्गृहमाग(त)स्य ।
द्वारोपकण्ठे द्विपडिम्भदम्भाद्वाहा वलन्ते घनवाहनस्य ॥
पतीन्वरीतुं प्रथने यदीये निर्जग्मुषे निर्जरयौवताय ।
माल्यार्पणे मन्दतया प्रयाति व्रीडाजडत्वं विटपी मघोनः ॥
भुजप्रतापस्फुरणैर्यदीयैरिदं विलीयेततमामितीव ।
विचिन्त्य हैमं जगदण्डभाण्डं वेधा जलान्तर्विदधे सुमेधाः ॥
सत्रे यदीये मृदुलान्नसेतुराज्यप्रवाहैरभितो विभिन्नः ।
पाकप्रकर्षात् कठिनैः पयोभिर्निबध्यते नित्यमिलानिलिम्पैः ॥
श्रीपारिजाताहरणाभिधानो येनैकरात्रेण कृतो निबन्धः ।
अन्ये च वाल्मीकिचरित्रमुख्या विश्वप्रतीता विहिताः प्रबन्धाः ॥
अध्यास्य तञ्जानगरीममुष्मिन् सर्वंसहां शासति सार्वभौमे ।
श्रीराजचूडामणियायजूकश्चित्रं निबध्नाति हरेश्चरित्रम् ॥

अस्ति क्षितेराभरणं रमान्तःपुरी पुरी वृद्धिकरी यदूनाम् ।
वितन्वती द्वारवतीत्यभिख्यां विख्यातिविस्तारवती जगत्याम् ॥

* * * *

तामावसद्वासवधामरम्यां तत्तादृशैर्यस्य निधानसीमाम् ।
ररक्ष रक्षोभयतस्त्रिलोकीं सर्वामिमां सात्वतसार्वभौमः ॥

* * * *

विदर्भसुभ्रूविवशाशयं मां विवृण्वतः श्लेषविशेषभङ्ग्या ।
प्रश्नस्य किं ते फलमन्यदस्मदपत्रपापाकृतिमन्तरेण ॥
यदा स्पशै रुक्मियवीयसी सा कथाप्रसङ्गे कथिता तदेव ।
कुत्रापि तादृक् कुसुमास्त्रबाणवित्रासिता विद्रवति स्म लज्जा ॥
आस्तां प्रसङ्गोऽयमनेन किं ते प्रयोजनं बुद्धविबोधनेन ।
फलानुयोगेन भवत्प्रवृत्तेः पर्युत्सुकत्वं भजते मनो मे ॥
इतीरयन्तं हरिमेष कीरो गिरं सुधासारकिरं बभाषे ।
अज्ञातमप्यस्ति जगत्सु किं ते वात्सल्यतो मां वरदाऽनुयुङ्क्ष्व ॥
राजत्यनर्घा नगरी रमाया नाट्यस्थली कुण्डिननामधेया ।
पत्रावलीव प्रथते विभक्तवर्णस्थितिर्या वसुधाङ्गनायाः ॥

End:

प्रायः कराग्रपरिमर्शनकेलिभिन्नप्रालेयसंहतिदुकूलकृतावकुण्ठाम् ।
अम्भोजबन्धुरलकाभरणं चिरेण मुग्धं चुचुम्ब मुखमुत्तरादिङ्मृगाक्ष्याः ॥
मलयमरुत्किशोरकम्पितमाधविकापरिमलपूरदूरपरिभ्रमजगन्ति चिरम् ।
मधुदिनवैभवानि मधुसूदन एष दृशा किमपि कृतार्थयन् व्यहृत केतकपत्रदृशा ॥

Colophon:

इति दन्तिद्योतिदिव्यप्रदीपाङ्कसत्यमङ्गलरत्नखेटश्रीनिवासदीक्षिततनयस्य कामाक्षीगर्भसंभवस्य श्रीमदर्धनारीश्वरगुरुचरणसहजतालब्धविद्यावैशद्यस्य श्रीराजचूडामणिदीक्षितस्य कृतिषु रुक्मिणीकल्याणनाम्नि काव्ये दशमः सर्गः ॥

No. 11714. रुक्मिणीकल्याणम्.
RUKMINĪKALYĀṆAM.

Substance, palm-leaf. Size, $17\frac{3}{8} \times 1\frac{1}{4}$ inches. Pages, 90. Lines, 6 on a page. Character, Grantha. Condition, good. Appearance, new.

Contains the Sargas one and three to six complete.

Same work as the above.

No. 11715. रुक्मिणीपरिणयम्.
RUKMIṆĪPARIṆAYAM.

Substance, palm-leaf. Size, 15⅜ × 1⅛ inches. Pages, 32. Lines, 6 on a page. Character, Grantha. Condition, injured. Appearance, old.

Breaks off in the fourth Sarga.

This poem narrates the story of the marriage of Rukmiṇī with Kṛṣṇa. By Cakrakavi, son of Lōkanātha and Ammā and the younger brother of Patañjali and Rāmacandra. The author states that he studied Sāhitya under his brother Rāmacandra.

Beginning:

अर्धे पटस्याहितहस्तिकृत्ति पुष्पस्रजोऽर्धे विनिवेशितास्थि ।
हारस्य चार्धे परिभूषिताहि पायाद्वपुर्नश्शिवयोस्तदेकम् ॥
आदाय दानोदकमद्रिराजकन्याप्रदाने प्रपितामहादीन् ।
मुहुर्मुहुः पृच्छति चन्द्रमौलेरनक्षरो रक्षतु मन्दहासः ॥

* * * *

यद्वन्दना शिष्यजनस्य सन्तः सरस्वतीसंवननं वदन्ति ।
श्रीलोकनाथस्य गुरोः पदं तन्निरन्तरं चेतसि भावयामि ॥
रत्नाकरं शङ्करपादभक्तेर्विचक्षणाग्रेसरमग्रजं तम् ।
श्रीरामचन्द्रं प्रणतोऽस्मि यस्मात्साहित्यविद्याधिगता मयैषा ॥
पतञ्जलेः सन्ततमग्रजस्य पादप्रणामप्रवणं मनो मे ।
रसान्विता यस्य चरीकरीति सरस्वती नर्तनमास्यरङ्गे ॥
वाणी कवेर्व्यङ्ग्यतरङ्गितापि दुष्टाशयानां तनुते न तुष्टिम् ।
शरत्प्रसन्नापि सुधामयूखमरीचिवीचीव वियोगभाजाम् ॥
सूक्तिश्रुतिस्यूतरुषः खलस्य कोलाहलं कोकिलवद्वकस्य ।
सन्तः सहन्ते स्वसमातु तस्य भवेद्दिवान्ध्यादिव भङ्गसङ्गः ॥
मया कथञ्चित् क्रियते प्रबन्धः कृतोल्लसत्कृष्णकथानुबन्धः ।
असौ रसज्ञैः कविताधुरीणैरमत्सरैराद्रियतां प्रवीणैः ॥

* * * *

अस्ति प्रतीता हरिदन्तरेषु स्वस्तिप्रदा स्वस्मरणात्प्रजाभ्यः ।
आरक्षिता कंसभिदा प्रहर्षद्वारक्षितिद्वारवती यदूनाम् ॥

* * * *

सन्तापं शमयन्ति यानि भुवने पाथोजरम्भाबिस-
ज्योत्स्नापल्लवशैवलानि विदधुस्तान्येव तापं तदा ।

वैदर्भीचरणोरुबाहुलतिकामन्दस्मितोष्ठप्रभा-
केशानां स्मरणं विधाय विरहे श्रीवल्लभस्याद्भुतम् ॥
यं प्रासूत स लोकनाथसुमतिर्विद्वद्वतंसीभव-
त्सूक्तिश्चक्रकविं सतीजनशिरोभूषा तथाम्माभिधा ।
सर्गस्तस्य कृतौ निरर्गलगिरो भव्येऽत्र नव्ये महा
काव्ये चारुणि रुक्मिणीपरिणये हृद्योऽयमाद्योऽजनि ॥

Colophon:

इति चक्रकविकृतौ रुक्मिणी(परिण)ये काव्ये प्रथमः सर्गः ।

End:

तत्कालप्रथमानभीष्मकसुतानिश्वासजञ्झानिल-
व्यूहैर्नुन्न इव क्षणादभजतोन्निद्रोल्लसत्कैनकाम् ।
आराद् द्वारवतीमतीतसरणिः क्षोणीसुपर्वाग्रणीः
पारावारतटस्थलीं नवमणिश्रेणिश्रिया भासुराम् ॥
यं प्रासूत(. . . . . . .) अम्माभिधा ।
सर्गस्तस्य कृतौ रसैकवसतौ नानागुणालङ्क्रिया-
श्रेणीधामनि रुक्मिणीपरिणये चारुस्तृतीयोऽजनि ॥

दूतो विदर्भदुहितुः शरणं गिरीणां पाकालयं दिविषदां निधिमद्भुतानाम् ।
कान्तं समस्तसरितां जनकं रमाया रत्नाकरं नयनयोरतिथीचकार ॥

* * *

पत्रावनम्रनरपालकिरीटकोटिप्रत्युप्तरत्नरुचिरञ्जितपादपीठम् ।
हेमासने प्रचुरधाम्नि निषेदिवांसं वत्सो . . . . . ॥

No. **11716.** रुक्मिणीशविजयम्.
RUKMIṆĪŚAVIJAYAM.

Substance, palm-leaf. Size, 14¼ × 1¼ inches. Pages, 21. Lines, 6 on a page. Character, Nandināgarī. Condition, injured. Appearance, old. The first two leaves are broken.

Begins on fol. 1*a*. The other work herein is Rukmiṇīśavijaya-vyākhyā (Gurubhāvaprakāśikā) 12*a*.

Contains the Sargas three and four only.

The plot of this poem is the story of Kṛṣṇa, His birth and the leading incidents in His life. By Vadirāja, who is a follower of the Mādhva religion. This work has been printed.

Beginning:

अथापरो दैत्यकदम्बकासुरिवोद्धतो (वातशरीरधारी ।
प्रगृह्य कृष्णं गगनं जगाम स्वनाशयोग्यस्थलकाङ्क्षयेव ॥
दुस्तर्का)यितशर्कराभिरमलं चक्षुः स मुष्णन् गवा-
मावासे वसतां सतामुरुतमो (विस्तारयन् वारयन् ।
तद्वाक्यश्रवणं कठोरकुटिलध्वानैर्यशोदासुतं
दैत्योऽगूहयदागमान्तललना)गर्भे कुवादीव तम् ॥
* * * *
मृदं समासा(स्वा)द्य जगन्ति मातुः प्रदर्शयामास किलास्यदेशे ।
अहं सुपात्रे रसया प्रदत्ता सहस्रधासौ फलितेति मन्ये ॥
रोम्णां हर्षणकारिणि श्रवणतः पापौघविध्वंसनि
प्रेम्णा चिन्तयतां विचित्रविमलश्लाघ्यार्थसन्दायिनि ।
सञ्जाते भुवि रुक्मिणीशविजये सद्वादिराजोदिते
सञ्जातः सुरमण्डलीषु महितः सर्गस्तृतीयो मुदा ॥

Colophon:

इति श्रीमद्वादिराजपूज्यचरणविरचिते रुक्मिणीशविजये तृतीयः सर्गः ॥

End:

आगस्कृतं नागपतिं स कृष्णः पादेन शिक्षन्नपि तत्कृताङ्कैः ॥
तार्क्ष्याद्भयं तस्य जहार भक्ते क्रोधोऽपि देवस्य वरेण तुल्यः ॥
स्वपक्षपातिप्रियमक्षिकर्णविमर्दनान्नूनमसौ प्रसाध्य ।
विधाय चास्याभयमञ्जसान्ते मुदं स्वतल्पाय ददावनल्पाम् ॥
रोम्णां हर्षणकारिणि(. . . . .)सर्गश्चतुर्थो मुदा ॥

Colophon:

इति श्रीवादिराजतीर्थपूज्यचरणविरचिते रुक्मिणीशविजये चतुर्थः सर्गः ॥

No. **11717.** रुक्मिणीशविजयव्याख्या—गुरुभावप्रकाशिका.
RUKMIṆĪŚAVIJAYAVYĀKHYĀ : GURUBHĀVA-
PRAKĀŚIKĀ.

Pages, 69. Lines, 7 on a page.

Begins on fol. 12*a* of the MS. described under the previous number.
Contains the Sargas three and four only.

A commentary on the poem described under the last number: by Nārāyaṇabhaṭṭa, son of Lakṣmīpatibhaṭṭōpādhyāya.

Beginning:

वन्दे व्रजवधूवेश्मनवनीतहरं हरिम् ।
कुन्दद्विजोल्लसन्मञ्जुमन्दहासमुखाम्बुजम् ॥

अथेति—शकटवधानन्तरम् अपरः शकटादन्यः उद्धतः मत्तः दैत्यकदम्बकस्य असुरसमूहस्य असुरिव प्राण इव तृणावर्तः कृष्णं प्रगृह्य स्वनाशयोग्यस्थलकाङ्क्ष्येव स्वनाशस्य स्वलयस्य योग्यस्थलकाङ्क्ष्येव दुरितदेशाकाङ्क्ष्येव गगनमाकाशम् ; स्वस्य वायुरूपत्वात् वायोराकाशे लयस्य श्रुतिकथितत्वादिति भावः ।

* * * *

प्रदत्ता विश्राणिता असौ मृत् सहस्रधा सहस्रप्रकारेण फलितेति मन्ये । सुपात्रे कृष्णार्पणबुद्ध्या दत्तमल्पमभिवृद्धं भवतीति भावः । रोम्णामिति । सुरमण्डलीषु मुदा तृतीयः सर्ग सृष्टिरभवत् । काव्यपक्षे सुरमण्डलीषु महितः तृतीयः सर्गः जात इत्यर्थः ॥

Colophon:

इति श्रीमद्वादिराजपूज्यचरणविरचितस्य रुक्मिणीशविजयस्य काव्यस्य टीकायां लक्ष्मीपतिभट्टोपाध्यायसूनुना नारायणभट्टेन कृतायां गुरुभावप्रकाशिकायां तृतीयः सर्गः ॥

End:

मुदं सन्तोषं ददौ ; शेषगरुडयोः समानत्वादुभयप्रीतिकरणस्यावश्यकत्वादिति भावः । रोम्णामिति उक्तोऽर्थः ।

Colophon:

इति श्री . . . . . भावप्रकाशिकायां नारायणभट्टकृतायां चतुर्थः सर्गः ॥

No. **11718.** रुक्मिणीशविजयः—गुरुभावप्रकाशिकासहितः.

RUKMAṆĪŚAVIJAYAḤ WITH GURUBHĀVAPRAKĀŚIKĀ.

Substance, paper. Size, 11 × 9 inches. Pages, 446. Lines, 20 on a page. Character, Dēvanāgarī. Condition, good. Appearance, new.

Contains the Sargas 8 to 17.

The text and the commentary are the same as those described under the last two numbers.

Beginning :

(मू) विरहवह्निबला मलयानिला जगदिवाखिलधाम लयानिलाः ।
चलति वीक्ष्य भियामल यानिला बत तुदन्तितरामलयानिलाः ॥

व्या—व्याहारैर्दीनताधारैरुदारैर्मधुरैरपि ।
कृष्णं गोपीभिराकृष्टं नौमि नावं भवोदधेः ॥

विरहेति। विरहवह्निबला (मलयानिलाः), जगत्, इव, अखिलधाम, लयानिलाः, चलति, वीक्ष्य, भिया, अमल, यान्, इला, बत, तुदन्तितराम्, अलयानिलाः ।

न विद्यते मलं दोषो यस्य सः अमलः तस्य सम्बुद्धिः अमल निर्दोष, बत हे कृष्ण यान् मलयानिलान् वीक्ष्य भिया भीत्या इलापि भूमिरपि चलति वायौ वाति धूलेरुत्थानाद्भीत्या चलतीति भ्रमः ।

* * * *

रोम्णामिति । व्याख्यातप्रायमेवैतत् ॥

Colophon :

इति श्रीरुक्मिणीशविजये नारायणभट्टकृतगुरुभावप्रकाशाभिधव्याख्यासमेते अष्टमः सर्गः ॥

End :

(मू) —वाचा यः कीर्तितोऽलं दिविजवरसभाराधितानां मुनीनां
जन्मान्ताद्येनसां यो रचयति विहतिं चिरफलं सुप्रगीतः ।
दृग्भेदी प्रौढसद्वाग्भिषु विविधसुवाणीविलासैः प्रतर्क्यैः
शस्तोऽस्त्यादौ तथान्ते विमलयति ततेर्जल्पशुद्धौ सहायः ॥

व्या—यदर्थं द्वारवती वर्णिता तत्फलमाह—वाचेति। यः दिविजवरसभायां देवश्रेष्ठसभायामाराधितानां मुनीनां नारदादीनां वाचा अलमत्यर्थं कीर्तितः ।

* * * *

स्वयं प्रयतितव्यम्। वृत्तं तु स्रग्धरा।
रोम्णां हर्षणकारिणि ( ) सर्गः सप्तदशो मुदामयमभूत्स्वर्गेश्वराणां कुले ॥
रोम्णामिति श्लोकस्यार्थः पूर्वमेवोक्तः ॥

Colophon :

इति श्रीरुक्मिणीशविजये सप्तदशः सर्गः ॥

इति श्रीरुक्मिणीशविजयस्य श्रीवादिराजपूज्यचरणविरचितस्य टीकायां श्रीपतिभाट्टोपाध्यायसूनुना नारायणभट्टेन कृतायां सप्तदशः सर्गः ॥

No. 11719. शिशुपालवधः.
ŚIŚUPĀLAVADHAḤ.

Substance, paper. Size, 13⅜ × 5⅜ inches. Pages, 199. Lines, 10 on a page. Character, Dēvanāgarī. Condition, good. Well-written. Appearance, new.

Complete in Sargas 1 to 20.

Same work as that described under R. No. 659(*b*) of the Triennial Catalogue of Sanskrit MSS. A well-known Mahākāvya by Māgha The story of the poem is the killing of Śiśupāla by Kṛṣṇa, who was grossly insulted and provoked by the former on more than one occasion.

Beginning:

श्रियः पतिः श्रीमति शासितुं जगज्जगन्निवासो वसुदेवसद्मनि ।
वसन्ददर्शावतरन्तमम्बराद्धिरण्यगर्भाङ्गभुवं मुनिं हरिः ॥
गतं तिरश्चीनमनूरुसारथेः प्रसिद्धमूर्ध्वज्वलनं हविर्भुजः ।
पतत्यधो धाम विसारि सर्वतः किमेतदित्याकुलमीक्षितं जनैः ॥
चयस्त्विषामित्यवधारितं पुरा ततः शरीरीति विभाविताकृतिम् ।
विभुर्विभक्तावयवं पुमानिति क्रमादमुं नारद इत्यबोधि सः ॥

End:

शुद्धिं गतैरपि परामृजुभिर्विदित्वा बाणैरजय्यमविघट्टितमर्मभिस्तम् ।
मर्मातिगैरनृजुभिर्नितरामशुद्धैर्वाक्सायकैरथ तुतोद तदा विपक्षः ॥
राहुस्त्रीस्तनयोरकारि सहसा येनाश्लथालिङ्गन-
व्यापारैकविनोददुर्ललितयोः कार्कश्यलक्ष्मीर्वृथा ।
तेनाक्रोशत एव तस्य मुरजित्तत्काललोलानल-
ज्वालापल्लवितेन मूर्धविकलं चक्रेण चक्रे वपुः ॥
श्रिया जुष्टं दिव्यैः सपटहरवैरन्वितं पुष्पवर्षै-
र्वपुष्टश्चैद्यस्य क्षणमृषिगणैः स्तूयमानं निरीय ।
प्रकाशेनाकाशे दिनकरकरान्विक्षिपद्विस्मिताक्षै-
र्नरेन्द्रैरौपेन्द्रं वपुरथ विशद्धाम वीक्षाम्बभूवे ॥

Colophon :

इति श्रीशिशुपालवधे महाकाव्ये कविश्रीमाघकृतौ विंशति(तम): सर्गः ॥

No. 11720. शिशुपालवधः.
ŚIŚUPĀLAVADHAḤ.

Substance, palm-leaf. Size, $12\frac{3}{8} \times 1\frac{3}{8}$ inches. Pages, 178. Lines, 6 on a page. Character, Grantha. Condition, injured. Appearance, old.

Contains the Sargas 1 to 11 complete, and the 12th incomplete.

Same work as the above.

No. 11721. शिशुपालवधः.
ŚIŚUPĀLAVADHAḤ.

Substance, Śrītāla. Size, $13\frac{7}{8} \times 1\frac{7}{8}$ inches. Pages, 168. Lines, 9 on a page. Character, Kanarese. Condition, fair. Appearance, old.

Contains the Sargas 1 to 8 and 12 to 14 complete, also the first three stanzas in the ninth Sarga, from the 26th stanza up to the end in the tenth Sarga and from the ninth stanza up to the end in the 11th Sarga.

Same work as the above.

No. 11722. शिशुपालवधः.
ŚIŚUPĀLAVADHAḤ.

Pages, 35. Lines, 17 on a page.

Begins on fol. 1*b* of the MS. described under No. 9885.

Contains the Sargas seven and eight.

Same work as the above.

Notes in English are added in the hand-writing of Dr. Browne.

No. 11723. शिशुपालवधः, आन्ध्रव्याख्यासहितः
ŚIŚUPĀLAVADHAḤ WITH TELUGU COMMENTARY.

Substance, paper. Size, $12\frac{1}{4} \times 7\frac{5}{8}$ inches. Pages, 677. Lines, 19 on a page. Character, Telugu. Condition, good. Well written. Appearance, new.

Breaks off in the sixth Sarga.

Same work as the above.

No. 11724. शिशुपालवधः.
ŚIŚUPĀLAVADHAḤ.

Substance, palm-leaf. Size, $13\frac{1}{2} \times 1\frac{1}{4}$, $11\frac{3}{4} \times 1\frac{1}{8}$, $13\frac{1}{4} \times 1\frac{1}{8}$ and $11\frac{5}{8} \times 1\frac{1}{8}$ inches. Pages, 154. Lines, 6 on a page. Character, Telugu and Grantha. Condition, good. Appearance, old.

Contains the Sargas one, two, three, nine and ten complete, four and five incomplete, and again one, two and three, the last being incomplete.

Same work as the above.

No. 11725. शिशुपालवधः.

ŚIŚUPĀLAVADHAḤ.

Substance, paper. Size, $9\frac{3}{8} \times 7\frac{1}{5}$ inches. Pages, 20. Lines, 15 on a page. Character, Telugu. Condition, injured. Appearance, old.

Begins on fol. 407*a*. The other work herein is Śiśupālavadha with commentary 1*a*.

Contains the seventh Sarga only.

Same work as the above.

No. 11726. शिशुपालवधः.

ŚIŚUPĀLAVADHAḤ.

Substance, palm-leaf. Size, $12\frac{1}{8} \times 1\frac{1}{4}$ inches. Pages, 178. Lines, 5 on a page. Character, Nandināgarī. Condition, injured. Appearance, old.

Wants the first 13 Stanzas in the first Sarga and breaks off in the eighth Sarga.

Same work as the above.

No. 11727. शिशुपालवधः.

ŚIŚUPĀLAVADHAḤ.

Substance, palm-leaf. Size, $14 \times 1\frac{1}{5}$ inches. Pages, 104. Lines, 5 on a page. Character, Grantha. Condition, injured. Appearance, old.

Begins in the fifth Sarga (stanzas 3 to 19) and breaks off in the middle of the 11th Sarga.

Same work as the above.

No. 11728. शिशुपालवधः.

ŚIŚUPĀLAVADHAḤ.

Pages, 126. Lines, 7 on a page.

Begins on fol. 1*a* of the MS. described under No. 11568.

Contains the Sargas, one to four complete, again Sargas two and three, complete, four incomplete, and a few stanzas in the fifth and the sixth Sargas.

Same work as the above.

No. **11729.** शिशुपालवधः.
ŚIŚUPĀLAVADHAḤ.

Substance, palm-leaf. Size, 11⅓, 12 × 1¼ inches. Pages, 175. Lines, 4 on a page. Character, Kanarese. Condition, slightly injured. Appearance, old.

Contains the Sargas one, two and four to eight

Same work as the above.

No. **11730** शिशुपालवधः.
ŚIŚUPĀLAVADHAḤ.

Substance, palm-leaf. Size, 14¼ × 1⅛ inches. Pages, 27. Lines, 5 on a page. Character, Grantha Condition, injured. Appearance, old.

Contains the Sargas one and two complete and the first three stanzas only of the third Sarga.

Same work as the above.

No. **11731.** शिशुपालवधः.
ŚIŚUPĀLAVADHAḤ.

Substance, palm-leaf. Size, 11⅞ × 1⅛ inches. Pages, 103. Lines, 6 on a page. Character, Grantha and Nandināgarī. Condition, injured. Appearance, old.

Contains the Sargas one to three complete, 1 to 48 stanzas of the fourth Sarga, and again 1 to 70 stanzas in the second Sarga.

Same work as the above.

No. **11732.** शिशुपालवधः.
ŚIŚUPĀLAVADHAḤ.

Substance, Śrītāla. Size, 8⅝ × 1⅜ inches. Pages, 188. Lines, 7 on a page. Character, Malayāḷam. Condition, slightly injured. Appearance, old.

Breaks off in the 20th stanza of the tenth Sarga.

Same work as the above.

The colophon in this codex runs as follows:—

इति श्रीकण्ठाचार्यप्रियशिष्यविरचिते शिशुपालवधे बालबोधनाम्नि माघकाव्ये प्रथमः सर्गः ॥

No. **11733.** शिशुपालवधः.
ŚIŚUPĀLAVADHAḤ.

Substance, palm-leaf. Size, 15⅝ × 1½, 11¼ × 1⅜ inches. Pages, 16. Lines, 8 on a page. Character, Telugu. Condition, good. Appearance, old.

Begins on fol. 1*a*. The other work herein is Śiśupālavadhavyākhyā 9*a*.

Contains the Sargas 11 and 12.

Same work as the above.

No. **11734.** शिशुपालवधः.

ŚIŚUPĀLAVADHAḤ.

Substance, palm-leaf. Size, $14\frac{7}{8} \times 1\frac{5}{8}$ inches. Pages, 8. Lines, 6 on a page. Character, Telugu. Condition, good. Appearance, old.

Begins on fol. 41*a*. The other work herein is Śiśupālavadha-vyākhyā 1*a*.

Contains 1 to 68 stanzas in the sixth Sarga.

Same work as the above.

No. **11735.** शिशुपालवधः.

ŚIŚUPĀLAVADHAḤ.

Substance, palm-leaf. Size, $14\frac{1}{4}$, $15\frac{1}{2} \times 1\frac{1}{2}$ inches. Pages, 9. Lines, 7 on a page. Character, Telugu. Condition, good. Appearance, old.

Begins on fol. 18*a*. The other work herein is Śiśupālavadha-vyākhyā 1*a*.

From the 70th stanza of the sixth Sarga to the end of the seventh Sarga.

Same work as the above.

No. **11736.** शिशुपालवधः.

ŚIŚUPĀLAVADHAḤ.

Pages, 84. Lines, 5 on a page.

Begins on fol. 57*a* of the MS. described under No. 11546.

Contains from the 97th stanza of the second Sarga to the end of the sixth Sarga, the seventh Sarga without the last stanza and Sargas 10 and 11 complete and 25 stanzas in the 12th Sarga.

Same work as the above.

No. **11737.** शिशुपालवधः.

ŚIŚUPĀLAVADHAḤ.

Substance, palm-leaf. Size, $16\frac{1}{4} \times 1\frac{3}{8}$ inches. Pages, 60. Lines, 7 on a page. Character, Grantha. Condition, injured. Appearance, old.

Breaks off in the third stanza of the seventh Sarga.

Same work as the above.

No. 11738. शिशुपालवधः.
ŚIŚUPĀLAVADHAḤ.

Substance, palm-leaf. Size, 18 × 1⅝ inches. Pages, 154. Lines, 7 on a page. Character, Telugu. Condition, injured. Appearance, old.

Contains the Sargas 1 to 13 except the fourth Sarga, 79 stanzas in the 14th Sarga and from the ninth stanza of the 15th Sarga to the 65th stanza of the 17th Sarga, the 66th stanza being incomplete.

Same work as the above.

No. 11739. शिशुपालवधः.
ŚIŚUPĀLAVADHAḤ.

Substance, palm-leaf. Size, 18½ × 1⅓ inches. Pages, 66. Lines, 6 on a page. Character, Telugu. Condition, injured. Appearance, old.

Begins on fol. 1*a*. The other work herein is Śiśupālavadhavyākhyā 35*a*.

Contains from the beginning of the first Sarga to the 57th stanza of the fourth Sarga, from the 2nd to the 59th stanza in the fifth Sarga, the sixth Sarga complete and from the 18th stanza in the seventh Sarga to the end of the tenth Sarga.

Same work as the above.

No. 11740. शिशुपालवधः.
ŚIŚUPĀLAVADHAḤ.

Substance, palm-leaf. Size, 17⅝ × 1⅓ inches. Pages, 19. Lines, 6 on a page. Character, Telugu. Condition, slightly injured. Appearance, old.

Begins on fol. 1*a*. The other work herein is Śiśupālavadhavyākhyā 11*a*.

Contains the Sargas five and six.

Same work as the above.

No. 11741. शिशुपालवधः.
ŚIŚUPĀLAVADHAḤ.

Substance, palm-leaf. Size, 15⅝ × 1¼ and 16 × 1⅓ inches. Pages, 91. Lines, 6 on a page. Character, Telugu. Condition, injured. Appearance, old.

Begins on fol. 1*a*. The other work herein is Śiśupālavadha-vyākhyā 47*a*.

Contains the Sargas one to eight. There is another copy of the first Sarga containing the first 57 stanzas.

Same work as the above.

No. 11742. शिशुपालवधः.
ŚIŚUPĀLAVADHAḤ.

ubstance, palm-leaf. Size, 18⅞ × 1⅝ inches. Pages, 8. Lines, 7 on a page. Character, Telugu. Condition, injured. Appearance, old.

Begins on fol. 1*a*. The other work herein is Śiśupālavadha-yākhyā 5*a*.

Contains the second Sarga only.

Same work as the above.

Copying is said to have been completed by Bhāgavatam Sāmbaṇṇa n Thursday, the 5th day of the bright fortnight of the Mārgaśira onth in the year Sarvadhāri.

No. 11743. शिशुपालवधः.
ŚIŚUPĀLAVADHAḤ.

ubstance, palm-leaf. Size, 14 × 1¼, 13½ × 1⅜ and 13⅛ × 1⅛ inches. Pages, 48. Lines, 6 on a page. Character, Telugu. Condition, fair. Appearance, old.

Begins on fol. 1*a*. The other work herein is Śiśupālavadha-yākhyā 25*a*.

Contains the Sargas one and two only.

Same work as the above.

No. 11744. शिशुपालवधः.
ŚIŚUPĀLAVADHAḤ.

ubstance, palm-leaf. Size, 18 × 1⅝ inches. Pages, 16. Lines, 8 on a page. Character, Telugu. Condition, good. Appearance, old.

Begins on fol. 1*a*. The other work herein is Śiśupālavadha-yākhyā 9*a*.

Contains the Sargas one and two only.

Same work as the above.

No. 11745. शिशुपालवधः.
ŚIŚUPĀLAVADHAḤ.

ubstance, palm-leaf. Size, 1 ¼ × 1⅝, 14¼ × 1⅜, 13⅞ × 1⅝ and 15⅜ × 1⅛ inches. Pages, 88. Lines, 6 on a page. Character, Grantha. Condition, fair. Appearance, old.

Begins on fol. 1*a*. The other work herein is Śiśupālavadha with Padavibhāga and Kanarese meaning 45*a*.

Contains the Sargas one, three, two and five complete, but wants the middle portion in the third Sarga and the beginning and end in the second Sarga.

Same work as the above.

No. 11746. शिशुपालवधः, पदविभागकर्णाटकटीकासहितः.
ŚIŚUPĀLAVADHAḤ WITH PADAVIBHĀGA AND KANARESE MEANING.

Pages, 44. Lines, 7 on a page.

Begins on fol. 45*a* of the MS. described under the previous number.

Breaks off in the 65th stanza of the first Sarga.

Same work as the above. The words of the stanzas are split up and shown separately for the convenience of the beginners in the study of the poem and a Kanarese meaning is also added.

No. 11747. शिशुपालवधः.
ŚIŚUPĀLAVADHAḤ.

Substance, palm-leaf. Size, 16¼ × 1½ inches. Pages, 94. Lines, 6 on a page. Character, Grantha. Condition, injured. Appearance, old.

Contains from the fifth stanza to the 60th stanza of the first Sarga and from the fifth stanza to the tenth stanza in the third Sarga with Padavibhāga and Kanarese meaning.

Same work as the above.

No. 11748. शिशुपालवधः.
ŚIŚUPĀLAVADHAḤ.

Pages, 25. Lines, 16 on a page.

Begins on fol. 11*a* of the MS. described under No. 2106.

Contains the third (complete), the fourth (one to ten stanzas) and the sixth Sargas (one to ten stanzas).

Same work as the above.

No. 11749. शिशुपालवधः.
ŚIŚUPĀLAVADHAḤ.

Pages, 44. Lines, 24 on a page.

Begins on fol. 202*a* of the MS. described under No. 1663.

Contains the Sargas one, two and seven complete, three and eight incomplete.

Same work as the above.

No. **11750.** शिशुपालवधः.
ŚIŚUPĀLAVADHAḤ.

Substance, palm-leaf. Size, $11\frac{3}{8} \times 1\frac{1}{4}$, $12\frac{7}{8} \times 1\frac{3}{8}$ and $12 \times 1\frac{1}{8}$ inches. Pages, 96. Lines, 5 on a page. Character, Grantha, Telugu, Kanarese and Nandināgarī. Condition, very much injured. Appearance, old.

Begins on fol. 1*a*. The other work herein is Śiśupālavadha-vyākhyā 49*a*.

Contains the first Sarga (66 stanzas), again 1 to 50 stanzas of the same Sarga and from the 28th stanza of the fifth Sarga to the 61st stanza of the seventh Sarga.

Same work as the above.

No. **11751.** शिशुपालवधः.
ŚIŚUPĀLAVADHAḤ.

Substance, palm-leaf. Size, $17 \times 1\frac{3}{8}$ inches. Pages, 9. Lines, 6 on a page. Character, Telugu. Condition, slightly injured. Appearance, old.

Contains 1 to 60 stanzas of the first Sarga.

Same work as the above.

No. **11752.** शिशुपालवधः.
ŚIŚUPĀLAVADHAḤ.

Pages, 34. Lines, 8 on a page.

Begins on foll. 177*a*, 200*a*, 223*a*, 241*a* and 266*b* of the MS. described under No. 11477.

Contains the Sargas one to five complete.

Same work as the above.

No. **11753.** शिशुपालवधः.
ŚIŚUPĀLAVADHAḤ.

Pages, 64. Lines, 6 on a page.

Begins on fol. 25*a* of the MS. described under No. 11560.

Contains the Sargas three (from the 66th stanza to the end) and four to six and one complete.

Same work as the above.

No. 11754. शिशुपालवधः.
ŚIŚUPĀLAVADHAḤ.

Substance, palm-leaf. Size, $11\frac{3}{8} \times 1\frac{1}{4}$ inches. Pages, 54. Lines, 6 on a page. Character, Grantha. Condition, much injured. Appearance, new.

Contains the Sargas one, two and three (from the third stanza to the end). Foll. 19 and 20 are lost.

Same work as the above.

No. 11755. शिशुपालवधः.
ŚIŚUPĀLAVADHAḤ.

Pages, 45. Lines, 8 on a page.

Begins on fol. 1*a* of the MS. described under No. 11663.

Contains the Sargas 9 to 12 complete.

Same work as the above.

This manuscript is said to have been copied by Vēṅkaṭācārlu of Śaṅkapuram.

No. 11756. शिशुपालवधः.
ŚIŚUPĀLAVADHAḤ.

Pages, 40. Lines, 5 on a page.

Begins on fol. 1*a* of the MS. described under No. 11561.

Contains the Sargas two, eight (37 stanzas), nine (9 stanzas), and six complete.

Same work as the above.

No. 11757. शिशुपालवधः.
ŚIŚUPĀLAVADHAḤ.

Pages, 38. Lines, 6 on a page.

Begins on fol. 41*a* of the MS. described under No. 1581.

Contains the Sargas one and two.

Same work as the above.

No. 11758. शिशुपालवधः.
ŚIŚUPĀLAVADHAḤ.

Pages, 24. Lines, 6 on a page.

Begins on fol. 1*a* of the MS. described under No. 2432.

Contains the first Sarga and 1 to 65 stanzas of the second Sarga.

No. 11759. शिशुपालवधः.
ŚIŚUPĀLAVADHAḤ.

Substance, palm-leaf. Size, 12 × 1⅛ inches. Pages, 42 Lines, 6 on a page. Character, Grantha. Condition, injured. Appearance, old.

Contains the Sargas three and four complete, and 53 stanzas in the fifth Sarga.

Same work as the above.

No. 11760. शिशुपालवधः.
ŚIŚUPĀLAVADHAḤ.

Pages, 14. Lines, 5 on a page.

Begins on fol. 7*a* of the MS. described under No. 2575.

Contains the second Sarga (from the 20th stanza to the end).

Same work as the above.

No. 11761. शिशुपालवधः.
ŚIŚUPĀLAVADHAḤ.

Pages, 20. Lines, 4 on a page.

Begins on fol. 34*a* of the MS. described under No. 11639.

Contains the first Sarga (61 stanzas).

No. 11762. शिशुपालवधः.
ŚIŚUPĀLAVADHAḤ.

Pages, 9. Lines, 8 on a page.

Begins on fol. 43*a* of the MS. described under No. 1610.

Contains the eighth Sarga.

Same work as the above.

No. 11763. शिशुपालवधः.
ŚIŚUPĀLAVADHAḤ.

Pages, 37. Lines, 8 on a page.

Begins on fol. 28*a* of the MS. described under No 3279.

Contains the Sargas one to nine complete.

Same work as the above.

No. 11764. शिशुपालवधः.
ŚIŚUPĀLAVADHAḤ.

Pages, 105. Lines, 5 on a page.

Begins on fol. 16*b* of the MS. described under No. 11496.

Contains the Sargas one and three to seven.

Same work as the above.

No. 11765. शिशुपालवधः.
ŚIŚUPĀLAVADHAḤ.

Substance, palm-leaf. Size, $16\frac{1}{4} \times 1\frac{1}{8}$ inches. Pages, 19. Lines, 6 on a page. Character, Grantha. Condition, good. Appearance, new.

Contains from the 21st stanza to the 69th stanza of the fifth Sarga.

Same work as the above.

No. 11766. शिशुपालवधः.
ŚIŚUPĀLAVADHAḤ.

Pages, 118. Lines, 5 on a page.

Begins on fol. 1*a* of the MS. described under No. 5966.

Contains the Sargas 1 (the last stanza is wanting), 3 to 5, 8 (from the 42nd stanza), 9, 10 (from the 18th stanza) 11 in duplicate (one complete, another from the 19th stanza to the 60th stanza), 12, 13 and 14.

Same work as the above.

No. 11767. शिशुपालवधः.
ŚIŚUPĀLAVADHAḤ.

Substance, palm-leaf. Size, $19 \times 1\frac{3}{8}$ and $12\frac{1}{8} \times 1\frac{3}{8}$ inches. Pages, 49. Lines, 6–8 on a page. Character, Telugu. Condition, good. Appearance, new.

Contains the Sargas four, five, eight, six (1 to 46 stanzas), one (1 to 73 stanzas), three and five.

Same work as the above.

No. 11768. शिशुपालवधः.
ŚIŚUPĀLAVADHAḤ.

Pages, 27. Lines, 8 on a page.

Begins on fol. 1*a* of the MS. described under No. 11674.

Contains the Sargas two (from the 103rd stanza to the end), three complete, four (1 to 38 stanzas) and nine (1 to 41 stanzas).

Same work as the above.

No. 11769. शिशुपालवधः.
ŚIŚUPĀLAVADHAḤ.

Pages, 80. Lines, 6 on a page.

Begins on fol. 1*a* of the MS. described under No. 11662.

Contains the Sargas seven to ten and four complete ; and again 1 to 38 stanzas in the fourth Sarga.

Same work as the above.

No. **11770**. शिशुपालवधः, सव्याख्यः.

ŚIŚUPĀLAVADHAḤ WITH COMMENTARY.

Substance, paper. Size, 12⅝ × 8 inches. Pages, 590. Lines, 24 on a page. Character, Telugu. Condition, good. Appearance, new.

Contains the Sargas 1 to 14 complete and 1 to 82 stanzas in the 15th Sarga.

The poem of Māghakavi with the well-known commentary of Mallinātha, called Sarvaṅkaṣā.

Beginning:

श्रियः पतिः श्रीमति शासितुं जगज्जगन्निवासो वसुदेवसद्मनि ।
वसन्ददर्शावतरन्तमम्बराद्धिरण्यगर्भाङ्गभुवं मुनिं हरिः ॥

इन्दीवरदलश्याममिन्दिरानन्दकन्दलम् ।
वन्दारुजनमन्दारं वन्देऽहं यदुनन्दनम् ॥

दन्ताञ्चलेन धरणीतलमुन्नमय्य पातालकेशि(लि)षु धृतादिवराहलीलम् ।
उल्लाघनोत्फणफणाधरगीयमानक्रीडापदानमिभराजमुखं नमामि ॥

शारदा शारदाम्भोजवदना वदनाम्बुजे ।
सर्वदा सर्वदास्माकं सन्निधिं सन्निधिं क्रियात् ॥

वाणीं काणभुजीमजीगणदवासासीच्च वैयासिकी-
मन्तस्तन्त्रमरंस्त पन्नगगवीगुम्भेषु चाजागरीत् ।
वाचामाचकलद्रहस्यमखिलं यश्चाक्षपादस्फुरां
लोकेऽभूद्यदुपज्ञमेव विदुषां सौजन्यजन्यं यशः ॥

मल्लिनाथकविः सोऽयं महोपाध्यायशब्दभाक् ।
विधत्ते माघकाव्यस्य व्याख्यां सर्वङ्कषाभिधाम् ॥

ये शब्दार्थपरीक्षणप्रणयिनो ये वा गुणालंक्रिया-
शिक्षाकौतुकिनो विहर्तुमनसो ये च ध्वनेरध्वनि ।
क्षुभ्यद्भावतरङ्गिते रससुधासिन्धौ मिमङ्क्षन्ति ये
तेषामेव कृते करोति(मि) विवृतिं माघस्य सर्वङ्कषाम् ॥

नेतास्मिन्यदुनन्दनः स भगवान्वीरः प्रधानं रसः
शृङ्गारादिभिरङ्गवान्विजयते पूर्णाः पुनर्वर्णनाः ।

इन्द्रप्रस्थगमाद्युपायविषयश्चैद्यावसादः फलं
धन्यो माघकविर्वयं च कृतिनस्तत्सूक्तिसंशीलनात् ॥
इहान्वयमुखेनैव सर्वं व्याख्यायते मया ।
नामूलं लिख्यते किञ्चिन्नानपेक्षितमुच्यते ॥

अथ तत्रभवान् माख(घ)कविः "काव्यं यशसेऽर्थकृते व्यवहारविदे शिवेतरक्षतये । सद्यः परनिर्वृतये कान्तासम्मिततयोपदेशयुजे" इत्यालङ्कारिकवचनप्रामाण्यात्काव्यस्यानेकश्रेयस्साधनताम्, "काव्यालापांश्च वर्जयेत्" इति निषेधशास्त्रस्यासत्काव्यविषयतां च पश्यन् शिशुपालवधाख्यं महाकाव्यं चिकीर्षुश्चिकीर्षितार्थाविघ्नपरिसमाप्तिसम्प्रदायाविच्छेदलक्षणफलसाधनत्वादाशीर्नमस्क्रिया वस्तुनिर्देशो वापि तन्मुखमित्याशीराद्यन्यतमस्य प्रबन्धमुखलक्षणत्वाच्च काव्यफलशिशुपालवधबीजभूतं भगवतः श्रीकृष्णस्य नारददर्शनरूपं वस्त्वादौ श्रीशब्दपूर्वकं निर्दिशन् कथामुपक्षिपति—श्रिय इति । अत्रादौ श्रीशब्दप्रयोगाद्वर्णगणादिशुद्धिरभ्युच्चयः । तदुक्तम्:—

"देवतावाचकाः शब्दा ये च भद्रादिवाचकाः ।
ते सर्वे नैव निन्द्याः स्युर्लिपितो गणतोऽपि वा ॥" इति ।

श्रियः लक्ष्म्याः पतिः । एतेन रुक्मिणीरूपया प्रि(य)या युज्यत इति सूचितम् । "राघ(व)त्वेऽभवत्सीता रुक्मिणी कृष्णजन्मनि ।" इति विष्णुपुराणात् । जगन्निवासो जगतामाधारः; कुक्षिस्थाखिललोक इति भावः । तथापि जगत् लोकं शासितुं दुष्टनिग्रहशिष्टप्रतिपालनाभ्यां नियन्तुं श्रीमति वसुदेवसद्मनि वसुदेवरूपिणः कस्य(श्य)पस्य वेश्मनि वसन् कृष्णरूपेण तिष्ठन् हरिर्विष्णुः अम्बरादवतरन्तमापतन्तम्; इन्द्रसन्देशकथनार्थमिति भावः । हिरण्यस्य गर्भो हिरण्यगर्भः; ब्रह्माण्डप्रभ(व)त्वात्, तस्याङ्गभुवं तनूजम्, अथ वा तस्याङ्गादवयवादुत्सङ्गाख्याद्भवति(तीति) हिरण्यगर्भाङ्गभूस्तं मुनिम्; नारदमित्यर्थः । "उत्सङ्गान्नारदो जज्ञे दक्षोऽङ्गुष्ठात्स्वयम्भुवः ।" इति भागवतात् । ददर्श; कदाचिदिति शेषः । अत्राल्पीयसि वसुदेवसद्मनि सकलजगदाश्रयतया महीयसो हरेराधेयत्वकथनादधिकप्रभेदोऽर्थालङ्कारः । तदुक्तम्—

"आधाराधेययोरानुरूप्याभावोऽधिको मतः"

इति । जगन्निवासस्य जगदेक(देश)वासित्वमिति विरोधश्च । तस्य महिम्नोऽनिर्वाच्यत्वात्तस्याभासश्च । तथा तकारसकारादेः केवलस्यासकृदावृत्त्या जगज्ज-

गादिति सकृद्व्यञ्जक(न)द्वयावृत्त्या च वृत्त्यनुप्रासच्छेकानुप्रासौ शब्दालङ्कारौ । एतेषां चान्योन्यनैरपेक्ष्येणैकत्र समावेशात्तिलतण्डु(ल)वत्संसृष्टिः । सर्गेऽस्मिन् वंशस्थवृत्तम् । तदुक्तम् — "जतौ तु वंशस्थमुदीरितं जरौ" इति लक्षणात् ॥

See under No. 11786 for the end.

No. 11771. शिशुपालवधः, सव्याख्यः.
ŚIŚUPĀLAVADHAḤ WITH COMMENTARY.

Substance, palm-leaf. Size, 15 × 1¼ inches. Pages, 50. Lines, 8 on a page. Character, Grantha. Condition, injured. Appearance, new.

Contains the fifth Sarga only

Same work as the above

No. 11772. शिशुपालवधः, सव्याख्यः.
ŚIŚUPĀLAVADHAḤ WITH COMMENTARY.

Substance, palm leaf. Size, 13⅝ × 1⅜ inches. Pages, 58. Lines, 6 on a page. Character, Telugu. Condition, injured. Appearance, new.

Contains 81 stanzas in the third Sarga.

Same work as the above.

The former owner of the MS. is stated to be Cakravarti Kaṇṭhīravācāriyar.

No. 11773. शिशुपालवधः, सव्याख्यः.
ŚIŚUPĀLAVADHAḤ WITH COMMENTARY.

Substance, palm-leaf. Size, 16½ × 1½ inches. Pages, 204. Lines, 7 on a page. Character, Telugu. Condition, injured. Appearance, new.

Contains the Sargas two to five complete, 65 stanzas in the seventh Sarga and from the 55th stanza to the end in the eighth Sarga.

Same work as the above.

At the end of the second Sarga the name of the commentator is stated as Peddabhaṭṭa.

The copying of the fourth Sarga is said to have been made by Narasiṁhācārya, son of Āsūri Vīrarāghavasvāmi, the copying having been completed in the month Āśvayuja in the year Prabhava.

No. 11774. शिशुपालवधः, सव्याख्यः.

ŚIŚUPĀLAVADHAḤ WITH COMMENTARY.

Pages, 302. Lines, 15 on a page.

Begins on fol. 1*a* of the MS. described under No. 11725.

Same work as the above.

Contains the Sargas one to four complete and seven stanzas in the fifth Sarga.

The following stanzas are found in the first leaf :—

नगरे कलिकत्ताख्ये कालीजस्याथ चाज्ञया।
ओयिल्सेन् साहेबस्यापि साहित्येन पुनस्तदा॥

श्रीविद्याकरमिश्रेण पूर्वार्धं शोधितं मुदा।
शेषार्धं शोधयित्वाथ श्यामलालेन धीमता॥

शिशुपालवधाख्यं हि काव्यं टीकासमन्वितम्।
हिन्दुस्थान्यां ग्रन्थकुत्यां न्यासितं मुद्रिताक्षरैः॥

बाणमहीवसुभूमाने अङ्गरेजस्यापि वत्सरे।
जूनाख्ये मासि षोडश्यां न्यासितं ग्रन्थमुत्तमम्॥

सन. १८१५ इपवीताः १६ जून्.

No 11775. शिशुपालवधः, सव्याख्यः.

ŚIŚUPĀLAVADHAḤ WITH COMMENTARY.

Substance, paper. Size, 12¼ × 7¾ inches. Pages, 306. Lines, 21 on a page. Character, Telugu. Condition, good. Appearance, new.

Begins on fol. 202*b*. The other work herein is Mahābhārata 1*a*.

Contains the Sargas one, two, three and 11 which last breaks off in the 34th stanza thereof.

Same work as the above, but without the introductory stanzas of the commentary.

No. 11776. शिशुपालवधः, सव्याख्यः.

ŚIŚUPĀLAVADHAḤ WITH COMMENTARY.

Pages, 114. Lines, 7 on a page.

Contains the Sargas two, three, four (8 to 32 stanzas) and five (wants two stanzas in the beginning).

Same work as the above.

No. **11777.** शिशुपालवधः, सव्याख्यः.

ŚIŚUPĀLAVADHAḤ WITH COMMENTARY.

Substance, palm-leaf. Size, $14\frac{1}{2} \times 1$ inches. Pages, 70. Lines, 5 on a page. Character, Grantha. Condition, good. Appearance, new.

Contains the seventh Sarga complete.

Same work as the above.

No. **11778.** शिशुपालवधः, सव्याख्यः.

ŚIŚUPĀLAVADHAḤ WITH COMMENTARY.

Substance, palm-leaf. Size, $18\frac{1}{8} \times 1\frac{1}{2}$ inches. Pages, 66. Lines, 8 on a page. Character, Telugu. Condition, good. Appearance, old.

Begins on fol. 1*a*. The other work herein is Rāmakīrtanastōtra 34*a*.

Contains the Sargas 9 and 11.

Same work as the above.

No. **11779.** शिशुपालवधः, सव्याख्यः.

ŚIŚUPĀLAVADHAḤ WITH COMMENTARY.

Pages, 136. Lines, 18 on a page.

Begins on fol. 161*a* of the MS. described under No. 1782.

Contains the Sargas four and seven.

Same work as the above.

No. **11780.** शिशुपालवधः, सव्याख्यः.

ŚIŚUPĀLAVADHAḤ WITH COMMENTARY.

Pages, 34. Lines, 10 on a page.

Begins on fol. 8*a* of the MS. described under No. 913.

Contains the Sargas one to five in prose order.

Same work as the above.

No. **11781.** शिशुपालवधः, सव्याख्यः.

ŚIŚUPĀLAVADHAḤ WITH COMMENTARY.

Substance, palm-leaf. Size, $16\frac{5}{8} \times 1\frac{3}{8}$, $16\frac{7}{8} \times 1\frac{3}{8}$, $16\frac{3}{4} \times 1\frac{3}{8}$ inches. Pages, 246. Lines, 7 on a page. Character, Telugu. Condition, slightly injured. Appearance, old.

Begins on fol. 49*a*. The other work herein is Pratāparudrīya 1*a*.

Contains the Sargas 13, 8, 1, 2, and 6.

Same work as the above.

At the end of the commentary of the second Sarga, a note is found stating that it was studied on Tuesday, the 7th day of the dark fortnight of the Pusya month in the year Prajōtpatti.

At the end of the sixth Sarga, it is stated that copying was made by Rāmā Śāstri, the copying having been completed on Friday, the 11th day of the bright fortnight of the Māgha month in the year Prajōtpatti.

No. **11782.** शिशुपालवधः, सव्याख्यः.
ŚIŚUPĀLAVADHAḤ WITH COMMENTARY.

Substance, palm-leaf. Size, 18¾ × 1¼ inches. Pages, 178 Lines, 5 on a page. Character, Telugu. Condition, much injured. Appearance, old.

Contains the Sargas one and two complete (14 stanzas).

Same work as the above.

No. **11783.** शिशुपालवधः, सव्याख्यः.
ŚIŚUPĀLAVADHAḤ WITH COMMENTARY.

Substance, paper. Size, 12⅞ × 8⅛ inches. Pages, 232. Lines, 46 on a page. Character, Telugu. Condition, good. Appearance, new.

Contains the Sargas 1 to 13 complete

Same work as the above

No. **11784.** शिशुपालवधः, सव्याख्याः.
ŚIŚUPĀLAVADHAḤ WITH COMMENTARY.

Substance, palm-leaf. Size, 15 × 1⅛ inches. Pages. 150. Lines, 4 on a page. Character, Telugu. Condition, good. Appearance, new.

Contains the first Sarga complete.

Same work as the above.

No. **11785.** शिशुपालवधः, आन्ध्रव्याख्यासहितः.
ŚIŚUPĀLAVADHAḤ WITH A TELUGU COMMENTARY

Substance, paper. Size, 12⅜ × 8½ inches. Pages, 454. Lines, 21 on a page Character, Telugu Condition, good. Very badly written. Appearance, new.

Contains the Sargas one to six, the sixth containing 1 to 67 stanzas. A Telugu commentary giving the word for word meaning and also the gist of the stanzas is added to the text.

No. 11786. शिशुपालवधव्याख्या—सर्वङ्कषा.
ŚIŚUPĀLAVADHAVYĀKHYĀ : SARVAṄKAṢĀ.

Pages, 115. Lines, 9 on a page.

Begins on fol. 13*a* of the MS. described under No. 11701.

Contains the Sargas 18 to 20 which last is almost complete.

Same work as that described under No. 11770 wherein see for the beginning.

End:

उपेन्द्रस्येदम् औपेन्द्रं वपुः हरेर्विग्रहं विशत् प्रविशत धाम विस्मिताक्षैः विकासित(नयनैः नरे)न्द्रैः राजन्यैः वीक्षांबभूवे ईक्षितम् । ईक्षतेः कर्मणि लिट् । इजादेरित्याम्प्रत्ययः । कृन्दत्रच(श्चानु)प्रयुज्यते लिट्(टी)ति भुवोऽ(नुप्रयोगः) । (भावकर्मणो) रित्यात्मनेपदम् । अत्र भगवान् व्यासः—

तत्श्चेदिपते(र्देहात्ते)जोऽग्र्यं ददृशे नृपः ।
तद्दृत्राशपघा(उत्पपात यदा)रा . . . .

No. 11787. शिशुपालवधव्याख्या—सर्वङ्कषा.
ŚIŚUPĀLAVADHAVYĀKHYĀ : SARVAṄKAṢĀ.

Pages, 86. Lines, 7 on a page.

Begins on fol 9*a* of the MS. described under No 11733.

Contains 67 stanzas in the 4th Sarga, 9 stanzas in the 9th Sarga and 11th Sarga complete.

Same work as the above

No. 11788. शिशुपालवधव्याख्या—सर्वङ्कषा.
ŚIŚUPĀLAVADHAVYĀKHYĀ : SARVAṄKAṢĀ.

Pages, 79. Lines, 7 on a page.

Begins on fol. 1*a* of the MS. described under No. 11734.

Contains the Sargas 12 and 6.

Same work as the above.

No. 11789. शिशुपालवधव्याख्या—सर्वङ्कषा.
ŚIŚUPĀLAVADHAVYĀKHYĀ: SARVAṄKAṢĀ.

Pages, 149. Lines, 8 on a page.

Begins on foll. 181*a*, 204*a*, 227*a*, 244*a* and 255*b* of the MS. described under No. 11477 wherein this work has been omitted to be mentioned in the list of other works given therein.

Contains the Sargas one to five complete.

Same work as the above.

The commentary of the first Sarga is said to have been copied by Viñjimūri Subbaṇṇa, the copying having been completed on Tuesday, the 2nd day of the dark fortnight of the Kārttikai month in the year Piṅgala.

At the end of the fifth Sarga it is stated that the copying was completed by the same scribe on Sunday, the 8th day of the dark fortnight of the Mārgaśira month in the year Kālayukti.

No. **11790.** शिशुपालवधव्याख्या—सर्वङ्कषा.

ŚIŚUPĀLAVADHAVYĀKHYĀ : SARVAṄKAṢĀ.

Substance, paper. Size, $8\frac{7}{8} \times 5\frac{1}{2}$ inches. Pages, 43. Lines, 16 on a page. Character, Telugu. Condition, good. Appearance, new.

Contains the fourth Sarga complete.

Same work as the above.

No. **11791.** शिशुपालवधव्याख्या—सर्वङ्कषा.

ŚIŚUPĀLAVADHAVYĀKHYĀ : SARVAṄKAṢĀ.

Pages, 8. Lines, 11 on a page.

Begins on fol. 4*a* of the MS. described under No. 11585.

Contains 19 stanzas of the fourth Sarga.

Same work as the above.

No. **11792.** शिशुपालवधव्याख्या—सर्वङ्कषा.

ŚIŚUPĀLAVADHAVYĀKHYĀ : SARVAṄKAṢĀ.

Substance, palm-leaf. Size, $16 \times 1\frac{1}{4}$ inches. Pages, 20. Lines, 14 on a page. Character, Grantha. Condition, good. Appearance, new.

Contains the first Sarga only.

Same work as the above.

No. **11793.** शिशुपालवधव्याख्या—सर्वङ्कषा.

ŚIŚUPĀLAVADHAVYĀKHYĀ : SARVAṄKAṢĀ.

Substance, palm-leaf. Size, $15\frac{3}{4} \times 1\frac{5}{8}$ inches. Pages, 40. Lines, 8 on a page. Character, Telugu. Condition, injured. Appearance, new.

Begins on fol. 1*a*. The other work herein is Āśīrvādaślōka with commentary 21*a*.

Contains the second Sarga complete, but without colophon.

Same work as the above.

No. 11794. शिशुपालवधव्याख्या—सर्वङ्कषा.

ŚIŚUPĀLAVADHAVYĀKHYĀ : SARVAṄKAṢĀ.

Substance, palm-leaf. Size, $14\frac{7}{8} \times 1\frac{3}{8}$ inches. Pages, 93. Lines, 5 on a page. Character, Telugu. Condition, injured. Appearance, fair.

Contains the sixth Sarga complete.

Same work as the above.

No. 11795. शिशुपालवधपदान्वयः.

ŚIŚUPĀLAVADHAPADĀNVAYAḤ.

Substance, palm-leaf. Size, $10 \times 1\frac{3}{8}$ inches. Pages, 100. Lines, 5 on a page. Character, Grantha. Condition, injured. Appearance, new.

Contains the prose order of all the stanzas in the fourth Sarga, of 79 stanzas in the sixth Sarga and of all the stanzas in the 11th Sarga.

No. 11796. शिशुपालवधव्याख्या—सर्वङ्कषा.

ŚIŚUPĀLAVADHAVYĀKHYĀ: SARVAṄKAṢĀ.

Substance, palm-leaf. Size, $11\frac{7}{8} \times 1\frac{1}{4}$ inches. Pages, 233. Lines, 5 on a page. Character, Nandināgarī. Condition, injured. Appearance, old.

Contains the Sargas one to three.

Same work as that described under No. 11794.

No. 11797. शिशुपालवधव्याख्या—सर्वङ्कषा.

ŚIŚUPĀLAVADHAVYĀKHYĀ : SARVAṄKAṢĀ.

Substance, palm-leaf. Size, $15 \times 1\frac{1}{4}$ and $16\frac{1}{4} \times 1\frac{1}{4}$ inches. Pages, 60. Lines, 5 on a page. Character, Grantha. Condition, much injured. Appearance, new and old.

Contains the Sargas eight and nine. Wants a few lines in the beginning of the eighth and three stanzas in the beginning of the ninth Sarga.

Same work as the above.

No. 11798. शिशुपालवधव्याख्या—सर्वङ्कषा.

ŚIŚUPĀLAVADHAVYĀKHYĀ : SARVAṄKAṢĀ.

Substance, palm-leaf. Size, $15\frac{3}{8} \times 1\frac{1}{4}$ inches. Pages, 90. Lines, 6 on a page. Character, Grantha. Condition, slightly injured. Appearance, new.

Contains the 19th Sarga complete.

Same work as the above.

The book is said to have belonged to Raṅgācārya of Lakṣmīnārāyaṇapura and a relation of Śrīnivāsa, son of Kavitārkikasiṁha.

No. 11799. शिशुपालवधव्याख्या—सर्वङ्कषा.

ŚIŚUPĀLAVADHAVYĀKHYĀ : SARVAṄKAṢĀ.

Pages, 66. Lines, 5 on a page.

Begins on fol. 49*a* of the MS. described under No. 11750.

Contains 40 stanzas in the first Sarga.

Same work as the above.

No. 11800. शिशुपालवधव्याख्या—सर्वङ्कषा.

ŚIŚUPĀLAVADHAVYĀKHYĀ : SARVAṄKAṢĀ.

Substance, palm-leaf. Size, $15\frac{1}{8} \times 1\frac{1}{4}$ inches. Pages, 30. Lines, 8 on a page. Character, Telugu. Condition, good. Appearance, old.

Contains the seventh Sarga complete.

Same work as the above.

No. 11801. शिशुपालवधव्याख्या—सर्वङ्कषा.

ŚIŚUPĀLAVADHAVYĀKHYĀ : SARVAṄKAṢĀ.

Pages, 34. Lines, 7 on a page.

Begins on fol. 1*a* of the MS. described under No. 11735.

Contains the eighth Sarga.

Same work as the above.

No. 11802. शिशुपालवधव्याख्या—सर्वङ्कषा.

ŚIŚUPĀLAVADHAVYĀKHYĀ : SARVAṄKAṢĀ.

Substance, palm-leaf. Size, $15 \times 1\frac{1}{4}$ inches. Pages, 235. Lines, 7 on a page. Character, Grantha. Condition, much injured. Appearance, old.

Contains the Sargas 15 to 19 complete, but wants a few lines in the beginning of the 15th Sarga.

Same work as the above.

No. 11803. शिशुपालवधव्याख्या—सर्वङ्कषा.

ŚIŚUPĀLAVADHAVYĀKHYĀ : SARVAṄKAṢĀ.

Pages, 41. Lines, 5 on a page.

Begins on fol. 43*a* of the MS. described under No. 11662.

Contains the 11th Sarga.

Same work as the above.

No. 11804. शिशुपालवधव्याख्या—सर्वङ्कषा.

ŚIŚUPĀLAVADHAVYĀKHYĀ : SARVAṄKAṢĀ.

Substance, palm-leaf. Size, 19 × 1¼ inches. Pages, 58. Lines, 6 on a page. Character, Grantha. Condition, injured. Appearance, new.

Begins on fol. 1*a*. The other work herein is Nigamāntāryacarita 30*a*.

Contains the tenth Sarga and ten stanzas of the seventh Sarga.

Same work as the above.

No 11805. शिशुपालवधव्याख्या—सर्वङ्कषा.

ŚIŚUPĀLAVADHAVYĀKHYĀ : SARVAṄKAṢĀ.

Pages, 145. Lines, 6 on a page.

Begins on fol. 25*a* of the MS. described under No. 11743.

Contains the first Sarga (from the 19th stanza to the end) and the second Sarga (1 to 90 stanzas).

Same work as the above.

Said to have been copied by one who calls himself Ēnagiri Upādhyāya.

No. 11806. शिशुपालवधव्याख्या—सर्वङ्कषा.

ŚIŚUPĀLAVADHAVYĀKHYĀ : SARVAṄKAṢĀ.

Pages, 50. Lines, 8 on a page.

Begins on fol. 9*a* of the MS. described under No. 11744.

Contains the second Sarga complete.

Same work as the above.

No. 11807. शिशुपालवधव्याख्या—सर्वङ्कषा.

ŚIŚUPĀLAVADHAVYĀKHYĀ : SARVAṄKAṢĀ.

Substance, palm-leaf. Size, 16 × 1 inches. Pages, 200. Lines, 7 on a page. Character, Grantha. Condition, slightly injured. Appearance, old.

Contains the Sargas one, three, four complete and five (3 to 19, 21, 25 and 31 to 36 stanzas).

Same work as the above.

No. 11808. शिशुपालवधव्याख्या—सर्वङ्कषा.

ŚIŚUPĀLAVADHAVYĀKHYĀ : SARVAṄKAṢĀ.

Pages, 107. Lines, 6 on a page.

Begins on fol. 47*a* of the MS. described under No. 11741.

Contains the Sargas one and two complete and 33 stanzas in the third Sarga.

Same work as the above.

No. 11809. शिशुपालवधव्याख्या—सर्वङ्कषा.

ŚIŚUPĀLAVADHAVYĀKHYĀ : SARVAṄKAṢĀ.

Pages, 28. Lines, 7 on a page.

Begins on fol. 11*a* of the MS. described unedr No. 11740.

Contains the fourth Sarga.

Same work as the above.

No. 11810. शिशुपालवधव्याख्या—सर्वङ्कषा.

ŚIŚUPĀLAVADHAVYĀKHYĀ : SARVAṄKAṢĀ.

Pages, 40. Lines, 7 on a page.

Begins on fol. 5*a* of the MS. described under No. 11742.

Contains 82 stanzas in the second Sarga.

Same work as the above.

No. 11811. शिशुपालवधव्याख्या—सर्वङ्कषा.

ŚIŚUPĀLAVADHAVYĀKHYĀ : SARVAṄKAṢĀ.

Pages, 22. Lines, 7 on a page.

Begins on fol. 1*a* of the MS. described under No. 3016.

Contains 1 to 56 stanzas in the sixth Sarga.

Same work as the above.

No. 11812. शिशुपालवधव्याख्यानम्—सारसङ्ग्रहणम्.

ŚIŚUPĀLAVADHAVYĀKHYĀNAM : SĀRASAṄGRAHAṆAM.

Snbstance, palm-leaf (Śrītāla). Size, 10⅛ × 2 inches. Pages, 184. Lines, 10 on a page. Character, Malayāḷam. Condition, injured. Appearance, old.

Contains the Sargas one to three complete and three stanzas in the fourth Sarga.

This is a commentary on the Śiśupālavadha by Dēvarāja, son of Dvaipāyanabhaṭṭa. The author states that he consulted the commentaries of Haridāsa, Vallabha, Śrīraṅgadēva, etc.

Beginning :

यस्य लक्ष्मीभुजाश्लेषे कण्ठे कङ्कणराजयः ।
मणिमाला इवाभान्ति स वः पायाज्जनार्दनः ॥

श्रीदेवराजविदुषा शिशुपालवधाभिधे ।
काव्ये करिष्यते टीका नातिसङ्क्षिप्तविस्तरम् ॥
आलोच्य माघकाव्यस्य व्याख्यानानि बहून्यलम् ।
तत्तद्व्याख्यागता अर्था लिख्यन्ते केवलं यथा (मया) ॥
हरिदासात्तु तात्पर्यं वल्लभात्पदनिर्णयम् ।
ज्ञात्वा श्रीरङ्गदेवाद्याद्यत्सारं तच्च लिख्यते ॥
अतोऽनेन कृतो ग्रन्थ इति खण्डनतत्परः ।
मा स यासीज्जनः खेदं मा च भाविष्ट दूषणम् ॥
वाक्यार्थान्वयतात्पर्यसमासपदनिर्णयाः ।
अत्र सा देवराजीयव्याख्या विजयते भुवि ॥

प्रारिप्सितग्रन्थपरिसमाप्तिप्रत्यूहप्रशमाय प्रथमं मङ्गलाचरणं कर्तव्यमिति स्मरणात् श्रीशब्दं प्रयुञ्जानः श्रीपतिचरितोच्चारणमेव प्रयोजनभूतपरमपुरुषार्थश्च भविष्यतीति कविस्तत् परामृशति—श्रिय इत्यादि । हरिः हिरण्यगर्भाङ्गभुवं मुनिं ददर्श इति । को हरिः । श्रियःपतिः लक्ष्मीनाथो विष्णुः । स कीदृशः । जगन्निवासः जगतां भुवनानामावासः आश्रयो रक्षकः । अतश्च जगच्छासितुं श्रीमति वसुदेवसद्मनि । जगन्निवासत्वादेव वसुदेवभवने वासस्य जगच्छासनं प्रयोजनमुच्यते । एतेन कर्माधीनजननत्वं भगवतो निरस्तम् ॥

Colophon:

इति श्रीमद्द्वैपायनभट्टसूनुना देवराजाचार्येण विरचिते सारसङ्ग्रहणाह्वये माघव्याख्याने तृतीयः सर्गः ॥

End:

क्रान्तमिति । नवप्रभाजालभृतां मनोहरदीप्तिपुञ्जधारिणां मणीनां काञ्चनवप्रभाजा सुवर्णतटसेविन्या ।

No. 11813. शिशुपालवधः, सव्याख्यः.

ŚIŚUPĀLAVADHAḤ WITH COMMENTARY.

Substance, paper. Size, $13\frac{3}{8} \times 5\frac{5}{8}$ inches. Pages, 300. Lines, 14 on a page. Character, Dēvanāgarī. Condition, injured. Appearance, new.

Contains the 12 Sargas complete and the first stanza of the 13th Sarga.

This commentary is called Arthadīpikā and was composed by Haridāsa, son of Viṣṇudāsa and Mūlādēvī. Viṣṇudāsa is said to have been proficient in astronomy and astrology and was the son of Saktūmiśra who is said to have appeased God Viṣṇu at Murārinagara. Saktūmiśra was the son of Jyēṣṭha of the Rudra family and of Kāśyapagōtra and a resident of Lābhapura. Haridāsa quotes Kāvyadarpaṇa.

Beginning:

वन्दे मदनगोपालं विद्यातत्त्वार्थदायकम् ।
सर्वविघ्नापहर्तारं दातारं सर्वसम्पदाम् ॥ १ ॥
आसील्लाभपुराभिधाननगरे रुद्रान्वयी काश्यपो
ज्येष्ठः सर्वकलाकलापविदुषां ज्येष्ठाभिधानो द्विजः ।
आराद्धत्रिपुरापुरारिचरणाम्भोजप्रसादोल्लस-
त्सम्पत्प्रीति(णि)तभूसुरः सुरपतिस्पर्धासमिद्धादरः । २ ॥
तस्याभूत्तनयः प्रभूतविनयः सद्धर्मकर्मप्रियः
सक्तूमिश्र इति प्रसिद्धमहिमा भक्तौ प्रसक्तः सताम् ॥
येनाराधि पुरा मुरारिनगरे विष्णुः सहृष्टं चिरा-
द्येन प्राप स विश्वभूषणमणिं श्रीविष्णुदासं सुतम् ॥ ३ ॥
वेदाचारपु(प)रः पुराणचतुरः सत्सम्प्रदायाग्रणीः
शश्वद्ब्राह्मणदेवसेवनरतः प्राप्तातिथेयप्रथः ॥
ज्योतिश्चक्रविचारबन्धुरमतिः कालज्ञचूडामणिः
सर्वोर्वीशकिरीटकोटिकषणोन्मीलन्नखेन्दुद्युतिः ॥ ४ ॥
तस्यात्मजो हरिहरार्चनलब्धबुद्धि-
र्विद्याविनोदमुदितो हरिदासमिश्रः ।
प्रासूत यं सुचरिता किल मूलदेवी
द्वैपायनाख्यमिव सत्यवती मुनीन्द्रम् ॥ ५ ॥
विष्णुदासतनूजेन हरिदासेन धीमता ।
विरच्यते यथाबुद्धि माघकाव्यार्थदीपिका ॥ ६ ॥
निरूप्य लिखितं सत्यं सज्जनैः सुविचारितम् ।
नमस्कुर्मः खला युष्मांस्तूष्णीमत्र करिष्यथ ॥ ७ ॥
योऽमूं टीकां समालोक्य स्वपाण्डित्यसमीहया ।
मन्नामाच्छादनं कुर्यात्सन्ततिस्तस्य नङ्क्ष्यति ॥ ८ ॥

"सर्गबन्धो महाकाव्यमुच्यते तस्य लक्षणम् ।
आशीर्नमस्क्रिया वस्तुनिर्देशो वापि तन्मुखम् ॥"

इति काव्यदर्पणोक्तत्वादवश्यं त्रिष्वेकेन भवितव्यमित्यत्र काव्यकर्ता वस्तु-निर्देशमुद्दिष्टवान् । सदाश्रयस्य श्रीकृष्णस्य सङ्कीर्तनाशयमधिकृत्य काव्यं

प्रवर्तते। तन्निर्देशो वस्तुनिर्देश इति विघ्नविघाताय कृतं मङ्गलमादौ निबध्नन् शिष्यावधानार्थमारभते --श्रियःपतिरिति। हरिः कृष्णः। मुनिं ददर्श अद्राक्षीत्। कथम्भूतो हरिः। श्रियो लक्ष्म्याः पतिः भर्ता कृष्ण इत्यर्थः। कथम्भूतं मुनिम्। हिरण्यगर्भाङ्गभुवम्। हिरण्यं गर्भोऽस्यासौ हिरण्यगर्भो ब्रह्मा। तस्य अङ्गभूः पुत्रस्तं नारदमित्यर्थः ॥

* * * *

यं प्रासूत स विष्णुदासविबुधः श्रीमूलदेव्या सुतं
भक्त्याराधितसद्गुरुश्चिरतरं शास्त्राणि योऽधीतवान्।
तेन च्छात्रहितेच्छुना विरचिते गाथार्थसन्दीपने
सर्गः स्वर्गसुखान्निसर्गमधुरः पूर्णोऽयमाद्योऽभवत् ॥

Colophon :

इति श्रीमन्महोद(दा)रान्तःकरणविष्णुभक्तसर्वज्ञचूडामणिश्रीमिश्रविष्णुदासात्मजसर्वविद्याविशारदश्रीमिश्रहरिदासविरचितायां शिशुपालवधमहाकाव्यटीकायां प्रथमः सर्गः ॥

End :

अद्य नदीमित्यादिकां यमुनामतीतमेव अशृणोदिति कथमुच्यत इत्याक्षेपालङ्कारः। तपसः तनूजः प्रत्यहं यमुनामतीतं सन्तमधुनैव शुश्रुवानिति वचनावसरः। नृपतेरित्यत्र सामीप्ये षष्ठी। अस्मिन् सर्गे मञ्जुभाषिणी वृत्तम्। चतुर्थसर्गे सूत्रमुक्तम्।

No. 11814. शिशुपालवधव्याख्या.

ŚIŚUPĀLAVADHAVYĀKHYĀ.

Substance, palm-leaf. Size, 18 × 1¼ inches. Pages, 374. Lines, 6 on a page. Character, Grantha. Condition, injured. Appearance, old.

Breaks off in the 12th Sarga.

This commentary is said to have been written by Śrīraṅgadēva.

Beginning :

. . . पुरन्दरसुरासुरमौलिशायि कुन्त्या(धिरोहिमकरन्दनिपानवाहि।)
(मन्दारसुन्दरितलोक . . निरासि पादारविन्दमरविन्दविलोचनस्य ॥)

* * * *

पायाद्वपुर्गिरिसुताघटितार्धभागं शर्वस्य सर्वजगतामभयप्रदं वः ॥

* * * *

वासस्थानभूतः । तथापि जगच्छासितुम् । श्रीमति महाविभवे । वसुदेवसद्मनि

* * * *

Colophon:

इत्थं नवमसर्गस्य माघकाव्येऽभिधीयये (ते)।
व्याख्या श्रीरङ्गदेवेन गूढार्थपदबोधिनी ॥

* * * *

इति श्रीरङ्गदेवाख्यो माघकाव्ये द्विजोत्तमः ।
स्पष्टं व्याचष्ट दशमं सर्ग . . . माश्रितः ॥

* * * *

इत्येकादशसर्गस्य माघकाव्ये द्विजन्मना ।
श्रीरङ्गदेवे(व)नाम्नादो व्याख्यानं निरमीयत ॥

End:

गण्डो—सुखं प्राप्तुमनाः सुखेन गन्तुमिच्छुः कश्चित् सुसारथिः उज्वलो यन्ता उज्वलनाभिश्च या नाभिः चक्रस्य पिण्डकाचक्रम्, उज्वलनाभिर्यया भवति, तया नवया अचिरनिर्मितया उदराश्रिया अराः चक्रावयवाः तेषु श्रीः शोभा तदुद्भूतया तया विराजमानाम् । गण्डोज्वलाम् । गण्डो रथावयवविशेषः । तेनोज्वलाम् । अविधुरामव्याकुलगमनाम् । रथीं शकटम् । युयोज सज्जितामकरोत् ॥

No. 11815. शौरिकथोदयः, तत्त्वप्रकाशिकाव्याख्यासहितः.

ŚAURIKATHŌDAYAḤ WITH THE COMMENTARY TATTVAPRAKĀŚIKĀ.

Substance, paper. Size, $10\frac{3}{4} \times 8\frac{5}{8}$ inches. Pages, 373. Lines, 20 on a page. Character, Dēvanāgarī. Condition, good. Appearance, new.

A Yamaka poem by Vāśudēva dealing with the incidents from the birth of Kṛṣṇa down to the conquest of Bāṇāsura as based on the Harivaṁśa.

The author of the commentary is Nīlakaṇṭha, son of Īśāna of Muktisthala, and it is said to have been written at the time when Rāmavarman and Gōdavarman reigned in the Cochin State.

Complete.

Beginning:

अखिलासुरसुरमानुषनिकरानतचरणं
गगनेचरवनिताजननुतिगीतिसुमुदितम् ।
तुहिनाचलतनया . . . . . ज(ज)तरमनिशं
प्रणमामि तमहिमण्डितचरणाम्बुजयुगलम् ॥
यदनुग्रहविरहे सति भवक्केशवविधयः
प्रभवन्ति न वदितुं गिर इह किं पुनरपरे ।
तुहिनद्युतिशकलच्छविविलसज्जटमनिशं
प्रणमामि तदधिदैवतममलच्छवि वचसाम् ॥
तुहिनदीधितिखण्डलसज्जटं रविशशाङ्ककृशानुविलोचनम् ।
वटतटीकृतराममहं भजे रजतवर्णमनङ्गहरं हरम् ॥
महिषप्रोथनिहितचरणं कारणं महः ।
मुक्तेर्मुक्तिस्थलास्थानं दौर्गं दुर्गं भजे मुहुः ॥
यदनुग्रहतः पुंसां मतिर्दर्पणनिर्मला ।
यतीशं तं गुरुं वन्दे त्रय्यन्तोदधिपारगम् ॥
वेणुनिनादविनोदितविश्वं गोपजनोचितवेषविलासम् ।
तुम्बुरुनारदगीतचरित्रं नौमि सदा वसुदेवसुतं तम् ॥
तत्त्वप्रकाशिकानाम्ना व्याख्या शौरिकथाश्रया ।
क्रियते नीलकण्ठेन श्रुतार्थपरिशुद्धये ॥
रामवर्ममव(नृप)तौ महीमिमां पाति साकमिव गोदवर्मणा ।
नीलकण्ठमहिताङ्किता(सा) वृत्तिरान्ध्यमतिदोषहन्त्य(न्त्य)सौ ॥
पदच्छेदादाविह यत्क्रमेण पदान्वयस्तत्क्रमतोऽर्थवादः ।
विशेषणानामथ योजनेति व्याख्याप्रकारो गदितो ममात्र ॥

अथ शौरिकथाख्यं यमककाव्यं चिकीर्षुः कविः करिष्यमाणकाव्यनिष्प्रत्यूहपरिसमाप्त्यादिनिखिलप्रयोजनसिद्ध्यर्थं

"स्मृते सकलकल्याणभाजनं यत्र जायते ।
पुरुषं तमजं नित्यं व्रजामि शरणं हरिम् ॥"

इत्यादिवचनानुसारेण श्रीकृष्णाख्यविशिष्टेष्टदेवता . . . . श्लोकत्रयेण ॥

(मू)—अवनतदेवं देहं पुंसः परमस्य सम्पदे वन्देऽहम् ।
यं पदमम्बुध्यन्ते यतयो यत्तत्त्वमुत्तमं बुध्यन्ते ॥

अवनतदेवं-देहं-पुंसः-परमस्य-सम्पदे-वन्दे-अहं-यं-पदम्-अम्बुध्यन्ते-यतयः-तत्तत्त्वम्-उत्तमं-बुध्यन्ते ।

अहमिति कविरात्मानं निर्दिशति; वासुदेवनामाहमित्यर्थः । परमस्य विशिष्टस्य, यद्वा परा उत्कृष्टा मा श्रीर्यस्येति विग्रहः । तस्य पुंसः पुरुषस्य श्रीकृष्णाख्यस्य देहं शरीरं वन्दे इत्यन्वयः । वन्दनप्रयोजनमाह, सम्पद इति । सम्पत् समृद्धिस्तत्सिद्ध्यर्थं वागर्थयोः समृद्धिरेवेह सम्पत् विवक्षिता, योग्यतरत्वात् । देहं विशिनष्टि—अवनतेति । अवनताः प्रणताः देवा यस्येति विग्रहः ; तम् । देवशब्दः ऋष्यादीनामप्युपलक्षकः । सततं ब्रह्मादिभिर्देवैः नारदादिभिर्मुनिमुख्यैश्च नमस्कृतमित्यर्थः ।

* * * *

एवं पुराणार्थस्मरणसिद्ध्यर्थं व्यासं प्राणंसीत् । सम्प्रति स्वकृतकाव्यं गुणवदपि मत्सरग्रस्ततया केचिन्न गृह्णन्ति इति राजवल्लभतयापि स्वकृतकाव्यप्रचयसिद्ध्यर्थं तत्कालवर्तिनं राजानं स्तौति—जयतीति ।

(मू)—जयति सुधामा रामः क्षितिपालः काव्यवीरुधामारामः ।
दधदिभमस्तकलीलामंसेन बिभर्ति योऽयमस्तकलीलाम् ॥

जयति-सुधामा-रामः-क्षितिपालः-काव्यवीरुधाम्-आरामः-दधत्-इभमस्तकलीलाम्-अंसेन-बिभर्ति-यः-अयम्-अस्तकलीलाम् ॥

रामः रामाख्यः क्षितिपालो राजा जयति वीर्यशौर्यादिगुणशालितया सकलभूपालानतिशय्य वर्तत इत्यर्थः ।

* * * *

अथ यदर्थमिष्टदेवतानमस्कारादिकं कृतं तदारभते —अथेति ।
अथ षट्सु कुमारेषु भ्रात्रा व्यापादितेषु सुकुमारेषु ।
सुतमेकं सद्वेषं प्रासूयत देवकी सकंसद्वेषम् ॥

अथ-षट्सु-कुमारेषु-भ्रात्रा-व्यापादितेषु-सुकुमारेषु-सुतम्-एकं-सद्वेषं-प्रासूयत-देवकी-सकंसद्वेषम् ।

अथशब्दः कथारम्भार्थः । देवकी वसुदेवभार्या षट्सु षट्सङ्ख्यातेषु कीर्तिमत्प्रभृतिषु च कुमारेषु स्वपुत्रेषु ।

* * * *

Colophon :

इतीशानसूनुनीलकण्ठपूज्यपादविरचितायां शौरिकथाव्याख्यायां तत्त्वप्रकाशिकायां प्रथम आश्वासः समाप्तः ॥

End:

काव्यार्थमुपसंहरति--विष्णुरिति ।

विष्णुर्विपक्षकक्षस्य स्वपदानतया दवः ।
विजहार द्वारवत्यां स्वपदानतयादवः ॥

विष्णुः-विपक्षकक्षस्य स्वपदानतया दवः विजहार-द्वारवत्यां-स्वपदानतया दवः ।

विष्णुर्द्वारवत्यां विजहार क्रीडितवान् ; कीदृशः स्वपदानतया सुशोभनमपदानम् अद्भुतकर्म यस्य सः ; स्वपदानः तस्य भावः स्वपदानता तया हेतुभूतया विपक्षकक्षस्य शत्रुवनस्य दवः वनाग्निः । वनाग्निर्हि स्वतेजसा सकलमपि वनसमूहमुन्मूलयति। अयमपि स्वपदानतया विपक्षकान्तारसमूहसमूलोन्मूलनात् दवतुल्य इत्यर्थः । स्वपदानतया सहित इति वा । तथा स्वपदानतयादवः स्वस्य पदकमलावनतानिखिलयादवजन इत्यर्थः ; यमकपद्यानां वृत्तनियमो नास्तीत्यस्माभिरादावेव कथितमिति शिवम् ॥

यत्कृपालेशतोऽज्ञोऽपि सुराचार्यसमो भवेत् ।
कर्मन्दिवृन्दवन्द्यं तं गुरुं वन्दे यतीश्वरम् ।

श्रुतमपि गुरुमुख्याद्वक्तुमर्थं न दक्षो बहुदिनमनुचिन्ताहानिदोषेण यः स्यात् ।
मनसि जनिततापस्तं च हातुं कृतैवं महति यमककाव्ये वृत्तिरेषा स्फुटार्था ॥
मुक्तिस्थलो भवसि(सु)तो गिरिराजकन्यापादाब्जधूलिरनिशं निगमान्तसेवी ।
गोविन्दभक्तिरससंभृतिभुग्नकण्ठो व्याख्यामिमां व्यरचयत्खलु नीलकण्ठः ॥

Colophon:

इतीशानसूनुनीलकण्ठपूज्यपादविरचितायां शौरिकथाव्याख्यायां तत्त्वप्रकाशिकायां षष्ठ अश्वासः ॥

समाप्ता चेयं तत्त्वप्रकाशिका ॥

No. **11816.** सत्यापरिणयः.
SATYĀPARIṆAYAḤ.

Substance, palm-leaf. Size, $11\frac{5}{8}\times1\frac{1}{2}$ inches. Pages, 110. Lines, 7 on a page. Character, Telugu. Condition, good. Neatly written. Appearance, old.

Complete in 12 Sargas.

This is a poem treating of the marriage of Satyabhāmā and Kṛṣṇa. By Ēkāmranātha, who wrote this poem at the instance of King

Immādi-Aṅkuśa, son of Aṅkuśarāya of Rāṇa family. For detailed particulars regarding this king, see No. 11535 of the D.C.S. MSS. It is here stated that Jagatāparāya, uncle of Immaḍi-Aṅkuśa conquered Mūrtijākhan, Nūrūkhan, Cittakhan, Saujātakhan and protected Cērnamulk and that Aṅkuśarāya had also two sons named Kastūri and Śiva by his wife Lakṣmama, the daughter of King Raghuvar

Beginning :

श्रीसत्यातरुणीमणेर्गलतले पाणिद्वयेनाङ्गुलि-
द्योताकल्पितनूत्नरत्नद्युतिसंशोभं हितैः स्पर्शनैः ।
बध्नन् तत्पुलकोदयं परिणये कल्याणसूत्रं परं
राणामाण्डमहीश्वराय सततं देयादभीष्टं हरिः ॥ १ ॥
विघ्नार्गलस्तोमविभेदनाय भजन्तु सर्वेऽजमुशा(खा)न् सुरेशान् ।
कवीश्वरा ग्रन्थमुखेषु सोऽहं भजामि देवं करिवक्त्रमेव ॥ २ ॥
अस्त्यम्भोरुहनेत्रमागमशिरोज्ञेयं समस्तादिमं
सर्वज्ञं स्तिमितात्मभिर्मुनिवरैः सन्त्यक्तकामादिभिः ।
ध्यातं सन्ततमब्जसम्भवमुखैः संस्तूयमानं सुरैः
सानङ्गं परिवीक्षितं कमलया नारायणाख्यं महः ॥ ३ ॥
सानन्दा हृदयाम्बुजेषु सततं ध्यायन्ति यद्योगिनो
येनाक्रान्तिमगाद्बलेरपहृता गर्वस्य लोकव्रजः ।
यस्मादुद्भवरू(मा)प जह्नुतनया लोकत्रयीपावनी
तस्मादङ्घ्रियुगात्सुदर्शनभृतो वर्णस्तुरीयोऽजनि ॥ ४ ॥
तस्मिन्वर्णललाम्नि जह्नुतनयासोदर्यताविश्रुते
वर्णे भूमिभुजां रघोरभिजनो लोके यथाविन्दत ।
ख्यातिं तद्वदतुल्यशौर्यकरुणादानादिकैः सद्गुणैः
राणावंशवरः प्रसिद्धिमधिकां गोत्रेषु संविन्दते ॥ ५ ॥
योगेनावरवर्ण इत्यभिदधल्लोके परेणेतरा-
नेतद्वर्णभवानथापि मनुजैः संस्तूयमानान् गुणैः ।
तद्वंशोद्भवभूपतीनभिदधल्लोकप्रसिद्धाभिधान्
रामाद्यैः सदृशानथोत्तमतरस्तोत्रार्थतामर्हति ॥ ६ ॥
तस्माद्वंशतरान्महोन्नतियुतात्सद्वृत्ततासंयुतो
यातो भूपतिजालरम्यमकुटश्रेणीपरिष्कारताम् ।

माण्डक्ष्माभृदजन्यजन्यपटलत्रासोऽत्र मुक्तामणेः
सादृश्यं गतवान्परस्य विशदाभिख्यः सुवर्णोचितः ॥ ७ ॥
रामो नित्यसुखाप्तयेऽवतरणं माण्डप्रभोर्दम्भतो
यातो नाथसमग्रशौर्यभरताभिख्या च तस्यानुजे ।
जागर्त्यङ्कुशरायभूभृति कथं कस्मान्नृसिंहेऽनुजे
पूर्णा लक्ष्मणतास्य वेङ्कटपतौ शत्रुघ्नतास्यानुजे ॥ ८ ॥
शासना(द्रा)ज्यं स माण्डक्षितिपतिरखिलक्षोणिपालैर्नुताङ्घ्रिः
कृत्वा धर्मानशेषान्बुधकविनिकरश्लाघ्यमेकं निदानम् ।
कीर्तेः काव्यं परीप्सन्नपरिमितकलावेदिभिः सेविताया-
मासीनः सन्सभायां सविनयमवदन्मां तदाहूय वाक्यम् ॥ ९ ॥
वेत्त्येकस्तर्कशास्त्रं परमितरबुधः पाणिनीयैकविज्ञः
कश्चिद्वेदान्तशास्त्रं हृदि वहति परो (भ)ट्टशास्त्रे प्रवीणः ।
अन्य काव्यं विधातुं प्रभवति चतुरः कोऽप्यलङ्कारशास्त्रे
किं वान्यो लब्धवर्णस्त्वमिव बुधमणे सर्वविद्यास्वभिज्ञः ॥ १० ॥
एकाम्रनाथ इति नाम जगत्प्रसिद्धं सर्वज्ञतां तव परं विशदं प्रवक्ति ।
या दुष्टशिक्षणविधौ पटुतारतां दुर्वासोऽन्वये जननमेव परिब्रवीति ॥ ११ ॥
त्वया समानोऽत्र किमस्ति विद्वान् यतो महानङ्कुशरायभूपः ।
ममानुजः सर्वकलाप्रवीणो विद्वांसमूरीकुरुते भवन्तम् ॥ १२ ॥
काव्यं सुवृत्तं सरसं विधातुं त्वमेव सर्वज्ञमणिप्रवीणः ।
मदङ्कितं तत् कथयस्व काव्यमेकं युतं सत्कथया मुरारेः ॥ १३ ॥
मामुक्त्वेत्थं सहर्षं स महिपतिवरो भूषणैरप्यसङ्ख्यै-
र्वासोभिर्गन्धपुष्पैः सविनयमथ सम्भावयामास शौरिः ।
श्रुत्वाहं तस्य वाक्यं प्रमुदितहृदयः काव्यवर्यं च सत्यो-
द्वाहाख्यानं प्रकर्तुं गुणगणयुतमुद्युक्तवानस्मि साधु ॥ १४ ॥
मत्काव्यनायकमणेर्माण्डनाममहीभुजः ।
अन्ववायोऽधुना साधु वर्ण्यते सद्गुणैर्युतः ॥ १५ ॥
राणावंशवरे समस्तधराणिख्याते गुणैरन्विते
श्रीगौरीसममल्लमाख्ययुवजेस्तिम्मक्षमावल्लभात् ।
शिङ्गक्ष्मापतिराडवाप जननं पार्थो रणे वैभवे
सुत्रामा प्रकृतिव्रजस्य च दृशोर्जैवातृकः पार्थिकः ॥ १६ ॥

तत्कीर्तिप्रकरप्रतापविजितौ भूत्वा शशाङ्कानलौ
भूयः साम्यमपीच्छतो यदि तदा लज्जां विहाय ध्रुवम् ।
तन्निष्ठा जडता स्वकारणगुणोद्भूतिं गता चन्द्रमा
यस्मादम्बुनिधेरवाप जननं वह्निः कृपीटोद्भवः ॥ १७ ॥
स गङ्गमाख्याम्बुजलोचनायां शिङ्गक्षितीन्द्रो जननित्यकीर्तिः ।
अजीजनत् साहसविक्रमार्कं दाने च कर्णं जगदेकरायम् ॥ १८ ॥
वेद जगदेकमहिभृत्करवालो न (खलु) पूर्वराहुर्यत् ।
न पुनस्तेन च तेजो ग्रस्तं सद्राजमण्डलं प्राप ॥ १९ ॥
जित्वा पुराणपुरपादशहक्षितीन्द्र-
मश्वान्गजानगणितान् तरसाभ्यगृह्णात् ।
यस्तस्य किन्तु जगदेकमहीधवस्य
तुल्यः श्रुतो रणपते(थे) प्रविहाय पार्थम् ॥ २० ॥
गिर्यम्बातरुणीमणेः स जगदेकक्ष्मापतिर्विश्रुतौ
शौर्याद्यैर्जगतापरायजगदेकक्षोणिनाथौ ततः ।
सूर्याभं जगतापरायनृपतिं प्रोद्भिन्नवैरिक्षमा-
नाथं चास्य मदाङ्कुशक्षितिपतिं चाजीजनद्धार्मिकम् ॥ २१ ॥
एतेषां जगतापरायनृपतेरन्येष्वसाधारणं
सप्त्यारोहणकौशलं महितले दृष्ट्वा धरित्रीजनाः ।
वञ्चन्ते स्म मदान्धदुष्टयवनव्रातं जिघांसुं परि-
प्राप्तं कल्क्यवतारमञ्जनयनं लोकावनायोद्यतम् ॥ २२ ॥
योऽरक्षीद्दुर्गवर्यं घनगिरिमहितौ मुर्तिजाखानरूमि-
खानौ जित्वा च शूरौ महितबलयुतं चित्तखानं च युद्धे ।
जीवग्राहं त्वगृह्णाद्बहुबलमपि निर्भिद्य सौजातखानं
योऽरक्षीच्चेर्नमल्कं स जयति जगदेकावनीनाथशौरिः ॥ २३ ॥
श्रद्धा तज्जगदेकरायनृपतेर्यातं प्रतापानले
दुष्प्रापे तृणतां तुरुष्कपटलं दृष्ट्वा धरित्रीजनः ।
जानीते हृदि तत्प्रसिद्धयवनव्राताभिधाने क्रमा-
त्प्राप्तं लेखकमण्डलस्य लतनं(?) वर्णं सवर्णस्थले ॥ २४ ॥

तीक्ष्णैस्तज्जगदेकरायविशिखैस्तीक्ष्णैर्विभिन्नात्मतां
सम्प्राप्ता यवना रणेषु बहुशो गाढं गताः साध्वसम् ।
ध्यात्वैवं निजमानसेषु विशदं मुञ्चे युधात्मीयता-
बुद्ध्यास्मानिति यान्ति ते विशिखतां योगान्तराभावतः ॥ २५ ॥

नूनं तज्जगदेकरायनृपतेर्दानेन भूत्वा जिता
सम्प्राप्ता भयमत्ति निर्जरगवी नित्यं तृणानां चयम् ।
तस्यैश्वर्यभरेण निर्जितनरैश्वर्यो ध्रुवं शङ्करो
वैराग्यं समवाप्य तत्र भजते भैक्षाशनं सन्ततम् ॥ २६ ॥

व्यक्तं तज्जगदेकराययशसा यातः पराभूततां
लज्जामेत्य तु पुण्डरीकनिचयः सायं द्विरेफावलेः ।
अन्तर्धारणकैतवेन गरलं स्वादत्यतो गाहते
वह्निं कोकनदाटवीविहरणव्याजेन हंसव्रजः ॥ २७ ॥

विख्यातो जगतापरायनृपतिस्तस्यानुजो योऽभव-
द्वर्णस्तस्य कथं नु विक्रमभरो यस्य प्रतापाग्निना ।
तप्ता यत्प्रतिवासरं जलनिधावद्यापि मज्जत्ययं
सायं पश्चिमतां गतेऽस्तमितताव्याजेन भासां ततिः ॥ २८ ॥

यद्धर्माधिककौशलं पटुतरं प्रत्यर्थिनां संहतौ
दारिद्र्याचललब्धवर्णपटलीनिष्ठस्य यत्संश्रितम् ।
धैर्यं मेरुगिरेर्जये च कुमतव्रातस्य चोद्भेदने
स श्रीमान् जयति स्म विश्रुततरो राणाङ्कुशक्ष्माविभुः ॥ २९ ॥

श्रीराणाङ्कुशरायभूपतिमणेर्वर्ण्यः कथं विक्रमः
स्थित्वा यत्पुटभेदनेषु नितरां विद्धास्तदीयैर्बलैः ।
सम्प्राप्ता गहनान्तराणि गरलौपम्यं हृदा जानता
मन्यन्ते नगराह्वयानुचिततां स्मैषान्तर(प्रत्यर्थिनः)क्षोणिपाः ॥ ३० ॥

तस्मिन् शासति संहतारिपटले राज्यं समस्तावनी-
नाथालीप्रणताङ्घ्रिपद्मयुगले नैवास्य योधावलिः ।
शास्त्रादुक्तिरभूत्परं तु विदुषां नैतत्पुराणां वने
सालं वश्यकता न तस्य गणकेष्वेवास्य सङ्ख्यावरः ॥ ३१ ॥

तत्कीर्त्या च भवोऽभितो विशदया यातः पराभूतता
सन्तापं समवाप्य तस्य हृदये गङ्गां बिभर्ति ध्रुवम् ।
तद्वत्प्राप्य पराभवं शुचिरलं तस्य प्रतापेन किं
सम्प्राप्तो बडवामुखं जलनिधेरम्भः पिबत्यन्वहम् ॥ ३२ ॥
तस्याजौ परिविद्धतामधिगता योधैर्निशातायुधै-
स्त्रासावेशपलायिता वनमथ प्राप्ता द्विषद्भूमिपाः ।
आश्वासं समवाप्य वेषदवनाह्वानार्हतामत्र ते
मन्वानाः स्म बुधा नरौरविगमे पृच्छन्ति सूत्रं तदा ॥ ३३ ॥
लग्ने शुभे वीरपभूमिनाथजातामुवाहाङ्कुशरायभूपः ।
कन्यामणिं सोऽथ सलिङ्गमाख्यां यथा मुरारिः श्रियमम्बुजाक्षीम् ॥ ३४ ॥
तस्यास्त्वं पदसत्त्वसंयुतहृदस्साम्यं महीभृत्सुता
नो याति तु चं ति केति कथयत्येतद्गतं प्रस्फुटम्(?) ।
नामैवाब्धिसुता तथेति सततं ब्रूते निजे भर्तरि
प्राप्ताया विनयं च तद्गतमुरो भर्तुश्श्रितत्वं सदा ॥ ३५ ॥
तस्यामभजत पुत्रानङ्कुशरायस्तु माण्डभूपालम् ।
इम्महि(डि)-अङ्कुशरायं शूरं नरसिंहभूत(प)वर्यं च ॥ ३६ ॥
अङ्कुशरा(य)नृपालो धन्यामन्यामुवाह कन्यां सः ।
रम्यां विट्ठलमाख्यां वेङ्कटपतिमाप पुत्रमेतस्याम् ॥ ३७ ॥
रघुवप(र)भूपतिपुत्रीमन्यां चोवाह लक्ष्ममाख्यां सः ।
तस्यामभजत धीरौ शिवकस्तूर्यताख्यता(र्याख्यया)न्वितौ पुत्रौ ॥ ३८ ॥
तीक्ष्णैर्माण्डमहीश्वरेण नितरां विद्धा रणे मार्गणैः
प्रत्यर्थिक्षितिनायका दरयुता याता दिगन्तानमी ।
तस्यांश्या(च्छा)नात्किमु चञ्चरीककृतकीटौपम्यतो मानसे
नित्यं मार्गणतां स्वयं समभजन्याता नजिह्मां गतिम् ॥ ३९ ॥
साधर्म्यं गतवन्त एव विदधत्यापत्सु संरक्षणं
यस्मान्माण्डमहीभुजो रणतले भग्नान् परं धावतः ।
सन्त्यज्य स्वपुराण्यनन्यगतिकान्प्रत्यर्थिनो भूभृतो
दत्वा कन्दरमन्दिराणि विविधं पुष्णन्ति यद्भूभृतः ॥ ४० ॥

शेषश्चक्रिकुलान्वितो महिभृतः पाकारिसंशिक्षिता
गोत्राधःकृततां गतश्च कमठो घोणी दराभान्वितः ।
दिङ्नागाः कुमुदान्विता इति विमृश्येयं धराभामिनी
भर्तारं समवाप्य सद्गुणयुतं माण्डप्रभुं मोदति ॥ ४१ ॥

नूनं तद्धरणीपतेर्विशदया कीर्त्या पराभूततां
प्राप्तापत्रपया युतो महितया गङ्गाम्बुधिं गाहते ।
तद्वद्भानुरपि प्रतापरविणा यातः पराभूततां
तस्यानुप्रविशत्ययं प्रतिदिनं सायं कूपीटोद्भवम् ॥ ४२ ॥

वेगात्मप्रतिपक्षचित्तविभुतान्यक्कारिणं गौतमं
किं नु प्रत्युपकर्तुमिच्छति हरिव्रातोऽस्य यात्रासु यत् ।
खे गङ्गां स्वखुरोद्धतेन रजसा यत्पङ्कयन्पङ्कजा-
ह्वानं योगवदम्बुजेषु विदधत्तस्यां सहायो मते ॥ ४३ ॥

रम्यैरिम्मडि·अङ्कुशक्षितिपतेर्वाचां विलासैर्जिता
वाणी तिष्ठति काननेषु सततं याता वलक्षात्मताम् ।
दातृत्वेन जितोऽपि दैवततरुस्तुल्यत्वमाकाङ्क्षते
यस्मादेष ततो जगत्सु भजते मन्दारनामद्रुमम् ॥ ४४ ॥

श्रीराणेम्मडि·अङ्कुशक्षितिभुजा यस्माज्जितोऽभून्नतो
बाढं सैन्धवकौशले तृणसमं योग्याह्वयोऽभूदतः ।
पक्षत्वं क्षितिशासनेऽधिकतरं दृष्ट्वा यदीयं जनै-
र्गर्ही यत्पुरुकुत्सभूपतिरगात्सार्थाभिधानो दधत् ॥ ४५ ॥

क्षत्राणां प्रतिभाहरेण महता तस्य प्रतापेन किं
नक्षत्रप्रतिभाहरो रविरयं साम्यं भजेत स्वयम् ।
तत्कीर्त्या भुवि निष्कलङ्कतरया पूर्णोऽपि भूत्वा शशी
साम्यं किन्तु भजेत लोकविदितं रात्रीकलङ्कं दधत् ॥ ४६ ॥

कीर्तौविम्मडि·अङ्कुशक्षितिपतेः पूर्णे सुधांशौ सदा
रात्रावह्नि च जाग्रति स्फुटतया पद्मोद्भवेन ध्रुवम् ।
वैयर्थ्यं परिचिन्त्य सम्प्रति मषीबिन्दुर्विधा निर्मितः
पूर्वं लाञ्छनकैतवेन बहुधा ब्रूते जनस्तं भ्रमात् ॥ ४७ ॥

इम्मडि-अङ्कुशरायक्षितिपतिमहिमा कथं नु विज्ञेयः ।
यदयं शेषजयत्वं वाग्भिर्गत्वाप्यशेषजययुक्तः ॥ ४८ ॥
वाताशी भुजगाधिपश्च कमठो धत्ते सदा कर्परं
स्वाहारात्मविभेदिजातिसहितो घोणी दिशावारणाः ।
पद्मापाकृतिहेतवोऽद्रिनिचयः शैलं गता वर्तनं
प्राप्तेरिम्मडि-अङ्कुशाख्यनृपतिं धत्ते मुदं क्ष्मावधूः ॥ ४९ ॥
संशान्तिं प्रापयन्तं नविनययुतिमद्वाहिनीनाथगर्वं
पौलस्त्यभ्रातृजैत्रं बुधविनुतमहादानरीत्याङ्कुशेन्द्रम् ।
विष्ण्वात्मानं सदाङ्घ्रिप्रणतपरिचरल्लक्ष्मणं प्राहुरेतं
सानन्दं लब्धवर्णा सकुशलवसुतानन्दितं रामचन्द्रम् ॥ ५० ॥
पूजां विन्दति भोजराजसदृशं सङ्गीतसाहित्ययोः
प्रौढस्येम्मडि-अङ्कुशक्षितिपतेर्विद्या सभायां परम् ।
अन्येषां तु मदान्धतायुतदृशां विद्याविहीनात्मनां
भूपानामबुधप्रजाहितपटाटोपः परं पूज्यते ॥ ५१ ॥
नूनं नृसिंहधरणीपतिकैतवेन साक्षादहोबिलपतिर्जननेन युक्तः ।
नो चेद्धिरण्यकशिपुप्रकटप्रदानप्रौढत्वमद्य भजते कथमेष साधु ॥ ५२ ॥
एतादृशानुजवरैर्विनयेन युक्तैः संसेविताङ्घ्रियुगलस्य विशालकीर्तेः ।
माण्डावनीतलपतेर्महिमान्वितस्य प्रत्यर्थिभूमिपतिमण्डलभेदकस्य ॥ ५३ ॥
आरब्धस्य मयेदानीं तस्याभ्युदयवृद्धये ।
काव्यस्य सद्रसोपेतो वक्ष्यतेऽयं कथाक्रमः ॥
श्रियः पतिः सर्वजगन्महेश्वरो हरिः पुराणः पुरुषोऽब्जजन्मना ।
धरावनार्थं बहुधार्थितोऽभवत् कुले यदोरानकदुन्दुभेः सुतः ॥ १ ॥
वसन् पुरे द्वारवतीसमाह्वये खलार्दनं शिष्टजनौघरक्षणम् ।
ततान सद्भक्तजनान् भवाम्बुधेः ररक्ष च स्वावगमोपदेशतः ॥ २ ।
शतक्रतुप्राप्तमनोरथव्रजा सनन्दना चामृतकल्पिताशना ।
बभौ पुरे यत्र महीसुरावलिर्यथा बुधालिर्गुरुशासने स्थिता ॥ ३ ॥

End:

इत्थं निशम्य वचनं करुणापगाया दैन्येन युक्तमधिकं करुणार्द्रचित्तः ।
तां सान्त्वयन्मुरहरो निजगाद वाक्यं विख्यादि(तदी)नमनुजावनबद्धदीक्षः ॥

अङ्कुशभूपतिसूनोर्माण्डावनिनायकस्य काव्येऽस्मिन् ।
सत्यापरिणयनाम्नि द्वादशसर्गो रसोज्ज्वलो जातः ॥

No. 11817. सत्यापरिणयम्.
SATYĀPARIṆAYAM.

Substance, paper. Size, $8\frac{3}{4} \times 5\frac{1}{2}$ inches. Pages, 348. Lines, 9 on a page. Character, Dēvanāgarī. Condition, good. Appearance, new.

Contains the Sargas 1 to 12 complete.

Same work as the above.

No. 11818. सालुवाभ्युदयम्.
SĀLUVĀBHYUDAYAM.

Substance, paper. Size, $10\frac{5}{8} \times 8\frac{4}{8}$ inches. Pages, 153. Lines, 20 on a page. Character, Dēvanāgarī. Condition, good. Appearance, new.

This MS. was a copy of the palm-leaf MS. described under the next number.

Complete in Sargas 13.

A historical poem describing the greatness, valour and exploits of Narasiṁhadēvarāya who was named after God Narasiṁha of Ahōbila and who reigned at Chandragiri and afterwards at Vijayanagar.

His genealogy is given thus :

Guṇḍudēva (= Kamalādēvī), a king of the lunar race who reigned at Kalyāṇapuri.

Guṇḍaya | Sāluvamaṅgi | Sāvitrimaṅgi | Vīrōbala | Gautaya | Mādidēva

Sāluvamaṅgi
|
Gautaya
|
Guṇḍudēva = Mallāmbikā
|
Narasiṁharāya.

The author of the work is Rājanātha, well-known by his title Ḍiṇḍimakavi, son of Aruṇagirīśa *alias* Śōṇādrinātha and great grandson of Bindūdakavi.

The titles of Narasiṁharāya and his predecessors are found given in the beginning as well as in the colophons of the different Sargas

Beginning :

करोतु लक्ष्मीं कलभाननो वः कारुण्यपूरप्रमदा यदीयाः ।
मन्दाः शिरो मौक्तिकसस्यशालि क्षेत्रं नदीमातृकयन्त्यजस्रम् ॥
अनर्घ्य(र्घ)चूडाभरणं पुरारेः . . . . देवतानाम् ।
आह्लादनं स्थावरजङ्गमानामनङ्गसञ्जीवनमस्ति तेजः ॥

मण्डोदधेर्मन्दरभूधरेण प्रमथ्यमानात् प्रथमेन पुंसा ।
नभश्चरायुष्यमुदे . . . . . . नवनीतपिण्डम् ॥
निजाङ्कलक्षेक्षितचञ्चुदष्टनीलोत्पलं नीरनिधेः समुद्यन् ।
आलक्ष्यते हंस इवाश्रितो यः पक्षद्वयाप्त्या पथि खेचराणाम् ॥
निवेश्य ल(क्ष्मीर्निजवं)शजानां सती(:)प्रियाः सारसमन्दिरेषु ।
स्वयं करैर्मुद्रयति ध्रुवं यः क्षपासु तद्वर्भ्यदलारराणि ॥
अदक्षिणत्वेऽपि यदक्षि शौरेरालोकजातैरमृतैर्नवीनैः ।
तनोति सन्तोषभरं जगत्याः सचेतनाचेतननिर्विशेषम् ॥
दि॰्यर्षिशक्रादिसुरासुरेन्द्रशिरोवतंसाङ्घ्रिसरोरुहेण ।
हरेण मूर्ध्नाप्यवतंसभावमनायि यो ह्यमपां प्रसूनम् ॥ [ऽभूत् ।
बुधस्ततोऽभूद् बुधलोकमान्यः पुत्रोऽवर(रूरवा)स्सोऽपि बुधात् ततो-
ऐलिं यमारभ्य हिमांशुवंश[:]समुद्भवा यान्ति धराधिपत्यम् ॥
नानापदानो नहुषस्ततोऽभूत् ततोऽभवद्धैर्यनिधिर्ययातिः ।
जरां गृहीत्वा जनकाय यस्मै पूरुः स्वतारुण्यमदादपूर्वम् ॥
कालक्रमात् कल्पितखेचरेन्द्रसङ्ग्रामसाहायकशौर्यधुर्याः ।
तद्वंशजाताश्चतुरब्धिसीमां धात्रीमशेषामशिषन्महीशाः ॥
(प्रापुर्नि)जांशावतरोचितं ते चालिक्कनारायणशब्दभाजः ।
सौहि(त्य)मल्लश्रुतिमावहन्तं मुरारिसंज्ञामपि मोहनाद्याम् ॥
सारेण बाहोः सकवारिरायशाणूरमल्लप्पडिघाणमल्लाः ।
भूमेरभूवन् प्रियभर्तृभावात् ते मेदिनीमीसरगण्डसंज्ञाम् ॥
सत्योक्तिविश्राणनधैर्यविद्याशौर्येषु नास्मत्सदृशा भुवीति ।
निवेदनार्थं किल पञ्चघण्ठानिनादसंज्ञामगमन्नृपास्ते ॥
सर्वास्त्रविद्याविदुषां च येषां साधारणी साहसचिह्नमेकम् ।
मदोद्धतक्षत्रवधाय रामकुठारधारेव कठारिकासीत् ॥
येषां कठारी रणसीम्नि मुक्तकीलालधारा(नहिता)न्विधाय ।
पाणौ गृहीतापि च निस्सपत्नीभावाज्जयश्रीपरिणीतिहेतुः ॥
दैत्यावतारान् द्विषतो निहन्तुं धर्मं पदैः स्थापयितुं च येषाम् ।
कलौ मुरारेरवतारचि(ह्नं) कठारिकाजायत नन्दकासिः ॥
विधेः(धोः) कुलेय(श)स्य विधुन्तुदारिभयापनुत्त्यै पथि खेचराणाम् ।
किमुद्यता केतनवैजयन्ती वराहमुद्रा वलते (यदीया) ॥

(सिता)तपत्रच्छलफेनपुञ्जे सेनारजोवारिभृतेऽस्रसिन्धौ ।
मायाकिरिः किं व्यहरद्यदङ्कः स्वर्गेऽपि वासं द्विषतां निषेद्धुम् ॥

मया पुनर्दु(ष्टनृपालदर्प)मग्नाप्युदस्ता वसुधा समस्ता ।
इतीव वक्तुं यदनीककेतुपोत्री पुनर्विष्णुपदं गतोऽभूत् ॥

उद्यच्छमानं दिवि यद्ध्वजान्तरुदीक्ष्य गर्जन्तमिवेह पोत्रैः ।
(किटिं हि दृष्ट्वा)भृशमात्तशङ्कममर्त्यविद्वेषिकुलं तदासीत् ॥

समीरवेगोच्चलवाजिराजितरङ्गसङ्घे समराम्बुराशौ ।
यत्केतुघोणी रभसादकार्षीन्मृषावराहस्य विजृम्भिता(नि) ॥

येषामुदन्वत्परिखा कुलाद्रिसाला भवत्येकपुरी धरित्री ।
शाला गजानां चतुरब्धिवेला कोशालयः केवलमन्तरीषम् ॥

कलत्रमुर्वी करदैव येषां प्रजा प्रजापालनरक्षणाभ्याम् ।
कुलार्हचर्यानयनाद्गुरूणां युक्तोऽभवल्लोककुटुम्बिभावः ॥

अस्मत्कुलेशोऽस्तरुचिः कलेशो रवेः पुरस्तादिति यैः प्रभावात् ।
सृष्टेन तेजोरविणा स नूनं दिनप्रदीपस्य दशामनायि ॥

आलोकमात्रादविमुक्तसीमवाहिन्यधीशा वशितैकमूलम् ।
पद्मावना(द)द्भुतराजमावसाम्येन सच्चक्रमुदेऽभवन् ये ॥

सर्वस्वदानेषु निजं शरीरं मृत्पिण्डबुद्ध्यैव नयैर्वितीर्णम् ।
अन्यार्थसिद्धिर्यदि बोद्ध(वाभवि)ष्यत् तदप्यदा(यि)ष्यत दानवीरैः ॥

यद्वैरिणां केलिसरोऽम्बुराशिर्लीलाचला एव कुलाचलेन्द्राः ।
अन्यत् किमाक्रीडवनं विहर्तुं दिव्येक्षणाभिः सह दण्डका च ॥

जन्मस्थलं(स्वा)मिकुलेश्वरस्य श्रियोऽपि चेति द्विरदा यदीयाः ।
अब्धिं चमूपांसुनिपीयमानमपूरयन् किं स्वमदाम्बुपूरैः ॥

अधिष्ठिता दंष्ट्रिभिरद्रिवन्याः क्रीडागृहं कूटकिटेः पयोधिः ।
द्वीपाश्च वाराहमुखा द्विज(ष)न्तः क्व यान्ति यल्लाञ्छनकोलभीताः ॥

* * * *

चिरार्जितानां तपसां विपाकात् तेषां जनानामपि भागधेयात् ।
कलाकलापैकनिधिः कलेशकुलावतंसोऽजनि गुण्डदेवः ॥

आहुर्यमाप्ता विबुधावनार्थमात्तावतारं मरुतामधीशम् ।
नीत्वा स्वराप्तिं निहतान् निषादान् सर्वश्रुतिस्थापनसावधानः ॥

अगापयद्दिव्यवधूभिरात्मगुणप्रबन्धानपि गुण्डदेवः ।
विजित्य यो दिग्विजयाय सज्जं युद्धे सुरत्राणमुदग्रशौर्यम् ॥

* * * *

वक्रत्व(युक्ति)वचनेऽपि केशेषासीच्च नीवीहरणं रतादौ ।
अमुष्य कल्याणपुरीति गीतमासीन्निवासः पुरमन्वितार्थः ॥

* * * *

सरस्वतीव द्रुहिणस्य तस्य देवीपदं कामलदेव्ययासीत् ।
क्षान्त्येव भूमा क्रिययेव वेदो धृत्येव वीरो दययेव धर्मः ॥
नवार्थांसेच्येव गु(गि)रां निबन्धो नराधिपोऽदीपि तया नताङ्ग्या ।
श्रीगुण्डयः सालुवमङ्गिदेवः सावित्रिपूर्वोऽपि च मङ्गिदेवः ॥
वीरोबलो गौतयमादिराजौ षट् तेन तस्यां जनिताः कुमाराः ।
शम्भोः षडङ्गैरिव तैः प्रसूतैः तस्मात् स्वतेज परिपूरिताशैः ॥
जगद्यथा सीम्नि कृतं कुलं तत् षोढा विभिन्नं भुवि शोभते स्म ।
तेषामनुज्ञामवगम्य वीरः शौर्योदधिः सालुव(मङ्गि)देवः ॥
आशा विजित्यापि च दाक्षिणात्यमसौ सुरत्राणमगाज्जिगीषुः ।
यस्मिन् खरादीनहितान् विजित्य रामः सुरत्राणवशंवदोऽभूत् ॥
अहन् सुरत्राणमसह्यवीर्य(र्योऽभिय)न्नहो सालुवमङ्गिदेवः ।
कृती ततः केरलराजचोलपाण्ड्यादिभूपेषु भयद्रुतेषु ॥

* * * *

प्रत्यर्थिनस्तेन पराजिता यत्पतत्रिणः सालुवपत्रिणेव ।
तदादि सर्वेऽपि च सालुवेन्द्रसंज्ञां भजन्ति स्म तदीयवंश्याः ॥

* * * *

आशानिग्रहतो विगृह्य सकलानन्तःस्थितानप्यरीन्
स्वाधीनः प्रकृतौ स्थितः सकरुणं पश्यन् जगत् स्वात्मवत् ।
सोदर्यैः सह पञ्चभिः समरसैर्भूतैरिवात्मा परान्
स्वीकुर्वन् विषयान् गुरोः पदमगात् श्रीमङ्गिदेवस्ततः ॥
तेष्वेकोऽजनि गौतयस्त्रिभुवनख्यातस्ततो वीर्यतः
कर्णाद्येषु पृथासुतेष्वनुपमं पार्थोऽभिमन्युं यथा ।
प्रासूत प्रथितं कुमारमतुलं श्रीगुण्डदेवाह्वयं
यं वैकुण्ठमखण्डभूमिभरणोत्कण्ठावतीर्णं विदुः ॥
निष्कण्टकीकृत्य धरामसौ ततो निवेश्य राज्ये च नृपात्मजाभिः ।
कृती ततो गौतयभूमिपालः शमोन्मुखः पुण्यमगादरण्यम् ॥
इति भुवि नरसिंहनाम्नावतीर्णस्य लक्ष्मीपतेः
सुचरित इह गुण्डयेन्द्रात्मजस्यातिसौम्याकृतेः ।

सबिरुदकविसार्वभौमाब्धितारापतेः सालुवा-
भ्युदय इति कृतौ कवेरादिमः सर्ग एषोऽगलत् ॥

Colophon:

इति मेदिनीमीसरगण्डगुर्जण्डयनरसिंहरायमहाराजचरिते बिन्दूदकविप्रपिता-महडिण्डिमकविराजनाथकृतौ सालुवाभ्युदयनाम्नि वीराद्भुतरसे का(व्ये)प्रथमः सर्गः॥

*   *   *   *

इति कठारिसालुवबिरुदमण्डनगुण्डयनरसिंहराजमहाराजचरिते चतुर्वृत्ति-सार्वभौमडिण्डिमकविराजनाथकृतौ सालुवाभ्युदयनाम्नि महाकाव्ये द्वितीयः सर्गः ॥

*   *   *   *

इति धरणीवराहबिरुदमण्डनगुण्डयनरसिंहरायमहाराजचरिते चेरचोलपाण्ड्य-प्रथमाराध्यडिण्डिमकविसार्वभौमराजनाथकृतौ सालुवाभ्युदयनाम्नि महाकाव्ये तृ-तीयः सर्गः ॥

*   *   *   *

इति सौहित्यमल्लकठारिसालुवबिरुदमण्डनगुण्डयनरसिंहराजचरिते बिन्दू-दकविप्रपितामहडिण्डिमकविराजनाथकृतौ सालुवाभ्युदयनाम्नि महाकाव्ये चतुर्थः सर्गः ॥

*   *   *   *

इति घुर्जरीसट्टविभाटबिरुदमण्डनगुण्डयनरसिंहराजमहाराजचरिते दशरूप-नारायणबिरुदमण्डनडिण्डिमराजनाथकृतौ सालुवाभ्युदयनाम्नि महाकाव्ये पञ्चमः सर्गः ॥

*   *   *   *

इति चम्बुरायस्थापनाचार्यबिरुदमण्डलगुण्ड(य)नरसिंहराजमहाराज(चरिते) रसकवितासाम्राज्यलक्ष्मीपतेर्डिण्डिमकविराजनाथस्य कृतौ सालुवाभ्युदयनाम्नि महाकाव्ये षष्ठः सर्गः ॥

*   *   *   *

इति मण्डलीकमलुवरगण्डबिरुदमण्डनगुण्डयनरसिंहराजमहाराजचरिते डि-ण्डिमकविराजनाथकृतौ सालुवाभ्युदयनाम्नि महाकाव्ये सप्तमः सर्गः ॥

*   *   *   *

इति भुवनैकवीरसौहित्यमल्लबिरुदमण्डनगुण्डयनरसिंहराजमहाराजचरिते न-वनाअक(टक)भरताचार्यबिरुदडिण्डिमराजनाथकृतौ सालुवाभ्युदयनाम्नि महाकाव्ये अष्टमः सर्गः ॥

*   *   *   *

श्रीरङ्गस्थापनाचार्यबिरुदमण्डनगुण्डयनरसिंहमहाराजचरिते चतुर्वृत्तिसार्वभौमबिरुदडिण्डिमकविराजनाथकृतौ सालुवाभ्युदयनाम्नि महाकाव्ये नवमः सर्गः॥

* * * *

इति रायशूरमल्लबिरुदगुण्डयनरसिंहमहाराजचरिते कविमल्लगल्लताडनपटुडिण्डिमकविराजनाथविरचिते सालुवाभ्युदये दशमः सर्गः॥

* * * *

इति पञ्चघण्टानिनादबिरुदमण्डनगुण्डयनरसिंहमहाराजचरिते प्रतिभटकविकुञ्जरपञ्चाननबिरुदमण्डनडिण्डिमकविराजनाथकृतौ सालुवाभ्युदये एकादशः सर्गः॥

* * * *

इति बर्बरबाहुबिरुदमण्डनगुण्डयनरसिंहमहाराजचरिते चेरचोलपाण्ड्यप्रथमाराध्यहृदयशिवाभिख्यडिण्डिमकविसार्वभौमबिरुदशोणाद्रिनाथात्मजराजनाथकृतौ श्रीसालुवाभ्युदये महाकाव्ये द्वादशः सर्गः॥

End :

अत्रेः कुलं पुनरलङ्क्रियते त्वयात्र राज्ञा यथा नरपते न तथा बुधेन।
अन्तः स्मरन्निव पुरात्तमुपेन्द्रभावमातर्पयस्यमरनायकमध्वरेण॥

* * * *

अंशोद्भवं दशरथात्मजमादिविष्णोः रामं यथैव विबुधाः प्रतिबोधयन्ति।
आवेदयाम इह पूरुषमादिमं त्वामत्रावनौ जय चिरं नरसिंहराज॥
आकर्ण्य वाचमिति सादरमश्चितार्थामभ्यर्हणां विरचयन्नुचितामुष्यै।
अव्याजबन्धुरवति स्म महीमशेषामाश्चर्यहेतुचरितो नरसिंहराजः॥
इत्य(त्येवं) सुकृतैः कृतीकृतकलेः श्रीगुण्डयाम्भोनिधेः
शीतांशोर्नरसिंहविग्रहजुषो विष्णोश्चरित्राद्भुते।
श्रीमड्डिण्डिमराजनाथकवितुः श्रीसालुवेन्द्रोदये
काव्ये (नव्यरसे त्रयोदशतया) सर्गो जगालाद्भुतः॥

Colophon :

इति मण्डलीकमल्लुवरगण्डमेदिनीमीसरगण्डराजपक्षिसालुवकठारि. . . . . वराहादिबिरुदमण्डनस्य गुण्डयराजकुमारस्य कुमारसमविक्रमस्य विक्रमार्कोदग्रपराक्रमस्य परकुञ्जराक्रमणसिंहस्य सिंहलादिद्वीपाधिपसंहतिसेव्यमानस्य सिंहसंहननस्य नरसिंहराजमहाराजस्य चरिते द्वादशदेश्यवृत्ति-

पारदृश्वनोऽष्टभाषापरमेश्वरस्याभिनवनाटकभवभूतेर्माधाद्यतिवर्तिचित्रप्रबन्धपरमेश्वरस्याष्टादिग्विजयपटहीकृतबिरुदडिण्डिमाडम्बरस्य षड्दर्शनषण्मुखस्य शैवशास्त्रजीवातोरखिलवेदसागरसांयात्रिकस्य डिण्डिमकविसार्वभौम इति कृतापरबिरुदनाम्नः श्रीमदरुणगिरीश[स्य] तपःपाकस्य डिण्डिमकविराजनाथस्य कृतौ श्रीसालुवाभ्युदये त्रयोदशः सर्गः ॥

समाप्तमिदं काव्यम् ॥

No. 11819. सालुवाभ्युदयम्.
SĀLUVĀBHYUDAYAM.

Substance, palm-leaf. Size, 15⅝ × 1½ inches. Pages, 87. Lines, 7 on a page. Character, Grantha. Condition, injured. Appearance, old.

Contains 1 to 13 Sargas complete.

Same work as the above.

No. 11820. सीतापरिणयः.
SĪTĀPARIṆAYAḤ.

Pages, 24. Lines, 6 on a page.

Begins on fol. 1*a* of the MS. described under No. 1581

Contains the first Sarga and breaks off in the 21st stanza of the second Sarga.

Same work as that described under R. No. 910(*a*) of the Triennial Catalogue of MSS., Vol. II.

No. 11821. सीतापरिणयः.
SĪTĀPARIṆAYAḤ.

Pages, 38. Lines, 5 on a page.

Begins on fol. 1*a* of the MS. described under No. 9629.

Contains the Sargas four and five only.

Same work as the above.

No. 11822. सीतापरिणयः.
SĪTĀPARIṆAYAḤ.

Substance, palm-leaf. Size, 16½ × 1⅜ inches. Pages, 8. Lines, 9 on a page. Character, Grantha. Condition, good. Appearance, old.

Begins on fol. 81*b*. The other work herein is Sītāpariṇaya with commentary 1*a*.

Contains the fifth Sarga only.

Same work as the above.

End:

दिनद्राघीयस्त्वं द्युमणिकरतैक्ष्ण्यं दवशिखि-
द्रढीयस्त्वं दर्वीकरनिकरदुर्भिक्षभरताम् ।
धुनीवेणीकार्श्यं ददतिदरिद्राणपवनः
तनीयस्त्वं तस्याः समचरदृतुः शुष्यदुदधिः ॥
इति नरनायकोऽपि सरयूनिकटात्प्रकटां
तपऋतुवैकरीमनुसरन्महिषीसहितः ।
पुरमगमत्पुरन्दरपुरीसदृशं सुदृशां
नयनसरोजगर्भितगवाक्षततीं महतीम् ॥

Colophon:

इति सूर्यनारायणाध्वरिविरचिते सीतापरिणये महाकाव्ये पञ्चमः सर्गः ॥

No. 11823 सीतापरिणयः.
SĪTĀPARIṆAYAḤ.

Substance, palm-leaf. Size, $15\frac{3}{8} \times 1\frac{1}{8}$ inches. Pages, 30. Lines, 6 on a page. Character, Grantha. Condition, good. Appearance, fresh.

Contains from the 25th stanza to the end of the third Sarga and 68 stanzas in the fourth Sarga.

Same work as the above.

No. 11824. सीतापरिणयः, सव्याख्यः.
SĪTĀPARIṆAYAḤ WITH COMMENTARY. ✓

Substance, paper. Size, $10\frac{7}{8} \times 8\frac{5}{8}$ inches. Pages, 244. Lines, 20 on a page. Character, Telugu. Condition, good. Appearance, new.

Contains the Sargas one to five only.

Same work and commentary as those described under R. Nos. 910(*a*) and (*b*) respectively, wherein see for the beginning.

Śītāpariṇaya is a poem on the marriage of Sītā with Rāma, the hero of the Rāmāyaṇa. The poem is written in a simple and beautiful style and imitates the Raghuvaṁśa. The author as well as the commentator is Sūryanārāyaṇādhvarin. He is said to have been a native of the Salem district and flourished about two-hundred years ago.

End:

इति नरनायकोऽपि सरयूनिकटात्प्रकटां तपऋतुवैखरीमनुसरन्महिषीसहितः।
पुरमगमत्पुरन्दरपुरीसदृशं सुदृशां नयनसरोजगर्भितगवाक्षततीं महतीम् ॥

इतीति। इत्येवम्भूतां प्रकटां प्रसिद्धां तपऋतुवैखरीं ग्रीष्मर्तुवैभवम्। ऋत्यक इति प्रकृतिभावः।

* * * *

पुरीमयोध्यानगरीम्। पूः स्त्री पुरीनगर्यौ वा पत्तनं पुटभेदनमित्यमरः। अगमत् गतवान्। गम्लृ गतौ इति धातोर्लुङि सी(ऌ)दित्त्वादङादेशः। उपमालङ्कारः। कनत्कुटकवृत्तम्। हयदशभिर्नजौ भजजला शु(गु)कनत्कुटकमिति लक्षणात् ॥

Colophon:

इति सीतापरिणयव्याख्याने पञ्चमः सर्गः। इति सूर्यनारायणाध्वरिविरचिते सीतापरिणये महाकाव्ये पञ्चमः सर्गः ॥

No. **11825**. सीतापरिणयः, सव्याख्यः.

SĪTĀPARIṆAYAḤ WITH COMMENTARY.

Pages, 162. Lines, 9 on a page.

Begins on fol. 1*a* of the MS. described under No. 11822.

Contains the first four Sargas complete. The extract given below. forms part of the commentary on the 68th stanza of the fourth Sarga and is given again after the commentary on the 70th stanza. Stanzas 69 and 70 of the fourth Sarga are not found in their proper places, but are found at the end of the extract given below.

Same work as the above.

अस्मिन् श्लोके चक्रबन्धे अन्यवलये श्रीकान्त इत्ययं श्लोको लेखनीयः। अस्य पादचतुष्टयेऽपि प्रथमाष्टमाष्टमाक्षराणि श्रीसूक्तिरित्यस्य श्लोकस्य पादचतुष्टयाद्यन्तेषूपयोक्तव्यानि। श्रीसूक्तिरेति श्लोकं पादचतुष्टयमपि चतुःपङ्क्त्या लिखित्वान्तर्वलयचतुष्टयाक्षराणि पठितानि चेदयं श्लोको लभ्यते।

सूर्यनारायणकविः सुजनप्रियदायकम्।
चकार काव्यतिलकं सीतापरिणयाभिधम् ॥

No. 11826. सुरेन्द्रचरितम्.
SURENDRACARITAM.

Pages, 126. Lines, 20 on a page.

Begins on fol. 1*a* of the MS. described under No. 11705.

Contains one to ten Sargas.

A poem describing the amorous sporting of Indra with the celestial damsels in pleasure gardens and ponds. The seduction of Ahalyā by Indra and the birth of an offspring as the result and the sporting of Paramaśiva and Pārvatī who metamorphosed themselves as elephants for that purpose and the birth of Gaṇeśa are also described herein.

Beginning :

श्रीवाणीशैलतनयादुर्गाज्येष्ठादिभेदतः ।
एकाप्यनेकरूपा सा भद्रा भद्रं ददातु वः ॥
नमोऽस्तु गुरवे तस्मै यो गोभिर्भानुमानिव ।
निरन्धीकुरुते लोकान् श्रीगृहामोदहेतुभिः ॥
यत्प्रसादाय यज्ञादि कुरु(र्व)ते कर्म मानुषाः ।
तं तद्विलासकथनैरभ्यर्चयितुमारभे ॥
भो भो बुधवरा लोके प्रसादं कुरुताधिमत् ।
आस्तां गिरः सफलता निवृत्तिः कथमन्यथा ॥
अनलप्रमुखाः सर्वेऽप्यनलं त्रिदिवौकसः ।
सम्यग्वर्णयितुं चित्रं यच्चरित्रमनन्तकम् ॥
तस्य त्रैलोक्यनाथस्य केवलं मानुषो हरेः ।
अनेडमूक आख्यातुं शक्तः कृत्स्नां कथं कथाम् ॥
तथापि गुरुशुश्रूषाबलेन वलविद्विषः ।
कथायास्तस्य लेशस्य लेशं वक्तुमुपक्रमे ॥
मूढोऽहं रूढमिन्द्रस्य वृन्तान्तं वक्तुमुद्यतः ।
यदत्र हेतुस्तद्वृत्तावैचित्र्यभ्रान्तचित्तता ॥
नीरसेनाप्यनेनेन्द्रो वचसा नः प्रसीदतु ॥

* * * *

पुरा सह सहस्राक्षः सकलैः सुमनोगणैः ।
दुष्प्रलाभां दुराचारैरध्युवासामरावतीम् ॥

* * * *

मनोनन्दनमारामं मनो नन्दनमीक्षितुम् ।
करोति स्म हरिः क्षेमं करोति स्मर एकदा ॥

* * * *

कल्याणमत्र गुरवस्तनुयासुरुच्चैरज्ञानसन्तमससन्त(त)लोकमित्राः ।
येषां कृपालवनशेन मया प्रणीते सर्गोऽयमादिरगमन्मघवच्चरित्रे ॥

Colophon:

इति सुरेन्द्रचरिते प्रथमः सर्गः ॥

End:

मारीचो मुनिनायकः स भगवानादित्यगर्भे विधे-
रादेशादुदपीपदत् त्रिभुवनत्राणार्थिनो यं पुरा ।
मारीचान्तकमारणं पुनरसौ यश्चात्मजं सृष्टवान्
सोऽव्याद्वः सुरराडिदं निजकथासङ्कीर्तिसन्तुष्टधीः ॥
इन्दोर्बिम्बगतं मृगं मृगपतिर्दृष्ट्वा जिघृक्षुर्जवात्
यस्यारातिपरातितारसरणीप्रासादमासेदिवान् ।
तत्पाश्चात्यतलं विलोक्य विमलं चात्मानुबिम्बं ततः
मूढस्तं प्रति संपतत्यतिरुषा पायात्स वो वासवः ॥
निर्धूताः समराङ्कणाद्दितिसुताः प्राप्ता महत्काननं
यत्पाण्डूकृतपद्मजाण्डकयशःपूरानुलिप्तान् गजान् ।
आलोक्याभ्रमुकान्तिविभ्रमभृतः संभूतसम्भीतयः
तस्मादप्यतिविद्रवन्ति विवशाः सोऽयं हरिः पातु नः

* * * *

जगति यदनुकम्पालेशतः सिद्धसौख्याः कलितसकलकामाः पूरुषाः सम्भवन्ति ।
नतहृदि कृतकेल्या नस्तया भद्रकाल्या दलितदनुजपाल्या दीयतां दीर्घमायुः ॥
कल्याणमत्र गुरवस्तनुयासुरुच्चैः अज्ञानसन्तमससन्ततलोकमित्राः ।
यत्सेवयैव जनिते मम काव्यबन्धे सर्गः सुरेन्द्रचरिते दशमः समाप्तः ॥

Colophon:

इति सुरेन्द्रचरिते दशमः सर्गः ॥

No. **11827.** राघवयादवपाण्डवीयव्याख्या.

RĀGHAVAYĀDAVAPĀṆḌAVĪYAVYĀKHYĀ.

Substance, palm-leaf. Size, $18\frac{7}{8} \times 1\frac{1}{8}$ inches. Pages, 152. Lines, 8 on a page. Character, Grantha. Condition, injured. Appearance, old.

Incomplete. Some leaves are wanting.

Similar to the work described under No. 11705.

A commentary on the Rāghavayādavapāṇḍavīya of Cidambarakavi.

Beginning:

आनन्दसान्द्रत्वमजो विधत्तामनेकधामोदितविश्वभूतः ।
सत्यामृतो वः सकलेश्वरः श्रीरसावहो माननपद्महंसः ॥
. . . . इन्द्रादिदेवैर्नतमेव नत्वा ।
करोति किञ्चिन्मृदु काव्यरत्नं कथात्रयीशंसि चिदम्बराख्यः ॥
काव्येऽपि दभ्रे करुणारसेन सुधारसं सूक्तिविदो दधानाः ।
गुराविवार्थान् कतिचिद् गुणज्ञाः सम्भावयन्त्येव सतां रसज्ञाः ॥
मार्गे पदाङ्केऽपि महाकवीनां करोमि चाहं कतिचित् पदानि ।
करीन्द्रयाते कलभोऽपि मार्गे चरीकरीतीह न किं प्रचारम् ॥
पदैः सुहृद्यैः सुरसार्थपद्यैः माधुर्यमुद्भिर्मधुनो मनोज्ञः ।
उत्कै रसज्ञैरुपलालनीयो बालो हि वृद्धैरिव मे प्रबन्धः ॥
असावलङ्कारमनोहरो मे रसावहालोकरताशयस्य ।
भाषा भवत्वार्यजनस्य हृद्या योषा यथाश्लेषविशेषयुक्ता ॥
दशोत्तरैस्तु त्रिशतार्थपद्यैः मालामिवाब्जैर्मधुरोहयुक्तैः ।
सूक्तिं रसज्ञाः सुगुणां प्रणीतां कुर्वन्तु कण्ठे कुशलां ममैताम् ॥
अस्त्यश्चितायामधुरा समानैरनेकशो भारतवासभूमिः ।
(परै)र्वरालङ्करणैः प्रवीरैः पूर्हस्तिनामास्पदभूरयोध्या ॥
पुरीं पुरा तां श्रितशूरसेनां शशास शक्त्या . . . एव ।
. . . . पाण्डुः कीर्त्या हिमांशोः किल वंशधुर्यः ॥
कदाचिदुद्वाहवतो रतस्य कान्तारसध्यानगते कठोरात् ।
तपस्वतो हन्त कृतान्तमन्त्रः तस्याशयो . . . कं स तापः ॥
सोऽयं सुमित्रासु समः सुतार्थे तेपे स (भूयोऽ)जभुवा समेतः ।
परन्तपोऽथाप्तसुमन्त्रवार्तो धृत्या हिमाद्रीरमणः क्षमायाः ॥
मन्त्रस्य भून्नैव वरस्य मन्युः महीसुराणां सहितः समाप्य ।
दमादिमानां भजनं धरेशो वध्वादरार्थं कलयाम्बभूव ॥
रामं मुदारं भरतं तपोजं भीमं श्रिया कृष्णमयं परेषाम् ।
यमौ यशस्वी नयनाभिरामौ सुतौ च लेभे स महानुभावः ॥
(रा)जन(न्न)दभ्रैः सगुणैः सुजातैः स्वयं मुदा सावरजस्वभावैः ।
महीपतेस्तस्य मनोऽभिरामः तदा सुतोऽभूत् प्रिय एव कामम् ॥

स्वस्थे तु ताते प्रमदानुषङ्गात् सपौरवास्ते रतिमान्विनोदे ।
परन्तपोऽजो दरचत्र(क्र)पाणिरवाप यत् स्वागमवेद्यरूपम् ॥
प्रज्ञाद्दशा प्रापित एव पित्रा मात्राकुलाक्षाशयमीक्षितोऽयम् ।
प्रतापसन्तुष्टजनस्तपोभूस्थानं प्रपेदे तदनुव्रजन्द्राक् ॥

कुशलाः विचक्षणाः कण्ठे कुर्वन्तु धारयन्तु ; गुणस्त्वावृत्तिशब्दादिज्येन्द्रियामुख्यतन्तुष्विति निघण्टुः । तुशब्दोऽवधारणे । अत्र श्लेषोपमयोरङ्गाङ्गिभावेन क्षीरेक्षुरसवत् सङ्करः ।

एवं प्रेक्षावतां प्रवृत्तिरुच्यर्थमुपोद्घातमवतार्य कथाः प्रस्तौति—अस्तीति । अञ्चितायामधुरा अञ्चिता मनोहरा आयामस्य दैर्घ्यस्य धूः अतिशयो यस्याः सा तथा भारतवासभूमिः भारतानां भरतवंशभवानां वासभूमिः समानैः सगर्वैः करणैरन्तःकरणैः लक्षितैः प्रवीरैः श्रेष्ठैः अनेकशः परैः शत्रुभिः अयोध्या योद्धुमशक्या अलं वरा उत्तमा हस्तिनामास्पदभूः हस्तिनाम्नः आस्पदभूः अधिकरणभूमिः हस्तिनाख्येत्यर्थः पूः पुरी अस्ति ।

End:

पदं व्यवसितत्राणस्थानचिह्नाङ्घ्रिलक्ष्मस्विति निघण्टुः । मधुरा . . . . . अयोध्यापुरी परार्थ्याः श्लाघ्याः चरा सञ्जाताः अस्येति परार्थ्यचरितम्.

---

2. LAGHUKĀVYA.

No. 11828. आर्यारामायणम्.
ĀRYĀRĀMĀYAṆAM.

Substance, palm-leaf. Size, $14\frac{1}{4} \times 1\frac{1}{2}$ inches. Pages, 38. Lines, 5 on a page. Character, Grantha. Condition, good. Appearance, new.

Begins on fol. 1*a*. The other work herein is Kavirākṣasīya 20*a*.

A poem in Ārya metre dealing briefly with the story of the Rāmāyaṇa : by Paṇḍitasūrya.

Contains up to the end of the Yuddhakāṇḍa.

Beginning:

श्रीमुखसरसिजभृङ्गं शौरिं दनुजारिमखिललोकेशम् ।
श्रीवत्सकौस्तुभाङ्कं विष्णुं जगदेकनायकं वन्दे ॥

कौसल्यानयनेन्दुं दशरथहृदयारविन्दमार्तण्डम् ।
सीतामानसहंसं रामं राजीवलोचनं वन्दे ॥
तरणिकुलजलधिचन्द्रं दशरथतनयं धरासुताजानिम् ।
लक्ष्मणसहितं कलये करुणारसभरितलोचनं रामम् ॥
वाल्मीकिरचितविश्रुतरामायणदुग्धसागरं साधु ।
निर्मथ्य बुद्धिगिरिणा गृह्णाम्यार्यामृतं मधुरम् ॥
नारायणवरनाभीनलिने जातः पुरातनो धाता ।
तस्मान्मरीचिरुदभूत्प्रजापतिस्तस्य कश्यपः सूनुः ॥
कश्यपसूनुर्भानू राजा तरणेर्मनुस्तस्य ।
इक्ष्वाकुरभूत्तनयस्तज्जः कुक्षिर्विकुक्षिरस्य सुतः ॥
तस्मादभूत् ककुत्स्थः वृषवृषभारोहणाप्तविजयश्रीः ।
तस्य कुलजो दिलीपः शताश्वमेधः शशास साकेतम् ॥

* * * *

मधुमासशुक्लपक्षे जये नवम्यां कुलीरगे दितिभे ।
अथ बुधवारे रामः कौसल्यायां रमाधिपो जातः ॥

* * * *

पण्डितसूर्यस्य कृतावार्यारामायणेऽतिसङ्क्षिप्ते ।
श्रीबालकाण्डमेतत्पुण्यं पापापहारि सम्पूर्णम् ॥

End:

भरतादिसोदरैरथ मातृर्नत्वाभवद्भरद्वाजम् ।
स वसिष्ठेन नगर्यां विजटः पट्टाभिषेकसिक्तः सन् ॥
पण्डितसूर्यस्य कृतावार्यारामायणेऽतिसङ्क्षिप्ते ।
श्रीयुद्धकाण्डमेतत्पुण्यं पापापहारि सम्पूर्णम् ॥

Colophon:

इत्यार्यारामायणे युद्धकाण्डः समाप्तः ॥

No. **11829.** उद्धवदूतः.

UDDHAVADŪTAḤ.

Substance, paper. Size, 13⅜ × 8¼ inches. Pages, 22. Lines, 20 on a page. Character, Grantha. Condition, good. Appearance, new.

Begins on fol. 94*b*. The other works herein are Rukmiṇīpariṇaya 1*a*, Uddhavasandēśa 81*a*, Haṁsasandēśa 110*a*, Padāṅkadūta 125*b*.

Complete.

A poem containing 141 stanzas in which Kṛṣṇa, while he was at Mathurā, is described as having conveyed through his friend, Uddhava, his welfare and well-being to the Gōpīs at Gōkula who were distressed at their separation from him.

Beginning:

गोपीबन्धोरनवधिकृपादाक्ष्यदाक्षिण्यसिन्धो-
रादेशेन प्रणयपटुना प्रापितं गोकुलाय ।
गोधुग्बृन्दव्यसनविसरालोकदुस्स्थं रहस्स्थं
मध्येकृत्य प्रियसहचरीमुद्धवं काचिदूचे ॥ १ ॥
कस्त्वं साधो कुवलयदलश्यामविस्तीर्णदृष्टे
दृष्टे सद्यो भवति भवति स्निग्धमत्यन्तमन्तः ।
किं वा प्रश्नैरहह मधुरानाथभुक्तं तदेत-
द्धत्ते मौलौ कनककपिशं सौरभोद्गारि वासः ॥ २ ॥

End:

आमन्त्र्यैकस्तदनु सकलं घोषमुत्कण्ठमानः
सद्यो राधारमणचरणप्रेक्षणाय प्रतस्थे ।
मन्त्रं चिन्तामणिमिव परा चिन्तयन्ती चिराय
प्रेयस्सूक्तं वनभुवि घनानन्दमग्नावतस्थे ॥ १३९ ॥
नानारामप्रणयिषु मनस्सङ्गसौभाग्यभाजा
जाड्यापाये सुरभिसमयस्थायिना माधवेन ।
राधाबन्धोरुपहृतामिति प्रेममाध्वीकमेत-
न्निर्विघ्नेन श्रवणपुटकैः पुण्यवन्तः पिबन्तु ॥ १४० ॥
विचारपारदृश्वानः कृतं कृशधिया मया ।
करुणार्द्राः करिष्यन्ति शुद्धमुद्धवदूतकम् ॥ १४१ ॥

No. 11830. उद्धवसन्देशः.

UDDHAVASANDĒŚAḤ.

Pages, 28. Lines, 20 on a page.

Begins on fol. 81*a* of the MS. described under the previous number.

Complete in 131 stanzas.

Similar to the above.

Beginning :

सान्द्रीभूतैर्नवविटपिनां पुष्पितानां वितानै-
र्लक्ष्मीवत्तां दधति मधुरापत्तने दत्तनेत्रः ।
कृष्णः क्रीडाभवनवलभीमूर्ध्नि विद्योतमानो
दध्यौ सद्यस्तरलहृदयो गोकुलारण्यमैत्रीम् ॥ १ ॥
श्वासोल्लासैरथ तरलितः स्थूलनालीकमालः
कुर्वन्पूर्णानयनपयसां चक्रवालैः प्रणालीः ।
स्मारं स्मारं प्रणयनिबिडां वल्लवीकेलिलक्ष्मीं
दीर्घोत्कण्ठाजटिलहृदयस्तत्र चित्रायितोऽभूत् ॥ २ ॥
अन्तः स्वान्ते क्षणमथ परामृश्य पाराभिलाषी
कष्टाम्भोधेर्भवनशिखरे कुट्टिमान्तर्निविष्टः ।
सोत्कण्ठोऽभूदभिमतकथां शंसितुं कंसभेदी
नेदिष्ठाय प्रणयलहरीबद्धवागुद्धवाय ॥ ३ ॥

End:

श्रीदामाद्यैश्शिशुसहचरैर्बाल्यखेलामकार्षी-
द्गोपालीभिः सह युवतिभी रासकेलीं चकार ।
दुष्टान्दैत्यानपि बहुतरान् हेलया यो जघान
स श्रीकृष्णस्तरुणकरुणस्तारयेद्वो भवाब्धिम् ॥ १३१ ॥

Colophon:

इत्युद्धवसन्देशाख्यः प्रबन्धः समाप्तः ॥

No. **11831.** ऋतुसंहारः.
ṚTUSAṀHĀRAḤ.

Pages, 33. Lines, 20 on a page.

Begins on fol. 431*a* of the MS. described under No. 1800.

Complete.

This is one of those poems generally attributed to Kālidāsa. It describes the six seasons of a year with special reference to the sentiment of love.

Beginning :

प्रचण्डसूर्यः स्पृहणीयचन्द्रमाः सदावगाहक्षतवारिसञ्चयः ।
दिनान्तरम्योऽभ्युपशान्तमन्मथो निदाघकालः समुपागतः प्रिये ॥
निशाः शशाङ्कक्षतनीलराजयः क्वचिद्विचित्रं जलयन्त्रमन्दिरम् ।
मणिप्रकाराः सरसं च चन्दनं शुचौ प्रिये यान्ति जनस्य सेव्यताम् ॥

End:

छायां जनः समभिवाञ्छति पादपानां नक्तं तथेच्छति पुनः किरणं सुधांशोः ।
हर्म्यं प्रयाति शयितुं सुखशीतलं च कान्तां च गाढमुपगूहति शीतलत्वात् ॥
मलयपवनविद्धः कोकिलेनाभिरम्यः सुरभिमधुनिषेकाल्लब्धगन्धप्रबन्धः ।
विविधमधुपयूथैर्वेष्ट्यमानः समन्तात् भवतु तव वसन्तः श्रेष्ठकालः सुखाय ॥

Colophon:

इति श्रीकालिदासकृतौ ऋतुसंहारकाव्ये वसन्तवर्णना समाप्ता ॥

No. 11832. किरातप्रबन्धः.
KIRĀTAPRABANDHAḤ.

Substance, Śrītāla. Size, 6 × 1⅝ inches. Pages, 5. Lines, 8 on a page. Character, Malayāḻam. Condition, good. Appearance, new.

Begins on fol. 20*a*. The other works herein are Kṛṣṇaprabandha 1*a*, Santānagōpālaprabandha 23*a*, Pāñcālīsvayaṁvara 28*a*.

Incomplete.

A poem describing the combat between Śiva, disguised as a hunter, and Arjuna in the course of his severe penance for obtaining the divine missile, Pāśupatāstra.

Beginning:

रे क्षुद्रात्मन् किरात श्वगणपरिवृतः क्षुल्लकैः सार्धमेभिः
मार्गन् मार्गाण्यभीक्ष्णं गिरितटभुवि नो वेत्सि वृत्तानि राज्ञाम् ।
अज्ञात्वा तत्त्वतो माममरपुरवधूगीयमानापदानं
युद्धायासि प्रवृत्तः फलमनुभव चास्याविवेकस्य सद्यः ॥
रे क्षुद्र क्षितिपतिवंशकीट साक्षात् कर्तारं जगदवगच्छ साम्प्रतं माम् ।
यद्वंशं व्यपदिशसि स्फुटं तमेनं जानामि प्रकटकलङ्कबंहिमानम् ॥

End:

रे रे मांसिकपाश यत्त्वमधुना चन्द्रस्य वन्द्यं कुलं
साक्षान्निन्दसि गर्हसे यदपि नः सर्वं तदेतत्सहे ।
यत्त्वेवं त्रिपुरद्रुहो भगवतः कुत्सां विधित्सेतरां
तच्छ्रोतारमहो धिगद्य बत मां धिग् गाण्डिवं हा शरान् ॥
अथ भिल्लमल्लकुरुवल्लभावुभौ परिफुल्लभल्लकुलशल्यपल्लवैः ।
स्थगितावलोकसरणिं दिवौकसां समरं भयङ्करजवं वितेनतुः ॥

No. **11833.** कृष्णविलासः.

KṚṢṆAVILĀSAḤ.

Substance, palm-leaf. Size, $9\frac{5}{8} \times 1\frac{1}{8}$ inches. Pages, 84. Lines, 9 on a page. Character, Malayāḷam. Condition, good. Appearance, new.

Begins on fol. 1*a*. The other work herein is Kumārasambhava 43*a*.

Complete in six Sargas.

Same work as that described R. No. 85(*c*) of the Triennial Catalogue of MSS., Vol. I, wherein see for the beginning.

End :

एकेन पाणिकमलेन दधौ सलीलं यः सप्तरात्रमचलन्नचलं महान्तम् ।
देवः स एव सुरसिद्धगणेन मुक्तं वोढुं प्रसूननिचयं न शशाक मूर्ध्ना ॥
[नीराजनः ।
इति मदमपनीय वृत्रद्विषस्तस्य दामोदरो मुदितनिखिलगोपनारीजनारब्ध-
पवनकेतुमालाकुलोत्तुङ्गसौधं निजं सुरयुवतिसहस्रगीतापदानः प्रपेदे पदम् ॥

Colophon :

इति श्रीकृष्णविलासे षष्ठः सर्गः ॥

No. **11834.** कृष्णविलासः.

KṚṢṆAVILĀSAḤ.

Substance, palm-leaf (Śrītāla). Size, $10\frac{1}{8} \times 1\frac{7}{8}$ inches. Pages, 83. Lines, 4 on a page. Character, Malayālam. Condition, slightly injured. Appearance, old.

Contains the Sargas one to four complete.

Same work as the above.

No. **11835.** कोकिलसन्देशः.

KŌKILASANDĒŚAḤ.

Substance, paper. Size, $8\frac{3}{4} \times 5\frac{1}{2}$ inches. Pages, 83. Lines, 8 on a page. Character, Dēvanāgarī. Condition, good. Appearance, new.

Begins on fol. 45*b*. The other works herein are Bhṛṅgasandēśa 1*a*, Bāṇāsurayuddhaprabandha 88*a*.

Complete.

A love-poem written after the manner of the Mēghasandēśa of Kālidāsa. Herein the lover sends his message to his beloved in the Kērala country through a cuckoo. The author is Uddaṇḍakavi, son of Bhaṭṭa Raṅganātha and grandson of Gōkulanātha and a native of Lāḍapura, a

village on the banks of the Pālār in the North Arcot district. This poem is said to have been written in response to a similar poem named Bhṛṅgasandēśa written and sent to the author by Vāsudēvanambūri, a poet in the court of Ravivarma and Gōdavarma who ruled at Calicut.

Beginning :

सौधे तुङ्गे सह दयितया कोऽपि संक्रीडमानः
प्राप स्वापं परमपुरुषः शेषभोगे श्रियेव ।
चित्रा दैवी गतिरियमसौ शैलजामण्डितायां
काञ्च्यां कम्पातटभुवि तयानन्वितो बुध्यते स्म ॥

* * * *

तत्र द्वित्रान् प्रियसहचरीविप्रयोगातिदीर्घान्
कामार्तोऽयं शिव शिव समुल्लङ्घ्य मासान् कथंचित् ।
चैत्रारम्भे समुदितमधुश्रीकटाक्षाभिरामं
चूताङ्कूरास्वदनरसिकं कोकिलं सन्ददर्श ॥

* * * *

गन्तव्यस्ते त्रिदिवविजयी मङ्गलाग्रेण देशः
प्राप्तः ख्यातिं विहिततपसः प्राग् जयन्तस्य नाम्ना ।
पारे चूर्ण्याः परिसरसमासीनगोविन्दवक्षो-
लक्ष्मीवीक्षाविवलितसुधाशीतलः केरलेषु ॥

* * * *

मुक्ताजालैर्धवलपुलिनं वीचिमालाविकीर्णैः
कूलाध्वानं कुसुमितकु(त)रुस्निग्धमालम्बमानः ।
देशाद्देशं व्रजसि कुतुकोत्तानमुग्धाङ्गनानां
वामाक्षीणां नयनपुलकैः सादरं पीयमानः ॥
कुर्यात् प्रीतिं तव नयनयोः कुक्कुटक्रोडनाम
प्रासादाग्रोल्लिखितगगनं पत्तनं तत्प्रतीतम् ।
यद्दोर्वीर्यद्रढिमकरदीभूतराजन्यवीराः
शूराग्रण्यश्शिखरिजलधिस्वामिनं(नः)पालयन्ति ॥

End :

एतत्कृत्यं प्रियसख मम भ्रातुरार्तस्य कृत्वा
नासीरः स्या जगति करुणाशालिनां संविभागे ।

शंसन्ति त्वां ननु परभृतं शैशवे यद्भृतोऽन्यैः
पत्रिव्राताभरण भरणेनाद्य सत्यं परेषाम् ॥
एवं तस्या विरहविधुरं जीवितं स्थापयित्वा
गच्छ स्वेच्छाविहरण यथाप्रार्थितं दिग्विभागम् ।
पन्यश्रीः स्यान्मदननृपतेः कोकिला तेऽनुकूला
भूयान्मैवं सकृदपि तया विप्रयोगप्रसङ्गः ॥

Colophon:

इत्युत्तरसन्देशः ॥

No. **11836.** क्षत्रचूडामणिः.

KṢATRACŪḌĀMAṆIḤ.

Substance, paper. Size, $13\frac{1}{8} \times 8\frac{1}{4}$ inches. Pages, 27. Lines, 5 on a page. Character, Grantha. Condition, good. Appearance, new.

Begins on fol. 103*a*. The other works herein are Rājaśēkharacarita 1*a*, Uttararāmāyaṇacampu 73*a*.

Contains the first five Lambas complete.

This is a short poem relating the story of a Jaina king named Satyandhara. By Vādībhasiṁhasūri.

Beginning:

श्रीपतिर्भगवान् पुष्याद्भक्तानां वः समीहितम् ।
यद्भक्तिः शुल्कतामेति मुक्तिकन्याकरग्रहे ॥
संक्षेपेण प्रवक्ष्यामि चरितं जीवकोद्भवम् ।
पीयूषं न हि निश्शेषं पिबन्नेव सुखायते ॥
श्रेणिकप्रश्नमुद्दिश्य सुधर्मो गणनायकः ।
यथोवाच मया(या)प्येतदुच्यते मोक्षलिप्सया ॥
इहास्ति भारते खण्डे जम्बूद्वीपस्य मण्डने ।
मण्डलं हेमकोशाभं हेमाङ्गदसमाह्वयम् ॥
तत्र राजपुरी नाम राजधानी विराजते ।
राजराजपुरीसृष्टौ स्रष्टुर्या मातृकायते ॥
तस्यां सत्यंधरो नाम राजाभूत् सत्यवाङ्मयः ॥
वृद्धसेवी विशेषज्ञो नित्योद्योगी निराग्रहः ॥
महिता महिषी तस्य विश्रुता विजयाख्यया ।

End :

पूज्या अपि स्वयं सन्तः सज्जनानां हि पूजकाः ।
पूज्यत्वं नाम किं नु स्यात् पूज्यपूजाव्यतिक्रमे ॥
प्राज्ञेषु प्रह्वतावश्यमात्मवश्योचिता मता ।
प्रहुतापधनुष्काणां कार्मुकस्यैव का मुदा ॥
वपुर्वीक्षणमात्रेण निरणाय्यस्य वैभवम् ।
वपुर्वक्ति हि माहात्म्यं विदौरात्म्यमतद्विदाम् ॥

Colophon :

इति श्रीमद्वादीभसिंहसूरिविरचिते क्षत्रचूडामणौ पञ्चमो लम्भ संपूर्णः ॥

No. 11837. खरवधः.
KHARAVADHAḤ.

Substance, paper. Size, 11 × 9 inches. Pages, 63. Lines, 18 on a page. Character, Dēvanāgarī. Condition, good. Appearance, new.

Begins on fol. 57*a*. The other work herein is Kamalinīrājahaṁsa 1*a*.

Complete.

A poem dealing with the defeat and destruction of Khara in the battle field by Rāma.

Beginning :

रामः सोमामितानन्ददनिजवदनो मैथिलीरूपलक्ष्मी-
रामारामप्रदायी सततमुरुगुणो भ्रातृसौमित्रियुक्तः ।
चण्डीशाच्यौ मुनीन्द्राद्यवनकृतिरतो दण्डकारण्यके वे-
तण्डाधीशस्य मुक्तिप्रद उत विबभौ चण्डकोदण्डधारी ॥
कोटिकन्दर्पलावण्यकूटचित्तानुरञ्जकः ।
कोटीरवद्धातजटः पाटितात्युग्रताटकः ॥
एणचर्मानन्दमयमेणाङ्कापीडवन्दितः ।
वसानः सुन्दरतरे वासुदेवः कटीतटे ॥

End :

बाणः श्रीराममुक्तो जगदखिलमिदं भासयन् स्वप्रभाभिः
भक्तैर्देवोत्तमैरप्यतिसभयमसौ वीक्षितः पद्मजाद्यैः ।

नानानिर्घातलक्षाधिकविपुलबलो दुर्निरीक्ष्यो जनौघैः
वक्षोभागे खरस्य प्रतिभटभयदो घोरघोरं पपात ॥
कल्पान्तकालानलसन्निभोऽयं कालारिदत्तोरुवरस्य तस्य ।
ददाह देहं क्रमशः प्रवृद्धः हेतीश्वरोऽयं किल रामबाणः ॥

* * * *

इत्युक्ता ब्रह्ममाता मृतिजनिरहिता दोषलेशैर्विहीना
रामं पाश्चस्य तातं गुणगणजलधिं सर्वदोषातिदूरम् ।
सङ्ख्यातीताङ्गजन्याकृतिचणवरसौन्दर्यवारान्निधिं तं
लक्ष्मीः सीताभिधाना स्वपतिममितधीरालिलिङ्गे प्रहृष्टा ॥
श्रीरामो निखिलर्षिसङ्घसुखकृत्तत्रावसत् स्वाश्रमे
सीताहस्तसुलालिताङ्घ्रिकमलः सौमित्रिणा स्वर्चितः ।
लक्ष्मीरूपगुणाढ्यचारुसदनेऽनन्तासने स्वे पुरे
लक्ष्मीहस्तसुलालिताङ्घ्रिकमलः श्रीशो हि यः स ह्ययम् ॥

Colophon:

इति खरवधकाव्यं समाप्तम् ॥

No. **11838**. गोविन्दचरित्रम्.

GŌVINDACARITRAM.

Substance, palm-leaf. Size, $6\frac{1}{8} \times 1\frac{1}{8}$ inches. Pages, 120. Lines, 5 on a page. Character, Malayāḷam. Condition, slightly injured. Appearance, old.

Complete.

Same work as that described under R. No. 76 of the Triennial Catalogue of MSS., Vol. I.

A poem in ten Sargas on God Kṛṣṇa by Vāsudēva, a poet, who praises a king of the Malayāḷa country by name Ravivarma.

End:

एवं स भगवान्विष्णुरवतार्य भुवो भरम् ।
स्थापयन् परमं धर्मं ररक्ष सकलं जगत् ॥ ४६ ॥
सान्निध्यं यत्र नित्यं त्रिजगति नगरे तत्र य(हि)द्वारवत्या-
मातिष्ठन् सम्यगर्थत्रयममलमनोहारिकल्याणकीर्तिः ।
पुत्रैर्मित्रैः कलत्रैर्गुरुभिरनुचरैः सार्धमन्यैश्च धन्यैः
रेमे विश्वैकनाथो जननयनसमापीयमानाङ्गलक्ष्मीः ॥ ४७ ॥

Colophon:

इति गोविन्दचरिते दशमः सर्गः ॥ गोविन्दचरितं समाप्तम् ॥

No. 11839. घटकर्परीयम्.
GHAṬAKARPARĪYAM.

Pages, 6. Lines, 18 on a page.

Begins on fol. 518*a* of the MS. described under No. 1800.

A small Yamaka poem describing the pangs of separation of the beloved from the lover in the rainy season. In the colophon it is stated that the author was Ghaṭakarpara. See No. 3792 on page 1427 of the India office Library Catalogue, wherein the work is attributed to Kālidāsa.

Complete.

Beginning:

निचितं खमुपेत्य नीरदैः प्रियहीनाहृदयावनीरदैः ।
सलिलैर्निहितं रजः क्षितौ रविचन्द्रावपि नोपलक्षितौ ॥
हंसा नदन्मेघभयाद्द्रवन्ति निशामुखान्यद्य न चन्द्रवन्ति ।
नवाम्बुमत्ताश्शिखिनो नदन्ति मेघागमे कुन्दसमानदन्ति ॥

End:

एतान्निशम्य विरहानलपीडितायास्तस्या वचः खलु दयालुरपीडितायाः ।
स्वं स्वारवेण कथितं जलदैरमोघैः प्रत्याययौ सदनमूनदिनैरमोघैः ॥
आलम्ब्य वाम्बु तृषितः करकोशपेयं भावानुरक्तवनितासुरतैः शपेयम् ।
जीयेय येन कविना यमकैः परेण तस्मै वहेयमुदकं घटकर्परेण ॥

Colophon:

इति श्रीघटकर्परकविकृतं यमककाव्यं समाप्तम् ॥

No. 11840. घटकर्परीयम्.
GHAṬAKARPARĪYAM.

Substance, palm-leaf. Size, $17\frac{1}{2} \times 1\frac{1}{4}$ inches. Pages, 4. Lines, 5 on a page. Character, Telugu. Condition, slightly injured. Appearance, old.

Begins on fol. 1*a*. The other work herein is Śṛṅgāratilaka 2*b*.

Complete.

Same work as the above.

No. 11841. घटकर्परीयम्, सव्याख्यानम्.
GHAṬAKARPARĪYAM WITH COMMENTARY.

Pages, 16. Lines, 14 on a page.

Begins on fol. 1*a* of the MS. described under No. 11318.
The commentary is by Śaṅkarakavi.
Complete.

Beginning:

निचितं खमुपेत्य नीरदैः प्रियहीनाहृदयावनीरदैः ।
सलिलैर्निहितं रजः क्षितौ रविचन्द्रावपि नोपलक्षितौ ॥

क्रियते घटकर्परस्य टीका विदुषा शङ्करभक्तशङ्करेण ।
शिवमङ्गलमूर्तिकामलक्ष्मीं सततं सूर्यमजं गुरुं च नत्वा ॥

अत्र वस्तुनिर्देशात्मकं मङ्गलमस्ति । अथ पञ्चभिः श्लोकैः कुलकमाह । तल्लक्षणं तु "द्वाभ्यां युग्ममिति प्रोक्तं त्रिभिः कुल(श्लोकै)र्विशेषकम् । कालाभ्यं (पकं) चतुर्भिः स्यात्तदूर्ध्वं कुलकं स्मृतम् ॥" इति [लक्षणात्]। तत्र काचिद्द्वयस्य प्रोषितभर्तृकां नायिकां प्रति वदति । तत्र द्वितीयश्लोकस्थं सम्बोधनमत्र ग्राह्यम्। निचितमिति। हे कुन्दसमानदन्ति। नीरदैर्मेघैरुपत्योगत्य खमाकाशम् "खमिन्द्रियेषु खे स्वर्गे" इति विश्वः। निचितं व्याप्तम्। अस्तीति शेषः। कथम्भूतैर्नीरदैः। प्रियहीनाहृदयावनीरदैः। प्रियेण हीना तस्याः हृदयं वक्षः; "हृदयं वक्षसि स्वान्ते" इति विश्वः। तदेव अवनी पृथिवी [घटखं दपे]दंती (रदन्ति) लिखन्ति पीडयन्ति ते प्रियहीनाहृदयावनीरदास्ते। किञ्च सलिलैर्जलैः क्षितौ पृथिव्याम्। रजः धूलिः। "रेणुर्द्वयोः स्त्रियां धूलिः पांसुर्ना न द्वयो रजः" इत्यमरः। निहितं स्थापितम्। "आपः स्त्री भूम्नि वार्वारि सलिलं कमलं जलम्" इत्यमरः। किं च रविचन्द्रावपि हंसग्ला(वा)वपि। नोपलक्षितौ न दृष्टौ। जनैरिति शेषः। मेघैराच्छि(च्छ)न्नत्वादित्यर्थः। अस्मिन् श्लोके वैतालिकं छन्दः। "न समात्र परा किल(कला)वैतालीये(ऽन्ते बलो(रलौ)गुरुः" इति लक्षणात् ॥ १ ॥

End:

पातुं योग्यं पेयम्। अम्बु पयः। आलम्ब्य करे धृत्वा। किंविधः अहम्। तृषितः; पयस्सु तृट् सञ्जाता यस्य सः, जलं पातुमिच्छन्नित्यर्थः। वसन्ततिलका छन्दः॥

Colophon:

इति श्रीकालिदासकृते घटखर्परकाव्ये टिप्पणं समाप्तिमगमत्॥

No. **11842.** घटकर्परीयम्, सव्याख्यानम्.
GHAṬAKARPARĪYAM WITH COMMENTARY.

Pages, 13. Lines, 6 on a page.

Begins on fol. 10*b* of the MS. described under No. 1277.

Complete in 22 stanzas.

The text is the same as the above and the commentary is by Tārācandra.

Beginning :

निचितं खमुपेत्य नीरदैः प्रियहीनाहृदयावनीरदैः ।
सलिलैर्निहितं रजः क्षितौ रविचन्द्रावपि नोपलक्षितौ ॥

प्रोषितप्रमदयेदमुच्यते इति षष्ठश्लोकेनान्वयः । प्रोषितप्रमदया विदेशगतभर्तृकया सख्या अग्रत इदं वक्ष्यमाणमुच्यते । निचितमित्यादि वक्ष्यमाणं चोच्यते । हे सखि । कीदृशी । कुन्दसमानदन्ति । कुन्दपुष्पवत्तत्समाना दन्ता यस्याः सा तस्याः सम्बोधनम् । निचितं व्याप्तम्, आच्छन्नं वा । किम् । खं आकाशम् । कैः । नीरदैः । किम्भूतैः । प्रियहीनाहृदयावनीरदैः । प्रियेण वल्लभेन हीना प्रियहीना । तस्या हृदयं चित्तम् । तदेवावनिः (नी) भूमिः । तां रदन्ति विदारयन्ति तैः । रद विलेखने । किं कृत्वा । [निचित्य] उपेत्य आगत्य । तत्सलिलैर्जलैः निहितं स्थापितम् । किं तत् । रजः धूलिः । कस्याम् । क्षितौ भूमौ । रविचन्द्रावपि नोपलक्षितौ मेघैराच्छादितत्वान्न दृष्टौ ।

End :

भावानुरक्तवनितासुरतैः शपेयमालम्ब्य चाम्बु तृषितः करकोशपेयम् ।
जीयेय येन कविना यमकैः परेण तस्मै वहेयमुदकं घटकर्परेण ॥

येन परेण कविना यमकैर्जीयेय तस्मै क(घ)टकर्परेणाहमुदकं वहेयम् ; तस्य किङ्करो भवेयमित्यर्थः । यद्यहं जीयेय एतां प्रतिज्ञां दृढीकर्तुं शपथद्वयं प्राह कविः । भावानुरक्तवनितासुरतैः शपेयम् । इङ्गितप्रीतकान्ताविलासैः । यदि प्रतिज्ञातं पालयति । तृषितः पिपासितः । करकोशपेयं हस्ते पातव्यमम्बु जलं चा(लम्ब्य)प्राप्य । शपेयं शपथं कुर्याम् ॥ २२ ॥

ताराचन्द्राभिधेयेन बालव्युत्पत्तिहेतवे ।
घटकर्परटीकेयं संशोध्य प्रकटीकृता ॥

No. **11843.** नलोदयः.

NALŌDAYAḤ.

Substance, palm-leaf (Śrītāla). Size, $10\frac{3}{8} \times 1\frac{3}{8}$ inches. Pages, 34. Lines, 7 on a page. Character, Kanarese. Condition, injured. Appearance, old.

Contains the Āśvāsas one to four complete.

An alliterative poem describing the leading incidents in the life of Nala. In the colophon it is stated that the author is Kālidāsa.

Beginning:

हृदय सदा यादवतः पापाटव्या दुरासदाया दवतः ।
अरिसमुदायादवतस्त्रिजगन्मा गाः स्मरेण दायादवतः ॥
योऽजनि ना गोपीतश्चचार यो वल्लवाङ्गनागोपीतः ।
भूर्येनागोपीतः कंसाद्यो द्वेषमेव नागोऽपीतः ॥
यदरिषु सन्ना मानस्थितयो यन्नुन्नमुदलसन्नामानः ।
यत्र ससन्नामा न स्युर्भवभाजश्च पठितसन्नामानः ॥
समनिन्दानवना शं जनतालिकुलं यथैव दानवनाशम् ।
द्विरदाद्दानवनाशं जगच्च लभते यतः सदानवनाशम् ॥
अस्ति स राजा नीते रामाख्यो यो गतीः परा जानीते ।
यस्य रराजानीते रत्नानि जनः कुले धराजानीते ॥
यः सेनानावारिप्रकरनदीः शरमयं धुनाना वारि ।
अतरन्ना नावारि व्यसनैर्यद्भुवि वनं च नानावारि ॥

End:

तदरातिघटा च वनेषु शुचा पदमापदमाप दमापदमा ।
सुखदं च जनाय यथैव हरिं यतमायतमाय तमायत मा ॥
पुरेव पुर्यतायतायतायता पुरेव सा ।
सदायमुन्महा महामहामहास्त सम्पदम् ॥

Colophon:

इति कालिदासस्य कृतौ नलोदये महाकाव्ये चतुर्थाश्वासः ॥

No. **11844.** नलोदयः.

NALŌDAYAḤ.

Pages, 7. Lines, 18 on a page.

Begins on fol. 512*a* of the MS. described under No. 1800.

Contains the first Āśvāsa.

Same work as the above.

No. 11845. नलोदयः.

NALŌDAYAḤ.

Substance, palm-leaf. Size, $15\frac{5}{8} \times 1\frac{1}{4}$ inches. Pages, 23. Lines, 7 on a page. Character, Grantha. Condition, much injured. Appearance, old.

Begins on fol. 1*a*. The other work herein is Nalōdayavyākhyā 13*a*.

Contains the Āśvāsas one to four.

Same work as the above.

No. 11846. नलोदयः, सव्याख्यः.

NALŌDAYAḤ WITH COMMENTARY.

Substance, paper. Size, $9\frac{3}{8} \times 7\frac{1}{2}$ inches. Pages, 62. Lines, 19 on a page. Character, Telugu. Condition, good. Appearance, new.

Breaks off in the second stanza of the third Āśvāsa.

Same poem as the above.

The commentary is attributed to Kōlacala Mallināthasūri. The commentary first gives the Padacchēda of each stanza and then the meaning.

Beginning:

श्रीलक्ष्मीकुचकोकालिकेलिकासारवक्षसम् ।
प्रह्लादाह्लादनैकाग्रं श्रीनृसिंहमुपास्महे ॥
दमयन्तीं नलं भीमं कर्कोटकमहीश्वरम् ।
ऋतुपर्णं च राजर्षिं पठेद्ध्यात्वा नलोदयम् ॥
हृदय सदा यादवतः पापाटव्या दुरासदाया दवतः ।
अरिसमुदायादवतः त्रिजगन्मा गाः स्मरेण दायादवतः ॥

हृदय । सदा । यादवतः । पापाटव्याः । दुरासदायाः । दवतः । अरिसमुदायात् । अवतः । त्रिजगत् । मा । गाः । स्मरेण । दायादवतः ।

व्याख्यानम्—

हे हृदय हे चेतः । त्वम् । दुरासदायाः दुष्प्रापायाः । पाप हेत(ए)व अटवी अरण्यं तस्याः । दवः दवाग्निः; पञ्चम्यास्तसिल्; दवतः । अरीणां शत्रूणां समुदायात् समूहात् । त्रयाणां जगतां समाहारस्त्रिजगत् ।

लोकत्रयम् । अवतः रक्षतः । स्मरेण मन्मथेन । दायादः सुतः अस्यास्तीति दायादवान् पुत्रवान् तस्मात् । यदोरपत्यं पुमान् यादवः; पञ्चम्यास्तसिल्; यादवतः श्रीकृष्णात् । सदा सततम् । मा गाः मा गच्छ । तस्मिन्नेव रमस्वेत्यर्थः ॥

Colophon:

इति श्रीकालिदासकृतौ नलोदये महोपाध्यायकोलचलमल्लिनाथसूरिविरचितायां नलोदये(य)व्याख्यायां प्रथमाश्वासः ॥

End:

अद्य इदानीम् । अमितया अपरिमितया । स्पृहया वाञ्छया । तदधिगमाय दमयन्ती.

No. **11847.** नलोदयः, सव्याख्यः.

NALŌDAYAḤ WITH COMMENTARY.

Substance, paper. Size, 11½ × 7 inches. Pages, 172. Lines, 20 on a page. Character, Telugu. Condition, good. Appearance, new.

Complete in four Ucchvāsas.

The text is by Kālidāsa and the commentary called Subōdhinī is stated to have been written, while young, by Maithila Prajñākarasūri, son of Mahōpādhyāya Vidyākara and grandson of Mahōpādhyāya Miśrānandakara of Puṇyagrāma (Poona?). The original of this MS. is said to have been written in lithograph in Śaka 1735

Beginning:

कङ्कणफणिराजमणिं दीपधिया वदनमारुतैरसकृत् ।
निर्वापयति कुमारे सगिरिसुतो जयति सस्मितः शम्भुः ॥

नलोदयस्य सहसा दुरूहस्य सुबोधिनीम् ।
क्रियमाणस्य मे कुर्वद्रूपोऽस्तु शरणं शिवः ॥

हृदय सदा यादवतः पापाटव्या दुरासदाया दवतः ।
अरिसमुदायादवतस्त्रिजगन्मा गाः स्मरेण दायादवतः ॥

तत्रभवान् कालिदासः प्रारिप्सितग्रन्थसमाप्तिप्रतिबन्धकविघाताय श्रीकृष्णस्मरणरूपमङ्गलमादौ निबध्नाति—हृदयेति । हे हृदय अन्तःकरण । यादवतः यादवात् । पञ्चम्यास्तसिल् । त्वं मा गाः मा गच्छेः । कथम्भूतात् । पापाटव्याः पापारण्यात् । दुरासदायाः दुःखेन सोढुं शक्यायाः । दवतः दवाग्नेः । अरिसमुदायाच्छत्रुसमूहात् । त्रिजगत् त्रैलोक्यम् । सदा अवतः पालयतो रक्षतो वा । यद्वा । कीदृशाद्यादवतः । दुस्सोढा या पापाटवी तस्या

दवाग्नेरिति रूपकम् । पुनः कीदृशात् । अरिसमूहात् त्रैलोक्यमवत इति । पुनः कीदृशात् । स्मरेण कामेन । दायादवतः पुत्रवतः । "दायादौ सुत-बान्धवौ" इत्यमरः ।

End:

नलेन पुर्यतायतायतायता पुरेव सा ।
सदायमुन्महा महामहामहास्त सम्पदम् ॥

अथाशीर्वादव्याजेन नलोदयकाव्यसमाप्तिं सूचयति—नलेनेति । नलेन नैषधेन । सा पुरी स्वीया नगरी । पुरेव पूर्वमिव । अतायत विस्तारिता । कीदृशी पुरी । अयतायता । अयः शुभदैवम् । नलस्येति शेषः । तस्य भावोऽयता । तया । आयता विशाला । यदा राज्ञो नलस्य शुभदैवमभूत्तदा यथापूर्वं स्वनगरी विशालाभूदिति भावः । यद्वा । कीदृशेन नलेन । अयतायता । अयेन शुभदैवेन तायति पालयति, देवब्राह्मणादीनिति शेषः । अयतायन्, तेन । यद्वा अयं तायति विस्तारयति, तेन । सर्वदा स्वशुभशंसकेन । तायृ सन्तानपालनयोरित्यस्मात्कर्तरि शता । यद्वा अयो विद्यते यस्यासौ "अर्शआदिभ्योऽच्" इत्यच् । तस्य भावोऽयता शुभदैववत्त्वम् । तमेति प्राप्नोतीत्ययतायन्, तेन । इण् गतौ; कर्तरि शतरि इणो यणिति यण् । अयं नलः । उन्महा उद्धततेजाः । सदा सर्वकालम् । सम्पदम् लक्ष्मीम् । अहास्त प्राप । कीदृशीं सम्पदम् । महामहाम् । महान्तो महा उत्सवाः यस्यां सा ताम् । सदैवोत्सवपरिपूर्णां सम्पदं लेभे इति भावः । अतायतेति । तनु विस्तार इत्यस्माद्धातोः कर्मणि लट् । आत्मनेपदे ते परे यकि च कृते तनोतेर्यकीति विकल्पेनात्वे च रूपम् । अहास्तेति । ओ हाङ् गतौ इत्यस्माद्ये गत्यर्था ज्ञानार्थाश्चेति वचनेन प्राप्त्यर्थाल्लुङि आत्मनेपदे ते परे सिचि कृते रूपम् । पूर्यतेति दीर्घपाठे । पूः पुरी । यता प्राप्ता । कथम्भूता । आयता विशालेत्यर्थः । "पूः स्त्री पुरीनगर्यौ वा" इत्यमरः ॥

Colophon:

इति श्रीकालिदासकृते नलोदये सत्काव्ये चतुर्थोच्छ्वासः । समाप्तश्चायं ग्रन्थः ॥

इतीति । इति समाप्तौ । कालिदासेति कविनामकथनम् । सत्काव्य इति महाकाव्यभिन्नत्वसूचनम् । उच्छ्वासः श्वाससाध्यः परिच्छेदः समाप्त इत्यर्थः ॥

मिश्रानन्दकरस्त्वासीन्महोपाध्यायलक्षितः ।
पुण्यग्रामसभाजेता यष्टा वाणीमयः सुधीः ॥
वादेनैव विधिं कविं नयरुतैस्तर्केण वाचस्पतिं
वेदान्तेन शिवं मनुं स्मृतिमरै(यै)र्ज्योतिश्शयैर्भास्करम् ।
व्याकृत्येन फणाधरं क्षितिधरं नागाधिपं छन्दसा
धर्मो यस्य विजेतुमश्वति पुरं साङ्ख्येन चार्वाकपम् ॥
तत्सूनुः सुकृती क्षितीश्वरकृपापात्रः सुहृत्पालको
नानाशास्त्ररतो महापदयुतोपाध्यायसंज्ञान्वितः ।
सत्तर्कायतकाननोद्यतवलद्वादीन्द्रदन्तावल-
श्रेणीमर्दनचातुरीचणहरिर्विद्याकरो मैथिलः ॥
तस्यात्मजोऽभूद्विबुधाग्रगन्ता प्रज्ञाकरः सज्जनतापहन्ता ।
गुणालयः श्रीशपदानुमन्ता शास्त्रेषु दक्षः सुधियां नियन्ता ॥
स्वल्पेन वयसा तेन कृता टीका सुबोधिनी ।
पूर्वाचार्यकृतीर्वीक्ष्य सुधियां पश्यतां मुदे ॥

Colophon:

इति मैथिलश्रीप्रज्ञाकरमिश्रप्रणीतायां नलोदयकाव्यटीकायां सुबोधिन्यां चतुर्थ उच्छ्वासः । समाप्तेयं सुबोधिनी टीका ॥

शाके शराग्निशैलेन्दुप्रमिते मार्गकृष्णके ।
मुद्राक्षरेण काव्योऽयं बाबूरामेण लेखितः ॥

शाके १७३५ ॥ मार्गकृष्ण ॥ ४ ॥ शुक्रे । संवत् १८७० ॥ सन १२२० । साल । सन १८१३ ॥ ईसवी ; ताः १२ नवम्बर ॥ छापाकी आश्रीमदनपाल ॥

No. 11848. नलोदयः, सव्याख्यः.

NALŌDAYAḤ WITH COMMENTARY.

Substance, palm-leaf. Size, 15 × 1½ inches. Pages, 56. Lines, 5 on a page. Character, Telugu. Condition, injured. Appearance, old.

Contains the first Āśvāsa only.

Same commentary as that described under R. No. 101 of the Triennial Catalogue. By Kṛṣṇa.

No. 11849. नलोदयः, सव्याख्यः.

NALŌDAYAḤ WITH COMMENTARY.

Substance, palm-leaf. Size, 14 × 1½ inches. Pages, 160. Lines, 6 on a page. Character, Telugu. Condition, good. Appearance, new.

Contains two to four Āśvāsas complete.

Same work as that described under R. No. 101 of the Triennial Catalogue, but with different end as given below.

The commentary is called Kṛṣṇīya apparently after the name of the commentator Kṛṣṇa.

End:

येन नलेन पूर्वं धनराशिरितस्ततो विस्तारितः तेजस्वी चायं सदा कल्याणवतीं सम्पदं जगामेति सम्बन्धः ॥

श्रीकालिदास[वि]रचितं काव्यं नाम नलोदयम् ।
लिखित्वा रामलिङ्गाख्य(:) सहायं (यात्) तु कृतार्थवान् ॥

Colophon:

इति श्रीकालिदासस्य नलोदयस्य विवरणे कृष्णीये चतुर्थ आश्वासः ॥

संवत्सरे मन्मथाख्ये एकादश्यां नलोदये ।
तुर्याश्वासं लिखित्वाहं टीकायुक्तं मुदान्वितः ॥

No. 11850. नलोदयः, सव्याख्यः.

NALŌDAYAḤ WITH COMMENTARY.

Substance, palm-leaf. Size, 17⅞ × 1⅜ inches. Pages, 90. Lines, 9 on a page. Character, Telugu. Condition, good. Appearance, old.

Complete in four Ucchvāsas.

Same poem as the above, but the commentary is by Tiruvēṅkaṭasūri and is called Budhānandinī.

The former owner of this manuscript is stated to be Cakravarti Rāmasvāmi.

Beginning:

हृदय सदा यादवतः पापाटव्या दुरासदाया दवतः ।
अरिसमुदायादवतस्त्रिजगन्मा गाः स्मरेण दायादवतः ॥

हृदय । सदा । यादवतः । पापाटव्याः । दुरासदायाः । दवतः । अरिसमुदायात् । अवतः । त्रिजगत् । मा । गाः । स्मरेण । दायादवतः ॥

हृदयेति । हृदय मदीयचित्त । दुरासदायाः दुस्सहायाः । पापमेव अटवी अरण्यं तस्याः । दवतः दावानलात् । दुरितनिवर्तकादित्यर्थः । "दवो वनहुताशनः" इत्यमरः । पञ्चम्यर्थे तसिल् । अरिसमुदायादरिसङ्घात् । "भीत्रार्थानां

भयहेतुः" इत्यपादान(त्वा)त्पञ्चमी । त्रिजगत् त्रयाणां जगतां समाहारस्त्रिजगत् लोकत्रयम् । अवतः रक्षतः । राक्षसादिदुष्टनिग्रहेण लोकोपद्रवनिवर्तकादित्यर्थः । स्मरेण मदनेन । दायादवतः पुत्रवतः । मन्मथजनकादित्यर्थः । "दायादौ सुतबान्धवौ" इत्यमरः । प्रकृत्यादिभ्य इति तृतीया । एवंविधात् यादवतः श्रीकृष्णात् । पञ्चम्यर्थे तसिल् । त्वं सदा मा गाः न निर्गच्छ । ध्रुवमपाय इत्यपादानत्वात्पञ्चमी । सर्वदा तद्ध्यानपरायणं भवेत्यर्थः । इणो माङि लुङिति लुङ् । इणो गा लुङीति गादेशे "न माङ्योगे" इत्यडागमप्रतिषेधः ॥

End:

नलेन पुर्यतायतायतायता चिराय सा ।
सदायमुन्महा महामहामहास्त सम्पदम् ॥

नलेन । पुरी । अतायत । आयतायता । चिराय । सा । सदा । अयम् । उन्महाः । महामहाम् । अहास्त । सम्पदम् ॥

नलेनेति । नलेन । आयतायता अतिविस्तृता । भृशार्थे द्विरुक्तिः । सा निषधाख्या । पुरी राजधानी । चिराय बहुकालम् । अतायत विस्तारिता । धर्मपालनेन वृद्धिं प्रापितेत्यर्थः । उन्महाः उत्कृष्टतेजाः । अयं नलस्तु । महामहाम् । महान्तः महाः उत्सवाः यस्यां ताम् । आन्महत इति महतः आकारोऽन्तादेशः । सम्पदम् । अहास्त प्रापत् । ओ हाङ् गतौ । लुङ् । उत्तरोत्तराभिवृद्ध्या प्रतिदिनं नूतनां श्रियं प्रापेत्यर्थः । तेजोधाममहोविभाः; मह उद्धवः, इति चामरः ।

Colophon:

इति श्रीकालिदासकृतौ नलोदये महाकाव्ये चतुर्थोच्छ्वासः ॥

इति श्रीतिरुवेङ्गळसूरिविरचितायां बुधानन्दिन्याख्यायां नलोदयव्याख्यायां चतुर्थोच्छ्वासः समाप्तः ॥

No. **11851.** नलोदयः, विवरणसहितः.

NALŌDAYAḤ WITH VIVARAṆA.

Substance, paper. Size, 11 × 8⅝ inches. Pages, 125. Lines, 20 on a page. Character, Dēvanāgarī. Condition, good. Appearance, new.

Begins on fol. 47*a*. The other works herein are Kāvyālaṅkāravṛtti 1*a*, Kāvyālaṅkārakāmadhēnu 111*a*.

Complete.

Same poem as the above, but the commentary is different. This is restored from the MS. described under the next number.

Beginning:

प्रवर्तन्तेऽखिला भूतिस्थितिसंहृतयो यतः ।
. . . . ॥
प्रणम्याग्रे गणाधीशं वाग्देवीं (च यथागमम्) ।
नलोदयस्याल्पधिया व्याक्रिया क्रियते मया ॥

शब्दवैचित्र्यमात्रप्रकाशनपरे काव्ये गहनार्थव्यक्तचर्यासंभवात् दुष्कर-पदपरिच्छेदमात्र(विधावप्यस्मत्सधर्मणा)मल्पप्रज्ञानां येषां केषांचिद्यदा कदा-चिद्यः कश्चिदुपकारः स्यादित्येवमर्थोऽयमस्मदुद्यमः, न तु वैदग्ध्यविद्योतनायेति विदुषां सदा (अस्मिन् कर्मणि) तितिक्षितव्यम्। प्रारिप्सितस्य ग्रन्थस्यादौ तावद-विघ्नेन परिसमाप्त्यर्थं प्रचयार्थं च शिष्टाचारादभीष्टदेवताप्रणतिर्हृदयेत्यादि-श्लोकचतुष्केण . . . .

मू—हृदय सदा यादवतः पापाटव्या दुरासदाया दवतः ।
अरिसमुदायादवतस्त्रिजगन्मा गाः स्मरेण दायादवतः ॥

हे हृदय मनः सदा सर्वं कालं यादवतः परमपुरुषात् मा गाः; इणो गा लुङीति गाङादेशः । दुरासदायाः पापाटव्याः दवतः विपिनवदतिदुर्गमस्या-नेकजन्मसञ्चितस्य दुरितस्याग्निभूतात्, दवशब्दो वनवनानलयोर्वर्तते । अरि-समुदायात्रिजगदवतः हिरण्यकशिपुप्रभृतेर्वैरिसङ्घात्रिलोकीं पालयतः; भीत्रार्थानां भयहेतुरिति सूत्रेणापादानत्वम् । स्मरेण मदनेन प्रद्युम्नेन दायादवतः प्रशंसायां मतुप् । तस्य हि चारुदेष्णादयो बहवः पुत्रा विद्यन्ते । प्रद्युम्न एवात्मसमः पुत्रः। अनेनैव प्रशस्तपुत्रता भवतीत्यर्थः। इदमादौ हरिसंकीर्तनमात्मनश्च श्रोतृणां च मङ्गलाय भवति । सर्वदा सर्वकार्येषु नास्ति तेषा . . . . देवो मङ्गलायतनं हरिः इत्युक्तत्वात् । स्मरणसंकीर्तनाभ्यां हरेरमङ्गलनिरासो मङ्गलसंपत्तिश्चोभयं कवि.

End:

नलेन पुर्यतायतायतायता पुरेव सा ।
सदायमुन्महा महामहामहास्त संपदम् ॥

नलेन आयतायता अत्यन्तमायता। अथवा आयः अर्थ . . . आयता-यता यस्याः पुर्याः समृद्धार्थागमा सा पुरी पुरेव पुरा यथा तथैव (अतायत) तनु विस्तार इत्यस्माद्धातोः कर्मणि लुङ्। विस्तारिता यथा पूर्वं तथैव विचि-त्रितेत्यर्थः . . . . . उन्महा सदा सर्वदा अत्यन्तं तेजिष्ठः अयं नलः महामहां मह उत्सवः महांश्चासौ महश्च महामहः सोऽस्या अस्तीति सा महामह(ा तां) महासंपदमहास्त प्राप्तवान् । अयमर्थः—सा पुरी पूर्वमेव

. . . . विभवा भूत्वा अत्यन्तं विस्तारिता अयं नलस्तेजिष्ठः महोत्सवसंयुक्तां संपदं प्राप्तवान् ॥

Colophon:

इति नलोदयविवरणे चतुर्थाश्वासः ॥

No. 11852. नलोदयः, विवरणसहितः.
NALŌDAYAḤ WITH VIVARAṆA.

Substance, palm-leaf. Size, 15 × 1½ inches. Pages, 96. Lines, 8 on a page. Character, Grantha. Condition, injured. Appearance, old.

Complete.

Same work as the above.

No. 11853. नलोदयः, सव्याख्यः.
NALŌDAYAḤ WITH COMMENTARY.

Substance, paper. Size, 8¼ × 6½ inches. Pages, 467. Lines, 1[illegible] on a page. Character, Dēvanāgarī. Condition, good. Appearance, new.

Complete.

Same work as that described under No. 11850 *ante*. By Tiruvēṅkaṭasūri.

No. 11854. नलोदयव्याख्या.
NALŌDAYAVYĀKHYĀ.

Pages, 154. Lines, 7 on a page.

Begins on fol. 13*a* of the MS. described under No. 11845.

Contains the Āśvāsas one to four, the fourth Āśvāsa breaking off in the last stanza.

The commentary gives the Padacchēda (or division into words), the prose-order and meanings of words.

Beginning:

हृदय । सदा । यादवतः । पापाटव्याः । दुरासदायाः । दवतः । अरिसमुदायात् । अवतः । त्रिजगत् । मा । गाः । स्मरेण । दायादवतः ॥ इति पदच्छेदः । सम्बन्धस्तु— दुरासदायाः पापाटव्याः दवतः अरिसमुदायात् त्रिजगत् अवतः स्मरेण दायादवतः यादवतः देवात् हृदय सदा मा गाः । पदार्थस्तु— दुरासदायाः दुर्गतेरित्यर्थः । पापाटव्याः पापमेव अटवी तस्याः । दवतः दवानलभूतात् । अरिसमुदायात् शत्रुसंहतेः । त्रिजगत् त्रैलोक्यम् । अवतः रक्षतः । स्मरेण मन्मथेन प्रद्युम्नेनेत्यर्थः ; हेतुभूतेन । दायादवतः पुत्रवतः । "दायादौ सुतबान्धवौ" इत्यमरः । एवम्भूताद्यादवतः श्रीकृष्णा-

दन्यत्र हे हृदय अन्तःकरण । सदा सर्वदा । मा गाः मा स्म गमः । सदा तस्मिन्नेव रमस्वेत्यर्थः । एवमुत्तरत्रापि कुलकतया तस्मिन्मा गा इति सम्बन्धः ।

End:

सा कथंचित् सजीवनावना अभवत् । जीवनस्य प्राणस्य अवनेन रक्षणेन सह वर्तत इति सजीवनावना अभवत् । [अथवा सजीवनावनाभवदिति ।]

Colophon:

इति नलोदयस्य व्याख्याने तृतीयोच्छ्वासः ॥

अथ तुङ्गोपायस्य श्रवणेन नलस्य सानुगोऽपायस्य ।
वशगा गोपा यस्य स्वमनो भीमश्चिरं जुगोपायस्य ॥

* * * *

पुरा । इव । नैषधेन । पूः । यता । आयता । आयतायता । चिराय । च । उदा । अयम् । उन्महाः । महामहाम् । अहास्त । . . . . दानीम् ।

आयतायता अत्यन्तमायता । अतिविशालेति यावत् । पूः । नगरी । स्वपत्तनमित्यर्थः । पुरेव . . . . प्राप्तवता । नैषधेन नलेन । चिराय दीर्घकालम् । आयता प्राप्ता । किञ्च । सदा सर्वदा । उन्महाः उद्भूतर . . . . . . सोऽयं नलः । महामहाम् । महान् भूयान् महः उत्सवः यस्यां ताम् । सम्पदं सम्पत्तिम् । अहास्त प्राप ॥

No. 11855. नलोदयव्याख्या.

NALŌDAYAVYĀKHYĀ.

Substance, palm-leaf. Size, $16\frac{1}{4} \times 1\frac{1}{2}$ inches. Pages, 70. Lines, 8 on a page. Character, Telugu. Condition, good. Appearance, old.

Contains the Ucchvāsas one, three and four which last breaks off in the 23rd stanza.

This commentary on the Nalōdaya was composed by Ādityasūri.

Beginning:

हृदय । सदा । यादवतः । पापाटव्याः । दुरासदायाः । दवतः । अरिसमुदायात् । अवतः । त्रिजगत् । मा । गाः । स्मरेण । दायादवतः ॥ अस्यार्थः— हृदयेति । अनेन श्लोकेन कविरिष्टदेवतां नमस्कृतवान् । हृदय यादवतः पुरुषोत्तमात् सदा मा गाः अन्यत्र । तत्रैव रमस्वेत्यर्थः । हरेः किंविधात्, दुरा-

सदायाः पापाटव्याः दवतः दवाग्नेः अरिसमुदायात् त्रिजगत् अवतः रक्षतः स्मरेण दायादवतः पुत्रवतः । दायादौ सुतबान्धवौ ।

Colophon:

इत्यादित्यसूरिविरचितायां नलोद(य)टीकायां प्रथमोच्छ्वासः ॥

* * * *

इत्वाद्य(त्यादित्य)सूरिविरचितायां नलोदयटीकायां तृतीयोच्छ्वासः ॥

अथ तुङ्गोपायस्य श्रवणेन नलस्य सानुगोऽपायस्य ।
वशगा गोपा यस्य स्वमनो भीमश्चिरं जुगोपायस्य ॥

अथ । तुङ्गोपायस्य । श्रवणेन । नलस्य । सानुगः । अपायस्य । वशगाः । गोपाः । यस्य । स्वमनः । भीमः । चिरं । जुगोप । आयस्य ॥

अथेति । तुङ्गाः उन्नताः उपायाः सामादयः दशोपायभूताः अश्वादयो वा यस्य तथोक्तस्य यस्य नलस्य ।

End:

ननु "रुट्क्रुधौ स्त्रियाम्" इति कोशात् स्त्रीलिङ्गस्य रुट्शब्दस्य अनलसमे इत्येदन्तविशेषणं कथं घटते ? सत्यम् । नात्र स्त्रीलिङ्गो रुट्शब्दो विवक्षितः । किं तु रुषिधात्वार्थ एव । तस्य पुंलिङ्गत्वान्नोक्तदोषावकाश इति ॥

No. **11856.** नलोदयव्याख्या.

NALŌDAYAVYĀKHYĀ.

Substance, palm-leaf. Size, 15 × ⅞ inches. Pages, 158. Lines, 6 on a page. Character, Telugu. Condition, good. Appearance, old.

Contains the Ucchvāsas one to three and 22 stanzas of the fourth Ucchvāsa.

Same work as the above.

The copying is said to have been made from the original MS. of Kōṭagiri Veṅkaṇṇa and completed on Friday, the 13th day of Phālguna Bahula of the Vilambi year.

No. **11857.** नागकुमारचरितम्.

NĀGAKUMĀRACARITAM.

Substance, paper. Size, 10⅞ × 8½ inches. Pages, 52. Lines, 20 on a page. Character, Dēvanāgarī. Condition, good. Appearance, new.

Begins on fol. 15*a*. The other works herein are Citraratnākara 1*a*, Rāmacarita 41*a*.

Complete in five Sargas.

A Jaina poem treating of the story of Nāgakumāra also known as Pratyandhara, son of a Magada king by his wife Pṛthvīdēvī, daughter of King Śrīvarman and Śrīmatī The name of Nāgakumāra was given to the hero because he is said to have been protected by the Nāga damsels when he accidentally fell into water. He is said to have lived for 1,000 years. The author of the poem is Malliṣēṇa who is stated to have been the disciple of Narēndrasēna, the younger brother of Jinasēna and the son of Kanakasēna, who was the son of Jinasēna.

Beginning:

भाति पुण्ड्रेक्षुवाटैश्च शालिक्षेत्रैर्विराजितम् ।
बहुधा पुष्पवाटीभिर्मातुलुङ्गादिसत्फलैः ॥
ग्रामैर्द्रोणमुखैः खेटैः मण्टपैश्च सपत्तनैः ।
खर्वटैर्नगरैर्नित्यं भाति संवाहनैरपि ॥
भोगिभिर्बहुभिः पूर्णं नागालयसमं पुरम् ।
भुवनत्रयविख्यातं तत्रास्ति कनकाह्वयम् ॥
दीर्घिकाकूपवापीभिः महोद्यानवनैः सदा ।
चतुर्दिशासु तद्भाति तटाकैः पद्ममण्डितैः ॥
निर्जितारातिषड्वर्गशक्तित्रयसमन्वितः ।
सप्ताङ्गराज्यसम्पन्नो नृपस्तत्र जयन्धरः ॥

* * * *

विशाललोचना नाम्ना तद्राज्ञी हंसगामिनी ॥
सज्जनश्रीरिवात्यन्तसरला मधुरस्वरा ।
तयोर्द्वयोः समुत्पन्नः श्रीधरः श्रीधराह्वयः ॥
सूनुः सर्वकलावेदी सत्यशौचगुणान्वितः ।
नीतिशास्त्रपरिज्ञानी स्वामिभक्तः प्रियंवदः ॥
जयन्धर इति ख्यातो मन्त्री मन्त्रगुणान्वितः ।
द्रष्टुमायातवान् भूपं वणिग्वासवसंज्ञकः ॥

* * * *

सुराष्ट्राख्यजनान्तेऽस्ति गिर्यादिनगरं पुरम् ॥
श्रीवर्मा तत्र भूपालः श्रीमती तस्य वल्लभा ।
तयोर्द्वयोरभूत्पुत्रो हरिवर्मेति विश्रुतः ॥

तस्यानुजास्ति भूपाल पृथ्वीदेव्यभिधानिका।
तस्या रूपं मयेदानीं लिखित्वानीतमीदृशम् ॥

* * * *

Colophon:

इत्युभयभाषाकविचक्रवर्तिश्रीमल्लिषेणसूरिविरचितायां नागकुमारपञ्चमीकथायां प्रथमः सर्गः ॥

End:

राज्यं कुर्वन्नसावस्थाद्वर्षाण्यष्टशतानि च।
कुमारावस्थया तस्थौ वर्षाणां सप्तातिं तथा ॥
स्थितो वर्षचतुष्षष्टि छिद्रस्थावस्थया ततः।
स भूत्वा केवलज्ञानी तस्थौ षट्षष्टिवत्सरान् ॥
एवं नागकुमारस्य प्रोक्तं वर्षसहस्रकम्।
काले नेमिजिनेन्द्रस्य परमायुष्कमीदृशम् ॥
श्रुत्वा नागकुमारचारुचरितं श्रीगौतमेनोदितं
भव्यानां सुखदायकं भवहरं पुण्याश्रवोत्पादकम्।
नत्वा तं मगधाधिपो गणधरं भक्त्या पुनः प्रागमत्
श्रीमद्राजगृहं पुरन्दरपुराकारं विभूत्या समम् ॥

Colophon:

इत्युभयभाषाकविचक्रवर्तिश्रीमल्लिषेणसूरिविरचितायां नागकुमारपञ्चमीकथायां निर्वाणागमनं नाम पञ्चमः सर्गः ।

जिनकषायरिपुर्गुणवारिधिः नियतचारुचरित्रतपोनिधिः।
जयतु भूपति(कि)रीटविघट्टितक्रमयुगो जिनसेनमुनीश्वरः ॥
अजनि तस्य मुनेर्वरदीक्षितो विगतमानमनोदुरितान्तकः।
कनकसेनमुनिर्मुनिपुङ्गवो वरचरित्रमहाव्रतपालकः ॥
जितमदोऽजनि तस्य महामुनेः प्रथितवा(ग्)जिनसेनमुनीश्वरः।
सकलशिष्यवरो हतमन्मथो भवमहोदधितारतरण्डकः ॥
तस्यानुजश्चारुचरित्रवृत्तिः प्रख्यातकीर्तिर्भुवि पुण्यमूर्तिः।
नरेन्द्रसेनो जितवादिसेनो विज्ञाततत्त्वो जितकामसूत्रः ॥
तच्छिष्यो विबुधाग्रणीर्गुणनिधिः श्रीमल्लिषेणाह्वयः
सञ्जातः सकलागमेषु निपुणो वाग्देवतालङ्कृतः।

तैनेषा कविचक्रिणा विरचिता श्रीपञ्चमीसत्कथा
भव्यानां दुरितौघनाशनकरी संसारविच्छेदिनी ॥
स्पष्टं श्रीगणिचक्रवर्तिगुणिना भव्याब्जघर्मांशुना
ग्रन्थी पञ्चशती मया विरचिता विद्वज्जनानां प्रिया ।
तां भक्त्या विलिखन्ति चारुवचनैर्व्याविवर्णयन्त्यादरात्
ये शृण्वन्ति मुदा सदा सुहृदयास्ते यान्ति मुक्तिं श्रियम् ॥

No. 11858 नागकुमारचरित्रम्.

NĀGAKUMĀRACARITRAM.

Substance, palm-leaf Size, $15\frac{1}{8} \times 1\frac{3}{8}$ inches. Pages, 234. Lines, 6 on a page. Character, Grantha and Tamil. Condition, good. Appearance, new.

In the beginning five leaves are lost.

Begins on fol. 1*a*. The other work herein is Dravyasaṅgraha 118*a*.

Complete.

Same work as the above. The Tamil meaning of the stanzas is also given.

No. 11859. पदाङ्कदूतम्.

PADĀṄKADŪTAM.

Pages, 12. Lines, 20 on a page.

Begins on fol. 250*b* of the MS. described under No. 11829.

Complete.

This is a small poem by Mahāmahōpādhyāya Kṛṣṇasārvabhauma. It contains 46 stanzas. This was apparently composed in imitation of Mēghasandēśa. The substance of the poem is that a certain Gōpī finding Śrī Kṛṣṇa absent from her, sends to him his foot-mark as a messenger. It appears to be the same as the work noticed under No. 3888 on page 1467 of the India Office Library Catalogue, Vol. , Part VII.

Beginning:

गोपी भर्तुर्विरह[म]विधुरा काचिदिन्दीवराक्षी
उन्मत्तेव स्खलितकबरी निश्वसन्ती विशाला ।
अत्रैवास्ते मुररिपुरिति भ्रान्तिदूतीसहाया
त्यक्त्वा गेहं झटिति यमुनामञ्जुकुञ्जं जगाम ॥
अप्राप्यैव व्रजपतिसुतं तत्र कालं कियन्तं
मूर्छाप्राणप्रियतमसखीसङ्गता सङ्गमय्य ।

तस्योपान्ते कुलिशकमलस्यन्दनाङ्कादियुक्तं
पद्माकारं मुरहरपदश्चारु चिह्नं ददर्श ॥
तस्मिन्नुद्यन्नवजलधरध्वानमाकर्ण्य भूयः
कन्दर्पेण व्यथितहृदयोन्मत्ततुल्या ययाचे ।
प्रज्ञाहीनं वचनरहितं निश्चलं श्रोत्रहीनं
दौत्यं कर्तुं मुरहरपदो लक्षणं पक्ष्मलाक्षी ॥
रम्यं यावन्मुरहरपदे शोभते तावदेव
त्वय्यप्यास्ते कुलिशकमलस्यन्दनाङ्काङ्कुशादि ।
गोपीदौत्यप्रकटनभिया सन्निधौ चक्रपाणे-
र्याने धीरप्रमुखमुखरो नूपुरो न प्रहीतः ॥

End :

मूर्खा एव क्षणिकमनिशं विश्वमाहुर्न धीराः
खेदोऽस्माकं हरिविरहजः सर्वदैवास्ति चित्ते ।
नान्यः शब्दो वचनमपि यत्तादृशं तस्य किन्तु
प्रेमैवास्मत्प्रियतमकृतं तच्च गोपाङ्गनासु ॥
शाके सायकवेदषोडश(१६४५)मिते श्रीकृष्णशर्मार्पय-
न्नानन्दप्रदनन्दनन्दनपदद्वन्द्वारविन्दं हृदि ।
चक्रे कृष्णपदाङ्कदूतरचनं विद्वन्मनोरञ्जनं
श्रीलश्रीयुतरामजीवनमहाराजाधिराजादृतः ॥

Colophon :

इति महामहोपाध्यायश्रीकृष्णसार्वभौमविरचितं पदाङ्कदूतकाव्यं समाप्तम् ॥

No. **11860.** पारिजातहरणम्, सव्याख्यानम्.
PĀRIJĀTAHARAṆAM WITH COMMENTARY.

Pages, 86. Lines, 6 on a page.

Begins on fol. 1*a* of the MS. described under No. 2038.

Complete in two Āśvāsas.

A small Yamakakāvya by Nārāyaṇapaṇḍita, son of Trivikramapaṇḍita, with a commentary, the author of which is not given.

Beginning:

वन्दे धामानन्तं दधतं पुरुषोत्तमं त्रि(धा)मानं तम् ।
युतवसुधामानन्तं दैत्यानां यो व्यधाद्युधामानन्तम् ॥ १ ॥

वन्दे । धाम । अनन्तम् । दधतम् । पुरुषोत्तमम् । त्रिधामानम् । तम् ॥ युतवसुधामानन्तम् । दैत्यानाम् । यः । व्यधात् । युधा । अमान् । अन्तम् ॥

नमामि नारायणपादपङ्कजं करोमि नारायणपूजनं सदा ।
वदामि नारायणनाम निर्मलं स्मरामि नारायणतत्त्वमव्ययम् ॥
श्रीमन्नारायणप्राज्ञं नत्वा व्याख्यां करोम्यहम् ।
श्रीपारिजातहरणकाव्यराजस्य लेशतः ॥

वन्द इति । अहं तं पुरुषोत्तमं वन्द इत्यन्वयः । अनन्तं निरवधिकम् । धाम तेजः । दधतम् । त्रीणि धामानि मन्दिराणि श्वेतद्वीपानन्तासनवैकुण्ठाख्यानि सन्ति यस्येति त्रिधामानम् । युतवसुधामानन्तम्—युताः धरणीरमानागेन्द्रा अनेनेति । यः अमान् मानरहितः; अभिमानवाचि मन ज्ञान इति धातोः । दैत्यानामसुराणाम् । युधा युद्धेन । अन्तम् नाशम् । व्यधात् चकार ॥

गौः सह राजातानि प्राणिष्वपि यानि बहुधुराजातानि ।
येन सुरा जाता निःश्रमा बलारिश्च तेषु राजा तानि ॥

* * * *

धृतनिर्वेदमयानि ब्रह्म परं तापमिह भवे दमयानि ।
इति समवेदमयानि स्थिरो यदङ्गानि संस्त्रिवेदमयानि ॥

* * * *

Colophon:

इति श्रीनारायणपण्डिताचार्यविरचितपारिजातहरणस्य टीकायां प्रथमाश्वासः ॥

* * * *

इति श्रीमत्कविकुलतिलकश्रीमन्नारायणपण्डिताचार्यविरचितस्य पारिजातहरणस्य विवरणे द्वितीयास्वा(श्वा)सः ॥

End:

तरुश्रिया अस्तनन्दनः । पारिजातलक्ष्म्या निरस्तनन्दनवनः । सनन्दकः सहितनन्दकाख्यखड्गः । नन्दनन्दनः नन्दस्य नन्दगोपस्य नन्दनः तनयः : श्रीकृष्णः । निजपुरे द्वारकाख्ये स्वनगरे । ननन्द सन्तुतोष ॥ इति ॥

पारिजातहरणाख्यकाव्यराट्पारिजातमवलम्ब्य नूतना ।
राजते विवरणाख्यसल्लता लालिता सुमनसां सुमञ्जरी ॥

No. 11861. प्रभञ्जनगुरुचरितम्.
PRABHAÑJANAGURUCARITAM.

Substance, paper. Size, $8\frac{1}{2} \times 6\frac{5}{8}$ inches. Pages, 51. Lines, 16 on a page. Character, Dēvanāgarī. Condition, good. Appearance, new.

Begins on fol. 1*a*. The other works herein are Haṁsasandēśa 27*a*, Narakāsuravadhavyāyōga 47*a*, Subālavajrātuṇḍanāṭaka 74*a*, Tapatīsaṁvaraṇa 92*a*, Prabōdhacandrikā 174*a*.

This MS. is a copy of the MS. described under the next number.

Complete in five Sargas, but wants some portion in the middle of the fourth Sarga.

A poem dealing with the leading incidents in the life of a Jaina king named Prabhañjanaguru, son of Jayāvatī and Dēvasēna. The story is said to have been related by Śrīvardhana by way of illustrating the Jaina religious principles to Bhānu, son of Bhāmā and King Pūrṇēndu. The author of the poem is Yaśōdhara. The work is also called Yaśōdharacarita.

Beginning:

नत्वा जिनं महावीरं घनघातिप्रभञ्जनम् ।
प्रभञ्जनगुरोर्वक्ष्ये चरितं मतिशक्तितः ॥
. . . . जम्बूद्वीपस्य दीपने ।
अस्ति पुण्यहरं पुण्यं पूर्वदेशविशेषकम् ॥
पूर्णभद्रो नृपस्तत्र पूर्णेन्दुर्यशसां निधिः ।
बभूव भामिनी तस्य भामा भानुस्तयोः सुतः ॥
अथैकदा महीपालं वनपालो व्यजिज्ञपत् ।
उपदीकृतसर्वर्तुप्रसवः प्रमदाभिद(ध): ॥
देवदेव वने देवबृन्दवन्द्यो मुनीश्वरः ।
श्रीवर्धनाख्यया ख्यातः समयात्संयतान्वितः ॥
ततस्तद्वचननं श्रुत्वा तस्मै दत्वा धनं महत् ।
आरुह्य करिणं कान्तं निरगान्नगराद्विभुः ॥
अथ प्राप्य तदुद्यानं दूरादुत्तीर्य दन्तिनः ।

* * * *

प्रभञ्जनं विलोक्यासौ तुतोष मुनिदर्शनम् ।
हर्षाय भव्यलोकस्य किं पुनर्बन्धुतान्वितम् ॥

जगाम तं नमस्कृत्य पुरतोऽशोकशाखिनः ।
अधः स्थितं समद्राक्षीत् श्रीवर्धनमुनीश्वरम् ॥

तं प्रवन्द्य ततः श्रुत्वा धर्मं भेदद्वयान्वितम् ।
शङ्कादिदोषनिर्मुक्तं तत्त्वश्रद्धानपूर्वकम् ॥

भगवन्नस्य किं नाम तपसः कारणं च किम् ।
केन वा कारणेनात्र मम स्नेहो शिवा(ऽभिजा)य ते ॥

इति प्रभञ्जनाचार्यमुद्दिश्य पृथिवीभुजा ।

* * * *

तत्रासीन्नगरे राजा रजनीशयशोधरः ।
धरित्रीविहितानन्दो देवसेनसमाह्वयः ॥
जयाव तीप्रिया तस्य स्मरस्यैव जयावती ।
अभूत्स तीव्रदाराश जीवामरशशासिनः ? ॥
सुतौ तयोरजायेतां सन्तप्तकनकच्छवी ।
आद्यः प्रवरसेनाख्यो द्वितीयश्च प्रभञ्जनः ॥
वसुन्धरामुपायंस्त प्रवरः प्रवरः सताम् ।
पृथिवीं गुणसम्पन्नां पृथिवीं च प्रभञ्जनः ॥
भु(ऋ)जुत्वाद्दजुनामानमसूत प्रवरप्रिया ।
प्रभञ्जनप्रिया पुत्रं सरलं सरलक्रियम् ॥
वेण्णातटीपुराधीशं विधाय प्रवरं पिता ।
प्रभञ्जनं च बम्भेशं तपसे निरगाद्गृहात ॥

* * * *

Colophon:

इति प्रभञ्जनगुरोश्चरिते यशोधरचरिते पीठिकाबन्धे सरलस्य विशालायां राज्यलाभो नाम प्रथमः सर्गः ॥

End:

पूर्ववैरानुभावेन पतिपुत्रविनाशनम् ।
कृतं तया तथैवात्र वैरं कुर्वन्तु मा बुधाः ॥

इति प्रभञ्जनाचार्यचरितं मुनिनोदितम् ।
श्रुत्वा स पूर्णभद्रोऽपि भानुनामाग्रहीत्ततः ॥

* * * *

गुणभृदनघसंज्ञः साधकं नामकर्म समधिगततपोभिः सम्यगासाद्य सद्यः ।
सह सरलतपोभृत्पूर्णभद्रो यतीन्द्रः समगमदनवद्यामच्युताख्यां महाख्याम् ॥

कृत्वा घोरतपोऽ(पि चा)न्यमुनयो मान्या मनोजारयो
जम्भारातिसुता नतोरुमहसः श्रीभानुसुन्दादयः ।

सुन्दाद्रौ सरले सुसुन्दरतले त्यक्त्वाङ्गसङ्गं समं
सर्वेषां सकलाः समापुरमलां कल्पामराणां श्रियम् ॥
ते सर्वेऽपि समिद्धशुद्धवपुषो व्यापुष्यदात्मश्रियो
दिव्यालङ्कृतिलेपनाहृतिगतिस्त्रग्गन्धवाग्वाससः ।
कुर्वाणा जिनवन्दनामुरुगुणाभोगान्मनोब(न्धवः)
भुञ्जाना भवभीरवोऽपि विविधाः शश्वत्सुखादासते ॥

Colophon:

इति प्रभञ्जनगुरोश्चरिते यशोधरचरिते पीठिकाबन्धे प्रभञ्जन . . . . . . भद्रप्रभृंतिमहर्षिस्वर्गगमनं नाम पञ्चमस्सर्गः समाप्तः ॥ प्रभञ्जनचरितं समाप्तम् ॥

No. **11862.** प्रभञ्जनगुरुचरितम्.

PRABHAÑJANAGURUCARITAM.

Substance, (Śrītāla). Size, $13\frac{7}{8} \times 1\frac{7}{8}$ inches. Pages, 22. Lines, 9 on a page. Character, Kanarese. Condition, much injured. Appearance, old.

Begins on fol. 1*a*. The other work herein is Kuvalayānanda 12*a*.

Complete in five Sargas.

Same work as the above.

No. **11863.** भद्रबाहुचरितम्.

BHADRABĀHUCARITAM.

Substance, paper. Size, $11 \times 8\frac{5}{8}$ inches. Pages, 52. Lines, 20 on a page. Character, Dēvanāgarī. Condition, good. Appearance, new.

Complete in four Paricchēdas, which are—

१ दीक्षाग्रहणवर्णनम्.
२. षोडशस्वप्नकथनगुरुविहारकथनम्.
३. अभीष्टस्वरूपप्राप्तिकथनम्.
४. श्वेताम्बरमतोत्पत्तिवर्णनम्.

A Jaina poem dealing with the life of Bhadrabāhu, son of Matallikā and Padmadhara, King of Kōdipura. Having been educated by an ascetic at an early age, Bhadrabāhu became successful in controversies and is said to have done severe penance and established the Śvētāmbara form of Jainism. This story is said to have been related by Vīrasēnamuni to Cēlinī and her husband Śrēṇika, King of Magadha. The author of the poem is Ratnanandi.

Beginning:

सद्बोधभानुना भित्त्वा जनानामान्तरं तमः ।
यः सन्मतित्वमापन्नः सन्मतिः सन्मतिं क्रियात् ॥

वृषभं वृषभं वन्दे वृषभाङ्कं वृषार्चितम् ।
वृषतीर्थप्रणेतारं भेत्तारं कर्मविद्विषाम् ॥

परमेष्ठिपदाप्तानां परमेष्ठिपदाप्तये ।
परमेष्ठिपदान् वन्दे सत्पञ्चपरमेष्ठिनाम् ॥

आर्हती भारती पूज्या लोकालोकप्रदीपिका ।
रजो विधूय नो नित्यं तनोतु विमलां मतिम् ॥

स्वेष्टार्थसिद्धिकरणाश्चरणाः सन्तु गौरवाः ।
गौरवाप्तास्सुचरण(ा)स्तरणै(णि)र्मे भवाम्बुधौ ॥

शक्त्या हि(ही)नोऽपि वक्ष्येऽहं गुरुभक्त्या प्रबोधितः ।
श्रीभद्रबाहुचरितं यथाज्ञातं गुरूक्तितः ॥

यश्श्रु(च्छ्रु)तं मुग्धबुद्धीनां मिथ्यामोहमहातमः ।
धुनुते तनुते शुद्धजैनमार्गेऽमलां मतिम् ॥

अथात्र भारते वर्षे विषये मगधाभिधे ।
पुरं राजगृहं भाति पुरन्दरपुरोपमम् ॥

नताशेषनृपश्रेणिः श्रेणिकः श्रेयसां निधिः ।
भावुकः पालकस्तस्य चेलिनी महिषी सती ॥

एकदाऽसौ विशां नाथो विदित्वा वनपालतः(कः) ।
विपुलाद्रौ महावीरसमवसृतिमागतम् ॥

* * * *

मयि मुक्तिं गते राजन् गौतमाख्यः सुधर्मवाक् ।
जम्बूनामाः(म्ना)भविष्यन्ति त्रयोऽमी केवलेक्षणाः ॥

विश्वश्रुतविदो विष्णुर्नन्दिमित्रोऽपराजितः ।
तुर्यो गोवर्धनो नाम भद्रबाहुस्तथान्तिमः ॥

* * * *

Colophon:

इति भद्रबाहुचरिते आचार्यश्रीरत्ननन्दिविरचिते भद्रबाहुदीक्षाक्रमवर्णनो नाम प्रथमपरिच्छेदः ॥

End:

खा(वा)दीभेन्द्रमदप्रमर्दनहरिः शीलामृताम्भोनिधिः
शिष्यः श्रीमदनन्तकीर्तिगणिनः सत्कीर्तिकान्ताजुषः ।

सृत्वा श्रीललितादिकीर्तिमुनिपं शिक्षागुरुं सद्गुणं
चक्रे चारु चरित्रमेतदनघं रत्नादिनन्दी मुनिः ॥

भद्रदोश्चरितं वक्तुं शक्यतेऽल्पधिया कथम् ।
तथाप्यविस्तरं दृष्यं(श्यं) हीरकार्योपरोधनः ॥

श्वेतांशुकमतो(द्भू)तिं मूलां ज्ञापयितुं जनान् ।
व्यरीरचमिमं ग्रन्थं न स्वपाण्डित्यगर्वतः ॥

Colophon:

इति श्रीभद्रबाहुचरित्रे आचार्यश्रीरत्ननन्दिविरचिते श्वेताम्बरमतोत्पत्ति-आपालिसङ्घोत्पत्तिवर्णनो नाम चतुर्थः परिच्छेदः ॥ इति श्रीभद्रबाहुचरित्रं समाप्तम् ॥

No. 11864. भद्रबाहुचरितम्.

BHADRABĀHUCARITAM.

Substance, Śrītāla. Size, $10\frac{7}{8} \times 1\frac{1}{2}$ inches. Pages, 6. Lines, 9 on a page. Character, Kanarese and Grantha. Condition, fair. Appearance, old.

Begins on fol. 1*a*. The other works herein are Vṛṣabhanāthacaritra 4*a*, Bhaiṣmīpariṇayacampu 14*a*.

Contains the 26 stanzas in the first Paricchēda.

Same work as the above.

No. 11865. भृङ्गसन्देशः.

BHṚṄGASANDĒŚAḤ.

Pages, 89. Lines, 9 on a page.

Begins on fol. 1*a* of the MS. described under No. 11835.

Complete.

By Vāsudēva. This is the poem referred to in the Kōkilasandēśa—vide No. 11835 *ante*.

Beginning:

हर्म्ये रम्ये बहुलविलसच्चन्द्रिकायां निशायां
मन्दं नन्दत्कुमुदसुरभौ शीतले वाति वाते ।
लोलापाङ्ग्या मनसिजकलाखेलनायासिताङ्ग्या
साकं निद्रां सुकृतिसुलभां कोऽपि कामी सिषेवे ॥

तं निद्राणं मदनविवशा काचिदालक्ष्य यक्षी
हस्ते धृत्वा मलयशिखरे हन्त रन्तुं प्रयान्ती ।

स्यानन्दूरे निजपतिमुपायान्तमालोक्य भीता
विन्यस्यैनं क्वचन विमनास्तेन सार्धं प्रयाता ॥

* * * *

मा मा सीद प्रियजनवियोगामयात्कामयाना
यक्षी सौधादपहृतवती प्रस्वपन्तं भवन्तम् ।
कान्ता श्रान्तापि च तव सखे नापदं श्रापदन्यां
तद्गन्तव्यं द्रुतमिति दिवः शुश्रुवे तेन वाणी ॥
आकर्ण्यासौ गिरममृतनिष्यन्दिनीमाधिमन्दोऽ-
प्यन्तर्धैर्याङ्कुरमधिवहन् गन्तुमुद्युक्तचेताः ।
प्राप्तां मूर्च्छद्विरहिमिथुनां माधवीं वीक्ष्य लक्ष्मी-
मार्तो भृङ्गं कमपि पुरतो वीक्ष्य मन्दं बभाषे ॥

End:

इत्थङ्कारं त्वयि विनिहिते सूक्तिपुष्पोपहारैः
दीनामञ्चत्प्रियसहचरीं भ्रातरामोदयेथाः ।
किन्त्वस्माकं स(म)मुपगतं पूर्वमेकत्र यात्रां
नैवेच्छामि प्रियसखि न चेदस्ति कार्यातिपातः ॥
आपन्मित्रं मम हरिपदाम्भोजभक्तं दयालुं
त्वामाराध्य व्यसनविततिः स्पन्दतां दूरदूरे ।
भूयादेवं प्रियसख पुनर्दर्शनायावियोगः
स्वप्नेऽपि स्याद्भवतु युवयोः सर्वमाङ्गल्यलक्ष्मीः ॥

Colophon:

इति भृङ्गसन्देशः समाप्तः ॥

सन्देशेऽस्मिन् कथमपि गुरुश्रीपदाम्भोजयुग्म-
ध्यानोद्भूतप्रबलतमसा वासुदेवेन बद्धे ।
पूर्णैर्दो(र्णे दो)षैरपि यदि गुणानां कणाः संप्रथेर-
न्नेतान् प्रीत्या मनसि परिगृह्णन्तु सन्तो महान्तः ॥

No. 11866. मणिमञ्जरी.

MAṆIMAÑJARĪ.

Pages, 20. Lines, 5 on a page.

Begins on fol. 78*a* of the MS. described under No. 3529.

Breaks off in the eighth stanza of the third Sarga.

This is a short poem of which a commentary is described under R. No. 1083 of the Triennial Catalogue of MSS., Vol. II. By Nārāyaṇa-Paṇḍitācārya, son of Trivikrama-Paṇḍitācārya.

Beginning:

वन्दे गोविन्दमानन्दज्ञानदेहं पतिं श्रियः ।
श्रीमदानन्दतीर्थार्यवल्लभं परमक्षरम् ॥

ससर्ज भगवानादौ त्रीन् गुणान् प्रकृतेः परः ।
महत्तत्वं ततो विष्णुः सृष्टवान्ब्रह्मणस्तनुम् ॥

महत्त(त्त्वा)दहङ्कारं ससर्ज शिवविग्रहम् ।

* * *

निकुक्षिः समभूत्तस्य पुरञ्जयपुरोगमाः ।
बभूवुर्भगवद्भक्तास्तपोज्ञानपरायणाः ॥

तस्मिन् वंशे दशरथो बभूवात्यन्तभाग्यवान् ।
सोऽर्चन् वैमानिकं विष्णुं ररक्ष महतीं महीम् ॥

तस्मिन् काले सुराः सर्वे महाराक्षसपीडिताः ।
दुग्धाब्धिशायिनं विष्णुं शरण्यं शरणं ययुः ॥

त आदिष्टाः श्रियः पत्या जज्ञिरे क्षितिमण्डले ।
शाखामृगादिभावेन हनूमान् मारुतोऽभवत् ॥

अभयाय सतां हत्यै राक्षसानां ततो हरिः ।
रामनामा दशरथात् कौसल्यायामजायत ॥

ततो लक्ष्मणशत्रुघ्नौ सुमित्रायां बभूवतुः ।
कैकेय्यां भरतो जज्ञे सदा शुभरतो नृपात् ॥

* * * *

Colophon:

इति श्रीमत्कविकुलतिलकश्रीमत्त्रिविक्रमपण्डिताचार्यसुतश्रीमन्नारायण-पण्डिताचार्यविरचितायां मणिमञ्जर्यां प्रथमः सर्गः ॥

* * * *

तेषां मोक्षपदं दत्वाभ्यनुज्ञाप्य मरुत्सुतम् ।
राघवः सीतया सार्धं विवेश स्वं परं पदम् ॥

सत्येन भक्त्या च विरक्तिमत्या मत्या च धृत्या च तपस्यया च ।
हा राम रामेति सदोपगायन् प्राभञ्जनी(नि)ःकिम्पुरुषेषु रेमे ॥

Colophon:

इति (. . .) द्वितीयः सर्गः ॥

हिमांशोरात्रिपुत्रस्य बुधो नाम सुतोऽभवत् ।
पुरूरवा महाराजस्तस्य पुत्रो व्यजायत ॥

* * *

भूभारक्षपणापे(क्षाः) तस्मिन्काले दिवौकसः ।
दुग्धाब्धिशायिनं देवमुपेत्य शरणं ययुः ॥ ७ ॥
विप्रक्षत्रादिभावेन तेनादिष्टाः सुरादयः ।
बभूवुर्भगवत्सेवां विदि(धित्सन्तः समस्तशः) ॥

No **11867.** मणिमञ्जरी, बालमनोरमाव्याख्यासहिता.

MAṆIMAÑJARĪ WITH THE COMMENTARY BĀLAMANŌRAMĀ.

Substance, palm-leaf. Size, $16\frac{1}{8} \times 1\frac{1}{4}$ inches. Pages, 35. Lines, 6 on a page. Character, Telugu. Condition, good. Appearance, old.

Contains the first two Sargas.

The text is the same as the above and the commentary, called Bālamanōramā, is by Anantācārya, son of Jammi Bhavanāśyācārya and disciple of Vēṅkaṭācārya, son of Timmaṇārya. The author's maternal grandfather was Ciṇḍi Vēṅkaṭācārya.

Beginning :

वन्दे वन्दारुमन्दारमस्मन्दानन्दमन्दिरम् ।
गोविन्दमिन्दिरानन्दकन्दलं लोकसुन्दरम् ॥

रामं रामचरश्रेष्ठं कृष्णं पाण्डववल्लभम् ।
व्यासं चानन्दतीर्थार्यप्रियबन्धुमहं भजे ॥

मतिमन्दरमन्थेन मि(वि)मथ्यागमसागरम् ।
यः सुधां सुप्रधा लेभे तं जयार्यहरिं भजे ॥

श्रीतिम्मणार्यदुग्धाब्धिलब्धजन्मा गवां निधिः ।
वेङ्कटाचार्यचन्द्रो मे लसतां हृदयाम्बरे ॥

आन(न्द)तीर्थतीर्थाब्धिनित्यसेवासुदीक्षितान् ।
श्रीचिण्डिवेङ्कटाचार्यान्वन्दे मातामहान्मम ॥

श्रीजम्मिभवनाश्यार्यसूनुनानन्तशायिना ।
क्रियते मणिमञ्ज(र्या)ष्टीका बालमनोरमा ॥

अथ तत्रभवान् श्रीमा(म)दानन्दतीर्थभगवत्पादाचार्यप्रियान्तेवासिकविकुलतिलकश्रीमत्त्रिविक्रमपण्डिताचार्यसुतश्रीमन्नारायणपण्डिताचार्यवर्यः श्री-

शतु(मत)सकलमनोरञ्जनीं श्रीहरिगुरुचित्रचरितप्रगुणमणिमञ्जरीं कर्तुकामस्तस्या निर्विघ्नपरिसमाप्तये अविगीतिशिष्टाचारपरम्पराप्राप्तं श्रीपतिन(म)स्तु(स्कृ)तिरूपं मङ्गलं विधाय शिष्यशिक्षा(यै) ग्रन्थादौ निबध्नाति—वन्द इति ॥

वन्दे गोविन्दमानन्दज्ञानदेहं पतिं श्रियः।
श्रीमदानन्दतीर्थीयवल्लभं परमक्षरम् ॥

अहं गोविन्दं वन्द इत्यन्वयः। वदि अभिवादनस्तुत्योरिति धातोः स्तौमि नमामि चेत्यर्थः।

* * * *

Colophon:

इति श्रीमणिमञ्जरीव्याख्यायां बालमनोरमाख्यायां श्रीजम्मिभवनाश्याचार्याणां पुत्रेण श्रीकौविदिवेङ्कटाचार्यात्वि(र्यप्रिय)शिष्येणानन्तेन विरचितायां प्रथमः सर्गः ॥

End:

प्रभञ्जनस्य वायोरपत्यं पुमान् प्राभञ्जनिर्हनूमान्। हे राम सर्वमनोहर। रामः सर्वाभिरामत्वादित्युक्तेः। हे राम हा सुखमिति। उप समीपे गायन् सन् एते रामो रूपान्तरेण हतस्य आकल्पक्रीडानादिति। इन्द्रवज्रा वृत्तम्। लक्षणं तूक्तम् ॥

Colophon:

दिव्यश्रीमणिमञ्जरीसमाभिधश्रीकाव्यसम्बन्धिनी
टीका बालमनोरमा शामिकुलीनानन्तनाम्ना कृता।
श्रीमत्कीरिगिवेङ्कटार्यचरणाम्भोजद्विरेफात्विषा
तस्यां सत्कृपया समाप्तिमगमत्सर्गो द्वितीयो गुरोः ॥

इति श्रीमणिमञ्जरीटीकायां श्रीमद्भवनाश्याचार्याणां पुत्रेणानन्तेन विरचितायां बालम्या(मनो)रमाख्यायां द्वितीयः सर्गः ॥

No. **11868.** मुनिसुव्रतकाव्यम्.

MUNISUVRATAKĀVYAM.

Substance, paper. Size, 11 × 8¾ inches. Pages, 65. Lines, 18 on a page. Character, Dēvanāgarī. Condition, good. Appearance, new.

Complete in ten Sargas.

Same work as that described under R. No. 348(*a*) of the Triennial Catalogue of MSS., Vol. I.

No. 11869. मेघसन्देशः.
MĒGHASANDĒŚAḤ.

Pages, 215. Lines, 20 on a page.

Begins n fol. 407*a* of the MS. described under No. 1800.

Complete.

The well-known descriptive and lyrical poem in two Sargas of Kālidāsa.

Beginning:

कश्चित्कान्ताविरहगुरुणा स्वाधिकारप्रमत्तः
शापेनास्तं गमितमहिमा वर्षभोग्येण भर्तुः ।
यक्षश्चक्रे जनकतनयास्नानपुण्योदकेषु
स्निग्धच्छायातरुषु वसतिं रामगिर्याश्रमेषु ॥
तस्मिन्नद्रौ कतिचिदबलाविप्रयुक्तः स कामी
नीत्वा मासान्कनकवलयभ्रंशरिक्तप्रकोष्ठः ।
आषाढस्य प्रथमदिवसे मेघमाश्लिष्टसानुं
वप्रक्रीडापरिणतगजप्रेक्षणीयं ददर्श ॥

End:

श्रुत्वा वार्तां जलदकथितां तां धनेशोऽपि सद्यः
शापस्यान्ते सदयहृदयः संविधायास्तकोपः ।
संयोज्यैतौ विगलितशुचौ दम्पती हृष्टचित्तौ
भोगानिष्टानविरतसुखं भोजयामास शश्वत्॥ ११८ ॥

Colophon:

इति श्रीकालिदासकृतं मेघदूताख्यं काव्यं समाप्तम् ॥

No. 11870. मेघसन्देशः.
MĒGHASANDĒŚAḤ.

Pages, 5. Lines, 7 on a page.

Begins on fol. 21*a* of the MS. described under No. 11561.

Contains only the first 25 stanzas of the first Sarga.

Same work as the above.

No. 11871. मेघसन्देशः.

MĒGHASANDĒŚAḤ.

Substance, palm-leaf. Size, $15\frac{5}{8} \times 1\frac{3}{8}$ inches. Pages, 34. Lines, 6 on a page. Character, Telugu. Condition, fair. Appearance, new.

Complete.

Same work as the above.

No. 11872. मेघसन्देशः.

MĒGHASANDĒŚAḤ.

Substance, palm-leaf. Size, $12\frac{1}{4} \times 1\frac{1}{8}$ inches. Pages, 43. Lines, 5 on a page. Character, Telugu. Condition, good. Appearance, old.

Complete.

Same work as the above.

No. 11873. मेघसन्देशः.

MĒGHASANDĒŚAḤ.

Substance, palm-leaf. Size, $14\frac{1}{2} \times 1\frac{3}{8}$ inches. Pages, 25. Lines, 6 on a page. Character, Telugu. Condition, injured. Appearance, old.

Complete.

Same work as the above.

No. 11874. मेघसन्देशः.

MĒGHASANDĒŚAḤ.

Substance, palm-leaf. Size, $14\frac{3}{4} \times 1\frac{3}{8}$ inches Pages, 30. Lines, 6 on a page. Character, Grantha. Condition, fair. Appearance, old.

Breaks off in the 25th stanza of the second Sarga.

Same work as the above.

No. 11875. मेघसन्देशः.

MĒGHASANDĒŚAḤ.

Substance, palm-leaf. Size, $13\frac{7}{8} \times 1\frac{5}{8}$ inches. Pages, 57. Lines, 7 on a page. Character, Kanarese. Condition, injured. Appearance, old.

Contains 1 to 35 stanzas in the first Sarga together with meaning in Kanarese.

Same work as the above.

No. 11876. मेघसन्देशः.

MĒGHASANDĒŚAḤ.

Pages, 8. Lines, 9 on a page.

Begins on foll. 40*a* and 66*a* of the MS. described under No. 11477.

Complete.

Same work as the above.

The copying of the latter half of the poem is said to have been finished by Viñjimūri Subbarāyaḍu on Saturday, the bright fortnight of the Kārttikai month in the year Nala.

No. 11877. मेघसन्देशः.
MĒGHASANDĒŚAḤ.

Substance, palm-leaf. Size, $14\frac{3}{4} \times 1\frac{1}{4}$ inches. Pages, 17. Lines, 6 on a page. Character, Grantha. Condition, much injured. Appearance, old.

Begins on fol. 6*a*. The other work herein is Vṛttisiddharūpasaṅgraha 1*a*.

Contains the second Sarga only.

Same work as the above, but the colophon is wrongly written.

No. 11878. मेघसन्देशव्याख्या—सञ्जीविनी.
MĒGHASANDĒŚAVYĀKHYĀ : SAÑJĪVINĪ.

Pages, 70. Lines, 9 on a page.

Begins on foll. 45*a* and 70*a* of the MS. described under No. 11477, wherein this work has been omitted to be mentioned in the list of other works given therein.

Complete.

The commentary of Mallinātha, entitled Sañjīvinī, on the Mēghasandēśa. The MS. is said to have been transcribed in the year Nala and the commentary on the first Sarga is said to have been completed on Monday, the 3rd day of the bright fortnight in the month of Āśvīja.

Beginning :

मातापितृभ्यां जगतो नमो वामार्धजानये ।
सद्यो दक्षिणदक्पातसङ्कुचद्वामदृष्टये ॥

अन्तरायतिमिरोपशान्तये शान्तपावनमचिन्त्यवैभवम् ।
तं नरं वपुषि कुञ्जरं मुखे मन्महे किमपि तुन्दिलं महः ॥

शरणं करवाणि शर्मदं ते चरणं वाणि चराचरोपजीव्यम् ।
करुणामसृणैः कटाक्षपातैः कुरु मामम्ब कृतार्थसार्थवाहम् ॥

भारती कालिदासस्य कुव्याख्याविषमूर्छिता ।
एषा सञ्जीवनी टीका तामद्योज्जीवयिष्यति ॥

इहान्वयमुखेनैव सर्वं व्याख्यायते मया ।
नामूलं लिख्यते किञ्चिन्नानपेक्षितमुच्यते ॥

अथ तत्रभवान् कालिदासो नाम कविः "काव्यं यशसेऽर्थकृते व्यवहारविदे शिवेतरक्षतये। सद्यः परनिर्वृतये कान्तासम्मिततयोपदेशयुजे।" इत्याद्यालङ्कारिकवचनप्रामाण्यात् काव्यस्यानेकश्रेयस्साधनतां "काव्यालापांश्च वर्जयेत्" इति निषेधशास्त्रस्यासत्काव्यविषयतां च पश्यन् मेघसन्देशाख्यं काव्यं चिकीर्षुश्चिकीर्षिताविघ्नपरिसमाप्तिसम्प्रदायाविच्छेदलक्षणफलसाधनत्वादाशीर्नमस्क्रिया वस्तुनिर्देशो वापि तन्मुखमिति शास्त्रादाशीराद्यन्यतमस्य प्रबन्धमुखलक्षणत्वात्काव्यादौ यक्षस्य गिरिनिवासरूपं वस्तु निर्दिशति—कश्चिदिति । स्वाधिकारात्प्रमत्तः अनवहितः; "प्रमादोऽनवधानता" इत्यमरः । अत एवापराधाद्धेतोः कान्ताविरहगुरुणा "गुरुस्तु गीष्पतौ श्रेष्ठे गुरौ पितरि दुर्भरे" इति शब्दार्णवे ।

End:

"अन्ते काव्यस्य नित्यत्वे कुर्यादाशिषमुत्तमाम् ।
सर्वत्र प्राप्तये विद्वान्नायके चानुरूपिणीम्" ।

इति सारस्वतालङ्कारदर्शनात्काव्यान्ते नायके चानुरूपोऽयमाशीर्वादः प्रयुक्त इत्यनुसन्धेयम् ॥

Colophon:

इति श्रीमहोपाध्यायकोलचलमल्लिनाथसूरिविरचितायां मेघसन्देशव्याख्यायां सञ्जीविनीसमाख्यायामुत्तरमेघः समाप्तः ॥

No. 11879. मेघसन्देशव्याख्या—सञ्जीविनी.

MĒGHASANDĒŚAVYĀKHYĀ: SAÑJĪVINĪ.

Substance, palm-leaf. Size, $16\frac{1}{4} \times 1\frac{1}{4}$ inches. Pages, 58. Lines, 7 on a page. Character, Telugu. Condition, good. Appearance, old.

Contains 1 to 67 stanzas of the first Sarga.

Same work as the above. By Mallinātha.

No. 11880. मेघसन्देशव्याख्या—सञ्जीविनी.

MĒGHASANDĒŚAVYĀKHYĀ: SAÑJĪVINĪ.

Substance, palm-leaf. Size, $8\frac{1}{8} \times 1\frac{1}{4}$ inches. Pages, 176. Lines, 7 on a page. Character, Telugu. Condition, injured. Appearance, old.

Almost complete.

Same work as the above. By Mallinātha.

No. 11881. मेघसन्देशः, सव्याख्यः.

MĒGHASANDĒŚAḤ WITH COMMENTARY.

Substance, palm-leaf. Size, 13 × 1⅜ inches. Pages, 86. Lines, 5 on a page. Character, Telugu. Condition, injured. Appearance, old.

Contains the second Sarga which wants the beginning and end.

Same work as the above, but with text.

No. 11882. मेघसन्देशः, सव्याख्यः

MĒGHASANDĒŚAḤ WITH COMMENTARY.

Substance, palm-leaf. Size, 15 × 1⅜ inches. Pages, 89. Lines, 5 on a page. Character, Telugu. Condition, good. Appearance, new.

Contains the first Sarga.

Same work as the above.

No. 11883. मेघसन्देशः, सव्याख्यः.

MĒGHASANDĒŚAḤ WITH COMMENTARY.

Pages, 22. Lines, 26 on a page.

Begins on fol. 7*a* of the MS. described under No. 11575.

Contains 1 to 46 stanzas of the first Sarga.

Same work as the above.

No. 11884. मेघसन्देशव्याख्या, सञ्जीविनी.

MĒGHASANDĒŚAVYAKHYĀ : SAÑJĪVINĪ.

Substance, palm-leaf. Size, 16¼ × 1¼ inches. Pages, 82. Lines, 6 on a page. Character, Grantha. Condition, injured. Appearance, old.

Contains the first Sarga.

Same commentary as the above. By Mallinātha.

No. 11885. मेघसन्देशव्याख्या—सञ्जीविनी.

MĒGHASANDĒŚAVYĀKHYĀ : SAÑJĪVINĪ.

Pages, 76. Lines, 5 on a page.

Begins on fol. 42*a* of the MS. described under No. 5784.

Contains 55 stanzas in the first Sarga.

Same commentary as the above. By Mallinātha.

No. 11886. मेघसन्देशव्याख्या— सञ्जीविनी.

MĒGHASANDEŚAVYĀKHYĀ : SAÑJĪVINĪ.

Substance, paper. Size, 11¼ × 6½ inches. Pages, 136. Lines, 20 on a page. Character, Telugu. Condition, injured. Appearance, old.

Begins on fol. 1*a*. The other works herein are Uttarakādambarī 68*b*, Citramīmāṁsā 177*b*, Nītisārasamuccaya (with Telugu commentary) 304*b*, Cāṭuślōkas 323*a*, Sūryaśataka 349*a*, Cāṭudhārā 360*b*.

Complete.

Same work as the above. By Mallinātha.

No. **11887.** कृष्णलीलातरङ्गिणी.

KṚṢṆALĪLĀTARAṄGIṆĪ.

Substance, palm-leaf. Size, $13\frac{5}{8} \times 1\frac{3}{8}$ inches. Pages, 196. Lines, 7 on a page. Character, Telugu. Condition, good. Appearance, old.

Complete in 12 Taraṅgas, the headings of which are given below.

Same work as that described under R. No. 389 of the Triennial Catalogue of MSS., Vol. I, but with different readings.

By Nārāyaṇatīrtha, disciple of Śivarāmānandatīrtha

१. कृष्णप्रादुर्भाववर्णनम्.
२. कृष्णबाललीलावर्णनम्.
३. गोवत्सपालनवर्णनम्.
४. बालगोपालवर्णनम्.
५. गोपीवस्त्रापहारगोवर्धनोद्धारणवर्णनम्.
६. गोपीसमागमवर्णनम्.
७. रासक्रीडामहोत्सववर्णनम्.
८. रासक्रीडावर्णनम्.
९. श्रीकृष्णमधुराप्रवेशवर्णनम्
१०. कंसनिर्हरणवर्णनम्.
११ द्वारवतीप्रवेशवर्णनम्.
१२. रुक्मिणीकल्याणमहोत्सववर्णनम्.

Beginning:

हिमगिरितनयापत्यं हेमाचलचापसमुदितं तेजः ।
किमपि महत्तमवश्यं स्मरणीयं विघ्नतिमिरहरणाय ॥
गिरिराजसुतासूनुः गजराजवराननः ।
परिपन्थिगणध्वंसी सुरसेव्यो विराजते ॥

* * * *

सर्वज्ञानक्रियाशक्तिं सर्वयोगीश्वरप्रभुम् ।
सर्ववेदमयं विष्णुं प्रभविष्णुमुपास्महे ॥

* * * *

वासुदेवे भगवति भक्तिप्रवणया धिया ।
य(यु)ज्यते भक्तिसाराढ्या कृष्णलीलातरङ्गिणी ॥
आदौ कृष्णावतारस्तदनु नरहरेर्बाललीलाविलासः
वत्सानां पालनं तच्चरितमथ गवां पालनं प्रौढभावः ।

गोपीवस्त्रापहारस्तदनु गिरिवरोद्धारणं रासलीला
कंसादीनां निरासस्तदनु जलनिधौ द्वारकायां प्रवेशः ॥
रौहिणेयस्य कृष्णस्य विवाहस्तदनन्तरम् ।
रुक्मिण्याद्यष्टमहिषीसहितो गीयतेऽमरैः ॥
इत्येवं सङ्ग्रहेणोक्ता कृष्णलीलातरङ्गिणी ।
आद्यः कृष्णावतारोऽयं सङ्ग्रहेण विधीयते ॥
उग्रसेनस्ततः कंसो देवकीवसुदेवयोः ।
तयोः कारागृहे वासः कंसेन विहितः किल ॥
ब्रह्मा सुरेन्द्रा धरणी सनकाद्यास्ततो हरः ।
भगवत्प्रार्थना तेषां तत्तत्स्थाननिवेशनम् ॥
नारदस्योपदेशेन षट्सुतानां विदारणम् ।
देवक्याः सप्तमो गर्भः सङ्कर्षण इतीरितः ॥
गोकुले कृष्णगमनं दुर्गाया मधुरागमः ।
कथायाः सङ्ग्रहस्त्वेवं चरित्रेऽस्मिन्निगद्यते ॥

* * * *

Colophon :

इति श्रीशिवरामानन्दतीर्थपादसेवकश्रीनारायणतीर्थविरचितायां श्रीकृष्णलीलातरङ्गिण्यां श्रीकृष्णप्रादुर्भाववर्णनं नाम प्रथमस्तरङ्गः ॥

End :

कामदा कामिनामेषा मुमुक्षूणां च मोक्षदा ।
शृण्वतां गायतां भक्त्या कृष्णलीलातरङ्गिणी ॥

डोलायन्त्रमहोत्सवश्लोकः—

स्वामिन् सर्वजगन्निवास रचितां डोलां सुरेन्द्रादिभिः
वज्रस्तम्भविचित्ररत्नखचितस्वर्णस्फुरन्मण्डपे ।
आरुह्यामरवर्यगीत मुनिभिर्ध्येयात्ममूर्ते हरे
लावण्यामृतवारिधे विहर सत्कीर्तिं सुविस्तारय ॥

Colophon :

इति श्रीशिवरामानन्दतीर्थपादसेवकश्रीनारायणतीर्थविरचितायां श्रीकृष्णलीलातरङ्गिण्यां श्रीकृष्णरुक्मिणीकल्याणमहोत्सवं(वो)नाम द्वादशस्तरङ्गः॥

No. 11888. यमकभारतम्.
YAMAKABHĀRATAM.

Substance, palm-leaf. Size, 14⅜ × 1¼ inches. Pages, 18. Lines, 5 on a page. Character, Nandināgarī. Condition, slightly injured. Appearance, old.

Complete.

A short Yamaka poem narrating the story of the Mahābhārata: by Ānandatīrtha.

Beginning:

ध्यायेत्तं परमानन्दं यन्माता पतिमार(प)दपरमानन्दम् ।
उज्झितपरमानं दम्पत्याद्याद्याश्रमैस्सदैव परमानन्दम् ॥
यस्य करालोलं चक्रं कालः परस्य हि करालोऽलं चक्रम् ।
यस्य गदा पवमानः सञ्यो व्यासोऽभवत्सदापवमानः ॥
यस्य रमा नमनोगं जगृहे विश्वम्भरापि नमनोऽगम् ।
यस्य पुमानानन्दं भुङ्क्ते यद्धाम कपतिमानानन्दम् ॥
परमेषु यदा तेजः परमेषु[यदा]चकार वासुदेवोऽजः ।
मानधि बिभ्रत्सुमनो मानधिमासीन्नवासुदेवो जः ॥
सोऽजनि देवक्यन्ते यस्मादनुकम्पनावदेवक्यन्ते ।
अवदन्देवक्यन्ते भुवनं हि सुरास्सदैव देवक्यन्ते ॥
नीतो वसुदेवेन स्वततेन(स)गोकुलं सुवसुदेवेन ।
तत्र यशोदातनयं मेने कृष्णं स्वकीयमवदातनयम् ॥

End:

कृष्णकथेयं यमिता सुखतीर्थैनोदितानेनेयं यमिता ।
प(भ)क्तिमता परमेशे सर्वोद्रेकात्सदानुता परमेशे ॥
इति नारायणनामा सुखतीर्थसुपूजितस्सुरायणनामा ।
पूर्णगुणैरधिकज्ञानेच्छाभक्तिभिः स्वधिकपूर्णः ॥

Colophon:

इति (श्री)मदानन्दतीर्थभगवत्पूज्यपादाचार्यविरचितं यमकभारतं समाप्तम् ॥

No. 11889. यमकभारतम्.
YAMAKABHĀRATAM.

Substance, palm-leaf. Size, 16⅞ and 15 × 1½ inches. Pages, 11. Lines, 5 on a page. Character, Nandināgarī. Condition, slightly injured. Appearance, new.

Begins on fol. 17*a*. The other works herein are Yamakabhāratatīkā 1*a*, Rāmatārāvalī 23*a*, Taittirīyōpaniṣadbhāṣya 29*a*.

Complete.

Same work as the above, but with a slightly different colophon which is given below :—

Colophon :

इति श्रीमदानन्दतीर्थभगवत्पादाचार्यविरचितः यमकभारततात्पर्यनिर्णय-स्समाप्तः ॥

No. 11890. यमकभारतटीका.
YAMAKABHĀRATATĪKĀ.

Pages, 31. Lines, 7 on a page.

Begins on fol. 1*a* of the MS. described under the previous No.

Incomplete.

A commentary on the work described under the last number. The author refers to the existence of a prior commentary written in verse on this work and says that he has followed it.

Beginning :

श्रीमुखाम्भोजहंसाय संसार(ार्णवसे)तवे ।
सोमवंशावतंसाय नमः कंसाद्व(द्य)सद्भिदे ॥

व्यासं भारतकर्तारं मध्वमूलगुरुं तथा ।
चेतो वाग्देवतां वार्णीं गुरुं च प्रणमाम्यहम् ॥

अथ देवेशयोगीन्द्रशिक्षा . . . . . ।
करिष्ये मन्दबोधाय टीकां यमकभारते ॥

यद्यपि श्लोकरूपास्ति टीकास्य सुगमा . . ।
अतस्तामनुसृत्यैव टीकेयं क्रियते मया ॥

इह हि सकलसुजनानां प्रत्यहं पठनेन महाभारतपठनजनितफलसिद्ध्यर्थं सङ्क्षेपेण महाभारतार्थप्रतिपादकं काव्यं करिष्यन् श्रीमदानन्दतीर्थमुनिः स्वस्वान्तरायविधुरतया आदौ श्रीहरिध्यानरूपं मङ्गलमवश्यं कर्तव्यमिति स्वजनं शिक्षयति—ध्यायेदिति । अत्र सुधीरिति कर्तृवाचकपदं विष्णुमिति विशेष्यपदं चाध्याहार्यम् ।

End :

सर्वेऽपि देवास्तव पराजिताः इति सूचयति—पुरमिति । अरिदरी अरिश्चक्रं दरः शङ्खः तावस्य स्तः इति कृत्वा अरिदरी चक्रशङ्खधरः श्रीकृष्णः

पुरं द्वारवतीमभीयाय पुनरागतः सन् पृथासुताय पार्थाय भद्रां सुभद्रां स्वावरजां दत्वा अरिदरी चक्रादिशब्देन तत्कार्यमुपलक्ष्यते । तथाच दुर्योधनकामदरणवानित्यर्थः । दुर्योधनस्य सुभद्रायां कामोऽभूत् शक्रपुरीमिन्द्रप्रस्थं प्रति अभियातः प्रयातः

* * * *

यद्वा सतां युद्धार्थमागतानामिन्द्रादीनां सङ्कल्पात् अतोऽस्य वह्नेरभिघात.

No. 11891. यादवराघवीयम्.
YĀDAVARĀGHAVĪYAM.

Substance, palm-leaf. Size, $14\frac{1}{4} \times 1\frac{1}{8}$ inches. Pages, 11. Lines, 7 on a page. Character, Grantha. Condition, fair. Appearance, new.

Begins on fol. 28*a*. The other work is Yādavarāghavīya with commentary 1*a*.

Complete in 62 stanzas.

Same text as that described under R. No. 135 of the Triennial Catalogue of MSS., Vol. I.

This is a short poem consisting of 300 stanzas each of which, read in their natural order, narrates the story of the life of Rāma, but when read in the reverse order relates the story of Kṛṣṇa.

It was composed by Vēṅkaṭādhvarin (of Arasāṇipālai), son of Raghunātha and grandson of Śrīnivāsadīkṣita, a descendant of Praṇatārtihara who was a disciple of Rāmānuja. Vādihaṁsāmbuda (teacher of Vēdāntadēśika) is also said to be a descendant of Praṇatārtihara.

Beginning:

वन्देऽहं देवं तं (श्रीतं)रन्तारं कालं भासा यः ।
रामो रामाधीराप्यागो लीलामारायोध्ये वासे ॥

सेवाध्येयो रामालाली गोप्याराधी मारामोराः ।
यस्साभालङ्कारन्तारं तं श्रीतं वन्देऽहं देवम् ॥
साकेताख्या ज्यायामासीद्या विप्रादीप्तार्याधारा ।
पूराजितादेवाद्याविश्वासाग्र्या सावाशारावा ॥

वाराशावासाग्र्या साश्वा विद्यावादेताजीरा पूः ।
राधार्याप्ता दीप्रा विद्यासीमा या ज्याख्याता के सा ॥

End:

चिरचारु रसादास लङ्केन।वरजार्तिहा ।
याततानवसाकेतं ना वेदेतकृपारधीः ॥
धीरपाकृतदेवेऽनातङ्के सावनता तया ।
हार्तिजारवनाकेऽलं सदा साररुचारचि ॥

Colophon :

प्रख्यातः प्रणतार्तिहृद्गुरुरिति श्रीभाष्यकर्तुर्मुने-
र्यो माहानसिकस्तदुक्तिरसिकः श्रीमान्स यत्राभवत् ।
वंशे तत्र हि वादिहंसजलदाचार्यादिभिर्भूषिते
यज्वाभूद्रघुनाथदीक्षितकविः श्रीश्रीनिवासेष्टिनः ॥
तत्सूनुः किल वेङ्कटाध्वरिकविस्तस्यानुमत्या गुरोः
श्रीमद्यादवराघवीयचरितं श्लोकैः शुभैस्त्रिंशता ।
तैराख्याति निगद्यतेऽक्षरगणैर्यत्रानुलोम्योदितैः
रामस्य प्रतिलोमतस्तु पठितैः कृष्णस्य यत्क्रीडितम् ॥
किञ्चित् सञ्चिन्तये गोपीकिलकिञ्चितवञ्चितम् ।
अञ्चितं ज्योतिरमरैरञ्जनाद्रावुदञ्चितम् ॥

No. 11892. यादवराघवीयम्, सव्याख्यानम्.

YĀDAVARĀGHAVĪYAM WITH COMMENTARY.

Pages, 76. Lines, 7 on a page.

Begins on fol. 1*a* of the MS. described under No. 10227.

Complete.

Same work as that described under R. No. 135 of the Triennial Catalogue of MSS., Vol. I, Part I, wherein see for the beginning. There is some divergence in reading in this MS. beyond the 48th stanza.

End :

साग्र्यतामरसागारामक्षामा घनभार गौः ।
निजदेपरजित्यास श्री रामे सुगराजभा ॥

सा, अग्र्यतामरसागाराम्, अक्षामा, घनभा, (आर,) गौः, निजदे, परजिति, आस, श्रीः, रामे, सुगराजभा ।

रामप्रवेशानन्तरं सा गौः अयोध्याभूमिः गौर्नाके वृषभे चन्द्रे वाग्भि-(ग्दिग्) दिव्धे(दृग्धे)नष(नुषु)स्त्रियामिति रत्नमाला । अक्षामा अकृशा घनभा अतिदीप्तिश्च[साति अग्र्या तामसागिराम्] अग्र्यामुत्तमाम् । तामरसागाराम् । कमलालयाम् । लक्ष्मीम् आर प्राप्तवती । वद्दते(निजदे)स हि प्रपन्नेभ्यः आत्मानन्ददातीति, आत्मदा बलदा इति श्रुतेः । परजिति रावणादिशत्रुजेतरि रामे सुगराजभा(सुगा)सुगमा राजभा[स]राजदीप्तिर्यस्यास्सा तथोक्ता । राज्येन हि राजतेजः सुगमं भवति । श्रीः राज्यमयी सुप(सम्प)त् । आस बभूव ।

प्रातिलोम्यपाठस्तु—

भाजरागसुमेरा श्रीसत्याजिरपदेऽजनि ।
गौरभानघमा क्षामरागा सारमताग्र्यसा ॥

भा । अजरागसुमेरा । श्रीसत्याजिरपदे । अजनि । गौरभा । अनघमा । क्षामरागा । सा । अरमत । अग्र्यसा । अजरागः । अजराणां निर्जराणाम् [आ]अत(ग): पारिजातः तस्य सुमानि पुष्पाणि इरा स्थानं यस्यास्सा अजरागसुमेरा पारिजातकुसुमनिष्ठा भा दीप्तिः । श्रीसत्याजिरपदे । श्रीसत्यायाः सत्यभामायाः अजिरपदे अङ्कणस्थाने । अजनि अजायत । पारिजातकुसुमदीप्तिरत्यद्भुता सत्यभामाङ्कणे प्रससारेति कथनेन तदङ्कणे पारिजातः श्रीकृष्णेन स्थापित इति व्यज्यते । तेन सा सत्यभामा । गौरभा । पूर्वापेक्षयाप्यधिकतटिद्गौरकान्तिः । अनघमा निर्दोषसम्परा(त्का ।) क्षामः क्षीणः रागः मात्सर्यं यस्यास्सा क्षामरागा । पारिजातानयनेन नरा(नार)ददत्तत्वात् कुसुमग्राहिण्यां[क]रुक्मिण्यां तद्दातरि कृष्णे च प्ररूढमात्सर्यमुज्झितवतीति भावः । रागोऽनुरागो मात्सर्ये (इ)ति रत्नमाला । अग्र्यसा अग्र्यं श्रेष्ठं सं ज्ञानं यस्यास्सा अग्र्यसा सन्त्वित्य(मिति)स्यन्दनपथे ज्ञाने ध्याने निवारण इति । तत्रैव समीचीनविवेकवती च सती अरमत कृष्णे(न)साकं क्रीडति स्म ॥

श्रीमद्राघवयद्वीर्ययोत्कुंस(यादवीयचरितोत्तंसां)कला(शालिनां)
श्रेयोहेतुमचीकरत् कृतिमिमां श्रीशो मया दुष्कराम् ।
तस्मादस्त्र(त्र) पवित्रमाधवकथास्वादोन्मिषत्कौतुकाः
सन्तस्साधु विद(त)न्वतां गुणविदः श्लाघाममोघादराः ॥

Colophon:

राघवयादवीयं समाप्त(प्तम्) ॥

No. **11893.** यादवराघवीयम्, सव्याख्यानम्.

YĀDAVARĀGHAVĪYAM WITH COMMENTARY.

Pages, 54. Lines, 9 on a page.

Begins on fol. 1*a* of the MS. described under No. 11891.

Same work as that described under R. No. 135 of the Triennial Catalogue, Vol. I, Part I, but the following stanzas are added in the beginning and in the end respectively.

Beginning:

प्रणम्य रङ्गनिलयं दुग्धाम्भोधिसुतापतिम् ।
चित्रं प्रबन्धं लिखितुं श्रीनिवासः प्रचक्रमे ॥

End:

यः पूतनामारणलब्धवर्णः काकोदरो येन विनीतदर्पः ।
यशोदयालङ्कृतकीर्तिरव्यान्नाथो रघूणामथवा यदूनाम् ॥

No. **11894.** यादवराघवीयम्, सव्याख्यानम्.
YĀDAVARĀGHAVĪYAM WITH COMMENTARY.

Substance, palm-leaf. Size, $16\frac{7}{8} \times 1\frac{3}{8}$ inches. Pages, 36. Lines, 8 on a page. Character, Grantha. Condition, injured. Appearance, recent.

Contains 48 stanzas only.

Same work as the above.

No. **11895.** राक्षसकाव्यम्—सव्याख्यानम्.
RĀKṢASAKĀVYAM WITH A COMMENTARY.

Pages, 20. Lines, 5 on a page.

Begins on fol. 1*a* of the MS. described under No. 1277.

Complete.

Same work as the one described on page 1493 of the India office Library Catalogue. A pedantic idyl attributed to Kālidāsa.

Beginning:

कश्चिद्वनं बहुवनं विचरन्वयस्स्थो वश्यां वनात्मवदनां वनितां वनार्द्राम् ।
तर्वर्यरिप्रदमुदीक्ष्य समुच्छ्रितं खे ना गामिमां मदकलः सकलां बभाषे ॥

कश्चिदिति । कश्चित् अनिर्दिष्टनामा ना पुरुषः वनितां प्रति इमां प्रत्यक्षां सकलां समस्तां गां वाचं बभाषे अब्रवीदित्यर्थः । किं कुर्वन् । वनं काननं विचरन् भ्रमन् । किम्भूतं वनम् । बहुवनम्—बहूनि उदकानि यत्र तद्बहुवनमित्यर्थः । किम्भूतः । वयस्स्थः—वयसि तिष्ठतीति वयस्स्थो युवेत्यर्थः । पुनः किंविधः । मदकलः हर्षविभ्रमयुक्तः । किं कृत्वा । तरवो वृक्षास्तेषामरिस्तर्वरिरग्निः, तर्वरेररिः उदकम्, तत्प्रददातीति स मेघः, तम्, उदीक्ष्य दृष्ट्वा । किंविधं मेघम् । खे आकाशे समुच्छ्रितं समुत्पन्नम् । किंविशिष्टाम् । वश्यामधीनाम् । पुनः किंविधाम् । वनार्द्रां(त्म)वदनाम्—वनं पानीयम्, तदात्मा यस्यासौ वनात्मा चन्द्रः; क्षीरोदमथनोत्पत्तेः । तेन तुल्यं वदनं यस्याः सा ताम् । "वने सलिलकानने" (इ)त्यमरः । पुनः किंविधाम् । वनार्द्राम्—वनेन पानीयेन आर्द्रामार्द्रीकृताम् ॥

पश्याब्जदृग्गिरितटेषु कुमातृसाह्वान् भूदेवराजरिपुशत्रुसमावधूतान् ।
वैश्वानरारिजरिपुघ्नशराभिभूतैर्दक्षोत्रशत्रुभिरुपासितपुष्पशोभान् ॥

End:

एतावदुत्तमवचः सुमनाः सदुक्त्वा रन्त्वा दिनं सह तया प्रियया ह्यदीनः।
युक्तं चतुर्भिरनडुद्भिरदीनवद्भिरारुह्य यानमथ सम्प्रययौ स्वगेहम् ॥

एतावदिति । अथेत्यनन्तरं । स पुमान् स्वं गेहं प्रययौ । किं कृत्वा । यानमारुह्य । किम्भूतं यानम् । चतुर्भिरनडुद्भिर्युक्तम् । किम्भूतैरदीनवद्भिः । पुनः किं कृत्वा । एतावदुत्तमवचः उक्त्वा । तया प्रियया सह दिनं रन्त्वा क्रीडयित्वा । किंविधः । सुमनाः सुष्ठु मनः यस्य सः । पुनः किंविधः । अदीनः ; सुन्दर इत्यर्थः ॥

Colophon:

इति श्रीकालिदासविरचितराक्षसकाव्यं सव्याख्यानं सम्पूर्णम् ॥

No. 11896. रामकृष्णविलोमकाव्यम्. RĀMAKṚṢṆAVILŌMAKĀVYAM.

Pages, 4. Lines, 8 on a page.

Begins on fol. 1*a* of the MS. described under No. 1728.

Complete.

A short poem consisting of 38 stanzas the first half of each of which is read in the reverse order in the next half, the former narrating the story of Rāma and the latter the story of Kṛṣṇa: by Sūryakavi who is called Daivajñapaṇḍita. He is stated to be the son of Jñānādhirāja.

Beginning:

तं भूसुतामुक्तिमुदारहासं वन्दे यतो भव्यभवं दयाश्रीः ।
श्रीयादवं भव्यभतोयदेवं संहारदामुक्तिमुतासुभूतम् ॥
चिरं विरञ्चिर्न चिरं विरञ्चिस्साकारता सत्यसतारका सा ।
साकारता सत्यसतारका सा चिरं विरञ्चिर्न चिरं विरञ्चिः ॥
तामसीत्यसति सत्यसीमता मा ययाक्षमसमक्षयायमा ।
मा ययाक्षमसमक्षयायमा तामसीत्यसति सत्यसीमता ॥

Dnd:

लङ्कारङ्कागाराध्यासं याने मेया काराव्यासे ।
सेव्या राका यामे नेया सन्ध्यारागाकारं कालम् ॥
गोदावरी ब्रह्मगिरेः सकाशात् सम्प्रापिता प्रागुदधिं प्रयत्नात् ।
येनर्षिणा सोऽपि पुनः प्रतीपमानेतुमद्रिं प्रभवेत्किमेताम् ॥
एवं विलोमाक्षरकाव्यकर्तुं(:)भूयस्स(यांस)मायासमवेक्ष्य तज्ज्ञाः ।
ज्ञा(जा)नन्त्विमां चित्रकवित्वसीमां दैवज्ञसूर्याभिधसम्प्रदिष्टाम् ॥

Colophon :

इति श्रीदैवज्ञपण्डितसूर्यकविविरचितं विलोमाक्षररामकृष्णकाव्यं समाप्तम् ॥

No. 11897. रामकृष्णविलोमकाव्यम्.
RĀMAKṚṢṆAVILŌMAKĀVYAM.

Snbstance, palm-leaf. Size, $11\frac{1}{8} \times 1\frac{1}{4}$ inches. Pages, 3. Lines, 7 on a page. Character, Grantha. Condition, slightly injured. Appearance, old.

Begins on fol. 3*a*. The other works herein are Vyākaraṇakrōḍa 1*a*, Uṇādipāṭha 2*a*.

Same work as the above.

Complete.

No. 11898. रामकृष्णविलोमकाव्यव्याख्या.
RĀMAKṚṢṆAVILŌMAKĀVYAVYĀKHYĀ.

Pages, 44. Lines, 5 on a page.

Begins on fol. 17*a* of the MS. described under No. 1277, wherein this work has been mentioned as Rāmakṛṣṇābhyudaya in the list of other works given therein.

Complete.

This is a commentary on the work described under the last number, by the same author as that of the text.

In the last stanza given in the extract it is stated that the poem was written in Kali 4870.

Beginning :

श्रीमन्मङ्गलमूर्तिमार्तिशमनं नत्वा विदित्वा ततः
शब्दब्रह्ममनोरमं यु(सु)गण(कज्ञानाधिराजात्मजः) ।
(यद्ग्रन्थाध्यय)नैर्विधेयानिवहोऽप्याचार्यचर्यामगात्
सोऽयं सूर्यकविर्विलोमरचनाकाव्यं करोम्यद्भुतम् ॥
(छन्दःपूरणमुत्क्रमक्रमवि)धौ साकाङ्क्षता तत्पदे-
ष्वारम्भाच्चरितक्रमोऽप्युपचयोऽप्येतत्य(त्र)यं दुर्गमम् ।
एवं सत्य(पि मन्मतिः कियदपि प्रागल्भ्यमालम्ब)ते
तत्सर्वं गुणिनः क्षमातुयदहो(मध्वमथवा)यूयं श्रमज्ञाः स्वयम् ॥
कदाचिदपि सन्तरे(त्कृतिपरो नरो नीराधिं)
(कथञ्चिदपि धावति प्र)क(व)रधार(म)धामाध्वनि ।
ऋतेप्य(ऽप्य)तिविशारदा[:]प्रचुरशारदानुग्रहं
विलोमकविताकृतौ सुकविधीरधारा भवेत् ॥

(भागीरथी रामकथातिरम्या)
कालिन्दिका) कृष्णकथा मनोज्ञा ।
सरस्वती सूर्यकवेः स्मृतिर्या (तृतीया)
स्नातुं प्रयागश्रमतः(गेऽत्र मतिः)कवीनाम् ॥
समाक्षराङ्घ्रिर्विषमा (क्षरार्धा) (द्वेधा भवेद्य)स्तकावित्वसीमा ।
समानभिन्नार्थतया द्विधाद्या भिन्नाक्षरार्था च भवेद्द्वितीया ॥

अथ कवित्वपरिभाषा पिङ्गलादौ कथिता ।

(अध्याहारो यत्तदोर्वा क्रियायाः)
प्रागा(पादा)द्यन्तोना(न्ते वा)विसर्गो विसर्गः ।
कुत्राप्यूहा लक्षणा व्यञ्जना वा
विद्यादेतां चित्रकाव्यानुपूर्वीम् ॥
नैकाक्षरा(णि छन्दोक्तिर्नाप्रसिद्धाभिधानकम्) ।
(नैव व्या)करणालापतन्द्राक्षेपो (णक्लिष्टं द्राक्षापाकोऽ)त्र केवलम् ॥

अथ प्रायो ययोः कथाप्रसङ्ग[प्र]स्तावे(वेष्व)देवतात्वेन प्रणमति—

तं भूसुतामुक्तिमुदार(हासं) (. .) संहारदामुक्तिमुतासुभूतम् ॥

तं भूसुतामुक्तिं वन्दे। भूसुतायाः मुक्तिर्यस्मात्तं तथा रावणरक्षितायाः सीताया मुक्तिर्मोक्ष(णं यस्मात्तं राघवं वन्दे नमस्करो)मीत्यर्थः। किम्भूतम् उदारहासम्। उदारो गम्भीरो हासो यस्यासौ। उद्वेगनिमित्तेषु सर्वानर्थेषु।

अथ कृष्णपक्षे—

End :

अथ रावणे न(स)परिवार(रे) हते सति लङ्का हतप्रभाभूदिति विद्युन्मालयाह। याने रामागमने। सा लङ्का। रङ्कागाराध्यासं यथा भवति तथा मेयाभूत्। लङ्का नगरी। रङ्कस्यागारं तस्याध्यासो भ्रमः। तेन मातुं योग्याभूत्। इयं लङ्का कस्यचिद्रङ्कस्य अगारभ्रमेण जा(ज्ञा)ताभूदित्यर्थः। कस्मिन्सति काराव्यासे सति। कारा बन्दीगेहमस्य अव्यासे अविस्ता(रे) सति काराविस्तारं निर्भिद्य बन्दीभूतेषु देवेषु निर्मोचितेषु सत्सु इत्यर्थः॥

कृष्णपक्षे—

सेव्या राका यामे नेया सन्ध्यारागाकारं कालम् ॥

पूर्वं [सादिया] सैरन्ध्रया साकं कृष्णस्य गार्हस्थ्यमभूदित्युक्तम्। तत्र दृष्टान्तमाह—सेव्या सेवितुं योग्यातिरमणीया सैरन्ध्री कालं मेघश्यामं कृष्णं नेया

प्राप्तुं योग्याभूत्। यथा यामे संयोगावसरे। तथा राका पूर्णचन्द्रतिथिः। सन्ध्यारागाकारं यथा प्राप्य शोभते तद्वदित्यर्थः ॥

Colophon :

एवं विलोमाक्षरकाव्यकृत्ये भूयांसमायासमवेक्ष्य सन्तः।
जानन्त्विमां चित्रकवित्वसीमां दैवज्ञसूर्याभिधसम्प्रविष्टाम् ॥
गोदावरी ब्रह्मगिरेः सकाशात्सम्प्रापिता प्रागुदधिं प्रयत्नात्।
ए(ये)नर्षिसा(णा सो)पि पुनः प्रतीपमानेतुमद्भिं प्रव(भवे)त्किमेताम् ॥
वरर्तुवसुवेदाब्दैस्त्यक्ते कलियुगे मया।
लिखितं रामकृष्णाभ्यां चिह्नितं काव्यमुत्तमम् ॥

No. 11899. वृषभनाथचरितम्.
VṚṢABHANĀTHACARITAM.

Pages, 20. Lines, 8 in a page.

Begins on fol. 2*a* of the MS. described under No. 11864.

Wants the beginning and end. Fragmentary and disordered.

A poem describing the story of the Jaina saint Vṛṣabhanātha, the first of the 24 Tīrthaṅkaras: by Sakalakīrti.

Beginning :

वाचः प्रामाण्यमापन्नाः सत्यसीमावलम्बिनः।
धर्मोपदेशदातारो महाप्राज्ञा महाधियः ॥
कवित्वादिगुणोपेतास्तथ्यकीर्तिविराजिताः।
मुमुक्षवो जगन्मान्या महातपस ऊर्जिताः ॥
निर्मदाः करुणाक्रान्ताः सन्मार्गोद्योतनोत्सुकाः।
निरा(री)हाः सूरयः पुंसामकारणसुबन्धवः ॥
इत्याद्यन्यगुणग्रामाः निष्प्रमादाः शुभाशयाः।
ग्रन्थादिरचने शक्ता विश्वकार्यविधौ क्षमाः ॥

* * * *

अयोध्यानगरे राजा जयवर्मास्य वल्लभा।
सुप्रभाभू (त्त) योः सूनुरजितं जयसंज्ञकम् ॥
भुक्त्वा तत्र महत्सौख्यं जिनपूजापुरस्सरम्।
प्रणतेन्द्रो दिवश्च्युत्वा मुक्तिगामिगुणार्णवः ॥
जयवर्मविरक्त्या स्वराज्यं हित्वाजितं जये।
गत्वाभिनन्दनस्यार्ते(न्ते)मुनेरादाय संयमम् ॥

End:

असमगुणनिधानान्सर्वमोक्षाध्वहेतून्
त्रिभुवनहितकर्तु(र्तॄन्)ल्लोकनाथैः प्रवन्द्यात्(न्)।
रहितानिखिलदोषान् धर्मचक्राधिपांश्च
सततमसमभक्त्या सद्गुरून् पञ्च नौमि ॥

Colophon:

इति भट्टारकश्रीसकलकीर्तिविरचिते श्रीवृषभनाथचरित्रे श्रीवज्रजङ्घोत्पत्तिश्रीमतीवज्रदन्तोद्भवान्तवर्णनो नाम तृतीयः सर्गः ॥

जिनेन्द्रान् जितकर्मार्तीन् सिद्धलोकाग्रवासिनः।
गुणाकरांस्त्रिधा साधून् वन्दे तद्धृद्धयेऽखिलान् ॥
अथान्यच्छृणु पुत्रि त्वं साभिज्ञानं ब्रवै तव।
युगन्धरजिनेन्द्रस्य यच्चारित्रं सुपावनम् ॥

* * * *

अमृताश्रवणध्या(ना)दायातौ धर्मवृद्धये।
नृपातिस्तं विदित्वाशु सम्मतं निकटं ययौ ॥
दत्वा तावपि रा.

No. 11900. शुकसन्देशः, सव्याख्यः.

ŚUKASANDĒŚAḤ WITH COMMENTARY.

Substance, paper. Size, 11 × 8¾ inches. Pages, 259. Lines, 18 on a page. Character, Dēvanāgarī. Condition, good. Appearance, new. Complete in 12 Prakaraṇas.

A poem in two parts in which a lover is described as having sent a parrot as a messenger to his beloved. By Lakṣmīdāsa. The commentary is called Vilāsinī and was written by King Mānavēda, probably a prince of Calicut.

Beginning:

कलायकुसुमच्छविस्फुरदुदारपीताम्बरं
परं पशुपसुन्दरीकुचपटीरपङ्काङ्कितम्।
धनञ्जयरथालयं लसदभीशुहस्तं भजे
मनोहरमुदारधीहृदयगोचरं तन्महः ॥
इन्दिरानयनानन्दमिन्दीवरदलद्युतिम्।
वन्दारुजनमन्दारं वन्दे कृष्णमहर्निशम् ॥

* * * *

श्रृङ्गारशर्कराक्षोदसङ्गतिर्मधुराकृतिः ।
जयति प्रथितं काव्यं शुकसन्देशसंज्ञितम् ॥

तस्यातिमोहनगभीरतरार्थजात-
सम्पूरितोदरसमुद्रसहोदरस्य ।
द्वारावि(पि)धानसकलोद्धरणप्रवीणं
श्रीमानवेदनृपतिर्विवृतिं तनोति ॥

लक्ष्मीदासकवीश्वरेण भणितः सन्देशकाव्याचलः
गूढार्थोच्छ्रयदुर्गमा(मो)ऽद्य धिषणाशक्त्या मयारुह्यते ।
श्रान्तश्चेत्पतितोऽन्तरा गुरुकृपायष्टिं गरिष्ठां तदा
विष्टभ्याधिककृच्छ्रतः स्थविरवद्गन्तास्मि चाधित्यकाम् ॥

लक्ष्मीदासकवेरुदारवचसः सन्देशकाव्याङ्गजो
बह्वर्थश्रुतवृत्तिमण्डनगुणश्रीमानवेदार्णवात् ।
जातामद्य विलासिनीं सहृदयां गृह्णन् बुधेभ्योऽधिकं
दत्वार्थान् दृढरक्षितान् जनयतादानन्दमस्यां सदा ॥

अथ कविकुलचूडामणिर्लक्ष्मीदासः शुकसन्देशाख्यं काव्यं चिकीर्षुः "आशीर्नमस्क्रिया वस्तुनिर्देशो वापि तन्मुख" मिति शास्त्रप्रामाण्यमनुसरन् आशीराद्यन्यतमैर्भवितव्यमित्यतो वस्तुनिर्देशकथां तावत्प्रस्तौति—

मू—लक्ष्म्या रङ्गे शरदि शशिनः सौधश्रृङ्गे कयोश्चित्
प्रेम्णा यूनो सह विहरतोः पेशलाभिः कलाभिः ।
द्वारान्वे(से)धः क्व नु हतविधेर्दूरनीतः स तस्याः
श्रान्तः स्वप्ने शुकमिति गिरा श्राव्यया सन्दिदेश ॥ इति ॥

शरदि शरत्काले शशिनश्चन्द्रस्य लक्ष्म्याः शोभायाः ; 'शोभार्थेऽपि प्रयुज्यन्ते लक्ष्मीश्रीकान्तिविभ्रमाः, इति हलायुधः । रङ्गे नटनस्थले ; रङ्गं स्यान्नटनस्थलमिति शब्दरत्नाकरे ।

* * * *

आयात्यस्तं वि(र)हिषु निजं तापमासज्य माना-
वूढोल्लासं प्रविश गुणकामूहशाली विशालाम् ।
अग्राम्यालङ्करणहसितालापलीलाविशेषै-
र्मानोद्रेकं मनसि गुणितं कुर्वतीमङ्गयोनेः ॥

* * * *

गुणकां गुणकाख्यां पुरीम् ऊढोल्लासं प्राप्तविलासम् उढः प्राप्तः उल्लासो हर्षो वा यथा भवति तथा। प्रविश प्राप्नुहि। अनेन पक्षिणी केवलं त इत्यत्रोक्तं शुकस्य नवतिनाडिकागन्तव्यत्वमपि प्रतिपादितप्रायम्॥

Colophon:

इति श्रीमानवेदभूपविरचितायां शुकसन्देशव्याख्यायां विलासिनीसमाख्यायां . . . . . नाम तृतीयं प्रकरणम्। समाप्ता च पूर्वसन्देशव्याख्या॥

End:

मूले मूले मुकुलितधृतिर्मूर्छनामभ्युपैति
मध्येकालं फडिति फल(य)त्येष वामं हि दैवम्।
कल्लोलिन्यः कलुषकलुषं कुर्वते मानसं मे
प्राणात्प्राणेश्वरि न विरहे न ह्यहं धारयामि॥

ही चित्रं मे हिमलवभृतो मारुताः वेदयन्ति इत्यादिभिः स्वतस्सिद्धेऽपि कामे अत्यन्तसक्तश्चेदयमिव विश्लेषदुःखाभि . . . . . . भूदित्यस्य च व्यञ्जनाव्यापारेण प्रतिपादनात् सफलोऽयं कवेर्महान् लोकानुग्रहपरिक्लेशः काव्यस्योपादेयता चेति सर्वमवदातमिति सुधीभिर्विभावनीयम्॥

Colophon:

इति श्रीमानवेदभूपविरचितायां शुकसन्देशव्याख्यायां विलासिनीसमाख्यायां प्रमेयपरिनिष्ठापनं नाम द्वादशं प्रकरणम्॥

सम्पूर्णश्चोत्तरसन्देशः॥

लक्ष्मीदासकवेरुदारवचसः सन्देशकाव्याङ्गजो
बह्वर्थश्रुतवृत्तिमण्डनगुणश्रीमानवेदान्नृपात्।
जातामद्य विलासिनीं सहृदयां गृह्णन् बुधेभ्योऽधिकं
दत्वार्थान् दृढरक्षितान् जनयतादानन्दमस्यां सदा॥

श्रीरङ्गनाथकरुणामसृणावलोकलीलासमुल्लसदुरुश्रुतकाव्यसारः।
व्याख्यामिमां रचितवान् स तु मानवेदः किं दुष्करं गुरुकृपावरदेवतानाम्॥

क्ष्माभृत्पाथोधिनाथान्वयमहितकुलप्राप्तमव्याजचन्द्रः
सातीर्थ्यं यस्य लेभे श्रुतसरणिविदां शेखरः शेखरश्च।
सोऽयं सन्देशसिन्धुं कथमपि सरसं साधु निर्मथ्य ताभ्यामर्थास्वाद्रं(दं)चिरेणाप्यलभत विबुधाग्रेसरो मानवेदः॥

शुकसन्देशः समाप्तः॥

No. 11901. सङ्ग्रहरामायणम्.
SAṄGRAHARĀMĀYAṆAM.

Substance, palm-leaf. Size, $15\frac{3}{4} \times 1\frac{3}{8}$ inches. Pages, 315. Lines, 6 on a page. Character, Nandināgarī. Condition, Fair. Appearance, old. Complete in eight Sargas.

Same work as that described under R. No. 448 of the Triennial Catalogue of MSS., Vol. I, wherein see for the beginning.

By Nārāyaṇapaṇḍita, son of Trivikramapaṇḍita.

The copying of this MS. is said to have been completed on Tuesday, the 4th day of the dark fortnight in the month of Māgha in the year Vyaya.

End:

ताम्राणि शुभ्राणि च पिङ्गलानि श्यामानि नीलानि चतुर्भुजानि ।
व्यक्तप्रवेष्टानि च ते वपूंषि महान्ति चाणूनि विचिन्तयामः ॥
न जातु जातानि न नश्वराणि न जातदुःखानि न दोषवन्ति ।
अनन्तसौख्यानि यदात्मकानि वीक्षेत वै तानि वपूंषि नाथ ॥

* * * *

इत्थं स गायन् बहुकोटिसङ्ख्यं रामायणं भारतपञ्चरात्रे ।
सब्रह्मसूत्रानपि सर्ववेदान् व्याख्याश्च(य)सङ्घो रमतेऽधुनापि ॥
श्रेष्ठा[का]त्मकात् श्रेष्ठश्रुतीर्निशम्य रुद्रादिदेवा मुनिपुङ्गवाश्च ।
तत्त्वे विशेषान् विविधान् वदन्तः स्तुवन्ति नारायणशिष्यमेवम् ॥

* * * *

इति पवनसुताय प्रेष्ठभक्ताय रामो हसितसितगुबन्धून् प्रेमपीयूषसिन्धून् ।
भुवनभवनरक्षाभङ्गलीलाप्रसङ्गान् वितरति कमलायै दत्तशेषानपाङ्गान् ॥

Colophon:

इति श्रीमत्कविकुलतिलकत्रिविक्रमपण्डिताचार्यसुतश्रीमन्नारायणपण्डिताचार्यविरचिते श्रीमत्सङ्ग्रहरामायणे उत्तरकाण्डे अष्टमस्सर्गः ॥

उत्तरकाण्डः समाप्तः ॥

सङ्ग्रहरामायणं समाप्तम् ॥

No. 11902. सङ्ग्रहरामायणव्याख्या—भावरत्नप्रदीपः.
SAṄGRAHARĀMĀYAṆAVYĀKHYĀ : BHĀVARATNAPRADĪPAḤ.

Substance, palm-leaf. Size, $15 \times 1\frac{1}{2}$ inches. Pages, 181. Lines, 7 on a page. Character, Nandināgarī. Condition, good. Appearance, new. Complete.

A commentary on the work described under the last number. The name of the commentator is not given.

Beginning:

(सा)धिष्ठानन्तविद्युद्वलयनवघनच्छायमच्छामितोद्य-
द्विद्योतच्चिन्मयूखप्रसरदमृतसन्दर्भधारासहस्रम् ।
विद्येशं श्रीशमीशं नलिनस(म)दृशं सुप्रसन्नाननाब्जं
व्यासं विज्ञानमूर्तिं सकलगुणनिधिं देवदेवं नमामि ॥

अथ श्रीनारायणभट्टारकाः विघ्नविघातादिसाधनतयाविगीतशिष्टाचार-परम्पराद्यवगतं श्रीमन्नारायणस्तवनवन्दनरूपं मङ्गलं निर्विघ्नेन ग्रन्थसमाप्त्यादिस्वाभिमतसिद्धये कृत्वा सन्निहितशिष्यशिक्षार्थं ग्रन्थादौ निबध्नाति वन्द इत्यादिना । अहं ब्रह्म वन्द इत्यन्वयः । वि(व)दि अभिवादनस्तुत्यो-रिति धातोः स्तौमीत्यर्थोऽपि ग्राह्यः । ब्रह्मणि जीवाः सर्वेऽपीत्यादिश्रुतेः ब्रह्म शब्दस्य जीवेऽपि प्रसिद्धेस्तद्वारयितुमाह—नारायणाख्यमिति तद्विशेषण-माह—वन्द्यमिति । वन्दितुं योग्यमित्यर्थः । ब्रह्मादिवन्द्यत्वोक्ताविष्टत्वोप-पादनम् । व्यक्तमिति व्यापनाक्रियाविशेषणम्.

* * * *

जगदभिरामं जगन्मनोहरम् । दधानः । स्मरन्नित्यर्थः । सर्गान्ते सर्वत्र रामनामाङ्कितपद्यकरणात् कविरात्मनो रामचरणप्र(व)णतां प्रकटयति ॥

Colophon:

इति भावरत्नप्रदीपे बालकाण्डे प्रथमः सर्गः ॥

End:

हसितं मन्दहास एव सितगुश्चन्द्रः बन्धुर्येषां ते तथा तान् । प्रेमपीयूष-सिन्धून् प्रेमाख्यामृतसमुद्रान् भुवनजननरक्षाभङ्गविषयकलीलायाः प्रकृष्ट-सम्बन्धो येषां ते तथा तान् । अपाङ्गमात्रेण सृष्ट्यादिकरणादिति भावः । कमलायै दत्तशेषान् अपाङ्गान् अपाङ्गनिरीक्षणानि च वितरति कुरुत इत्यन्वयः ॥

Colophon:

इति सङ्ग्रहरामायणभावदीपिकायामुत्तरकाण्डे अष्टमः सर्गः ॥

प्रश्नमौकपुरस्वप्रघुट्टाज्वलहनुमन्ताचार्यस्य शिष्यशेषमाधवेन कलियुगे ४९६९ रुधिरोद्गारिनामके उत्तरायणे शिशिरर्तौ माघशुद्धैकादश्यां गुरुवासरे वृषभलग्ने सम्पूर्णम् ॥

No. 11903. हंसदूतः.
HAMSADŪTAḤ.

Pages, 32. Lines, 21 on a page.

Begins on fol. 110*a* of the MS. described under No. 11829.

Complete.

This is a short poem composed in imitation of Kālidāsa's Mēghasandēśa, by Rūpagōsvāmin. Unlike other Sandēśa works, this work is written in the Śikhariṇī metre. The work describes the love-message sent by Kṛṣṇa to Rādhā.

Complete.

Beginning:

दुकूलं बिभ्राणो दलितहरितालद्युतिहरं
जपापुष्पश्रेणीरुचिरुचिरपादाम्बुजतलः ।
तमालश्यामाङ्गो दरहसितलीलाञ्चितमुखः
परानन्दाभोगः स्फुरतु हृदि मे कोऽपि पुरुषः ॥
यदा यातो गोपीहृदयमदनो नन्दसदना-
न्मुकुन्दो गान्धि(न्दि)न्यास्तनयमनुविन्दन्मधुपुरीम् ।
तदामाङ्क्षीच्चिन्तासरिति घनघूर्णापरिचयै-
रगाधायां बाधामयपयसि राधा विरहिणी ॥
कदाचित्खेदाग्निं विघटयितुमन्तर्गतमसौ
सहालीभिर्लेभे तरलितमना यामुनतटीम् ।
चिरादस्याश्चित्तं परिचितकुटीरावकलना-
दवस्थां तस्तार स्फुटमथ सुषुप्तेः प्रियसखीम् ॥

End:

प्रपन्नः प्रेमाणं भगवति सदा भागवतभाक्
पराचीनो जन्मावधि भवरसाद्भक्तिमधुरः ।
चिरं कोऽपि श्रीमान् जयति विदितः साकरतया
धुरीणो धीराणामधिधरणि वैयासकिरिव ॥
रसानामास्थानैरपरिचितदोषः सहृदयै-
र्मुरारातिक्रीडानिबिडघटनारूपसहितः ।
प्रबन्धोऽयं बन्धोरखिलजगतां तस्य सरसां
प्रभोरन्तः सान्द्रां प्रमदलहरीं पल्लवयतु ॥

Colophon:

इति श्रीरूपगोस्वामिविरचितं हंसदूताख्यकाव्यं समाप्तम् ॥

No. 11904. हंससन्देशः.
HAMSASANDĒŚAḤ.

Substance, paper. Size, $11\frac{5}{8} \times 7\frac{1}{2}$ inches. Pages, 21. Lines, 21 on a page. Character, Telugu. Condition, pretty good. Appearance, new.

Begins on fol. 168*a*. The other works herein are Kuvalayānanda with commentary 1*a*, Kāvyādarśa 132*a*, Haṁsasandēśavyākhyā 180*a*, Rasagaṅgādhara 216*a*, Sāhityaratnākaravyākhya 233*a*, Gītagōvinda with commentary 257*a*, Bhartṛhari-Subhāṣita 342*b*.

This is a short poem written in imitation of Kālidāsa's Mēghasandēśa. By Vēṅkaṭanātha, also known as Vēdāntadēśika. Herein Rāma after hearing of the whereabouts of Sītā from Hanūmat, sends his message through a Haṁsa (swan) to Sītā.

Beginning:

वंशे जातः सवितुरनघे मानयन् मानुषत्वं
देवः श्रीमान् जनकतनयान्वेषणे जागरूकः ।
प्रत्यायाते पवनतनये निश्चितार्थः स कामी
कल्पाकारां कथमपि निशामाविभातं विषेहे ॥
काल्ये सेनां कपिकुलपतेस्तूर्णमुद्योजयिष्यन्
दूरीभावाज्जनकदुहितुर्दूयमानान्तरात्मा ।
क्रीडाखेलं कमलसरसि क्वापि कालोपयातं
राकाचन्द्रद्युतिसहचरं राजहंसं ददर्श ॥

End:

सन्दिश्यैवं सह कपिकुलैः सेतुना लङ्घिताब्धिः
पङ्क्तिग्रीवे युधि विनिहते प्राप्य सीतां प्रतीतः ।
राज्यं भूयः स्वयमनुभवन्रक्षितं पादुकाभ्यां
रामः श्रीमानतनुत निजां राजधानीं सनाथाम् ॥

Colophon:

इति श्रीकवितार्किकसिंहस्य सर्वतन्त्र(स्वतन्त्र)स्य श्रीमद्वेङ्कटनाथस्य वेदान्ताचार्यस्य कृतिषु हंससन्देशे महाकाव्ये द्वितीयाश्वासः ॥

No. 11905. हंससन्देशः.
HAMSASANDĒŚAḤ.

Substance, palm-leaf. Size, $16\frac{3}{8} \times 1\frac{3}{8}$ inches. Pages, 18. Lines, 7 on a page. Character, Telugu. Condition, slightly injured. Appearance, old.

Begins on fol. 1*a*. The other work is Haṁsasandēśavyākhyā 10*a*. Complete.

Same work as the above.

No. 11906. हंससन्देशः.
HAMSASANDEŚAḤ.

Pages, 12. Lines, 6 on a page.

Begins on fol. 33*a* of the MS. described under No. 921 of the Descriptive Catalogue of Tamil MSS.

Contains the second Āśvāsa only.

Same work as the above.

No. 11907. हंससन्देशः.
HAMSASANDEŚAḤ.

Pages, 12. Lines, 8 on a page.

Begins on fol. 14*a* of the MS. described under No. 2575.

The fourth leaf is lost and hence the stanzas 48 to the end of the first Āśvāsa are wanting. The second Āśvāsa is complete.

Same work as the above.

No. 11908. हंससन्देशः.
HAMSASANDEŚAḤ.

Substance, palm-leaf. Size, 17¼ × 1¼ inches. Pages, 22. Lines, 8 on a page. Character, Grantha. Condition, slightly injured. Appearance, old.

Begins on fol. 34*a*. The other work herein is Haṁsasandēśavyākhyā 1*a*.

Complete.

Same work as the above, and the additional stanzas found herein at the end are given below :—

विद्याशिल्पप्रगुणमनसा वेङ्कटेशेन क्लृप्तं
चिन्ताशाणोल्लिखितमसकृच्छ्रेयसां प्राप्तिहेतुम् ।
सीताहंसव्यतिकरसखं रामसन्देशरत्नं
पश्यन्त्वन्तःश्रवणमनघं चक्षुरुज्जीव्य सन्तः ॥
कवितार्किकसिंहाय(. .)वेदान्तगुरवे नमः ॥

No. 11909. हंससन्देशः, सव्याख्यः.
HAMSASANDEŚAḤ WITH COMMENTARY.

Pages, 17. Lines, 6 on a page.

Begins on fol. 24*a* of the MS. described under No. 921 of the Descriptive Catalogue of Tamil MSS.

Contains from the 29th stanza to the end in the first Āśvāsa.

Same work as the above, but with the commentary described under No. 11914.

No. 11910. हंससन्देशः, सव्याख्यः.

HAMSASANDĒŚAḤ WITH COMMENTARY.

Substance, palm-leaf. Size, 15½ × 1¼ inches. Pages, 92. Lines, 8 on a page. Character, Grantha. Condition, good. Appearance, old.

Complete.

Same work as the above.

No. 11911. हंससन्देशः, सव्याख्यः.

HAMSASANDĒŚAḤ WITH COMMENTARY.

Substance, palm-leaf. Size, 16¼ × 1¼ inches. Pages, 56. Lines, 5 on a page. Character, Grantha. Condition, injured. Appearance, old.

Begins on fol. 1*a*. The other works herein are Vyākaraṇaviṣaya 29*a*, Yatirājasaptati 33*a*.

In the beginning ten leaves are lost. So the fragment begins in the course of the 15th stanza and breaks off in the 55th stanza of the first Āśvāsa.

Same work as the above.

No. 11912. हंससन्देशः.

HAMSASANDĒŚAḤ.

Pages, 40. Lines, 16 on a page.

Begins on fol. 27*a* of the MS. described under No. 11861.

Complete. Restored from the MS. described under the next number.

A work similar in form and subject-matter to the above. By Bhaṭṭavāmana. Herein a banished Yakṣa sends his love-message to his beloved, through a Haṁsa or swan.

Beginning :

सोऽहं यक्षो नियतवसतिः सौम्य कैलासशैले
नाम्ना दक्षो नलिननयना सा च कन्दर्पलेखा ।
आज्ञाभङ्गात्कुपितमनसा दत्तशापोऽस्मि राज्ञा
कामी वर्षं कमपि वनिताविप्रयुक्तो वसेति ॥
कालेन स्यान्नियतमियता सा पुनः कातराक्षी
म्लानच्छाया वनगजकरोपद्रुता वल्लरीव ।
प्रत्याश्वस्तां विरचय सखे तां वचोभिर्मदीयैः
धारै(रा)सारैरिव जलधरश्चातकीं तप्यमानाम् ॥

* * * *

आकैलासादविदितचरान् स्वैरमुल्लङ्घ्य देशान्
बन्धुप्रीत्या तव जिगमिषोरीदृशीं दूरयात्राम् ।
वक्ष्ये मार्गं वनगिरिपुरीवाहिनीभिर्विभक्तं
श्रोता हि त्वं तदनु सुदृशः सौम्य सन्देशवार्ताम् ॥

पूर्वं वाचा कलमधुरया शश्वदामन्त्र्य बन्धून्
पाथेयं च प्रकृतिमृदुलं कल्पयित्वा मृणालीम् ।
ध्यात्वा हंसं तव कुलगुरुं (तं) विरिञ्चौपवाह्यं
शैलादस्माद्गगनपदवीमुच्चकैरुज्जिहीथाः ॥

* * * *

Colophon:

इति श्रीभट्टवामनस्य कृतिः पूर्वो हंससन्देशः समाप्तः ॥

End:

सेयं दीर्घा विरहरजनी हन्त किंचिद्विभाता
शापस्यान्तः सपदि भविता वासरैः कैश्चिदेव ।
मासावेतौ (गमय) तदनु प्राप्य भोक्ष्यावहे तान्
भोगानिष्टान् रजानिषु परं प्रौढचन्द्रातपासु ॥

कृत्वा कार्यं मम पुनरिदं कीर्तिमेनां च लब्ध्वा
प्रत्यावृत्तः पुनरपि (सखे का)न्तया सङ्गतः सन् ।
चेतोरम्ये विहर सलिले स्वेच्छया निम्नगाना-
मव्यापन्ना विहग युवयोरस्तु संयोगलक्ष्मीः ॥

Colophon:

इति भट्टवामनस्य कृतिः हंससन्देशः समाप्तः ॥

मैत्रीं येन मनोभवो विरचयन् विश्वं जयत्यञ्जसा
येनोद्दीपनकारिणा विजयते शृङ्गारनामा रसः ।
र . . . . णाश्चकोरपरिषत्सौहित्यनाडिन्धमः
सोऽयं वः सुखमातनोतु जगतामानन्दनश्चन्द्रमाः ॥

No. **11913.** हंससन्देशः.

HAMSASANDEŚAḤ.

Substance, palm-leaf. Size, 16¼ × 1½ inches. Pages, 21. Lines, 7 on a page. Character, Grantha. Condition, injured. Appearance, old. Complete.

Same work as the above.

This is the original of the MS. described under the previous No.

No. 11914. हंससन्देशव्याख्या.
HAMSASANDĒŚAVYĀKHYĀ.

Pages, 68. Lines, 20 on a page.

Begins on fol. 180*a* of the MS. described under No. 11904.

Complete.

A commentary on the Haṁsasandēśa of Vēdāntadēśika, described under No. 11904. It was composed apparently by a disciple of Śrīnivāsaguru of Kauśikagōtra who was himself the disciple of Lakṣmaṇārya and of Śrīnivāsārya of Vādhūlagōtra. The latter is said to have been a disciple of Mahācārya and son of Dēvarājaguru.

Beginning:

श्रीमान्वेङ्कटनाथार्यः कवितार्किककेसरी ।
वेदान्ताचार्यवर्यो मे सन्निधत्तां सदा हृदि ॥
महादेशिकसम्प्राप्तवेदान्तद्वयमाश्रये ।
वाधूलश्रीनिवासार्यं देवराजगुरोः सुतम् ॥
वाधूलश्रीनिवासार्यात्प्राप्तवेदान्तसम्पदम् ।
लक्ष्मणार्यदयापात्रं श्रीनिवासगुरुं भजे ॥
वेदान्ताचार्यमहं विविधासङ्ख्येयगुणगणैर्जुष्टम् ।
वन्दे तत्कृतहंससन्देशश्लोकविवरणं कुर्वन् ॥
वाधूलश्रीनिवासार्यं कुशिकान्वयजं गुरुम् ।
उभौ नत्वा प्रवक्ष्यामि हंससन्देशटिप्पणीम् ॥
महाचार्यपदद्वन्द्वकृपामालम्ब्य भक्तितः ।
विवृणोमि यथाप्रज्ञं हंससन्देशमुत्तमम् ॥

श्रीमान् वेङ्कटनाथार्यः स्वशिष्यानुजिघृक्षया पुरातनकाव्यसन्देशादीनां वक्तृविषयवैलक्षण्याभावाद्विषयादिवैलक्षण्यविशिष्टं हंससन्देशमकरोत् । अस्मिन् सन्देशे रामो माल्यवत्पर्वते स्थितः सन् मारुतिना सीतादर्शनानन्तरं सीताश्वासनार्थं तत्र सरसि स्थितं हंसं दृष्ट्वा प्रेषयति । तत्र प्रथमश्लोके स्वयमपि श्रिया नित्यसंश्लेषयुक्तोऽपि मनुष्यभावमभिनयन् कामुकभावमन्वभूदित्याह—वंश इति । आदौ मगणप्रयोगात् तस्य पृथिवीदैवत्यत्वाद्ग्रन्थस्य तदध्येतॄणां च स्थैर्यं सिध्यति । वकारस्यामृतबीजस्यादौ प्रयोगात् प्रबन्धे मङ्गलत्वसिद्धिः । रघुनाथविषयत्वादर्थतोऽपि मङ्गलत्वम् ।

सवितुरनघे वंशे जातः । सवितुर्वंशस्यानघत्वं रामावतारात् । जात इत्यनेन जननस्य मिथ्यात्वराहित्यं व्यनक्ति । सवितुरित्यनेन जगत्प्रकाशवंश इति द्योत्यते । मानुषत्वं मानयन् बहुमन्यमानः । अनेन "आत्मानं मानुषं मन्ये" इति वचनं स्मार्यते । देवः श्रीमानिति पदद्वयेन परत्वं लक्ष्मीविशिष्टत्वं(च) सूचयति । एभिः पदैरवतारसत्यत्वमित्याद्यर्थोऽनुसंहितः ।

End:

युधि युद्धे । पङ्क्तिग्रीवे दशमुखे । विनिहते विनष्टे सति । सीतां प्राप्य जनकतनयामवाप्य । पादुकाभ्यां रक्षितं पालितम् । राज्यं देशम् । भूयः पुनरपि । स्वयमनुभवन् स्वयमेवानुपालयन् । श्रीमानिति प्रयोगे महत्त्वम् । सीताविरहरहितः । निजां स्वकीयाम् । राजधानीं पट्टणम् । सनाथामतनुत नाथसहितां कृतवान् । तनु विस्तारे । लङ् ॥

Colophon:

इति श्रीकवितार्किकसिंहस्य सर्वतन्त्रस्वतन्त्रस्य श्रीमद्वेङ्कटनाथस्य वेदान्ताचार्यस्य कृतिषु हंससन्देशे द्वितीयसन्देशव्याख्या समाप्ता ॥

No. 11915. हंससन्देशव्याख्या.

HAMSASANDĒŚAVYĀKHYĀ.

Pages, 6¢. Lines, 7 on a page.

Begins on fol. 1*a* of the MS. described under No. 11908.

Complete.

Same commentary as the above, but with slight difference here and there.

Beginning:

वेदान्ताचार्यमहं विविधासङ्ख्येयगुणगणाम्बुनिधिम् ।
वन्दे तत्कृतहंससन्देशश्लोकविवरणं कुर्वन् ॥

महाचार्यपदद्वन्द्वकृपामालम्ब्य भक्तितः ।
विवृणोमि यथाप्रज्ञं हंससन्देशमुत्तमम् ॥

श्रीमान् वेङ्कटनाथार्यः शिष्यानुजिघृक्षया इतरकाव्यसन्देशादीनां वक्तृविषयवैलक्षण्याभावात् विषयवैलक्षण्यविशिष्टं हंससन्देशमकरोत् । तत्र सन्देशे रामः माल्यवत्पर्वते स्थितः सन् मारुतिना सीतादर्शनानन्तरं सीताश्वासनार्थं तत्र सरसि स्थितं हंसं दृष्ट्वा प्रेरयति । तत्र प्रथमश्लोके स्वयं

परवासुदेवोऽपि श्रियः नित्यसंश्लेषयुक्तोऽपि मनुष्यभावमभिनयन् कामुकभावमनसो(न्व)भूदित्याह—वंश इति ।

End:

विद्येति । सन्तः सत्पुरुषाः । विद्याशिल्पप्रगुणमनसा विद्यारूपशिल्पं तेन प्रकृष्टचित्तेन वेङ्कटेशेन वेदान्ताचार्येण कृप्तं विरचितम

अन्तःश्रवणं पश्यन्तु अन्तःश्रवणेनावलोकयन्तु दृशिर्प्रेक्षण इति धातोर्लोट् ॥

Colophon:

इति कवितार्किकसिंहस्य सर्वतन्त्रस्वतन्त्रस्य श्रीमद्रङ्गराजदत्तश्रुत्यन्ताचार्यकस्य यतिवरसिद्धान्तिनामनन्यजविस्य श्रीमद्वेङ्कटनाथस्य कृतिषु वक्तृवलक्षण्यविषयवैलक्षण्याविशिष्टस्य महतां महनीयस्य बालव्युत्पत्तिसाधनस्य हंससन्देशस्य व्याख्यायां द्वितीयाश्वासः ॥

No. 11916. हंससन्देशव्याख्या.
HAṀSASANDEŚAVYĀKHYĀ.

Pages, 50. Lines, 7 on a page.

Begins on fol. 10*a* of the MS. described under No. 11905.

Complete.

Same work as the above.

---

3. ŚṚṄGĀRAKĀVYA.

No. 11917. अमरुशतकम्.
AMARUŚATAKAM.

Pages, 21. Lines, 20 on a page.

Begins on fol. 523*a* of the MS. described under No. 1800.

Complete.

A centum of stanzas illustrating the sentiment of love in its various aspects. This work is, according to a popular tradition, attributed to King Amaru. Vide M. Seshagiri Sastri's Report, No. 2, page 47.

Beginning:

ज्याकृष्टिबद्धख(क)टकामुखपाणिपृष्ठप्रेङ्खन्नखांशुचयसंवलितोऽम्बिकायाः ।
त्वां पातु मञ्जरितपल्लवकर्णपूरलोभभ्रमद्भ्रमरविभ्रमभृत् कटाक्षः ॥
क्षिप्तो हस्तावलग्नः प्रसभमभिहतोऽप्याददानोंऽशुकान्तं
गृह्णन् केशेष्वपास्तश्चरणनिपतितो नेक्षितः संभ्रमेण ।

आलिङ्गन् योऽवधूतस्त्रिपुरयुवतिभिः साश्रुनेत्रोत्पलाभिः
कामी वार्द्रापराधः स दहतु दुरितं शाम्भवो व शराग्निः ॥
आलोलामलकावलीं विलुलितां बिभ्रच्चलत्कुण्डलं
किञ्चिन्मृष्टविशेषकं तनुतरैः स्वेदाम्भसः शीकरैः ।
तस्या यत्सुरतान्ततान्तनयनं वक्त्रं रतिव्यत्यये
तत्त्वां पातु चिराय किं हरिहरब्रह्मादिभिर्दैवतैः ॥

End:

तन्वी शरत्त्रिपथगा पुलिने कपोलौ लोले दृशौ रुचिरचञ्चलखञ्जरीटौ ।
तद्बन्धनाय सुचिरार्पितसुभ्रुचापचाण्डालपाशयुगलाविव शून्यकर्णौ ॥
हारोऽयं हरिणाक्षीणां लुठति स्तनमण्डले ।
मुक्तानामप्यवस्थेयं के वयं स्मरकिंकराः ॥

Colophon:

इत्यमरुशतकं परिपूर्णम् ॥

No. 11918. अमरुशतकम्.
AMARUŚATAKAM.

Pages, 10. Lines, 7 on a page.

Begins on fol. 66*a* of the MS. described under No. 9358.

Contains the first 58 stanzas only.

Same work as the above.

No. 11919. अमरुशतकम्.
AMARUŚATAKAM.

Substance, paper. Size, 8⅓ × 7 inches. Pages, 5. Lines, 25 on a page. Character, Telugu. Condition, good. Appearance, new.

Begins on fol. 24*a*. The other work herein is Amaruśataka with commentary 1*a*.

Contains from the 60th stanza to the 100th stanza.

Same work as the above.

No. 11920. अमरुशतकम, आन्ध्रटीकासहितम्.
AMARUŚATAKAM WITH TELUGU COMMENTARY.

Substance, palm-leaf. Size, 13¼ × 1¼ inches. Pages, 44. Lines, 7 on a page. Character, Kanarese. Condition, good. Appearance, new.

Contains the first 91 stanzas only.

Same work as the above, but with Telugu commentary.

No. 11921. अमरुशतकम्, सव्याख्यानम्.
AMARUŚATAKAM WITH COMMENTARY.

Substance, paper. Size, $9\frac{1}{8} \times 7\frac{3}{8}$ inches. Pages, 119. Lines, 18 on a page. Character, Telugu. Condition, good. Appearance, new.

Begins on fol. 80*b*. The other works herein are Viśvaguṇādarśa 1*a*, Prahasana 145*a*, Mukundānandabhāṇa 177*a*.

The text is the same as the above; the commentary called Śṛṅgāradīpikā is by Pedda Kōmaṭi Vēmabhūpāla also known as Vīranārāyaṇa. The plan of the commentary is given in three stanzas in the introduction.

Beginning:

वन्दे वैकुण्ठसेनान्यं देवं सूत्रवतीसखम् ।
यद्वेत्रशिखरस्पन्दे विश्वमेतद्व्यवस्थितम् ॥
आसीच्चतुर्थान्वयचक्रवर्ती वेमाक्षितीशो जगदेकवीरः ।
एकादशेति प्रतिभाति शङ्का येनावतारः परमस्य पुंसः ॥
अमरुककविना रचितां शृङ्गाररसात्मिकां शतश्लोकीम् ।
श्रुत्वा विकसितचेतास्तदभिप्रायं प्रकाशनं नेतुम् ॥
मूलश्लोकान् समाहृत्य प्रक्षिप्तान् परिहृत्य च ।
विधत्ते विदुषामिष्टां टीकां शृङ्गारदीपिकाम् ॥
अवतारोऽथ सम्बन्धोऽभिप्रायो भावलक्षणम् ।
नायिका तदवस्थाश्च नायकश्च ततो रसः ॥
अङ्गानि कैशिकीवृत्तेरलङ्कारास्ततः क्रमात् ।
इत्येतानि प्रवक्ष्यन्ते यथासम्भवमञ्जसा ॥

अत्र कविस्तावदविघ्नेन ग्रन्थपरिसमाप्त्यर्थमिष्टदेवतास्मरणद्वारेणाशिषं प्रयुङ्क्ते—

ज्याकृष्टिबद्धकटकामुखपाणिपृष्ठप्रेङ्खन्नखांशुचयसंवलितो मृडान्याः ।
त्वां पातु मञ्जरितपल्लवकर्णपूरलोभभ्रमद्भ्रमरविभ्रमभृत्कटाक्षः ॥

मृडान्याः दुर्गायाः कटाक्षः आपाङ्गदर्शनं त्वां पात्विति सम्बन्धः । कीदृशः कटाक्षः । ज्याकृष्टिबद्धकटकामुखपाणिपृष्ठप्रेङ्खन्नखांशुचयसंवलितः ज्याकृष्टये बद्धकटकामुखपाणिः कटकामुखो नाम धनुराकर्षणहस्तविशेषः । तदुक्तम् ।

तर्जनीमध्यमामध्ये पुङ्खोऽङ्गुष्ठेन पीड्यते ।
यस्मिन्ननामिकायोगात्स हस्तः कटकामुखः ॥

तस्य पृष्ठे पश्चाद्भागे प्रेङ्खन्तश्चलन्तः नखानामंशवः तेषां चयः समूहस्तेन संवलितो मिश्रितः। पुनः कीदृशः मञ्जरितपल्लवकर्णपूरलोभभ्रमद्भ्रमरविभ्रमभृत् मञ्जरितः संजातमञ्जरीकृतः; तदस्य संजातं तारकादिभ्य इतजिति इतच्प्रत्ययः। मञ्जरितश्चासौ पल्लवश्च स एव कर्णपूरः कर्णावतंसः तत्र लोभेन स्पृहया भ्रमन् (यः) भ्रमरः तस्य विभ्रमलीलां बिभर्तीति विभ्रमभृत्; अत्र उपमालंकारः—नखांशुचयमञ्जर्योः पाणिपल्लवयोः कटाक्षभ्रमरयोश्च सादृश्यप्रतीतेर्विद्यमानत्वात्। 'यथा कथं चित् सादृश्यं यत्रोद्भूतं प्रतीयते। उपमा नाम सेत्युक्ता' इत्युक्तत्वात्। अत्र कविः शृङ्गाररसात्मकं काव्यं प्रारभमाणः आदौ वीररसाभिव्यञ्जिकां देव्या धनुराकर्षणक्रियां किमर्थमुक्तवानिति नाशङ्कनीयम्, यतः शृङ्गाररसात्मिकाया एव वश्यमुखीसंज्ञायाः देव्याः ध्यानं विवक्षितवान्। उक्तं च त्रिपुरासारसिन्धौ—

सन्धाय सुमनोबाणं कर्षन्तीमैक्षवं धनुः।
जगज्जैत्रीं जपारक्तां देवीं वश्यमुखीं भजे॥

End:

सालक्तकेन नवपल्लवकोमलेन पादेन नूपुरवता मदलालसेन।
यस्ताड्यते दयितया प्रणयापराधात् सोऽङ्गीकृतो भगवता मकरध्वजेन॥

स्पष्टोऽर्थः। अत्र दयितापादेन ताडितोऽपि भगवता मकरध्वजेनाङ्गीकृत-इत्यनेनान(या)उपलालिताः किमुतेत्ययमर्थः सूचितः। एतावता कामपुरुषार्थस्योपादेयत्वमु(क्तम्)॥

Colophon:

इति श्रीवीरनारायणसकलविद्याविशारदपेदकोमटिवेमभूपालविरचिता शृङ्गारदीपिका समाप्ति(:)प्ता।

No. 11922. अमरुशतकम्, सव्याख्यानम्.

AMARUŚATAKAM WITH COMMENTARY.

Substance, palm-leaf. Size, 18⅜ × 1½ inches. Pages, 96. Lines, 7 on a page. Character, Telugu. Condition, injured. Appearance, old.

Begins on fol. 18*a*. The other work herein is Kavirākṣasīya with commentary 1*a*.

Almost complete.

Same work as the above.

Copying was finished on Sunday, the 5th day of Māgha Śuddha of Durmukhī, by Dharmayya for Charla Nārāyaṇa.

No. 11923. अमरुशतकम्, सव्याख्यानम्.

AMARUŚATAKAM WITH COMMENTARY.

Substance, palm-leaf. Size, 15¾ × 1⅜ inches. Pages, 117. Lines, 9 on a page. Character, Grantha. Condition, fair. Appearance, old.

Complete.

Same work as the above.

No. 11924. अमरुशतकम्, सव्याख्यानम्.

AMARUŚATAKAM WITH COMMENTARY.

Substance, palm-leaf. Size, 17 × 1⅜ inches. Pages, 40. Lines, 8 on a page. Character, Telugu. Condition, good. Appearance, old.

Contains from the 26th stanza to the 84th stanza.

Same work as the above.

No. 11925. अमरुशतकम्, सव्याख्यानम्.

AMARUŚATAKAM WITH COMMENTARY.

Substance, palm-leaf. Size. 17 × 1⅜ inches. Pages, 20. Lines, 8 on a page. Character, Telugu. Condition, good. Appearance, old.

Contains the first 24 stanzas only.

Same work as the above.

No. 11926. अमरुशतकम्, सव्याख्यानम्.

AMARUŚATKAM WITH COMMENTARY.

Substance, palm-leaf. Size, 15½ × 1⅛ inches. Pages, 71. Lines, 9 on a page. Character, Grantha. Condition, injured. Appearance, new.

Complete.

Same work as the above.

No. 11927. अमरुशतकम्, सव्याख्यानम्.

AMARUŚATAKAM WITH COMMENTARY.

Substance, (Śrītāla). Size, 9 × 1⅜ inches. Pages, 40. Lines, 10 on a page. Character, Telugu. Condition, slightly injured. Appearance, old.

Begins on fol. 1*a*. The other work herein is Gītagōvindavyākhyā: Sāradīpikā : 21*a*.

Contains the first 28 stanzas only.

Same work as the above, but with certain additional stanzas which are given below. The genealogy of Vēmabhūpāla is herein given thus:

Mācabhūpa, elder brother of Vēmabhūpāla

Reḍḍipōta — Kōmaṭīndra — Nāgabhūpa

(sons of Kōmaṭīndra:) Vēmabhūpa — Mācabhūpa.

Beginning :

अन्योन्यमेलनवशात् प्रथमं प्रवृद्धं
मध्ये मनाग्व्यवहितं च कुतोऽपि हेतोः ।
प्राप्तं दशामथ मनोरथभावयोग्यां
पायाच्चिरं रतिमनोभवयोः सुखं वः ॥

आसीच्चतुर्थान्वयचक्रवर्ती वेमक्षितीशो जगरक्षपाल(देकवीर): ।
एकादशेति प्रथयन्ति शङ्कां येनावताराः प्रथमस्य पुंसः ॥

राज्यं वेमः सुचिरमकरोत्प्राज्यहेमाद्रिदानो
भूमीदेवैर्भुवमुरुभुजो भुक्तशेषामभुङ्क्त ।
श्रीशैलाग्रात् प्रभवति पथि प्राप्तपाता . . .
सोपानानि प(प्र)थमपदवीमारुरुक्षुश्चकार ॥

माचक्षोणिपतिर्महेन्द्रमहिमा वेमक्षितीशाग्रजः
हेमाद्रेः सदृशो बभूव सुगुणैस्तस्य त्रयो नन्दनाः ।
कीर्त्या जाग्रति रेड्डिपोतनृपतिः श्रीकोमटीन्द्रस्ततो
नागक्ष्मापतिरित्युपात्तवपुषो धर्मार्थकामा इव ॥

वेमाधिपो माचविभुश्च नन्दनौ श्रीकोमटीन्द्रस्य गुणैकसंश्रयौ ।
भूलोकमेकोदरजन्मवाञ्छया भूयोऽवतीर्णाविव रामलक्ष्मणौ ॥

स वेमभूपः सकलासु विद्यास्वतिप्रगल्भो जगमोब्बगण्डः ।
कदाचिदास्थानगतः कवीनां काव्यामृतास्वादपरः प्रसङ्गात् ॥
अमरुककविना रचितां (. .) प्रकाशतां नेतुम् ॥

No. 11928. अमरुशतकम्, सव्याख्यानम्.

AMARUŚATAKAM WITH COMMENTARY.

Substance, palm-leaf (Śrītāla). Size, $13\frac{5}{8} \times 1\frac{3}{4}$ inches. Pages, 30. Lines, 7 on a page. Character, Kanarese. Condition, injured. Appearance, old.

Contains the first 84 stanzas only.

Same work as the above.

This codex is very fragmentary as it is composed of stray leaves.

No. 11929. अमरुशतकम्, सव्याख्यानम्.

AMARUŚATAKAM WITH COMMENTARY.

Substance, palm-leaf. Size, $13\frac{1}{2} \times 1\frac{1}{4}$ inches. Pages, 90. Lines, 6 on a page. Character, Grantha. Condition, injured. Appearance, old.

Contains the first 65 stanzas.

Same work as the above.

No. 11930. अमरुशतकम्, सव्याख्यानम्.

AMARUŚATAKAM WITH COMMENTARY.

Substance, palm-leaf. Size, $17\frac{3}{8} \times 1\frac{1}{4}$ inches. Pages, 156. Lines, 7 on a page. Character, Grantha. Condition, fair. Appearance, old.

Breaks off in the 99th stanza.

Same work as the above.

Part of the 35th folio and the whole of the 36th folio are left blank.

The manuscript is said to have belonged to one Dēśikadāsa.

No. 11931. अमरुशतकम्, सव्याख्यानम्.

AMARUŚATAKAM WITH COMMENTARY.

Substance, palm-leaf. Size, $15\frac{1}{2} \times 1\frac{1}{2}$ inches. Pages, 92. Lines, 9 on a page. Character, Grantha. Condition, fair. Appearance, old.

Complete.

Same work as the above.

No. 11932. अमरुशतकम्, सव्याख्यानम्.

AMARUŚATAKAM WITH COMMENTARY.

Substance, palm-leaf. Size, $16\frac{5}{8} \times 1\frac{1}{2}$ inches. Pages, 118. Lines, 7 on a page. Character, Grantha. Condition, injured. Appearance, old.

Begins on fol. 1*a*. The other work herein is Mālavikāgnimitra-vyākhyā 60*a*.

Complete.

Same work as the above.

No. **11933.** अमरुशतकम् , सव्याख्यानम्.

AMARUŚATAKAM WITH COMMENTARY.

Substance, palm-leaf. Size, $15\frac{3}{8} \times 1\frac{1}{4}$ inches. Pages, 119. Lines, 7 on a page. Character, Grantha. Condition, slightly injured. Appearance, new.

Begins on fol. 1*a* The other work herein is Bhartṛharisubhāṣitam 61*a*.

Contains 84 stanzas only.

Same work as the above.

No. **11934.** अमरुशतकम् , सव्याख्यानम्.

AMARUŚATAKAM WITH COMMENTARY.

Substance, palm-leaf. Size, $17\frac{5}{8} \times 1\frac{3}{8}$ inches. Pages, 106. Lines, 6 on a page. Character, Telugu. Condition, good. Appearance, old.

Begins on fol. 153*a*. The other works herein are Vāsavadattā 1*a*, Narakāsuravijayavyāyōga 46*a*, Pratāparudrīya 64*a*, Bhartṛharisubhāṣitavyākhyā 120*a*, Nighaṇṭuviśēṣa 206*a*.

Contains from the third stanza to the end of the work.

Same work as the above.

No. **11935.** अमरुशतकम् , सव्याख्यानम्.

AMARUŚATAKAM WITH COMMENTARY.

Pages, 47. Lines, 25 on a page.

Begins on fol. 1*a* of the MS. described under No. 11919.

Contains the first 59 stanzas.

Same work as the above.

No. **11936.** कुचशतकम्.

KUCAŚATAKAM.

Pages, 15. Lines, 18 on a page.

Begins on fol. 41*a* of the MS. described under No. 4470.

A centum of stanzas describing the physical charms of a woman.

Beginning:

जननि जलधिकन्ये जायतां श्रेयसे मे जलरुहमयमालाजातसौहार्दबन्धा ।
सकलकुशलसूतिः संसृतिक्लेशहन्त्री समनुगतकृपा ते सादरालोकधारा ॥

विविधविधि[वि]पाकयोगात्सति सद्यस्तनमहीभृदवपाते ।
तस्मै करं दिशेत्कः तत्र पुरा सुखकरप्रसारोऽपि ॥

यो हि पतितापचरितं दूरीकुरुते सुवृत्त एव कुचः ।
मुक्तोपमस्य धन्या लोकाः क्षम(क्षाम्य)न्ति नरकरहितस्य ॥

End:

नीरन्ध्रभवनिशीथे यः श्रीकान्तं पयोधराभिख्यम् ।
वस्तु किमपि स्वपुण्यैः पश्येत्तस्योदियात्किमहरीशः ॥

Colophon:

इति कुचशतकम् ॥

The scribe adds—

इत्यस्तोकाध्वरिकाविविद्वन्मणिकाञ्चिघठाम्बु - अल्लुण्डु - अरशाणिपाला - आत्रेयश्रीनिवासाचार्येण लिखितं कुचशतकम् ॥

No. 11937. गीतगोविन्दम्.
GĪTAGŌVINDAM.

Pages, 49. Lines, 20 on a page.

Begins on fol. 463(*a*) of the MS. described under No. 1800.

By Jayadēva. Same work as that described under No. 22 of M. Seshagiri Sastri's Report on a Search for Sanskrit and Tamil MSS., No. 2.

The title headings of the 12 Sargas into which the work is divided are given in the MS.

Beginning:

गीतगोविन्दे सामोददामोदरः ॥

मेघैर्मेदुरमम्बरं वनभुवः श्यामास्तमालद्रुमैः
नक्तं भीरुरयं त्वमेव तमिमं राधे गृहं प्रापय ।
इत्थं नन्दनिदेशतश्चलितयोः प्रत्यध्वकुञ्जद्रुमं
राधामाधवयोर्जयन्ति यमुनाकूले रहःकेलयः ॥

वाग्देवताचरितचित्रितचित्तसद्मा पद्मावतीचरणचारणचक्रवर्ती ।
श्रीवासुदेवरतिकेलिकथासमेतमेतं करोति जयदेवकविः प्रबन्धम् ॥

* * * *

इति श्रीगीतगोविन्दे सामोददामोदरो नाम प्रथमः सर्गः ॥

* * * *

इति श्री . . . . अक्लेशकेशवो नाम द्वितीयः सर्गः ॥

* * * *

इति श्री . . . . मुग्धमाधवो नाम तृतीयः सर्गः ॥

* * * *

इति श्री . . . . स्निग्धमधुसूदनो नाम चतुर्थः सर्गः ॥

* * * *

इति श्री . . . . अभिसारिकावर्णने साकाङ्क्षपुण्डरीकाक्षो नाम पञ्चमः सर्गः ॥

* * * *

इति श्री . . . . वासकसज्जिकावर्णने धृष्टवैकुण्ठो नाम षष्ठः सर्गः ॥

* * * *

इति श्री . . . . विप्रलब्धावर्णने नागरनारायणो नाम सप्तमः सर्गः ॥

* * * *

इति श्री . . . . खण्डितावर्णने विलक्षलक्ष्मीपतिर्नामाष्टमः सर्गः ॥

* * * *

इति श्री . . . . कलहान्तरितावर्णने मुग्धमुकुन्दो नाम नवमः सर्गः ॥

* * * *

इति श्री . . . . मानिनीवर्णने चतुरचतुर्भुजो नाम दशमः सर्गः ॥

* * * *

इति श्री . . . . राधिकामिलने सानन्ददामोदरो नामैकादशः सर्गः ॥

End:

यद्गन्धर्वकलासु कौशलमनुध्यानं च यद्वैष्णवं
यच्छृङ्गारविवेकतत्त्वमपि यत्काव्येषु लीलायितम् ।
तत्सर्वं जयदेवपण्डितकवेः कृष्णैकतानात्मनः
सानन्दाः परिशोधयन्तु सुधियः श्रीगीतगोविन्दतः ॥
श्रीभोजदेवप्रभवस्य रामादेवीसुतश्रीजयदेवकस्य ।
पराशरादिप्रियवर्गकण्ठे श्रीगीतगोविन्दकवित्वमस्तु ॥

Colophon:

इति श्रीगीतगोविन्दे स्वाधीनभर्तृकावर्णने सुप्रीतपीताम्बरो नाम द्वादशः सर्गः ॥

No. 11938. गीतगोविन्दम्.

GĪTAGŌVINDAM.

Substance, palm-leaf. Size, 18 × $1\frac{1}{4}$ inches. Pages, 55. Lines, 7 on a page. Character, Grantha. Condition, injured. Appearance, old.

Complete.

Same work as the above.

No. 11939. गीतगोविन्दम्.

GĪTAGŌVINDAM.

Substance, palm-leaf. Size, $15\frac{3}{4}$ × $1\frac{3}{8}$ inches. Pages, 15. Lines, 6 on a page. Character, Grantha. Condition, slightly injured. Appearance, old.

Begins on fol. 52*a*. The other works herein are Anyāpadēśa 1 and 39*a*, Vairāgyaśataka 20*a*, Sabhārañjana 26*a*, Nītiśataka 33*a*, Cāṭuślōka 59*b*.

Incomplete.

Same work as the above.

No. 11940. गीतगोविन्दम्.

GĪTAGŌVINDAM.

Substance, palm-leaf. Size, $7\frac{3}{4}$ × 1 inches. Pages, 134. Lines, 4 on a page. Character, Kanarese. Condition, much injured. Appearance, new.

Contains the Sargas one to ten complete and again the seventh Sarga.

Same work as the above.

No. 11941. गीतगोविन्दम्.

GĪTAGŌVINDAM.

Pages, 10. Lines, 11 on a page.

Begins on fol. 10*a* of the MS. described under No. 4756.

Contains the Sargas two to ten, but wants five stanzas in the beginning of the second Sarga and the end in the tenth Sarga.

Same work as the above.

No. 11942. गीतगोविन्दम्.
GĪTAGŌVINDAM.

Substance, palm-leaf. Size, 15¾ × ¾ inches. Pages, 58. Lines, 4 on a page. Character, Telugu. Condition, slightly injured. Appearance, old.

Complete.

Same work as the above.

Copying was finished on Wednesday, the 9th day of Kṛttikāśuddha in the year Nala. It was copied by Subbarāyuḍu of Śrīvilliputtūr for Kuṭṭiyya.

No. 11943. गीतगोविन्दम्.
GĪTAGŌVINDAM.

Substance, palm-leaf. Size, 10½ × 1¼ inches. Pages, 32. Lines, 6 on a page. Character, Grantha. Condition, injured. Appearance, old.

Contains the Sargas one to four complete, and the fifth incomplete.

Same work as the above.

No. 11944. गीतगोविन्दम्, महाराष्ट्रभाषाटीकासहितम्.
GĪTAGŌVINDAM WITH MARATHI COMMENTARY.

Substance, paper. Size, 9⅝ × 4⅞ inches. Pages, 173. Lines, 9 on a page. Character, Dēvanāgarī. Condition, slightly injured. Appearance, new.

Complete.

Same work as the above, but with Marathi commentary.

Copying completed on the full-moon day of the Kārttika month in Samvat 1801.

No. 11945. गीतगोविन्दम्, आन्ध्रटीकासहितम्.
GĪTAGŌVINDAM WITH TELUGU COMMENTARY.

Pages, 135. Lines, 24 on a page.

Begins on fol. 59*a* of the MS. described under No. 11319

Complete.

The text with a commentary in Telugu called Bālikābōdhikā.

No. 11946. गीतगोविन्दम, आन्ध्रटीकासहितम्.
GĪTAGŌVINDAM WITH TELUGU COMMENTARY.

Substance, palm-leaf. Size, 13 × 1¾ inches. Pages, 82. Lines, 8 on a page. Character, Telugu. Condition, slightly injured. Appearance, old.

Contains the first Sarga incomplete.

The same text as the above, but with a different Telugu commentary.

No. 11947. गीतगोविन्दम्, श्रुतिरञ्जनीव्याख्यासहितम्.

GĪTAGŌVINDAM WITH THE COMMENTRAY ŚRUTIRAÑJANĪ.

Substance, palm-leaf. Size, 16 × 1⅝ inches. Pages, 116. Lines, 8 on a page. Character, Telugu. Condition, good. Appearance, old.

The text is the same as the above and the commentary is by Lakṣmaṇasūri which commentary is described under No. 22 of M. Seshagiri Sastri's Report, No. 2.

Contains the Sargas one to six complete.

Copying was finished by Avasarāla Veṅkaṭarāyan on Tuesday (?) (Jayavāra), the seventh of Mākha Bahuḷa of Pārthiva year.

No. 11948. गीतगोविन्दम्, श्रुतिरञ्जनीव्याख्यासहितम्.

GĪTAGŌVINDAM WITH THE COMMENTARY ŚRUTIRAÑJANĪ.

Substance, palm-leaf. Size, 16½ × 1⅛ inches. Pages, 128. Lines, 7 on a page. Character, Telugu. Condition, good. Appearance, old.

Contains the Sargas 7 to 12.

Same work as the above.

No. 11949. गीतगोविन्दम्, श्रुतिरञ्जनीव्याख्यासहितम्.

GĪTAGŌVINDAM WITH THE COMMENTARY ŚRUTIRAÑJANĪ.

Substance, paper. Size, 12⅜ × 8½ inches. Pages, 244. Lines, 23 on a page. Character, Telugu. Condition, good. Appearance, new.

Complete.

Same work as the above.

Copying was made by Ceṭṭa Rāmācārlu and Vāraṇāsi Rāmasvāmi, the copying having been completed on the 22nd May 1832.

No. 11950. गीतगोविन्दम्, श्रुतिरञ्जनीव्याख्यासहितम्.

GĪTAGŌVINDAM WITH THE COMMENTARY ŚRUTIRAÑJANĪ.

Substance, paper. Size, 9½ × 7¼ inches. Pages, 77. Lines, 25 on a page. Character, Telugu. Condition, slightly injured. Appearance, old.

Contains the Sargas eight to ten, the tenth being incomplete and one to three thereafter, the beginning being wanting in the first Sarga.

Same work as the above.

No. 11951. गीतगोविन्दम्, श्रुतिरञ्जनीव्याख्यासहितम्.
GĪTAGŌVINDAM WITH THE COMMENTARY ŚRUTIRAÑJANĪ.

Substance, palm-leaf. Size, $15\frac{5}{8} \times 1\frac{1}{2}$ inches. Pages, 195. Lines, 6 on a page. Character, Telugu. Condition, much injured. Appearance, old.

Begins on fol. 1*a*. The other work herein is Caṭūślōka 99*a*.

Complete.

Same work as the above, but with a different colophon which attributes the authorship of the commentary to Tirumalarāya, son of Śri-Raṅgarāja of Ātrēyagōtra.

Colophon :

इति श्रीमदखिलदेवतासार्वभौमश्रीरघुनाथपादुकाप्रसादलब्धसकलसा-म्राज्यसोमान्वयाभरणधरणीधरात्रेयगोत्रपवित्रश्रीरङ्गराजसत्पुत्रतिरुमलराज-विरचितायां गीतगोविन्दव्याख्यायां श्रुतिरञ्जनीसमाख्यायां स्वाधीनभर्तृकावर्णने पीताम्बरो नाम द्वादशः सर्गः ॥

दुर्मत्यब्दे चैत्रकृष्णदशमीबुधवासरे ।
व्यालिखत् . . . . . संमोदात् श्रुतिरञ्जनी(म्) ॥

No. 11952. गीतगोविन्दम्, श्रुतिरञ्जनीव्याख्यासहितम्.
GĪTAGŌVINDAM WITH THE COMMENTARY ŚRUTIRAÑJANĪ.

Substance, palm-leaf. Size, $15\frac{1}{2} \times 1\frac{3}{8}$ inches. Pages, 32. Lines, 8 on a page. Character, Telugu. Condition, injured. Appearance, old.

Contains the Sargas 11 without the beginning and 12 without the end.

Same work as the above.

No. 11953. गीतगोविन्दम्, श्रुतिरञ्जनीव्याख्यासहितम्.
GĪTAGŌVINDAM WITH THE COMMENTARY RUTIRAÑJANĪ.

Substance, palm-leaf. Size, $15\frac{3}{8} \times 1\frac{1}{4}$ inches. Pages, 184. Lines, 7 on a page. Character, Grantha. Condition, good. Appearance, old.

Contains the Sargas one to nine complete and the tenth incomplete. In the first Sarga 21 leaves are lost.

Same work as the above.

No. 11954. गीतगोविन्दम्, श्रुतिरञ्जनीव्याख्यासहितम्.
GĪTAGŌVINDAM WITH THE COMMENTARY ŚRUTIRAÑJANĪ.

Substance, palm-leaf. Size, $15\frac{1}{3} \times 1\frac{3}{8}$ inches. Pages, 80. Lines, 9 on a page. Character, Telugu. Condition, fair. Appearance, old.

Contains the Sargas one to five complete and one leaf in the sixth Sarga.

Same work as the above.

No. 11955. गीतगोविन्दम्, श्रुतिरञ्जनीव्याख्यासहितम्.
GĪTAGŌVINDAM WITH THE COMMENTARY ŚRUTIRAÑJANĪ.

Substance, palm-leaf. Size, $16\frac{7}{8} \times 1\frac{1}{2}$ inches. Pages, 44. Lines, 6 on a page. Character, Telugu. Condition, injured. Appearance, old.

Begins on fol. 104*a*. The other work herein is Vaidyaviṣaya with Kanarese commentary 1*a*.

Contains the first Sarga incomplete

Same work as the above.

No. 11956. गीतगोविन्दम्, श्रुतिरञ्जनीव्याख्यासहितम्.
GĪTAGŌVINDAM WITH THE COMMENTARY ŚRUTIRAÑJANĪ.

Pages, 44. Lines, 6 on a page.

Begins on fol. 1*a* of the MS. described under No. 2155

Breaks off in the second Sarga.

Same work as the above.

Seven folios from the 25th deal with Svaras.

No. 11957. गीतगोविन्दम्, श्रुतिरञ्जनीव्याख्यासहितम्
GĪTAGŌVINDAM WITH THE COMMENTARY ŚRUTIRAÑJANĪ.

Substance, palm-leaf. Size, $16\frac{3}{4} \times 1\frac{3}{8}$ inches. Pages, 263. Lines, 5 on a page. Character, Telugu. Condition, good. Appearance, new.

Contains the Sargas 1 to 10 complete and the 11th incomplete.

Same work as the above.

No. 11958. गीतगोविन्दम्, श्रुतिरञ्जनीव्याख्यासहितम्.
GĪTAGŌVINDAM WITH THE COMMENTARY ŚRUTIRAÑJANĪ.

Substance, palm-leaf. Size, $17\frac{3}{4} \times 1\frac{5}{8}$ inches. Pages, 196. Lines, 8 on a page. Character, Grantha. Condition, much injured. Appearance, old.

Complete.

Same work as the above.

Copied by Īyuṇṇi Śrīnivāsācārya.

No. 11959. गीतगोविन्दम्, श्रुतिरञ्जनीव्याख्यासहितम्.

GĪTAGŌVINDAM WITH THE COMMENTARY ŚRUTIRAÑJANĪ.

Substance, palm-leaf. Size, 17 × 1½ inches. Pages, 88. Lines, 8 on a page. Character, Grantha. Condition, fair. Appearance, old.

Contains the Sargas 1 to 10 complete, and the 11th incomplete.

Same work as the above.

No. 11960. गीतगोविन्दम्, श्रुतिरञ्जनीव्याख्यासहितम्.

GĪTAGŌVINDAM WITH THE COMMENTARY ŚRUTIRAÑJANĪ.

Substance, paper. Size, 12 × 8 inches. Pages, 230. Lines, 24 on a page. Character, Telugu. Condition, good. Appearance, new.

Written on one side of paper. On the other side corrections and different readings are noted.

Complete.

Same work as the above.

This copy is said to have been made from a MS. got from Bandar by Dēvarakoṇḍa Vīrēśvarasudhī, under the orders of Charles Phillip Brown. The fly-leaf contains the following note in Sanskrit :—

सव्याख्यं गीतगोविन्दं निर्दोषयितुमिच्छताम् ।
श्रीमतां चार्लसफलीपब्रौन् प्रभुमरुत्वताम् ॥
आज्ञया देवकोण्डान्ववायवीरेश्वरः सुधीः ।
कोशानां पञ्चकं दृष्ट्वा विशेषान् परिगृह्य च ॥
दोषानपि परित्यज्य निर्दोषं कृतवान् स्वयम् ।
खरमार्गे सिते पक्षे पञ्चम्यां स्थिरवासरे ॥
गच्छत्सु शाकवत्सेषु वह्निबाणमुनीन्दुषु ।
हूणमानेन गच्छत्सु नेत्रवह्निगजेन्दुषु ॥

The MS. is dated 1832 A.D.

No. 11961. गीतगोविन्दम्, श्रुतिरञ्जनीव्याख्यासहितम्.

GĪTAGŌVINDAM WITH THE COMMENTARY ŚRUTIRAÑJANĪ.

Pages, 148. Lines, 16 on a page.

Begins on fol. 257 of the MS. described under No. 11904.

Breaks off in the fifth Sarga.

Same work as the above.

This copy, it is said in the fly-leaf, was made from a very old copy of the work got from Trichinopoly. According to the colophon, the commentary is attributed to Tirumalarāja, son of Śrī-Raṅgarāja of Ātrēyagōtra. The colophon runs as follows :—

इति श्रीमदखिलदेवतासार्वभौमरघुरामप्रसादलब्धसकलसाम्राज्यसोमान्वयाभरणधरणीवराहात्रेयगोत्रपवित्रश्रीरङ्गराजपुत्रतिरुमलराजविरचितायां गीतगोविन्दव्याख्यायां श्रुतिरञ्जनीसमाख्यायां मुग्धमधुसूदनो नाम प्रथमः सर्गः ॥

A note in the margin says that the name of the commentator given in the colophon is wrong and that it was composed by Lakṣmaṇasūri.

No. **11962.** गीतगोविन्दम्, श्रुतिरञ्जनीव्याख्यासहितम्.

GĪTAGŌVINDAM WITH THE COMMENTARY ŚRUTIRAÑJANĪ.

Substance, palm-leaf. Size, $16\frac{3}{8} \times \frac{7}{8}$ inches. Pages, 428. Lines, 4 on a page. Character, Telugu. Condition, injured. Appearance, old

Complete.

The text is the same as the above and the commentary, though identical with that of Lakṣmaṇasūri, is attributed to Tirumalarāya, son of Timmāmbā and Śri-Raṅgarāja of Ātrēyagōtra. It is known that Tirumala was the younger brother of Aliya Rāma Rāya, the son-in-law of Kṛṣṇadēva Rāya of Vijayanagar, and that after the death of Rāma in the battle of Talikōṭa in 1565 A.D. Tirumala changed the capital to Penukonda and ruled for 15 years. He is the patron of Vasucarita in Telugu. His another brother is called Vēṅkaṭādri.

The introductory verses describe the author's family and greatness.

Beginning :

उपदिशति काव्यजातं स्वप्ने मह्यं पितेव पुत्राय ।
यद्धाम नीरदाभं सेवे तद्भूमिपुत्रिकाहृद्यम् ॥

अस्ति सोमान्ववायेन्दु . . . .

* * * *

(रा)मराजस्ततो जज्ञे दानक्षात्रजनुर्गृहम् ।
गृहीतान्येकदा येन दश दुर्गाणि विद्विषाम् ॥

श्रीरङ्गराजक्षितिपालमौलिः तस्यात्मजः सर्वगुणाभिरामः ।
यद्वर्तनं भाविमहीपतीनामाचारशिक्षागुरुकल्पमासीत् ॥
रामोर्वीशास्तिरुमलनृपो वेङ्कटाद्रिक्षितीशः
तिम्माम्बायां जगति जनिता विश्रुतास्तेन पुत्राः ।
ये साधर्म्यं दधति धरणीपालिनामग्रगण्या
वाणीप्राणेश्वरगिरिसुताभर्तृलक्ष्मीपतीनाम् ॥
जयति तिरुमलेन्द्रस्तेषु विख्यातकीर्तिः
नमदरिनृपमौलिस्तोमनीराजिताङ्घ्रिः ।
सुगुणसुतचतुष्कन्यस्तराज्यातिभारः
कृतबुधवरविद्यागोष्ठिरत्यूर्जितश्रीः ॥
लोकालवालसौशील्यबीजादानाम्बुवर्धिता ।
सुगुणप्रसवा यस्य दिक्षु भाति यशोलता ॥
यद्बाहुना समुत्क्षिप्ता खड्गवल्लीमतल्लिका ।
शत्रुराजप्रतापाग्नेर्मणिर्भवति बन्धकः ॥
सोऽयं तिरुमलक्षोणिपतिर्गूढार्थसङ्ग्रहः(म्) ।
शृण्वन् मृदुपदं गीतगोविन्दं गान(गोचरम्) ॥
तस्यार्थदीपिकां टीकां करोति श्रुतिरञ्जनीम् ।
लोकोपकारद्वारा श्रीरामस्य प्रीतये प्रभोः ॥
न बुध्यते बुधैर्गीतगोविन्दस्यार्थगौरवम् ।
व्याख्यानशतकेनापि विहाय श्रुतिरञ्जनीम् ॥
रागद्वेषविहीनैरतिसरलैः परगुणस्तवने ।
विद्वत्कविभी रसिकैः स्तोतव्या कृतिरिह(यं) विमला ॥
रत्यलङ्कारसंगीतशब्दशास्त्रविचक्षणैः ।
विवेकपरगीय्या(विलोकनीया)विद्वद्भिः व्याख्या सा श्रुतिरञ्जनी ॥

अथ खलु तत्रभवान् जयदेवनामा महाकविः सङ्गीतसाहित्यसारस्यपारदृश्वा गीतप्रबन्धनिर्माणोपदेशेन सकलपुरुषार्थसम्पादनमन्दरायमानां गोपिकामनोहरवर्णनां मनसि निधाय चिकीर्षितस्य श्रीगीतगोविन्दाख्यस्य प्रबन्धस्य प्रचयमाशासानः

काव्यं यशसेऽर्थकृते व्यवहारविदे शिवेतरक्षतये।
सद्यः परनिर्वृतये कान्तासम्मिततयोपदेशयुजे॥

इत्यालङ्कारिकवचनप्रामाण्यात्काव्यस्यानेकश्रेयस्साधनतां काव्यालापांश्च वर्जयेदित्यस्यासत्काव्यविषयतां (च) पश्यन् आशीर्नमस्क्रिया वस्तुनिर्देशो वापि तन्मुखमित्यार्यपरिवादनमनुसरन् कात्यायनीसमाराधनाय कालिन्दीतटं प्रतिगतस्य नन्दगोपस्योक्तिव्याजेन प्राप्तं राधामाधवयोर्विहाररूपं वस्तु काव्यबीजत्वेन निर्दिशति—मेघैरिति।

मेघैर्मेदुरमम्बरं वनभुवः श्यामास्तमालद्रुमै-
र्नक्तं भीरुरयं त्वमेव तदिमं राधे गृहं प्रापय।
इत्थं नन्दनिदेशतश्चलितयोः प्रत्यध्वकुञ्जद्रुमं
राधामाधवयोर्जयन्ति यमुनाकूले रहःकेलयः॥

अत्र मङ्गलादीनि मङ्गलमध्यानि मङ्गलान्तानि शास्त्राणि प्रथन्त इति न्यायेन काव्यादिपद्यादौ माङ्गलिके शब्दे प्रयोक्तव्ये सति श्रीप्रदगुरुत्रयात्मकभूमिदेवताको मगण आदौ प्रायोजि। उक्तश्च मगणस्य श्रीप्रदत्वम्—भूमिर्मस्त्रिगुरुः श्रियं वितनुते न स्वस्त्रिलो जीवितामिति। यद्यप्यादौ मगणः स्यात्तथाप्यादौ मवर्णप्रयोगदोषोऽस्ति। तदुक्तम्—भयसुखमरणक्लेशदाहान् कुरुते क्रमादिह पवर्ग इति। शुभवर्णप्रयोगनियमोऽपि कविकण्ठपाशे कथितः—

वर्णं गणं च काव्यस्य मुखे कुर्यात्सुशोभनम्।
कर्तृनायकयोस्तेन कल्याणमुपजायते॥
अन्यथानिष्टसम्पत्तिरनयोरेव संभवेत्। इति।

समाधानन्तु जयदेवकवेर्महानुभावत्वाददोषः॥ तदुक्तं कविकण्ठपाश एव—

जगदुदयस्थितिविलयमहिताः खलु लोकविख्याताः।
शापानुग्रहकुशला देवा ऋषयो नरा ये वै॥
तेषामीश्वरसदृशां काव्यग्रथनेन लक्षणं यस्मात्।
न प्रत्यवायदोषस्तेषां तेजोविशेषेण॥

इत्यलं दोषगुणगवेषणयेत्यलम्। प्रकृतमनुसरामः—हे राधे यस्मात्कारणात् अम्बरमाकाशं मेघैर्वारिवाहैः 'अभ्रं मेघो वारि वाहः' इत्यमरः। मेदुरं निबिडं व्याप्तमिति यावत्। वर्तत इति शेषः। अत्र यत्तदोर्नित्यसंबन्धादिति

न्यायन तदिदमित्यत्र तच्छब्दस्य प्रक्रान्ताद्यर्थत्वाभावेन यच्छब्दसापेक्षत्वात्तत्सामर्थ्यादागतस्य यस्मादित्यस्य साधारणत्वेनागतस्य वर्तत इत्यस्य च यथार्हं वनभुव इत्यादावन्वयोऽवगन्तव्यः । यस्मात्तमालद्रुमैः तापिञ्छतरुभिः वनभुवः मार्गस्थलविपिनभूमयश्च श्यामाः नीलवर्णा अविस्पष्टमार्गा इति यावत् । वर्तन्त इति शेषः । अत्र तमालद्रुमैरितिपदं तन्त्रेणोपात्तं द्रष्टव्यं । सकृदुच्चरितमनेकोपकारकं तन्त्रमिति तन्त्रविदः कथयन्ति । तेनायमर्थः सम्पन्नः—तमालद्रुमाः तापिञ्छतरवः, पलाशी द्रुद्रुमागमा इत्यमरः ।

End:

अधुना तु परमपुरुषार्थसाधनभूतमतीतसकलमधुरपदार्थकं सकलजनहृदयानन्दकरं जयदेववागमृतमाकलय्य न कोऽपि कटाक्षेणापि त्वां वीक्षन्त इति वापि जन्म मुधैवेति भावः । तथा च मधुरप्रियैः सात्त्विकैश्चैहिकामुष्मिकसुखार्थिभिः जयदेवसरस्वत्येवास्वादनीया न वस्त्वन्तरमिति भावः । यावत्तावच्छृङ्गारेति क्वचित्पाठस्तदा सुगमः ॥

Colophon:

इति श्रीमदखिलदेवतासार्वभौमरघुनाथप्रसादलब्धसकलसाम्राज्यसोमान्वयाभरणधरणीवराहात्रेयगोत्रपवित्रश्रीरङ्गराजपुत्रतिरुमलराजविरचितायां गीतगोविन्दव्याख्यायां श्रुतिरञ्जनीसमाख्यायां द्वादशः सर्गः ॥

कृत्वावतारकृत्यं पुष्पकमारुह्य सीतया साकम् ।
प्राप्यायोध्यां राज्यं चकार रामः स नः पायात् ॥
एतत्प्रबन्धनिर्मित्या या परोपकृतिस्तया ।
माल्यवत्पर्वतावासः प्रीयतां रघुनायकः ॥

No. **11963.** गीतगोविन्दम्, श्रुतिरञ्जनीव्याख्यासहितम्.

GĪTAGŌVINDAM WITH THE COMMENTARY ŚRUTIRAÑJANĪ.

Substance, palm-leaf. Size, $18\frac{1}{8} \times 1\frac{1}{8}$ inches. Pages, 174. Lines, 6 on a page. Character, Telugu. Condition, slightly injured. Appearance, old.

Complete.

Same work as the above.

The copying was finished on Wednesday, the 14th day of Puṣya Śuddha in the year Parābhava.

No. 11964. गीतगोविन्दम् , श्रुतिरञ्जनीव्याख्यासहितम्.
GĪTAGŌVINDAM WITH THE COMMENTARY ŚRUTIRAÑJANĪ.

Substance, palm-leaf. Size, $16\frac{5}{8} \times 1\frac{1}{2}$ inches. Pages, 268. Lines, 6 on a page. Character, Telugu. Condition, fair. Appearance, old.

Contains the Sargas one to nine complete, and the tenth incomplete Same work as the above.

No. 11965. गीतगोविन्दम् , संग्रहदीपिकाव्यख्यासहितम्.
GĪTAGŌVINDAM WITH THE COMMENTARY SAṄGRAHADĪPIKĀ.

Substance, palm-leaf. Size, $17\frac{1}{8} \times 1\frac{1}{2}$ inches. Pages, 135. Lines, 7 on a page. Character, Telugu. Condition, much injured. Appearance, old.

Complete.

The text with the commentary entitled Saṅgrahadīpikā. The name of the commentator is not known.

Beginning:

नन्दहस्तमवलम्ब्य पाणिना मन्दमन्दमरविन्दलोचनः ।
सञ्चरन् कनककिङ्किणीरवः सन्ततं मम तनोतु मङ्गलम् ॥

श्रीमान् जयदेवकविः गीतगोविन्दाख्यं प्रबन्धमारभमाणः तत्प्रतिपाद्य वस्तु निर्दिशति—मेघैरिति ।

मेघैर्मेदुरमम्बरं वनभुवः श्यामास्तमालद्रुमै-
र्नक्तं भीरुरयं त्वमेव तदिमं राधे गृहं प्रापय ।
इत्थं नन्दनिदेशतश्चलितयोः प्रत्यध्वकुञ्जद्रुमं
राधामाधवयोर्जयन्ति यमुनाकूले रहःकेलयः ॥

हे राधे यस्मादम्बरमाकाशं मेघैर्मेदुरं व्याप्तमिति यावत् । वर्तत इति शेषः। यस्मात्तमालद्रुमैः तापिञ्छतरुभिः वनभुवः मार्गस्थलीवनभूमयश्च श्यामाः . . . . . मार्ग इति यावत् । वर्तत इति शेषः । नक्तं रात्रिश्चायं कृष्णो भीरुर्भयशीलश्च एका एकाकी स गृहं प्रति गन्तुमशक्त इत्यर्थः ॥

End:

हे कृष्ण कुचयोः पत्रं मकरिकापत्रं र . . . . . . कपोलयोः चित्रं कस्तूरिकया लेख्यकर्म कुरुष्व जघने नितम्बे काञ्चीं रशनां घटय देहि कबरीभारे कचभारे स्रजं पुष्पमालिकामञ्च पूजय; स्रजा कबरीभारमल-

ङ्कुर्वित्यर्थः । पाणौ पाण्योः वलयश्रेणीं रत्नकङ्कणजालं कलय मुञ्च; आरोपयेति यावत् । पदे चरणयुगले नूपुरौ कुरु निक्षिप । इत्युक्तप्रकारेण निगदितः उक्तः अत एव प्रीतः अनुरूपकार्ये नियुक्तवतीति सन्तुष्टचित्तः पीताम्बरस्तथाकरोत् । कुचादिषु पत्ररचनादिष्टः श्रीकृष्णोऽपीत्यापिशब्दार्थः ॥

Colophon :

इति श्रीजयदेवगीतगोविन्दसङ्ग्रहदीपिका समाप्ता ॥

No. 11966. गीतगोविन्दव्याख्या—सारदीपिका.
GĪTAGŌVINDAVYĀKHYĀ : SĀRADĪPIKĀ.

Substance, palm-leaf (Śrītāla). Size, 9 × 1¾ inches. Pages, 188. Lines, 9 on a page. Character, Kanarese. Condition, slightly injured. Appearance, old.

Begins on fol. 21*a*. The folios are numbered continuously from 81 to 174.

Complete.

This commentary on the Gītagōvinda called Sāradīpikā is by Jagaddhara.

The manuscript is said to have been copied by Vēṅkaṭēśa Ayyan, son of Mukāmi Śiṅgaraṅga Ayyaṅgār of Śrīraṅgapaṭṇam, the copying having been completed on Wednesday, the 10th day of the dark fortnight of the Kārtikai month in the year Pramāti.

Beginning :

करकलितभुजङ्गो मस्तके न्यस्तगङ्गो
विहितनटनभङ्गो दत्तदैतेयभङ्गः ।
चिरविगलदनङ्गस्त्यक्तसङ्गोऽङ्गनाङ्गो
भवतु मम विभूत्यै शम्भुरुन्मत्तगङ्गः ॥ १ ॥
नानाटीकाः समालोक्य विचिन्त्य सुचिरं हृदा ।
गीतगोविन्दटीकेयं क्रियते श्रीजगद्धरैः ॥ २ ॥

इह कविर्निर्विघ्नं प्रारिप्सितसमाप्तिमुद्दिश्य स्वेष्टदेवताभिकीर्तनरूपं मङ्गलं विधित्सुः महाकाव्यलक्षणीभूतं वस्तुनिर्देशमपि कटाक्षयति—मेघैरित्यादि । राधामाधवयोः रहःकेलयो जयन्ति गोपीविशेषकृष्णयोरेकान्तक्रीडितानि उत्कर्षेण वर्धन्तामित्यर्थः । राधा च माधवश्च राधामाधवौ; चार्थे द्वन्द्वः । राधा काचिद्गोपी; "राधो वैशाखमासे स्याद्राधा गोप्यां च विद्युति" रि(इ)ति विश्वः । मा लक्ष्मी; तस्या धवः स्वामी माधवः । यद्वा

मधोरपत्यं माधवः । तस्यापत्यमित्यण् । वृद्धिः । "ओर्गुणः" इति गुणः । अवादेशः । जयन्त्वि(न्ती)त्याशंसायां लोट् । उत्वाभावश्चानभिधानादेव । क्री . . . . . . ह । कुत्र यमुनाकूले कालिन्दीतट इत्यर्थः । कीदृशयोः, इत्थमनेन प्रकारेण नन्दनिदेशतः नन्दाज्ञावशाच्चलितयोः गच्छतोः । कमभिमुखीकृत्य । प्रत्यध्वकुञ्जद्रुमम् । अध्वनि मार्गे कुञ्जद्रुमः अध्वकुञ्जद्रुमः । तं प्रति लक्षणेत्थम्भूताख्यानेति कर्मप्रवचनीयसंज्ञा । लक्षणेनाभिप्रती आभिमुख्ये इति समासः । कर्मप्रवचनीययुक्ते द्वितीया । अथवा वीप्सायामव्ययीभावः ।

End:

एतेन कविना निजमातापितृप्रतिपादनेन मङ्गलमाचरति(रि)तं निजग्रन्थे । [आसीरपिदत्तेति] प्रीतः प्रमोदवान् पीताम्बरः कृष्णो यत्र स तथा ॥

कतीह काव्यवारिधौ वसन्ति नो जलारसाः ।
मदीयबुद्धिरल्पिका न वेदितं विशेषतः ॥

रे रे न जातु कुटिलाश्च जनाः परेषु दोषैस्तदुच्चवचसः पशवो भवन्तः ।
तस्मान्मदीयविपुलं परिशुद्धरत्नकाचश्रमं श्रमदृशे नियतं तनुध्वम् ॥
हे सज्जनाः परगुणेषु भवन्त एव सन्तोषवन्त इति सर्वजनप्रतीतः ।
तन्मे परिश्रममशेषममुं विलोक्य टीकामिमां सुकृतिनो भृशमादयध्वम् ॥

Colophon:

इति श्रीजगद्धरविरचितायां गीतगोविन्दटीकायां सारदीपिकायां द्वादशः सर्गः ॥

No. 11967. गीतगोविन्दव्याख्या—सारदीपिका.

GĪTAGŌVINDAVYĀKHYĀ : SĀRADĪPIKĀ.

Substance, palm-leaf. Size, $15\frac{3}{8} \times 1\frac{1}{8}$ inches. Pages, 74. Lines, 6 on a page. Character, Telugu. Condition, very much injured. Appearance, old.

Contains the Sargas 7 to 12 in imperfect and disordered condition, many leaves being also wanting.

Same work as the above.

No. 11968. गोवर्धनार्यासप्तशती.

GŌVARDHANĀRYĀSAPTAŚATĪ.

Substance, paper. Size, $10\frac{1}{4} \times 4$ inches. Pages, 31. Lines, 9 on a page. Character, Dēvanāgarī. Condition, good. Appearance, old.

Begins on fol. 1*a*. The other work herein is Vikramasēnacaritra 17*a*.

Contains 204 stanzas.

A poem in 700 stanzas dealing with various subjects, mostly erotic in character. The work is generally known as Āryāsaptaśatī. It is published in the Kāvyamālā. The author is Gōvardhanācārya.

Beginning :

पाणिग्रहे पुलकितं वपुरैशं भूतिभूषितं जयति ।
अङ्कुरित इव मनोभूः यस्मिन् भस्मावशेषोऽपि ॥
मा वम संवृणु विषमिदमिति सातङ्कं पितामहेनोक्तः ।
प्रातर्जयति सलज्जः कज्जलमलिनाधरः शम्भुः ॥
जयति प्रियापदान्ते गरलग्रैवेयकः स्मराराति ।
विषमविशिखे विशन्निव शरणं गलबन्धकस्तालुः ॥

See under the next number for the end.

No. 11969. गोवर्धनार्यासप्तशती.

GŌVARDHANĀRYĀSAPTAŚATĪ.

Substance, paper. Size, $10\frac{3}{4} \times 4\frac{3}{8}$ inches. Pages, 100. Lines, 6 on a page. Character, Dēvanāgarī. Condition, injured. Appearance, new.

Begins on fol. 6*a*. The other work herein is Viśvēśvarāryāśataka 1*a*.

Wants 109 stanzas in the beginning.

Same work as the above. It is stated that the author had a disciple named Udayana and a brother named Balabhadra. Guṇāḍhya, Bhavabhūti and Raghukāra are also referred to.

See under the previous number for the beginning.

End :

पूर्वैर्विभिन्नवृत्तां गुणाढ्यभवभूतिरघुकारैः ।
वाग्देवीं भजतो मम सन्तः पश्यन्तु को दोषः ॥
सत्पात्रोपनयोचितसप्र(त्प्र)तिबिम्बाभिनवस्त(व)स्तु ।
कस्य न जनयति हर्षं सत्काव्यं मधुरवचनं च ॥
कविसमरसिंहनादः (स्वरानुवादः) सुधैकसंवादः ।
विद्वद्विनोदकन्दः सन्दर्भोऽयं मया सृष्टः ॥
सत्सूत्रसंविधानं सदलङ्कारं सुवृत्तमच्छिद्रम् ।
को(नु) रचयति न कण्ठे सत्काव्यं मधुरवचनं च ॥

उदयनबलभद्राभ्यां सप्तशती शिष्यसोदराभ्यां मे ।
द्यौरिव रविचन्द्राभ्यां प्रकाशिता निर्मलीकृत्य ॥
हरिचरणवामलीलां वामन इव कविपदं लिप्सुः ।
अकृतार्यासप्तशतीमेतां गोवर्धनाचार्यः ॥

Colophon:

इति श्रीगोवर्धनाचार्यविरचिता सप्तशती सम्पूर्णा ॥

No. 11970. जडवृत्तम्.
JAḌAVṚTTAM.

Substance, paper. Size, $11\frac{1}{8} \times 8\frac{3}{4}$ inches. Pages, 38. Lines, 18 on a page. Character, Dēvanāgarī. Condition, good. Appearance, new. Begins on fol. 6*a*. The other work herein is Viṭavṛtta 1*a*.

Contains the Paricchēdas one to four complete, and the fifth incomplete.

A work describing the characteristics and the sentiments of stupid people especially their mad and vulgar love: by Mādhava.

The author divides such people into four classes, viz., Prakṛtijaḍa, Prabhujaḍa, Gaṁbhīrajaḍa and Prakīrṇajaḍa. The work is written in imitation of Bhartṛhari's Viṭavṛtta which work is said to have been commented upon by this author.

Beginning:

जयति जडस्य नताङ्ग्या नाभेरूकारसूचितविरागम् ।
असकृद्दूरनिरस्तः पुनरपि नाभ्युन्मुखो हस्तः ॥
जडविटदुर्भगसुभगव्याधितनीरोगवृद्धयुवसु समाम् ।
प्रणमत किसलयमृदुलां बहिरन्तरयो(रयोम)यीं गणिकाम् ॥
सालङ्कारां सरसां प्रौढामिव योषितं करोतु कविः ।
अनलङ्कृतिमरसामिव चेटीं कृतिमेष करवाणि ॥
विटवृत्तव्याख्यात्रा विपरीततयोक्तमेव जडवृत्तम् ।
इदमीदृशमिति तस्य व्यक्तीकरणे प्रयासो नः ॥
यदि गुणकणिकाभूषितमेतद्दोषायुतेन सहितमपि ।
आस्वादयन्ति रसिका जडवृत्तं सास्थिचूतमिव ॥
उपकृतये विटवृत्तं पटुमतिरकरोज्जनस्य भर्तृहरिः ।
जडमतिना जडवृत्तं माधवनाम्ना मया तु रचितमिदम् ॥

उचितानुचिताज्ञत्वं जडतेति विनिश्चयो विदग्धानाम् ।
देशदशाकालवशात् सानुस्यूता चतुर्वर्गे ॥
व्याक्रियते जडवृत्तं कामुकाहितकाम्यया समासेन ।
अनुगमनादन्यत्र प्राचुर्यादत्र कामगतम् ॥
प्रकृतिप्रभुगम्भीरप्रकीर्णपूर्वा जडाश्चतुर्भेदाः ।
गणनातीतमवान्तरमन्तरमेषां विशेषाणाम् ॥
पीडाकरमितरेषामबुद्धिपूर्वप्रवृत्तिपर्यन्तम् ।
अज्ञत्वमिङ्गितानां जडजनसाधारणो धर्मः ॥

End:

विक्रीतावनिलब्धहेम वितरन् मन्त्रौषधिव्यापृतः
वेश्यावर्जनहेतवे कृशतनुः दुश्चिन्तयाऽयं जडः ।
दूरीभूतसमा(दा)गमो बत तया शेषं नयत्यायुषः
सर्वं दुष्कृतकर्मणः ह(फ)लमिह प्रायेण पण्यस्त्रियः ॥

Colophon:

इति जडवृत्ते गम्भीरजडपरिच्छेदश्चतुर्थः ॥

साकल्येन जडानां वक्ष्यति शरदां शतेन को वृत्तम् ।
अथ दर्शितदिङ्मात्रं सङ्कीर्णजनस्य कथयामि ॥

*　　*　　*　　*

सरभसतादि(भि)राच(ति)रितवचसस्तस्यामुना समित्रस्य ।
भवति विरोधस्सहसा संभ्रान्तः स्त्रीकृताक्रन्दः ॥

No. 11971. पुष्पबाणविलासः, सव्याख्यः.

PUṢPABĀṆAVILĀSAḤ WITH COMMENTARY.

Pages, 108. Lines, 16 on a page.

Begins on fol. 1*b* of the MS. described under No. 1782. Written on one side of paper.

Complete in 26 stanzas.

A number of erotic stanzas attributed to Kālidāsa. According to a Madras Telugu edition of the work and of the commentary, the latter was written by Vēṅkaṭapaṇḍitarāya, a collegue of Bhāskarabhaṭṭācārya and Raghunāthamiśra. The commentary is called Śṛṅgāracandrikā.

Beginning:

श्रीमद्गोपवधूस्वयंग्रहपरिष्वङ्गेषु तुङ्गस्तन-
व्यामर्दाद्गलितेऽपि चन्दनरजस्यङ्गे वहन् सौरभम् ।

कश्चिज्जागरजातरागनयनद्वन्द्वः प्रभातश्रियं
बिभ्रत्कामपि वेणुनादरसिको जाराग्रणीः पातु वः ॥
अङ्गप्रभाभिराभीरस्त्रीणां मुदमुदञ्चयन् ।
श्रेयसे भूयसे भूयात् कोऽपि गोपालबालकः ॥
पुष्पबाणविलासाख्यकाव्यस्य रसशालिनः ।
शृङ्गारचन्द्रिकाभिख्यां व्याख्यां विरचयाम्यहम् ॥

अथ कविः गोपिकावल्लभचरित्रप्रतिपादनपवित्रितं पुष्पबाणविलासाख्यं शृङ्गारकाव्यं चिकीर्षुरादौ मङ्गलत्वादाशिषं प्रयुङ्क्ते—श्रीमदिति । अत्र प्रथमं भूदेवताकस्य प्रयोगात् कर्तुरध्येतॄणां च शुभं भवति । तदुक्तम्—मो भूमिस्त्रिगुरुः श्रियं वितनुते नस्स्वस्त्रिलो जीवितं यो वार्यादिलघुः धृतिं च पवनो देशभ्रमं सोऽन्त्यगुः । रोऽग्निर्मध्यलघुः मृतिं दिनमणिर्मध्ये गुरुर्जो रुजं तो द्यौरन्त्यलघुः क्षयं मुखगुरुः भस्तारकेशो यशः ॥ इति ।

* * * *

अथ श्लोकार्थः—

श्रीः शोभा "श्रीर्वेषरशनाशोभासम्पत्सरलशालिषु । वाणीलक्ष्मीलवङ्गेषु" इति नानार्थरत्नमालायाम् । श्रीमत्यः शोभावत्यः या गोपवध्वः तासां ये स्वयङ्ग्रहपरिष्वङ्गाः आलिङ्गनानि । मध्यमपदलोपी समासः । स्वयङ्ग्रहेण परिष्वङ्ग इति तृतीयासमासो वा । तेषु ।

* * * *

भुवनविदितमासीत्सच्चरित्रं विचित्रं सह युवतिसहस्रैः क्रीडतो नन्दसूनोः ।
तदखिलमवलम्ब्य स्वादु शृङ्गारकाव्यं रचयतु मनसो मे शारदास्तु प्रसन्ना ॥

सम्प्रति कविः स्वचिकीर्षितं प्रतिजानन् तन्निर्वाहाय सरस्वतीप्रसादमाशास्ते—भुवनेति ।

* * * *

कान्ते दृष्टिपथं गते नयनयोरासीद्विकासो महान्
प्राप्ते निर्जनमालयं पुलकिता जाता तनुः सुभ्रुवः ।
वक्षोजग्रहणोत्सुके समभवत्सर्वाङ्गकम्पोदयः
कण्ठालिङ्गनतत्परे विगलिता नीवी दृढापि स्वयम् ॥

End:

कर्णारुन्तुदमेव कोकिलरुतं तस्याः श्रुते भाषिते
चन्द्रे(न्द्रा)लोकरुचिस्तदाननरुचेः प्रागेव सन्दर्शनात् ।

चक्षुर्मीलनमेव तन्नयनयोरग्रे मृगीणां वरं
हैमी वल्ल्यपि तावदेव ललिता यावन्न सा लक्ष्यते ॥

निस्तुलविभ्रमादिरूपशालिनीं काञ्चित्तरुणीं विलोक्य तरलचित्ततां प्राप्तः कामी नर्मसचिवस्याग्रे तां मनस्तारल्यकारिणीं वर्णयति . . . . अयोगविप्रलम्भशृङ्गारः नायिका परकीया ॥

No. **11972.** पुष्पबाणविलासः, सव्याख्यः.

PUṢPABĀṆAVILĀSAḤ WITH COMMENTARY.

Substance, palm-leaf. Size, 16 × 1½ inches. Pages, 63. Lines, 7 on a page. Character, Telugu. Condition, good. Appearance, new. Complete.

Same work as the above.

No. **11973.** पुष्पबाणविलासः, सव्याख्यः.

PUṢPABĀṆAVILĀSAḤ WITH COMMENTARY.

Substance, palm-leaf. Size, 8⅜ × 6¾ inches. Pages, 172. Lines, 14 on a page. Character, Telugu. Condition, good. Appearance, old. Complete.

Same work as the above, but with colophon as given below:—

Colophon:

इति श्रीगणेशजीविता . . तासमासादितविभवेन श्रीभास्करभट्टाचार्यश्रीरघुनाथमिश्रसहाध्यायिना श्रीवेङ्कटपण्डितरायसार्वभौमेन विरचिता शृङ्गारचन्द्रिकाभिख्या पुष्पबाणविलासाख्यव्याख्या समाप्ता ॥

No. **11974.** पुष्पबाणविलासः, सव्याख्यः.

PUṢPABĀṆAVILĀSAḤ WITH COMMENTARY.

Substance, palm-leaf. Size, 14⅓ × 1¼ inches. Pages, 87. Lines, 7 on a page. Character, Grantha. Condition, slightly injured. Appearance, old.

Begins on fol. ?a. The other work herein is Taptamudrāṅkanavaidikatvavicāra 1a.

Complete.

Same work as the above.

No. **11975.** बिल्हणचरित्रम्.

BILHAṆACARITRAM.

Pages, 33. Lines, 18 on a page.

Begins on fol. 172b of the MS. described under No. 11608.

This poem describes the love between a princess named Yāminīpūrṇatilakā and her tutor Bilhaṇa. By Cōrakavi.

Contains two Sargas of 104 and 50 stanzas respectively and the concluding stanzas in addition.

Beginning :

पृथ्वीमण्डलनाभिभूतकनकाद्रेरुत्तरस्यान्दिशि
प्रायस्सज्जनसङ्घराजितमहापाश्चालदेशोऽभवत् ।
लक्ष्मीमन्दिरनाम पट्टणमभून्नानासुखैकास्पदं
तत्रासीन्मदनाभिरामनृपतिर्भूपालचूडामणिः ॥
मन्दारमाला तस्यासीन्महिषी सुगुणा तयोः ।
यामिनीपूर्णतिलका तनया विनयोज्वला ॥
आसीद्यौवनशालिनी मधुरवाक् सौभाग्यभाग्योदया
कर्णान्तायतलोचनातिचतुरा प्रागल्भ्यगर्वान्विता ।
रम्या बालमरालमन्थरगतिर्मत्तेभकुम्भस्तनी
बिम्बोष्ठी परिपूर्णचन्द्रवदना भृङ्गालिनीलालका ॥

* * * *

रसालङ्कारनिपुणः सर्वकाव्यविचक्षणः ।
छन्दोनाटकतत्त्वज्ञः को वा कविरुदीर्यताम् ॥
मल्हणो बिल्हणश्चेति विद्येते सत्कवीश्वरौ ।
तत्रापि बिल्हणो नाम कविराट् कथ्यते बुधैः ॥

* * * *

आगत्य सद्बिल्हणनामधेयः कविः सुधर्माख्यसभान्तराले ।
ददौ सुरेशाय गुरुर्यदाशिषं जगौ तदाशीर्वचनं महीपतेः ॥
विद्वन् राजशिखामणे सुखमहो सौख्यं प्रसादात्तव
प्रीत्या ख्यातिरमीभिरेव कथिता नास्माभिरालोकिता ।
यूयं चेति निरूपिते नृपतिना तत्कालमस्मिन् पुरे
सद्विद्याव्य(भ्य)सनेन कालमनयं त्वामद्य संदृष्टवान् ॥

* * * *

तत्रागत्य नराधिपः शुभदिने मन्त्रीन् कवीन् सद्बुधा-
नध्यक्षान् स्वसुतां च बिल्हणकविं शीघ्रं समानीय ताम् ।
वाग्देवीपरिपूजनं प्रथमतः कृत्वा तु रामायण-
प्रारम्भं कृतवान् स बिल्हणकविः स्वस्तीकृतानुग्रहः ॥

* * * *

तत्रादरान्नरपतिर्वरभोजनं च ताम्बूलवस्त्रशयनासनसंहतीश्च ।
कृत्वामितं प्रतिदिनं कुरुतात्र शास्त्राभ्यासं निकेतनमगादिति सञ्जगाद ॥

तदा च बिल्हणकविः सर्वशास्त्राणि सर्वदा ।
निरूपयत्यग्रहीत्सा तप्तलोहमिवोदकम् ॥

नानालङ्कारभेदे नवरससुरभे (भगे) भानुसंभक्तयुक्ते
काव्ये नानार्थशास्त्रे सुजनजनमते नाटकैकप्रशस्ते ।
स्वच्छच्छन्दोऽब्धिपारे बहुसुखविषये कामदे कामशास्त्रे
प्रौढासीत् बिल्हणादप्यधिकमतियुता राजपुत्री पवित्रा ॥

अथैकदा कामसहायभूते वसन्तमासे वरपूर्णिमायाम् ।
प्रकाशितानेकदिगन्तरालश्चन्द्रोदयोऽभूत् किरणैः स्वकीयैः ॥

मारनाराचनिर्माणशाणचक्रमिवोदितम् ।
यामिनीकामिनीकर्णकुण्डलं चन्द्रमण्डलम् ॥

* * * *

शय्यागेहे शयनतलतो बिल्हणाख्यः कवीन्द्र-
श्चन्द्रं दृष्ट्वा नयनसुभगं जालमार्गप्रविष्टम् ।
पृथ्वीभागे विरहिविततौ कामसन्तानबीजं
चित्तोद्भूतप्रबलतरमुदा वर्णयामास पूर्णम् ॥

End:

चरणनवसरोजे चञ्चरीकः प्रियायाः जघनपुलिनदेशे जायते राजहंसः ।
स्तनशिखरिणि केकी वक्त्रचन्द्रे चकोरः चिकुरभरपयोधौ चातको मानसं मे ॥
नारायणं त्रिनयनं नलिनासनं च नाथं यथेष्टमभिगच्छतु जीवलोकः ।
गात्रं जगत्त्रितयमोहनमङ्गनायाः कूलङ्कषस्तनभरं कुलदैवतं नः ॥

Colophon:

इति लीलाचोरपञ्चाशति युवतीमोहनभोजराजसंवादे शृङ्गारकाव्यं समाप्तम् ॥

अथ चोरकवेर्विपद्यहो न मिहति व्यथते सुताम् ।
हृदयं मनुसेदतासुतामिवराजेति जनैर्निवेदितः (?) ॥

तवाङ्घ्रिजा तद्विरहाग्निमक्षमा विसोढुमाराज(ज्व)लदग्निमण्डले ।
प्रवेष्टुमास्ते सह तेन सङ्गतिः ममास्तु भूमौ दिवि वेति निश्चितः ॥

इति निशम्य च भूपतिरेतयोः हृदयमीक्ष्य परस्परसङ्गतम् ।
शमितकोपमतिः कविशेखरं पुनरपि स्वयमानयदालयम् ॥

ततस्तस्मै राज्ञो महितमुरजो(जातो)रुशुभगां
विभज्य प्रोत्तुङ्गद्विप(ङ्गेभ)रथहयसंकीर्णविभवाम् ।
महीं च प्रायच्छत्समु(च्चु)दवहदमेयप्रतिनिधिं
स चैनां कन्दर्पोऽपर इव(सु)लावण्यसुभगः ॥
राजमौलिमणिना बलिना सा कीर्तिमण्डलपयोनिधिना च ।
दत्तया वसुधया सुतया च श्रीपतिः सुखमवाप कवीन्द्रः ॥
इतीव सम्भावनताद्रिमौलिकियद्दृतेमकरन्दबाष्पैः ? ।
धरित्रि पुष्पाञ्जलिरेष तुभ्यं सुता मदीया तव पालनीया ॥
भट्टिर्नष्टो भारवियोंऽपि नष्टो भिक्षुर्नष्टो भीमसेनोऽपि नष्टः ।
भुकुण्डोऽहं भूपतिस्त्वं हि राजन् भभापङ्क्षावन्तकः सन्निविष्टः ॥
इत्युत्तरपञ्चाशत्समाप्ता ॥

No. **11976.** बिल्हणचरितम्.

BILHAṆACARITAM.

Substance, palm-leaf. Size, $20\frac{5}{8} \times 1\frac{1}{2}$ inches. Pages, 8. Lines, 8 on a page. Character, Telugu. Condition, fair. Appearance, old. Complete.

Same work as the above, but without the concluding stanzas.

No. **11977.** बिल्हणचरितम्.

BILHAṆACARITAM.

Substance, palm-leaf. Size, $16\frac{3}{4} \times 1\frac{3}{8}$ inches. Pages, 18. Lines, 7 on a page. Character, Grantha. Condition, injured. Appearance, old.

Begins on fol. 89*a*. The other works herein are Kuvalayānanda-vyākhyā (Candrikā) 1*a*, Candrālōka 27*a*, Kuvalayānanda 32*a*.

Contains 1 to 40 stanzas in the second Pañcāśat.

Same work as the above.

No. **11978.** बिल्हणचरितम्.

BILHAṆACARITAM.

Substance, palm-leaf. Size, $12\frac{5}{8} \times 1\frac{1}{4}$ inches. Pages, 16. Lines, 7 on a page. Character, Kanarese. Condition, injured. Appearance, old.

Contains the first Pañcāśat complete.

Same work as the above.

No. 11979. बिल्हणचरितम्.
BILHAṆACARITAM.

Pages, 19. Lines, 8 on a page.

Begins on fol. 50*a* of the MS. described under No. 10940.

Complete.

Same work as the above, but with different concluding stanzas.

No. 11980. बिल्हणचरितम्.
BILHAṆACARITAM.

Pages, 14. Lines, 9 on a page.

Begins on fol. 13*a* of the MS. described under No. 1791.

Complete.

The former owner of the MS. is said to be one Nīlakaṇṭha.

Same work as the above, but with diffierent additional stanzas in the end, which are given below.

End:

यामिनीपूर्णतिलकावचः श्रुत्वा नरेश्वरः ।
तां विसृज्य समाहूय बिल्हणं प्रत्यभाषत ॥

पापात्मनाद्य भवता विहितोऽपराधः तत्सर्वमद्य परिहृत्य विनोदयामि ।
त्वं मत्सुतां परिणयस्व सुखात् कवीश प्रोक्तो भविष्यति सदा सुखदो विवाहः ॥

* * * *

प्राज्यं राज्यं रथाश्वप्रकर(सु)मिलितं भूषणं सौधगेहं
प्रादादप्रार्थ(र्थ्य)सिद्धिर्भवतु विपुलताशाति(सीत्त)योश्चित्रमेतत् ॥

No. 11981. मृगाङ्कशतकम्.
MṚGĀṄKAŚATAKAM.

Substance, paper. Size, $7\frac{5}{8} \times 5$ inches. Pages, 6. Lines, 30 on a page. Character, Dēvanāgarī. Condition, injured. Appearance, old.

Complete.

A short poem in 100 stanzas in praise of the moon who is considered to inspire sentiments of love into the hearts of people: by Kavikaṅkaṇa.

Beginning:

जेतुं त्रिभुवनमखिलं स्फटिकगणेशं तुषारकराबिम्बम् ।
बिल्वदलैरार्चितवांस्तादिह कलङ्कं विशङ्कन्ते ॥ १ ॥
शशिनि सुधामयसिन्धौ स्वपिति हरिः किल कलङ्ककपटेन ।
अविरतमेव यदेतत्तनयो मदनः पुरः स्फुरति ॥ २ ॥

रजनीशरजतभाजनमरकतमृत्युञ्जयात् कलङ्कमिषात् ।
नभसि नवाम्भसि निहितः किमु जीवयितुं पतिं रत्याः ॥ ॥ ३ ॥
हरदग्ध एव मदनः सपदि निमग्नः सुधाकरे सरसि ।
मलिना तदङ्गदीधितिरुदयति कपटात्कलङ्कस्य ॥ ४ ॥
अङ्के कलङ्कदम्भाग(द्र)रुडमणिं वहति चन्द्रमाः कमपि ।
हरदृष्टिविषविषण्णं जीवयितुं कुसुमधन्वानम् ॥ ५ ॥
शशिसम्पुटे कलङ्के सिद्धं शृङ्गारकज्जलं रजनी ।
दृशि विनिवेश्य जनानां मदनाद्वैतं प्रसाधयति ॥ ६ ॥
ओषधिपतिरङ्कमिषात् कलयति शृङ्गारमञ्जरीबीजम् ।
दृशि विशदेव यदेतन्मनसि क्षेत्रेऽङ्कुरं वहति ॥ ७ ॥

End:

विधुदधितण्डुलपिण्डं लाञ्छनबदरीतुलां विधिर्वहति ।
अहह चिरादिह सूते कमपि कुमारं स्मरं रजनी ॥ १०० ॥
इति कविकङ्कणभणितं शतकं तनुतां मृगाङ्कस्य ।
विदुषो रुचिमचिरादिव ककुभामुदयो मृगाङ्कस्य ॥ १ ॥

Colophon:

इति श्रीकाविकङ्कणभणितं मृगाङ्कशतकं समाप्तम् ॥

No. **11982.** रसिकजनरञ्जनम्.

RASIKAJANARAÑJANAM.

Substance, palm-leaf. Size, 9½ × 3¼ inches. Pages, 48. Lines, 7 on a page. Character, Dēvanāgarī. Condition, good. Appearance, old. Complete in three Śatakas.

This is a short poem by Vrajarāja, son of Kāmarājadīkṣita, describing the attractions and charms of women.

Beginning:

स्वर्गेऽत्रिविन्दुराजेरुत्कृष्टो भवति यस्य सेवनया ।
मूढाऽपि तन्निजान्तर्भजेऽहमरुणारुणां(णं)तेजः ॥
अज्ञानगाढतिमिरं दूरीकर्तुं स्वभक्तानाम् ।
दक्षमति मामपायात् पायादरुणारुणं तेजः ॥
चरणानतयच्छीर्षच्युताहिभयकैतवात् प्रीत्या ।
आलिङ्गितो गिरिजया पुलाकितकायश्शिवो जयति ॥

निजफाललोचनानलभस्मीकृतसर्वविग्रहस्यापि ।
अर्धाङ्गीकृतदारः शरैः स्मरस्यातिपीडितः शम्भुः ॥
विन्दुनुतब्रह्मादिकदेवास्यश्रीमहिमकरणम् ।
दैत्येन्द्रसार्थदलनं भजामि किञ्चिन्महः कृष्णम् ॥
इह लोकसारमधुना नन्दमहोल्लासभाजनं चित्रम् ।
जडतान्धकारहरणं ममास्तु शरणं महः कृष्णम् ॥
संसारसागरतरिं त्रिपुरारिप्रमुखदानवारिनतम् ।
दैत्ये . . . .।
. . . . . . त चक्षुषां स्मरो जयति ॥
कर्णावतंसवारिजसंस्थितचलचञ्चरीकालिः ।
जयति तवायतनयने शृङ्गारकटाक्षराजिरिव ॥

पवर्गरहितः ।

एतत्स्मरति मनो म(म) कलिन्दतनयातटार्धपातिन्याः ।
कुञ्जान्तरितस्य सखे मरणे नरकान्तकस्य चरितस्य ॥
ईषत्कृतोर्ध्वनयनः सतताधरमधुरपीयुषम् ।
पिबति सममेव पथिकः पयः प्रपापालिकानयनम् ॥
ललितनकारान्दोलितसीमन्तकचाभिलुलितस्य ।
स्मराति मनस्तन्वङ्ग्या आमृष्टविशेषकस्य वदनस्य ॥

End:

मेघायते कचाली वदनं चन्द्रायते च हारालिः ।
तारायते च यस्याः कृष्णाकाशेन्दिरावतां नः सा ॥
विधिना किमर्थमधिकं बाणद्वितयं मदीयमारचितम् । इति ॥
परिशीलयन्मनोभूर्निजत्रिबाणीजिताखिलो जयति ॥

Colophon:

श्रीकामराजदीक्षितपुत्रव्रजराजनिर्मिते काव्ये ।
रसिक(जन)रञ्जनाख्ये तृतीयशतकं परिसमाप्तम् ॥

इति श्रीमद्दीक्षितव्रजराजकृतं मुक्तकं समाप्तम् ॥

दर्शितकुचभुजमूला मिषतस्सूचीविकर्षणस्य तन्वङ्गी ।
चित्रं सीव्यति युगपद्युवजननेत्राणि नेत्राणि ॥
गर्जति गर्जत्युच्चैर्भजति भजत्येव दुर्दिनत्वमलम् ।
मुञ्चति मुञ्चति जीवनमम्बुदनिवहे वियोगिजनः ॥

No. 11983. विटवृत्तम्.
VIṬAVṚTTAM.

Pages, 10. Lines, 18 on a page.

Begins on fol. 1*a* of the MS. described under No. 11970.

Complete.

On the conduct and characteristics of persons addicted to sensual pleasures: by Bhartṛhari.

Beginning:

नितम्बालसगामिन्यः पीनोन्नतपयोधराः ।
मन्मथाय नमस्तस्मै यस्यायतनमङ्गनाः ॥
मुदितमनोभवहासो रमणोरसि मुष्टिघातजो जयति ।
श्रुतिसुखमणितविमिश्रो वलयावलिकलकलो विलासिन्याः ॥
यासामार्जनशीलत्वान्न द्वेष्योऽस्ति न च प्रियः ।
न कृतं न च सद्भावो वञ्चनाबद्धचेतसाम् ॥
आकारवेषसौभाग्यैः कन्दर्पप्रतिमोऽपि सन् ।
यासां सङ्गममासाद्य प्राप्तः को वा न वञ्चनाम् ॥

End:

हितमिममुपदेशं कुर्वता लोकदृष्टिं मितमपरिमितार्थं यन्मयोपात्तमत्र ।
जनितयुवतिरागाः सन्तु पुण्येन तेन प्रतिहतरतिविघ्नाः प्राणिनः सौख्यभाजः ॥
जानकीवदनोल्लासहेतुं सेतुं बबन्ध यः ।
तत्पादसेविनाऽलेखि विटवृत्तं द्विजन्मनाम् ॥

Colophon:

इति विटवृत्तम् ॥

No. 11984. विश्वेश्वरार्याशतकम्.
VIŚVĒŚVARĀRYĀŚATAKAM.

Pages, 10. Lines, 11 on a page.

Begins on fol. 1*a* of the MS. described under No. 11969.

Complete.

A centum of stanzas in the Āryā metre describing the beauties and other attractive qualities of women: by Viśvēśvara, son of Lakṣmīdhara.

Beginning:

हैमवतीपदयावकराञ्जितमलिकं हरस्य तज्जयति ।
लीना ह्रियेव यस्मिन्ननलशिखाप्रतिफलच्छलतः ॥

केलिवनकुञ्जवेशिनि राधाया मुञ्जकेशिनि विदूरात्।
सहभावदेशिनीभिर्जयति प्र(ति)वेशनीभिरस्वरसः॥
गुरुजनितमपि न तावत्पर्याप्तिं विबुधजीविने वहति।
कचवद्वचनं याचत्कविहृदयान्नैव निर्याति॥

End:

स्वारस्येन प्रवणं प्रेयसि मानेन विमुखितं चेतः।
प्रतिकूलपवननोदनपरिवृत्तपयस्तुलां वहति॥
वचनमदूरश्रव्यं स्मितमधु(ध)रस्पन्दमात्रविश्रान्तम्।
जयति प्रधाणमात्रप्रघुणिकं कुलनतभ्रुवां गमनम्॥
पदवाक्यमानकोविदलक्ष्मीधरसूरिसंभवेनेदम्।
विश्वेश्वरेण निर्मितमार्याशतकं विचार्यमार्याणाम्॥

Colophon:

इति श्रीपण्डितविश्वेश्वरविरचितमार्याशतकं समाप्तिमगमत्॥

No. **11985**. विश्वेश्वरार्यासप्तशतीव्याख्या.

VIŚVĒŚVARĀRYĀSAPTAŚATĪVYĀKHYĀ.

Substance, paper. Size, $10\frac{7}{8} \times 5\frac{1}{4}$ inches. Pages, 41. Lines, 13 on a page. Character, Dēvanāgarī. Condition, good. Appearance, new. Incomplete.

A commentary on the Āryāsaptaśatī of Viśvēśvara: by himself.

Beginning:

शब्दार्थरूपकमशेषमिमं प्रपञ्चं यस्यावदन् श्रुतिशिरोविबुधा विवर्तम्।
तत्किञ्चिदक्षरमनन्यपरप्रकाशसंवित्प्रमोदम(य)माकलयामहेऽन्तः॥
अज्ञानगाढतिमिरक्षतिभास्करेषु विद्यावलीवितरणत्रिदशद्रुमेषु।
लक्ष्मीच(ध)रस्य विदुषश्चरणारविन्दादुत्तस्थिवत्सु नतयो रजसां कणेषु॥
विद्वज्जनविनोदाय बालधीवृद्धिसिद्धये।
व्याख्यात्यार्यासप्तशतीं सम्यग्विश्वेश्वरो निजाम्॥

तत्र "काव्यं यशसेऽर्थकृते व्यवहारविदे शिवेतरक्षतये। सम्यक् परनिर्वृतये कान्तासम्मिततयोपदेशयुजे॥" इत्यालङ्कारिकवचनादनेकविधस्वपरनिष्ठफलजनकतया आर्यासप्तशतीमारिप्सुः प्रारिप्सितप्रतिबन्धकदुरितवितानोपशमसमर्थतया सर्वसिद्धानुभावस्य भगवतो हेरम्बस्यानुसन्धानरूपं मङ्गलं शिष्यशिक्षार्थमुपनिबध्नाति—

गौरीकुचानुबिम्बितमात्मीयविषाणमुपवर्ण्य।
कर्षन् बालमृणालभ्रान्त्या द्वैमातुरः पातु॥

अत्र "कः खो गो घश्च लक्ष्मीं वितरति" इति भामहवचनादादौ गकारः शुभफलः। तगणस्य तूदासीनत्वेऽपि "देवतावाचकाः शब्दा ये च भद्रादिवाचकाः। ते सर्वे नैव निन्द्याः स्युर्लिपितो गणतोऽपि वा॥" इति वचनाद्गौरीपदस्यादौ प्रयोगान्न दोषः। प्रतिबिम्बितविषाणे मृणालभ्रान्त्यसत्त्वेऽपि तदनर्थिनस्तत्र प्रवृत्त्यनुत्पत्तेस्तदाकर्षणं गजमुखत्वेनोपपाद्यते। अत्र बाल्यावच्छिन्नस्य तस्य वर्णनीयतया भ्रान्तिकथनं नापकर्षमावहति। तत्स्वभा(व)वर्णनपर्यवसानात्। अत एव प्राचीना अवर्णयन्—

"दर्पाद्दन्तविदारितेश्वरगिरिप्रान्तावनीरन्ध्रतः
पत्युः कुण्डलिनां फणामणिमहस्तोमे समुत्तस्थुषि।
रत्नस्तम्भ इति भ्रमेण करटं कण्डूयितुं वाञ्छतो
हेरम्बस्य जयन्ति कूणितदृशो मूर्ध्नो मुधाधूतयः॥"

किं वानेन? तस्य ब्रह्मरूपतया अविद्यासम्बन्धेन जगदाकारतया विवर्तोऽपि सूच्यते। "देवात्मशक्तिस्वगुणैर्निगूढाम्" इत्यादौ तस्या ब्रह्मसम्बन्धश्रवणात्। प्रतिबिम्बोत्पत्त्या स्तनयोर्निर्मलत्वसूचनम्। स्वमु(ख)स्थ एव दन्ते विशेषदर्शनसत्त्वेन मृणालभ्रमो न सम्भवतीत्यतो गौरीत्यादि। बालकतया तत्सान्निधानस्य सार्वदिकत्वात्। अनेन कुचयोः कमलमुकुलाकारत्वमप्याक्षिप्यते। तत्सन्निधिना विषाणे त[त्स]दवरमृणालभ्रमोपपत्तेः। अत्र देवताविषयकभावध्वनिः। तत्र भ्रान्तिमतोऽनुगुणत्वं जगन्मातृक्रोडक्रीडनादिना तदुत्कर्षाक्षेपात्। तत्स्वरूपं वास्मत्कृतालङ्कारकौस्तुभे यथा—"तदभाववति मतिस्तत्प्रकारिका भ्रान्तिमान् भवति।" इदानीं "शब्दस्वरूपमखिलं धत्ते शर्वस्य वल्लभा। अर्थस्वरूपमखिलं धत्ते बालेन्दुशेखरः॥" इति वायुपुराणात् "अर्थः शम्भुश्शिवा वाणी" इति लिङ्गपुराणाच्च शब्दार्थोभयरूपे काव्ये तदुभयोपपत्तये तमेवानुसन्दधाति—

लङ्कापतिभुजवल्लीवेष्टितमवलोक्य कैलासम्।
स्मृतकालीबाहुलतावललि(यि)तनिजविग्रहः शिवो जयति॥

* * * *

वृषकेतनस्य हृदये वरणस्र(ग्)जयति गिरिभुवा निहिता।
कुण्डलनेवानङ्गप्रतिकूलाशेषवृत्तीनाम्॥

* * * *

End:

नायिकान्तरगुणप्रवादमाकर्ण्य शङ्कमाना नायिकां सखी इदमाह—

अहमहमिकया दूरात् प्रसरन्तु समस्तसुमनसां गन्धाः ।
न तु मालतीपरिमलात् पुरतः केऽपि प्रयास्यन्ति ॥

" अहमहमिका तु सा स्यात् परस्परं यो भवत्यहङ्कारः " इत्यमरः । सुमनसां पुष्पाणां, रसवत्तया सहृदयानां वा रसिकालां(नां) च । समस्तपदं मालत्यतिरित्य(क्त)परम् । एतत्कक्षां केऽपि न धास्यन्तीति भावः । गन्धपदस्य साधारणार्थतया परिमलपदस्य च विशेषार्थतया बह्वन्तरत्वं सूच्यते । पुरत इति शब्दोऽसाधुरिति यद्यपि बहवस्तथापि प्रामाणिकप्रयोगप्राचुर्यादखण्डनिपातान्तरमेवेत्यभिप्रायेण प्रयोगः ॥

अतिरमणीयायामपि नायिकायां कस्यचिदनुरागे हेतुमुत्प्रेक्षमाणं लोकमालोक्य कोऽप्याह—

अतिसौरभानुसारे भृङ्गस्य गवेषयन्ति ये वी . . . ।

No. 11986 शृङ्गारतिलकम्.

ŚṚṄGĀRATILAKAM.

Pages, 6. Lines, 5 on a page.

Begins on fol. 2*b* of the MS. described under No. 11840.

Complete in 23 stanzas.

This work contains stray erotic stanzas. Its authorship is attributed to Kālidāsa.

Beginning:

कुसुमिते सति कुन्दलताकुले वसति सोमकलाकुसुमायुधे ।
त्वयि न सा कथमद्य वधूकथा मदनजातमनोरथसप्तमी ॥
बाहू द्वौ च मृणालमास्यकमलं लावण्यलीलाजलं
श्रोणी तीर्थशिला च नेत्रशफरं धम्मिल्लशैवालकम् ।
कान्तायाः स्तनचक्रवाकयुगलं कन्दर्पबाणानलैः
दग्धानामवगाहनाय विधिना रम्यं सरो निर्मितम् ॥

End:

कोपस्त्वया यदि कृतो मयि पङ्कजाक्षि सोऽस्तु प्रियस्तव किमत्र विधेयमन्यत् ।
आश्लेषमर्पय मदर्पितपूर्वमुच्चैरुच्चैः समर्पय मदर्पितचुम्बनं च ॥

Colophon:

इति कालिदासविरचितं शृङ्गारतिलकं समाप्तम् ॥

No. 11987. शृङ्गारतिलकम्.
ŚṚṄGĀRATILAKAM.

Pages, 9. Lines, 20 on a page.

Begins on fol. 403*a* of the MS described under No. 1800.

Contains 20 stanzas.

Same work as the above.

No. 11988. शृङ्गारश्लोकसङ्ग्रहः.
ŚṚṄGĀRAŚLOKASAṄGRAHAḤ.

Substance, paper. Size, 7 × 4⅜ inches. Pages, 10. Lines, 17 on a page. Character, Telugu. Condition, good. Appearance, old.

A collection of stanzas of erotic nature gleaned from various sources.

Contains 41 stanzas.

Beginning:

श्रीमद्गोपवधूस्वयङ्ग्रहपरिष्वङ्गेषु तुङ्गस्तन-
व्यामर्दाद्गलितेऽपि चन्दनरजस्यङ्गे वहन् सौरभम् ।
कश्चिज्जागरजातरागनयनद्वन्द्वः प्रभाते श्रियं
बिभ्रत्कामपि वेणुनादरसिको जाराग्रणीः पातु वः ॥

कान्ते दृष्टिपथं गते नयनयोरासीद्विकासो महान्
प्राप्ते निर्जनमालयं पुलकिता जाता तनुः सुभ्रुवः ।
वक्षोजग्रहणोत्सुखे(के) समभवत्सर्वाङ्गकम्पोदयः
कण्ठालिङ्गनतत्परे विगलिता नीवी दृढापि स्वयम् ॥

End:

तन्वि तव स्तनयुगलं वेधा निर्माय कमलमुकुलाभ्याम् ।
विदधे विकासभीत्या खिन्न(किं नु) मुखं चन्द्रबिम्बेण(न) ॥

मधु तिष्ठति वाचि योषितां हृदि हालाहलमेव केवलम् ।
अत एव निपीयतेऽधरो हृदयं मुष्टिभिरेव ताड्यते ॥

No. 11989. शृङ्गारसप्तशती.

ŚṚṄGĀRASAPTAŚATĪ.

Substance, palm-leaf. Size, 15⅞ × 1⅓ inches. Pages, 76. Lines, 6 on a page. Character, Grantha. Condition, injured. Appearance, old.

Contains Śatakas three to seven; wants four stanzas in the beginning of the third Śataka.

A work in 700 stanzas describing the erotic experiences of the lover and the beloved under various conditions. The colophons extracted below indicate the subjects dealt with in each of the five centums contained in the MS.

Beginning:

. . . . न चाक्षराणि ।
सा केवलं तरलपक्ष्मभिरक्षिपातैः कान्तं विलोकितवती जननिर्विशेषम् ॥
आयत्ता कलहं पुरेव कुरुते . . . . . .
. . . . . खण्ड्यमानमधरं धत्ते न केशग्रहे ।
अङ्गान्यर्पयति स्वयं भवति नो वामा हठालिङ्गने
तन्व्या शिक्षित एष संप्रति कुतः कोपप्रहारोऽपरः ॥
प्रथमचरिते बाला मन्यौ विकारमजानती
कितवचरितेनासज्याङ्के विनम्रभुजैव सा ।
चुबुकमलिकं चोन्नम्योच्चैरकृत्रिमविभ्रमा
नयनसलिलस्यन्दिन्योष्ठे रुदत्यपि चुम्बिता ॥

* * * *

Colophon:

प्रणयापराधनिर्भरकोपोदयसान्त्ववादकोपशमैः ।
शृङ्गारसप्तशत्यां ग्रथितं शतकं तृतीयमभूत् ॥

* * * *

Colophon:

. . ति विरहिणी या विरहिवचोदूतिकाप्रियागमनैः ।
शृङ्गारसप्तशत्यां शतकं क्रमशश्चतुर्थमाकलितम् ॥

* * * *

Colophon:

ऋतुवनसलिलक्रीडा . . . समयाभिसारिकाचरितैः ।
शृङ्गारसप्तशत्यां चतुरन्त(त)रमकारि पञ्चमं शतकम् ॥

* * * *

Colophon :

चन्द्रोदयमदिरारससम्भोगतदन्तवासरारम्भैः ।
शृङ्गारसप्तशत्यां षष्ठं शतकं समग्राहि ॥

End :

अत्यन्तसौरभवतीष्वलकाटवीषु वक्षोजशैलशिखरेषु मनोहरेषु ।
आवर्तसन्ना(न्नतसुना)भिमहाह्रदेषु कामद्विपो विहरते कलभाषिणीनाम् ॥
तारुण्य . . . ताभिवृद्धं चन्द्रस्समुन्मिषतु सन्ततपूर्णबिम्बः ।
मासो मधुर्विहरतामनिशं वनेषु पुष्पायुधो विहरतां भुवनैकवीरः ॥
स्वदन्ते यस्य कोदण्डं सुवते . . . . ।
मञ्जु गायति मौर्वी च वीरो विजयतामयम् ॥

Colophon :

नानारसविध(विधरस)भावप्रकटितगमकैः प्रकीर्णकैः श्लोकैः ।
शृङ्गारसप्तशत्यां सम्य . . . . ॥

No. 11990. शृङ्गारसारसारिणी. ✓

ŚṚṄGĀRASĀRASĀRIṆĪ.

Substance, palm-leaf. Size, $15\frac{5}{8} \times 1\frac{1}{2}$ inches. Pages, 20. Lines, 9 on a page. Character, Grantha. Condition, good. Appearance, new.

Complete in seven Paddhatis.

This is also a work on erotics in 111 stanzas ; and the headings of the Paddhatis indicate the subjects dealt with therein :—

१. कामवैभववर्णनपद्धतिः.
२. कामिनीवैभववर्णनपद्धतिः.
३. अवयववर्णनपद्धतिः.
४. भूषावर्णनपद्धतिः.
५. प्रश्नोत्तरभेदवर्णनपद्धतिः.
६. भोगवैभववर्णनपद्धतिः.
७. वेश्यावर्णनपद्धतिः.

Beginning :

नमः कृष्णायास्मै स्वयमिह पुरा ह्यष्टगुणव-
त्सहस्रस्त्रीशोऽपि व्रजभुवि परस्त्रीश्च बहु यः ।
स्मरं चाङ्गीकुर्वन्नमितसुतपौत्रः प्रवि(ह)रन्
समस्तान्तर्यामी स्थिरमनुभवत्यद्य च सुखम् ॥
कामप्राभवकामिनीमहिमतत्कायाग्र्यताभूषण-
श्रीप्रश्नोत्तरभेदभोगगणिकानृत्यप्रभावा इह ।
तत्तत्पद्धतिभिर्दशोत्तरशतश्लोकैर्मुदे कामिनां
वर्ण्यन्ते क्रमशः प्रसक्त्यनुगुणाङ्गोपाङ्गविस्तारतः ॥

श्रीमान् कामोऽभिरामो जयति जनमनोरञ्जनः कञ्जदृग्भूः
सुभ्रूषूद्भूय भूयो भवनयनधुतोऽप्येधयत्येव चैनम् ।
युक्तं युक्तांश्च रक्तान् विविधविलसितैः किन्तु कैश्चिद्वियुक्तैः
क्रुद्धैस्तप्तैश्च शप्तोऽनिशमपि वनितौरस्यदुर्गान्तलीनः ॥

* * * *

Colophon:

इति शृङ्गाररससारिण्यां कामवैभववर्णनपद्धतिः प्रथमा ॥

End:

प्रपश्यतोऽभितो बहून् प्रति द्विषट्त्रिसप्तकान्
विनिर्दिशन्त्यधोऽङ्गुलीभिरास्थिता मुहुर्मुहुः ।
ततोरुरत्र लीलया प्रतप्य तानहर्निशं
जगद्वशीकृतिक्षमेति वक्ष्यतीव नर्तकी ॥
मुग्धेऽन्त्यग्रहभार्ययोर्डमरुके वेगे मृगेऽपि क्रमात्
स्यादाद्याक्षरवाच्यमिष्टमिति किं त्वङ्गत्तरङ्गज्झणा ।
धाधक्किट्टघणक्किणोणकिटतोमित्याहितार्थो जहि
स्यामेवासि स चेत् मगारिसधपानीसामिहोक्तं कृथाः ॥
शृङ्गाररसाररसपूरसुधारया ये सिञ्चन्ति कामशरतप्तहृदन्तरं ते ।
अन्तः प्ररूढनुतिहृष्टमनोजपुष्टतुष्टिप्रवाहमसकृद् दृशि सूचयन्ति ॥

Colophon:

समाप्ता शृङ्गाररससारिणीनाम्नीयं कृतिरतिरतिरहस्यसाधनीभूतश्लोकशोभित-
विटोत्तमवाग्वृत्तिरत्युत्तमा ॥

No. 11991. स्तनपञ्चकम्.
STANAPAÑCAKAM.

Page, 1. Lines, 5 on a page.

Begins on fol. 1*b* of the MS. described under No. 5048.

Five stanzas dealing with certain bodily charms of women.

Contains three stanzas only.

Beginning:

वराङ्गितनुभूषणं वरतनोर्नखैरङ्कितं
विनिर्जितघटद्वयं विजितवारिजातान्वयम् ।
विदर्शितमनोभवं विजितशम्भुचापोन्नतं
कु(च)द्वयमुपास्महे कुमुदबान्धवस्योदये ।

End :

उमापतिपदोज्ज्वलमुदितचन्द्रलेखाङ्कित-
मुदग्रकठिनास्पदमुपरिसत्रसंप्रोज्ज्वलम् ।
उदारकुतुकालयमुपरिसङ्गसंसूचकं
कुच(द्वयमुपास्महे कुमुदबान्धवस्योदये) ॥

4. ANTHOLOGY

No. 11992. अन्यापदेशः.
ANYĀPADEŚAḤ.

Pages, 26. Lines, 6 on a page.

Begins on fol. 39*a* of the MS. described under No. 11939.

Complete.

Same work as that described under R. No. 609(*b*) of the Triennial Catalogue, Vol I, Part I, C, wherein see for the beginning.

By Nīlakaṇṭhadīkṣita, son of Bhūmidēvi and Nārāyaṇadīkṣita and grandson of Āccāndīkṣita, brother of the well-known Appayadīkṣita.

End :

अध्वन्यान् कति रुन्धते कति दृढान् भिन्दन्ति तोयाकरान्
केदारान् कति मज्जयन्ति कति च व्यापादयन्ति द्रुमान् ।
वाहिन्यः क्षणलब्धवारिविभवा वन्या अवन्यामिमा
यस्सिन्धुः सकलाश्रयः स तु पुनः कुत्रेति न ज्ञायते ॥

* * * *

Colophon :

इति श्रीमद्भरद्वाजकुलजलनिधिकौस्तुभश्रीकण्ठमतप्रतिष्ठापनाचार्यचतुरधिकशतप्रबन्ध(निर्वाहकश्रीमन्महाव्रतयाजिश्रीमदप्पयदीक्षितसोदर्य)श्रीमदाच्चान्दीक्षितपौत्रेण श्रीनारायणदीक्षितात्मजेन श्रीभूमिदेवीगर्भसंभवेन श्रीनीलकण्ठदीक्षितेन (विरचितोऽन्यापदेशः समाप्तः ॥)

No. 11993. अन्यापदेशः.
ANYĀPADEŚAḤ.

Substance, palm-leaf. Size, $18\frac{3}{8} \times 1\frac{3}{8}$ inches. Pages, 7. Lines, 9 on a page. Character, Grantha. Condition, good. Appearance, old.

Begins on fol. 1*a*. The other work herein is Sabhārañjanaśataka 4*a*.

Complete.

Same work as the above, but the stanzas herein are in a different order.

End:

स्निग्धश्यामलकोमलं दलमिति प्रच्छायशीतं तलं
भूपर्यन्तविलम्बिजम्भळफलस्थूलं च दग्धं फलम् ।
संपश्यन् विजने वने व्यवसितस्तत्रैव वस्तुं सुखं
पान्थः पान्थमुखाद्विषद्रुममम‍ुं दूरादवेत्य द्रुतः ॥

Colophon:

अन्यापदेशं(शः) समाप्तम्(ः) ॥

No. 11994. अन्यापदेशः.

ANYĀPADĒŚAḤ.

Pages, 37. Lines, 6 on a page.

Begins on fol. 1*a* of the MS. described under No. 11939.

Complete.

Similar to the above.

By Gīrvāṇēndradīkṣita, third son of Nīlakaṇṭhadīkṣita, the author of the work described under the last number. According to the colophon Nīlakaṇṭhadīkṣita was the author of the Nīlakaṇṭhavijaya, the Śivatattvarahasya and a commentary on the Kaiyaṭa.

Beginning:

लोकानन्दनिदानमम्बुजमयं द्वेष्टि स्वयं चन्द्रमाः
देवः किं मुरशासनः कलयते गर्भेन तत्तावता ।
द्वैराज्यं कविकुञ्जरैर्मृगदृशां वक्त्रैर्न किं नीयते
रूढायामवनीपतेः पुनरियं वस्तुष्वसारज्ञता ॥
यावद्वार्षिकदर्शशार्वरतमस्स्तोमाभिरामो महा-
नाचान्ताखिलदिक्तटो जलधरो वर्षाय संनह्यति ।
तावच्चण्डसमीरणस्तमचिरादाकृष्य यत्र क्वचित्
नीत्वादर्शनमेव यन्नयति तत्तस्यैव दुश्चेष्टितम् ॥

End:

आयुः प्रार्थयते मृकण्डुशिशवे यो दीर्घमायुर्ददौ
स्वल्पायाप्युपमन्यवे स्पृहयते दुग्धे स्म दुग्धोदधिम् ।
देवः सोऽयमगण्यपुण्यमहिमा कारुण्यवारांनिधिः
दद्यान्नः पुरशासनः सुचिरमप्यायुः श्रियं चोर्जिताम् ॥

Colophon :

इति श्रीमद्भरद्वाजकुलजलधिकौस्तुभश्रीकण्ठमतप्रतिष्ठापनाचार्यचतुरधिकशतप्रबन्धनिर्वाहकश्रीमन्महाव्रतयाजिश्रीमदप्पयदीक्षितसोदर्याच्चान्दीक्षितपौत्रस्य सर्वतन्त्रस्वतन्त्रस्य कैयटव्याख्यानशिवतत्त्वरहस्यनीलकण्ठविजयाद्यनेकप्रबन्धनिर्मातुः श्रीनीलकण्ठदीक्षितस्य तृतीयनन्दनेन श्रीगीर्वाणेन्द्रदीक्षितेन विरचितोऽन्यापदेशः समाप्तः ॥

No. 11995. अन्योक्तिमाला.

ANYŌKTIMĀLĀ.

Substance, paper. Size, $8\frac{3}{4} \times 6\frac{5}{8}$ inches. Pages, 50. Lines, 18 on a page. Character, Dēvanāgarī. Condition, good. Appearance, new.

Begins on fol. 9*a*. The other works herein are Advaitarasamañjarī 1*a*, Narābharaṇa 35*a*.

Similar to the above.

By Āccāndīkṣita belonging to the family of Appayadīkṣita. The work is said to have been composed in a place called Gōpālasamudram which may be identified with the village of this name forming part of Mannargudi in the Tanjore district.

Complete.

Beginning :

अस्तु स्वस्ति सुधाकराय जगदानन्दैकजीवातवे
स्वालोकेन सुधामुचा कुवलये विस्तारयित्रे श्रियम् ।
दूरापास्तकलङ्कया स्वकलया सर्वज्ञचूडापद-
श्लाघावैभवभाजनाय सुमनस्त्राणैकतानात्मने ॥
पाथोधेः पितुरेव ते स परमो वेदानगृह्णात्पुमान्
चन्द्र त्वं च कलानिधिर्जगति ते सूनुर्बुधो विश्रुतः ।
त्रय्यात्मेति रवेः प्रशस्तिरुदभूत्रायस्त्वदासङ्गिनो
भूयस्त्वं समतीत्य वाङ्मनसयोः पन्थानमुद्द्योतसे ॥

End :

तत्तत्प्रौढकविप्रबन्धजलधिष्वामज्य वारान् बहू-
नन्विष्याधिगताः शु(सु)शब्दमणयो वर्णोत्तरा ये मया ।
तैर्ग्रैवेयकमाकल्य(लय्य)कथमप्यन्योक्तिनामोज्ज्वलं
तुभ्यं वाणि समर्पयामि कृपया मध्ये तदङ्गीकुरु ॥

गोपालार्णवनाम्नि ग्रामे मृदुसूक्तिमल्लिकारामे ।
आकलितवसतिराच्चानकरोदन्योक्तिमालिकामेताम् ॥

Colophon:

इति अप्पयदीक्षितवंशजातेन आच्चानिति कविना प्रणीतोऽयमन्यापदेशग्रन्थः संपूर्णः ॥

अयं च ग्रन्थः उरुप्पट्टूर् चक्रवर्ति वेङ्कटवीरराघवाचार्यस्य तालपत्रात्मिकां समग्रां मातृकामालोक्य व्यलेखि ॥

अन्योक्तिमाला समाप्ता ॥

No. **11996**. अन्योक्तिमाला.
ANYŌKTIMĀLĀ.

Pages, 22. Lines, 8 on a page.

Begins on fol. 75*a* of the MS. described under No. 9358.

Incomplete.

Similar to the above.

By Lakṣmīnṛsiṁha, son of Ahōbalasudhī. This is also called Kavikaumudī.

Contains the following Anyōktis:—

कोकिलान्योक्तिः.	रासभान्योक्तिः.
घूकान्योक्तिः.	मयूरान्योक्तिः.
गरुडान्योक्तिः.	कुरङ्गान्योक्तिः.
सिंहान्योक्तिः.	हंसान्योक्तिः.
सूर्यान्योक्तिः.	पर्वतान्योक्तिः.
चन्द्रान्योक्तिः.	सुवर्णान्योक्तिः.
वृक्षान्योक्तिः.	मत्स्यान्योक्तिः.
पुष्पान्योक्तिः.	पाञ्चालिकान्योक्तिः.
समुद्रान्योक्तिः.	वानरान्योक्तिः.
मेघान्योक्तिः.	शरभान्योक्तिः.
पवनान्योक्तिः.	रत्नान्योक्तिः.
भेकान्योक्तिः.	भल्लूकान्योक्तिः.
श्वान्योक्तिः.	भृङ्गान्योक्तिः.

महिषान्योक्तिः.	पिशाचान्योक्तिः.
तटाकान्योक्तिः.	शरदन्योक्तिः.
चकोरान्योक्तिः.	पिप्पलान्योक्तिः.

Beginning:

वस्तु तद्वस्तुतः सद्वज्जगदाभाति यत्सतः ।
निस्तुलस्वस्तिलाभाय हस्तिमस्तकमस्तु नः ॥
धन्वी धुन्वीत कोऽप्यंहः संहारे यस्य वैरिणाम् ।
चक्री बभूव चापोऽपि तद्गुणोऽपि शरोऽपि च ॥
भिन्ते यत्तनुकान्तिरन्तरुदितध्वान्तव्रजं योगिनां
यत्सेवा निगमागमाब्धितरणिः सा भारती मद्गिराम् ।
क्रव्यादक्रथनोत्कदिक्करिघटाकण्ठावलीचङ्क्रणत्-
घण्टाजालघणङ्कणारवजयोत्कण्ठामकुण्ठां क्रियात् ॥
आर्द्रागःकुपितां करोद्धतकशामासेदुषीमग्रतः
प्रेक्ष्य स्वां जननीं पिधाय नयने भीत्या कराभ्यां द्रुतम् ।
पश्यन्नङ्गुलिरन्ध्रतस्तव सुतो नात्रेति घुष्यन् भृशं
घ्रातो मूर्ध्न्युपगूह्य गाढमनया कृष्णः स पुष्णातु नः ॥
अहोबलसुधीगर्भसुधाम्बुधिसुधाकरः ।
कविर्लक्ष्मीनृसिंहार्यः करोति कविकौमुदीम् ॥

अथ कोकिलान्योक्तयः—

कोऽयमकारणकरुणः कोकिल(खग)नायको मम श्रवसि ।
पञ्चमरुतगलदमृतैस्सिञ्चति कटुफेरवारवज्वलिते ॥
कल्याणं भवतेऽस्तु कोकिलकुलाकल्पाय येन श्रुति
क्रूरक्रोष्टुरुतार्दितं (कलरुतैः) विश्वं समाश्वासितम् ।
अत्यन्ताभ्यसनाभ्युदित्वरबृहन्नादावबोधोल्लस-
च्छन्दब्रह्मरसानुभूतिजनितानन्दौघनिष्यन्दिभिः ॥

End:

भिक्षां लिप्सुः प्रमादाच्छबरगृहमिदं हन्त यातोऽसि भिक्षो
साक्षान्मृत्युस्वरूपः प्रविकटवदनः श्वा पुरोऽभ्येति गर्जन् ।
भिक्षालक्षादतीवोत्तम इति शबरं प्रार्थय श्वोपरोधं
रक्षन्नद्याण्डकोशं यदि सदनमियाः सर्वलाभस्तवैषः ॥

* * * *

केलीलोलमरालकं मधुरसास्वादोन्मदेन्दीवरं
स्वच्छस्वादुजलं विकासिकमलं संप्रीणनं प्राणिनाम् ।
कासारं बत कासरः परिपतन्नाकस्मिकं दुर्भग-
श्छिन्नाब्जं कलुषाम्बु वीतविहगं शून्यं चकार क्षणात् ॥

No. **11997.** कलिविडम्बनम्.

KALIVIḌAMBANAM.

Pages, 15. Lines, 7 on a page.

Begins on fol. 1*a* of the MS. described under No. 4584.

Complete.

Same work as that described under R. No. 1428(*a*) of the Triennial Catalogue, Vol. II, Part I-B. By Nīlakaṇṭhadīkṣita.

No. **11998.** कलिविडम्बनम्.

KALIVIḌAMBANAM.

Substance, paper. Size, $7\frac{1}{8} \times 4\frac{3}{4}$ inches. Pages, 7. Lines, 16 on a page. Character, Telugu. Condition, good. Appearance, new.

Begins on fol. 1*a*. The other work herein is Svapnādhyāya 4*b*.

Complete.

Same work as the above.

No. **11999.** कवितामृतकूपम्.

KAVITĀMṚTAKŪPAM.

Pages, 13. Lines, 20 on a page.

Begins on fol. 46*b* of the MS. described under No. 1493, wherein this work has been omitted to be mentioned in the list of other works given therein.

Complete.

This is a short poem containing stanzas of ethical import and sound advice to youngsters, and composed by Gauramōhana.

Beginning :

प्रत्यक्षं वा परोक्षं वा कस्य चिन्नाप्रियं वदेत् ।
शुद्ध(ष्क)वैरं विवादं च न कुर्यात्केन चित्सह ॥
न वाच्यं प्रणयेनापि वचनं परतापि यत् ।
अहिंसा सततं कार्या धार्या चेतस्यनित्यता ॥
अपमानं पुरस्कृत्य मानं कृत्वा च पृष्ठतः ।
स्वकार्यमुद्धरेत्प्राज्ञः कार्यध्वंसे च मूर्खता ॥

दृष्टिपूतं न्यसेत्पादं वस्त्रपूतं जलं पिबेत् ।
सत्यपूत(तां) वदेद्वाणीं मनःपूतं समाचरेत् ॥

End:

दोषान्धकारव्यपसारणेन गुणाम्बुजोन्मीलननित्यदक्षाः ।
सन्तः प्रबन्धं मम शोधयन्तु लोकं मयूखा इव चण्डरश्मेः ॥

Colophon:

कवितामृतकूपं हि शिशूनां ज्ञानवृद्धये ।
सत्कवेः पद्यमाकृष्य तेने श्रीगौरमोहनः ॥
समाप्तोऽयं ग्रन्थः ॥

No. 12000. कविराक्षसीयम्.

KAVIRĀKṢASĪYAM.

Pages, 11. Lines, 20 on a page.

Begins on fol. 1*a* of the MS. described under No. 2699.

Complete in 100 stanzas of the Anuṣṭup metre.

Same work as that described under R. No. 384(*a*) of the Triennial Catalogue of MSS., Vol. I, Part I-B; but the stanzas herein are written in a different order and also wants the benedictory stanza.

An apparently fanciful reason is given for the peculiar name of the author of this work in the last stanza quoted from the end.

Beginning:

गुणदोषौ बुधो गृह्णन्निन्दुक्ष्वेलाविवेश्वरः ।
शिरसा श्लाघते पूर्वं परं कण्ठे नियच्छति ॥
शब्दशक्त्यैव कुर्वाणा सर्वदानवनिष्कृतिम् ।
काव्यविद्या श्रुतिगता स्यान्मृतस्यापि जीवनी ॥
कल्याणवर्णपदतां वाग्विद्युदिव बिभ्रती ।
अभ्रान्तेषु सदासारसङ्गिषु स्यात्स्फुरद्गुणा ॥
गूढभावास्पदत्वेन यदनादेयवद्भवेत् ।
सारस्वतामृतं सर्वे कवयस्तन्न जानते ॥

End:

स्यात्पुण्यजनदानेभ्यो यस्य सत्यानुरोधिता ।
आप्तभूपारिजातेन बाहुना रक्ष्यते जगत् ॥
साक्षरेषु भवतीह जगत्यां सर्व एव हृदि मत्सरयुक्तः ।
साक्षरं कविजनेषु तमेनं लोक एष कविराक्षसमाह ॥

Colophon:

इति कविराक्षसीयानुष्टुप्छतम् ॥
परीधावि सं मार्गशिर ब ४ गुरुवारम् ।

No. 12001. कविराक्षसीयम्.
KAVIRĀKṢASĪYAM.

Pages, 10. Lines, 7 on a page.

Begins on fol. 46*a* of the MS. described under No. 9358.

Complete.

Same work as the above, but with a different end.

End:

महता करपातेन सर्वं वसुमतां हरन् ।
संपूर्णोऽप्यश्नुते राजा कलया क्षयमन्वहम् ॥
यो हीन(न)स्य प्रभावेन राजा सन् परिभूयते ।
स(तु)नक्षत्रगोष्ठीषु तेजस्वीति प्रकीर्त्यते ॥
वशीकरोति पुरुषः समस्तानपि दानवान् ।
स्वमहिम्ना तथा हन्ति समस्तानपि दानवान् ॥

Colophon:

कविराक्षसीयं संपूर्णम् ॥

No. 12002. कविराक्षसीयम्.
KAVIRĀKṢASĪYAM.

Substance, palm-leaf. Size, $14\frac{5}{8} \times 1\frac{1}{4}$ inches. Pages, 13. Lines, 6 on a page. Character, Grantha. Condition, injured. Appearance, old.

Begins on fol. 1*a*. The other work herein is Subhāṣitanīvī 8*a*.

Complete.

Same work as the above, but with the usual benedictory stanza as given below:—

त्रयीयुवतिसीमन्तसीमासिन्दूरबन्धवः ।
संसाराब्धिं पिबेयुर्वः कंसारेः पादपांसवः ॥

Colophon:

इति कविराक्षसशतकं सम्पूर्णम् ॥

No. 12003. कविराक्षसीयम्, श्लिष्टार्थदीपिकाव्याख्यासहितम्.
KAVIRĀKṢASĪYAM WITH THE COMMENTARY, ŚLIṢṬĀRTHADĪPIKĀ.

Substance, palm-leaf. Size, $15\frac{1}{8} \times 1$ inches. Pages, 116. Lines, 5 on a page. Character, Kanarese. Condition, good. Appearance, old.

Begins on fol. 1*a*. The other work herein is Kaḻiṅganīti (Kanarese) 59*a*, Rājanīti (Kanarese) 63*a*.

Complete.

Same work as that described under R. No. 385 of the Triennial Catalogue of MSS., Vol. I, Part I-B. The commentary is by Nāgaṇārya, son of Dēvaṇārya of the Bhāradvājagōtra.

Beginning:

व्याख्यातुर्मङ्गलाचरणम्—

वन्दारुगीर्वाणकिरीटकोटिस्फुरत्प्रभापादपयोजयुग्मम् ।
वामार्धवामं भुजगेन्द्रभूषं तद्वस्तु वन्दे शशिखण्डचूडम् ॥
सरस्वतीभूरिविजृम्भणाय सरस्वतीं कां शरणं भजामः ।
यस्याः कटाक्षक्षणवीक्षणेन भवन्ति मूका अपि वावदूकाः ॥
वंशाद्भरद्वाजमुनेः प्रसूतः स देवणाराध्यमनीषिवर्गः ।
तस्माद्विजज्ञे जलधेरिवेन्दुर्विशुद्धधीर्नागणनामधेयः ॥
न विद्यते यद्गुणनाथ तस्य देवद्विजात्यर्थबहुव्ययेषु ।
प्रजास्ततः सार्थकनामधेयं तं नागणाख्यं सुधियो वदन्ति ॥
स(न)पूर्वमेतद्विदुषान(पि)केन व्याख्यायि काव्यं कविराक्षसीयम् ।
तस्माच्छिशूनां सुखबुद्धये तद्व्याकर्तुमाकाङ्क्षति संविविच्य ॥

इह खलु कविः काव्यादावालङ्कारिकोक्तेषु प्रबन्धमुखलक्षणेष्वाशीर्नमस्क्रियावस्तुनिर्देशेष्वन्यतमस्य विधेयता(तया) प्रारिप्सितग्रन्थाविघ्नपरिसमाप्त्यादिप्रयोजनाय च सकलदेवतात्मकं भगवन्तं श्रीकृष्णं कीर्तयन्नाशिषं प्रयुङ्क्ते—

त्रयीयुवतिसीमन्तसीमासिन्दूरबन्धवः ।
संसाराब्धिं पिबेयुर्वः कंसारेः पादपांसवः ॥

* * * *

कविः स्वौद्धत्यं परिजिहीर्षुः प्राह—

गुणदोषौ बुधो गृह्णन्निन्दुक्ष्वेलाविवेश्वरः ।
शिरसा श्लाघते पूर्वं परं कण्ठे नियच्छति ॥

बुध्यत इति बुधो विद्वान् . . . .

* * * *

अन्योऽप्यर्थः तस्य शक्त्या महिम्ना हेतुना सर्वेषां दानवानां रक्षसां निर्वृतिं पुनरुज्जीवनरूपं सुखं कुर्वाणा । काव्यस्य शुक्रस्य विद्या संजीवनीविद्येत्यर्थः ।

शुक्रो दैत्यगुरुः काव्य इत्यमरः । श्रुतिगता कर्णे उपदिष्टा सती मृतस्य मरणं प्राप्तस्यापि रक्षोबलस्येति शेषः । जीवनी जीवयित्री स्यात् । पुरा किल भगवानुशना मुनिः आदितेयानां युधि प्रमीतान् दानवानभिवीक्ष्य सञ्जीवनीविद्यया तानखिलानुज्जीवयामासेति पौराणिकी कथा श्रूयते ॥

End:

अत्र भगवतो वासुदेवस्य सङ्कीर्तनेन काव्यान्त्ये मङ्गलाचारः कृत इति अनुसन्धेयम् । मङ्गलाचारयुक्तानां विद्यत इति श्रुतः । अत्रादौ त्रयीयुवतीत्यादिना भगवत्सङ्कीर्तनरूपो मङ्गलाचारः कृतः, मध्ये तु स्वस्थानादवरोप्ये-[ती]त्यादिना, अन्तेत्वनेन(नेति)विवेकः ।

Colophon:

इति श्रीभगवन्महेश्वरस्य देवणाराध्यसूनुना नागणार्येण विरचिता कविराक्षसीयकाव्यस्य व्याख्या श्लिष्टार्थदीपिका समाप्ता ॥

साक्षरेषु भवतीह जगत्यां सर्व एव हृदि मत्सरयुक्तः ।
साक्षरं कविजनेषु यदेनं लोक एव कविराक्षसमाह ॥
अप्पाजयेन लिखितं प्रमादीचाब्दबाहुले ।
कविराक्षससत्काव्यं सव्याख्यानमिदं सता ॥

No. 12004. कविराक्षसीयम्, सव्याख्यानम्.
KAVIRĀKṢASĪYAM WITH COMMENTARY.

Pages, 34. Lines, 7 on a page.

Begins on fol. 1*a* of the MS. described under No. 11922.

Breaks off in the 68th verse.

Similar to the above. The text with a commentary. The author of the commentary is not known.

Beginning:

त्रयीयुवतिसीमन्तसीमासिन्दूरबन्धवः ।
संसाराब्धिं पिबेयुर्वः कंसारेः पादपांसवः ॥

गुणदोषौ बुधो गृह्णन्निन्दुक्ष्वेलाविवेश्वरः ।
शिरसा श्लाघते पूर्वं परं कण्ठे नियच्छति ॥

अत्र कविः स्वौद्धत्यं जिहीर्षुराह । बुध्यत इति बुधः विद्वान् । गुणः श्लेषादिः । दोषोऽसाधुप्रयोगः । तावुभौ गृह्णन् जानन्नपि । पूर्वं शिरसा श्लाघते । शिरःकम्पपूर्वकं श्लाघत इत्यर्थः । परं दोषम् । कण्ठे गले । नियच्छति स्थापयति; न वक्तीत्यर्थः । ईश्वरः इन्दुक्ष्वेलाविव । सोऽपि चन्द्रमसं

शिरसा धत्ते । विषं तु कण्ठे धृतवान् । तथा मत्काव्यस्थान् गुणान् गृह्णन्तु दोषान्न गृह्णन्त्विति कविर्विपश्चितः प्रार्थितवानित्यनुसन्धेयम् ॥

शब्दशक्त्यैव नि(कु)र्वाणा सर्वदानवनिर्वृतिम् ।
काव्यविद्या श्रुतिगता स्यान्मृतस्यापि जीवनी ॥

End:

अपथेनैव यो मोहादन्धः सारयते स्वयम् ।
नीचोपसर्पणवशात् स पतेद्वंशवानपि ॥ ६४ ॥

अपथेन अमार्गेण ; स्वनिषिद्धाचारेणेत्यर्थः । योऽन्धः ; लक्षणया अज्ञ इत्यर्थः । नीचानां निकृष्टानाम् ; दुराचाराणामिति यावत् ।

* * * *

पुरुषः वंशवानपि कुलीनोऽपि पतेत् ; नरक इति शेषः । कुलस्याकिञ्चित्करत्वा-दाचारस्य प्राशस्त्याच्चेति भावः । अन्योऽप्यर्थः—योऽन्धो लोचनहीनः पुरुषः । नीचोपसर्पणवशा.

No. 12005. कविराक्षसीयपदान्वयः.

KAVIRĀKṢASĪYAPADĀNVAYAḤ.

Pages, 11. Lines, 5 on a page.

Begins on fol. 20*a* of the MS. described under No. 11828.

Complete.

The stanzas contained in the text of the work described under the previous number is given in prose order herein.

Beginning:

त्रयीयुवतिसीमन्तसीमासिन्दूरबन्धवः, कंसारेः पादपांसवः, वः, संसाराब्धिं, पिबेयुः ॥

बुधः, गुणदोषौ, ईश्वरः, इन्दुक्ष्वेलाविव, गृह्णन् सन्, पूर्वं शिरसा श्लाघते, परं कण्ठे नियच्छति ॥

End:

बहुधा, महिमोल्बणः, राजा, सर्वाः, प्रजाः, अधः कुर्वन् सन्, कस्मिंश्चित्, अपर्वणि, अहिभयाकुलो भवेत् ॥

कोशादिभिः संपूर्णोऽपि, राजा, महता, करपातेन, वसुमताम्, सर्वम्, ꣳरन्, अन्वहम्, कलया, क्षयम्, अश्नुते ॥

No. 12006. कविसञ्जीवनी.

KAVISAÑJĪVANĪ.

Substance, palm-leaf. Size, $15\frac{1}{4} \times 1\frac{3}{8}$ inches. Pages, 60. Lines, 5 on a page. Character, Grantha. Condition, injured. Appearance, old.

Begins on fol. 1*a*. The other work herein is Grahaṇanirṇaya 31*a*. Breaks off in the second Stabaka.

Similar to the work described under R. No. 1158 of the Triennial Catalogue, Vol. II, Part I-A. By Śrīnivāsa.

Beginning:

(रमाक्ष)माकराम्भोजलाल्यं श्रुतिवतंसितम् ।
नमिकर्मीचरीकर्मि नारायणपदाम्बुजम् ॥
(माध्वीसहित)मृद्वीकामाधुरीसहयुध्वरी ।
सूक्तिश्रीः सुलभा यस्मात्तस्मै श्रीगुरवे नमः ॥
कविसञ्जीवनी नाम काव्यं चित्रात्मकं मया ।
क्रियते श्रीनिवासेन सतां पादोपजीविना ॥
प्राचीन(कविरा)जोक्तिसुधास्वादकृतां सताम् ।
उपदंशपदे भूयादुज्ज्वला भणितिर्मम ॥

अथादावुत्तरप्रश्नाख्यं चित्रम्—
प्रकृतप्रश्नस्योत्तर . . . .

* * * *

नयवत्यस्ति नृपे का प्रतिवाक् क्षुधित इति यस्य स इह स्यात् ॥ कोऽशिता ॥
(खिद्यति)कार्केऽस्तमिते प्रत्युक्तिर्यस्य दीन इति स इह ॥ कोऽकी ॥

End:

अलं ह्लादयितुं रात्रौ काकाश्चन्द्रस्य देहिनः ।
दातेत्यादि ; भाः ।
विद्यावृत्तकुलादीनि दातुं काका अलं नृणाम् ॥
. . . . दि वराः ॥
कः के तनुभृतां दातुमलमत्याहितं सदा ॥
दातेत्यादि क्रव्यादः ॥

Colophon:

कविसञ्जीवनाख्येऽस्मिन् काव्ये स्तबक आदिमः ।
. . . . . सारस्यं चर्करीतु सतां मुखे ॥

अथाक्षरच्युताख्यं चित्रम्—

यद्यच्च्युताक्षरेण स्यात्साधर्म्यं च्युताक्ष . . . ।
(कृ)तमक्षरच्युतकमित्यभिधानं शब्दचित्रज्ञैः ॥

* * * *

अजडस्सत्यभिषङ्गेष्व(ऽप्य)हह मदो दुर्दमो हि नरैः ॥ मदनश्च ॥

No. 12007. काव्यसङ्ग्रहः.

KĀVYASAṄGRAHAḤ.

Pages, 8. Lines, 14 on a page.

Begins on fol. 390*a* of the MS. described under No. 1800.

Written on one side of paper.

Complete.

An anthological collection of stanzas gathered from various sources enumerating groups of nine, eight, seven, six and five noted persons, things, or qualities possessing the same or similar characteristics.

Beginning:

नव रत्नानि—

धन्वन्तरिक्षपणकामरसिंहशङ्कुबेतालभट्टघटकर्परकालिदासाः ।
ख्यातो वराहमिहिरो नृपतेः सभायां रत्नानि वै वररुचिर्नव विक्रमस्य ॥

नवरत्नम्—

मित्रमर्थस्तथा नीतिर्धर्मकार्पण्यमूर्खकाः ।
स्त्रीणां विद्वान् तथोत्खातान्नवरत्नमिदं क्रमात् ॥
मित्रं स्वच्छतया रिपुं नयबलैर्लुब्धं धनैरीश्वरं
कार्येण द्विजमादरेण युवतिं प्रेम्णा समै(गुणै)र्बान्धवान् ।
अत्युग्रं स्तुतिभिर्गुरुं प्रणतिभिर्मूर्खं कथाभिर्बुधं
विद्याभी रसिकं रसेन सकलं शीलेन कुर्याद्वशम् ॥
अर्थो लाघवमुच्छ्रितो निपतनं कामातुरो लाञ्छनं
लुब्धोऽकीर्तिमसङ्गरः परिभवं दुष्टोऽन्यदोषे रतिम् ।
निस्स्वो वञ्चनमुन्मना विकलतां शोकाकुलः संशयं
दुर्वागप्रियतां दुरोदरवशः प्राप्नोति कष्टं मुहुः ॥

End:

शशी दिवसधूसरो गलितयौवना कामिनी
सरो विगतवारिजं मुखमनक्षरं स्वाकृतेः ।

प्रभुर्धनपरायणः सततदुर्गतः सज्जनो
नृपाङ्गणगतः खलो मनसि सप्त शैला(शल्या)नि मे ॥
निस्स्वो वष्टि शतं शती दशशतं लक्षं सहस्राधिपो
लक्षेशः क्षितिपालतां क्षितिपतिश्चक्रेशतां वाञ्छति ।
चक्रेशः पुनरिन्द्रतां सुरपतिर्ब्राह्मं पदं वाञ्छति
ब्रह्मा शैवपदं शिवो हरिपदं आ(ह्या)शावधिं को गतः ॥

Colophon:

इत्यष्टरत्नं समाप्तम् ॥

No. 12008. काव्यसङ्ग्रहः.
KĀVYASAṄGRAHAḤ.

Pages, 6. Lines, 8 on a page.

Begins on fol. 2*b* of the MS. described under No. 1728.

Date of the MS.—Saturday, the 1st day of the bright fortnight of the Kārttika month in the year Śukla.

Same work as the above.

The scribe adds—

वात्स्यश्रीनरसिंहार्यस्येदं तेनैव लिखितमिति पण्डितैर्ज्ञेयम् ।

No. 12009. कुरङ्गीपञ्चकम्.
KURAṄGĪPAÑCAKAM.

Pages, 2. Lines, 5 on a page.

Begins on fol. 1*a* of the MS. described under No. 5048.

Complete.

Five stanzas apparently addressed to a deer advising it to leave the forest beset with various evils. The advice is really intended for some person.

Beginning:

अथ कुरङ्गि तुरङ्गमविक्रमे त्यज वनं जवनं गमने कुरु ।
इह वसन्ति वनेचरनायकाः सुरभिलोहितरूषितसायकाः ॥
जालैर्दिशः प्रवितता सलिलं विषाढ्यं
खाता मही हुतभुजा ज्वलिता वनान्ताः ।
व्याधाः पदान्यनुसरन्ति गृहीतचापाः
कं देशमाश्रयति किं भवती कुरङ्गि ॥

End:

मध्ये ज्या त्रुटिता शरासनमहो भग्नं दवाग्नेरयं
दग्धं जालमकालमेघसलिलैः शान्तश्च दावानलः ।
श्वागच्छच्छशकाशयाशुगमना सूता मृगा गर्भिणी
तामापत्सरितं ततार कृपया देवस्य लक्ष्मीपतेः ॥

A number of works described below can be brought under the heading Anthology which consists of a collection of choice and pithy stanzas taken generally from different authors. These stanzas deal with a variety of subjects, such as morals, love, devotion, learning, etc. In some cases the stanzas are classified and arranged under suitable titles which will indicate the subject-matter of the stanzas. This is the systematic method of compilation. But it is not invariably the case. Stray stanzas dealing with different subjects are mixed up and are called Cāṭuślōkas. The stanzas generally indicate the meaning plainly while some are अन्यापदेश stanzas, i.e., those which suggest a meaning different from that which the expressions apparently yield.

No. 12010. चाटुधारा.

CĀṬUDHĀRĀ.

Substance, palm-leaf. Size, $16\frac{1}{8} \times 1\frac{1}{4}$ inches. Pages, 190. Lines, 6 on a page. Character, Grantha. Condition, injured. Appearance, new.

Begins on fol. 4*a*, 95*a* and 105*a*. The other works herein are Bhartṛharisubhāṣita 1*a*, Rāmamaṅgalāśāsana 3*a*, Divyadēśamaṅgalāśāsanapañcaka 89*a*, Rāmayatsarikādi 102*a*.

Complete.

A work of the nature described above.

Beginning:

दरिद्रायैव दातव्यं न समृद्धाय कर्हिचित ।
वर्षाणां हि तटाकेषु फलं नैव पयोधिषु ॥
चातकस्त्रिचतुरान् पयःकणान् याचते जलधरं पिपासया ।
सोऽपि पूरयति विश्वमम्भसा हन्त हन्त महतामुदारता ॥

End:

कलिन्दकन्यापुलिने कदाचिद् विरिञ्चिनीतानवलोक्य वत्सान् ।
य आत्मभावेन समस्तवत्सो बभूव तं ब्रह्मनुतं तमीडे ॥

No. 12011. चाटुधारा.
CĀṬUDHĀRĀ.

Substance, paper. Size, 12 × 8 inches. Pages, 198. Lines, 20 on a page. Character, Telugu. Condition, good. Appearance, new.

Begins on fol. 161*a*. The other works herein are Cāṭudhārā 1*b*, Cāṭudhārāvyākhyā 264*b*, Prasaṅgaratnāvalī 289*a*.

Complete.

This anthology dealing with different subjects consists of six Paddhatis, viz. :—

नानापद्धतिः	202 stanzas.	विद्वत्पद्धतिः	59 stanzas.
नीतिपद्धतिः	218 ,,	अन्यापदेशपद्धतिः	201 ,,
प्रभुपद्धतिः	7१ ,,	शृङ्गारपद्धतिः	156 ,,
			915 ,,

Beginning:

नानापद्धतिः—

व्यसनिन इव विद्या क्षीयते पङ्कजश्रीः
गुणिन इव विदेशे दैन्यमायान्ति भृङ्गाः ।
कुनृपतिरिव लोकं पीडयत्यन्धकारो
धनमिव कृपणस्य व्यर्थतामेति चक्षुः ॥
कलमाः पाकविनम्रा मूलतलाघ्रातसुरभिकल्हाराः ।
पवनाकम्पितशिरसः प्रायः कुर्वन्ति परिमलश्लाघाम् ॥

End:

वायुश्चोरो भुवनविदितो यत्र यत्रापहर्ता
रम्यान्गन्धान्गगनचरतो यात्यदृष्टः कथश्चित् ।
चोरस्थानं भवति यदतिश्रेष्ठभूतेषु सृष्टं
नैतद्व्योमेत्युदितवचनां जारकः प्राहरत्ताम् ॥

No. 12012. चाटुधारा.
CĀṬUDHĀRĀ.

Pages, 159. Lines, 20 on a page.

Begins on fol. 1*b* of the MS. described under the previous number.

This is an incomplete copy and is written on one side of paper. There is a note by Mr. C. P. Brown explaining the significance of the letters marked in the margin against the stanzas in this MS. :

"The marks put in the margin point out the subject-matter of verses. Thus, those which are marked नी ॥ are नीति, शृ ॥ are शृङ्गार, अ ॥ are अलङ्कार (अन्यापदेश), प्र ॥ are प्रभु, ना ॥ are नाटक (नाना) and दे ॥ are देव."

This copy gives the stanzas contained in the work described under the last number, but they are mixed up and are not arranged in the order of the Paddhatis to which the stanzas belong. A letter marked in the margin against each of the stanzas (evidently by Mr. C. P. Brown) denotes the Paddhati to which it belongs. This MS. contains 1031 stanzas.

Beginning:

देव ॥ शिवमस्तु सर्वजगतः परहितनिरता भवन्तु भूतगणाः ।
दोषाः प्रयान्तु शान्तिं सर्वत्र जनः सुखी भवतु नित्यम् ॥

नी ॥ मान्धाता स महीपतिः कृतयुगालङ्कारभूतो गतः
सेतुर्येन महोदधौ विरचितः क्वासौ दशास्यान्तकः ।
अन्ये चापि युधिष्ठिरप्रभृतयो याता दिवं भूपते
नैकेनापि समं गता वसुमती नूनं त्वया यास्यति ॥

नी ॥ घटो जन्मस्थानं मृगपरिजनो भूर्जवसनो
वने वासः कन्दादिकमशनमेवंविधगुणः ।
अगस्त्यः पाथोधिं यदकृत कराम्भोजकुहरे
क्रियासिद्धिः सत्त्वे भवति महतां नोपकरणे ॥

End:

अ ॥ दिव्यं चूतरसं पीत्वा गर्वं नायाति कोकिलः ।
पीत्वा कर्दमपानीयं भेको बकबकायते ॥

नी ॥ गुणैरुत्तुङ्गतां याति न तु जातिस्वभावतः ।
प्रासादशिखरस्थोऽपि काकः किं गरुडायते ॥

ना ॥ आमरी चामरी भाषा क्वचिदस्ति वनान्तरे ।
इयं तु पामरी भाषा सूकरीव गृहे गृहे ॥

नी ॥ चण्डालः पक्षिणां काको मृगचण्डालरासभः ।
यतीनां कोऽपि चण्डालः सर्वचण्डालदूषकः ॥

No. **12013.** चाटुधारा।

CĀṬUDHĀRĀ.

Pages, 20. Lines, 22 on a page.

Written on one side of paper.

Begins on fol. 360*b* of the MS. described under No. 11886.

Contains the stanzas beginning from 924 to the end of the work described under the last number.

Same work as the above.

No. 12014. चाटुधाराव्याख्या.
CĀṬUDHĀRĀVYĀKHYĀ.

Pages, 12. Lines, 30 on a page.

Written on one side of paper.

Begins on fol. 264*b* of the MS. described under No. 12011.

Contains the commentary on 44 stanzas in the Nīti-paddhati forming part of the work described under No. 12011.

Beginning:

मान्धातेति । कृतयुगस्य कृताख्यस्य कालविशेषस्य । अलङ्कारभूतो भूषणभूतः । मान्धाता मान्धातृनामा । सः प्रसिद्धः । महीपतिः राजा । गतः दिवं प्रति यातः ; मृत इत्यर्थः । येन श्रीरामेण । महांश्चासावुदधिश्च महोदधिर्महासमुद्रस्तस्मिन्सेतुरालिर्विरचितः कृतः । असौ दशास्यस्य रावणस्यान्तकः संहर्ता रामः । क कुत्र वर्तते ? न कुत्रापीत्यर्थः ; सोऽपि दिवं गत इति भावः । युधिष्ठिरप्रभृतयो धर्मराजादयः दिवं गताः याताः ।

* * * *

पुरा किल राज्यहेतोः स्वात्मानं जिघांसन्तं पितृव्यं मुञ्जं भोजः साक्षेपमनेन श्लोकेनोक्तवानिति कथयन्ति ।

End:

जल इति । जले सलिले तैलं तिलस्नेहः ; जलपतितस्य तैलस्य सर्वतो विसृमरत्वादिति भावः । खले दुर्जने । गोप्यं गोपनीयं च ; खलाय कथितं रहस्यं चेत्यर्थः । तस्यापि सर्वव्यापकत्वादिति भावः । पात्रे तपोविद्यादिसम्पन्ने दानं तस्य बहुफलप्रदायित्वादिति भावः । धीमत्सु बुद्धिमत्सु शिष्येषु विद्यादानं च । पात्रतः आधारमहिम्ना । मनागपि पूर्वोक्ततैलादिकं स्वल्पमपि । विस्तारं वैपुल्यम् । याति गच्छति ॥

No. 12015. चाटुरत्नाकरः.
CĀṬURATNĀKARAḤ.

Substance, palm-leaf. Size, $10\frac{1}{4} \times 1\frac{1}{4}$ inches. Pages, 72. Lines, 6 on a page. Character, Grantha. Condition, injured. Appearance, new.

Begins on fol. 1*a*. The other works herein are Bhāratasāvitrī 37*a*, Cāṭuślōkas 43*a*.

A collection of select and pithy stanzas on morals, love, devotion, etc.

Beginning :

परिहासेऽप्यनौचित्यं स्वप्नेऽप्यन्यवधूकथाम् ।
शत्रावप्यगुणारोपं काकतीन्द्रो न मृष्यति ॥
विभूषणं किं कुचमण्डलानां कीदृश्युमा केन विभाति चन्द्रः ।
किमाह सीता दशकण्ठनीता हारामहादेवरतातमातः ॥
स्वोदरपूरणहेतोरस्मान् धन्येषु दर्शयन्त्येते ।
इति किल चिन्ताविवशाः पतन्ति दन्ता इवाशु मर्त्यानाम् ॥
आपदर्थे धनं रक्षेद्दारान्रक्षेद्धनैरपि ।
आत्मानं सर्वथा रक्षेद्दारैरपि धनैरपि ॥

End:

प्रणिधानविशेषभावितात्मा करणग्रामनिरोधनिष्प्रकम्पः ।
निभृतश्वसनो निवृत्तधर्मा पुरुषस्त्यक्तपरिग्रहोऽयमास्ते ॥
मातर्मेदिनि! तात मारुत! सखे तेजः सुबन्धो जल
भ्रातर्व्योम! निबद्ध एष भवतामद्य प्रणामाञ्जलिः ।
युष्मत्सङ्गवशोपजातसुकृतस्फारस्फुरन्निर्मल-
ज्ञानापास्तसमस्तमोहमहिमा लीये परं(रे) ब्रह्मणि ॥

No. 12016. चाटुश्लोकाः.

CĀṬUŚLŌKĀḤ.

Pages, 55. Lines, 22 on a page.

Begins on fol. 81*a* of the MS. described under No. 1493, wherein this work has been omitted to be mentioned in the list of other works given therein.

Contains 305 stanzas.

Similar to the above.

Beginning :

नीलं वपुर्वहतु चुम्बतु सत्फलानि
रम्येषु संचरतु चूतवनान्तरेषु ।
पुंस्कोकिलस्य चरितानि करोतु नाम
काकः कलध्व(नि)विधौ खलु काक एव ॥
धृतकल्याणपल्याणः सचामीकरचामरः ।
मुखलीनखलीनश्च रासभः किं हयो भवेत् ॥

End:

क्षीरेणात्मगतोदकाय हि पुरा दत्ता गुणास्तेऽखिलाः
क्षीरोत्तापमवेक्ष्य तेन सहसा ह्यात्मा कृशानौ हुतः ।
गन्तुं पावकमुन्मुखं तदभवद्दृष्ट्वा तु मित्रापदं
क्षी(नी)रेणैव ततो हि शाम्यति सतां मैत्रीगुणास्तादृशाः ॥
यामाराद्धुं न गणितमिदं जीवितं वा धनं वा
यस्याः प्रीतिर्मनसि कलिता जा(ज्या)यसी मोक्षतोऽपि ।
सैवेदानीं वयसि चलिते संप्रहाणे च वित्ते
तूलायापि त्रिपुरहर मा मन्यते नैव भार्या ॥

No. 12017. चाटुश्लोकाः.
CĀṬUŚLŌKĀḤ.

Substance, palm-leaf (Śrītāla). Size, $6\frac{1}{2} \times 1\frac{1}{2}$ inches. Pages, 76. Lines, 7 on a page. Character, Telugu. Condition, good. Appearance, old.

Similar to the above.

Beginning:

अनभ्यासे विषं शास्त्रमजीर्णे भोजनं विषम् ।
दरिद्रस्य विषं गोष्ठी वृद्धस्य तरुणी विषम् ॥
कोकिलानां स्वरं रूपं नारीरूपं पतिव्रतम् ।
विद्या रूपं कुरूपस्य क्षमा रूपं तपस्विनः ॥
कुमित्रे नास्ति विश्वासः कुभार्यायां न वै सुखम् ।
कुदेशे नास्ति मर्यादा कुराज्ये नास्ति जीवनम् ॥

End:

अश्वत्थमेकं पिचुमन्दमेकं न्यग्रोधमेकं दश तिन्त्रिणीकम् ।
कपित्थबिल्वामलकत्रयं च नवाम्रवापी नरकं न पश्यति ॥

No. 12018. चाटुश्लोकाः.
CĀṬUŚLŌKĀḤ.

Substance, palm-leaf. Size, $18 \times 1\frac{3}{8}$ inches. Pages, 8. Lines, 8 on a page. Character, Telugu. Condition, injured. Appearance, old.

Begins on fol. 18*a*. The other works herein are Mudrārākṣasa 1*a*, Bhāminīvilāsa 14*a*.

Contains 112 stanzas.

Similar to the above.

Beginning:

किं रम्यं वारि विद्वन्मुनिवनमटति व्योम्नि किं का ररक्ष
श्रीशः क द्वेष्टि सिंहः किमुपमितपदं किं हरेरायुधं वा ।
केऽवज्ञा मानिनां का वरतनुरमलं किं कमारोहतीन्द्रः
के पान्थाः काश्च हंसा विहृतवसतयः पद्मिनीवारिभङ्गाः ॥
किं तृष्णाकारि कीदृग्रथचरणमलं रौति कः काञ्चिकाञ्ची
कोऽपस्मारी भुजङ्गे किमु कलहशमा वाक् च सम्बोधनं किम् ।
का सुन्दर्यामपीन्दुः कथमचर(वनि)भृतः कापि सम्बुद्धिरग्ने-
र्बीजं किं कावनि(नी)जापतिसुमतिहरा हेमसारङ्गलीला ॥

End:

स्वादन् न गच्छामि हसन् न भाषे
द्वयोस्तृतीयो न भाविराश्रुजन् (भवामि शृण्वन्) ।
कृतं (गतं) न शोचामि ग(कृ)तं स्मरामि
गुरुं न निन्दामि कुतोऽसि मूर्खः ॥
भवित्री रम्भोरु त्रिदशवदनग्लानिरधुना
स ते रामः स्थाता न युधि पुरतो लक्ष्मणसखः ।
इयं यास्यत्युच्चैर्विपदमधुना वानरचमू-
र्लघिष्ठेमं षष्ठाक्षरपद(र)विलोपं पठ पुनः ॥

No. 12019. चाटुश्लोकाः.
CĀṬUŚLŌKĀḤ.

Substance, palm-leaf. Size, 14¾ × 1½ inches. Pages, 18. Lines, 5 on a page. Character, Kanarese. Condition, injured. Appearance, new Wants the beginning. Contains 106 stanzas.

Similar to the above.

Beginning:

महाप्रभञ्जनं प्राप्य स्वान्तेषु कलुषीकृताः ।
प्रतिकूलं विचेष्टन्ते नराः केऽपि जडाशयाः ॥
दत्वा वारि जनाय स्वं दिक्षु गर्जन्ति ये मुहुः ।
तानुत्सेकवतः प्राप्य नन्दन्ति नवनीपकाः ॥

End:

शक्तः शब्द इवैकः स्यात्साधुश्रुतिपथे स्थितः ।
सदध्याहारपूर्णस्य स्वार्थस्य प्रतिपादने ॥

महान् स एव पुरुषो यस्य सत्यानुरोधिना ।
आक्षिप्तपारिजातेन बाहुना रक्ष्यते जगत् ॥

No. 12020. चाटुश्लोकाः.
CĀṬUŚLŌKĀḤ.

Substance, palm-leaf. Size, 8⅜ × 1 inches. Pages, 68. Lines, 5 on a page. Character, Telugu. Condition, injured. Appearance, old.

Similar to the above.

Beginning:

जल्पनेन किमनल्पसुधोर्मीकल्पकल्पतरुपक्कफलादाम् ।
अन्यवन्यफलमण्डजमान्यं कन्यकामणि कदन्नमिदं नः ॥

पातिताः किमपि पा(वा)म(केक)रा मन्दमन्दमरविन्दमुखीभिः ।
पातयामि बलहन्तुरहन्तां प्रौढचाटुवचनानि नवोढाः ॥

End:

अस्त्यद्यापि चतुस्समुद्रपरिखापर्यन्तमुर्वीतलं
सन्त्यन्येऽपि समस्तवाक्यचतुराः केचित् कचिद्भूभृतः ।
एको यत्र निरादरो यदि भवेदन्यो भवेत्सादरः
वाग्देवी वदनाम्बुजे वसति चेत् को नाम दीनो जनः ॥

No. 12021. चाटुश्लोकाः.
CĀṬUŚLŌKĀḤ.

Substance, palm-leaf. Size, 14⅝ × 1½ inches. Pages, 10. Lines, 9 on a page. Character, Grantha and Telugu. Condition, good. Appearance, new.

Begins on fol. 46*a*. The other works herein are Vidagdhamukhamaṇḍana 1*a*, Vidagdhamukhamaṇḍanadīpikā 18*a*, Nītidviṣaṣṭikā 29*a*, Subhāṣitasudhānandalaharī 39*a*.

Similar to the above.

Beginning:

हारो भाति कुचद्वयं तव शिवे मध्यं वपुस्त्वद्वचः
केशा नासिकमौक्तिकं च वदनं रोमावली लोचने ।
गङ्गावद् गजकुम्भवद्गगनवद्गाङ्गेयवद्गेयवत्
जम्बूवज्जलबिन्दुवज्जलजवज्जम्बालवज्जालवत् ॥
क्व प्रस्थितासि करभोरु घने निशीथे
प्राणेश्वरो वसति यत्र मनःप्रियो मे ।
एकाकिनी वद कथं न बिभेषि बाले
नन्वस्ति पुङ्खितशरो मदनः सहायः ॥

End:

सर्वालङ्कारबर्हायितसुरपतिसद्व्योमयाने रथेऽस्मिन्
दुर्वारोदारगर्वातुलगतिविभवे श्रीमदर्वोपनद्धे ।
वर्वारापारसर्वानटनपदयुगस्फूर्जदम्भोदनादे
सर्वाभीष्टाय शर्वात्मज इह भवतात् सुस्थितोऽस्माकमाशु ।
तनोतु तरुणीचारुलोलनेत्रद्वयं सुखम् ।
कर्णावलम्बिनीलाम्बुरुहकान्तिविडम्बि वः ॥

No. **12022.** चाटुश्लोकाः.
CĀṬUŚLŌKĀḤ.

Pages, 6. Lines, 5 on a page.

Begins on fol. 8*a* of the MS. described under No. 9372. Similar to the above. This work is attributed to Kālidāsa.

Beginning:

चेटीभवन्निखिलभे(खा)टीकदम्बवनवाटीषु नाकिपटली-
कोटीरचारुतरकोटीमणीकिरणकोटीकरम्बितपदा ।
पाटीरगन्धिकुचशाटी कवित्वपरिपाटीमगाधिपसुता
घोटीखुरादधिकधाटीमुदारमुखवीटीरसेन तनुताम् ॥
द्वैपायनप्रभृतिशापायुधत्रिदिवसोपानधूलिचरणा
पापापहस्वमनुजापानुलीनजनतापापनोदनिपुणा ।

नीपालया सुरभिधूपालका दुरितकूपादुदञ्चयतु मां
कूपाधिकाशिखरिभूपालवंशमणिदीपायिता भगवती ॥

End :

यालीभिरात्ततनुरालीसकृत्प्रियकपालीषु खेलति भया-
व्यालीनकुल्यसितचूलीभराभरणधूलीलसन्मणिगणा ।
नालीभृति श्रवसि तालीदलं वहसि यालीतिशोभितिलका
. . . . . कालीमनस्यपदनालीकसेवनविधौ ॥

No. 12023. चाटुश्लोकाः.
CĀṬUŚLŌKĀḤ.

Substance, palm-leaf. Size, 7 × 1¼ inches. Pages, 36. Lines, 6 on a page. Character, Telugu. Condition, slightly injured. Appearance, old.

Similar to the above.

Complete.

Beginning :

मातृवत् परदाराणि परद्रव्याणि लोष्टवत् ।
आत्मवत् सर्वभूतानि यः पश्यति स पश्यति ॥
निमन्त्रणोत्सवा विप्रा गावो नवतृणोत्सवाः ।
भर्तारस्यागता(भर्तृरत्युत्सवा)नारी अहं कृष्णरणोत्सवः ॥

End :

पुस्तकेषु च या विद्या परहस्तेषु यद्धनम् ।
अभ्रच्छाया तृणादग्निः पराधीनं तु न सुखम् ॥
विद्वत्सङ्गे विवाहे च यज्ञे च नृपदर्शने ।
सन्ध्यावन्दनवेलायां दोषोऽयं न कदाचन ॥

No. 12024. चाटुश्लोकाः.
CĀṬUŚLŌKĀḤ.

Pages, 54. Lines, 22 on a page.

Begins on fol. 323*a* of the MS. described under No. 11856.

Similar to the above.

Beginning :

चरन् वनान्ते नवकुञ्जरेषु न षट्पदो गन्धफ(ली)मजिघ्रत् ।
सा किं न रम्या सचि(खि)किं न रक्तो बलीयसी केवलमीश्वराज्ञा ॥

भ्रमर भ्रमरा(ता)दिगन्तराले क्वचिदासादितमीक्षितं श्रुतं वा ।
वद सत्यमपास्य पक्षपातं यदि जाजीकुसुमानुकारि पुष्पम् ॥

End:

भवित्री रम्भोरु त्रिदशवदनग्लानिरधुना
न रामो न (स ते रामः) स्थाता न युधि पुरतो लक्ष्मणसखः ।
इयं यास्यत्युच्चैर्विपदमधुना वानरचमूः
लघिष्ठेदं षष्ठाक्षरपरविलोपात्पठ पुनः ॥
बहूनामल्पसाराणां संयोगः कार्यसाधकः ।
तृणैराबध्य(रभ्य)ते जन्तु(रज्जु)स्तेन नागोऽपि बध्यते ॥

No. 12025. चाटुश्लोकाः.

CĀṬUŚLŌKĀḤ.

Substance, paper. Size, 9 × 6¼ inches. Pages, 52. Lines, 16 on a page. Character, Telugu. Condition, good. Appearance, old.

Begins on fol. 1*a*. The other work herein is Prasaṅgaratnākara 27*a*.

Similar to the above.

Beginning:

मन्त्राक्षता विप्रकरेण मुक्ताः पतन्ति ये मानवमस्तकेषु ।
शिलाश्च देवा मनुजा नरेन्द्रा वन्ध्याङ्गना पुत्रवती भवेयुः ॥
दुर्गुणोऽपि सुगुणां सभां गतो दुर्गुणत्वमपयाति सर्वदा ।
अन्त्यजाङ्गणविनिस्सृतं पयो गाङ्गतोयमभिगम्य पावकम् ॥

End:

ब्राह्मणी गणको वेश्या सारमेयश्च कुक्कुटः ।
दृष्टमात्रेण कुप्यन्ति न जाने तत्र कारणम् ॥
आतुरे व्यसनं प्राप्ते दुर्भिक्षे राष्ट्रसङ्कुले ।
राजद्वारे श्मशाने च यस्तिष्ठति स बान्धवः ॥

No. 12026. चाटुश्लोकाः.

CĀṬUŚLŌKĀḤ.

Pages, 7. Lines, 7 on a page.

Begins on fol. 19*a* of the MS. described under No. 1282.

Contains 35 stanzas.

Similar to the above.

Beginning :

ब्रह्मायुश्चिरमातनोतु सततं नारायणो रक्षतात्
शत्रून् संहरताद्धरस्तु विजयं कुर्याद्बलारिस्तव ।
आरोग्यं कु(रुतात्सहस्र)किरणो दद्याद् बलं मारुतिः
वक्त्रे नृत्यतु भारती च सदने लक्ष्मीश्चिरं तिष्ठतु ॥
यः पूतनामारणलब्धयोगः काको(दरो येन विनीत)दर्पः ।
यशोदयालङ्कृतमूर्तिरव्यान्नाथो यदूनामथवा रघूणाम् ॥

End :

भ्रान्तं देशमनेकदुर्गविषमं प्राप्तं न किञ्चित्फलं
त्यक्त्वा जातिकुलाभिमानमुचितं सेवा कृता निष्फला ।
भुक्तं मानविवर्जितं परगृहेष्वाशङ्कया काकवत्
प्राप्तः काणवराटकोऽपि न मया तृष्णे सकामा भव ॥

No. 12027. चाटुश्लोकाः.

CĀṬUŚLŌKĀḤ.

Pages, 37. Lines, 8 on a page.

Begins on fol. 43*a* of the MS. described under No. 12015.

Similar to the above.

Beginning :

द्वाविमौ पुरुषौ लोके भेत्तारौ सूर्यमण्डलम् ।
परिव्राड्योगयुक्तश्च रणे चाभिमुखो हतः ॥
उत्खातान् प्रतिरोपयन् कुसुमितान् चिन्वन् लघून्वर्धयन्
अत्युच्चान्नमयन् पृथूंश्च लघयन् विश्लेषयन् संहतान् ।
वक्रान् कण्टकिनो बहिर्नियमयन् संरोपितान् पालयन्
मालाकार इव प्रयोगकुशलो राजा चिरं जीवति ॥

End :

अधरं निपीय मधुरं प्रियं पतौ य(त)मानमानमसमानभाषणम् ।
अररं पिधाय परिरम्भणा[मा]दरादुररीचकार बदरीफलस्तनी ॥

No. 12028. चाटुश्लोकाः.
CĀṬUŚLŌKĀḤ.

Pages, 56. Lines, 8 on a page.

Begins on fol. 49*a* of the MS. described under No. 1467.
Similar to the above.

Beginning:

चकोराणां चन्द्रः कुवलयकदम्बो मधुलिहां
सरोजानां भानुः कुसुमसमयः काननशुभां(भुवाम्) ।
मयूराणां मेघः प्रथयति यथा चेतसि सुखं
तथास्माकं प्रीतिं जनयति तवालोकनमिदम् ॥
लक्ष्मीश्चेन्न सरस्वती तदुभयं यद्यस्ति नोदारता
तच्चापि त्रितयं घटेत यदि चेत्पुण्यैरगण्यैरपि ।
सौजन्यं न विजृम्भते तदपि चेन्नास्त्येव धर्मे रतिः
तत्सर्वं जगदीश्वरस्य कृपया त्वय्येव सन्दृश्यते ॥

End:

असम्पादयतः कश्चिदर्थं जातिक्रियागुणैः ।
यदृच्छाशब्दवत्पुंसः संज्ञायै जन्म केवलम् ॥
सर्वदेवमयो राजा ऋषिभिः परिकीर्तितः ।
. . . . ॥

No. 12029. चाटुश्लोकाः.
CĀṬUŚLŌKĀḤ.

Substance, palm-leaf. Size, $14\frac{5}{8} \times 1\frac{3}{8}$ inches. Pages, 38. Lines, 6 on a page. Character, Telugu. Condition, good. Appearance, old.

Begins on fol. 1*a*. The other work herein is Śukasaptatikathā 20*a*.
Incomplete.
Similar to the above.

Beginning:

लोकानन्दन चन्दनद्रुम सखे नास्मिन् वने स्थीयतां
दुर्वंशैः परुषैरसारहृदयैराक्रान्तमेतद्वनम् ।
ते ह्यन्योन्यनिघर्षजातदहनज्वालावलीसङ्कुला
न स्वान्येव कुलानि केवलममी सर्वं दहेयुर्वनम् ॥

End:

दिगन्ते श्रूयन्ते मदमलिनगण्डाः करटिनः
करिण्यः कारुण्यास्पदमसमशीलाः खलु मृगाः ।
इदानीं लोकेऽस्मिन्ननुपमशिखानां पुनरयं
नखानां पाण्डित्यं प्रकटयति(तु) कस्मिन् मृगपतिः ॥

No. 12030. चाटुश्लोकाः.

CĀṬUŚLŌKĀḤ.

Substance, palm-leaf. Size, 14 × $1\frac{1}{8}$ inches. Pages, 24. Lines, 6 on a page. Character, Grantha. Condition, injured. Appearance, old.

Begins on fol. 1*a*. The other works herein are Subhāṣitasudhānandalaharī 13*a*, Saṅgītaviṣaya 34*a*.

Wants beginning.

Similar to the above.

Beginning:

द्वारि वारणपतिर्बहिरास्ते मन्दिरे वसति बालबिडालः ॥
सदसि विदुरभीष्मद्रोणशारद्वतानां
पतिभिरमितवीर्यैः पञ्चभिः पालितापि ।
अहह परिभवस्य द्रौपदी पात्रमासीत्
बलवति सति दैवे बन्धुभिः किं विधेयम् ॥
कल्याण वः क्रियासुर्मिलदटनियुगस्थास्नुगीर्वाणभोगि-
श्रेणव्यत्यस्तकल्पद्रुमकुसुममनोहारिहारावलीनि ।
नालीकाश्लिष्टलक्ष्मीकरतलकमलोद्भ्रान्तमाध्वीकधारा-
तिर्यक्फालेक्षणानि त्रिपुरहरधनुर्ज्यालताकर्षणानि ॥

End:

शूली जातः कदशवचना(नवशा)द्भैक्षचर्यात्कपाली
वस्त्राभावाद्दिगतवसनः स्नेहशून्याज्जटावान् ।
इत्थं राजंस्तव परिचयादीश्वरत्वं मयाप्तं
राजापि त्वं मम नरपते नार्धचन्द्रं ददासि ॥

No. 12031. चाटुश्लोकाः.

CĀṬUŚLŌKĀḤ.

Substance, palm-leaf. Size, $15\frac{5}{8}$ × $1\frac{1}{4}$ inches. Pages, 48. Lines, 5 on a page. Character, Telugu. Condition, slightly injured. Appearance, new.

Incomplete.

Similar to the above. These stanzas are written again beginning from fol. 24*a*.

Beginning:

अनारम्भो मनुष्याणां प्रथमं बुद्धिलक्षणम् ।
आरब्धस्यान्तगमनं द्वितीयं बुद्धिलक्षणम् ॥
दुर्जनो दोषमादत्ते दुर्गन्धमिव सूकरः ।
सज्जनस्तु गुणग्राही हंसः क्षीरमिवाम्भसः ॥

End:

सद्भिस्तु लीलया प्रोक्तं शिलालिखितमक्षरम् ।
असद्भिः शपथेनापि वचः प्रोक्तं जले लिपिः ॥
मानुष्ये सति दुर्लभा पुरुषता . . . ।

No. **12032.** चाटुश्लोकाः.
CĀṬUŚLŌKĀḤ.

Pages, 3. Lines, 6 on a page.

Begins on fol. 59*b* of the MS. described under No. 11939.

Similar to the above.

Beginning:

इन्दुं निन्दति तस्करो गृहपतिं जारः सुशीलं खलः
साध्वीमप्यसती कुलीनमकुलोत्पन्नो जरन्तं युवा ।
विद्यावन्तमनक्षरो धनपतिं निस्स्वः सुरूपोज्वलं
वैरूप्यैकनिधिः प्रबुद्धमबुधश्शिष्टं निकृष्टो जनः ॥
दुष्टे सरुषि मध्यस्थे राजनि त्रिविधा गुणाः ।
दोषा गुणा गुणा दोषा दोषा दोषा गुणा गुणाः ॥

End:

वाचाटोक्तौ वागमृते वा सुकवीनां स्तोकप्रज्ञास्तुल्यदृशो हन्त भवन्ति ।
गोमायूनां कोकिलयूनामपि शब्देष्वेकाकारा मानसवृत्तिर्महिषाणाम् ॥

No. **12033.** चाटुश्लोकाः.
CĀṬUŚLŌKĀḤ.

Substance, paper. Size, 12⅓ × 8½ inches. Pages, 12. Lines, 22 on a page. Character, Telugu. Condition, good. Appearance, new.

Begins on fol. 282*a*. The other works herein are Kādambarī 1*a*, Śilpaśāstra 87*a*, Prasaṅgaratnāvalī 194*a*.

Similar to the above.

Beginning:

न चेतश्चाम्पेयस्तबकनिकुरुम्बेऽभिक्रमते
समुत्कण्ठा काचिन्नवविकचपुन्नागमुकुले ।
न मल्लीवल्लीनामपि मधुनि वाञ्छा मधुलिहः
समाघ्राय त्यक्तो यदवधि लवङ्गीपरिमे(म)लः ॥
क्वचित्क्वचिदयं यातु रन्तुं प्रेमवशंवदः ।
न विस्मरति राजीवमाजीवमलिनं हृदि ॥

End:

विधिरेव विशेषगर्हणीयः करट त्वं रट कस्तवापराधः ।
सहकारतरौ चकार यस्ते सहवासं सरलेन कोकिलेन ॥
आबद्धकृत्रिमसटाजटिलांसभित्तिरारोपितो मृगपतेः पदवीं यदि श्वा ।
मत्तेभकुम्भतटपाटनलम्पटस्य नादं करिष्यति कथं हरिणाधिपस्य ॥

No. **12034.** चाटुश्लोकाः.
CĀṬUŚLŌKĀḤ.

Substance, palm-leaf. Size, $17\frac{5}{8} \times 1\frac{1}{2}$ inches. Pages, 10. Lines, 7 on a page. Character, Telugu. Condition, good; but the ends of leaves are broken. Appearance, old.

Same work as the above.

No. **12035.** चाटुश्लोकाः.
CĀṬUŚLŌKĀḤ.

Page, 1. Lines, 8 on a page.

Begins on fol. 9*a* of the MS. described under No. 768 of the Tamil D.C., Vol. II.

Similar to the above.

Beginning:

वाञ्माधुर्यात्सर्वकार्येषु सिद्धिः वाक्पारुष्यात्सर्वकार्येषु नष्टः(म्) ।
किं तेन(स्यात्)कोकिलेनोपकारः किं तेन(नाहो)गर्दभेनापकारः ॥
माताप्येका पिताप्येको मम तस्य च पक्षिणः ।
अहं मुनिभिरानीतः स मा(चा)नीतो गवाशनैः ॥

End:

वीणाप्येकगुणेन राजरमणीनीरन्ध्रपीनस्तन-
द्वन्द्वे खेलति शुष्कदारुनिचया निस्सारतुम्बीफला ।
चण्डं पार्वणशर्वरीपरिबृढप्रौढप्रभाभासुरं
मुक्ताजालमपीह निर्गुणतया योग्यं न संजायते ॥

No. **12036.** चाटुश्लोकाः.

CĀṬUŚLŌKĀḤ.

Substance, palm-leaf. Size, $10\frac{3}{4} \times 1\frac{1}{4}$ inches. Pages, 71. Lines, 6 on a page. Character, Grantha. Condition, good. Appearance, new.

Begins on foll. 1*a* and 42*b*. The other works herein are Kṛṣṇamaṅgaḻāśāsana 37*a*, Mahālakṣmīkavaca 38*a*.

Incomplete.

Similar to the above.

Beginning:

राजास्ते तरुणीविभुः स रमते विष्णोः पदे नेह किं
दातैतन्मम वाञ्छितस्य सततं काञ्चीपतिस्तादृशः ।
काञ्चीदेशपतिस्तु कः स्मरवरः क्वास्ते गृहे स्वेऽधुना
तादृक् चेन्मम दर्शयास्तु लिकुचद्वन्द्वं करे गृह्यताम् ॥
शान्ते मन्मथसङ्गरे रणजिता संमानमातन्यते
वासोऽदाज्जघनस्य पीनकुचयोर्हारं श्रुतेः कुण्डलम् ।
वक्त्राब्जस्य तु वीटिकां वरतनोः पाण्यो रणत्कङ्कणे
पश्चाल्लम्बिनि केशपाशनिचये बन्धो हि युक्तक्रमः ॥

End:

नानावेदविशालपल्लवयुतं शास्त्रप्रसूनाङ्कितं
विद्वत्कोकिलकूजितं सुललितं सत्तर्कशाखोन्नतम् ।
संवित्कल्पतरुं नमामि सततं वेदान्तचिन्ताफलं
राजन् सत्कविबृन्दकीरनिनदं क्रीडास्पदं श्रीपतेः ॥

No. **12037.** चाटुश्लोकाः.

CĀṬUŚLŌKĀḤ.

Substance, palm-leaf. Size, $14\frac{1}{2} \times 1\frac{1}{4}$ inches. Pages, 9. Lines, 7 on a page. Character, Telugu. Condition, good. Appearance, new.

Begins on fol. 15*b*. The other work herein is Bhāminīvilāsa 1*a*.

Contains 52 stanzas.

Similar to the above.

Beginning:

गर्जन्नम्बु ददाति तच्च कणिकारूपेण यत्र क्वचित्
कालापेक्षतया प्रदानसमये नैल्यं विधत्ते मुखे ।
पश्चात्पाण्डुरतामुपैति लघुतामभ्येति भूयस्तरां
वीरश्रीपृथुरत्नशेखरमणे दाता कियान्वारिदः ॥

End:

अन्तश्छिद्राणि भूयांसि कण्टका बहवो बहिः ।
कथं कमलनालस्य मा भूवन् भङ्गुरा गुणाः ॥

No. **12038.** चाटुश्लोकाः.

CĀṬUŚLŌKĀḤ.

Substance, palm-leaf. Size, $12\frac{5}{8} \times 1\frac{1}{4}$ inches. Pages, 12. Lines, 6 on a page. Character, Telugu. Condition, slightly injured. Appearance, old.

Contains 50 stanzas.

Similar to the above.

Beginning:

किं तृष्णाकारि कीदृग्रथचरणमलं रौति कः काब्धिकाञ्ची
कोऽपसारी भुजङ्गे किमु कलहशमा वाक् च सम्बोधनं किम् ।
का सुन्दर्यामपीन्दुः कथमवनिभृतः का च सम्बुद्धिरग्नेः
र्बीजं किं कावनीजारमणमतिहरा हेमसारङ्गलीला ॥
कः खे चरति का रम्या का दिव्या(जप्या) किं विभूषणम् ।
को वन्द्यः कीदृशी लङ्का वीरमर्कटकम्पिता ॥

End:

शीतेऽतीते वसनमशनं वासरान्ते निशान्ते
क्रीडारम्भं कुवलयदृशां यौवनान्ते विवाहम् ।
सेतोर्बन्धं पयसि चलिते वार्धके तीर्थयात्रां
वित्ते नष्टे वितरणमहो कर्तुमिच्छन्ति मूढाः ॥

No. **12039.** चाटुश्लोकाः.

CĀṬUŚLŌKĀḤ.

Substance, palm-leaf. Size, 13 × 1 inches. Pages, 14. Lines, 5 on a page. Character, Telugu. Condition, good. Appearance, new.

Begins on fol. 1*a*. The other works herein are **Dharmaśāstravacanāni** 8*a*, Śivastōtra 13*a*, Rāmāyaṇakathādisāra 16*a*.

Contains 39 stanzas.

Similar to the work described above.

Beginning:

कूपोदकं वटच्छाया गृहान्तं तरुणीस्तनम् ।
शीतकाले भवेदुष्णमुष्णकाले तु शीतलः(म्) ॥
ज्वरदण्डोपवासः स्याद्भार्यादण्डं पृथक्शये ।
आम्नायश्छन्दसां दण्डं शत्रोर्दण्डं सुहृत्तथा ॥

End:

शुनके गर्भसंभूत्वा(त्या)शु(शौ)नकादि(केति)महामुनिः ।
तपसा ब्राह्मणो भूत्वा तस्य जातं न कारयेत् ॥
वल्मीके गर्भसंभूत्वा(त्या)वाल्मीकेन(कीति)महामुनिः ।
तपसा ब्राह्मणो भूत्वा तस्य जातं न कारयेत् ॥

No. 12040. चाटुश्लोकाः.
CĀṬUŚLŌKĀḤ.

Substance, palm-leaf. Size, 16⅓ × 1¼ inches. Pages, 19. Lines, 5 on a page. Character, Telugu. Condition, good. Appearance, new.

Similar to the above.

Beginning:

विधिरेव विशेषगर्हणीयः करट त्वं रट कस्तवापराधः ।
सहकारतरौ चकार यस्ते सहवासं सरलेन कोकिलेन ॥
वृथा वृथा धावसि चातक त्वं नायं घनः किन्तु करी मदान्धः ।
स त्वादृशेभ्यो न ददाति दानं मातङ्गदानं मधुपेभ्य एव ॥

End:

आशा यस्य दलीभवन्ति गगनं यस्य द्विरेफायते
गङ्गेयं मकरन्दभावमयते ताराः परागायिताः ।
यस्यान्तस्स्थितराजहंसमिथुनं पूषा च दोषाकर-
स्तत्त्रैविक्रममङ्घ्रिपद्ममनिशं शर्माणि निर्मातु वः ॥

No. 12041. चाटुश्लोकाः.
CĀṬUŚLŌKĀḤ.

Pages, 20. Lines, 6 on a page.

Begins on fol. 5*a* of the MS. described under No. 5048.

Similar to the above.

Beginning:

अर्धं दानववैरिणा गिरिजयाप्यर्धं हरस्याहृतं
देवेत्थं जगतीतले पुरहराभावे समुन्मीलति ।
गङ्गा सागरमम्बरं शशिकला नागाधिपः क्ष्मातलं
सर्वज्ञत्वमधीश्वरत्वमगमत् त्वां मां च भिक्षाटनम् ॥
चैत्रे मासि कठोरसूर्यकिरणैः संतप्तगात्रो भवा-
नस्मिन् कुब्जवटे सुशीतलतटे भोः पान्थ विश्राम्यताम् ।
एकाकी च भवानहं च तरुणी शून्या प्रपा वर्तते
लज्जा मे भणितुं त्वमेव चतुरो जानासि कालोचितम् ॥

End:

विघ्नेशो वः स पायाद्विहृतिषु जलधीन् पुष्कराग्रेण पीत्वा
यस्मिन्नुद्धृत्य हस्तं वमति तदखिलं दृश्यते व्योम्नि देवैः ।
क्वाप्यम्भः क्वापि विष्णुः क्वचन कमलभूः क्वाप्यनन्तः क्व च श्रीः
क्वाप्यौर्वः क्वापि शैलाः क्वचन मणिगणाः क्वापि नक्रादिसत्त्वाः ॥

No. **12042.** चाटुश्लोकाः.

CĀṬUŚLŌKĀḤ.

Pages, 14. Lines, 6—8 on a page.

Begins on fol. 21*a* of the MS. described under No. 1525, wherein the list of other works has been omitted to be given. They are Upākarmanirṇaya 28*a*, Smṛtivacanāni 30*a*, Jyautiṣaviṣaya 31*a*, Āśīrvāda 34*a*, Aṣṭaślōkī 43*a*.

Similar to the above.

Beginning:

ईशस्य कण्ठलग्नोऽपि वासुकिर्वायुभक्षणम्(ः)।
महाराजानमाश्रित्य(श्रितस्यापि)फलं भाग्यानुसारि च ॥
रत्नाकर(ः)सु(पि)ता यस्य[।]लक्ष्मीश्चापि सहोदरी ।
शङ्खं रुद(व)ति भिक्षार्थं फलं भाग्यानुसारि च ॥
मा गर्वमुद्वह बिडाल महीपतीना-
मन्तर्गृहं मणिमयं निलयं ममेति ।
पट्टाभिषेकसमये जगदीश्वराणां
बाह्यस्थितस्य कलभस्त्वि(स्य) हि मण्ड(न)श्रीः ॥

End :

अर्धं दानववैरिणा गिरिजयाप्यर्धं हरस्याहृतं
देवेत्थं जगतीतले पुरहराभावे समुन्मीलति ।
गङ्गा सागरमम्बरं शशिकला नागाधिपः क्ष्मातलं
सर्वज्ञत्वमधीश्वरत्वमगमत् त्वां मां च भिक्षाटनम् ॥

No. 12043. चाटुश्लोकाः, सव्याख्याः.

CĀṬUŚLŌKĀḤ WITH COMMENTARY.

Substance, palm-leaf. Size, $13\frac{3}{4} \times 1\frac{3}{8}$ inches. Pages, 5. Lines, 6 on a page. Character, Telugu. Condition, good. Appearance, old.

Begins on fol. 8*a*. The other works herein are Nandīśvarāṣṭaka 1*a*, Viṣṇvaṣṭaka 3*b*, Pañcaratna 5*a*.

Similar to the above.

Beginning :

गोमद्गोभवगोयुगो विनु(न)तगोहस्तादिगोपालको
गोजाराधितपादगोजयुगलो गोराशिजागोप्रियः ।
गोभिर्मर्दितगोपवैरिरमणीगोविभ्रमो गोप्रदः
गोपीगोनिचयैकगोस्तलतनुर्गोपालकः पातु वः ॥

गाः धेनवः पालयतीति गोपालकः एतादृक् गोपालकः श्रीकृष्णदेवः कृष्णश्चासौ देवश्च कृष्णदेवः धनकनकवस्तुवाहनच्छत्रचामरान्दोलिकगजाश्वादिश्रेयांसि ददात्वित्याशीर्वादः ।

End :

अम्बुमदम्बुदालिरेव गलरुक् यस्य सः अम्बुमदम्बुदालिगलरुक् कोऽर्थः नलिकण्ठ इत्यर्थः । एतादृग्विशेषणविशिष्टः स देवः मृडः सदाशिवः वः युष्माकं मुदे सन्तोषाय अरम् अत्तम्(त्यन्तम्) स्यात् भवत्वित्याशीर्वादः ॥

No. 12044. चाटुश्लोकाः, केरलटीकासहिताः.

CĀṬUŚLŌKĀḤ WITH MALAYĀḶAM MEANING.

Substance, palm-leaf. Size, $8\frac{5}{8} \times 1\frac{1}{4}$ inches. Pages, 7. Lines, 6 on a page. Character, Malayāḷam. Condition, slightly injured. Appearance, new.

Begins on fol. 44*a*. The other works herein are Vyāsaśataka 1*a*, Nītiśāstrasamuccaya with Malayāḷam meaning 27*a*.

Similar to the above.

Beginning:

सन्ना नाविकधोरणी निपतिता मध्येजलं क्षेपणिः
पन्थाः पर्वतदन्तुरो घनपथच्छन्ना हि तारापथाः ।
भो भो मारुत दुस्तरो जलनिधिर्जीर्णाशनो यज्जनः
तत्त्वं मज्जय वा तटं नयतु वा हस्ते तवास्ति द्वयम् ॥

End:

[सुघोषाः ।
न वीणा सुवीणा नटी च प्रवीणा(सु)ताल(ाः)स्वरावहा(सुरावा)मृदङ्गाः
विना गानकाले पुनः कण्ठशुद्धिं ततः किं ततः किं ततः किं ततः किम् ॥

No. 12045. चित्ररत्नाकरः.
CITRARATNĀKARAḤ.

Substance, palm-leaf. Size, $10\frac{3}{4} \times 1\frac{1}{4}$ inches. Pages, 56. Lines, 6 on a page. Character, Grantha. Condition, slightly injured. Appearance, new.

Contains the first four Paricchēdas complete and the fifth incomplete.

Same work as that described under R. No. 1158 of the Triennial Catalogue, Vol. II, Part I-A. The author's mother is here mentioned by the name of Ramā in the colophon which is extracted below.

Foll. 29 and 30 give stanzas on miscellaneous subjects and do not form part of this work.

End:

नूतनाम्भोधरच्छायो महाभोगविराजितः ।
समन्वितो रक्तरुचा नग एव विराजते ॥ नागश्च ॥

Colophon:

कृतौ चक्रकवेः सूनोः श्रीरमालोकनाथयोः ।
परिच्छेदश्चतुर्थोऽभूच्चित्ररत्नाकरे परे ॥
सर्वेषु सत्स्वपि गुणेष्वपहाय गूढं दोषं गृणात्यसकृदेव जनेषु मूढः ।
सत्स्वेव सुन्दरतरावयवेषु नृणामन्तर्निवेश्य वृषणं ग्रसते पिपीली ॥

* * * *

किमस्ति यमुनानद्यां किं वा वदति जारिणी ।
आहूयते कथं विद्वान् मध्वैका धन्यते सदा (?) ॥

No. 12046. चित्ररत्नाकरः.
CITRARATNĀKARAḤ.

Pages, 27. Lines, 20 on a page.

Begins on fol. 1*a* of the MS. described under No. 11857.

Breaks off in the fifth Paricchēda.

Same work as the above. Restored from the MS. described under the previous number.

No. 12047. चित्ररत्नाकरः.
CITRARATNĀKARAḤ.

Pages, 28. Lines, 6 on a page.

Begins on fol. 5*a* of the MS. described under No. 1799.

Breaks off in the third Paricchēda.

Same work as the above.

No. 12048. चित्ररत्नाकरः.
CITRARATNĀKARAḤ.

Substance, Śrītāla. Size, 11 × 2⅛ inches. Pages, 4. Lines, 8 on a page Character, Grantha. Condition, good. Appearance, new.

Begins on fol. 1*a*. The other works herein are Pātrakēsarīyastuti 3*a*, Ātmānuśāsana with commentary 12*a*, Samādhiśataka with notes 44*a* Dharmāmṛta 56*a*.

Incomplete.

Similar to the above, but the stanzas relate to Jainism.

Beginning :

वक्षो वक्षोजलक्ष्यं वहति जगति कः को विनीतो निषेधे
को वर्णः कीदृशं स्याद्बलमिह बलिनां भूभुजां शं कुतः स्यात् ।
कस्तूरी स्यात् क जाता कुलममलकुलं यादवानां कुतोऽभूत्
कीदृक्षः स्याद्विधाता प्रथमजिनपतिः कः श्रिये नाभिजातः ॥
वर्णः कः स्यात्सटार्थे क च वसति रमा कीदृशः स्याद्दरिद्रः
कः शब्दः स्याद्विकल्पे वदति रतिपतिः पुंस्त्रियौ ये प्रशस्ये ।
कोऽत्रान्तस्थासु मुख्यः क सति शिवसुखं किं कुशीकृत्प्रतीतं
तार्क्ष्यः कीदृग् गुहो वादिमजिनवरतः को जिनो वैजयेयः ॥

End:

कान्ता केव विराजते गुणवतां गेहे कुलीनानिशं
कीदृक्षो विदधे विधुश्च विधिना श्रीनन्दनः पृच्छति ।
भोग्या भूमिभुजात्र का सुविदितो नारायणः कीदृशः
कीदृग्यो दशमो जिनः प्रदिशताच्छ्रीवत्सलक्ष्मा श्रियम् ॥

No. 12049. जगन्मोहनम्.

JAGANMŌHANAM.

Substance, palm-leaf. Size, $13\frac{3}{4} \times 1\frac{1}{8}$ inches. Pages, 20. Lines, 4 on a page. Character, Telugu. Condition, good. Appearance, old.

An anthology containing 66 stanzas and describing the characteristics and attractions of women of different castes and countries as also of women in different attire and activity.

Beginning:

शैवस्त्रीवर्न(र्ण)ना—

वी(वि)भूतिरेखाविलसन्निटाला ताम्बूलरागारुणदन्तचेला ।
विराजते राजपथे सुशीला शातोदरी काचन शैवबाला ॥
आबद्धरुद्राक्षमयोरुहारा किरीटकाञ्चीकटकादिभूषा ।
कराक्षमालाकलनानुमेया पञ्चाक्षरीमन्त्रजपास्ति शैवी ॥

End:

कज्जलधारिणी—

रतौ च दन्तक्षतचिह्निताधरा वधूरियं लोहितलोललोचना ।
आदर्शबिम्बप्रतिबिम्बिताननना दधाति नेत्रे घनसारकज्जलम् ॥
वधूः स्फुरन्नीलशिलाञ्चितोर्मिकां(करेण) नेत्रे विनिवेश्य कज्जलम् ।
अन्ये तदङ्गुष्ठमणिप्रभाञ्चितं न्यस्तं पुरो नेति दधाति शङ्कया ॥

No. 12050. नराभरणम्.

NARĀBHARAṆAM.

Pages, 54. Lines, 17 on a page.

Begins on fol. 35*a* of the MS described under No. 11995.

A choice collection of ethical, moral and worldly-wise sayings in the form of stanzas. This anthology purports to state what may be considered as ornamental qualities of human beings.

Incomplete.

Beginning:

स्वहस्तेनाचरेद्दानं परहस्तेन मर्दनम् ।
भार्याहस्तेन ताम्बूलं मातृहस्तेन भोजनम् ॥
(नर)स्याभरणं रूपं रूपस्याभरणं गुणः ।
गुणस्याभरणं ज्ञानं ज्ञानस्याभरणं क्षमा ॥
न्यायो राजविभूषणं वितरणं पाणिद्वयोर्भू(यीभू)षणं
लज्जा स्त्रीजनभूषणं सरसता सख्युः स(दा)भूषणम् ।
विद्या विप्रविभूषणं हरिकथा श्रोत्रद्वयोर्भू(यीभू)षणं
सत्पुत्रः कुलभूषणं सुकविता वाचः सदा भूषणम् ॥

End:

आशापिशाचिकाविष्टः पुरतो यस्य कस्यचित् ।
वन्दते निन्दति स्तौति रोदिति प्रहसत्यपि ॥
आशातुरगमारुह्य नित्यं धावति याचकः ।
न चार्तिर्न श्रमो ह्यस्य न गतौ नापि मन्दता ॥
प्रातः क्षालितलोचनः करतलोदञ्चत्पवित्राङ्कुरः
तत्तत्स्थानकृतत्रि . . . . ।

No. 12051. नीतिद्विषष्टिका.
NĪTIDVIṢAṢṬIKĀ.

Pages, 20. Lines, 7 on a page.

Begins on fol. 29*a* of the MS. described under No. 12021.

A work in 62 stanzas on morals written in the Āryā metre by Sundarapāṇḍya.

Complete.

Beginning:

श्रीमान् सुन्दरपाण्ड्यः श्रुतिस्मृतिप्रसृतसत्पदार्थज्ञः ।
कृतवानार्यां सम्यक्छ्रोत्राणां(मोद)वृद्धिक(री)म् ॥
शृणुत श्रुतिजलधौतैः कर्णैः सुश्लिष्टसन्धिसम्बन्धान् ।
श्रुत्वावधारयध्वं दोषान् सन्तो नुदन्त्वत्र ॥
सद्भाषितरत्नानां रत्नानामिव सुदेशजातानाम् ।
हृदि निचयः कर्तव्यः सज्जनसंमानकामेन ॥
परपरिवादः परिषदि कथं(थमपि)च न पण्डितेन वक्तव्यः ।
सत्यमपि तन्न वाच्यं यदुक्तमसुखावहं भवति ॥

भूमिपतावर्थपतौ विद्यावृद्धे तपोऽधिके बहुषु ।
मूर्खेष्वरिषु च गुरुषु च विदुषो नैवोत्तरं वाच्यम् ॥

End :

यः पठति लिखति (सततं) परिपृच्छति पण्डितानुपासयति ।
तस्य दिवाकरकिरणैः नलिनीव विबोध्यते बुद्धिः ॥

इमां काञ्चनपीटस्थां समेत्य कवयो भुवि ।
आर्यां सुन्दरपाण्ड्यस्य स्नापयन्ती वधूमिव ॥

Colophon :

इति श्रीसुन्दरपाण्ड्यकृतौ नीतिद्विषष्टिकाश्लोकाः ॥

* * * *

कीटोऽपि सुमनः सङ्गादारोहति सतां शिरः ।
अश्मापि याति देवत्वं महद्भिः सुप्रतिष्ठितः ॥

No. 12052. नीतिशतकम्.
NĪTIŚATAKAM.

Pages, 11. Lines, 7 on a page.

Begins on fol. 33*a* of the MS. described under No. 11939.

A centrm of stanzas similar in character to the work described above.

Complete.

Beginning :

ब्रह्मायुश्चिरमातनोतु भवतां नारायणो रक्षणं
शत्रून् संहरतां हरश्च विजयं दद्यात्सुराधीश्वरः ।
आरोग्यं कुरुतां सहस्रकिरणो दद्याद्बलं मारुतिः
वक्त्रे नृत्यतु भारती च भवने लक्ष्मीश्चिरं तिष्ठतु ॥
वन्यानीव पयस्तृणानि गवि दुर्वर्णे रसे काञ्चनं
शुक्तौ मौक्तिकमम्बुधौ च पतितं वारीक्षुकाण्डे रसः ।
शङ्खानेकबकाहली नृतरुणी पुत्रार्थसिंहासनं
छत्रान्दोलनचामरं द्विजमुखे दत्तं हविर्दृश्यते ॥

End :

सच्छिद्रनिकटे वासः कर्तव्यो नैव धीमता ।
घटी पिबति पानीयं ताड्यते तेन झल्लरी ॥
प्राप्य(प्र)माण(जननीं)पदवीं कस्ते तुलेऽवलेपोऽस्ति ।
नयसि गि(ग)रिष्ठमधस्तात् तदितरमुच्चैस्तरां कुरुषे ॥

No. 12053. नीतिशतकम्.
NĪTIŚATAKAM.

Pages, 7. Lines, 7 on a page.

Begins on fol. 51*a* of the MS. described under No. 9358, wherein this work has been omitted to be mentioned in the list of other works given therein.

Complete.

Similar to the above.

By Śrīnivāsācārya, son of Śrīnivāsa Tātācārya and brother and disciple of Aṇṇayārya. He is the same as the author of Jijñāsādarpaṇa (4883), Virōdhanirōdha (4996), etc.

Beginning:

लक्ष्मीचरणलाक्षैकलक्षणं शुभवीक्षणम् ।
शेषक्षितिधराध्यक्षमम्बुजाक्षमुपास्महे ॥

सदाक्षिण्यदृशा मित्रममित्रं वामया दृशा ।
वशं नयति यः श्रीमान् सत्यं स पुरुषोत्तमः ॥

राज्ञः कलङ्किनः प्रीतिमनवेक्ष्यानिशोज्वलाः ।
प्रभावतः प्रियाः केचित्कवयः सन्ति सर्वतः ॥

भुजङ्गभोगाद्भ्रष्टस्य मन्दरागस्य मज्जनम् ।
कथं भूयान्न भोगानां प्रसादायामृतार्थिनाम् ॥

तरङ्गितरसोल्लासैर्मित्रभेदं वितन्वताम् ।
सरसां सम्पदं हर्तुं शुचेरभ्युदयो भवेत् ॥

End:

इत्थं स्फुरदलङ्कारां सदाश्लेषरसोर्जिताम् ।
अङ्गीकरोतु शृङ्गारी कश्चिन्मे कवितां हिताम् ॥

कलुषाशयमप्याशु प्रसन्नं कुरुते यतः ।
सन्तः पश्यन्तु शतकं शान्तया कलया गिरा ॥

वराहवपुषः श्रिया वसुधया लसद्रोचिषो
वृषाचलशिखाजुषः करगतारिभूरित्विषः ।
घनाघनरुचिद्विषः प्रचुरदानवारिश्लिषः
प्रभोः शुभदमीक्षणं प्रियमनुक्षणं प्रापये ॥

Colophon:

इत्यण्णयार्यसहजः कमलानिवासतातार्यसूनुरयमग्रजलब्धशास्त्रः ।
आचार्यदीक्षितकटाक्षधनी सुनीतिपद्यानि हृद्यवचनान्यचिनोन्मधूनि ॥

No. 12054. नीतिशास्त्रसमुच्चयः, आन्ध्रटीकासहितः.

NĪTIŚĀSTRASAMUCCAYAḤ WITH TELUGU MEANING.

Pages, 37. Lines, 18 on a page.

Begins on fol. 301*b* of the MS. described under No. 11886.

A collection of stanzas on morals with Telugu meaning.

Beginning:

प्रणम्य शिरसा देवं त्रैलोक्याधिपतिप्रभुम् ।
नानाशास्त्रद्दढं(स्त्रोद्धृतं)वक्ष्ये नीतिशास्त्रसमुच्चयम् ॥
. . . .।
अधीत्यैकमिदं शास्त्रं नरज्ञा(:) साधुतत्त्वतः ॥
धर्मोपदेशे विनयं कार्याकार्यशुभाशुभम् ।

End:

राजा राष्ट्रकृतं पापं राजपापं पुरोहितः ।
भर्ता स्त्रीणां कृतं पापं शिष्यपापं गुरोरपि ॥
. . . .।
कृषतो नास्ति दुर्भिक्षो जपतो नास्ति पातकः ।
मौनेन कलहं नास्ति नास्ति जाग्रत(गर)तां भयम् ॥
. . . .
विवादशीलां स्वयमर्थचोरिणीं परानुकूलां बहुपाकभक्षिणीम् ।
आक्रोशनीमन्यगृहोपवासिनीं त्यजन्ति भार्यां दशपुत्रमात(रम्) ॥

No. 12055. नीतिशास्त्रसमुच्चयः, केरलव्याख्यासहितः.

NĪTIŚĀSTRASAMUCCAYAḤ WITH MALAYĀḶAM MEANING.

Pages, 34. Lines, 7 on a page.

Begins on fol. 27*a* of the MS. described under No. 12044.

Complete.

Same work as the above, but with different end and colophon. By Cāṇakya. According to the stanza in the end these 70 stanzas are said to have been taught by Cāṇakya to Candragupta.

End:

श्लोकानि मितसप्तत्या नीतिसारसमुच्चयम् ।
चन्द्रगुप्ताय चाणक्यः सङ्क्षेपेणोपदिष्टवान् ॥

Colophon:

इति चाणक्यसप्ततिः समाप्ता ॥

No. 12056. नीतिशास्त्रसमुच्चयः, कर्णाटकटीकासहितः.
NĪTIŚĀSTRASAMUCCAYAḤ WITH KANARESE MEANING.

Substance, palm-leaf. Size, $11\frac{1}{2} \times 1\frac{1}{8}$ inches. Pages, 66. Lines, 4 on a page. Character, Kanarese. Condition, good. Appearance, old.

Contains 90 stanzas.

Same work as the above.

No. 12057. नीतिशास्त्रसमुच्चयः, कर्णाटकटीकासहितः.
NĪTIŚĀSTRASAMUCCAYAḤ WITH KANARESE MEANING.

Substance, palm-leaf. Size, $13\frac{5}{8} \times 1\frac{1}{4}$ inches Pages, 52. Lines, 4 on a page. Character, Kanarese. Condition, injured. Appearance, old.

Complete.

Same work as the above.

No. 12058. नीतिशास्त्रसमुच्चयः, कर्णाटकटीकासहितः.
NĪTIŚĀSTRASAMUCCAYAḤ WITH KANARESE MEANING.

Substance, palm-leaf. Size, $11\frac{3}{4} \times 1\frac{3}{4}$ inches. Pages, 44. Lines, 4 on a page. Character, Kanarese. Condition, injured. Appearance, old.

Incomplete.

Same work as the above.

No. 12059. नीतिशास्त्रसमुच्चयः, आन्ध्रटीकासहितः.
NĪTIŚĀSTRASAMUCCAYAḤ WITH TELUGU MEANING.

Substance, palm-leaf. Size, $14\frac{3}{4} \times 1\frac{3}{8}$ inches. Pages, 27. Lines, 5 on a page.

Begins on fol. 6*b*. The other works herein are Jānakīnāyakaśatakamu 1*a*, Bhāgavata (Daśamaskandha) 5*a*.

Incomplete.

Same work as the above.

No. 12060. नीतिशास्त्रसमुच्चयः, आन्ध्रटीकासहितः.

NĪTIŚĀSTRASAMUCCAYAḤ WITH TELUGU MEANING.

Substance, palm-leaf. Size, 14⅜ × 1⅝ inches. Pages, 28. Lines, 5–6 on a page. Character, Telugu. Condition, slightly injured. Appearance, old.

Incomplete.

Same work as the above.

No. 12061. नीतिशास्त्रसमुच्चयः, द्राविडटीकासहितः.

NĪTIŚĀSTRASAMUCCAYAḤ WITH TAMIL MEANING.

Substance, palm-leaf. Size, 10⅛ × 1⅛ inches. Pages, 70. Lines, 5 on a page. Character, Kanarese. Condition, much injured. Appearance, old.

Complete.

Same work as the above.

No. 12062. नीतिसारः.

NĪTISĀRAḤ.

Substance, palm-leaf. Size, 15⅝ × 1⅜ inches. Pages, 32. Lines, 6 on a page. Character, Grantha. Condition, injured. Appearance, old.

Begins on fol. 1*a*. The other work herein is Yajñōpavītapratiṣṭhāvidhi 17*a* (2 pages).

Contains 179 stanzas.

Similar to the above. A collection of stanzas inculcating good conduct and morals.

Beginning:

प्रणम्य सर्वलोकेशं श्रीवत्साङ्कं चतुर्भुजम् ।
नीतिसारं प्रवक्ष्यामि सर्वशास्त्रसमुत्थितम् ॥
श्रूयतां धर्मसर्वस्वं श्रुत्वा चैवावधार्यताम् ।
आत्मनः प्रतिकूलानि परेषां न समाचरेत् ॥
अपरिक्षं(रीक्ष्य) न कर्तव्यं कर्तव्यं सुपरीक्षितम् ।
पश्चाद्भवतु(ति)सन्तापं ब्राह्मणी नकुली यथा ॥
आयुः कर्म च वित्तं च विद्या निधनमेव च ।
पञ्चैतानि विलिख्यन्ते गर्भस्थस्यैव देहिनाम्(नः) ॥

End:

राजद्वयं राज्यनिपातहेतुर्मन्त्रिद्वयं राजनिपातहेतुः ।
भिषग्द्वयं रोगिनिपातहेतुर्भार्याद्वयं भर्तृविनाशहेतुः ॥
परोऽपि हितवान्बन्धुर्बन्धुरप्यहितः परः ।
अहितो देहजो व्याधिर्हितमारण्यमौषधम् ॥
विश्वामित्रो हि पश्वादीन्वारयत्यप्सु कर्दमे ।
अन्धे तमसि वार्धक्ये यष्टिरिष्टेव सुप्रजाः ॥
दरिद्रस्य द्विभार्यत्वं पथि क्षेत्रं द्विधा कृषिः ।
प्रातिभाव्यं च साक्षित्वं पञ्चानर्थान(:)स्वयङ्कृत(ा): ॥

No. 12063. नीतिसारः, द्राविडव्याख्यासहितः.

NĪTISĀRAḤ WITH TAMIL COMMENTARY.

Substance, palm-leaf. Size, $16\frac{1}{8} \times 1\frac{3}{8}$ inches. Pages, 48. Lines, 6 on a page. Character, Grantha and Tamil. Condition, slightly injured. Appearance, old.

Contains 100 stanzas.

Same work as the above, but with an additional stanza in the beginning and with a Tamil commentary.

Beginning:

(वेदशा)स्त्रमनधीत्य यः पुमान् वक्तुमिच्छति वचः सभान्तरे ।
बद्धुमिच्छति वने मदोत्कटं हस्तिनं कमलनालतन्तुना ॥

No. 12064. नीतिसारः, द्राविडव्याख्यासहितः.

NĪTISĀRAḤ WITH TAMIL COMMENTARY.

Substance, palm-leaf. Size, $13\frac{3}{4} \times 1\frac{1}{8}$ inches. Pages, 184. Lines, 4 on a page. Character, Grantha and Tamil. Condition, injured. Appearance, old.

Wants the beginning.

Similar to the above.

Beginning:

अनित्यानि शरीराणि (विभवो) नैव शाश्वतः ।
नित्यं सन्निहितो मृत्युः कर्तव्यो धर्मसङ्ग्रहः ॥

* * * *

अन्योन्यं स्त्रीपुरुषयोर्विकारेण विनश्यति ।
तद्दोषपरिहाराथ देवतानां न निर्धरेत् ॥
व्याधीनामाकरं तोयं पापानामाकरं स्त्रियः ।
नाशानामाकरं क्रोधः(आशा)परिभवाकरम् ॥

End :

अनलस्य समिद्धतेजसो वनदाहे च सखा समीरणः ।
यदि हन्ति च दीपिका गृहे विपरीता हि (नर)स्य बन्धवः ॥

No. 12065. नीतिसारः.

NĪTISĀRAḤ.

Substance, paper. Size, $6\frac{3}{4} \times 8\frac{3}{4}$ inches. Pages, 86. Lines, 19 on a page. Character, Telugu. Condition, fair. Appearance, old.

Begins on fol. 25*a*. The other works herein are Śataślōkī 1*a*, Viṣṇusthalasaṅgraha 68*a*.

Incomplete.

Similar to the above.

Beginning :

यः प्रीणयेत्सुचरितैः पितरं सु(स)पुत्रो यद्भर्तुरेव हितमिच्छति तत्कलत्रम् ।
तन्मित्रमापदि सुखे च समक्रियं यदेतत्त्रयं जगति पुण्यकृतो लभन्ते ॥
दैवेन प्रभुणा स्वयं जगति यद्यस्य प्रमाणीकृतं
तत्तस्योपनयेन्मनागपि महान्नैवाश्रयः कारणम् ।
सर्वाशापरिपूरके जलधरे वर्षत्यपि प्रत्यहं
सूक्ष्मा एव पतन्ति चातकमुखे द्वित्राः पयोबिन्दवः ॥

End :

धिक् ताम्बूलविहीनमाननबिलं धिक् पुण्ड्रहीनं मुखं
धिग्वेदाक्षरवर्जितां च रसनां धिक् पाणिमस्वर्णदम् ।
धिग् ग्रामं च तरङ्गिणीविरहितं धिक् . . . शून्याम्.

No. 12066. नीतिसारः, आन्ध्रटीकासहितः.

NĪTISĀRAḤ WITH TELUGU MEANING.

Pages, 6. Lines, 24 on a page.

Begins on fol. 27*a* of the MS. described under No. 1909.

Incomplete.

Similar to the above.

Beginning:

सभाकल्पतरुं वन्दे वेदशाखोपजीवितम् ।
शास्त्रपुष्पसमायुक्तं विद्वद्भ्रमरशोभितम् ॥

* * * *

प्रणम्य सर्वलोकेशं देवदेवेश्वरं हरिम् ।
नीतिशास्त्रं प्रवक्ष्यामि सर्वशास्त्रार्थसंमतिम् ॥

* * * *

धर्म उवाच—

सत्यं माता पिता ज्ञानं धर्मो भ्राता दया सखा ।
शान्तिः पत्नी क्षमा पुत्रः षडेते मम बान्धवाः ॥

* * * *

भीम उवाच—

प्राणं वापि परित्यज्य मानमेवाभिरक्षतु ।
अनित्यो भवति प्राणो मान आचन्द्रतारकम् ॥

End:

आत्मबुद्धिः सुखं चैव गुरुबुद्धिर्विशेषतः ।
परबुद्धिर्विनाशाय स्त्रीबुद्धिः प्रलयङ्करी ॥

* * * *

No. 12067. नीतिसारः.
NĪTISĀRAḤ.

Pages, 30. Lines, 21 on a page.

Begins on fol. 1*a* of the MS. described under No. 9336.

Incomplete.

Similar to the above.

Beginning:

पञ्च मे पतयः सन्ति षष्ठोऽपि मम रोचते ।
पुरुषाणामभावे तु सर्वा नार्यः पतिव्रताः ॥

* * * *

मार्जारभक्षिते यद्वद्दुःखं स्याद्गृहकुक्कुटे ।
न तथा खलु दुःखं स्यात्कलविङ्के च मूषके ॥
चातकस्त्रिचतुरान् पयःकणान् याचते जलधरं पिपासया ।
सोऽपि पूरयति विश्वमम्भसा हन्त हन्त महतामुदारता ॥

End:

आयातमायातमपेक्षणीयं गतं गतं सर्वमुपेक्षणीयम् ।
अलं कृ(वृ)था मोदनखेदनाभ्यां न लङ्घनीया हि गतिर्विधातुः ॥
नाभोक्तुः क्षीयते कर्म कल्पकोटिशतैरपि ।
अवश्यमनुभोक्तव्यं कृतं कर्म शुभाशुभम् ॥
नेता यस्य बृहस्पतिः.

No. 12068. प्रसङ्गरत्नावलिः.
PRASAṄGARATNĀVALIḤ.

Pages, 106. Lines, 22 on a page.

Begins on foll. 194*a* and 232*a* of the MS. described under No. 12033.

This is an anthology compiled from Purāṇas, Śrutis and Kāvyas by Pōtayārya of Vādhūlagōtra, son of Śiṅganārya by his wife Śiṅgāmbā. The author lived in the village of Kākamrāni which is said to have been founded by the king Mukkuṇḍa. It was written in Śaka 1388 (1466 A.D.) in the month of Vaiśākha, on Thursday, the full moon day of the Pārthiva year.

The first copy beginning on fol. 194*a* contains 41 Paddhatis. Another copy of the same work beginning on fol. 232*a* extends over 93 pages. It contains 65 Paddhatis; but each Paddhati contains fewer stanzas than those contained in the Paddhatis of the preceding copy. In the introduction the headings of 79 Paddhatis are given.

Beginning:

रविशशिहुतवहनयनं राजितकरयुगळनागकेयूरम् ।
काकावनिरुहनामग्रामाधीशं नमामि विघ्नेशम् ॥

भूभृत्सुतात्मजं श्रेष्ठं भूभृद्यज्ञोपवीतिनम् ।
भूभृन्निभाननं वन्दे भूभृत्पूज्यं विनायकम् ॥

घनसारवर्णगात्रं गौरीकुचगन्धलिप्तकरकमलम् ।
काकम्रानिपुरीशं प्रमथाधीशं नमाम्यगस्त्येशम् ॥

कुम्भोद्भवतपस्सारं कुम्भिनीधरजापतिम् ।
कुम्भोद्भवेश्वरं देवं सततं प्रणमाम्यहम् ॥

उत्पलदलनिभ[कान्ति]देहमुल्लसिताम्भोजभासमानाक्षम् ।
काकमहीरुहनिलयं केशवदेवं भजामि लोकेशम् ॥

श्रीमदयोध्यानगरे नवमणिसौधे सुखासी(स)नो वरदः ।
सीतालक्ष्मणसहितः श्रीरामो दिशतु वाञ्छितार्थं मे ॥

पाणौ धृतशुभवीणां नीरजचरणां सुनीलसद्वेणीम् ।
एणीनयनसुरमणीं वाणीमनिशं नमामि कल्याणीम् ॥
मुनिं स्निग्धाम्बुदाभासं वेदावासमकल्मषम् ।
वेदव्यासं सरस्वत्या वासं व्यासं नमाम्यहम् ॥
कालिदासभवभूतिमयूरान् बाणहर्षजयदेवसुबन्धून् ।
चित्तपादकविवर्यसमूहान् नव्यकाव्यरचनाय नमामि ॥
मुक्कण्टिक्षोणिपेन प्रकटितयशसा चारुदत्ता स्फुरन्ती
सम्यग्विद्याधराढ्या कविबुधसुमनोराजगुर्वादियुक्ता ।
प्रख्याता भूवि(मि)लोके प्रणवसुरसरित्सन्निधौ राजमाना
श्रीमत्काकावनीजावनिविबुधपुरी राजते स्वःपुरीव ॥
शिङ्गाम्बागर्भसम्भूतः शिङ्गनार्यतनूभवः ।
उमापतेः सदा दासः (पो)तयार्यो विजृम्भते ॥
शाकाब्दे वसुहस्तिवह्निशशियुक्श्रीपार्थिवे वत्सरे
वैशाखे सितपूर्णिमाख्यसुदिने वारे गुरोः श्रीमतः ।
काकग्रानिपुरीनिवाससुजनो वाधूलवंशोद्भवः
श्रीमान् पोतयनामको व्यरचयत्प्रासङ्गरत्नावलिम् ॥
प्रसङ्गरत्नावलिसंज्ञितं वरं प्रासङ्गिकानां खलु शारदामयम् ।
सारं पुराणस्मृतिकाव्यसर्व[श]ग्रन्थस्थमादाय निगद्यते मया ॥
अनन्तशास्त्राण्यधिकाश्च विद्या अल्पश्च कालो बहवश्च विघ्नाः ।
यत्सारभूतं तदुपासनीयं हंसो यथा क्षीरमिवाम्बुमध्ये ॥

अथैतद्ग्रन्थे नानाग्रन्थसारविशेषवाग्विधिनानावृत्तयुक्तपद्धतीनां नाम विभज्योच्यते—

Contains the following Paddhatis :—

१. सुभाषितप्रशंसापद्धतिः.	७ संसारसारपद्धतिः.
२. आशीर्वादपद्धतिः.	८. चतुर्युगप्रभावपद्धतिः.
३. दशावतारप्रशंसापद्धतिः.	९. विप्रप्रशंसापद्धतिः.
४. ईश्वरस्तुतिपद्धतिः.	१०. विद्याप्रशंसापद्धतिः.
५. काशीप्रशंसापद्धतिः.	११. कविताप्रशंसापद्धतिः
६. उमामहेश्वरसंवादपद्धतिः.	१२. मित्रलक्षणपद्धतिः.

१३. भाग्यपद्धतिः.
१४ सज्जनपद्धतिः.
१५. दुर्जनपद्धतिः.
१६. सज्जनदुर्जनपद्धतिः.
१७. नरपशुपद्धतिः.
१८. अन्यापदेशपद्धतिः.
१९. आशापञ्चकपद्धतिः.
२०. विधिवशपद्धतिः
२१. शापपद्धतिः.
२२. याचकपद्धतिः.
२३. लाघवपद्धतिः.
२४. मदकारणपद्धतिः.
२५ नमस्कारपद्धतिः
२६. लक्ष्मीकरपद्धतिः.
२७. अलक्ष्मीकरपद्धतिः.
२८. सुपुत्रपद्धतिः.
२९. कुपुत्रपद्धतिः.
३०. धनाढ्यपद्धतिः.
३१. दरिद्रपद्धतिः.
३२. दानफलप्रशंसापद्धतिः.
३३. धर्मपद्धतिः.
३४. परोपकारप्रशंसापद्धतिः.
३५. देशकालपात्रप्रशंसानिर्णय-
पद्धतिः.
३६. अतिथिप्रशंसापद्धतिः.
३७. तीर्थपद्धतिः.
३८. स्वर्गनरकपद्धतिः.
३९. लोभपद्धतिः.
४०. अविश्वासपद्धतिः.
४१. नीतिपद्धतिः.
४२. वैराग्यपद्धतिः.
४३. विंशतिगुणपद्धतिः.
४४. शक्तित्रयनामादिपद्धतिः.
४५. अष्टादशस्मृतिपुराणनाम-
पद्धतिः.
४६. अष्टादशपर्वयोगपीठकनाम-
पद्धतिः.
४७. द्वात्रिंशायुधरागनामपद्धतिः.
४८. षट्पञ्चाशद्देशनामपद्धतिः.
४९. द्विसप्ततिनियोगनामपद्धतिः.
५०. चतुष्षष्टिकलानामपद्धतिः.
५१. भृगुपञ्चगुणपद्धतिः
५२. राजमन्त्रसेवादिगुणपद्धतिः.
५३. तेजःपुरुषपद्धतिः.
५४. ताम्बूलिकापद्धतिः.
५५. शाकविडम्बनापद्धतिः.
५६. सत्यवाक्यपद्धतिः.
५७. स्त्रीणां स्वभावपद्धतिः.
५८. पातिव्रत्यपद्धतिः.
५९. सुमनःप्रशंसापद्धतिः.
६०. उदारपद्धतिः.
६१. दम्भपद्धतिः.
६२. सभास्तुतिपद्धतिः.
६३. उद्योगपद्धतिः.
६४. स्त्रीणामङ्गवर्णनापद्धतिः.
६५. रोमावलीवर्णनापद्धतिः.
६६. बाहुमूलनासाभरणवर्णना-
पद्धतिः.

६७. दीपवर्णनापद्धतिः.
६८. विरहोपरिसुरतपद्धतिः.
६९. ऋतुस्नातापद्धतिः.
७०. चन्द्रोदयवर्णनापद्धतिः.
७१. चन्द्रकलङ्कवर्णनापद्धतिः.
७२. नानाराजकीर्तिप्रतापवर्णनापद्धतिः.
७३. समस्यापद्धतिः.
७४. षडृतुपद्धतिः.
७५. अन्तर्लापिकपद्धतिः.
७६. बहिर्लापिकपद्धतिः.
७७. षोडशकलापद्धतिः.
७८. पद्मिन्यादिजातिपद्धतिः.
७९. लेखगुणपद्धतिः.

ततो ग्रन्थ उच्यते—

इतिहासपुराणेषु यत्सारं तत्सुभाषितम् ।
सुभाषितसुधाज्ञानमज्ञानकुलनाशनम् ॥
यस्य सम्पुटिका नास्ति पिता नास्ति न पण्डितः ।
सकृदुक्तं न गृह्णाति कुतस्तस्य सुभाषितम् ॥
[1]यन्मुक्तशास्त्रं वदनं ताम्बूलरसवर्जितम् ।
सुभाषितपरित्यक्तं बिलमेव हि केवलम् ॥
उत्कोचं प्रतिदानं च दूतद्रव्यं सुभाषितम् ।
चोरद्रव्यविभागं च सद्यो गृह्णन्ति पण्डित(ा)ः ॥

* * * *

Colophon:

इत्युमामहेश्वरदासपोतभट्टविरचितायां प्रसङ्गरत्नावल्यां सुभाषितप्रशंसापद्धतिः प्रथमा ॥

End:

साधुरेवार्थिभिर्याच्यः क्षीणवित्तोऽपि सर्वदा ।
शुष्कोऽपि हि नदीमार्गः खन्यते सलिलार्थिभिः ॥

Colophon:

इत्युदारपद्धतिः चतुष्षष्टिः ॥

सुपूगं च सुपत्रं च सुधया च समन्वितम् ।
प्रदत्वा द्विजदेवेभ्यः ताम्बूलं चर्वयेत्ततः ॥

* * * *

---

[1] यन्मुखं शास्त्रविभ्रष्टम् इति पाठान्तरम्.

चूर्णापर्णं वर्जयित्वा ताम्बूलं कारयेद्द्विजः ।
धिग्वदनमताम्बूलं धिक्ताम्बूलमसाक्षिकम् ॥

No. 12069. प्रसङ्गरत्नावलिः.
PRASAṄGARATNĀVALIḤ.

Pages, 20. Lines, 18 on a page.

Begins on fol. 27*a* of the MS. described under No. 12025, wherein this work has been mentioned as Prasaṅgaratnākara in the list of other works.

Contains from the 6th stanza to the 159th stanza of the work described under the last number and some additional stanzas.

The colophon is apparently wrong.

Same work as the above.

मुखं च चन्द्रप्रतिमं तिमंतिमं स्तनौ च पीनौ कठिनौ ठिनौठिनौ ।
कटिर्विशाला रभसा भसा भसा अहो विचित्रं तरुणी रूणीरूणी ॥

Colophon:

(प्रसङ्ग)रत्नावली समाप्ता ॥

No. 12070. प्रसङ्गरत्नावलिः.
PRASAṄGARATNĀVALIḤ.

Substance, paper. Size, $10\frac{7}{8} \times 8\frac{1}{2}$ inches. Pages, 275. Lines, 20 on a page. Character, Telugu. Condition, good Appearance, old.

Breaks off in the Ṣaḍṛtu-paddhati.

Same work as the above.

No. 12071. प्रसङ्गरत्नावलिः.
PRASAṄGARATNĀVALIḤ.

Substance, palm-leaf. Size, $15\frac{3}{4} \times 1\frac{1}{2}$ inches. Pages, 99. Lines, 5 on a page. Character, Telugu. Condition, good. Appearance, old.

Breaks off in the Tāmbūla-paddhati.

Same work as the above.

No. 12072. प्रसङ्गरत्नावलिः.
PRASAṄGARATNĀVALIḤ.

Substance, paper. Size, $13\frac{1}{8} \times 8\frac{3}{8}$ inches. Pages, 255. Lines, 19 on a page. Character, Telugu. Condition, good. Appearance, new.

Breaks off with the Ṣaḍṛtu-paddhati.

Same work as the above.

No. 12073. प्रसङ्गरत्नावलिः.
PRASAṄGARATNĀVALIḤ.

Substance, palm-leaf. Size, $13\frac{5}{8} \times 1\frac{3}{8}$ inches. Pages, 178. Lines, 6 on a page. Character, Telugu. Condition, good. Appearance, old.

Breaks off in the Padminyādijāti-paddhati.

Same work as the above.

No. 12074. प्रसङ्गरत्नावलिः.
PRASAṄGARATNĀVALIḤ.

Substance, palm-leaf. Size, $11\frac{7}{8} \times 1\frac{1}{4}$ inches. Pages, 88. Lines, 5 on a page. Character, Telugu. Condition, injured. Appearance, new.

Breaks off in the Cāturya-paddhati.

Same work as the above.

No. 12075. प्रसङ्गरत्नावलिः.
PRASAṄGARATNĀVALIḤ.

Pages, 140. Lines, 21 on a page.

Begins on fol. 289*a* of the MS. described under No 12011.

On fol. 288*a* a table of contents is given. Contains up to the Parōpakāra-paddhati.

Same work as the above, but without the introductory stanzas and with index.

No. 12076. प्रसङ्गरत्नावलिः.
PRASAṄGARATNĀVALIḤ

Pages, 110. Lines, 6 on a page.

Begins on fol. 9*a* of the MS. described under No. 1500.

Breaks off in the Parōpakāra-paddhati.

Same work as the above.

No. 12077. प्रसङ्गरत्नावलिः.
PRASAṄGARATNĀVALIḤ.

Substance, palm-leaf. Size, $14\frac{1}{2} \times 1\frac{1}{2}$ inches. Pages, 30. Lines, 9 on a page. Character, Telugu. Condition, good. Appearance, old.

Breaks off in the Dēśakālapātrapraśaṁsā-paddhati.

Same work as the above.

No. 12078. प्रसङ्गरत्नावलिः.

PRASAṄGARATNĀVALIḤ.

Substance, palm-leaf. Size, 17 × 1⅜ inches. Pages, 98. Lines, 5 on a page. Character, Kanarese. Condition, injured. Appearance, old.

Wants nine leaves in the beginning. Contains up to the Dānaphalapraśaṁsā-paddhati.

Same work as the above

No. 12079. प्राणाभरणम्, सव्याख्यानम्.

PRĀṆĀBHARAṆAM WITH COMMENTARY.

Substance, paper. Size, 11⅓ × 4⅝ inches Pages, 13. Lines, 10 on a page. Character, Dēvanāgarī. Condition, injured. Appearance, new. Complete.

This is a poem containing wise and witty stanzas by Paṇḍitarāja-Jagannātha, son of Vallabhabrahma Pēramabhaṭṭa of the Trailiṅga family and belonging to the Vēgināṭi class of Brahmans There is a brief commentary on certain select stanzas.

Beginning:

विद्वांसो वसुधातले परवचश्श्ला(घा)सु वाचंयमा
भूपालाः कमलाविलासमदिरोन्मीलन्मदापू(घू)र्णिताः ।
आस्ये धास्यति कस्य लास्यमधुना धन्यस्य कामालस-
स्ववामाधरमाधुरीमध(र)यन्वाचां विपाको मम ॥

विद्वांस इत्यादि । प्रायदर्शनाभिप्रायमेतत् । तेन सहृदयैर्न मनागपि विमनायितव्यम् । भावध्वनिरयम् । उत्तरार्धप्रतिपाद्यार्थालम्बनाया एतत्पद्यप्रयोगानुभावायाः कविगतचिन्तायाः प्राधान्याभिव्यक्तेः अनुपात्तोभयनिमित्तको व्यतिरेकालङ्कारः । कामालसत्वं वामाविशेषणमधरमाधुरीप्रकर्षकम् ॥

* * * *

पारीन्द्राणां धुरीणैरवनिधरगुहागर्भतः प्रो(त्प)तद्भिः
स्वापभ्रंशापराधप्रचलितनयनप्रान्तमाकर्ण्यमानः ।
त्वत्प्रस्थानान्तरुद्यत्प्रलयजलधरध्वानधिक्कारधीरः
घृष्टक्षीरोदती(ता)रो जगति विजयते दुन्दुभिद्वन्द्वनादः ॥

अत्र राजालम्बनस्य तादृशनादश्रवणोद्दीपितस्य नयनप्रचलनानुभावितस्य गिरिगुहागर्भोत्पतनाभिव्यक्तेनामर्षेण संचारिणा परिपोषितस्य पारीन्द्रगतोत्साहस्य स्थायिनो राजविषयकरतिभावाङ्गत्वाद्रसालङ्कारत्वम्; यदाहुः—

प्रधानेऽन्यत्र वाक्यार्थे यत्रागं(ङ्गं) तु रसादयः ।
काव्ये तस्मिन्नलङ्कारो रसादिरिति मे मतिः ॥ इति

End :

त्रैलिङ्गान्वयमङ्गलालयमहालक्ष्मीदयालालितः
श्रीमत्पेरमभट्टसूनुरनिशं विद्वल्ललाटन्तपः ।
सन्तुष्टः कमठाधिपस्य कवितामाकर्ण्य तद्वर्णनं
भूयः पण्डितराजपण्डितजगन्नाथो व्यधासीदिदम् ॥

Colophon :

इति श्रीपण्डितराजजगन्नाथविरचितं प्राणाभरणं समाप्तम् ॥

The scribe adds—

विजयनामसंवत्सरे वैशाखपौर्णमास्यामिन्दुवासरे वेङ्कटेश्वरेण लिखितं प्राणाभरणं समाप्तम् ॥

एवमेषु पद्येषु सम्भवन्तोऽप्यन्येऽलङ्काराः स्फुटत्वान्न विवेचिताः । सहृदयानां प्रीत्यै यथावश्यकं किञ्चिद्व्याख्यातम् । अन्यत्तु तैरेवोल्लासनीयमित्यलं पल्लवितेन ॥

(व्या ॥) इति श्रीत्रैलिङ्गिवेगिनाटीयवल्लभब्रह्मोपनामकपेरमभट्टात्मजपण्डितराजजगन्नाथेन निर्मितं प्राणाभरणं समाप्तिमगात् ॥

लिपिकृतमेतद्वेङ्कटेश्वरेण स्वार्थम् ॥

शान्तश्रियः परमभागवताः समन्ताद्वैगुण्यपुञ्जमपि सद्गुणतां नयन्ति ।
दोषावलीमपरितापितया मृदूनि ज्योतींषि विष्णुपदभाञ्जि विभूषयन्ति ॥

The scribe adds—

विजयनामसंवत्सरे वैशाखमासे पौर्णमास्यामिन्दुवासरे भरनपुरे हनुमन्मन्दिरे लिखितं प्राणाभरणं समाप्तम् ॥

No. 12080. भर्तृहरिसुभाषितम्.
BHARTṚHARISUBHĀṢITAM.

Substance, paper. Size, $7\frac{3}{4} \times 6\frac{1}{4}$ inches. Pages, 74. Lines, 15 on a page. Character, Telugu. Condition, good. Appearance, new.

Begins on fol. 1*b*. The other works herein are Bhartṛharisubhāṣitavyākhyā 48*a*, Mukundānandabhāṇa 105*a*, Prasannarāghava 200*a*.

Complete.

This is an anthology consisting of three Śatakas, viz., Nīti (morals and good conduct), Śṛṅgāra (erotics) and Vairāgya (renunciation). By Bhartṛhari. This is also called Subhāṣitatriśatī as it contains about 300 stanzas.

Beginning:

विघ्नेशं विघ्नहर्तारं गणराजं नमाम्यहम् ।
शारदां वरदां नौमि जा(ड्या)पनुत्तये तथा ॥
दिक्कालाद्यनवच्छिन्नानन्तचिन्मात्रमूर्तये ।
स्वानुभूत्येकरूपाय नमः शान्ताय तेजसे ॥
यां चिन्तयामि सततं मयि सा विरक्ता
साप्यन्यमिच्छति जनं स जनोऽन्यसक्तः ।
अस्मत्कृते च परितुष्यति काचिदन्या
धिक् तां च तं च मदनं च इमां च मां च ॥
अज्ञः सुखमाराध्यः सुखतरमाराध्यते विशेषज्ञः ।
ज्ञानलवदुर्विदग्धं ब्रह्मापि नरं न रञ्जयति ॥

End:

महीशय्या शय्या विपुलमुपधानं भुजलता
वितानं चाकाशं व्यजनमनुकूलोऽयमनिलः ।
स्फुरद्दीपश्चन्द्रो विरतिवनितासङ्गमुदितः
सुखं शान्तः शेते मुनिरतनुभूतिर्नृप इव ॥
कौपीनं शतखण्ड(जर्जर)तरं कन्था पुनस्तादृशी
नैश्चिन्त्यं निरपेक्षभैक्षमशनं निद्रा श्मशाने वने ।
स्वातन्त्र्येण निरङ्कुशं विहरणं शान्तं प्रशान्तं सदा
स्थैर्यं योगमहोत्सवेऽपि च यदि त्रैलोक्यराज्येन किम् ॥

Colophon:

इति भर्तृहरिणा कृतं वैराग्यशतकं समाप्तम् ।

भूः पर्यङ्को निजभुजलता कन्दुकं खं बितानं
दीपश्चन्द्रः सुमतिवनितालब्धसङ्गः प्रमोदः ।
दिक्कान्ताभिः पवनचमरैर्वीज्यमानः समन्ता-
द्भिक्षुः शेते नृप इव भुवि त्यक्तसर्वस्पृहोऽपि ॥

वैराग्यशतकं समाप्तम् ॥

No. 12081. भर्तृहरिसुभाषितम्.
BHARTṚHARISUBHĀṢITAM.

Pages, 22. Lines, 19 on a page.

Begins on fol. 1*a* of the MS. described under No. 1493.

Contains the Nīti Śataka from the 14th stanza and the Vairāgya Śataka (incomplete).

Same work as the above.

No. 12082. भर्तृहरिसुभाषितम्.
BHARTṚHARISUBHĀṢITAM.

Pages, 33. Lines, 22 on a page.

Begins on fol. 342*b* of the MS. described under No. 11904.

Contains the Śṛṅgāra and the Nīti Śatakas only.

Same work as the above.

No. 12083. भर्तृहरिसुभाषितम्.
BHARTṚHARISUBHĀṢITAM.

Substance, palm-leaf. Size, $14\frac{3}{8} \times 1\frac{1}{4}$ inches. Pages, 86. Lines, 6 on a page. Character, Grantha. Condition, injured. Appearance, old.

Contains the Nīti, the Śṛṅgāra and the Vairāgya Śatakas complete.

Same work as the above.

The scribe states that the copying of this MS. was begun on the 20th day of the Āvaṇi month in the Bhava year.

No. 12084. भर्तृहरिसुभाषितम्.
BHARTṚHARISUBHĀṢITAM.

Pages, 81. Lines, 5 on a page.

Begins on fol. 1*a* of the MS. described under No. 5784.

Complete.

Same work as the above.

Copied by Burugapalli Kāmabhaṭlu.

No. 12085. भर्तृहरिसुभाषितम्.
BHARTṚHARISUBHĀṢITAM.

Substance, paper. Size, $12\frac{5}{8} \times 8\frac{1}{8}$ inches. Pages, 57. Lines, 20 on a page. Character, Telugu. Condition, good. Appearance, new.

Written on one side of paper.

Contains the Śṛṅgāraśataka and the Nīti Śataka complete and the Vairāgya Śataka incomplete.

Same work as the above.

No. 12086. भर्तृहरिसुभाषितम्.
BHARTṚHARISUBHĀṢITAM.

Substance, palm-leaf (Śrītāla). Size, $10\frac{5}{8} \times 2\frac{1}{8}$ inches. Pages, 26. Lines, 13 on a page. Character, Kanarese. Condition, good. Appearance, old.

Begins on fol. 103*a*. The other work herein is Bhartṛharisubhāṣita with Kanarese meaning 1*a*.

Complete.

Same work as the above.

No. 12087. भर्तृहरिसुभाषितम्, आन्ध्रपद्यसहितम्.
BHARTṚHARISUBHĀṢITAM WITH TELUGU PADYA.

Substance, paper. Size, 13×9 and $7\frac{1}{8} \times 4\frac{5}{8}$ inches. Pages, 31. Lines, 21–16 on a page. Character, Telugu. Condition, good. Appearance, old.

Contains the Nīti Śataka only.

Same work as the above. A Telugu metrical rendering of the stanzas is also given.

No. 12088. भर्तृहरिसुभाषितम्.
BHARTṚHARISUBHĀṢITAM.

Pages, 4. Lines, 6 on a page.

Begins on fol. 1*a* of the MS. described under No. 12010.

Contains the Ṛtuvarṇanaviṁśati in the Śṛṅgāra Śataka.

Same work as the above.

No. 12089. भर्तृहरिसुभाषितम्.
BHARTṚHARISUBHĀṢITAM.

Substance, palm-leaf. Size, $17\frac{1}{2} \times 1\frac{1}{2}$ inches. Pages, 16. Lines, 7 on a page. Character, Telugu. Condition, good. Appearance, new.

Begins on foll. 1*a* and 27*a*. The other work herein is Bhartṛharisubhāṣitavyākhyā 7*a*.

Contains the Nīti Śataka and the Vairāgya Śataka complete.

Same work as the above.

No. 12090. भर्तृहरिसुभाषितम्.
BHARTṚHARISUBHĀṢITAM.

Substance, palm-leaf (Śrītāla). Size, $15 \times 1\frac{7}{8}$ inches. Pages, 34. Lines, 9 on a page. Character, Kanarese. Condition, injured. Appearance, old.

Complete.

Same work as the above.

No. 12091. भर्तृहरिसुभाषितम्.
BHARTṚHARISUBHĀṢITAM.

Substance, palm-leaf. Size, $10\frac{3}{4} \times 1\frac{3}{4}$ inches. Pages, 98. Lines, 6 on a page. Character, Kanarese. Condition, much injured. Appearance, old.

Contains the Nīti and the Śṛṅgāra Śatakas and ten stanzas in the Vairāgya Śataka.

Same work as the above.

No. 12092. भर्तृहरिसुभाषितम्.
BHARTṚHARISUBHĀṢITAM.

Substance, palm-leaf. Size, $14\frac{5}{8} \times 1\frac{1}{4}$ inches. Pages, 42. Lines, 5 on a page. Character, Grantha. Condition, much injured. Appearance, old.

Contains from the beginning, but breaks off in the Vairāgya Śataka.

Same work as the above.

No. 12093. भर्तृहरिसुभाषितम्.
BHARTṚHARISUBHĀṢITAM.

Substance, palm-leaf. Size, $13\frac{3}{8} \times 1\frac{1}{8}$ inches. Pages, 31. Lines, 5 on a page. Character, Kanarese. Condition, injured. Appearance, old.

Begins on fol. 38*a*. The other works herein are Subhāṣitaślōka 1*a*, Kavitvādilakṣaṇādi 28*a*.

Contains the Nīti Śataka complete and breaks off in the 14th stanza of the Śṛṅgāra Śataka.

No. 12094. भर्तृहरिसुभाषितम्.
BHARTṚHARISUBHĀṢITAM.

Substance, palm-leaf. Size, $18 \times 1\frac{1}{2}$ inches. Pages, 35. Lines, 9 on a page. Character, Telugu. Condition, good. Appearance, new.

Contains the Nīti, Śṛṅgāra and Vairāgya Śatakas complete.

The copying of this MS. is said to have been completed by Viñjumūri Subbarāyaḍu on Monday, the 5th day of the bright fortnight of the Āśvayuja month in the year Durmati.

Same work as the above.

Colophon:

इति भर्तृहरिमहायोगीन्द्रकृतौ सुभाषितनीतिशृङ्गारवैराग्यत्रिशती सम्पूर्णा ॥

No. 12095. भर्तृहरिसुभाषितम्.

BHARTṚHARISUBHĀṢITAM.

Substance, palm-leaf. Size, 15 × $1\frac{1}{4}$ inches. Pages, 14. Lines, 5 on a page. Character, Grantha Condition, injured. Appearance, old.

Begins on fol. 35*a*. The other works herein are Śiśupālavadhavyākhyā 1*a*, Subhāṣitāni 10*a*, Amaruśataka 16*a*

Contains 70 stanzas in the Nīti Śataka.

Same work as the above.

No. 12096. भर्तृहरिसुभाषितम्.

BHARTṚHARISUBHĀṢITAM.

Substance, palm-leaf. Size, $14\frac{1}{8}$ × $1\frac{3}{8}$ inches. Pages, 24. Lines, 5 on a page. Character, Kanarese and Telugu. Condition, injured. Appearance, old.

Begins on fol. 78*a*. The other work herein is Bhartṛharisubhāṣita with Kanarese meaning 1*a*.

Contains the Śṛṅgāra Śataka complete.

Same work as the above.

Colophon:

इति भर्तृहरियोगीन्द्रकृतौ शृङ्गारशतके षड्तुवर्णनं नाम पञ्चमी विंशतिः ॥

सुभाषितरत्नावल्यां शृङ्गारशतकं समाप्तम् ॥

No. 12097. भर्तृहरिसुभाषितम्.

BHARTṚHARISUBHĀṢITAM.

Substance, palm-leaf. Size, $13\frac{1}{4}$ × $1\frac{1}{4}$ inches. Pages, 52. Lines, 6 on a page. Character, Grantha. Condition, injured. Appearance, new.

Complete. Leaves 11 and 26 are lost.

Same work as the above, but with the addition of a stanza of the commentary given in the beginning:

पञ्चायुधस्य परिपन्थ्यपि वाममङ्गं भक्तानुकम्पनतया हिमवद्दुहित्रे ।

योऽदात्तमीशमभिवन्द्य वदामि टीकां(ग्र)न्थस्य भर्तृहरिणी(लहरी)शतकत्रयस्य ॥

No 12098. भर्तृहरिसुभाषितम्.

BHARTṚHARISUBHĀṢITAM.

Substance, palm-leaf. Size, $15\frac{3}{4}$ × $1\frac{3}{4}$ inches. Pages, 20. Lines, 6 on a page. Character, Grantha. Condition, injured. Appearance, old.

Begins on fol. 67*a*. The other work herein is Bhōjacarita 1*a*.
Contains the Nīti Śataka incomplete.
Same work as the above.

No. 12099. भर्तृहरिसुभाषितम्, कर्णाटकटीकासहितम्.
BHARTṚHARISUBHĀṢITAM WITH KANARESE MEANING.

Pages, 202. Lines, 8 on a page.

Begins on fol. 1*a* of the MS. described under No 12086.
Complete.
Same work as the above, but with Kanarese meaning.

No. 12100. भर्तृहरिसुभाषितम्, कर्णाटकटीकासहितम्.
BHARTṚHARISUBHĀṢITAM WITH KANARESE MEANING.

Pages, 154. Lines, 6 on a page.

Begins on fol. 1*a* of the MS. described under No. 12096.
Contains the Śṛṅgāra and the Nīti Śatakas complete.
Same work as the above.

No. 12101. भर्तृहरिसुभाषितम्, सहृदयानन्दिनीव्याख्यासहितम्.
BHARTṚHARISUBHĀṢITAM WITH THE COMMENTARY, SAHṚDAYĀNANDINĪ.

Substance, palm-leaf. Size, $17\frac{1}{4} \times 1\frac{3}{8}$ inches. Pages, 468. Lines, 6 on a page. Character, Telugu. Condition, good. Appearance, old.

Contains the Vairāgya complete, the Nīti (eight Daśakas only) and the Śṛṅgāra Śataka complete.

Same work as the above, along with the commentary thereon by Rāmacandra, son of Gaṅgāmbikā and Koṇḍōpaṇḍita of Śāṇḍilyagōtra and belonging to the Āvañca family in the Telugu country. The author states that he was learned in many Darśanas and Śāstras.

Beginning :

अथ रागस्य तृष्णामूलकत्वात्तद्गर्हणं विना न वैराग्यसिद्धिरित्यभिप्रेत्य तत्सिद्ध्यर्थमादौ तावत्तत्परिपन्थिभूतां तृष्णां दूषयति भ्रान्तमित्यादिनवभिः श्लोकैः । तत्र प्रथमं स्वकर्मकष्टनिवेदनपूर्वकं तृष्णां सम्बोध्य त्रिभिर्दूषयति—

(मू) भ्रान्तं देशमनेकदुर्गविषमं प्राप्तं न किञ्चित् फलं
त्यक्त्वा जातिकुलाभिमानमनुचितं सेवा कृता निष्फला ।
भुक्तं मानविवर्जितं परगृहेष्वाशङ्कया काकवत्
तृष्णे जृम्भसि पापकर्मपिशुने नाद्यापि संतुष्यसि ॥

(व्या) ॥ अनेकैः बहुभिः दुर्गैः पार्वतवार्क्षजलदुर्गादिभिः विषमं विकटं दुःसञ्चारमित्यर्थः । देशं भ्रान्तं संचरितम् ।

* * * *

ज्ञानविज्ञानतृप्तात्मा कूटस्थो विजितेन्द्रियः ।
युक्त इत्युच्यते लोकैः समलोष्टाश्मकाञ्चनः ॥

इत्यादि ।

Colophon:

इति श्रीपरमयोगीन्द्रबृन्दमानसमिलन्मिलिन्दसन्दोहामन्दानन्दलाभाभिनन्दितरघुनन्दनचरणारविन्दमकरन्दास्वादनकन्दलितसारसारस्वतेन अखण्डतपःप्रचण्डमुनिप्रकाण्डमण्डलेश्वरशाण्डिल्यमहामुनिगोत्रावतंसस्यावश्यान्वयसुधापारावारपारिजातस्य धन्वन्तर्यवतारान्तरस्यायजु(यु)र्वेदप्रमुखनिखिलविद्यानवद्यगद्यपद्यनिर्माणचातुरीधुरीणसकलकविकुलसार्वभौमस्य कोण्डोपण्डितवर्यस्य तनूजेन गङ्गाम्बिकागर्भरत्नाकरसुधाकरेण रामचन्द्रबुधेन्द्रेण विरचितायां सुभाषितत्रिशतीव्याख्यायां सहृदयानन्दिन्याख्यायां नीति(वैराग्य)शतकवर्णनं सम्पूर्णम् ॥

वन्देऽहं रघुनन्दनाङ्घ्रिसरसीजातद्वयीमद्वया-
मन्दान(न्द)मरन्दबिन्दुलहरीसन्दोहनिष्यन्दिनीम् ।
यत्रेन्दिन्दिरजातवन्मुनिमनोबृन्दं कृतस्वाश्रयं
काचि(ञ्चि)त्तुन्दिलतामविन्दत परानन्दाव[चो]बो(धो)दयात् ॥
शतमखमुखा लेखाः प्रापुर्दिशन्तमुदारतां
निधिमनवधिं दिव्यं चक्षुर्यथा समवाप्य यत् ।
किमपि सुमहोमोहध्वान्तान्तरीकरणक्षमं
शरणममलं यामि श्रीमत्प्रचण्डपिचण्डिलम् ॥
चतुरा चतुराननाननाभजे(ब्जे) प्रतिभाति(प्रतिभाति)राजहंसी ।
कमले कमलेव सर्वदा सा सुखदा सत्सुखदा सरस्वती स्यात् ॥
श्रीमांस्त्रैलिङ्गदेशे स जयति विबुधश्रेणिकोटीरकोटी-
(कोटी)माणिक्यभूतागणितगुणगणोऽखण्डपाण्डित्यशौण्डः ।

धीरः शाण्डिल्यगोत्रः सकलकविकुलाह्लादिसूक्तिप्रवीणो
वीणोदाहार्यविद्याविवरणनिपुणो रामचन्द्रो बुधेन्द्रः ॥
वेदान्तोदन्तचिन्तामतनुत चतुरेणान्तरेणाकुतर्के
तर्के चातर्कयद्यः फणिपतिवचसा सारमादत्त योगी ।
योगे यः साङ्ख्यसङ्ख्यागमसमयविधावप्यलं तन्त्रविद्या-
विद्यामिन्यन्वधीशः स्फुरति निरुपमावश्ववंशाम्बुराशौ ॥
विप्रेणाभूतपूर्वं फलमधितपसालम्भि सूर्यप्रसादा-
ल्लब्ध्वा तस्मात्स्वयं तत्प्रचुरतरजरापश्चताकुञ्चनाढ्यम् ।
हित्वा मोहं स्वकान्तास्वलिविमलधिया तं निषेव्यात्मभव्यो
योगे(गी)न्द्रो भर्तृहर्याह्वय इह कुरुतेऽद्यापि विद्याविलास(सम्) ॥
सोऽहमेतत्प्रणीतायाः सुभाषितकृतेः कृती ।
कुर्वे सहृदयानन्दिन्याख्यां व्याख्यां मुदे सताम् ॥
व्याकुर्वन्ति निबन्धगौरवभयान्नैव स्फुटं युक्तिभि-
र्ये तेऽध्येत्य(तृ)जनप्रतारणपराः का नैपुणी वा ततः ।
वैखर्या वचसां कवीशहृदयं प्रख्यापयन्नन्वय-
द्वारैवाहमिहाखिलं प्रवी(सुनिपु)णो मुक्तिव्रजोज्जृम्भितम् ॥

इह खल्वत्रभवानशेषविशेषसंसारपारदृश्वा विश्वातिशायिगुणगरिमावतारो भर्तृहरिनामा महायोगीश्वरो निजयोगमहिमानुसारेण करतलामलकीकृताखिलविरिञ्चिप्रपञ्चस्तृणकणमिव जगज्जालमवलोकयन् परमकारुणिको लोकव्यवहारपरिज्ञानविभिन्नान्तःकरणः लोकानुजिघृक्षया नीतिशृङ्गारवैराग्यवर्णनप्रख्यं सुभाषितत्रिशत्याख्यं कञ्चित् प्रबन्धं प्रारम्भ(भ)माणस्तत्परिपन्थिनिर्मन्थनद्वारा परिसमाप्तिप्रचयगमनलक्षणफलमाशासानः शिष्टाचारपरिप्राप्तविशिष्टपरं ज्योतिरूपेष्टदेवतानमस्कारं मङ्गलमादौ निबध्नाति—दिगिति ।

दिक्कालाद्यनवच्छिन्न(. . .)शान्ताय तेजसे ॥

दिशः प्राच्यादिदिक्प्रदेशाः । कालाः भूतभविष्यद्वर्तमानरूपाः । आदिशब्दसङ्गृहीतानि वस्तूनि । तथाच दिक्काला आदयो येषां तानि दिक्कालादिनि(दीनी)त्यतद्गुणसंविज्ञानो बहुव्रीहिः । अन्यथा तेषामप्राधान्येन विनाभावे शास्त्रविरोधः स्यात् । तैरनवच्छिन्ना अपरिक्लृप्ता विभुत्वान्नित्यत्वादेकत्वाच्च देशतः कालतो वस्तुतश्चापरिच्छिन्नेत्यर्थः ।

End:

तदुक्तमार्यदण्डिना—

मन्येशङ्केध्रुवंनूनंप्रायइत्येवमादिभिः ।
उत्प्रेक्षा व्यज्यते शब्दैरिवशब्दोऽपि तादृशः ॥ इति ।

शार्दूलविक्रीडितम् ।

Colophon:

इति शृङ्गारव्याख्ये(ख्या)ने रु(ऋ)तुवर्णनं नाम पञ्च(मी)विंशतिः ॥

इति भर्तृहरियोगीन्द्रकृतौ सुभाषितत्रिशत्यां शृङ्गारशतकं सम्पूर्णम् ॥

इति श्रीमदावश्वरामचन्द्रबुधेन्द्रेण विरचितायां सुभाषितत्रिशतीव्याख्यायां सहृदयानन्दिन्याख्यायां शृङ्गारशतकं सम्पूर्णम् ॥

शृङ्गारशतकव्याख्या सरसामोदवल्लरी ।
सुमनस्सुरभी रामपादपद्मसमर्पिता ॥

No. **12102.** भर्तृहरिसुभाषितम्, सहृदयानन्दिनीव्याख्यासहितम्.

BHARTṚHARISUBHĀṢITAM WITH THE COMMENTARY, SAHṚDAYĀNANDINĪ.

Pages, 66. Lines, 6 on a page.

Begins on fol. 120*a* of the MS. described under No. 11934.

Contains the Nīti Śataka complete.

Same work as the above.

No. **12103.** भर्तृहरिसुभाषितम्, सहृदयानन्दिनीव्याख्यासहितम्.

BHARTṚHARISUBHĀṢITAM WITH THE COMMENTARY, SAHṚDAYĀNANDINĪ.

Substance, paper. Size, 7⅛ × 7 inches. Pages, 141. Lines, 17 on a page. Character, Telugu. Condition, good. Appearance, old.

Contains the Nīti and the Vairāgya Śatakas only, but wants four stanzas in the beginning.

See under the previous number for the beginning.

End:

मातर्मेदिनि तात मारुत सखे(. . .)लीये परब्रह्मणि ॥

अथ फलसाम्यात्परब्रह्मविलयनलक्षणपरमपुरुषार्थाशंसनद्वारा निगमयंस्तत्र पञ्चीकृतमहाभूतसंभवकर्मसञ्चितशरीरं सुखदुःखानां भोगायतनमुच्यत इत्या-

दिना शरीरं पाञ्चभौतिकमिति यदुक्तं वेदान्तिभिस्तदेतदनुसन्धायाह । मातः जननि हे मेदिनि तात जनक हे मारुत तातस्तु जनकः पितेत्यमरः ॥

* * * *

तत्रायं क्रमः । न कर्मणामनारम्भान्नैष्कर्म्यं पुरुषोऽश्नुत इति न्यायात् प्रथमं तावत्कर्माचरणमावश्यकम् । तेभ्यस्तत्त्वज्ञानोत्पत्तिः । तस्मान्मिथ्याज्ञानध्वंसः । अनन्तरं च सम्यक् परिशीलितादमुष्मादेव सवासनमिथ्याज्ञानध्वंसस्ततो मोक्षप्राप्तिः ।

अविद्यया मृत्युं तीर्त्वा विद्ययामृतमश्नुते ।
यथैधांसि समिद्धोऽग्निर्भस्मसात्कुरुते तथा ॥
ज्ञानं लब्ध्वा ततः शान्तिमचिरेणाधिगच्छति ।

इत्यादि श्रुतिस्मृतिवशादित्यवगन्तव्यम् ॥

वैराग्यशतकं सम्पूर्णम् ॥

Colophon:

मू. इति श्रीभर्तृहरिमहायोगीन्द्रस्य कृतौ सुभाषितनीतिशृङ्गारवैराग्यत्रिशती सम्पूर्णा ॥

कविरसौ सकला[र्थ]गमतत्त्ववित् कृतिरियं विविधार्थविजृम्भिता ।
विलिखिताः प्रभवन्तु न शंसया इह सहन्तु बुधा मम साहसम् ॥

* * * *

लोकेषु प्रतिभाति मध्यमगजस्तत्र त्रिलिङ्गाह्वयो
देशस्तत्र तथात्रिमौनितनयातीरं वरं तत्र च ।
ग्रामः काजलतीति तत्र महितः श्रीरामचन्द्रः सुधीः
श्रीमानुद्वहतादमुष्य कविताकन्यां रघूणां पतिः ॥

व्या ॥ इति श्रीमत्परमयोगीन्द्रबृन्दमानसेन्दिन्दिरसन्दोहामन्दानन्दलाभाभिनन्दितरघुनन्दनचरणारविन्दमकरन्दास्वादकन्दलितसारस्वतेनाखण्डतपःप्रचण्डमुनिप्रकाण्डमण्डलेश्वरशाण्डिल्यमहामुनिगोत्रपवित्रवेश्मान्वयसुधापारावारपारिजातस्य धन्वन्तर्यवतारान्तरस्यायुर्वेदप्रमुखनिखिलविद्यासारसर्वज्ञसार्वभौमस्य कोण्डोपण्डितवर्यस्य तनूजेन गङ्गाम्बिकागर्भरत्नाकरसुधाकरेण रामचन्द्रबुधेन्द्रेण विरचितायां सुभाषितत्रिशतीव्याख्यायां वैराग्यशतकवर्णनं सम्पूर्णम् ॥

No. 12104. भर्तृहरिसुभाषितम्, सव्याख्यानम्.

BHARTṚHARISUBHĀṢITAM WITH COMMENTARY.

Substance, paper. Size, $11\frac{1}{8} \times 5\frac{1}{8}$ inches. Pages, 191. Lines, 7 on a page. Character, Dēvanāgarī. Condition, slightly injured. Appearance, old.

Contains the first two Śatakas and 85 stanzas in the Vairāgya Śataka.

The commentary herein found is different from the one described under the last number. The commentator's name is not given.

Beginning:

विघ्नेशं विघ्नहर्तारं गणराजं नमाम्यहम् ।
शारदां वरदां नौमि जाड्यापनुत्तये तथा ॥
श्रीगोपालं नमस्कृत्य नत्वा गुरुपरम्परान्(:) ।
भर्तृहरिणा कृतो ग्रन्थस्तद्व्याख्यां करोम्यहम् ॥

मू. दिक्कालाद्यनवच्छिन्न(. . .)शान्ताय तेजसे ॥

दिगिति। दशदिशासु तथा(भूत)भविष्यद्वर्तमानत्रिकालेषु अनवच्छिन्ना अत एव अनन्ता अन्तो नास्ति चिन्मात्रमेव ज्ञानमूर्तिः स्वरूपं यस्य तथा। स्वानुभूतिः स्वस्य अनुभवः । स एव सारांशो यस्य एतादृशं(तस्मै)शान्ताय तेजः ब्रह्मरूपम् । तस्मै नमः । ग्रन्थादौ ग्रन्थमध्ये ग्रन्थान्ते मङ्गलमाचरणीयमिति शिष्टाचारोऽस्ति। अथ ग्रन्थकर्त्रा मङ्गलं नमनात्मकं(कृतम्)। प्रयोजनमनुद्दिश्य न मन्दोपि प्रवर्तते एवं नीतिर्वर्तते। तर्हि केन कारणेन ग्रन्थः कृतस्तत्कारणं येन वैराग्येणोत्पत्तिस्तल्लिखति ॥

See under the next number but one for the end.

No. 12105. भर्तृहरिसुभाषितव्याख्या.

BHARTṚHARISUBHĀṢITAVYĀKHYĀ.

Pages, 102. Lines, 15 on a page.

Begins on fol. 48*a* of the MS. described under No. 12080.

Contains the first two Śatakas and 85 stanzas in the Vairāgya Śataka.

Same commentary as the above.

Colophon:

इति भर्तृहरिणा कृतं वैराग्यशतकव्याख्यानं समाप्तम् ॥

No. 12106. भर्तृहरिसुभाषितम्, सव्याख्यानम्.

BHARTṚHARISUBHĀṢITAM WITH COMMENTARY.

Substance, paper. Size, $7\frac{1}{2} \times 9\frac{3}{8}$ inches. Pages, 192. Lines, 18 on a page. Character, Telugu. Condition, good. Appearance, new.

Begins on fol. 89*a*. The other work herein is Bhōjacarita 1*a*.

Complete.

Same work as the above.

See under No. 12104 for the beginning.

End:

जह्नुकन्यायाः गङ्गायाः पयसा जलेन पूताः पवित्रा ग्रावाणः पाषाणा यत्र तादृशे गिरीन्द्रस्य पर्वतश्रेष्ठस्य कन्दरे गुहायां या दरी अभ्यन्तरे गुहा, तत्र यत् कुञ्जं तस्मिन् यन्निवासः क्रियते केवलमेतदेव सुधियां शोभनबुद्धियुक्तानां पुरुषाणां युक्तमुचितम् ॥

Colophon:

वैराग्यशतकं समाप्तम् ॥

No. 12107. भर्तृहरिसुभाषितम्, सव्याख्यानम्.

BHARTṚHARISUBHĀṢITAM WITH COMMENTARY.

Pages, 40. Lines, 22 on a page.

Begins on fol. 359*a* of the MS. described under No. 11904, wherein this work has been omitted to be mentioned in the list of other works given therein.

Contains 101 stanzas in the Vairāgya Śataka.

Same work as the above.

No. 12108. भर्तृहरिसुभाषितव्याख्या.

BHARTṚHARISUBHĀṢITAVYĀKHYĀ

Pages, 40. Lines, 7 on a page.

Begins on fol. 7*a* of the MS. described under No. 12089.

Contains the Nīti Śataka only.

This commentary is different from the above, and the commentator's name is not given.

Beginning:

पञ्चायुधस्य परिपन्थ्यपि देहमर्धं भक्तानुकम्पनतया हिमवद्दुहित्रे ।
योऽदात्तमीशमभिवन्द्य वदामि टीकां ग्रन्थस्य भर्तृलहरीशतकत्रयस्य ॥

दिगिति । तत्र भगवान् भर्तृलहरिः प्रारिप्सितस्य ग्रन्थस्य निष्प्रत्यूहपरिसमाप्तये शिष्यप्रशिष्यद्वारा लोके प्रचयगमनाय च शिष्टाचारपरिप्राप्तविशिष्टामिष्ट-

देवतां ब्रह्मरूपां ग्रन्थादौ नमस्करोति---दिगित्यादिना । दिक् पूर्वादिः । कालः काष्ठादिः । दिशा वा कालेन वा आदिशब्दात् वितस्तिहस्तक्रोशगव्यूत्यादिना वा ।

End:

उक्तं च—

पृथिव्यामन्नपूर्णायां वयमन्नस्य काङ्क्षिणः ।
सौमित्रे नूनमस्माभिर्न ब्राह्मणमुखे हुतम् ॥

Colophon:

इति भर्तृ[ल]हरिनीतिशतकव्याख्यानं संपूर्णम् ॥

No. 12109. भल्लटशतकम्.
BHALLAṬAŚATAKAM.

Substance, paper. Size, 8 × $6\frac{5}{8}$ inches. Pages, 52. Lines, 12 on a page. Character, Dēvanāgarī. Condition, good. Appearance, new.

Complete.

See pages 7 and 91 of M. Seshagiri Sastri's Report No. 1 for description and extract.

No. 12110 भल्लटशतकम्.
BHALLAṬAŚATAKAM.

Substance, palm-leaf. Size, $18\frac{1}{4}$ × $1\frac{1}{4}$ inches. Pages, 26. Lines, 7 on a page. Character, Grantha. Condition, injured. Appearance, old.

Begins on fol. 39*a*. The other works herein are Sūktimuktāvali 1*a*, Sarasasaṁvāda 52*a*.

Complete.

Same work as the above.

No. 12111. भामिनीविलासः, सव्याख्यः.
BHĀMINĪVILĀSAḤ WITH COMMENTARY.

Substance, palm-leaf. Size, $12\frac{7}{8}$ × $6\frac{7}{8}$ inches. Pages, 86. Lines, 14 on a page. Character, Dēvanāgarī. Condition, much injured. Appearance, new.

Complete in four Vilāsas

This is a short poem by Paṇḍitarāja-Jagannātha. It consists of four chapters, containing unconnected stanzas grouped under the following four heads :—(1) Prāstāvika, (2) Śṛṅgāra, (3) Karuṇā, (4) Śānta. The author is said to have lived for some time in the Court of Delhi.

Beginning:

दिगन्ते श्रूयन्ते मदमलिनगण्डाः करटिनः
करिण्यः कारुण्यास्पदमसमशीलाः खलु मृगाः ।
इदानीं लोकेऽस्मिन्ननुपमशिखानां पुनरयं
नखानां पाण्डित्यं प्रकटयतु कस्मिन् मृगपतिः ॥ १ ॥

(व्याख्या) दिगन्तेत्यादि । मदमलिनगण्डाः करटिनः दिगन्ते श्रूयन्ते । मदेन मलिनाः मदमलिनाः गण्डाः (येषां ते) करटिनः दिगन्ते श्रूयन्ते । दिशाम् अन्तः दिगन्तः ; तस्मिन् दिगन्ते ; श्रूयन्ते न तु दृश्यन्ते । तथा । करिण्यः कारुण्यास्पदम् । करिण्यो नाम हस्तिन्यः । कारुण्यास्पदं कृपापात्रम् ; भवन्तीति शेषः । तथा मृगाः असमशीलाः । मृगाः हरिणाः । न समम् असमम् असमं शीलं येषां ते असमशीलाः ; विषमस्वभावा इत्यर्थः । खल्विति हेत्वर्थे । इदानीं नाम अस्मिन् काले अस्मिन् लोके । मृगपतिः सिंहः । अनुपमशिखानां न विद्यते उपमा यासां ता अनुपमाः शिखा येषां ते अनुपमशिखाः तेषामनुपमशिखानाम्; अतुलिताग्राणामित्यर्थः । नखानां पाण्डित्यं महिमानम् ; विलक्षणकौशिल्य(शल)मिति यावत् । कस्मिन् प्रकटयतु प्रकटीकरोतु ; अपि तु प्रतियोग्यभावान्न कस्मिन्नपीत्यर्थः ।

End:

मद्वाणि मा कुरु विषादमनादरेण मात्सर्यमग्नमनसां सहसा खलानाम् ।
काव्यारविन्दमकरन्दमधुव्रतानामास्येषु धास्यसितमां कियतो विलासान् ॥

* * * *

खेदे जीवन्तोऽपि मृतकाः मृतका एव येषां जगन्नाथफणितिः काव्यरूपजगन्नाथोक्तिः आनन्दं प्रमोदं न जनयति नोत्पादयतीत्यर्थः ॥

* * * *

स्पष्टोऽर्थः ॥

Colophon:

इति श्रीमत्पण्डितराजजगन्नाथविरचिते भामिनीविलासे शान्तश्चतुर्थो विलासः सम्पूर्णः ॥

No. **12112.** भामिनीविलासः.

BHĀMINĪVILĀSAḤ.

Pages, 28. Lines, 7 on a page.

Begins on fol. 1*a* of the MS. described under No. 12037.

Contains the first Ullāsa complete and 61 stanzas in the second Ullāsa.

Same work as the above.

No. 12113. भामिनीविलासः.
BHĀMINĪVILĀSAḤ.

Pages, 8. Lines, 8 on a page.

Begins on fol. 14*a* of the MS. described under No. 12018.

Contains the first Ullāsa complete.

Same work as the above.

No. 12114. भामिनीविलासः.
BHĀMINĪVILĀSAḤ.

Substance, palm-leaf. Size, $14\frac{1}{8} \times 1\frac{3}{8}$ inches. Pages, 17. Lines, 7 on a page. Character, Telugu. Condition, good. Appearance, new.

Contains the first Ullāsa complete.

Same work as the above.

No. 12115. वर्णनासारसङ्ग्रहः.
VARṆANĀSĀRASAṄGRAHAḤ.

Substance, palm-leaf. Size, $18\frac{1}{4} \times 2$ inches. Pages, 200. Lines, 10 on a page. Character, Grantha. Condition, good. Appearance, old.

Complete.

A collection of stanzas relating to various subjects (a list of which is given below) and grouped under them.

By Nīlakaṇṭhadīkṣita, who is said to have been given the title of Prabandhasāgara by Rāmavarman, a king of the Vañci country (Travancore).

Contains the following Śatakas :—

१. चन्द्रशतकम्.
२. कीर्तिशतकम्.
३. प्रतापशतकम्.
  (*a*) प्रतापवर्णनम्.
  (*b*) खड्गवर्णनम्.
४. राजवर्णनशतकम्.
५. अन्यापदेशशतकम्.
६. कवीश्वरवर्णनशतकम्.
७. राजनिन्दाकविनिन्दाशतकम्.
८. (*a*) अयोध्यापुरवर्णनम्.
  (*b*) दशरथवर्णनम्.
  (*c*) विश्वामित्रवर्णनम्.
  (*d*) रामवर्णनम्.
  (*e*) रावणवर्णनम्.

९. (a) परशुरामवर्णनम्.
(b) रामवर्णनम्.
(c) बाणवर्णनम्.
(d) कृष्णवर्णनम्.
(e) रङ्गस्वामिवर्णनम्.
(f) कृष्णवर्णनम्.
(g) त्रिविक्रमवर्णनम्.
(h) वराहवर्णनम्.
(i) वामनवर्णनम्.
(j) रामकृष्णवर्णनम्.

१०. (a) त्रिपुरविजयवर्णनम्.
(b) शिववर्णनम्.
(c) काशीवर्णनम्.
(d) गङ्गावर्णनम्.
(e) कालहस्तिवर्णनम्.
(f) हालास्यवर्णनम्.
(g) गङ्गावर्णनम्.

११. (a) उदयवर्णनम्.
(b) अस्तमयवर्णनम्.
(c) अन्धकारवर्णनम्.
(d) तारकवर्णनम्.
(e) चन्द्रिकावर्णनम्.
(f) चन्द्रवर्णनम्.

१२. (a) वसन्तवर्णनम्.
(b) विरहवर्णनम्.
(c) आरामवर्णनम्.
(d) मन्दानिलवर्णनम्.
(e) ग्रीष्मवर्णनम्.
(f) मध्याह्नवर्णनम्.

१३. (a) वर्षाकालवर्णनम्.
(b) शरत्कालवर्णनम्.
(c) हेमन्तवर्णनम्.
(d) हिमवर्णनम्.
(e) पर्वतसामान्यवर्णनम्.

१४. (a) स्त्रीवर्णनम्.
(b) प्रौढावर्णनम्.
(c) पुंभाववर्णनम्.
(d) स्त्रीवर्णनम्.

१५. (a) यौवनप्रादुर्भाववर्णनम्.
(b) स्तनवर्णनम्.
(c) रोमराजिवर्णनम्.
(d) गर्भवर्णनम्.
(e) पुत्रजननवर्णनम्.
(f) यौवनवर्णनम्.
(g) पट्टाभिषेकवर्णनम्.

१६. (a) पुरक्षोभवर्णनम्.
(b) पुरवर्णनम्.
(c) समुद्रवर्णनम्.
(d) सेनावर्णनम्.
(e) युद्धवर्णनम्.
(f) कलिवर्णनम्.
(g) महाराष्ट्रदेशवर्णनम्.
(h) पाण्ड्यदेशवर्णनम्.
(i) ताम्रपर्णीवर्णनम्.
(j) चोलवर्णनम्.
(k) कावेरीवर्णनम्.

१७. (a) अश्वमेधवर्णनम्.
(b) मीनाक्षीजननवर्णनम्.

(*c*) मीनाक्षीदिग्विजयवर्णनम्.

(*d*) कल्याणवर्णनम्.

१८. (*a*) सेतुवर्णनम्.

(*b*) रामेश्वरलिङ्गवर्णनम्.

(*c*) विश्वेश्वरवर्णनम्.

(*d*) अन्नपूर्णावर्णनम्.

Beginning :

वन्देऽगजास्याम्बुजभानुमन्तं वक्रेण हस्तीनतिरोहितो यः ।
पारम्परी यस्य पयोधयत्सु शार्ङ्गीयते दानजलेषु भार्ङ्गी ॥

नीलश्रीघटितेऽम्बरे निजरदव्याजाद्वहन् लेखिनी-
मादौ यः प्रणवं मृगाङ्कमिषतो मध्येनभोलाञ्छनम् ।
आलिख्योडुततिच्छलेन विलिखत्युच्चावचांस्त्वद्गुणान्
श्रीमन् सत्प्रभुसार्वभौम स गणाधीशोऽवतु त्वां सदा ॥

* * * *

श्रीमन् राममहीमहेन्द्र तुलयन् धाता त्वदीयं यशः
कैलासेन विलोक्य तत्र लघुतां किं प्राप्तवान् पूर्तये ।
उक्षाणं तदुपर्युमासहचरं तन्मूर्ध्नि गङ्गाजलं
तस्याग्रे फणिपुङ्गवं तदुपरि स्फारं सुधादीधितिम् ॥

एकैकामेव कीर्तिं घटयति गगने षोडशानां नृपाणां
साम्यायत्ते यशोभिस्तुहिनकरकलाच्छद्मना पद्मसूतौ ।
तारामार्गे तुलायां तदनु कलयता तेन तन्न्यूनभावं
क्षिप्तः श्रीरामभूपः स्फुरति तदुदरे लोहटङ्कः कलङ्कः ॥

End :

स्तन्यास्वादकृते निरुध्य पुरतः संतन्वते प्रार्थनां
सेनान्ये नरपूर्वकायमसकृत्स्थित्वा दिशन्तीं स्तनौ ।
अस्तस्वेदपयःकणां प्रणयिनो हस्तेन वक्रादुमा
भ्रष्टान्नार्पणमर्थिनां विदधती मेधां ममालभ्यते ॥

Colophon :

इति श्रीमद्वञ्चिमहीमहेन्द्रश्रीरामवर्ममहाराजदत्तप्रबन्धसागराभिधानेन श्री-नीलकण्ठदीक्षितेन विलिखिते वर्णनासारसङ्ग्रहे सेतुरामेश्वरकाशीविश्वेश्वरान्नपूर्णा-वर्णनप्रकरणम् ॥

No. 12116. विदग्धमुखमण्डनम्.
VIDAGDHAMUKHAMAṆḌANAM.

Pages, 34. Lines, 7 on a page.

Begins on fol. 1*a* of the MS. described under No. 12051.

Complete.

A poem in four Paricchēdas containing witty and cleverly composed stanzas on various unconnected subjects. By Dharmadāsa.

Beginning:

एषोऽञ्जलिः सममसज्जनसज्जनौ द्वौ वन्दे नितान्तकुटिलप्रगुणस्वभावौ ।
एकं भिया निरभिसंहितवैरिभावं प्रीत्या परं परमनिर्वृतिपात्रभूतम् ॥
किं मेऽथवा हतखलप्रणतावपि स्यात् स स्वीकरोतु सुजनः खलु मां गुणज्ञः ।
चन्द्रेण चारुचरितेन विकासितं यत् संकोचितं भवति किं कुमुदं तमोभिः ॥
सिद्धौषधानि गुरुमोहमहागदानां पुण्यात्मनां परमकर्णरसायनानि ।
प्रक्षालनैकसलिलानि मनोमलानां शौद्धोदनेः प्रवचनानि चिरं जयन्ति ॥
जयन्ति सन्तः सुकृतैकभाजनं परार्थसम्पादनसद्व्रतस्थिताः ।
करस्थनीरोपमविश्वदर्शिनो जयन्ति वैदग्ध्यभुवः कवेर्गिरः ॥

आक्रान्तेव महोपलेन मुनिना शप्तेव दुर्वाससा
सातत्यं बत मुद्रितेव जतुना नीतेव मूर्च्छां विषैः ।
बद्धेवातनुरज्जुभिः परगुणं वक्तुं न शक्ता सती
जिह्वा लोहशलाकया खलु(ल)मुखे स्यूतेव संलक्ष्यते ॥

* * * *

प्रीत्यै सतां तदनुभावकृतः प्रसादः सन्त्यक्तगूढरचनं प्रतिभानुरूपम् ।
क्षिप्रावबोधकरणक्षममीप्सितार्थं चक्रे विदग्धमुखमण्डनमप्र(प)श्चम् ॥
यद्यस्ति सभामध्ये वक्तुं स्थातुं सदा मनः सुधियः ।
ताम्बूलमिव गृहीत्वा विदग्धमुखमण्डनं विशत ॥
प्राहुर्व्यस्तं समस्तं च द्विर्व्यस्तं द्विस्समस्तकम् ।
तथा व्यस्तं(स्त)समस्तं च द्विर्व्यस्तकसमस्तकम् ॥
सद्विस्समस्तकं व्यस्तमेकालापं प्रभिन्नकम् ।
भेद्यभेदकमोजस्वि सालङ्कारं सकौतुकम् ॥

* * * *

Colophon:

इति धर्मदासस्य कृतौ विदग्धमुखमण्डने प्रथमः परिच्छेदः ॥

End:

पूर्णचन्द्रमुखी रम्या कामिनी निर्मलाम्वरा ।
तनोति कस्य न स्वान्तमेकान्तमदनातुरम् ॥

इति च्युतदत्ताक्षरजातिः ॥

Colophon:

इति धर्मदासस्य कृतौ विदग्धमुखमण्डने चतुर्थः परिच्छेदः ॥

* * * *

अनेकसुषिरं वाद्यं कान्तं स्त्रीमुखपङ्कजम् ।
विद्धि तत् त्र्यक्षरं राजन् चक्षुश्श्रोत्रसुखावहम् ॥ वल्मीकम् ।
गरुडः पृच्छति नागरिकां नागरवनिता तु तं गरुडम् ।
कति शम्भोर्नयनानि सूकरवदनानि कीदृङ्क्षि(दंशि) ॥ नागरिपोत्रीणि ।
बाणश्च पञ्चबाणश्च द्वाविमौ हृदयंगमौ ।
याभ्यां कादम्बरीहर्षचरितार्थः कृतो जनः ॥

Colophon:

विदग्धमुखमण्डनं संपूर्णम् ॥

No. 12117. विदग्धमुखमण्डनदीपिका.

VIDAGDHAMUKHAMAṆḌANADĪPIKĀ.

Pages, 21. Lines, 7 on a page.

Begins on fol. 18*a* of the MS. described under No. 12021.

Breaks off in the fourth Paricchēda.

A commentary on the work described above.

Beginning:

सिद्धौषधानीति । शौद्धोदनेः बौद्धस्य । सातत्यं सततम् । पृष्टमित्यादि । यत् पृष्टं यदुत्तरवाक्यं केवलेनैव पदविभागेन प्रोच्यते यदुत्तरवाक्यं केवलेन पदेन प्रश्नविभागेन परिहा(रो)भवति यत्तत् व्यस्तं स्यात् । समुदायेन प्रश्नसमुदायेन परिहारो भवेत् तत्समस्तं स्यात् । प्रलम्बासुरविद्विषः बलदेवस्य । सुः पूजायाम् ना नरः । सीरं हलम् । राः स्वर्णम् । मा श्रीः ॥

End:

विसमरणं विषमयुद्धं विषसञ्ज्ञातमरणम् । इति शुद्धमागधीयम् । जाण आणित्यतिशुद्धलौकिकजातिः ॥

Colophon:

इति विदग्धमुखमण्डनदीपिकायां तृतीयः परिच्छेदः ॥

शस्त्री [आरा] स्त्री रिमध्यनाम्नी मध्यरीत्यक्षरयुक्ता

प्रसत्त्यै* प्रसादाय। उक्तमार्गस्थ!* आयादेशः। सम्प्रदानगुप्तम्* ॥ अत्यन्तमलिनः। शिलीमुखानां साम्यात् अलिनोऽपि बिभेति। सरसीतः। पञ्चम्यास्तसिल्। कं जलम्। दर्पकारणम्। ए विष्णौ। कान्तारोपितप्रीतिः.

No. 12118. शार्ङ्गधरपद्धतिः.

ŚĀRṄGADHARAPADDHATIḤ.

Substance, palm-leaf. Size, $18\frac{1}{8} \times 1\frac{1}{2}$ inches. Pages, 144. Lines, 7 on a page. Character, Telugu. Condition, good. Appearance, new.

Contains 1 to 75 Paricchēdas complete.

An anthology compiled by Śārṅgadhara, son of Dāmōdara.

This work has been printed in the Bombay Sanskrit series. A list of the subjects dealt with is given in the printed edition as well as in the Anukramaṇikā portion of this MS.

The author gives his genealogy thus:

Hammīra Bhūpati
[of Śākambharī country]
|
Rāghava
|
Gōpāla — Dāmōdara — Dēvadāsa
|
Śārṅgadhara — Lakṣmīdhara — Kṛṣṇa

Beginning:

यस्मिन्बुद्बुदसङ्करा यि(इ)व बहुब्रह्माण्डभाण्डाः क्वचि-
द्भान्ति क्वापि च शीकरा यि(इ)व विरिञ्च्याद्याः स्फुरन्ति भ्रमा[मा]त्।
चिद्रूपा लहरीव विश्वजननी शक्तिः क्वचिद्द्योतते
स्वानन्दामृतनिर्भरं शिवमहापाथोनिधिं तं नुमः ॥
पुरा शाकम्भरीदेशे श्रीमान् हम्मीरभूपतिः।
बाहुबाणालयो जातः ख्यातः शौर्यादिवार्जुनः ॥
तस्याभवत् सभ्यजनेषु मुख्यः परोपकारव्यसनैकमुख्यः।
पुरन्दरस्येव गुरुर्गरीयान् द्विजाग्रणी रा(घ)वदेवनाम(।) ॥

गोपालदामोदरदेवदाससंज्ञा बभूवुस्तनयास्तदीयाः ।
नेत्रावतारा इव चन्द्रमौलेरपाकृतध्वान्तगुणास्त्रयोऽपि ॥
तेषां मध्ये यस्तु दामोदरोऽभूदुत्पाद्य त्रीनात्मजान् वीतरागः ।
भागीरथ्यां शुद्धदेहं विधाय ज्ञानात्मत्वे देवनिष्ठां जगाम ॥
ज्येष्ठः शार्ङ्गधरस्तेषां लघुर्लक्ष्मीधरस्ततः ।
कृष्णानुजस्ततस्तेऽपि त्रयस्त्रेताग्निसन्निभाः ॥
जयति शार्ङ्गधरस्त्रिपुरारिपद्द्वयकुशेशयकोशमधुव्रतः ।
सरससूक्तिसुधौघकलानिधिः कविकरीन्द्रकदम्बमृगाधिपः ॥
यद्यपि गुणौघनिलयः खलशैलध्वंसने जिष्णुः ।
तदपि विमलहृदयान्तरसज्जनलोकस्य दासोऽसौ ॥
ते सज्जनाः सुकविशाखिकवित्वपुष्पाण्यादाय गुम्भितवतः स्वगुणैर्ममैतत् ।
संधारयन्तु कुसुमोज्ज्वलहारभूतं कण्ठे सुभाषितमपास्तसमस्तदोषम् ॥
न शार्ङ्गधरपद्धतिः खलजनस्य योग्या भवेत्
सुभाषितमहोर्मयः सुकृतलोकपेया यतः ।
सुधामदितिनन्दना दिवि पिबन्ति हृष्टान्तरा-
स्तथैव तमसश्शिरो झटिति खण्डितं श्रूयते ॥
आनन्दाय सतां भूयात्सुभाषितमिदं मम ।
पृथुपद्धतिसम्मिश्रं परिच्छेदैर्मनोरमम् ॥
आद्यैर्मदुदितैः पद्यैः कियद्भिरपरैरपि ।
युता पद्धतिरेषास्तु सज्जनानन्ददायिनी ॥

Colophon:

इति श्रीशार्ङ्गधरेण श्रीदामोदरसूनुना विरचितायां (पद्धत्यां) कविवंशवर्णनं नाम प्रथमः परिच्छेदः ॥

End:

मध्ये भानोस्तु माणिक्यं पूर्वे वज्रं तु भार्गवम् ।
आग्नेय्यां मौक्तिकं त्विन्दोर्याम्ये भूजस्य विद्रुमम् ॥
नैरृत्यां राहुगोमेधं वारुण्यां मन्दनीलकम् ।
वायव्ये केतुवैडूर्यं पुष्यरागमुदग्गुरोः ॥
ज्ञस्यैशान्ये मरकतं स्थापनीयं विचक्षणैः ।
एतल्लक्षणसंयुक्ता मुद्रा दारिद्र्यनाशिनी ॥

माणिक्यं तरणेस्तथैव विमलं मुक्ताफलं शीतगो-
र्माहेयस्य च विद्रुमो मरकतं सौम्यस्य रागोत्तरम् ।
देवेज्यस्य च पुष्यरत्नमुदितं शुक्रस्य वज्रं शने-
र्नीलं निर्मलमन्ययोस्तु गदिते गोमेधवैडूर्यके ॥

एते राजनीतिभ्यो भारताच्च श्लोकाः ॥

Colophon:

इति श्रीशार्ङ्गधरविरचितायां पद्धत्यां राजनीतिपरिच्छेदः ॥

No. 12119. सभारञ्जनम्.
SABHĀRAÑJANAM.

Pages, 6. Lines, 10 on a page.

Begins on fol. 4*a* of the MS. described under No. 11993.

Complete.

Same work as that describad under R. No. 1428(*b*) of the Triennial Catalogue of MSS., Vol. II, Part I-B. By Nīlakaṇṭhayajvan.

No. 12120. सभारञ्जनम्.
SABHĀRAÑJANAM.

Pages, 13. Lines, 5 on a page.

Begins on fol. 26*a* of the MS. described under No. 11939.

Complete.

Same work as the above.

No. 12121. समयोचितश्लोकाः.
SAMAYŌCITAŚLŌKĀḤ.

Substance, palm-leaf. Size, $9\frac{1}{8} \times 1\frac{1}{2}$ inches. Pages, 50. Lines, 8 on a page. Character, Kanarese. Condition, very much injured. Appearance, very old.

Wants the beginning and the end.

A collection of stanzas containing wise and witty observations. The stanzas are not properly arranged according to the subjects dealt with therein.

Beginning:

रम्भाफलं रचितपुण्यफलं नराणां रम्भा . . . . लोके ।
जम्भारिदम्भमपि ते प्रविडम्बयन्ति . . . . तदनुभोगिन एव सत्यम् ॥

* * * *

हास्यप्रकरणम्॥

प्रपायां पीयते वारि सत्रागारेषु भुज्यते ।
सुप्यते देवतागारे यभ्यते यत्र लभ्यते ॥
गते तु पत्यौ मदनाग्निदग्धा मुहुर्मुहुर्निश्वसितायताक्षी ।

End:

पक्षौ विक्षिप्य धून्वन् स्फुटिततरतनुप्रान्तविस्तारितात्मा
प्रागेवोड्डीननिद्रः स्फुरदरुणतरोद्भासितालोलचूडः ।
प्रातः प्रोत्थाय नीडस्थिततरलतनुर्घुर्घुरध्वानमुच्चै-
रुद्ग्रीवः पूर्वकायोन्नतिविकटसटः कुक्कुटो रोरवीति ॥

No. 12122. सिन्दूरप्रकरः.

SINDŪRAPRAKARAḤ.

Pages, 38. Lines, 7 on a page.

Begins on fol. 1*a* of the MS. described under No. 9424.

Complete.

An anthology of 100 stanzas compiled by a Jain named Sōmaprabha, disciple of Vijayasiṁhācārya, a Guru who succeeded in the line of the teachers of religion that followed Ajitadēvācārya. The subjects dealt with herein are given below.

The MS. is dated 1850 A.D.

१. द्वारवृत्तम्.
२. पूजाप्रक्रमः.
३. गुरुप्रक्रमः.
४. जिनमतप्रक्रमः.
५. सङ्घप्रक्रमः.
६. अहिंसाप्रक्रमः.
७. अब्रह्मप्रक्रमः.
८. परिग्रहप्रक्रमः.
९. क्रोधप्रक्रमः.
१०. मासप्रक्रमः.
११. मायाप्रक्रमः.
१२. लोभप्रक्रमः.
१३. सौजन्यप्रक्रमः.
१४. गुणिसङ्गप्रक्रमः.
१५. इन्द्रियदमप्रक्रमः.
१६. लक्ष्मीस्वभावप्रक्रमः.
१७. दानप्रक्रमः.
१८. तपःप्रक्रमः.
१९. भावनाप्रक्रमः.
२०. वैराग्यप्रक्रमः.

Beginning:

सिन्दूरप्रकरस्तपःकरिशिरःक्रोडे कषायाटवी-
दावार्चिर्निचयः प्रबोधदिवसप्रारम्भसूर्योदयः ।

मुक्तिश्रीवदनैककुङ्कुमरसः श्रेयस्तरोः पल्लवः
प्राह्णासक्रमयोर्नखद्युतिभरः पार्श्वः प्रभो(भुः) पातु वः ॥
सन्तः सन्तु मम प्रसन्नमनसो वाचां विचारोद्यताः
सूतेऽम्भः कमलानि तत्परिमलं वाता वितन्वन्ति यत् ।
किं वाभ्यर्थनयानया यदि गुणोऽस्त्यासां ततस्ते स्वयं
कर्तारः प्रथनं न चेदथ यशःप्रत्यर्थिना तेन किम् ॥
त्रिवर्गसंसाधनमन्तरेण पशोरिवायुर्विफलं नरस्य ।
तत्रापि धर्मं प्रवरं वदन्ति न तं विना यद्भवतोऽर्थकामौ ॥
यः प्राप्य दुष्प्रापमिदं नरत्वं धर्मं न यत्नेन करोति मूढः ।
क्लेशप्रबन्धेन स लब्धमब्धौ चिन्तामणिं पातयति प्रमादात ॥
स्वर्णस्थाले क्षिपति स रजः पादशौचं विधत्ते
पीयूषेण प्रवरकरिणं वाहयत्येधभारम् ।
चिन्तारत्नं विकिरति कराद्वायसोदासनार्थं
यो दुष्प्रापं गमयति मुधा मर्त्यजन्म प्रमत्तः ॥

End:

सोमप्रभाचार्यमभा वयन्न पुंसांत(पुमांस्त)मःपङ्कमपाकरोति ।
तदप्यमुष्मिन्नुपदेशलेशे निशम्यमानेऽनिशमेति नाशम् ॥
अभजदजितदेवाचार्यपट्टोदयाद्रिद्युमणिविजयसिंहाचार्यपादारविन्दे ।
मधुकरसमतां यस्तेन सोमप्रभेण व्यरचि मुनिपराज्ञा सूक्तिमुक्तावलीयम् ॥

Colophon:

इति सिन्दूरप्रकराख्यः सुभाषितकोशः समाप्तः ।

संवत् १९०६ वैशाखमासे कृष्णपक्षे तिथौ ३ चन्द्रवासरे श्रीफलटणग्रामे श्रीवृषभनाथचैत्यालये श्रीमूलसङ्घे सरस्वतिगछे बलात्कारगणे श्रीकुन्दकुन्दाचार्यान्वये भट्टारकश्रीधर्मचन्द्रतत्पट्टे भट्टारकश्रीदेवेन्द्रकीर्तितत्पट्टे प्रियशिष्यब्रह्ममहति सागरजी तत् उपदेश्यात् शाहा . . . . . ॥

No. **12123.** सुभाषितकौस्तुभः.

SUBHĀṢITAKAUSTUBHAḤ.

Substance, palm-leaf. Size, 16 × 1¼ inches. Pages, 18. Lines, 7 on a page. Character, Grantha. Condition, injured. Appearance, old. Complete.

An anthology in five Paddhatis, the subjects dealt with therein being given below. By Vēṅkaṭācārya, son and disciple of Raghunātha of Ātrēyagōtra. He is the same as the author of Viśvaguṇādarśa.

१. अविवेकपद्धतिः.
२. सज्जनपद्धतिः.
३. दुर्जनपद्धतिः.
४. वदान्यपद्धतिः.
५. पिशुनपद्धतिः.

Beginning:

वन्दे वाञ्छितदायि वेङ्कटगिरेर्वेदस्य चोत्तंसकं
पुंसः कंसजितस्तदङ्घ्रिकमलं पूरेण यज्जन्मना ।
शम्भुः शाश्वतशेखरो जलनिधिर्जाग्रद्द्वितीयाश्रमः
सञ्जातः सगरान्वयोऽप्यमृतवान्नाको नदीमातृकः ॥

श्रीवेङ्कटार्यमखिना रघुनाथसूरेः सम्प्राप्तजन्मयुगलेन यथामनीषम् ।
आतन्यते सुमनसामनसूयकानां हर्षाय सम्प्रति सुभाषितकौस्तुभोऽयम् ॥

तत्तादृशपुरुषोत्तमहृदयङ्गममिममभङ्गगुणबद्धम् ।
सुधियः साधु सुभाषितकौस्तुभमनघं परीक्ष्य नन्दन्तु ॥

विदग्धव्याहारैर्न जडमतिरानन्दति मनागनालापज्ञानां न च वचनतः खेदमयते ।
न विन्दत्यानन्दं जरठमहिषश्चन्दनरसैरसौ पङ्कालेपैरपि खलु विषादं न जुषते ॥

* * * *

Colophon:

इत्यात्रेयवेङ्कटाचार्यस्य कृतिषु सुभाषितकौस्तुभे अविवेकपद्धतिराद्या ॥

End:

. . . . तै-
राहारैः परिपूरितोदर इभस्तृप्यत्यनाथा स्थितिः ।
अत्यल्पोदर एष पश्य मशको हा हन्त नक्तन्दिवं
. . . . विशन्नष्टासु काष्ठास्वपि ॥

Colophon:

इत्यात्रेयवेङ्कटार्ययज्वनः कृतिषु सुभाषितकौस्तुभः संपूर्णः ॥

. . . . . नभस्यमासे ग्रन्थं प्रतीतं वरदो लिलेख ।
श्रीशङ्खपुर्यन्वयसिन्धुरत्नश्रीराघवार्यादुदितः प्रमोदात् ॥

No. 12124. सुभाषितकौस्तुभः.

SUBHĀṢITAKAUSTUBHAḤ.

Pages, 20. Lines, 20 on a page.

Begins on fol. 29*a* of the MS. described under R. No. 4470.

Breaks off in the fifth Paddhati.

Same work as the above.

The following stanza is added in the beginning:—

पर्यायवेदचूडार्यैश्चकास्तु हृदि मे सदा ।
आत्रेयवेङ्कटाचार्यः कविर्विद्वच्छिखामणिः ॥

No. 12125. सुभाषितनीवी.

SUBHĀṢITANĪVĪ.

Substance, palm-leaf. Size, $8\frac{5}{8} \times 1\frac{1}{2}$ inches. Pages, 32. Lines, 9 on a page. Character, Grantha. Condition, injured. Appearance, old. Complete.

By Vēdāntadēśika. Same work as that described under R. No. 310 of the Triennial Catalogue, Vol. I, Part I-A. According to the Vaiṣṇavaguruparamparā tradition this work was composed for the king Sarvajña Śiṅgama.

No. 12126. सुभाषितनीवी.

SUBHĀṢITANĪVĪ.

Pages, 7. Lines, 6 on a page.

Begins on fol. 8*a* of the MS. described unedr No. 12002.

Contains the Paddhatis one to three complete and two stanzas in the fourth Paddhati.

Same work as the above.

No. 12127. सुभाषितनीवी, सव्याख्या.

SUBHĀṢITANĪVĪ WITH COMMENTARY.

Substance, paper. Size, $11 \times 8\frac{3}{4}$ inches. Pages, 150. Lines, 20 on a page. Character, Telugu. Condition, good. Appearance, new. Complete.

Same text as the above, along with the commentary of Narasiṁha.

Beginning:

श्रीमान् वेङ्कटनाथार्यः (. . .) सदा हृदि ॥
प्रथमसुजनाय पुंसे (.) सकृदुपकारापकाराभ्याम् ॥

निगममौलिगुरोश्चरणाब्जयोर्विरचितप्रणतिर्नरकेसरी ।
तदुपदिष्टसुभाषितनीविकाविवृतिमातनुते सुधियां मुदे ॥

व्या—शिष्यहितोपदेशरूपां सुभाषितनीवीं चिकीर्षन्नादौ भगवन्तं नमस्करोति । प्रथमसुजनाय पुंसे नमः, प्रथमदुर्जनाय मह्यमपि नम इत्यन्वयः ।

कुर्व इति शेषः । सौजन्यमानुकूल्यम् । प्रथमत्वं मुख्यत्वम् । प्रथमश्चासौ सुजनश्चेति विग्रहः सर्वोत्तमानुकूलयेत्यर्थः । प्रतियोगिनो विशेष्यानुपादाना-न्निष्प्रतियोगिकमानुकूल्यं प्रतीयते ।

End:

तद्गणनान्तर्गता प्रियपद्धतिभूषिता पदो हतिः पद्धतिः प्रियस्य पद्धतिः प्रियपद्धतिः नायकसंचारः । तस्य भुवि उषिता प्रियपद्धतिभूषिता नायक-संचारगृहे नियमितस्थितिरित्यर्थः । सैषा स्त्री जयति ॥

कविकथकसिंहकथितं (. . .) सर्वलोकहितम् ॥

Colophon:

परीक्षकमुखपद्धतिर्द्वादशी ॥

No. 12128. सुभाषितनीवी, सव्याख्या.
SUBHĀṢITANĪVĪ WITH COMMENTARY.

Substance, palm-leaf. Size, 17 × 1⅛ inches. Pages, 84. Lines, 6 on a page. Character, Grantha. Condition, good. Appearance, new.

Breaks off in the seventh Paddhati.

Same commentary as the above.

No. 12129. सुभाषितनीवी, सव्याख्या.
SUBHĀṢITANĪVĪ WITH COMMENTARY.

Pages, 76. Lines, 6 on a page.

Begins on fol. 51*a* of the MS. described under No. 10100.

Commences with the 6th stanza of the 8th Paddhati and breaks off in the 11th stanza of the 9th Paddhati; contains also the 11th Paddhati which begins on fol. 69*a*.

Same work as the above.

No. 12130. सुभाषितश्लोकाः.
SUBHĀṢITAŚLŌKĀḤ.

Pages, 54. Lines, 6 on a page.

Begins on fol. 1*a* of the MS. described under No. 12093, wherein this work has been mentioned as Subhāṣitapadāvalī in the list of other works given therein.

Contains 318 stanzas.

A collection of stanzas containing wise and witty sayings. There is apparently no arrangement of the subjects. Some of the stanzas are taken from other anthologies.

Beginning:

शशी दिवसधूसरो गलितयौवना कामिनी
सरो विगतवारिजं मुखमनक्षरं स्वाकृतेः ।
प्रभुर्धनपरायणः सततदुर्गतिः सज्जनो
नृपाङ्गण(गतः)खलो मनसि सप्त शल्यानि मे ॥
मणिः शाणोल्लीढः समरविजयी हेतिदलितो
मदक्षीणो नागः शरदि सरिदां(श्या)नपुलिना ।
कलाशेषश्चन्द्रः सुरतमृदिता बालवनिता
तनिम्ना शोभन्ते गलितविभवाश्चार्थिषु नराः ॥

End:

संसारसारः—

कर्पूरो नवमालती मलयजं कस्तूरिका कुङ्कुमं
ताम्बूलं नवयौवनं सुकविता गीतं च शीतोदकम् ।
वीणा सज्जनसङ्गतिः प्रियतमाः शुभ्राम्बरं चन्द्रमाः
संसारोऽयमसार एव हि गुणैश्चित्रैर्व्रजेत्सारताम् ॥
रम्या रामा यदि कुलवधूस्त्यागभोगाय नित्यं
वक्त्रे वाणी सरसमधुरा शङ्करे चित्तवृत्तिः ।
यद्यप्येवं वपुषि दृढता सत्कुले जन्म पुंसां
धिग्धिग् दूरा(द)नशनपदं स्वर्गमेकान्तदुर्गम् ॥

No. 12131. सुभाषितश्लोकाः.
SUBHĀṢITAŚLŌKĀḤ.

Substance, palm-leaf. Size, $16\frac{1}{2} \times 1\frac{1}{4}$ inches. Pages, 4. Lines, 6 on a page. Character, Grantha. Condition, good. Appearance, new.

Begins on fol. 41*a*. The other work herein is Vikramōrvaśīya 1*a*.

Contains the stanzas 11 to 52.

From the note in the margin on fol. 1*a*, this collection appears to have been made up of stanzas quoted in a commentary on the Subhāṣitatriśatī probably of Bhartṛhari. But these stanzas are not found in any of the printed commentaries.

Beginning:

श्रीहर्षोक्तम्—

पूर्वपुण्यविभवव्ययलब्धाः सम्पदो विपद एव विमृष्टाः ॥

मगवतोक्तम्—

मात्रास्पर्शाश्च कौन्तेय शीतोष्णसुखदुःखदाः ।
आगमापायिनोऽनित्यास्तांस्तितिक्षस्व भारत ॥ इति ।

End:

धर्माविरुद्धो भूतेषु कामोऽस्मि भरतर्षभेति भगवद्वचनम् ।
यस्तु पर्यटते देशान् यस्तु सेवेत पण्डितान् ।
तस्य विस्तारिता बुद्धिस्तैलबिन्दुरिवाम्भसि ॥ इति ।

No. 12132. सुभाषितश्लोकाः.

SUBHĀṢITAŚLŌKĀḤ.

Pages, 9. Lines, 8 on a page.

Begins on fol. 54*b* of the MS. described under No. 9358.

Complete.

A poem consisting of stanzas containing wise and ethical maxims: by Śrīnivāsācārya at the instance of Kōsala Vēṅkaṭa Rao.

Beginning:

श्रेयांसि भूयांसि स मे रमेशो देयान्मुदे यो दिविषज्जनानाम् ।
अन्यापदेशादुदधीशकन्याविन्यासदेशं हृदयं व्यतानीत् ॥
जातः पद्मात् पद्मनाभस्य नाभेर्भाषायोषाश्लेषदाता विधाता ।
सत्यासक्तः क्वापि पूजां न लेभे पुण्यः सर्वैः पूज्यते न त्वपुण्यः ॥
देवर्षेर्वरगुणवर्षितं चरित्रं मित्रत्वं सकलजनस्य सौमनस्यात् ।
शत्रूणामपि कृपयोपयासि गेहं दूष्यस्त्वं किल कलहोद्यतो यतोऽसि ॥

End:

चिन्तामणिं च सुरभिं हरिचन्दनं च हन्तादितेयविभवे विभवाय दत्वा ।
आत्माश्रयैकशुचिबाडवजीवनाय पत्नी स्वजीवनमुपैष्यदये जडात्मा ।
अस्ति स्वस्तिकरः कराञ्चितगलद्धारालधारामिलत्-
क्षेत्रग्रामलल्लब्ध . . द्दयादावद . . . प्रस्तूयमानस्तुतिः(?) ।
श्रीमत्कोसलवंशवारिधिशशी श्रीवेङ्कटक्ष्मापति-
स्तत्सन्तोषकृते कृति(तिं)प्रविदधे श्रीश्रीनिवासः सुधीः ॥

No. 12133. सुभाषितश्लोकाः.

SUBHĀṢITAŚLŌKĀḤ.

Pages, 46. Lines, 5 on a page.

Begins on fol. 10*a* of the MS. described under No. 12095

A collection, gleaned from various sources, of stanzas of ethical import and wise maxims.

Foll. 31 to 34 contain an unarranged index of the initial words of the stanzas contained herein.

Beginning:

अनक्षरज्ञेन जनेन भाषणमनादरस्यापि नृपस्य सेवनम् ॥
आलिङ्गनं लम्बपयोधराणां प्रत्यक्षदुःखं त्रयमेव लोके ॥
सद्भिस्तु लीलया प्रोक्तं शिलालिखितमक्षरम् ।
असद्भिः शपथैः प्रोक्तं जले लिखितमक्षरम् ॥

End:

कृते तु रेणुका मृत्युस्त्रेतायां जनकात्मजा ।
द्वापरे द्रौपदी मृत्युः कलौ मृत्युर्गृहेगृहे ॥
राक्षसाः कलिमाश्रित्य जायन्ते ब्रह्मयोनिषु ।
ब्राह्मणा नैव जायन्ते तत्रापि श्रोत्रियान्(:) कृशान्(:) ॥

No. 12134. सुभाषितश्लोकाः.
SUBHĀṢITAŚLŌKĀḤ.

Substance, paper. Size, 8½ × 7 inches. Pages, 258 (one side). Lines, 10 on a page. Character, Dēvanāgarī. Condition, good. Appearance, new.

Complete.

Similar to the above. The stanzas are not properly arranged.

Beginning:

केशव पालय देवसमूहैः पूजितभासुरपादपयोज ।
नीरदकान्तिसमानशरीर माकुचचूचुककाषसुवत्स(क्षः) ॥
येन चक्रीकृते चापे स्वर्गपातालवासिनः ।
चक्रुरन्योन्यसंलापं स पायाद् गिरिकार्मुकः ।
ऐश्वर्यं चावसै(शै)र्नित्यं मनोवागादिभिः सुरैः ।
वन्दनीयं भजे देवं स्वाभीष्टफलसिद्धये ॥
अज्ञानतिमिरान्धस्य ज्ञानाञ्जनशलाकया ।
चक्षुरुन्मीलितं येन तस्मै श्रीगुरवे नमः ॥
सुभाषितसुधाज्ञानमज्ञानविषनाशनम् ।
पुराणे भारते काव्ये यत्सारं तत्सुभाषितम् ॥

सुभाषितसुधानन्दलहरी यदि लभ्यते ।
अलङ्कारैः किमाहारैर्विहारैरपि योषिताम् ॥
सुभाषितेन गीतेन युवतीनां च लीलया ।
यस्य न द्रवते चित्तं स वै मूढो यथा पशुः ॥
यन्मुखं वेदविभ्रष्टं ताम्बूलरसवर्जितम् ।
सुभाषितपरिभ्रष्टं तन्मुखं बिलमुच्यते ॥
धर्मारम्भ ऋणच्छेदे कन्यादाने धनागमे ।
शत्रुविद्याग्निकालेषु कालक्षेपं न कारयेत् ॥

End :

जीवग्राहं गृहीत्वा द्रुपदनृपमदाद्दक्षिणं चापवेद-
स्वाध्यायान्ते गुरुभ्यस्त्रिपुरविजयिनं पूजयामास बाणैः ।
सुत्रामारक्षितं तद्वनमखिलमदादाहुतिं खाण्डवं यः
काण्डाग्नौ पाण्डुसूनुः स खलु हरिसखः सङ्गरेष्वेकयोद्धा ॥
अम्भोधिः स्थलतां स्थलं जलधितां धूलीलवः शैलतां
मेरुर्मृत्कणतां तृणं कुलिशतां वज्रं तृणप्रायताम् ।
वह्निः शीतलतां हिमं दहनतामायाति यस्येच्छया
लीलादुर्ललिताद्भुतव्यसनिने देवाय तस्मै नमः ॥

Colophon :

इति सुभाषितश्लोकाः ॥

No. 12135. सुभाषितसुधानन्दलहरी.

SUBHĀṢITASUDHĀNANDALAHARĪ.

Substance, palm-leaf. Size, 9⅓ × 1¼ inches. Pages, 92. Lines, 8 on a page. Character, Grantha. Condition, good. Appearance, old. Incomplete.

Similar to the above. The stanzas herein are arranged according to their subject-matter.

Beginning :

सुभाषितं सभारत्नमज्ञानविषनाशनम् ।
पुराणे भारते काव्ये यत्सारं तत्सुभाषितम् ॥
सिद्धमन्त्रं फलं पक्वं नारीप्रथमयौवनम् ।
सुभाषितं च ताम्बूलं सद्यो गृह्णाति पण्डितः ॥

सुभाषितेन गीतेन युवतीनां च लीलया ।
यस्य न द्रवते चित्तं स वै मूर्खोऽथवा पशुः ॥
सुभाषितपरित्यागि ताम्बूलरसवर्जितम् ।
यन्मुखं वेदविभ्रष्टं तन्मुखं बिलमुच्यते ॥
पृथिव्यां त्रीणि रत्नानि जलमानसुभाषितम् ।
अरत्नो रत्नपाषाणं रत्नशब्दो निरर्थकः ॥

End:

उच्छिष्टोच्छिष्टसंस्पृष्टा (ष्टः) शुना शूद्रेण वा द्विजः ।
उपोष्य रजनीमेकां पञ्चगव्येन शुध्यति ॥
अनुच्छिष्टेष्टसंस्पृष्टं स्नानमेव विधीयते ॥
अथवा जाप्यते येन गायत्र्या चरितत्रयम् ॥
अश्वत्थमेक पि . . . .

No. **12136**. **सुभाषितसुधानन्दलहरी.**

SUBHĀṢITASUDHĀNANDALAHARĪ.

Pages, 13. Lines, 9 on a page.

Begins on fol. 39*a* of the MS. described under No. 12021.
Contains 113 stanzas.
Similar to the above.

Beginning:

सुभाषितसुधानन्दलहरी यदि लभ्यते ।
अलं हारैः किमाहारैः विहारैरपि योषिताम् ॥
सुभाषितेन (. . . .) मूढोऽथ वा पशुः ॥
सुजनं व्यजनं मन्ये महावंशसमुद्भवम् ।
स्वपरिभ्रमणेनैव तापं हरति देहिनाम् ॥
यद्यप्युपद्रवशतैरुपहन्यमानाः सन्तः सदा व्यपनयन्ति परस्य खेदम् ।
चन्द्रो विधुन्तुदमुखग्रसितैकपार्श्वः पार्श्वान्तरेण जगदार्तिमपाकराति ॥

End:

बहूनामल्पसाराणां समवायो दुरत्ययः ।
तृणैराबध्यते रज्जुस्तया नागोऽपि बध्यते ॥
बुद्धिर्यस्य बलं तस्य निर्बुद्धेस्तु बलं कुतः ।
पश्य सिंहं मदोन्मत्तं शशकेन निपातितम् ॥

No. 12137. सुभाषितसुधानन्दलहरी.
SUBHĀṢITASUDHĀNANDALAHARĪ.

Pages, 44. Lines, 6 on a page.

Begins on fol. 13*a* of the MS. described under No. 12030.

Contains 92 stanzas.

Similar to the above.

Beginning:

सुभाषितसुधानन्द (. . . .) योषिताम् ॥
सुभाषितेन गीतेन (. . . .) मूढोऽथ वा पशुः ॥
दातृत्वं प्रियवक्तृत्वं धीरत्वमुचितज्ञता ।
अभ्यासेन न लभ्यन्ते चत्वारः सहजा गुणाः ॥

End:

यशस्करे क(र्मणि)मित्रसंग्रहे प्रियासु नारीष्वधनेषु बन्धुषु ।
क्रतौ विवाहे व्यसने रि(पुक्ष)ये धनक्षयोऽष्टासु न गण्यते बुधैः ॥
उत्क्रोशमप्रीतिदान . . . .

No. 12138. सुभाषितसुधानिधिः.
SUBHĀṢITASUDHĀNIDHIḤ.

Substance, paper. Size, 12 × 9½ inches. Pages, 235. Lines, 16 on a page. Character, Telugu. Condition, good. Appearance, new.

Complete.

Copied from a MS. in the Mysore Library on 29-3-1895.

Same work as that described under R. No. 797 of the Triennial Catalogue of MSS., Vol. I, Part I-C. By Śāyaṇācārya, who is here said to be the son of Māyaṇa and the brother of Mādhava. The work is said to have been composed at the instance of Kampabhūpati.

Contains the following Paddhatis, the arrangement of which is different from that given in R. No. 797 :—

१. उपोद्घातपद्धतिः.
२. प्ररोचनापद्धतिः.
३. नमस्कारपद्धतिः.
४. मङ्गलश्लोकपद्धतिः.
५. राजचाटुपद्धतिः.
६. पुरोहितपद्धतिः.
७. दुष्पुरोहितपद्धतिः.
८. द्वास्स्थपद्धतिः.
९. वैद्यपद्धतिः.
१०. असद्वैद्यपद्धतिः.
११. कविप्रशंसापद्धतिः.
१२. कुकविपद्धतिः.

१३. काव्यप्रशंसापद्धतिः.
१४. अन्तरङ्गनिन्दापद्धतिः.
१५. पुत्रपद्धतिः.
१६. असत्पुत्रपद्धतिः.
१७. सद्भ्रातृपद्धतिः.
१८. असद्भ्रातृपद्धतिः.
१९. भृत्यपद्धतिः.
२०. असद्भृत्यपद्धतिः.
२१. विश्वासपद्धतिः.
२२. अविश्वासपद्धतिः.
२३. सूदपद्धतिः.
२४. मन्त्रिपद्धतिः.
२५. दुष्टमन्त्रिपद्धतिः.
२६. बुद्धिप्रशंसापद्धतिः.
२७. दूतपद्धतिः.
२८. चारपद्धतिः.
२९. वैरपद्धतिः.
३०. विग्रहपद्धतिः.
३१. यानपद्धतिः.
३२. दुर्निमित्तपद्धतिः.
३३. आसनपद्धतिः.
३४. अभियुक्तपद्धतिः.
३५. द्वैधीभावपद्धतिः.
३६. समाश्रयपद्धतिः.
३७. राजलेखकपद्धतिः.
३८. कायस्थनिन्दापद्धतिः.
३९. गायकनिन्दापद्धतिः.
४०. स्वर्णकृन्निन्दापद्धतिः.
४१. पिशुनपद्धतिः.
४२. अधिकारपद्धतिः.
४३. दुष्टाधिकारपद्धतिः.
४४. मित्रपद्धतिः.
४५. अमित्रपद्धतिः.
४६. कोशपद्धतिः.
४७. कोशहानिपद्धतिः.
४८. अर्थप्रशंसापद्धतिः.
४९. अर्थनिन्दापद्धतिः.
५०. राष्ट्रप्रशंसापद्धतिः.
५१. दुर्गपद्धतिः.
५२. सेनापतिपद्धतिः.
५३. दुष्टसेनापतिपद्धतिः.
५४. रथपद्धतिः.
५५. सारथिपद्धतिः.
५६. गजपद्धतिः.
५७. अश्वपद्धतिः.
५८. पदातिपद्धतिः.
५९. वीरपद्धतिः.
६०. वीरपद्धतिः.
६१. रणपद्धतिः.
६२. कूटयुद्धपद्धतिः.
६३. धीरपद्धतिः.
६४. भीरुपद्धतिः.
६५. मानिपद्धतिः.
६६. मानहीनपद्धतिः.
६७. वीरपत्नीप्रलापपद्धतिः.
६८. अभयप्रदानपद्धतिः.
६९. महत्पद्धतिः.
७०. लघुपद्धतिः.

७१. कृतज्ञपद्धतिः.
७२. उदारपद्धतिः.
७३. कृपणपद्धतिः.
७४. लक्ष्मीप्रशंसापद्धतिः.
७५. लक्ष्मीनिन्दापद्धतिः.
७६. राजसेवापद्धतिः.
७७. राजसेवानिन्दापद्धतिः.
७८. दरिद्रनिन्दापद्धतिः.
७९. आशापद्धतिः.
८०. तृष्णायाचनापद्धतिः.
८१. संसर्गगुणपद्धतिः.
८२. संसर्गदोषपद्धतिः.
८३. सामान्यपद्धतिः.
८४. अन्यापदेशपद्धतिः.

Beginning :

शुक्लाम्बरधरं विष्णुं शशिवर्णं चतुर्भुजम् ।
प्रसन्नवदनं ध्यायेत्सर्वविघ्नोपशान्तये ॥
अगजाननपद्मार्कं गजाननमहर्निशम् ।
अनेकदं तं भक्तानामेकदन्तमुपास्महे ॥
ऐश्वर्यमव्याहतमावहन्तु हेरम्बपादाम्बुजपांसवो नः ।
ये निर्वहन्ति श्रुतिनिर्वहन्तीसीमन्तसिन्दूरपरागलक्ष्माम् ॥

उपोद्घातपद्धतिः—

दन्ताग्रं दारयेद्विघ्नानेकदन्तस्य नः प्रभोः ।
लीलया यस्य संसूतो वलयं कनकाचलः ॥
वीरः श्रीकम्पराजोऽस्ति विदुषां सच्चरत्निधिः ।
यत्कीर्तिकामिनीहस्ते ब्रह्माण्डं कन्दुकायते ॥
स्वमुद्रामुद्रितान् कृत्वा प्रायः प्रत्यर्थिपार्थिवान् ।
समुद्राधिपतिर्योऽभून्नाम्बुधीशतया परम् ॥
यस्यातपत्रं विमलं श्यामाकारमलक्षितम् ।
तदन्तर्वर्तिवसुधाच्छायाच्छन्नमिवादरात् ॥
यत्कामकणमध्ये तु बद्धां त्यागाय सद्गुणैः ।
कामधेनुं समालोक्य वृषः सत्त्व उपाजनि ॥
यस्य कीर्तिपयोराशौ मग्नं भूमण्डलं महत् ।
तदन्तर्वारि लीनस्य कूर्मस्य श्रियमावहत् ॥
मतिमांस्तस्य राज्ञोऽभून्मन्त्री मायणसायणः ।
यन्मन्त्रेण न सर्पन्ति नित्यं शत्रुबिलेशयाः ॥

यस्य दानाम्भसां पूरैः पङ्किले प्राङ्गणे मुहुः ।
भग्नं पादमिवोद्धर्तुं न शक्नोति वृषः क्वचित् ॥
दानसिंहासनारूढे यस्मिन् लक्ष्म्या सह स्थिरम् ।
तद्भारती च विदुषां जिह्वासिंहासने स्थिता ॥
यं द्रष्टु यद्गुणान वक्तुं श्रोतुं च सततं मुदा ।
शेष(ए)वोचितः सोऽपि भुजङ्गत्वान्न गण्यते ॥
भारद्वाजान्वयभुवा तेन सायणमन्त्रिणा ।
व्यरच्यत विशिष्टार्थः सुभाषितसुधानिधिः ॥
धर्मार्थकाममोक्षाङ्कं यत्र पर्वचतुष्टयम् ।
भवत्वपूर्वसन्दर्भं (सतां) कर्णरसायनम् ॥
स कदाचित्समाजेऽथ कम्पभूपं कलानिधिः ।
अश्रावयदनूनश्रीर्निःश्रेसकरं परम् ॥
दमः शीलं गृहस्थस्य पतिः साध्वी सुशी(लता) ।
अज्ञः सुजनदुर्जन्तुकलिडाम्भिककर्म च ॥
विदुर्दुर्बुद्धिमृत्यू च धर्मसङ्कर एव च ।

End:

कावि समा देव्वगई कलयष्टजणो गुणग्गाभी ।
केणसुहं सुकलत्ति कीदुःखज्जी खळाळेखा ॥
सो अत्थो जोहत्थे नं किंजण्णं रव्वयणे ।
तीरुव्वं जडगुणाती विण्णाण चिहियम्मे ॥

Colophon :

इति पूर्वपश्चिमसमुद्राधीश्वरारिरायविभालश्रीकम्पराजमहाप्रधानभरद्वाजवंशमौक्तिकमायणरत्नाकरसुधाकरमाधवकल्पतरुसहोदरसायणार्यविरचिते सुभाषितसुधानिधा[व]र्थपर्व सम्पूर्णम् ॥

No. **12139.** सुभाषितावलिः.

SUBHĀṢITĀVALIḤ.

Substance, paper. Size, $10\frac{5}{8} \times 4\frac{1}{4}$ inches. Pages, 40. Lines, 9 on a page. Character, Dēvanāgarī. Condition, good. Appearance, new.

Complete.

This is an anthology by Ācārya Sakalakīrti, a Jain.

The MS. is said to have been written in Saṁvat 1938 at Śravaṇa Belagola by Kāmarāmajayacandra, son of Jayacandra Hīracandra.

Beginning:

जिनाधीसं(शं) नमस्कृत्य संसाराम्बुधितारक(म्) ।
स्वान्यस्य हितमुद्दिस्य(श्य) वक्षे(क्ष्ये) सद्भाषितावली(म्) ॥
धर्मं त्वं कुरु दुस्त्यजं त्यज महापापं बुधैर्निन्दितं
सम्यक्त्वं भज सम्मदं त्यज महामिथ्यात्वमूलं च वै ।
सच्छास्त्रं पठ वृत्तमाचर जयं पञ्चेन्द्रियाणां च भो
नारीसङ्गमपि स्वयं त्यज महाकामं कलङ्कास्पदम् ॥

End:

जिनवरमुखजातं ग्रन्थितं श्रीगणेन्द्रैस्त्रिभुवनपतिसेव्यं विश्वतत्त्वैकदीपम् ।
अमृतमिव सुमिष्टं धर्मबीजं पवित्रं सकलजनहितार्थं ज्ञानतीर्थं हि जीयात् ॥

Colophon:

इति श्रीआचार्यसकलकीर्तिविरचितं(ता) सुभाषितावली सम्पूर्ण(ा) ॥

No. 12140. सूक्तिमुक्तावलिः.
SŪKTIMUKTĀVALIḤ.

Substance, paper. Size, 11 × $8\frac{7}{8}$ inches. Pages, 657. Lines, 18 on a page. Character, Dēvanāgarī. Condition, good. Appearance, new.

This manuscript was transcribed in 1902-03 from a manuscript of Āḻvār Ayyaṅgār Svāmi of Mēlkōṭa. The original was injured and had a leaf or so wanting in the beginning.

Complete. Bound in 2 volumes. By Jalhaṇa.

The first 31 stanzas have been added from the Report on the Search for Sanskrit MSS. in the Bombay Presidency during 1887-88 to 1890-91 by R. G. Bhandarkar, who gives therein a full notice of this work. By Jalhaṇa. According to the stanzas quoted at the end, however, the work was compiled by Vaidyabhānupaṇḍita for Jalha on Sunday, the 1st lunar day of Caitra in the year Piṅgala, Śaka 1179 (which corresponds to 1257 A.D.), when the Yādava Prince Kṛṣṇa was ruling in the country. This Vaidyabhānupaṇḍita also gives his own attainments in the Sanskrit literature.

Beginning:

यत्पादाम्भोजसेवारुचिशुचिमनसां प्रातिभं तत्तिरश्चां
चक्राङ्गानामपि द्राग्विलसति मिलितक्षीरनीरप्रभेदे ।
उद्दामाज्ञानरूपप्रबलतमतमस्स्तोमसोमस्वभावां
देवीमानन्दकन्दां विधुमणिविशदां शारदां तां नमामि ॥

जनयतु नतिभाजामेष सन्तोषपोषं
कुवलयदलकान्तिः कालिकायाः कटाक्षः ।
प्रकटयति पुरारेः केतकीगर्भपत्र-
त्विषि वपुषि लिपिं यः पञ्चबाणप्रशस्तेः ॥
लसन्मृणालाङ्कुरकोमलानि स्फुरत्सुधाधामकलामलानि ।
पीयूषसारैकनिकेतनानि जयन्ति सूक्तानि महाकवीनाम् ॥
गीर्वाणासुरमौलिरत्ननिकरप्रेङ्खन्मयूखाम्भसः
संसेकादिव पादमूलकलितैः स्निग्धैः प्रभापल्लवैः ।
आश्वासं कृपयेव शश्वदकरोन्मुग्धैणसार्थस्य यः
सोऽभूद्वत्सुमुनिः पवित्रचरणन्यासेन पूतावनिः ॥
चत्वारस्तस्य सञ्जातास्तनया नयशालिनः ।
भुजा इव हरेः शश्वद्विक्रमश्रीविभूषिताः ॥
चतुर्मुखमुखोद्गीर्णनिगमा इव ते बभुः ।
ख्यातो महीधरो जल्हः साम्बगङ्गाधरावपि ॥
उपायैरिव तैः काले चतुर्भिः सुप्रयोजितैः ।
मैलुगिक्षोणिभूपालराज्यं जातं सदोन्नतम् ॥
बिज्जणबलजलराशिं विमथ्य भुजमन्दरेण यः कृतवान् ।
वीरश्रियमङ्कस्थां स न कस्य महीधरः स्तुत्यः ॥
किं चित्रं यदि भोगीन्द्रोऽनन्तरतत्तनयो बहून् ।
आनीय बलिसद्मस्थान् नागान् स्वस्वामिने ददौ ॥
विजित्य बिज्जणं याते सुरलोकं महीधरे ।
निनाय भिल्लमं जल्हो राजतां क्षयवर्जिताम् ॥
घूर्जरभूभृत्कटके कण्टकविषमेऽतिदुर्गमे येन ।
भगदत्तकीर्तिभाजा दुष्टगजः स्वेच्छया नीतः ॥
मल्लः पल्लवितोरुभीतिरभितस्त्रस्यद्वलो मैलुगि-
मुञ्जः पुञ्जितविक्रमस्त्रिभुवनब्रह्मा किल ब्राह्मणः ।
अन्नो नुन्नपराक्रमो विधुतभूर्भभ्रू रणप्राङ्गणे
येनाकारि मुरारिविक्रमभृता किं किं न तस्योर्जितम् ॥

हारंहारं नृपाणां समिति गजघटा भिल्लमायार्दितासा-
वाशामाशागजानामपि हरणविधौ साम्प्रतं ही विधत्ते ।
स्मारंस्मारं सुराणामधिपतिरिति यद्विक्रमाणां स्म भीतः
शङ्के सङ्केतभूमौ विनमयति निजं कुञ्जरं कुञ्जरन्ध्रे ॥
यदसिनिहतदन्तिव्रातरक्ताक्तमुक्ताफलविहितविभूषायत्तवेतालयोषाः ।
रिपुनृपतिकबन्धान्नृत्यतोऽद्यापि दृष्ट्वा करकलितकपालास्तालमुद्घाटयन्ति ॥

आसीद्गङ्गाधरस्तस्य भ्राता गङ्गाधरोपमः ।
एकान् बबन्ध यो व्यालान् मुमु(मो)चैकान् यदृच्छया ॥
सङ्गं द्विजिह्वैर्न चकार दुष्टैरुवाह मूर्ध्ना न जडं कदाचित् ।
ददाह कामं न जनस्य रुष्टः तथापि गङ्गाधर एव सोऽभूत् ॥
तस्याभवत्सूनुरनूनसत्त्वो जनार्दनाह्वः करिवाहिनीशः ।
समुद्रवद्यो भुवनं बभार सह श्रिया चित्रमशेषमेतत् ॥
उत्पन्नं सुधियां कुले यदखिलैस्त्यक्तं बुधैर्न क्षणं
यन्नो विस्मृतमेकदापि सुजनैर्यद्यन्न युक्तं खलैः ।
दौर्गत्यस्य तथाविधस्य (महतां) तस्यापि केनापि नो
यद्दानाम्बुसरित्प्रवाहपतितस्याकारि हस्तार्पणम् ॥
सिंहोऽप्यध्यापितस्तेन गजशिक्षां तदद्भुतम् ।
ययार्जुनं लसत्पत्रं समूलमुदमूलयत् ॥
विश्वत्राणपरायणः स्फुरदुरुस्वर्णार्चितार्थिव्रज-
स्तस्मादद्भुतविक्रमः समभवच्छ्रीलक्ष्मिदेवः सुधीः ।
मन्त्रैर्निर्जितदेवमन्त्रधिषणैर्जाग्रन्नयप्रक्रमैः
राज्यं कृष्णमहीपतेरविकलं दत्वा स्थिरं यो व्यधात् ॥
अगस्त्य इव यस्यासिर्न्यञ्चितक्षितिभृद्बभौ ।
चित्रं सोऽप्यकरोन्नृत्यत्कबन्धं समरार्णवम् ॥

* * * *

तस्यास्ते तनयो नयोदधिविधुर्बन्धुर्बुधानां सुधीः
सारासारविचारणासु चतुरः श्रीजल्हणाख्यः क्षितौ ।
यद्दानोदकवाहिनीभवनवाम्भोधेर्यशश्चन्द्रमा
जातोऽन्यः सततोदितो धवलयत्युच्चैर्जगन्त्युल्बणः ॥

मत्पित्रा दत्तमस्मै प्रतिहतबलवद्द्वेषिवर्गोपसर्गं
राज्यं प्राज्यप्रभावप्रथितगुणभृता कृष्णराजाय भक्त्या ।
तन्निर्वाह्यं मयेति द्विगुणितधिषणाशक्तिभक्तिर्विधत्ते
सर्वं यः स्वामिकार्यं हितमनयहृता भावुकेनानुजेन ॥

* * * *

तेनेयं क्रियते वीक्ष्य सत्सुभाषितसङ्ग्रहान् ।
सूक्तिमुक्तावली कण्ठकदलीभूषणं सताम् ॥
विबुधैः सन्निवेशज्ञैः सङ्गृहीतान्यनेकशः ।
सुधारससनाथानि सन्ति सूक्तानि यद्यपि ॥
तथापि खर्वतां नीत्वा विबुधैर्गर्वपर्वतम् ।
शश्वदालोकनीयेयं मत्सरः किं गुणेष्वपि ॥
साहित्यविद्याहृदयं ज्ञातुमिच्छसि चेत् सुखम् ।
तत्पश्य जल्हणकृतां सूक्तिमुक्तावलीमिमाम् ॥
नाङ्गुलीयैर्न केयूरैर्न ग्रैवेयैर्न कङ्कणैः ।
तथा भाति यथा विद्वान् कण्ठसङ्गतयानया ॥

श्रीवैद्यभानुपण्डितस्येते ॥

आदौ नमस्कृतिः पश्चादाशंसावचनानि च ।
सुभाषितप्रशंसा च कविकाव्यस्तुतिस्ततः ॥
कुकवीनां ततो निन्दा सन्मनस्विखलास्ततः ।
कदर्यपद्धतिरथो द्विविधान्योक्तिपद्धतिः ॥
कृताः खेचरभूचारिभेदास्तेष्वादितो रविः ।
खेचरेषु ततश्चन्द्रवातमेघास्ततः खगाः ॥
तेषु प्राक् कोकिलो हंसशिखिध्वाङ्क्षबकालयः ।
खद्योतश्चातकः पश्चादित्युक्ताः खेचरास्ततः ॥
भूचरास्तेषु सिंहः प्राक् ततः कुञ्जरपद्धतिः ।
दासेरकबलीवर्दमृगपद्धतयः पृथक् ॥
जलधिमणिशङ्खतटिनी सरसीपद्मद्रुमाश्च शिखिमरवः ।
सङ्कीर्णवस्तुवर्णनमित्यन्योक्तिर्द्विधाथ शृङ्गारः ॥
प्रथमोऽत्र विप्रलम्भः तदनु च सम्भोगशृङ्गारः ।

तत्र वियोगो(गे)प्रथमं प्रियगमनं स्त्रीषु मदनजावस्था ॥
प्रश्नः सखीनां विविधाः प्रलापा वियोगिनीनामथ दूतिकायाः ।
सम्प्रेषणं मन्मथजाप्यवस्था सह प्रलापेन वियोगिनश्च ॥
दूतीवचः प्रियं प्रति सन्देशो विरहिणः प्रियतमायाम् ।
तस्या विरहावस्थाकथनं दूत्या प्रियाप्रश्नः ॥
दूत्युपहासस्तदनु प्रियस्य कान्तावलोकने वाचः ।
बाल्यं वयसः सन्धिः यौवनमखिलाङ्गवर्णनं क्रमशः ॥
माने मानिन्यवस्था तु नायिकातिथ्यपूर्विका ।
सख्या चानुनयः पश्चादुक्तिप्रत्युक्तयस्ततः ॥
प्रसादोऽथ च संभोग ऋतवः कुसुमोच्चयः ।
कन्दुकोदकयोः क्रीडा रवेश्चास्तमयस्ततः ॥
प्रलापाः कामिनीमादावभिसारेऽभिसारिका ।
चन्द्रोदयः पानगोष्ठी प्रियाचाटुरतः परम् ॥
सुरतेषु तत्प्रशंसा नवयोषित्सङ्गमे सखीवाक्यम् ।
निधुवनमथ नववध्वा रतिकेली रतिविपर्यासः ॥
निवृत्तिः सुरतस्यादौ कलहः प्रणयस्य च ।
नायिकानुनयः पश्चात्प्रभातं तत्समीरणः ॥
कलहान्तरिताप्रलपनमतः परं नायकस्य शिक्षा च ।
सम्भोगाविष्करणं कुलटा सङ्कीर्णमिति च शृङ्गारः ॥
रसहास्यादयो जातिस्ततो भूपतिवर्णनम् ।
क्रियागुप्त्यादिचित्राणि तथा वक्रोक्तिपद्धतिः ॥
रथकरिहरिगिरिवारिधिनदीसरोनगरवर्णनं क्रमशः ।
कूर्मादीनां स्तवनमुद्यानाश्रमनगरमुन्यादेः ॥
नीतिर्विद्या दैवं सपुरुषकारं च साहसं लक्ष्मीः ।
दानं कुलनारी तद्वृत्तमपत्यं च मित्रगुणौ ॥
कला सेवाथ धर्मार्थौ तृप्तिर्दारिद्र्यपद्धतिः ।
सन्तोषक्षान्तिकरुणावैराग्यं तदनु स्तुती ॥
हरीशयोस्त्रयस्त्रिंशत्पद्धतीनामिदं शतम् ।
श्रीमता भगदत्तेन जल्हणेन व्यरच्यत ॥

Colophon :

इति श्रीमहारो(हकभग)दत्तजल्हणदेवविरचितायां सूक्तिमुक्तावल्यामनुक्रमणिकाप्रकरणम् ॥

अथ नमस्कारपद्ध(तिः)—

नमस्तुङ्गशिरश्चुम्बिचन्द्रचामरचारवे ।
त्रैलोक्यनगरारम्भमूलस्तम्भाय शम्भवे ॥

भट्टबाणस्य ॥

End :

शौर्यं श्लाघाविहीनं नयविनयशमालङ्कृतं भूपतित्वं
लक्ष्मी कादर्ययुक्ता वपुरनधिगतं व्याधिनाप्यल्पकेन ।
विद्वत्तोत्सृष्टगर्वा गुणगणकलितं रूपमुत्सेकिभाग्यं
त्वद्भक्तिः सर्वकालं भवतु भुवि नृणां शङ्कर त्वत्प्रसादात् ॥

श्रीवैद्यभानुपण्डितस्यैतौ ॥

इति सूक्तिमुक्तावल्यामीश्वरस्तुतिः ॥

शाकेऽङ्काद्रीश्वरपरिमिते वत्सरे पिङ्गलाख्ये
चैत्रे मासे प्रतिपदि तिथौ वासरे सप्तसप्तेः ।
पृथ्वीं शासत्यतुलमहसा यादवे कृष्णराजे
जल्हस्यार्थे व्यरचि भिषजा भानुना सेयमिष्टा ॥
शश्वत्कृष्णमहीपसम्पदुदधेर्वृद्धौ निशाकारकः
कान्त्याम्भोजविकासतिग्मकिरणश्चाणक्यचातुर्यवान् ।
स्फूर्जत्तर्करहस्यकर्कशमतिः साक्षात्कृतालङ्कृतिः
प्राग्भारो भिषजां वरो विजयते श्रीभास्कराख्यः सुधीः ॥

Colophon :

इति श्रीमदारोहकभगदत्तजल्हणदेवविरचिता सूक्तिमुक्तावली समाप्ता ॥

हरीशयोस्त्रयस्त्रिंशत्पद्धतीनामिदं शतम् ।
श्रीमता भगदत्तेन जल्हणेन व्यरच्यत ॥
श्रीकण्ठीरवराजस्य धर्मवित्तिम्ममन्त्रिणः ।
सूक्तिमुक्तावली सेयं कुर्यात्कल्याणसन्ततिम् ॥

Contains the following Paddhatis :—

१. अनुक्रमणिकापद्धतिः.
२. नमस्कारपद्धतिः.
३. आशीःपद्धतिः.
४. सुभाषितप्रशंसापद्धतिः.

५. सामान्यकविप्रशंसापद्धतिः.
६. विशेषकविप्रशंसापद्धतिः.
७. कुकविनिन्दापद्धतिः.
८. सज्जनपद्धतिः.
९. मनस्विपद्धतिः.
१०. दुर्जनपद्धतिः.
११. कृपणपद्धतिः.
१२. अन्यापदेशपद्धतयः.
(a) रविपद्धतिः.
(b) चन्द्रपद्धतिः.
(c) चन्द्रसूर्यपद्धतिः.
(d) वायुपद्धतिः.
(e) मेघपद्धतिः.
१३. पक्षिपद्धतिः.
(a कोकिलपद्धतिः.
(b) हंसपद्धतिः.
(c) मयूरपद्धतिः.
(d) काकपद्धतिः.
(e) बकपद्धतिः.
(f) भ्रमरपद्धतिः.
(g) खद्योतपद्धतिः.
(h) चातकपद्धतिः.
१४. भूचरपद्धतिः.
(a) सिंहपद्धतिः.
(b) गजपद्धतिः.
(c) करभपद्धतिः.
(d) धवलपद्धतिः.
(e) हरिणपद्धतिः.
१५. समुद्रपद्धतिः.
१६. रत्नपद्धतिः.
१७. शङ्खपद्धतिः.
१८. नदीपद्धतिः.
१९. सरःपद्धतिः.
२०. कमलपद्धतिः.
२१. वृक्षमात्रपद्धतिः.
२२. विशेषवृक्षपद्धतिः.
२३. दावानलपद्धतिः.
२४. मरुपद्धतिः.
२५. सङ्कीर्णवस्तुपद्धतिः.
२६. शृङ्गारपद्धतयः.
(a) विरहिण्यवस्थापद्धतिः.
(b) विरहिसन्देशपद्धतिः.
(c) स्त्रीवर्णनपद्धतिः
२७ संभोगपद्धतिः.
२८. ऋतुवर्णनपद्धतिः.
२९. कुसुमापचयपद्धतिः.
३०. कन्दुकादिक्रीडापद्धतिः.
३१ अभिसारिकापद्धतिः.
३२ चन्द्रोदयपद्धतिः.
३३. पानगोष्ठीपद्धतिः.
३४. प्रियचाटुपद्धतिः.
३५. सुरतप्रशंसापद्धतिः.
३६. नववधूसङ्गमपद्धतिः.
३७. विपरीतरतपद्धतिः.
३८. सुरतनिवृत्तिपद्धतिः.
३९. नायकानुकूलपद्धतिः.
४०. प्रभातवर्णनपद्धतिः.
४१. नायकशिक्षापद्धतिः.

४२. संभोगाविष्करणपद्धतिः.
४३. कुलटापद्धतिः.
४४. सङ्कीर्णपद्धतिः.
४५. हास्यरसपद्धतिः.
४६. करुणारसपद्धतिः.
४७ रौद्ररसपद्धतिः.
४८. वीररसपद्धतिः.
४९. भयानकरसपद्धतिः.
५०. बीभत्सरसपद्धतिः
५१. अद्भुतरसपद्धतिः.
५२. जातिपद्धतिः.
५३. राजवर्णनपद्धतिः.
५४. क्रियागुप्त्यादिचित्रपद्धतिः
५५. वक्रोक्तिपद्धतिः.
५६ रथवर्णनपद्धतिः.
५७. गजवर्णनपद्धतिः
५८. अश्ववर्णनपद्धतिः.
५९. सर्वपर्वतवर्णनपद्धतिः.
६०. समुद्रवर्णनपद्धतिः.
६१. सर्वनदीवर्णनपद्धतिः.
६२. सरोवर्णनपद्धतिः.
६३. नगरीवर्णनपद्धतिः.
६४. सर्वपदार्थवर्णनपद्धतिः.
६५. नीतिपद्धतिः.
६६. विद्यापद्धतिः.
६७. दैवपद्धतिः.
६८. पुरुषकारपद्धतिः.
६९. साहसपद्धतिः.
७०. श्रीवर्णनपद्धतिः.
७१. दानपद्धतिः.
७२. कुलस्त्रीपद्धतिः.
७३. पुत्रपद्धतिः.
७४. मित्रपद्धतिः.
७५. गुणपद्धतिः.
७६. कलापद्धतिः.
७७. सेवापद्धतिः.
७८. धर्मपद्धतिः.
७९. अर्थप्रशंसापद्धतिः.
८०. तृष्णापद्धतिः.
८१. दौर्गत्यपद्धतिः.
८२. सन्तोषपद्धतिः.
८३. क्षान्तिपद्धतिः.
८४. करुणापद्धतिः.
८५. हरस्तुतिपद्धतिः.
८६. हरिस्तुतिपद्धतिः.

No. **12141.** सूक्तिमुक्तावलिः.
SŪKTIMUKTĀVALIḤ.

Pages, 76. Lines, 7 on a page.

Begins on fol. 1*a* of the MS. described under No. 12110.

Begins in the course of the Subhāṣita, the 4th Paddhati, and breaks off in the Śrīvarṇana, the 70th Paddhati.

Same work as the above, but this is a very much condensed version of the same.

No. 12142. सूक्तिमुक्तावलिः.
SŪKTIMUKTĀVALIḤ.

Substance, palm-leaf. Size, 16⅜ × 1½ inches. Pages, 122. Lines, 7 on a page. Character, Telugu. Condition, much injured. Appearance, old.

Begins on fol. 1*a*. The other work herein is Acyutarāyābhyudaya 62*a*.

Wants two leaves in the beginning and breaks off in the Kamala-paddhati under Anyāpadēśa, the 15th Paddhati.

Same work as the above.

No. 12143. सूक्तिवारिधिः.
SŪKTIVĀRIDHIḤ.

Substance, paper. Size, 14⅜ × 9½ inches. Pages, 59. Lines, 26 on a page. Character, Telugu. Condition, good. Appearance, old.

Contains the Adhyāyas 5 to 9 and 13.

A poem containing stanzas of ethical import by Peddibhaṭṭa, who is said to have belonged to the family of Mahōpādhyāya of the Ēlēśvara city.

Contains the following Śatakas:—

५. वैराग्यशतकम्.	८. सज्जनशतकम्.
६. दानशतकम्.	९. दुर्जनशतकम्.
७. राजशतकम्.	१३. धर्मशतकम्.

Beginning :

दिक्कालाद्यनवच्छिन्नानन्तचिन्मात्रमूर्तये ।
स्वानुभूत्येकमानाय नमः शान्ताय तेजसे ॥
आशाया दासा ये दासास्ते सर्वलोकस्य ।
आशा दासी येषां तेषां दासायते लोकः ॥
अवश्यं यातारश्चिरतरमुषित्वापि विषया
वियोगे को भेदस्त्यजति न जनो यत् स्वयममून् ।
व्रजन्तः स्वातन्त्र्यादतुलपरितापाय मनसः
स्वयं त्यक्ता ह्येते शमसुखमनन्तं विदधते ॥
न संसारोत्पन्नं चरितमनुपश्यामि कुशलं
विपाकः पूण्यानां जनयति भयं मे विमृशतः ।

महद्भिः पुण्यौघैश्चिरतरगृहीताश्च विषया
महान्तो जायन्ते व्यसनमिह दातुं विषयिणाम् ॥

Colophon :

इति श्रीपेद्दिभट्टीये सूक्तवारिधौ महाग्रन्थे वैराग्यशतकं नाम पञ्चमोऽध्यायः ॥

End :

गवां क्षीरमिव ग्राह्यं काव्यं विप्रेण निर्मितम ।
शुनीदुग्धमिव त्याज्यं काव्यं शूद्रेण निर्मितम् ॥
बोद्धारो मत्सरग्रस्ताः प्रभवः स्मयदूषिताः ।
अबोधोपहताश्चान्ये जीर्णमङ्गे सुभाषितम् ॥
मया विरचितं काव्यं श्रुत्वा योगिजनस्य च ।
मानसं तु चलत्येव किमन्येषां बुधोत्तमाः ॥
आसते तृप्तिमास्थाय विद्यालेशेन केचन ।
भेकाः कूपजलेनेव सक्तसन्तोषकारिणः ॥

Colophon :

इति श्रीमता ये(ए)लेश्वरपुरवरमहोपाध्यायवंशोद्धारकेण विरचिते सूक्तिवारिधौ सुभाषितग्रन्थे त्रयोदशोऽध्यायः ॥

GENERAL INDEX.

[NOTE.—The names printed in *italics* are those of the works described.]

AGENTS FOR THE SALE OF MADRAS GOVERNMENT PUBLICATIONS.

IN INDIA.

BUTTERWORTH & Co. (LTD.), 6, Hastings Street, Calcutta.
R. CAMBRAY & Co., Calcutta.
E. M. GOPALAKRISHNA KONE, Pudumantapam, Madura.
HARTLEYS, Mount Road, Madras.
HIGGINBOTHAMS (LTD.), Mount Road, Madras.
V. KALYANARAMA IYER & Co., Esplanade, Madras.
G. C. LOGANADHAM BROTHERS, Madras.
S. MURTHY & Co., Madras.
G. A. NATESAN & Co., Madras.
The Superintendent, NAZAIR KANUN HIND PRESS, Allahabad.
P. R. RAMA IYER & Co., Madras.
RAMAKRISHNA & SONS, Lahore.
D. B. TARAPOREVALA SONS & Co., Bombay
THACKER & Co. (LTD.), Bombay
THACKER, SPINK & Co., 3, Esplanade East, Calcutta.
S. VAS & Co., Madras.
S. P. C. K. Press, Vepery, Madras.

IN THE UNITED KINGDOM.

B. H. BLACKWELL, 50 and 51, Broad Street, Oxford.
CONSTABLE & Co., 10, Orange Street, Leicester Square, London, W.C.
DEIGHTON, BELL & Co. (LTD.), Cambridge.
T. FISHER UNWIN (LTD.), 1, Adelphi Terrace, London, W.C.
GRINDLAY & Co., 54, Parliament Street, London, S.W.
KEGAN PAUL, TRENCH, TRÜBNER & Co. (LTD.), 68—74, Carter Lane, London, E.C. and 25, Museum Street, London, W.C.
HENRY S. KING & Co., 65, Cornhill, London, E.C.
P. S. KING & SON, 2 and 4, Great Smith Street, Westminster, London, S.W.
LUZAC & Co., 46, Great Russell Street, London, W.C.
B. QUARITCH, 11, Grafton Street, New Bond Street, London, W.
W. THACKER & Co., 2, Creed Lane, London, E.C.
OLIVER AND BOYD, Tweeddale Court, Edinburgh.
E. PONSONBY (LTD.), 116, Grafton Street, Dublin.
W. WESLEY & SON, 28, Essex Street, Strand, London.

ON THE CONTINENT.

ERNEST LEROUX, 28, Rue Bonaparte, Paris.
MARTINUS NIJHOFF, The Hague, Holland.